

یادداشت ماه

دستاوردهایی درخشان در عرصه نگارش، آفرینش و ترجمه متون نقد ادبی داشته‌اند که اکنون بیشتر اهل اندیشه و نقد و ادبیات با نام‌های آنها آشنا نیستند. کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه به منظور بررسی و ارزیابی وضعیت نقد ادبی در ایران و تبیین دقیق موقعیت کنونی نقد ادبی همایش بررسی وضعیت نقد ادبی در ایران را برگزار کرده است که این همایش از اول اردیبهشت سال جاری آغاز شده و هر دو هفته یکبار یکی از صاحب‌نظران بحثی را در این زمینه مطرح می‌کند. گستردگی حوزه بحث و دیرپای بودن برخی از مفاهیم از طرفی و بساطیک‌اندیشی و دقت و سواس‌گونه بعضی از اصحاب‌نظر از سوی دیگر و جدید بودن برخی از مباحث در تاریخ نقد ادبی در ایران فرصت و دقت بسیار زیادی را در گام اول می‌طلبد.

تاکنون پنج جلسه از این همایش به این شرح: ۱- «بررسی وضعیت نظریه ادبی در ایران بعد از مشروطه / عباس مخبر» ۲- «بررسی طرح تاریخ نقد ادبی در ایران / حسن میرعابدینی» ۳- «جامعه‌شناسی و نقد ادبی / مشیت علایی» ۴- «روشنگران ایرانی و نقد ادبی / ایرج پارس‌نژاد» ۵- «رویکرد روان‌شناسی ژرفانگر در نقد ادبی / سیما وزیرنیا» برگزار شده است و جلسات دیگر نیز در آتی به این شرح: ۶- «سهم فلسفه معاصر در نقد ادبی / ضیاء موحد» ۷- «نکاتی در باب فرمالیسم / مراد فرهادپور» ۸- «روش‌شناسی نقد ادبیات داستانی / صفدر تقی‌زاده» ۹- «زبان‌شناسی و نقد ادبی / علی محمد حق‌شناس» در ماه‌های تیر و مرداد برگزار خواهد شد.

این جلسات با حضور صاحب‌نظران، منتقدان، نویسندگان و مترجمان هر پانزده روز یک بار در خانه کتاب برگزار می‌شود و تا پایان سال ۱۳۸۰ ادامه دارد و بعد از ارزیابی و بررسی این برنامه، دوره جدید دیگر آغاز خواهد شد.

کتاب‌ماه از تمامی صاحب‌نظران، استادان دانشگاه‌ها، منتقدان، مترجمان و پژوهشگرانی که می‌توانند بحثی را در این زمینه مطرح نمایند استقبال می‌نماید و از آنان می‌خواهد عناوین مورد بحث خود را به دفتر کتاب ماه ارائه دهند تا زمان مناسبی برای آنها در برنامه همایش تنظیم شود. اعتلای نقد ادبی در ایران مستلزم یاری صاحب‌نظران است.

زمینه‌سازی کرد. این جنبش مکتب‌ساز و دوران‌ساز امروزه چنان وسعت و دامنه‌ای پیدا کرده است که علاوه بر تولید شمار بسیار زیادی آثار مختص نقد که حقیقتاً هر لحظه دست‌کم یک اثر در جهان بدان افزوده می‌شود، واژه‌ها و اصطلاحات و نام مکتب‌های آن، فرهنگ‌نامه‌ها و واژه‌نامه‌های فراوانی را دربرمی‌گیرد. یعنی درحقیقت، احصای این واژه‌ها و اصطلاحات و مکتب‌ها و اشخاص یا اعلام آن خود پژوهشی بسیار سنگین و پرهزینه است. و شاید بتوان گفت که هر لحظه واژه‌ای، اصطلاحی و همراه با آن شیوه و نظریه‌ای در نقد ادبی پدید می‌آید و به سرعت جهانگیر می‌شود، چنانکه امروزه در هیچ کجای جهان که بحث ادبی جدی‌ای مطرح شود نمی‌تواند بدون شناخت و کاربرد اصطلاح‌هایی همچون ساختارگرایی، ساختارشنکی، بازساختگرایی، فمینیسم، تئوفمینیسم و... ارتباطی با نقد مدرن و پسامدرن پیدا کند. امروزه منتقد علاوه بر آشنایی با سنت کلاسیک نقد ادبی باید هم آثار ادبی مهم جهان، هم جنبش‌ها و مکتب‌های ادبی کلاسیک و هم کلیه آثار فلسفی، ادبی، روان‌شناختی، سیاسی، اجتماعی و زبان‌شناختی را بشناسد و مهم‌تر از همه با زمینه‌های تاریخی و اجتماعی همه اینها مأنوس باشد. یعنی در یک کلام آشنایی با نقد، نیاز به مطالعه فراوان و پرداختن به نقد و نظریه‌پردازی ادبی، نیاز به مطالعه تخصصی سنگینی دارد. لازمه نقد نو وجود آثار ادبی نو و لازمه آثار ادبی نو فضای فکری فرهنگی نقدپذیر است، زیرا چنانکه می‌دانیم نقد پشت سر اثر ادبی است، نه جلوتر از آن و نقد نمی‌تواند در سکوت و خلأ و یا در محیط بسته و محدود ادامه یابد. اگر فیلسوفی گفته است که موسیقی هنگامی آغاز می‌شود که گفت و گو پایان می‌گیرد یا سکوت آغاز می‌شود، نقد درست برعکس آن است. نقد، عملی فرازبانی و فراادبی است، چرا که خود به تنهایی وجود ندارد و وجود آن بسته به متنی دیگر است.

در دو دهه اخیر فعالیت‌های موثری در حوزه نقد ادبی صورت گرفته است که آینده امیدبخشی را در این عرصه نشان می‌دهد. نقدنویسی و نظریه‌پردازی و ترجمه متون نقد و نظریه ادبی در ایران در دهه هفتاد روند خوبی را داشته است. نویسندگان، مترجمان و نظریه‌پردازان عموماً جوان در عرصه نقد ادبی به راستی

نقد ادبی به معنایی تقریباً نزدیک به کارکرد امروزی آن به روایت آثار افلاطون و ارسطو در یونان آغاز شد. این دو در بوطیقای خود از منظر زیبایی یا سودمندی و یا جمع هر دو به وضع قانون‌هایی برای هنرهای شاعرانه پرداختند، سپس در عصر کلاسیک عمدتاً در اروپا، نقد ادبی بیشتر به فن بیان یا آداب بیان و سخنوری - نه نقد به معنای امروزی آن یا مدرن آن - محدود بود، اما نقد به معنای مدرن آن در حقیقت از عصر رمانتیسم آغاز شد که جهت و گرایشی درست در جهت عکس عصر کلاسیک در پیش گرفت و به چو و چرا یا پرسش در برابر عصر کلاسیک برخاست و به جای فرمول‌های افلاطونی و ارسطویی، زندگی فرد و ازجمله هنرمند آفریننده را در کانون توجه قرار داد. این عصیان علیه عصر کلاسیک، هم تعلیمات کلاسیک یونان و هم فن سخنوری عصر کلاسیک اروپا را زیر ضربه گرفت و به نوکلاسیسیسم جدید که درواقع آغاز مدرنیسم بود، روی آورد. اینکه همین جنبش رمانتیسم خود محصول یک دوره تاریخی با تحولات اجتماعی و سیاسی بود، مطلبی است که باید پیوسته بدان توجه کرد که شرح و تفصیل آن در این مختصر نمی‌گنجد. به هر حال آغاز نقد به معنای مدرن با جنبش رمانتیسم آغاز شد که فرد به مقتضیات تاریخی و به بیان دیگر اجتماعی، سیاسی و تکنولوژیک، نقش مهمی در تمامی آثار ادبی یافت. ضمناً باید درحقیقت ریشه‌ها و خاستگاه‌های این جنبش یا مدرنیسم را در صد و پنجاه سال یا دویست سالی پیش از آن ردیابی کرد، یعنی در دوران پیشامدرن. به هر حال جمع همه این کوشش‌ها و دستاوردهای آن سرانجام نقد نو را در غرب رقم زد. آغاز قرن بیستم آغاز نقد به معنای دقیق آن بود که به هر حال مقارن بود با به ثمر رسیدن دستاوردهای پیشرفت در جهت احیای حقوق فرد در جامعه. بنابراین شاید بتوان گفت که نقد نو تاریخچه‌ای حداکثر اندکی بیش از صد سال دارد. سرانجام باید از رشد و نضج نقد ادبی در چند دهه آخر قرن بیستم یاد کرد. در این دوره که حدوداً از ۱۹۶۰ بدین سو ادامه یافت، نقد ادبی به نظریه‌پردازی‌های پربار، عمیق و جنجالی انجامید و بحث‌های جدلی - فلسفی و مکاتب و حلقه‌ها یا انجمن‌های نقد، نقد را از حالت عام و غیر تخصصی خود به بحث‌ها یا گفتمان‌های فلسفی - معرفتی سنگینی کشاند که برای مطالعه یا پرداختن به آن باید سال‌ها

ظریف و حساس، نجیب و آرام، مؤدب و مهربان، فروتن و واقع بین، جدیت و ژرف بینی در کار، روحیه تأمل و معطّصه، مراجعه مکرر به منابع و مآخذ گوناگون، پیر ویراستاران و... گوشه‌ای از سجایای علمی و اخلاقی استاد اسماعیل سعادت است که اهل قلم و همکاران ایشان برای استاد برمی‌شمارند. در حوزه ترجمه و ویرایش، سعادت از پیش‌گسوتان و سرآمدان ترجمه فلسفی و ادبی در یکی دو دهه اخیر است و آثار ارزشمندی در این دو حوزه ترجمه و ویرایش کرده است که ترجمه آثار ارسطو از آثار جدید استاد سعادت است. حضورش غنیمت و درس آموز است. گفت‌وگوی این شماره کتاب ماه ادبیات و فلسفه با اسماعیل سعادت پیش روی شماست.

□ محمدخانی: با تشکر از حضور آقای سعادت، آقای سیدحسینی و آقای سیدعرب، در ابتدا از آقای سعادت می‌خواهم که مختصری درباره زندگی و تحصیلات خود توضیح بدهند و بعد وارد بحث‌های دیگر در زمینه آثارشان خواهیم شد.

■ سعادت: بسم الله الرحمن الرحیم. پس مبارک بود چو فرّهما / اول کارها به نام خدا. من در خوانسار متولد شدم. تحصیل را در مکتب با خواندن طوطی‌وار همین شعر شروع کردم، از روی یک کتاب درسی که به آن «پنج‌الحمد» (به خوانساری: پنج‌لخم) می‌گفتند. هدف پنج‌الحمد و بعد از آن «عمّ‌جزو» تعلیم قرائت قرآن بود، و برای همین بود که این کتاب الفبا را با اعراب و تنوین یاد می‌داد. الفبا هم الفبای عربی بود، پ و چ و ژ و گاف نداشت. به خوانساری مکتب را «ملّا» می‌گویند، یعنی کلمه «ملّا» را، علاوه بر معلم، به خود مکتب هم اطلاق می‌کنند. در مکتب رسم بود که وقتی که شاگردی مثلاً پنج‌الحمد را تمام می‌کرد و عمّ‌جزو را شروع می‌کرد، پدر یا مادرش به مکتب می‌آمد، شیرینی‌ای که معمولاً یک کله قند بود برای ملّا تعارفی می‌آورد و برای همه بچه‌های مکتب «رخصت»، می‌گرفت، یعنی از ملّا اجازه می‌گرفت که آن روز را بچه‌ها تعطیل باشند. یکی از

شیرین‌ترین روزهای تحصیلی ما همین رخصت‌ها بود که به عده شاگردها و به تناسب ارتقای تحصیلی آنها تکرار می‌شد.

من بعد از اینکه پنج‌الحمد و عمّ‌جزو را در این مکتب مقدماتی تمام کردم و با قرائت قرآن آشنا شدم، به مکتب دیگری رفتم که ملای آن مردی روحانی بود. من نوشتن را در این مکتب یاد گرفتم. در اتاق درس، همه شاگردها، از پایین‌ترین تا بالاترین مرتبه تحصیلی، یکجا جمع بودند. هر شاگردی در مرتبه‌ای از مراتب درسی بود. معلم یک یک آنها را صدا می‌زد، از آنها درس روز پیش را می‌پرسید، مشق آنها را می‌دید و درس تازه و مشق تازه‌ای به آنها می‌داد. آن روزها کاغذ به فراوانی امروز نبود. به پول آن روز گران بود، ما بچه‌های کوچک تر روی لوح فلزی مشق می‌نوشتیم. بعد از اینکه معلم مشق ما را می‌دید، اجازه می‌داد که آن را بشوییم. بیرون مکتب جوی آبی بود که ما با اجازه معلم کنار آن می‌رفتیم و لوح‌ها مان را می‌شستیم. این یکی از تفریح‌های ما بود که به ما امکان می‌داد که چند دقیقه‌ای از اتاق درس بیرون بیاییم و نفسی تازه کنیم، اتاق درس نیمه تاریک و دلگیر و پر از قیل و قال بود. حوصله ما بچه‌ها را که در فضای باز کوچه و کنار

رودخانه‌ها بزرگ شده بودیم، سر می‌برد. یاد می‌آید که یک روز صبح که به مکتب می‌رفتم، در راه به چند تا از بچه‌های هم سن و سال خودم برخورد کردم که بازی می‌کردند. من بی‌اختیار در بازی آنها شرکت کردم و آن قدر از این کار لذت بردم که کیفم را در سوراخی در دیوار باغ کنار کوچه پنهان کردم و تا ظهر با بچه‌ها بازی کردم. ظهر که شد کیفم را برداشتم و به خانه رفتم. دو سه روزی کارم این بود، تا اینکه یکی از بستگان نزدیکم مرا در راه دید. توجه گریزپایی من شد، مرا به مکتب برد و آهسته در گوش معلم چیزی گفت و پیدا بود که سفارش کرد که تقصیر مرا نادیده بگیرد. به پدرم هم که مرد سختگیری بود چیزی نگفت. ولی همین باعث شد که سال تحصیلی بعد مرا به دبستان دولتی بردند.

□ محمدخانی: در دبستان، درس را دوباره از نو شروع کردید؟

■ سعادت: نه، خیر. روز اول افتتاح دبستان، بچه‌ها کلاس به کلاس صف بستند تا بچه‌های هر صفی به کلاس خودشان بروند. من در صف کلاس اول ایستادم، ولی یکی از دوستان هم سن و سالم آمد دستم را گرفت و با خودش به داخل صف کلاس دوم برد. من در کلاس دوم مشکلی از جهت خواندن و نوشتن نداشتم، ولی

با کیمیای سعادت

حساب و عددنویسی و مسئله حل کردن اصلاً نمی‌دانستم، ولی پس از مدتی رفته رفته خودم را به کلاس رساندم. از کلاس سوم به بعد کم‌کم بهتر شدم، به طوری که بعدها یکی از لذت‌هایم حل کردن مسئله‌های مشکل حساب بود.

□ محمدخانی: چند سال‌تان بود که به دبستان رفتید، یادتان هست؟

■ سعادت: بله. قرینه‌ای دارم که می‌توانم حساب کنم که چند سال داشتم. یادم هست که در کلاس دوم که بودم یک روز در ماه اسفند بچه‌ها، زنگ تفریح، برای هم می‌گفتند که امروز ۱۲/۱۲/۱۲ است، یعنی دوازدهم اسفند سال ۱۳۱۲، و چون من در سال ۱۳۰۴ متولد شده‌ام، می‌توانم بگویم که هشت ساله بودم که در کلاس دوم درس می‌خواندم.

□ محمدخانی: از معلم‌هاتان بگویید و خاطره‌هایی که از آنها دارید.

■ سعادت: خاطره فوق‌العاده‌ای ندارم. معلم‌هایم معمولی بودند فقط یکی از آنها، مرحوم آقا شیخ محمدباقر مهدوی که در دبستان (و بعدها در دبیرستان) معلم فارسی و عربی ما بود و سواد فارسی و عربی‌اش خیلی خوب بود. مرا خیلی تشویق می‌کرد. من در میان شاگردهای دیگر، مخصوصاً در کلاس‌های پنجم و ششم دبستان، که همه درشت‌هیکل بودند، از معدود شاگردهای کوچک اندام بودم و درس‌هایم را خوب یاد می‌گرفتم. ایشان وقتی که می‌خواست شاگردهای بزرگ‌تر را سرزنش کند، مرا به رخ آنها می‌کشید.

«بارک‌الله، بارک‌الله» هایش به بچه‌های درس خوان کلاس را خوب به یاد دارم، خدا رحمتش کند. تشویق‌هایش در توفیق‌های تحصیلی من خیلی مؤثر بود.

□ محمدخانی: گفتید که در سال ۱۳۰۴ به دنیا آمدید، پس در سیزده سالگی ششم ابتدایی را تمام کردید.

■ سعادت: بله، من دوره ابتدایی را در سیزده سالگی، یعنی در سال تحصیلی ۱۳۱۶-۱۳۱۷، تمام کردم. ولی در خوانسار، بعد از دوره ابتدایی، دیگر دبیرستان نبود. من ناچار ترک تحصیل کردم. پدرم سال‌ها پیش، درست نمی‌دانم در چه سالی، احتمالاً هنگامی که من در حدود شش سال داشتم، فوت کرده بود و اختیارم دست وصی‌مان و بستگان نزدیکم بود. خوشبختانه، یک سال بعد، کلاس اول دبیرستان در خوانسار دایر شد و من جزو اولین شاگردهایی بودم که نام‌نویسی کردم. دبیری از اصفهان آمده بود که تقریباً همه دروس مهم، از جمله زبان فرانسه، را درس می‌داد. این را هم خدمت آقای سیدحسینی عرض کنم که من پیش از اینکه فرانسه را در دبیرستان یاد بگیرم، پیش خودم فرانسه می‌خواندم، از روی کتاب خودآموزی که دایم همراه با یک فرهنگ لغت از تهران برایم آورده بود. مرحوم عبدالله توکل تعریف می‌کرد که فرانسه را پیش خودش از روی ورق‌های کاغذی یاد می‌گرفته است که قصاص محله‌شان گوشت روزانه آنها را لای آن می‌پیچید و روی آنها لغات فرانسه با معنی آنها چاپ شده بود. می‌گفت کاغذ را با آب تمیز می‌کردم و بعد

خشک می‌کردم و از روی آنها با کلمات فرانسه و معنی آنها آشنا می‌شدم. من هم فرانسه را پیش خودم می‌خواندم، ولی در خوانسار هیچ کس نبود که فرانسه بداند. من الفبای فرانسه را از روی خودآموز یاد گرفتم. ولی کلمات را به غلط تلفظ می‌کردم. مثلاً j'ai (= من دارم) را «ژی آی» تلفظ می‌کردم و خیال می‌کردم که دارم با خودآموزی فرانسه یاد می‌گیرم. وقتی که به دبیرستان رفتم متوجه شدم که آنچه یاد گرفته‌ام فرانسه نیست. سال‌های اول و دوم دبیرستان را تمام کردم و در هر دو سال شاگرد اول شدم، علاقه بسیار به ادامه تحصیل داشتم. ولی سال سوم دبیرستان در خوانسار دایر نشد، می‌گفتند دولت بودجه ندارد. بعضی از پدرها به مرکز تلگراف زدند و درخواست گشایش کلاس سوم کردند، ولی موافقت نشد. ما بالاتکلیف ماندیم.

□ محمدخانی: پس دوباره ترک تحصیل کردید.

■ سعادت: بیشتر هم‌کلاس‌هایم ترک تحصیل کردند و رفتند دنبال کسب و کار پدرشان. اصولاً در آن زمان، تا آنجا که من می‌دانم، در خوانسار فکر غالب این بود که هر پسری، پس از یادگرفتن خواندن و نوشتن و حساب کردن، باید همان شغل پدرش را دنبال کند. من هم اختیارم دست بزرگترهایم بود. آنها خدا رحمتشان کند، با ادامه تحصیل من مخالف بودند، مخالفت‌شان از روی مصلحت‌اندیشی بود، به تجربه دیده بودند که سواد آدم را به جایی نمی‌رساند. می‌خواستند من هرچه زودتر وارد کسب و کار پدرم بشوم و مسؤولیت اداره خانواده‌ام را به عهده بگیرم، چون فرزند بزرگتر بودم. ولی

گفت و گو با اسماعیل سعادت

من، همان طور که گفتم، سخت مشتاق درس خواندن بودم. بالاخره، برخلاف میل بزرگترها به اصفهان رفتم و در دبیرستان حکیم نظامی که دانشسرای مقدماتی ضمیمه آن بود ثبت نام کردم و آن سال تحصیلی را در اصفهان گذراندم. پس از امتحان سیکل اول به خوانسار برگشتم و دوباره با مشکل مخالفت بزرگترها با ادامه تحصیل مواجه شدم.

خوشبختانه در سال تحصیلی بعد، در گلپایگان که در چهار فرسخی خوانسار است، کلاس اول دانشسرای مقدماتی دایر شد. دانشسرا ماهی پانزده تومان خرج تحصیل می داد و از داوطلبان تعهد می گرفت که پس از گذراندن دوره دو ساله آن، پنج سال در دبستان های دولتی آموزگاری کنند. برای من موقعیتی از این بهتر نبود. رفتم گلپایگان، یک سال در دانشسرا درس خواندم، اگر حمل بر خودستایی نشود، در آنجا هم شاگرد اول شدم. پس از پایان سال به خوانسار برگشتم. دیگر مخالفت ها و مقاومت ها فروکش کرده بود. سال دیگر هم می توانستم دانشسرا را ادامه بدهم. در تعطیلات آن سال اتفاق مساعدی افتاد. مرحوم دکتر مشایخ فریدنی، که به تازگی داماد وصی ما شده بود، با همسرش برای هواخوری به خوانسار آمده بود. در آن زمان از دبیران ممتاز دبیرستان های تهران بود. وقتی که از حال من باخبر شد، به من پیشنهاد کرد که در دانشسرای مقدماتی تهران ادامه تحصیل بدهم، چون دانشسرای تهران شبانه روزی بود و امکان تحصیل برایم فراهم تر بود. من استقبال کردم و همراه ایشان به تهران آمدم و با سفارش ایشان در دانشسرای مقدماتی ثبت نام کردم و سال دوم را در تهران تمام کردم. خدا رحمت کند دکتر مشایخ فریدنی را، مرد فاضل کم نظیری بود. یکی از کسانی بود که من در زندگی تحصیلی ام خود را مدیون آنها می دانم.

□ محمدخانی: آقای سعادت، آن زمان چه سالی بود؟

■ سعادت: من در سال تحصیلی ۱۳۲۳-۱۳۲۴ از دانشسرای مقدماتی تهران فارغ التحصیل شدم. بعد به خوانسار رفتم. قصدم این بود که در خوانسار بمانم و همانجا آموزگاری کنم. ولی نمی دانم چطور شد که منصرف شدم. آمدم تهران و حکم آموزگاری گرفتم و در خود تهران مشغول تدریس شدم. آن موقع استخدام در مدارس تهران هنوز ممکن بود، ولی سال بعد، دیگر کسی را در خود تهران به خدمت آموزگاری نمی گرفتند. خوب شد که به تهران آمدم، برای اینکه در سال دوم تدریس در تهران، توانستم به دانشگاه بروم. آن زمان،

وزارت فرهنگ برای ادامه تحصیل آموزگارها تسهیلاتی قائل شده بود، آنها می توانستند به جای خرداد، در امتحانات شهریور ششم دبیرستان شرکت کنند. من هم خودم را آماده کردم و در امتحانات ششم ادبی شرکت کردم. در اینجا باز اتفاقی افتاد که می توانم بگویم که مسیر زندگی مرا تغییر داد. من قصد داشتم که بعد از توفیق در امتحانات ششم ادبی حقوق بخوانم؛ این که می خواستم قاضی بشوم یا وکیل دادگستری، نمی دانم. تصمیم داشتم که در کنکور حقوق که بلافاصله بعد از اعلام نتیجه امتحانات شروع می شد شرکت کنم. ولی وقتی که نتیجه امتحانات را اعلام کردند، اسم من در فهرست قبولی ها نبود. به دفتر هیأت ممکنه مراجعه کردم و گفتم که من به نظر خودم باید قبول شده باشم. یکی از مواد امتحانی تاریخ تمدن بود، گفتند که ورقه من در میان اوراق امتحان تاریخ تمدن نیست، ولی صورت حضور و غیاب شرکت کنندگان در امتحان نشان می داد که من در امتحان آن ماده حضور داشتم. خلاصه به من اجازه دادند که ورقه خودم را از میان اوراق پیدا کنم. دو روز جست و جو کردم و بالاخره آن را پیدا کردم. من با جوهر سبز نوشته بودم و اتفاقاً داوطلب دیگری هم با جوهر سبز نوشته بود. این دو ورقه را با هم سنجاق کرده بودند و به هر دو یک نمره داده بودند و آن نمره را هم به حساب آن داوطلب گذاشته بودند. به هر حال، ورقه مرا جدا کردند و نمره خوبی به آن دادند و من قبول شدم، اما در این فاصله امتحان کنکور حقوق برگزار شده بود و من از شرکت در آن محروم شده بودم. تنها رشته ای که بعد از حقوق مورد علاقه من بود رشته زبان خارجه بود. در کنکور آن شرکت کردم و قبول شدم. به این ترتیب، این اتفاق باعث شد که من به مسیر دیگری از زندگی کشیده شوم. اگر خوب فکر کنیم، می بینیم که مسیر زندگی همه ما محصول مجموعه ای از این گونه اتفاقات است که اغلب از اختیار ما بیرون است. بیشتر وقت ها خودمان نیستیم که انتخاب می کنیم، بلکه حوادث موافق و مخالف است که ما را وادار به انتخاب کردن می کند، خلاصه، همان طور که گفته اند، ما انتخاب نمی کنیم، بلکه انتخاب می شویم.

□ سیدعرب: پس این اتفاق باعث شد که شما وارد رشته زبان فرانسه بشوید. در این سال ها با چه کسانی همکلاس بودید؟

■ سعادت: در میان کسانی که احتمالاً شما آنها را می شناسید، من با آقای ابوالحسن نجفی، آقای هوشنگ اعلم و مرحوم عبدالله توکل همکلاس بودم.

□ محمدخانی: آقای سعادت، استادان شما در آن وقت چه کسانی بودند؟

■ سعادت: استادان ما یکی دکتر بروخیم بود که من از درسش خیلی استفاده می کردم. فرانسه خیلی خوب می دانست. آن موقع من کتاب فرانسه زیاد می خواندم. هر بار که در فهم جمله ای مشکلی داشتم، از او می پرسیدم و او به آسانی آن را حل می کرد. می دانید که در آن زمان روزنامه فرانسوی زبان *Journal de Téhéran* را اداره می کرد. بعد از او دکتر عیسی سپهبدی بود و خانم نفیسی و مادام پاکروان و مادام رهاوی که *explication de textes* درس می داد و درس او برای همه ما بسیار قابل استفاده بود. روش تدریس او به نظر من بهترین روش تدریس زبان و ادبیات فرانسه بود. ظاهراً این روش در مدارس فرانسه معمول بودای کاش معلمان فارسی ما هم فارسی را با این روش تدریس می کردند. مادام پاکروان متون ادبی فرانسه تدریس می کرد.

□ محمدخانی: آقای سعادت، در دوره ای که زبان فرانسه می خواندید، آیا در کلاس درس ادبیات فارسی هم شرکت می کردید، و یا با دانشجویان این رشته در تماس بودید؟

■ سعادت: ما در دانشکده ادبیات درس می خواندیم. در آنجا علاوه بر رشته زبان، رشته های دیگری مثل ادبیات فارسی و تاریخ و جغرافیا هم بود و طبعاً با دانشجویان رشته ادبیات فارسی هم تماس داشتم. بعضی درس های غیراختصاصی ما مشترک بود. ولی من نمی توانستم در همه کلاس ها حضور مستمر داشته باشم، چون ضمن تحصیل درس هم می دادم. می بایست هجده ساعت در هفته تدریس کنم. این بود که کمتر به درس های غیراختصاصی می رسیدم.

□ محمدخانی: در چه سالی در دوره زبان فرانسه فارغ التحصیل شدید؟ و آیا در رشته دیگری ادامه تحصیل دادید؟

■ سعادت: من در سال ۱۳۳۱ فارغ التحصیل شدم. پس از گذراندن دوره لیسانس، از آموزگاری به دبیری منتقل شدم، مدتی زبان خارجه و ادبیات فارسی تدریس کردم. سال ها بعد که رشته زبان شناسی در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران دایر شد، من در این رشته ثبت نام کردم. این زمانی بود که من به مرکز تهیه مواد خواندنی برای نوسوادان (بعداً مرکز انتشارات آموزشی) منتقل شده بودم. در سال آخر این رشته که می بایست شش واحد پایان نامه ام را بگذرانم از طرف یونسکو بورسی به من داده شد و من برای مطالعه درباره

روش تهیه مواد کمک آموزشی به فرانسه رفتیم. این وقفه، ترک تحصیل محسوب شد و در سال تحصیلی بعد نتوانستم ادامه تحصیل بدهم و در نتیجه موفق نشدم که رساله‌ام را که درباره «دستگاه فعل در گویش خوانساری» به راهنمای استاد محترم، آقای دکتر باطنی بود، بگذرانم.

■ **محمدخانی:** آقای سعادت، شما ظاهراً پس از فارغ‌التحصیل شدن از رشته زبان فرانسه به کار ترجمه روی آوردید. اولین ترجمه‌تان، زندگی میکال آنژ در سال ۱۳۳۴ منتشر شد، چطور شد که این کتاب را انتخاب کردید و جریان آن به چه صورت بود؟

■ **سعادت:** آقای سید حسینی به خاطر دارند که آن سال‌ها در یکی از خیابان‌های غرب تهران دوتا کتابفروشی کتاب‌های خارجی بود که یکی کتابفروشی هاشت بود که کتاب‌های فرانسه وارد می‌کرد و دیگری، اگر اشتباه نکنم، کتابفروشی ملس که هم کتاب‌های انگلیسی وارد می‌کرد و هم کتاب‌های فرانسه. من غالباً به آنها سر می‌زدم و کتاب می‌خریدم. یک روز در کتابفروشی ملس به کتاب زندگی میکال آنژ رومن رولان برخورددم. می‌دانستم که رومن رولان سه چهار کتاب درباره زندگی مردان نامی نوشته است. یک نسخه از آن کتاب را خریدم. مقدمه آن مرا سخت تحت تأثیر قرار داد، یعنی تحت تأثیر زندگی غم‌انگیز میکال آنژ قرار گرفتم. وقتی که تمام کتاب را خواندم، خودم را به نوعی با احساس رومن رولان نسبت به میکال آنژ شریک دیدم، و آن رنجی را که میکال آنژ در زندگی هنری خود تحمل کرده بود با تمام وجود رنج آشنای خودم احساس کردم. احساس کردم و فهمیدم که همین تحمل رنج بود که گوهر هنری او را پرورده است. مخصوصاً ستایشی که رومن رولان در مقدمه این کتاب از رنج و شادی، هر دو، می‌کند بسیار منقلب‌کننده است.

■ **سید حسینی:** بله، یادم هست، مقدمه با این جمله

شروع می‌شد: «در موزه ملی فلورانس، مجسمه‌ای از سرمر هست که میکال آنژ بدان نام «مظفر» داده بود.»

■ **محمدخانی:** عده‌ای می‌گفتند که چرا نام آن را «پیروز» نگذاشتید.

■ **سید حسینی:** بله، در چاپ بعد، «پیروز» ترجمه کرد و این تأثیر ویراستاری بود. ویراستاری باعث شد که «مظفر» را به «پیروز» تغییر بدهد، ولی آن زبان و آن طنین زبانی که با «مظفر» تداعی می‌شد با تغییر آن به «پیروز» از بین رفت. ■ **سعادت:** بله، بعدها بعضی از دوستان اهل قلم، از جمله آقای سید حسینی، به من ایراد گرفتند که چرا در چاپ بعد «مظفر» را به «پیروز» تغییر دادم، علتش این بود که بعضی هم سلیقه دیگری داشتند و می‌گفتند که چرا کلمه فارسی به کار نبرده‌ام، آخر آن روزها گرایش به فارسی‌نویسی بیشتر بود. ولی بعداً قانع شدم که کار درستی نبوده است، و ایرادی را که آقای سید حسینی گرفتند پذیرفتم و متوجه شدم که این گرایش نثر آدم را قدری مصنوعی می‌کند.

■ **سید حسینی:** البته من نمی‌گویم که «مظفر» بهتر از «پیروز» است، ولی عقیده دارم که در این جمله طنین آن به زیبایی «مظفر» نبود.

■ **سعادت:** ولی در چاپ سوم که سازمان کتاب‌های جیبی در سال ۱۳۴۶ منتشر کرد، همان کلمه «مظفر» را ابقا کردم.

■ **محمدخانی:** مثل اینکه می‌خواستید این مقدمه را برای ما بخوانید.

■ **سعادت:** می‌خواستم فقط چند سطر از آن را بخوانم تا نشان بدهم که چرا آن قدر تحت تأثیر نوشته رومن رولان قرار گرفتم و تصمیم گرفتم که کتاب را ترجمه کنم رومن رولان می‌گوید:

«سرنوشت غم‌انگیزی که من در این کتاب نشان می‌دهم جلوه‌گاه رنجی است که در خفایای وجود آدمی لایه می‌گزیند، آن را بی‌وقفه از درون

می‌فرساید و تا ویرانش نکند دست برنمی‌دارد؛ تجسم حیات یکی از تواناترین مردم این نژاد بزرگ انسانی است که به نام مسیحیت، در طول نوزده قرن، مغرب‌زمین ما را با فریادهای رنج و ایمان خود پر کرده‌اند.»

بعد خطاب به مسیحیان می‌گوید:

«و از همین روست که من شما را، ای گام زنان طریقت مسیح، دوست می‌دارم، زیرا دلم به حالتان می‌سوزد. هم دلم به حالتان می‌سوزد و هم غمگینی و سوداگری شما را می‌ستایم. شما گرد غم بر جهان می‌پاشید، لیکن بدان زیبایی می‌بخشید. جهان، اگر از درد و رنج شما تهی شود، بیشتر در فقر و مسکنت فرو خواهد رفت. در این عصر ترسوها، ترسوهایی که در برابر رنج برخورد می‌لرزند و با هیاهو حق تمتع از خوشبختی و سعادت را می‌طلبند که اغلب چیزی جز بدبختی دیگران نیست، نهراسیم و به پیشگاه رنج روی آوریم و آن را گرمی بداریم! ستوده باد شادی و ستوده باد رنج! این و آن خواهران یکدیگرند و هر دو مقدسند. این و آن جهان را می‌سازند و می‌پردازند و اندیشه‌های بزرگ را شور و هیجان می‌بخشند. این و آن نیرومند و حیانتند و خدایند. هر که این دو را دوست ندارد، نه این و نه آن هیچ یک را دوست نمی‌دارد و هر که طعم آنها را چشیده باشد قدر زندگی و لطف وداع گفتش را نیک می‌داند.»

رومن رولان

■ **سید حسینی:** چه فارسی زیبایی! آقای سعادت، در زمانی که این کتاب را ترجمه کردید چند سال داشتید؟

■ **سعادت:** سال ۱۳۳۴ بود. سی سال داشتم.

■ **محمدخانی:** این کتاب برنده جایزه ادبی مجله

«سخن» شد و بهترین ترجمه سال ۱۳۳۴ شناخته شد. قبل از این هم سؤال کردم که آیا وقتی که زبان فرانسه می‌خواندید در کلاس‌های ادبیات فارسی هم شرکت می‌کردید یا نه. شما قبل از ترجمه این کتاب نه مقاله زیادی داشتید و نه با متون کهن فارسی آشنایی داشتید. چطور شد که نثر شما به این خوبی شد؟ شما علت آن را در چه چیزی می‌دانید.

■ سعادت: من خودم را در چنین مقامی نمی‌بینم که سزاوار چنین تحسینی باشم. هم شما و هم آقای سیدحسینی لطف دارید که از کار من تعریف می‌کنید. همان طور که گفتم، من در آن زمان در کلاس‌های خاص ادبیات فارسی شرکت فعالانه‌ای نداشتم و گمان هم نمی‌کنم که صرف شرکت در این گونه کلاسها تأثیر زیادی در کیفیت کار و نوشتن آدم داشته باشد. من علاقه زیادی به مطالعه داشتم. آن روزها خیلی بیشتر از حالا کتاب و مقاله می‌خواندم، هم به فارسی و هم به فرانسه. متأسفم که آن فراغت که آن زمان داشتم، حالا دیگر ندارم. شاید تدریس زبان فارسی هم بی‌تأثیر نبوده است که من به کار ترجمه و نوشتن روی بیاورم. در هر حال من تحصیل به خصوصی در این زمینه نکرده‌ام و در واقع بیشتر پیش خودم خوانده‌ام.

■ محمدخانی: یعنی این را نمی‌شود یک چیز جوششی و فطری به حساب آورد؟

■ سیدحسینی: به نظر من علت آن این است که شروع تحصیل به زبان عربی بوده و تحصیل در مکتب خیلی مؤثر بوده است. مشکل بچه‌های ما امروز این است که فارسی نخوانده‌اند و نمی‌خوانند. آن آهنگی که در گلستان هست، آن را نخوانده‌اند تا خوب درک کنند. یادم می‌آید که وقتی که به مدرسه می‌رفتم برای خودم کبلیله و دمنه را رونویسی می‌کردم. چون آن کتاب را نداشتم و کاغذ هم نسبتاً ارزان بود، می‌نشستم و از روی آن برای خودم می‌نوشتیم. اینها چیزهایی است که از بچگی برای آدم می‌ماند و مهم است. الان متأسفانه بچه‌ها از این بابت خیلی مشکل دارند.

■ محمدخانی: در واقع می‌شود گفت که نثر ترجمه شما حاصل سروکار داشتن با کتاب‌های اساسی است که حالا به آن توجه نمی‌شود.

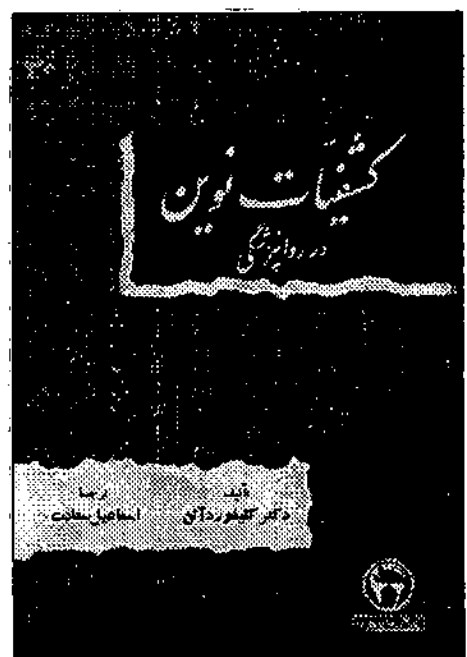
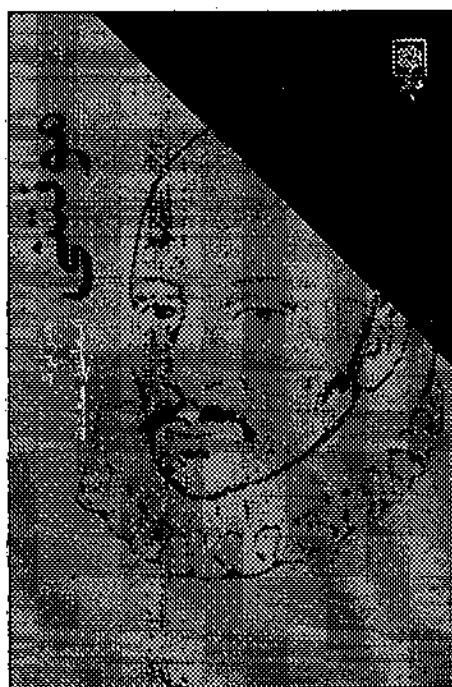
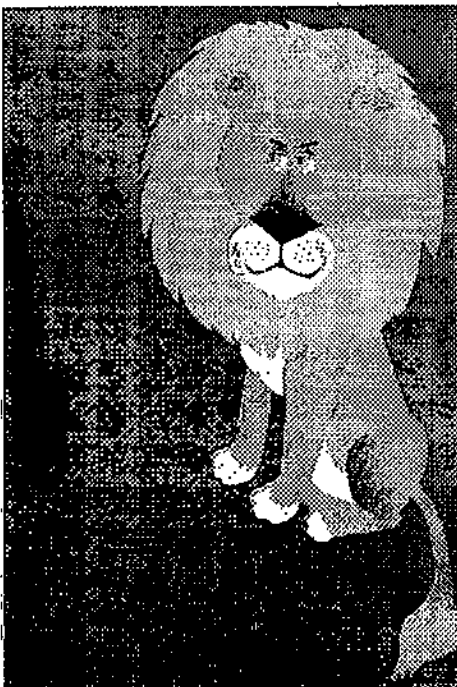
■ سیدعرب: آقای سعادت اشاره نکردند که در آن روزگار چه می‌خواندند، و غیر از پنج الحمد چه می‌خواندند و چه به ایشان می‌موختند.

■ سعادت: پنج الحمد مال اول سوادآموزی من در مکتب بود. در اولین مکتب، به ما فقط خواندن یاد می‌دادند، البته خواندن قرآن. در دومین مکتب بود که من نوشتن یاد گرفتم. در مدرسه دولتی درس‌ها سنگین تر از حالا بود. یادم می‌آید که از همان کلاس دوم دبستان، ما صرف میر می‌خواندیم معلمان ما عموماً تحصیلات قدیمه داشتند و عربی خوب می‌دانستند. به علاوه، در خوانسار برای پدر و مادرها قابل قبول نبود که بچه‌هایشان سه ماه تعطیلات تابستان را بیکار بگردند. در این سه ماه ما را مکتب می‌گذاشتند. در ایام تعطیلات من در مکتبی درس می‌خواندم که معلم آن روحانی باسوادی بود به نام آقا شیخ محمد حسن رفیعی. خدا رحمتش کند. به ما گلستان سعدی و نصاب صبیان درس می‌داد. نصاب صبیان یکی از درس‌هایی بود که به آن خیلی اهمیت می‌دادند. ما روزی سه بیت از آن را از بر می‌کردیم و خیلی هم از این بابت سختگیری می‌کردند. اگر کوتاهی می‌کردیم، تنبیه می‌شدیم. آنچه من از مفردات زبان عربی می‌دانم اغلب یادگار آن زمان است. هنوز هم بسیاری از ابیات نصاب را از بر دارم. به نظر من، روش تدریس زبان و ادبیات در زمان قدیم که بیشتر بر محفوظات تأکید داشت و معلمان شاگرد را وادار می‌کردند که شعر حفظ کنند روش درستی بوده است. درست است که ما در آن زمان معنی ابیات را خوب درک نمی‌کردیم، ولی امروز وقتی که آنها را به یاد می‌آوریم و خوب که دقت می‌کنیم متوجه می‌شویم که حالا معنی آنها را می‌فهمیم. بسیار اتفاق می‌افتد که ما شعری را که در حافظه داریم پس از مدتها به یاد

می‌آوریم و آن را برای خودمان می‌خوانیم و درباره آن تأمل می‌کنیم؛ می‌بینیم که انگار اولین بار است که به معنی آن پی می‌بریم. خوب، این خودش سرمایه‌ای علمی است که به هنگامی که احتیاج پیدا می‌کنیم می‌توانیم از آن استفاده کنیم. در زمان ما کمتر به این اهمیت می‌دهند. کمتر می‌بینیم که بچه‌ها شعر حفظ کنند. من تا چند سال پیش به نوه‌هایم جایزه می‌دادم که غزل‌های حافظ را از بر کنند. زمانی هم که دبیر زبان فارسی بودم از بچه‌ها می‌خواستم که شعرهای کتابشان را حفظ کنند. این کار برایشان تکلیف شاقی بود، ولی اطمینان دارم که امروز پشیمان نیستند.

■ محمدخانی: آقای سعادت، شما با انتشار کتاب زندگی میکمل آنز بود که به بنگاه ترجمه و نشر کتاب جذب شدید. یعنی به سبب ترجمه این کتاب بود که مسؤولان بنگاه ترجمه و نشر کتاب به سراغ شما آمدند؟

■ سعادت: بله، آقای دکتر احسان یار شاطر که عضو هیأت داورانی بودند که مجله سخن برای اهدای جایزه در نظر گرفته بود، بعد از چند روز سراغ من فرستادند و مرا به همکاری با بنگاه ترجمه و نشر کتاب دعوت کردند. تازه بنگاه ترجمه و نشر کتاب تأسیس شده بود، ولی هنوز انتشارات فرانکلین گسترش و شهرت پیدا نکرده بود. یک ساختمان سه طبقه بود که بنگاه در طبقه دوم آن بود و فرانکلین در طبقه سوم آن بود. من در بنگاه ترجمه، ویرایش کتاب‌ها را بر عهده داشتم. آن زمان برنامه بنگاه این بود که اقصیات آثار کلاسیک جهان به زبان فارسی ترجمه بشود. نیازی که امروز هم همچنان احساس می‌شود. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هم در همین سال‌های اخیر، در زمان وزارت آقای مهندس میرسلیم، تصمیم گرفت که مرکزی برای ترجمه آثار مهم جهان تأسیس کند. در جلسه‌ای که برای تصویب اساسنامه آن تشکیل شد آقایان دکتر پورجوادی و ناصر ایرانی و فانی و خرماشاهی هم تشریف داشتند. آقای سیدحسینی و بنده هم بودیم.

ولی بعداً شنیدم، نمی‌دانم به چه علت، کار این مرکز در میانه راه متوقف شده است. در هر حال در بنگاه ترجمه و نشر کتاب کسانی مثل سعید نفیسی، نصرالله فلسفی، دکتر خانلری، جمال زاده، دکتر صناعی، بدیع‌الزمان فروزانفر، دکتر رضازاده شفق، محمد سعیدی، ذبیح‌الله صفا و بسیاری دیگر که همه از استادان پنام بودند هر کدام کتاب یا کتاب‌هایی از میان آثار کلاسیک جهان ترجمه کردند. خیلی مهم است که مؤسسه‌ای این همه دانشمند را به کار ترجمه کتاب‌های مهم ترغیب کند. امروز هم همچنان نیاز به تأسیس چنین مرکزی احساس می‌شود. من از این فرصت استفاده می‌کنم و به وزارت محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی پیشنهاد می‌کنم که آن مرکز ترجمه را که متوقف مانده است احیا کنند. منتها باید توجه داشت که این مرکز باید به ترجمه آثار کلاسیک جهان که عمده‌تاً در زمینه علوم انسانی است همت بگمارد، یعنی از نوع همان کتاب‌هایی که در فرهنگ آثار معرفی شده است، نه هر کتابی. کتاب‌های معمولی را که ناشران بخش خصوصی ترجمه و منتشر می‌کنند. داشتن ترجمه این آثار در هر کشوری به زبان ملی خود نشانه عظمت و تعالی فرهنگ آن کشور و حاکی از رشد و بلوغ فکری مردم آن کشور است.

□ محمدخانی: آیا شما اولین ویراستار بنگاه ترجمه و نشر کتاب بودید، یا آقای انور قبل از شما بود. و آیا ویراستاری در آنجا با شماها پا گرفت یا نه، قبل از شما کسان دیگری بوده‌اند؟

■ سعادت: عرض کردم که بنگاه ترجمه و نشر کتاب تازه تأسیس شده بود که آقای دکتر یار شاطر مرا به همکاری دعوت کردند. و اگر قبول کنیم که بنگاه ترجمه کار خود را قبل از فرانکلین شروع کرد، باید بگوییم که بنگاه اولین مؤسسه نشری بود که کار ویرایش را جدی گرفت و حتی آن را معمول کرد. اگر اشتباه نکنم، من هم اولین کسی بودم که کار ویرایش کتاب‌های آنجا را برعهده گرفتم.

□ محمدخانی: یعنی ویراستاری در ایران از بنگاه ترجمه و نشر کتاب شروع شد.

■ سعادت: اصطلاح ویرایش و ویراستاری هنوز وضع نشده بود. در آن زمان لفظ انگلیسی «ادیت» به کار می‌رفت. در بنگاه آن را «مرور و مقابله» می‌گفتند. چون کتاب‌ها ترجمه بود، آنها را با متن اصلی مقابله می‌کردیم. یادم هست که سال‌ها بعد که من در مؤسسه فرانکلین کار می‌کردم این معادل ویرایش انتخاب شد و گمان می‌کنم پیشنهاد دهنده آن مرحوم دکتر محمد مقدم بوده است.

□ محمدخانی: ایلیاد و اودیسه ترجمه سعید نفیسی شاید از بهترین ترجمه‌های آن دوره باشد.

■ سعادت: بله، واقعاً کار استادانه‌ای است. سعید نفیسی همان تحریر اول ترجمه‌هایش را برای چاپ به بنگاه می‌داد، یعنی سواد ترجمه نه بیاض آن را.

□ محمدخانی: می‌گویند وقتی که نفیسی ترجمه می‌کرد اصلاً بر نمی‌گشت به مطلب نگاه کند و همان را برای چاپ آماده می‌کرد.

□ سیدحسینی: البته خالی از اشتباه نیست، ولی درخشان است مخصوصاً ایلیاد.

□ محمدخانی: آقای سعادت، شما چند سال در بنگاه ترجمه و نشر کتاب بودید و چند کتاب ویرایش کردید؟

■ سعادت: من در حدود هفت سال در بنگاه ترجمه کار کردم. تعداد کتاب‌هایی که ویرایش کردم نمی‌دانم چند تا است، ولی علاوه بر ویرایش، من کار تنظیم مطالب پشت جلد کتاب‌ها را هم که شامل شرح حال نویسنده و مترجم و خلاصه کتاب بود بر عهده داشتم.

□ محمدخانی: آیا کتاب‌ها به صورت تخصصی میان ویراستاران تقسیم می‌شد یا اینکه کلی بود؟

■ سعادت: نه، تخصصی نبود و به طور کلی میان ویراستاران تقسیم می‌شد. بیشتر کارهای ادبی را من انجام می‌دادم.

□ سیدحسینی: آقای سعادت، در اینجا مطلبی یادم

آمد و آن این است که من و مرحوم توکل مکتب زنان آن‌دوره ژید را ترجمه کردم. مکتب زنان و رویر و ژنویو یک مجموعه سه بخشی تشکیل می‌دهند و هر سه جزو récit های آن‌دوره ژید هستند. یکی دیگر از این récit ها ایزابل است که شما ترجمه کرده‌اید. این را کی ترجمه کردید.

■ سعادت: ایزابل کتاب کوچکی است. من آن را در سفری که به اصفهان رفته بودم ترجمه کردم. در شهرستان‌ها آدم احساس می‌کند که وقت زیادی می‌آورد. من متن فرانسه آن را با خودم برده بودم که در آنجا بخوانم. در حدود سال ۱۳۳۴ بود. ترجمه آن را همانجا تمام کردم.

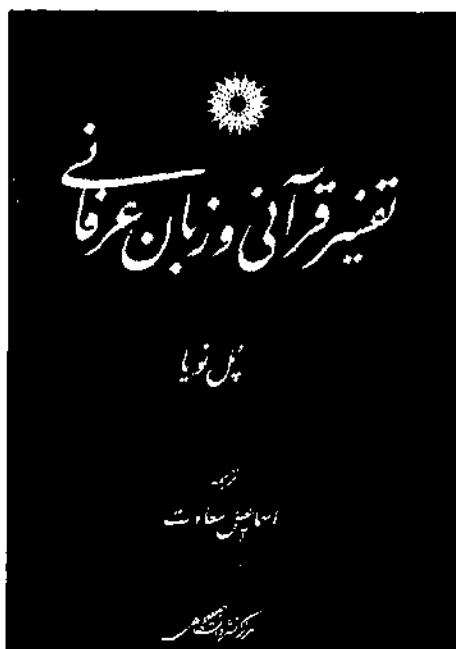
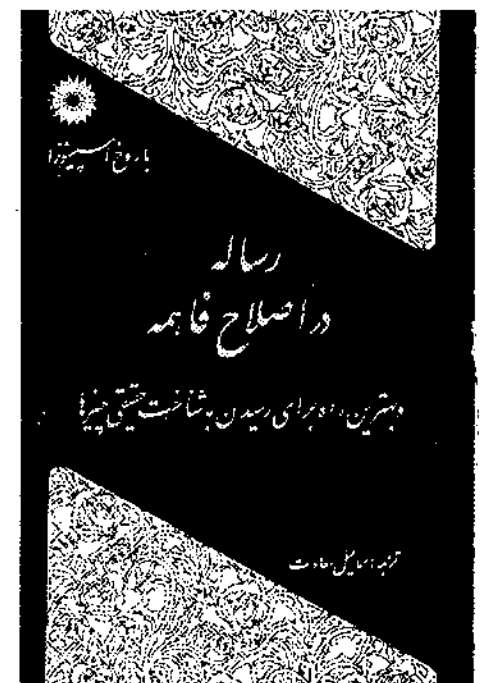
□ سیدحسینی: یکی از آرزوهای من این است که رویر و ژنویو را هم ترجمه کنم و یک بازبینی از مکتب زنان بکنم. اگر موافق باشید ایزابل را هم با آنها چاپ کنیم.

■ سعادت: عرض کنم که ایزابل را کتاب‌های جیبی منتشر کرد. بعد از آن هم دیگر تجدید چاپ نشد. چند سال پیش نامه‌ای به امیرکبیر نوشتم و گفتم شما که تا حالا آن را چاپ نکردید، پس اجازه بدهید که حقوقش به من برگردانده شود. ظاهراً موافقت نکردند. از طرف دیگر انتشارات علمی و فرهنگی هم خود را وارث کتاب‌های جیبی می‌داند.

□ سیدحسینی: به تازگی انتشارات علمی و فرهنگی کتاب‌هایش را به ناشران می‌فروشد. بسیاری از کتاب‌هایش را به هرمس فروخته است. شاید کتاب شما هم یکی از آنها باشد.

■ سعادت: نمی‌دانم، من خبر ندارم.

□ محمدخانی: برای اینکه بحث ترجمه را تمام کنیم به نکته‌ای اشاره می‌کنم. در تاریخ ترجمه، در این چهل سال اخیر، در حوزه زبان فرانسه، چهار مترجم نام‌آور در دهه‌های سی و چهل می‌بینیم، یکی آقای نجفی است، یکی آقای سیدحسینی است، یکی آقای سمیعی است، یکی هم شما. من هر وقت یکی از این اسم‌ها به ذهنم می‌آید فوراً سه اسم دیگر هم به یادم می‌آید. یعنی ترجمه‌های شاخصی که هم

امانت در آنها رعایت شده است، و هم فارسی ویژه‌ای دارد. از شما می‌خواهم که درباره ترجمه اگر توصیه‌ای دارید یا نظریاتی دارید برای دیگران بفرمایید.

■ **سعادت:** من در عمل دیده‌ام که مترجمانی که زبان فارسی را خوب می‌دانند بهتر از دیگران ترجمه می‌کنند. ترجمه سه رکن اساسی دارد و مترجم باید بر این سه رکن مسلط باشد تا بتواند خوب ترجمه کند، یکی زبان مبدأ است، دیگری زبان مقصد است و سوم موضوع متنی که باید ترجمه شود. تسلط بر زبان مبدأ و موضوع زودتر و آسان‌تر حاصل می‌شود تا تسلط بر زبان مقصد. در ترجمه متون ادبی و به طور کلی متون مربوط به علوم انسانی، مترجم باید با روح زبان مادری خود خوب آشنا باشد و شمع زبانی کافی داشته باشد و متون ادبی زبان مادری خود را بسیار خوانده باشد تا بتواند دقایق متن زبان مبدأ را که دریافته است به زبان مادری خود منتقل کند. در دانستن زبان مبدأ فهم زبان و آگاهی از دقایق آن لازم است، اما در برگرداندن این دقایق به زبان مادری، علاوه بر آن، خلاقیت هنری هم لازم است، یعنی ذهن باید بیشتر از فعالیتی که برای ادراک چیزی لازم است فعالیت کند و به جولان دربیاید تا بتواند چیزی را که در عالم خارج نیست هست کند، آن هم به گونه‌ای که اهل زبان مقصد بتوانند معنی متن را به همان خوبی که اهل زبان مبدأ می‌فهمند بفهمند. فرض کنیم که جمله ادبی پر معنی پیچیده‌ای را به کسی بدهیم و از او بخواهیم که آن را به زبان مادری خود ترجمه کند. فرض کنیم که فهم این جمله در بادی امر برای او دشوار باشد، هم از جهت واژگان و نحو جمله و هم از جهت معنی. خوب، با جست‌وجو در فرهنگ‌ها و کتاب‌های دیگر مرجع و حتی با پرسیدن مشکلات خود از دیگران و با مطالعه درباره موضوع آن می‌تواند در مدت نسبتاً کوتاهی معنی آن را برای خودش روشن کند. ولی هنگامی که می‌خواهد آن معنی را در قالب زبان مادری خود بریزد، باید مدت بسیار بیشتری صرف یاد گرفتن زبان مادری خود کرده باشد و با انواع قالب‌هایی که می‌شود این معنی را در آنها ریخت آشنا بوده باشد تا بتواند آن را خوب و رسا ترجمه کند. معلوم است که اگر این جمله را به چند مترجم بدهیم که زبان مبدأ را کم و بیش به یک اندازه بدانند، مترجمی آن را بهتر ترجمه می‌کند که زبان مقصد یعنی زبان مادری خود را بهتر بداند. برای همین است که من همیشه به مترجمان

جوان سفارش می‌کنم که متون کهن فارسی را بیشتر بخوانند و دائم با این متون مانوس باشند، نه برای اینکه عین آنها چیز بنویسند، بلکه برای اینکه شمع زبانی بیشتر پیدا کنند.

□ **سید حسینی:** البته این یک خطری هم دارد. شما چون از فرانسه خودتان مطمئنید این را به راحتی می‌گویید، ولی شما به مترجمانی برمی‌خورید که دقیقاً در سایه فارسی زیبایی که می‌نویسند اشتباهات فرانسه خود را می‌پوشانند، و این خیلی خطرناک است. شما ترجمه‌هایی را می‌بینید که به فارسی درخشانی نوشته شده است، ولی پر از اشتباه است. گذشته از آن نکته‌ای هم هست، و آن سبک نویسنده است. برای تشخیص سبک نویسنده شما باید با آن زبان آن قدر اخت باشید که بدانید چرا دارید آن را برمی‌گردانید و چگونه باید برگردانید. ما مترجمان خوبی داریم، مثلاً قاضی یکی از مترجمان خوب ماست، واقعاً آن عیب را ندارد که بگویم اشتباهات فرانسه خود را می‌پوشاند. البته ممکن است که فرانسه‌اش خالی از اشتباه نباشد، ولی فرانسه خوب می‌داند. اما شما واقعاً فکر می‌کنید که سبک دون کیشوت سبک خود قاضی است یا نویسنده. این خیلی مهم است. ترجمه‌های قاضی مرا وسوسه می‌کند و من عاشق ترجمه‌های او هستم. ولی در آوردن سبک یک مهارت عجیبی در فهم زبان مبدأ می‌خواهد. در واقع مترجم باید از نویسنده تقلید کند. من هر وقت که می‌گویم، آقا، مترجم مقلد است، بعضی اعتراض می‌کنند که نه، آقا، این طور نیست. ولی مترجم یک مقلد است، باید حتی تمام «تیک»های صورت نویسنده را تقلید کند. نظر من این است و اتکا به زبان مقصد خطرناک است.

□ **سید عرب:** درباره همان مسئله وسوسه که فرمودید، من هم وقتی آقای سعادت قسمتی از ترجمه خودشان را خواندند واقعاً تحت تأثیر قرار گرفتم و خودم را با احساسات رومن رولان شریک دانستم.

□ **سید حسینی:** بله، چون نشر ایشان قوی است و فرانسه را هم تشخیص می‌دهند فکر نمی‌کنند که ممکن است مترجم دیگری سبک زبان مبدأ را تشخیص ندهد، ولی فارسی‌اش را خوب درآورد. حالا درباره آقای سعادت بحث فرق می‌کند. ایشان امتیازاتی دارند که من می‌دانم. یکی اینکه ایشان یکی از وفادارترین اعضای هیأت علمی فرهنگ آثار بوده‌اند. هنوز هم در خدمتشان هستیم. دوستان دیگر تازگی‌ها به ما توجه ندارند. از طرف دیگر، بیشترین مقالات فرهنگ آثار را آقای سعادت ترجمه کردند، و هر جا هم که با مشکلی روبه‌رو شدیم سراغ ایشان رفتیم. رمان‌هایی که

ایشان ترجمه کردند، هیچ باید از ایشان پرسید که شما چطور مترجم فلسفه شدید و این مسئله مهمی است. هر جا سر ترجمه مقالات فلسفه فرهنگ آثار گیر می‌کنیم، حتی مقالات مربوط به آثار چینی، آثار ژاپنی، آثار یونانی می‌رویم سراغ ایشان. البته آقای سمعی هم مقالات زیادی که درباره آثار یونانی است ترجمه کرده‌اند. نقطه اتکا ما آقای سعادت‌اند. آن وقت تنها این نیست، مثلاً درباره یک مطلب علمی، چه ریاضی باشد، چه فیزیک، اگر مشکلی در موضوعی داشته باشیم، ایشان استاد آن موضوع را پیدا می‌کنند و با او کار می‌کنند. ایشان درباره چند مقاله علمی این کار را کرده‌اند و این خیلی مهم است. ممکن نیست آقای سعادت ترجمه‌ای را سرسری برگزار کنند، البته گاهی هم گله می‌کنند که ترجمه این قبیل مقالات کار من نیست، ولی، خوب، من می‌گویم چه کار کنم شما باید متخصصان آنها را پیدا کنید. بسیاری از مقالات را هم برای ویرایش به ایشان می‌دهیم. مقالاتی که ایشان ویرایش می‌کنند چند نوع است، بعضی از آنها ساده است، بعضی هم که درجه دو است و زحمت بیشتری دارد، آنها را ویرایش می‌کند، و اگر برسد به مقاله‌ای که آن را قابل ویرایش نداند، فوراً آن را می‌گذارد کنار و خودش آن را ترجمه می‌کند، بارها شده است که ایشان ویرایش‌های درجه سه را خودشان ترجمه کرده‌اند. ولی فلسفه را من نمی‌دانم که ایشان کی خوانده‌اند و چطور شده است که شروع کرده‌اند به ترجمه آثار ارسطو.

□ **محمدخانی:** من می‌خواستم بحث ترجمه آثار فلسفی را به بعد موکول کنم، اما حالا که شما اشاره کردید می‌خواهم بدانم که آقای سعادت چگونه با متون فلسفی آشنا شدند. ببینید در ترجمه تاریخ فلسفه کاپلستون بهترین ترجمه متعلق به ایشان است. ترجمه دو تا از آثار ارسطو هم متعلق به ایشان است. و از طرف دیگر مقالاتی از کتاب تاریخ فلسفه در اسلام به کوشش م. م. شریف را هم ترجمه کرده‌اند. اتفاقاً دو سال پیش از آقای دکتر یحیی مهدوی سؤال کردم که از میان مترجمان کتاب‌های فلسفه کدام را بیشتر می‌پسندید. ایشان گفتند آقای اسماعیل سعادت. با اینکه آقای سعادت فلسفه نخوانده‌اند. می‌خواهم بدانم که شما چگونه به این رشته علمی دست پیدا کرده‌اید؟

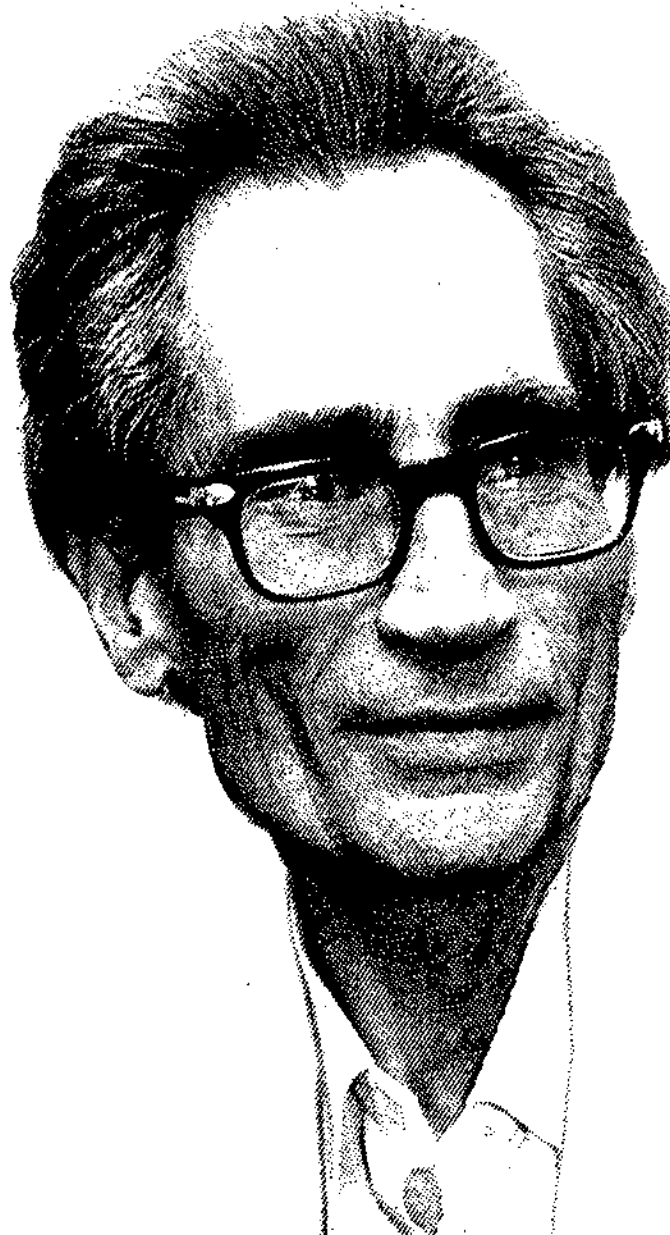
■ **سعادت:** من کار فوق‌العاده‌ای نکرده‌ام. هیچ دعوی فلسفه‌دانی هم ندارم. واقعاً در این رشته دستی ندارم. فقط به حکم علاقه است که به ترجمه متون فلسفی روی آورده‌ام. آشنایی من با متون فلسفی هم به اندازه آشنایی شماست. به علاوه شما و آقای سید

حسینی واقعاً مرا شرمند می‌کنید. من شایسته این همه تعریف نیستم. آقای سیدحسینی خودشان خیلی پیش از من کار ترجمه را شروع کردند. من در آن سال‌ها وقتی که ترجمه‌های آقای سیدحسینی و مرحوم توکل را در ویتترین کتابفروشی‌ها می‌دیدم به کار و توانایی‌شان غبطه می‌بردم. وقتی که می‌بینم آقای سیدحسینی از کار من تعریف می‌کنند احساس شرم می‌کنم. آخر من کاری نکرده‌ام. و اما در مورد آن نکته‌ای که آقای سیدحسینی فرمودند که این خطر هم هست که کسی مطلب متن را نفهمد ولی در ترجمه، فارسی فاخر و زیبایی ارائه کند. من این را قبول دارم و کسانی را هم دیده‌ام که این طور ترجمه کرده‌اند، ولی در مقابل این هم هست که کسانی بوده‌اند که فرانسه را بسیار خوب می‌دانستند و سال‌ها در فرانسه میان فرانسویان زندگی کرده‌اند و سبک زبان متنی را که می‌خواستند ترجمه بکنند خیلی خوب تشخیص می‌دادند، ولی، خوب، وقتی که آمده‌اند آن را به فارسی برگردانند خودشان را ناتوان نشان دادند. برای اینکه بضاعت ادبی این کار را نداشتند. این کار علاوه بر دانستن زبان فرانسه که در جای خودش لازم است و مطلوب است، آشنایی عمیق با روح زبان فارسی را هم لازم دارد.

□ سیدحسینی: بله، درست است از این افراد زیاد بوده‌اند. در فرهنگ آثار هم زیاد دیده‌ایم که کسانی که در فرانسه درس خوانده‌اند و متخصص‌اند، در کار ترجمه به

فارسی اصلاً مهارت ندارند.

■ سعادت: این افراد آن قدر بر زبان فرانسه تسلط دارند که حتی ترجمه هم‌زمان می‌کنند و در برگرداندن سخنرانی‌های فرانسوی‌زبان‌ها به فارسی هیچ نکته‌ای را فروگذار نمی‌کنند. آنها فرانسه را در متن زنده آن یاد گرفته‌اند، ولی در هر حال، کار ترجمه مهارت دیگری، قابلیت دیگری و هنر دیگری است که به صرف دانستن زبان مبدأ حاصل نمی‌شود. و اما چون آقای سیدحسینی به فرهنگ آثار اشاره کردند، و می‌دانم که این سخنم چاپ می‌شود، در اینجا وظیفه خودم می‌دانم که از فرصت استفاده کنم و حق چند تن را ادا کنم و گواهی بدهم که حصول فرهنگ آثار که از کارهای بزرگ فرهنگی، در این سال‌های بعد از انقلاب است، در درجه اول مدیون همت بلند آقای مهندس مهدی فیروزان مدیر اسبق انتشارات سروش است. اگر این همت نبود این کار بزرگ هرگز صورت نمی‌گرفت. در درجات بعد، یکی مدیون پیش‌اندیشی و حسن تشخیص آقای احمد سمیعی است که ترجمه این اثر را به ایشان پیشنهاد کردند، و دیگر مدیون سعی و پشتکار و استقامت آقای سیدحسینی است که تا کنون کار را ادامه داده‌اند و همه وقت و فراغتشان را در این کار صرف کرده‌اند و امیدوارم که خداوند عمر بلند به ایشان بدهد که بتوانند این کار را تا آخر به سامان برسانند. و باز برای اینکه حق صاحبان حق ضایع نشود، باید انصاف بدهیم

که آقای دکتر علی‌اصغر شعردوست و آقای اشعری مدیران بعدی انتشارات سروش هم الحق در حمایت از این کار فرهنگی بزرگ، با وجود هزینه بالای آن، کوتاه نیامدند.

□ سیدعرب: برگردیم به اشاره‌ای که آقای محمدخانی به ترجمه‌های فلسفی شما کردند. جناب‌عالی جدا از زیبایی‌های نثرتان در ترجمه آثار فلسفی و به طور کلی در مجموعه آثاری که ترجمه کرده‌اید، دارای انگیزه هم هستید و آن طور که خودتان در مقدمه کون و فساد ارسطو نوشته‌اید معتقدید که ما باید آثار کلاسیک فلاسفه بزرگ یونان را به فارسی ترجمه کنیم و در واقع با ترجمه آثار آنها به افکارشان پی‌بریم. این نظر در آن دوره اول ترجمه آثار فلسفی به زبان عربی هم وجود داشت. نظام باشکوه فلسفه اسلامی که الان پشتوانه فکری و فرهنگی ماست از این نظر نشأت گرفته است، حالا جناب‌عالی آن نظر را احیا می‌کنید. می‌خواستم خواهش کنم که درباره این انگیزه خودتان هم صحبت بفرمایید.

■ سعادت: خیلی متشکرم که این سؤال را مطرح فرمودید. قبلاً هم تا اندازه‌ای اشاره کردم. دلیل اینکه من ترجمه آثار کلاسیک فلسفی مانند آثار ارسطو را لازم می‌دانم این است که این آثار به خصوص آثار ارسطو بیش و کم مرتبط با فلسفه اسلامی است و فلاسفه اسلامی در تفکرات فلسفی‌شان به آثار آنها نظر داشتند. وقتی که به کتاب شفای ابن سینا نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که حتی موضوعات آن هم همان موضوعات فلسفه ارسطو است. در اواخر قرن دوم و اوایل قرن سوم هجری که بیت‌الحکمه تأسیس شد و آثار علمی و فلسفی از یونانی به عربی ترجمه شد، آن قدر کار ترجمه این آثار اهمیت و رواج پیدا کرده بود که مترجمان، این آثار را اول از زبان یونانی به سریانی ترجمه می‌کردند تا بعداً مترجمان عربی که زبان یونانی نمی‌دانستند، ولی با زبان سریانی آشنا بودند، بتوانند آنها را از سریانی به عربی ترجمه کنند. در زمانی که زبان عربی در کشورهای اسلامی از جمله در ایران زبان علمی بود و همه طالبان علم عربی یاد می‌گرفتند و به زبان عربی می‌خواندند و می‌نوشتند، فارسی‌زبانان لازم نمی‌دیدند که این آثار را به زبان فارسی ترجمه کنند. ولی امروز ما به این ترجمه‌ها نیاز داریم و دانشجویان فلسفه ما حتماً باید متون فلسفی را به زبان فارسی بخوانند. من در همان مقدمه‌ای که آقای سیدعرب اشاره فرمودند

نوشتن که یک دانشجوی فرانسوی به ترجمه الهیات شفای ابن سینا به زبان خودش دسترسی دارد، اما دانشجوی ایرانی به ترجمه این اثر فیلسوف هم زبان و هم وطن خود، به زبان فارسی، دسترسی ندارد. آن قدر هم زبان عربی نمی داند که بتواند متن عربی آن را بخواند و بفهمد. من عقیده دارم که اگر بخواهیم به فرهنگ خودمان و مخصوصاً به زبان فارسی خدمت بکنیم باید امهات آثار کلاسیک جهان را به زبان خودمان برگردانیم. این نکته به یاد آمد که آقای دکتر پورجوادی از قول یک دانشمند ژاپنی نقل می کردند که گفته بود ما تا پایان قرن نوزدهم همه آثار کلاسیک جهان را به زبان ژاپنی ترجمه کردیم. خوب، این نقص بزرگی است که باید اهل قلم همت کنند و آن را رفع کنند.

■ سیدعرب: آقای سعادت، حالا در این زمینه می خواهم از جناب عالی خواهش کنم که اگر ممکن است این رساله هایی را که ترجمه می کنید، به صورت دو زبانه، یعنی متن و ترجمه رو به روی هم، چاپ کنید تا در عین حال نوعی کمک آموزشی به دانشجویان فلسفه باشد که می خواهند متون فلسفی را به زبان انگلیسی یا فرانسه بخوانند، این کار به استادان و دانشجویان فلسفه خیلی کمک می کند.

■ محمدخانی: آقای سعادت، ما تا دوره پایانی حضور شما در بنگاه ترجمه و نشر کتاب آمدیم، بعد از آن ظاهراً شما تشریف بردید به فرانکلین، لطفاً درباره این قسمت از زندگی فرهنگی تان، یعنی پیش از رفتن به مرکز نشر دانشگاهی هم توضیحی بدهید.

■ سعادت: عرض کنم که من در حدود هفت سال در بنگاه ترجمه و نشر کتاب کار کردم، بعد از آن هم مدتی در اداره مجله راهنمای کتاب با آقای ایرج افشار، مدیر مجله همکاری داشتم، بعد رفتم به انتشارات فرانکلین و مرکز تهیه مواد خواندنی برای نوسوادان به سرپرستی مرحوم ایرج جهانشاهی.

■ محمدخانی: آقای سعادت، گویا شما همان موقع سردبیر مجله پیک دانش آموز بودید. چطور شد که به مجلاتی از این نوع گرایش پیدا کردید؟

■ سعادت: باید بگویم که من در سال هایی که با بنگاه ترجمه و نشر کتاب و مجله راهنمای کتاب و انتشارات فرانکلین همکاری می کردم صبح ها در دبیرستان ها تدریس می کردم. در اوایل تأسیس مرکز تهیه مواد خواندنی برای نوسوادان (بعداً مرکز انتشارات آموزشی) از کادر دبیری وزارت آموزش و پرورش به این مرکز منتقل شدم. این مرکز با همکاری وزارت آموزش و پرورش و انتشارات فرانکلین اداره می شد. من در حدود بیست سال تدریس کرده بودم و خسته شده بودم. برای همین بود که وقتی که پیشنهاد کار در این مرکز به من داده شد از آن استقبال کردم. در آنجا به تدریس و به مرور ایام چند تا مجله به نام پیک برای سطوح مختلف تحصیلی به راه انداختیم. هرکدام سردبیری یکی از آنها را به عهده گرفتیم. من عهده دار سردبیری پیک دانش آموز شدم؛ خدا رحمتش کند، خانم فردوس وزیری که از زنان فرهیخته و کم نظیر ما بود سردبیر پیک کودک شد. چند سال بعد، من به معاونت انتشاراتی مرکز انتخاب شدم. درحقیقت گرایش یا

علاقه خاصی در کار نبود، چون شرایط کاری ام ایجاب می کرد کم کم به کار نوشتن برای کودکان و نوجوانان کشانده شدم. روی هم رفته کار بدی نبود، ساده نویسی برای بچه ها در کار درست نویسی نویسنده بسیار مؤثر است.

■ محمدخانی: با توجه به اینکه شما در عرصه ترجمه یکی از ممتازهای این دوره هستید، البته قصد کم کردن اهمیت ویراستاری نیست، اگر یک مقدار بیشتر کارهایی را که مورد نیاز جامعه بود ترجمه می کردید تا اینکه ویراستاری کنید، بهتر و مناسب تر نبود؟

■ سعادت: البته اهمیت ویرایش برای جامعه کم از اهمیت ترجمه نیست، مخصوصاً ویرایش متونی که به فارسی ترجمه می شود. از جهت نوع کار هم، اگر خوب دقت کنیم، می بینیم که چندان تفاوتی با هم ندارند. وقتی که متنی را ویرایش می کنید، آن را جمله به جمله با متن اصلی مقابله می کنید. یعنی هر جمله متن را که می خوانید اول در ذهن خودتان آن را ترجمه می کنید، بعد ترجمه ذهنی خودتان را با ترجمه مترجم مقایسه می کنید و اگر تفاوتی باشد در جمله مترجم تصرف می کنید. پس ویرایش از جهت فعالیت ذهنی جدا از ترجمه نیست، مترجم خوب می تواند ویراستار خوبی هم باشد، و بالعکس.

■ محمدخانی: به، ولی مقصود من این است که آیا بهتر نبود که شما زمانی را که صرف ویرایش ترجمه دیگران کردید بیشتر صرف ترجمه های خودتان می کردید؟

■ سعادت: حق با شماست، اگر ترجمه می کردم برای خودم خیلی بهتر بود، خودم هم متوجه این معنی هستم. ولی، آخر، در جاهایی که من کار می کردم به ویرایش بیشتر نیاز داشتند، و من برای اصرار معاش ناگزیر بودم که بیشتر ویرایش کنم تا ترجمه.

■ سیدحسینی: آقای سعادت را ویراستاری مدت های زیادی از کار جدی تر بازداشت. ایشان الآن که کارهایشان در می آید می فهمیم که کاش بیشتر وقت خود را صرف ترجمه می کردند. اصلاً ویراستاری اتلاف عمر است. آقای سمیعی و آقای سعادت و امثال ایشان اصلاً بعضی کتاب ها را، نه ویرایش بلکه ترجمه کرده اند، و خوب، به اسم مترجم درآمده است. ویراستاری کار بی حاصلی است.

■ سیدعرب: آقای سعادت، جناب عالی کلمه «ویرایش» را برای این کاری که حالا به صورت مطابقت دادن ترجمه با متن انجام می دهند رسماً می دانید یا خیر؟

■ سعادت: من همان طور که گفتم در جریان انتخاب این کلمه بودم. آن زمان به این کار «ادیت کردن» می گفتند. حالا هم گاهی می گویند. «ویرایش» از کلمه «ویراستن» گرفته شده است، و «ویراستن» هم همان «ویراستن» است. ویراستن در لغت به معنی چیزی را زینت دادن از طریق کم کردن است، یعنی، درحقیقت، اصلاح کردن است، در مقابل «آراستن» که به معنی چیزی را با افزودن زینت دادن است. می توانستند برای این کار «ویراستن» بگویند، ولی برای اینکه متمایز از آن باشد و چیزی خاص باشد که در معانی دیگر به کار نمی رود، صورت دیگر آن یعنی «ویراستن» را انتخاب کردند. به نظر من معادل بدی نیست. به خصوص که دیگر جالفاً استفاده است و کسی به اشتقاق آن

توجه ندارد.

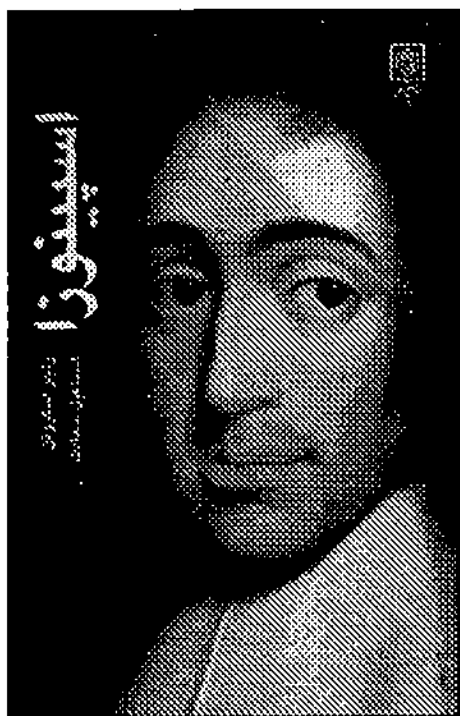
■ سیدعرب: این کاری که ما در ویرایش می کنیم قدمای ما آن را «تهذیب» می گفتند. کلمه «تهذیب» خیلی رساست، ولی متداول نیست. عنوان بعضی کتاب هایی است که کسی که به متن وارد بود آن را «مهدب» می کرد. برای این کاری که به نام ویرایش می شود، کلمه «تهذیب» رساتر است. ولی، خوب، می فرمایید الآن جا افتاده است و نمی توان به عقب برگشت.

■ سعادت: اتفاقاً «تهذیب» هم به همان معنی «ویراستن» است. شما اگر به کتاب لغت مراجعه بفرمایید می بینید که یکی از معانی ویراستن یا ویراستن همین «تهذیب» است. خوب چون «ویراستن» فارسی است آن را بیشتر پسندیده اند.

■ محمدخانی: آقای سعادت، شما وضعیت ترجمه را در این چند دهه اخیر چگونه می بینید و از لحاظ کمی و کیفی چگونه ارزیابی می کنید و چشم انداز آینده اش را چگونه می بینید؟

■ سعادت: از لحاظ کمی، خوب، معلوم است که الآن وضعیت ترجمه خیلی بهتر از سال های پیش است. حالا کتاب های بیشتری ترجمه می شود. ولی از لحاظ کیفی، من در صورتی می توانم حکم به خوب بودن و بد بودن ترجمه ها بکنم که آنها را با متن اصلی آنها مقابله بکنم. ■ محمدخانی: به، منظور من این است که در این دو دهه که شما کارهای زیادی را ویراستاری کرده اید نسبت به دو دهه قبل تر از لحاظ زبان وضعیت ترجمه چگونه بوده است، همین طور از لحاظ نشر، از لحاظ موضوع و اهمیت کارها، در واقع سیر تحول ترجمه را چگونه می بینید، البته در حوزه ادبی و فلسفی.

■ سعادت: من این سؤال را نمی توانم با اطمینان پاسخ بدهم. حکم کلی کردن مشکل است. سابقاً ما مترجمان خوبی داشتیم که حالا دیگر در میان ما نیستند، خدا رحمتشان کند. در زمینه ادبی و هم در زمینه فلسفی ترجمه های خوبی داشتیم. امروز هم

بعضی از مترجمان خیلی خوب ترجمه می‌کنند. ولی این که کار ترجمه از جهت کیفی به طور کلی رو به بهبود است یا نه، همان‌طور که گفتیم، حکمی است که به آسانی ممکن نیست. ولی یک چیز می‌توانم بگویم و آن این است که امروز به طور کلی (تکرار می‌کنم، به طور کلی) نثر فارسی بهتر از سابق است، و این حکم در مورد نثر ترجمه‌ها هم صادق است، البته به شرط آنکه امانت در آنها رعایت شده باشد. شاید آقای سید حسینی بهتر بتوانند به این سؤال پاسخ بدهند.

□ سید حسینی: البته من هم چیز زیادی نمی‌توانم بگویم، هر چند که می‌دانم چه خبر است. منتها یک فاجعه‌ای روی داده است. در روزگار ما کسی جرأت این که کتابی را با متن اصلی تطبیق کند و بگوید که این پر از غلط است ندارد. □ محمدخانی: چرا؟

□ سید حسینی: نمی‌دانم، شاید چون از خودش اطمینان ندارد یا می‌ترسد. البته الآن یک مقدار بی‌حالی هم هست. مؤسسات نشری هستند که آدم‌های بزرگی در رأسشان هستند، آدم‌های حسابی. شما به اطمینان آنها کتابی را که منتشر کرده‌اند می‌خرید و می‌خوانید، می‌بینید اقتضاح است، کسی جرأت ندارد که بیاید و بگوید که این کتاب غراب است. در روزگاری که ما جوان بودیم، در مجله‌ها نقدهایی می‌نوشتند، مثلاً دکتر سیروس پرهام کتاب را جمله به جمله می‌خواند و با متن تطبیق می‌کرد و نشان می‌داد که کجای آن غلط ترجمه شده است. اما الآن دیگر شما چنین چیزی نمی‌بینید، مگر اینکه از روی شوخی انتقادهایی بکنند، مثل کاری که ناصر نیرمحمدی می‌کرد که خیلی جالب بود.

□ سیدعرب: در واقع نسبت منطقی بین زبان مبدأ و زبان مقصد از بین رفته است، و تأسف آورتر از آن این است که مترجم از موضوع هم آگاهی ندارد، یعنی کتابی هست که بین زبان مبدأ و زبان مقصدش هیچ ربطی ناشی از آگاهی وجود ندارد؛ وقتی که کتاب را می‌خوانید متوجه می‌شوید که مترجم موضوع را نمی‌داندسته است. از این کتاب‌ها الی ماشاءالله زیاد است.

□ سید حسینی: اخیراً آقای سعادت کتابی از من خواستند و گفتند این کتاب را داری؟ گفتم بله. کتاب را به ایشان دادم. بعد که آن را خواندند، گفتند آیا این کتاب را دیده‌ای چه کار کرده؟ به جای «کون و فساد»، «نسل و انحطاط» ترجمه کرده است. این که می‌گویند باید اهل اصطلاح بود، یعنی این که باید با متون آشنا بود، مخصوصاً با متون فلسفی و نقد ادبی.

□ محمدخانی: با وجود این، در حوزه ادبیات جهان ترجمه‌های خوبی از جوان‌ترها دیده می‌شود، مثلاً ترجمه‌های آقای کوثری، آقای پژمان.

□ سید حسینی: پژمان چهار پنج سال کار کرده و در این مدت به سرعت پیش رفته و چون دو زبانه است بسیار خوب کار می‌کند.

□ سیدعرب: آقای سعادت، می‌خواهم درباره بخشی دیگر از کارهای جناب‌عالی سؤال کنم. این بخش هم مثل بخش‌های دیگری که مطرح شد واقعاً تخصصی است و آن کاری است که شما در مجله معارف مرکز نشر دانشگاهی می‌کنید. در واقع می‌توان گفت که کار این مجله معرفی فرهنگ ایران و اسلام به طور عام است و این مجله با ویراستاری و سردبیری شما اداره می‌شود. می‌خواستم خواهش کنم که قدری هم درباره این مجله و گذشته آن صحبت کنید.

□ سعادت: مجله معارف از سال ۱۳۶۳ در مرکز نشر دانشگاهی شروع به انتشار کرد. در آن زمان چهار سال بود که مجله نشر دانش منتشر می‌شد. شماره اول نشر دانش در سال ۱۳۵۹ منتشر شد. در آن سال‌ها ضمن مقالاتی که برای نشر دانش فرستاده می‌شد مقالاتی هم بود که مفصل بود و از جهت موضوع هم سنگین بود. این مقالات از حوصله نشر دانش بیرون بود. این بود که آقای دکتر پورجوادی سرپرست مرکز تصمیم گرفتند که در کنار آن مجله دیگری راه بیندازند که این گونه مقالات در آن مجله منتشر بشود. با این مقدمات بود که مجله معارف تأسیس شد. مجله از همان شماره اول با اقبال خوانندگان روبه رو شد. همین اقبال باعث شده است که تا امروز انتشار آن دوام بیاورد. به طور کلی مقالات این مجله در موضوعات فلسفه و کلام و عرفان و تاریخ و ادبیات است. الآن ما دوره هجدهم انتشار آن را شروع کرده‌ایم. یعنی هفده سال است که بدون وقفه چاپ می‌شود. گمان می‌کنم که در کشور ما از معدود مجلاتی باشد که در این مدت طولانی بدون وقفه منتشر شده است. شاید حمل بر تعریف از خود بشود، ولی من زیاد شنیده‌ام که گفته‌اند این مجله از جهت سطح و کیفیت مقالات کم نظیر است. اتفاقاً چند روز پیش آقای دکتر پورجوادی از قول یکی از ایران‌شناسان معروف خارجی که فارسی خوب می‌داند نقل می‌کردند که گفته بود این مجله در خارج در نوع خود بهترین و خواندنی‌ترین مجله است.

□ محمدخانی: سخن دیگر من درباره دو جلد کتاب ارسطو است که شما ترجمه کرده‌اید، یکی رساله کون و فساد و دیگری رساله در آسمان که به تازگی منتشر شده است. آیا شما غیر از این دو کار درباره آثار ارسطو کار دیگری در دست دارید، و چطور شد که عنوان در آسمان را برای ترجمه اخیرتان انتخاب کردید؟

□ سعادت: عرض کنم که بله، در نظر دارم که ان شاءالله یکی دیگر از رساله‌های ارسطو را ترجمه کنم. فعلاً ترجیح می‌دهم که اسم آن را ذکر نکنم. در مورد عنوان رساله ارسطو هم باید عرض کنم که بعضی از دوستان دانشمند عنوان در آسمان را برای این رساله مناسب ندانسته‌اند و می‌گویند چون آسمان اسم مکان است، کلمه «در» بیشتر افاده معنی حرف اضافه رساننده ظرفیت می‌کند و ایجاد ابهام کرده است. شما بهتر می‌دانید که «در» در این ترکیب معادل کلمه یونانی Peri، کلمه لاتینی De، کلمه فرانسوی De و کلمه انگلیسی On است. در عربی معادل این کلمه را «فی» گذاشته‌اند و عنوان رساله را «فی السماء و العالم» ترجمه کرده‌اند. البته در مقدمه ترجمه رساله نوشته‌ام که این «و العالم» که بعضی تصور کرده‌اند که عنوان ترجمه رساله دیگری از ارسطو است، زائد است. خوب، در ترکیب «فی السماء» هم همین ابهام وجود دارد. معنی «فی» در این ترکیب با معنی آن در عبارت قرآنی «ما فی السموات و ما فی الارض» فرق می‌کند. ولی کسی اشکال نکرده است که چرا مترجم عربی در ترجمه عنوان رساله ارسطو «فی» به کار برده است. صرف به وجود آمدن ابهام نباید ما را از به کار بردن کلمه فارسی «در» که کوتاه‌تر و سلیس‌تر و شاید درست‌تر از مترادف‌های آن است، منصرف کند. کلمه «در» به این معنی در متون فلسفی و ادبی فراوان به کار رفته است. شما کافی است که به کتاب‌هایی مثل مثنوی مولوی، کیمیای سعادت، گوهر مراد، کشف المحجوب و نظایر آنها نگاه کنید. می‌بینید که عنوان فصل‌های آنها همه با «در» شروع شده است؛ در حرکت، در معاد، در عبادات، در نماز، در زکات، در حج، در توحید، در همه این ترکیب‌ها، خواننده «در» را به معنی حرف اضافه‌ای که موهب ظرفیت باشد نمی‌گیرد. اگر چند قرن پیش می‌خواستند این رساله را به فارسی ترجمه کنند، تصور می‌کنم که از کلمه «در» استفاده می‌کردند نه از کلمات درباره، راجع به، درخصوص و جز اینها. در هر حال «در»، علاوه بر معانی دیگرش به معنی درباره، راجع به، در باب و... هم هست و چرا آن را به کار نبریم؟ اگر می‌فرمایند که تاکنون در فارسی این کلمه در عنوان کتاب‌ها به کار نرفته است، خوب به کار نرفته باشد، اگر معنی کلمه اشکالی نداشته باشد می‌شود آن را در عنوان کتاب‌ها هم به کار برد.

□ سید حسینی: آقای سعادت، خیلی به کار رفته است. اینجا اشکال در طراحی روی جلد است. روی جلد را طوری نوشته‌اند که شده است «ارسطو در آسمان» یعنی انگار که ارسطو رفته است به آسمان. اگر این «در» را بالا می‌نوشتند و در هر حال «در» را از آسمان جدا می‌کردند درست می‌شد و همه می‌فهمیدند که مقصود «درباره آسمان» است، ولی طوری نوشته‌اند که خواننده را به اشتباه می‌اندازد. اشکال در این است نه در معنی «در».

□ سیدعرب: «عالم» آن را چرا نیاورده‌اید؟ این کتاب در طبیعات به بحث در زیر آسمان می‌پردازد و مترجمان عربی که «فی السماء و العالم» آورده‌اند، انگیزه‌ای برای آوردن «عالم» داشته‌اند، ولی شما فقط «فی السماء» آورده‌اید، چرا؟

■ **سعادت:** عرض کنم که از زمان بسیار قدیم، مفسران یونانی آثار ارسطو اختلاف داشتند درباره اینکه چرا ارسطو به کتابی که علاوه بر آسمان و ستارگان، درباره زمین و کون عناصر تحت القمر و علت سنگینی و سبکی اجسام هم هست فقط عنوان در آسمان داده است. بعضی می گفتند که ارسطو می خواهد بررسی جامعی درباره کل جهان و وحدت و متناهی بودن و ابدی بودن آن به دست بدهد. چون درباره کل جهان بحث می کند، پس باید درباره عناصر جهان و خواص این عناصر بحث بکند. بعضی دیگر عقیده داشتند که موضوع اصلی این رساله بحث درباره جوهر زنده حرکت مستدیر است، و اگر ارسطو بحث درباره جهان تحت القمر را هم پیش کشیده است برای این است که تغییراتی که در موجودات تحت القمر به وجود می آید از حرکت مستدیر ستارگان ناشی می شود. من تصور می کنم که مترجم عربی یعنی یحیی بن البطریق، یا حنین بن اسحاق که ترجمه او را اصلاح کرده است، از این نظریات آگاه بوده اند و کلمه «والعالم» را خودشان به «السماء» اضافه کرده اند و شاید این اضافه کردن «والعالم» باعث شده است که رساله در جهان را که کسی دیگر نوشته است به ارسطو نسبت بدهند. این حدس من است، ممکن است اشتباه باشد.

■ **سیدعرب:** پس، در واقع «فی السماء» یک چیز بوده است و «عالم» یک چیز دیگر. تریکو مترجم فرانسوی رساله در آسمان، در مقدمه ترجمه خودش، نشان داده است که کتاب در جهان متعلق به ارسطو نیست، بلکه متعلق به مشایی مذهبی است که متأثر از نظریات فلسفی رواقی بوده است و سالها بعد از ارسطو نوشته شده است.

■ **محمدخانی:** آقای سعادت شما چه کارهایی در دست ترجمه دارید؟

■ **سعادت:** فعلاً دارم یک کتاب برای انتشارات هرمس ترجمه می کنم، کتابی است به نام مسئله اختیار در تفکر فلسفی و پاسخ معتزله به آن که در حقیقت آراء معتزله درباره مسئله اختیار است در تقابل با آراء مذاهب کلامی دیگر، به قلم نویسنده ای به نام شیخ بو عمران که آن را به فرانسه نوشته است. کتاب دیگری هم که از مدتی پیش در دست ترجمه دارم و آن شاء الله بعد از اتمام کتاب مسئله اختیار ترجمه آن را ادامه خواهم داد جلد چهارم کتاب تاریخ فلسفه تألیف بریه است. این کتاب هفت جلد است. جلد های اول و دوم آن را سال ها پیش داوودی ترجمه کرده است. جلد سوم آن را هم مرحوم دکتر مهدوی خلاصه کرده اند.

■ **سیدعرب:** آقای سعادت، ما یک سؤال سخت از آقای دکتر مهدوی کردیم و ایشان با وجود سخت بودن سؤال آن را پاسخ دادند و آقای محمدخانی هم قبلاً اشاره کردند از ایشان پرسیدیم که مترجمان شایسته به نظر شما چه کسانی هستند و شما کار کدام یک را بیشتر پسندیدید؟ یکی جناب عالی بودید. حالا این سؤال را از شما می پرسم.

■ **سعادت:** بله، سؤال سختی است، هم از این جهت که آدم تا کتاب های ترجمه شده را از نزدیک بررسی نکند نمی تواند حکمی درباره آنها بکند و هم از این جهت که اگر آدم اسم بعضی از آنها را ببرد و بگوید که اینها خوب ترجمه می کنند، معنی ضمنی آن این

است که مترجمان دیگر خوب ترجمه نمی کنند. اجازه بدهید که من پاسخ شما را محدود به ذکر مترجمان فلسفه بکنم و از میان آنها محدود به مترجمانی که در گذشته اند. در میان ترجمه های درگذشتگان ترجمه رساله گفتار در روش دکارت به قلم مرحوم فروغی شاهکار است و از جهت سادگی و روانی ترجمه به راستی تقلیدناپذیر است. نثر فارسی ترجمه های مرحوم دکتر حمید عنایت، سیاست ارسطو و کتاب فلسفه هگل، تألیف ستیس هم فوق العاده است. من ترجمه مرحوم دکتر مهدوی را، وقتی که امتحان ششم ادبی می دادم می خواندم، مقصودم کتاب متودولوژی یا شناخت روش های علوم، تألیف فلیسین شاله است. این ترجمه از کتاب های درسی آن زمان بود. نمی دانم امروز هم هست یا نه، به قدری روشن و رسا ترجمه شده بود که ما آن را با وجود دشواری متن، خوب می فهمیدیم. ترجمه فلسفه عمومی یا مابعدالطبیعه، تألیف پل فولکیه از ترجمه هایی است که می توانیم با اطمینان به آن مراجعه کنیم. ترجمه تاریخ فلسفه بریه، جلد های اول و دوم به قلم علی مراد داوودی، هم از ترجمه های خوب و دقیق آثار فلسفی است.

■ **سید حسینی:** آقای سعادت شما مسئولیت ترجمه و شاید بتوان گفت، سرویراستاری تاریخ فلسفه کاپلستون را هم برعهده دارید. کاپلستون مجلدات این کتاب را به یک زبان نوشته است، اما شما مترجمانی برای آنها انتخاب کرده اید که هر کدام ساز خودشان را زده اند، چطور این را پذیرفته اید و می پذیرید؟ البته برای من مترجم بد نیست که گاهی با چند معنی رویبر و می شوم، ولی آیا واقعاً این مسئله را می توان پذیرفت که اصطلاحات فلسفه کاپلستون در هر جلدی به یک معنی باشد، یعنی برای یک اصطلاح فلسفی هر مترجمی معادلی به سلیقه خودش انتخاب بکند؟

■ **سعادت:** ببینید، من با این نظر شما موافقم که واقعاً یک کتاب، ولو مثل این کتاب نه جلد باشد، باید فقط یک مترجم داشته باشد، و اتفاقاً اگر این کتاب فقط یک مترجم می داشت، الآن سال ها بود که ترجمه آن تمام شده بود. اما متأسفانه هنوز بعضی از مجلدات این کتاب یا به کلی ترجمه نشده و یا نیمی از آن سال ها است که ترجمه شده و در انتظار پیدا شدن مترجم قابل قبولی است. به علاوه مترجمان، که همه آنها از میان توانا ترین مترجمان موجود کشور انتخاب شده اند، هریک به سلیقه خاص خود ترجمه کرده اند و یکدستی روش ترجمه و اصطلاحات در مجلدات آن رعایت نشده است. علت آن هم این است که بعضی از آنها خودشان را صاحب نظر می دانستند و برای اصطلاحات غیر از معادل هایی که خودشان می پسندیدند یا خودشان وضع می کردند، حاضر نبودند که معادل های دیگری به کار ببرند، و پیشنهاد ویراستار را نپذیرفته اند. خوب، شاید حق با آنها بوده است، نمی شود نظری را به کسی به خصوص اگر صاحب نظر باشد، تحمیل کرد. شیوه کار هم تاکنون این بوده است که متن ویرایش شده پیش مترجم می رود و مترجم هم می تواند سلیقه خودش را باز ابقا کند، بعد هم دیگر ویراستار آن را نمی بیند. اگر کتابی چند نویسنده داشته باشد، مثل تاریخ فلسفه در اسلام که به سعی میان محمد شریف فرامی آمده است، خوب،

می شود هریک از فصول آن را که به قلم نویسنده ای است به یک مترجم داد ترجمه کند. در این صورت قابل قبول است که معادل ها یکسان نباشد. هر چند این کار هم ممکن است خیلی طول بکشد. به هر حال تجربه نشان داده است که کتابی را که یک نویسنده نوشته باشد بهتر است که فقط یک مترجم ترجمه کند و نه بیشتر.

■ **محمدخانی:** بله، ظاهراً کار گروهی در ایران موفق نبوده است. آقای سعادت، آخرین سؤال من درباره عضویت شما در فرهنگستان زبان و ادب فارسی است. بفرمایید که شما از چه سالی به عضویت پیوسته فرهنگستان انتخاب شدید؟

■ **سعادت:** از سال ۱۳۷۷.

■ **محمدخانی:** اطلاع داریم که شما اخیراً در فرهنگستان مدیریت دانشنامه زبان و ادب فارسی را برعهده گرفته اید، از چه زمانی شروع به کار کرده اید و فعالیت دانشنامه در چه مرحله ای است؟

■ **سعادت:** تازه شروع کرده ام. از اواخر سال گذشته بود که به تصویب شورای فرهنگستان مدیریت دانشنامه به من محول شد. فعلاً ما مشغول بررسی و آماده سازی مقالات موجود و فعال کردن بخش سفارش و پی گیری مقالات هستیم. امیدواریم که به یاری خداوند بتوانیم این کار را هر چه زودتر به ثمر برسانیم.

■ **محمدخانی:** آقای سعادت، آقای سیدحسینی، آقای سیدعرب، از حضور شما در کتاب ماه متشکرم.

■ **سعادت:** من هم، آقای محمدخانی، به نوبه خود از شما تشکر می کنم و امیدوارم که کتاب ماه با سعی و همت شما و همکارانتان، در کارهای فرهنگی اش موفق باشد. ان شاء الله.

کارنامه اسماعیل سعادت

کتاب

- زندگی میکل آنژ، رومن رولان، نیل، ۱۳۳۴.
- تلخکامیهای سوفی، کنتس دوسگور، بنگاه ترجمه و نشر، ۱۳۴۲.
- ایزابل، آندره ژید، جیبی، ۱۳۴۳.
- کشفیات نوین در روان پزشکی، کلیفورد آلن، بنگاه ترجمه و نشر، چ اول ۱۳۴۷، چ دوم علمی و فرهنگی با عنوان پیشگامان روان پزشکی، ۱۳۶۶.
- شیر و جادوگر، سی. اس. لوئیس، فرانکلین، ۱۳۴۹، چ سوم، امیرکبیر، ۱۳۶۹.
- از ری، آیزاک آسیموف (مجموعه نگاهی به تاریخ علم)، فاطمی، ۱۳۶۵.
- میکروبیها، آیزاک آسیموف (مجموعه نگاهی به تاریخ علم)، فاطمی، ۱۳۶۴.
- عصر بدگمانی، ناتالی ساروت، نگاه، ۱۳۶۴.
- اخلاق، جرج ادوارد مور، علمی و فرهنگی، ۱۳۶۶.
- ترجمه بخشی از سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۲.

- تفسیر قرآنی و زبان عرفانی، پل نویا، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳.

- موتنی، پیتر برک (از مجموعه بنیانگذاران فرهنگ امروز)، طرح نو، ۱۳۷۳.

- از وولف تا کانت، بخش اول از جلد ششم تاریخ فلسفه، کاپلستون، سروش، ۱۳۷۲.

- سرود نیلونگن، حماسه قوم ژرمن، انتشارات سروش، ۱۳۷۴.

- رساله در اصلاح فاهمه، اسپینوزا، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۴.

- ترجمه و ویرایش فرهنگ آثار در پنج جلد، سروش، (جلد اول آن در ۱۳۷۸ انتشار یافته است).

- اسپینوزا، راجر اسکروتین، طرح نو، ۱۳۷۶.

- در کون و فساد، ارسطو، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۷.

- در آسمان، ارسطو، انتشارات هرمس، ۱۳۷۹.

مقاله و داستان کوتاه

- «مرگ البویه بکی»، امیل زولا، سخن، دوره

نهم، ش ۱۱ و ۱۲، اسفند ۱۳۳۷.

- «بکرزایی»، نویسنده (؟)، سخن، دوره یازدهم، ش ۱۰ و ۱۱، بهمن و اسفند ۱۳۳۹.

- «ماجرای دریفوس»، ژان بلوک میشل (یادداشت‌های روزه مارتین دوگار)، سخن، دوره یازدهم، ش ۸ و ۹، آذر و دی ۱۳۳۹.

- «خیمه شب بازی در هند»، نویسنده (؟)، سخن، دوره یازدهم، ش ۴ و ۶، مرداد ۱۳۳۹.

- «گفت‌وگو درباره مرگ»، لودویک اسکنازی، سخن، ش ۱۱ و ۱۲، اسفند ۴۱ و فروردین ۴۲.

- «زندگی و آثار تاگور»، نویسنده (؟)، راهنمای کتاب، ش دهم، س چهارم، دی ماه ۱۳۴۰.

- «رسالت کتابخانه» آندره موروا، راهنمای کتاب، ش نهم، س چهارم، آذرماه ۱۳۴۰.

- «کودکان وحشی» ژرژ بلون، ماهنامه آموزش و پرورش، ش هشتم، دوره چهل و یکم، اردیبهشت ۱۳۵۱.

- «نظریه مثل و مسئله معرفت در فلسفه اسلامی» ابراهیم مذکور، معارف، س اول، ش ۱، ۱۳۶۳.

- «زندگی افلوپین و ترتیب و تسوای رساله‌هایش» فروریوس، معارف، س اول، ش ۲، ۱۳۶۳.

- «یادی از حجة الاسلام غزالی»، معارف، س اول، ش ۳، ۱۳۶۳.

- «زندگی ارسطو» دیوگنس لائرتیوس، معارف، س دوم، ش ۲، ۱۳۶۴.

- «زندگی ارسطو در آثار تذکره‌نویسان سریانی و عرب» هرمان کروست، معارف، س دوم، ش سوم، ۱۳۶۴.

- «یادی از فخرالدین رازی» معارف، س سوم، ش ۱، ۱۳۶۵.

- «رساله اسماءالله فخر رازی» ژرژ قنواستی، معارف، س سوم، ش ۱، ۱۳۶۵.

- «فلسفه ابوسلیمان سجستانی»، فهمی جدعان، معارف، س چهارم، ش ۱، ۱۳۶۶.

- «گوشه‌ای از داستان سفرهای فیلسوفان یونانی به ایران»، ماریا دزیلسکا، معارف، س چهارم، ش ۳، ۱۳۶۶.

- «گروولوس، نخستین کتاب ارسطو»، هرمان کروست، معارف، س پنجم، ش ۱، ۱۳۶۷.

- «ظهور کژامیه در خراسان»، ادموند بوزورت، معارف، س پنجم، ش ۳، ۱۳۶۷.

- «تفسیر قرآنی و پیدایش زبان عرفانی» پل نویا، معارف، س ششم، ش ۳، ۱۳۶۸.

- «تفسیر قرآنی و پیدایش زبان عرفانی»، پل نویا، معارف، س هفتم، ش ۱، ۱۳۶۹.

- «از وجوه و نظائر مقاتل بن سلیمان و حکیم ترمذی تا تفسیر امام جعفر صادق (ع)»، پل نویا، معارف، س هفتم، ش ۲، ۱۳۶۹.

- «ساختار و واژگان تجربه عرفانی» پل نویا، معارف، س هفتم، ش ۳، ۱۳۶۹.

- «سیری در رساله‌های ابوسعید خراسانی» پل نویا، معارف، س هشتم، ش ۱، ۱۳۷۰.

- «رساله کتاب الصفات ابوسعید خراسانی» پل نویا، معارف، س نهم، ش ۱، ۱۳۷۱.

- «پل نویا»، دانیل ژیماره، معارف، س دهم، ش ۲ و ۳، ۱۳۷۲.

- «ابوسلیمان سجستانی منطقی اومانیست بزرگ قرن چهارم هجری»، عبدالرحمان بدوی، معارف، س یازدهم، ش ۳، ۱۳۷۳.

- «فن ترجمه و انتقال فلسفه یونانی به جهان اسلام»، عبدالرحمان بدوی، نشر دانش، س سوم، ش سوم، ۱۳۶۲.

- «نهضت ترجمه در جهان اسلام»، ابراهیم مذکور، نشر دانش، س سوم، ش پنجم، ۱۳۶۲.

- «زبان فارسی، ممیز ذیروح از غیر ذیروح»، نشر دانش، س چهاردهم، ش پنجم و ششم، ۱۳۷۳.

- «رای بعد از یای نکره»، نشر دانش، سال شانزدهم، شماره اول، بهار ۱۳۷۸.

- «کدام عذرا؟»، نشر دانش، سال هفدهم، شماره اول، بهار ۱۳۷۹.

«... ما حمیت کسی را که میل شدیدی به دانستن او را بر آن می‌دارد که در مسائلی که برای ما مشکلات بزرگ پدید می‌آورد، حتی به اطلاعات اندک اکتفا کند، نشانه فروتنی می‌دانیم نه گستاخی»^۱

ارسطو در زمانی می‌زیست که هر متفکری می‌توانست درباره هر چیزی در عالم بیاندیشد و عالم را آنگونه که می‌خواهد شکل دهد. ذهنی عمیقاً ماوراء طبیعی و کنجکاوی‌ای خاص دانشمندان شیفته کشف طبیعت، از او متفکری چند بعدی ساخت، بیش از استادش افلاطون جویای کاوش در اشیاء مادی و اهل استقرار، با حوزه علایقی وسیع و جامع. به همین سبب آراء ارسطو در طبیعیات پیوندی طبیعی با کل نظام فکری او دارد و شاید به نحوی بتوان گفت که اساس این نظام مابعدالطبیعه اوست که طبق معیارهای ارسطویی مقدم بر دیگر اجزاء آن است.

در نظام فکری ارسطو به دو مسئله متفکران یونانی پیش از او پاسخی داده می‌شود که قرن‌ها بر اندیشه بشر تأثیر می‌گذارد. مسئله نخست، پرسش از ماده‌المواد عالم است. پرسشی هوشمندانه که آغاز فکر فلسفی شده و زمینه‌ای مهیا کرده است تا ارسطو به تفکیک ماده و صورت، این فکر نبوغ‌آمیز ولو عیناک، دست یابد. مسئله دوم پرسش از ثبات و تغییر است. معمایی که بی‌واسطه با سرنوشت بشر مرتبط است و پاسخ به آن هم به امکان شناخت مرتبط است و هم بقای آدمی را نفیاً یا اثباتاً تعیین می‌کند. ارسطو در پاسخ به این معماها به نحوی شاگرد افلاطون است و ثنویت افلاطونی را به صورتی دیگر وارد کار عالم می‌کند، هر چند محل ثبات و تغییر نزد او متفاوت است. ارسطو به پدیدار خواندن عالم طبیعت و متمایز کردن عالم ثابت مثل خرسند نیست و محل تأمل فیلسوف را

کل امور و عوالم می‌دانند. براساس تفکیک ماده و صورت، منظره عالم منظره‌ای است تقسیم شده به دو بخش که در یکی ماده غلبه دارد و در دیگری صورت. در بخش مادی در عالم تحت قمر اجسام از عناصر اربعه تشکیل یافته‌اند. این عناصر ضدیت تمام دارند و بر اثر تضادشان عالمی که از آنها تشکیل یافته، عالم تغییر و کون و فساد است؛ و البته نه آن چنان تغییری که بی‌اساس و بی‌ترتیب باشد و امکان شناخت را سلب کند؛ تغییر هم ناموس دارد. ارسطو، شاید در جستجوی ثبات، حدود عالم مادی را تعیین می‌کند و نسبت را یکسره منکر می‌شود. عالم ارسطو جایگاه‌های مطلق دارد؛ مرکز آن زمین است و برگرد زمین افلاک می‌گردند. پایین و بالای عالم مادی بر این اساس تعیین می‌شود: هر چند به زمین نزدیک شود، پایین می‌رود و هر چه از زمین دور شود، رو به بالاست. عالم بالا از عنصر پنجمی تشکیل شده و تضاد بین عناصر — و لذا کون و فساد — در آن راه ندارد.

به این ترتیب براساس مفهوم حرکت، طبیعیات ارسطو شکل می‌گیرد. در تریبی که خود وی برای رسالتش در این موضوع آورده، بحث با کتاب طبیعیات^۲ آغاز می‌شود که در آن از سیوروت و حرکت به طور کلی سخن می‌گوید و جای انواع حرکت را در عالم تعیین می‌کند. سپس رساله در آسمان است که در آن به حرکات انتقالی در آسمان و نیز اجسام تحت قمر می‌پردازد. بخشی از آراء نجومی ارسطو در این رساله آمده است. این آراء تا حد زیادی مبتنی بر یافته‌های نجومی اودوکسوس (قرن پنجم و چهارم پیش از میلاد) و کالیپوس (اوایل قرن چهارم پیش از میلاد) است.^۳ پس از آن، رساله در کون و فساد^۴ قرار دارد که خاص تغییرات در عالم تحت قمر است. مباحث مربوط به کائنات جو که به نوعی در میانه عوالم فوق قمر و تحت قمر واقع‌اند، می‌تواند در اینجا قرار گیرد. مباحث نفس نیز در ذیل طبیعیات قرار دارد از آنرو که نفس، صورت بدن و داخل در عالم جسمانی است.^۵ این ترتیب، وقتی

در کل نظام ارسطو بنگریم، ترتیبی است منطقی ناشی از تقسیم‌بندی علوم نزد ارسطو. فی‌الجمله ارسطو علم را بر سه قسم می‌داند: عملی و ابداعی و نظری. طبیعیات در زمره علوم نظری است و در میانه ریاضیات و مابعدالطبیعه قرار دارد. شأن آن از آن جهت که به جواهر واقعی، یعنی اجسام مرکب از ماده و صورت، می‌پردازد، اجل از ریاضیات است؛ زیرا ریاضیات علم انتزاعات از جواهر، یعنی کمیات، است. فروتری آن نسبت به مابعدالطبیعه حاصل موضوع آن است، یعنی موجودات عالم مادی که در هر حال فروتر از موجودات ماورائی‌اند — البته از منظر ارزش‌های ارسطویی که بی‌ارتباط با فرهنگ قوم یونانی نبوده است. شاید اگر از منظر ارسطو بنگریم، اشرف مباحث در طبیعیات مبحث آسمان باشد. آسمان عبارت است از نه فلک، فلک ثوابت و افلاک سیارات؛ تصویر فضایی لایتنانه‌ای با ستارگان بی‌شمار برای ارسطو هیچ معنایی ندارد. او با دلایلی اصلاً امکان وجود جسم نامتناهی را رد می‌کند، از جمله این که از خود تعریف جسم محدود بودن به سه بعد برمی‌آید. از همین روست که او کل عالم مادی را گره‌ای می‌داند محصور به الوهیت. کروی بودن عالم از آنجاست که دایره اکمل و اشرف شکل‌هاست (و البته این نکته را که این شرف و کمال نسبت به مقاصد خاص ماست و نسبتی با واقع ندارد، ارسطو بی‌گمان هرگز نمی‌پذیرفت). امکان کثرت آسمان‌ها را نیز ارسطو بنابر تعریف آسمان رد می‌کند. آسمان به چند معنا به کار می‌رود، «به جوهر آخرین محیط عالم» یعنی «جسم طبیعی‌ای... که در دورترین محیط عالم جای دارد»^۶ اطلاق می‌شود؛ در معنایی دیگر جسمی است متصل به آخرین محیط عالم و جایگاه ستارگان؛ و نیز جسمی است محاط در آخرین محیط. در هر سه این تعبیر، آسمان «ضرورتاً» متقوم از همگی جسم طبیعی محسوس است، به دلیل اینکه هیچ جسمی بیرون از آسمان نه وجود دارد و نه ممکن است به وجود آید»^۷. پس جهان مادی به عنوان کل، از تمام ماده خود یعنی

فاطمه مینایی

در آسمان ارسطو

جسم محسوس ساخته شده و در خود یگانه است و بیرون آن چیزی از سنخ امور مادی نیست. به این ترتیب، عالم خانه امنی است که الهیت آن را در برگرفته و احاطه کرده است. آسمان یگانه ازلی و ابدی است چون کون و فساد در آن راه ندارد، چرا که این دو به معنای نبود چیزی پیش یا پس از بودن آن است. به علاوه کون و فساد در اموری پیدا می شود که از قوه و فعل ترکیب یافته اند، حال آنکه بر آسمان فعلیت محض حاکم است. در این آسمان یگانه خالی از کون و فساد، حرکتی یکنواخت جریان دارد. زیرا بی نظمی در حرکت یا ناشی از محرک است یا متحرک یا هر دو. آسمان متحرک، بسیط و تغییرناپذیر است، پس به طریق اولی محرک آن نیز چنین است و تغییر حرکت ممکن نیست از آن باشد. تغییر در خود متحرک نیز یا در اجزاست یا در کل. ارسطو در اجزاء آسمان تغییر و بی نظمی ای نمی بیند چون «اگر ممکن بود، می بایست تاکنون در فاصله ستارگان از یکدیگر به سبب حرکت تندتر یکی و حرکت کندتر دیگری تغییری روی داده باشد و حال آنکه ما در فواصل آنها نسبت به یکدیگر هیچ تغییری مشاهده نمی کنیم».^۸ استدلال ارسطو در اینجا مبتنی بر مقدمات استقرایی و مشاهدات نجومی مصریان و بابلیان در زمان هایی است که به نظر ارسطو دراز و به نظر ما کوتاه است، و در هر حال قوتی ندارد. ارسطو تغییر در کل حرکت آسمان را نیز رد می کند، چون کندی در حرکت - که تندی همراه آن است و هر جا تندی هست کندی هم هست - ناشی از ناتوانی است و «ناتوانی خلاف طبیعت است».^۹ حال آنکه در اجسام نخستین، از جمله آسمان، هیچ چیز خلاف طبیعت نیست.

در اینجا نکته ای هست که به کل تفکر ارسطو مربوط می شود. نوعی اعتقاد به ذات (Essentialism) - ولو به نحو اجمالی یا موقت - لازمه تفکر است و بدون تشخیص ذات و طبیعت برای امور،

شناخت ممکن نمی شود؛ اما همین جاست که احتمال خطا و جمود فکری در کار می آید. برای ارسطو هر چیز طبیعت معینی دارد که تغییری در آن حاصل نمی شود و براساس آن در حرکت است تا به کمال شایسته خود برسد. این کمال را هم فقط فیلسوفی مثل ارسطو می تواند بشناسد. گویی مثل ثابت افلاطون به هیئت «کمال اول» (Entelechy) ارسطو درآمده و به جای کلیاتی مفارق، نمونه و سرمشق وجود هر شیء در خود آن جای گرفته است. اما حق آن است که بسیاری از احکام قطعی ارسطو بر مبنای سست استقرای ناقص صادر شده است، که البته شاید گریزی هم از آن نباشد. هر انسانی تخته بند زمان و مکان خود است و حداکثر توانایی اش در کاوش گذشته خلاصه می شود و راهی به کل زمان ها و مکان ها ندارد تا از منظر جاودانگی به عالم بنگرد. اما لا ادریان هم وقتی نیک بنگرند مسلک ارسطو را کمتر به حقیقت نزدیک می بینند تا مذهب کسی چون لایب نیتس را که ذات شیء را مشتمل بر کل اوصاف آن در کل دوره حیاتش می داند، یا هگل را که به این رای وجه تاریخی می بخشد و ذات را در صیورت معنا می کند. منطقی است که امکان خطا در اینگونه آراء بسیار کمتر شود، هر چند امکان شناخت مطلق بیشتر نشود.

وجهی دیگر از نظام فکری ارسطو که باید به آن اشاره شود غایت انگاری است. این نگرش امروزه در معرض تردیدهای جدی است و شاید حق با دکارت باشد که عصر ما را با وانهادن علل غایی به خداوند آغاز کرد. با این همه باید گفت که در شناخت، از فرض غایت و جهت برای امور چاره ای نیست و دست کم منطق ذهن آدمی اینگونه است. از این رو بر ذهن و قادی که در سینه دم تاریخ فکر، اول بار عالم را طراحی کرد، چندان نمی توان خرده گفت.

نگاه ارسطو به عالم طبیعت هر چند نتایج باطلی داشته باشد، خالی از دقت فیلسوفانه نیست و امروزه هم اهمیت فراوان دارد. اهمیت آن مضاعف می شود وقتی

که به یاد آوریم این نگاه در طول قرن ها در فرهنگ و اندیشه ما با ترجمه های عربی رسائل ارسطو نفوذ و گسترش داشته است. فیلسوفان اسلامی همواره به آراء ارسطو، نفیاً و اثباتاً، توجه داشته اند و فهم کامل گذشته فکری و فرهنگی ما بی توجه به آراء و آثار ارسطو ممکن نیست. ترجمه های جدید این آثار به زبان فارسی با توجه به ترجمه های کهن عربی و اصطلاحات فلسفی آنها، کوشش ارزشمندی است که هم در شناخت ارسطو یونانی و هم در بررسی و سنجش فرهنگ اسلامی به کار می آید. بدین لحاظ تلاش آقای اسماعیل سعادت در کنار دیگر کوشش ها شایسته تقدیر است.

یادداشت ها:

۱- ارسطو، در آسمان، ترجمه اسماعیل سعادت، نشر هرمس ۱۳۷۹، ص ۱۰۵.

۲- از این رساله چند ترجمه فارسی با این مشخصات موجود است: الف) طبیعیات، ترجمه دکتر مهدی فرشاد، تهران، ۱۳۶۳، نشر امیرکبیر.

ب) طبیعت، ترجمه دکتر علی اکبر فرورقی، تهران، ۱۳۵۸، انتشارات دانشگاه ملی ایران.

ج) سماع طبیعی (فیزیک)، ترجمه دکتر محمدحسن لطفی، تهران ۱۳۷۸، نشر طرح نو.

۳- برای تفصیل مطلب بنگرید به مقاله «نجوم در فلسفه ارسطو»، از دکتر غلامعلی حدادعادل، در یادنامه علامه امینی، به اهتمام دکتر سیدجعفر شهیدی و محمدرضا حکیمی، تهران، اردیبهشت ۱۳۵۲.

۴- این رساله نیز به قلم آقای اسماعیل سعادت ترجمه و در ۱۳۷۷ (مرکز نشر دانشگاهی) چاپ شده است.

۵- ترجمه خوب رساله درباره نفس به قلم دکتر علیمیراد داوودی نخستین بار در ۱۳۴۹ (نشر دانشگاه تهران) به چاپ رسیده است.

۶- ارسطو، در آسمان، ص ۴۷.

۷- همانجا.

۸- همان، ص ۹۰.

۹- همانجا.

در آسمان

ارسطو

اسماعیل سعادت

نشر هرمس، چاپ اول، ۱۳۷۹

ارسطو

در آسمان

ترجمه اسماعیل سعادت

انتشارات هرمس

روان‌شناسی، علم مطالعه رفتار انسان و تبیین شکل‌گیری فرایندهای ذهن و ساختار آن، در میان علوم انسانی جایگاهی یگانه دارد، چنان که دانش‌هایی همچون پزشکی، فلسفه، زبان‌شناسی، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی و حتی الهیات همواره خود را نیازمند یافته‌های آن دیده‌اند. وابستگی علوم انسانی به روان‌شناسی را شاید بتوان، با قدری تسامح، با اتکای علوم طبیعی به ریاضیات مقایسه کرد؛ در این میان پیوند روان‌شناسی با ادبیات، و به تبع آن نقد ادبی، از همه نزدیک‌تر و در عین حال قدیمی‌تر است. جیمز جویس، در جایی از رمان عظیم خود بیداری فینه گان‌ها، این پیوند دیرنده و «آسان» ادبیات و روان‌شناسی را، در جناسی ترجمه‌ناپذیر، چنین بیان کرده است. They were jung and easily freudened. (آنها جوان بودند و به آسانی دوست شدند).^۱ حقیقتاً قدمت «دوستی» ادبیات و روان‌شناسی به زمان «جوانی» آنها برمی‌گردد، و «آسان» بودن پیوندشان به مصالح یا منابع مشترک آن دو. رسالات ایون و بوطیقا، که به دوره «جوانی» ادبیات و روان‌شناسی برمی‌گردند، نخستین بررسی‌های مدون همین موضوعند. اثر

افلاطون تحلیلی است روان‌شناختی از فرایند خلاقیت ادبی؛ و دیگری، یعنی بوطیقای ارسطو، با طرح مفهوم نه چندان روشن «تزکیه» یا «پالایش» (کاتارسیس)، به ارتباط هنر با پدیده‌های روانی نظری گذرا دارد. به نظر «معلم اول»، تماشای تراژدی – تجربه کردن هنر – احساساتی همچون ترس و شفقت را برمی‌انگیزد، و هنرپذیر را دستخوش تزکیه یا پالایش عواطف می‌کند. این بیان، با همه ابهام آن آشکارا به ارتباط ادبیات و روان اشاره دارد، و به این اعتبار می‌توان آن را شالوده نقد روان‌شناختی دانست.

با این حال، دیرزمانی نیست که یافته‌ها و فرضیه‌های روان‌شناسی در تحلیل ادبیات و هنر به کار گرفته شده‌اند، صرفاً به این دلیل که روان‌شناسی، تا پایان قرن نوزدهم، هنوز مرتبه یک دانش مستقل را نیافته بود، و در طبقه‌بندی علوم جایی برای آن منظور نمی‌شد، چراکه موضوع آن را متعلق به قلمرو دانش‌های دیگری نظیر زیست‌شناسی و اخلاق، می‌دانستند. سرانجام، با شکل گرفتن جریان مهمی در آغاز قرن بیستم در آلمان، که بر استقلال روان‌شناسی از علوم طبیعی تأکید داشت، به ویژه با تصریح اریسمان دایر به تمایز میان «توضیح» (Erklären) برای علوم طبیعی، از سویی، «درک» یا «فهم» (Verstehen) مقوله‌های انسانی برای روان‌شناسی از سوی دیگر، مقام جداگانه‌ای – با حفظ عینیت علمی آن – برای این علم

تدریجاً احراز شد.

ارتباط میان روان‌شناسی و ادبیات آن‌گاه محسوس‌تر می‌شود که به یاد آوریم، علاقه علمی فروید اساساً در علوم انسانی و ادبیات و هنرها ریشه داشت، و این، البته چیزی بود که تا پیش از او نقطه ضعف روح علمی به شمار می‌آمد.

فروید را، پس از گوته شاید بتوان آخرین متفکری دانست که به سیاق «اصحاب دائرةالمعارف»، که پیش از آن دانش پایان قرن هفده و قرن هجده را بر انگاره‌های ادبی بنا کرده بودند، کار خود را با ملاحظات ادبی ابتدا کرد. با این همه وحدت این دو – ادبیات و روان‌شناسی – «اجتماع نقیضین» می‌نمود، و از این رو شقاق میان ادیب و عالم در نیمه دوم قرن نوزدهم به کمال و در حقیقت به نزاع انجامید، و حتی فروید که علائق علمی خود را بر علوم انسانی پایه نهاده بود، از آن جا که خود عالم بود، ادبیات و هنر را به منزله موضوعی علمی لحاظ می‌کرد. به عبارت دیگر، به زبان یک منتقد ادبی صاحب نام و متأثر از فروید «فروید ادبیات را نه از درون که از بیرون می‌نگریست. خدمت بزرگ او، در راستای شناساندن ادبیات، در گفته‌های او درباره ادبیات نهفته نیست، بلکه در شناختی است که او از ماهیت ذهن انسان به ما عرضه داشته است؛ او به ما نشان داد که شعر ذاتی بافت ذهن است؛ او ذهن را قوه‌ای شعرآفرین^۲ می‌دانست.»^۳

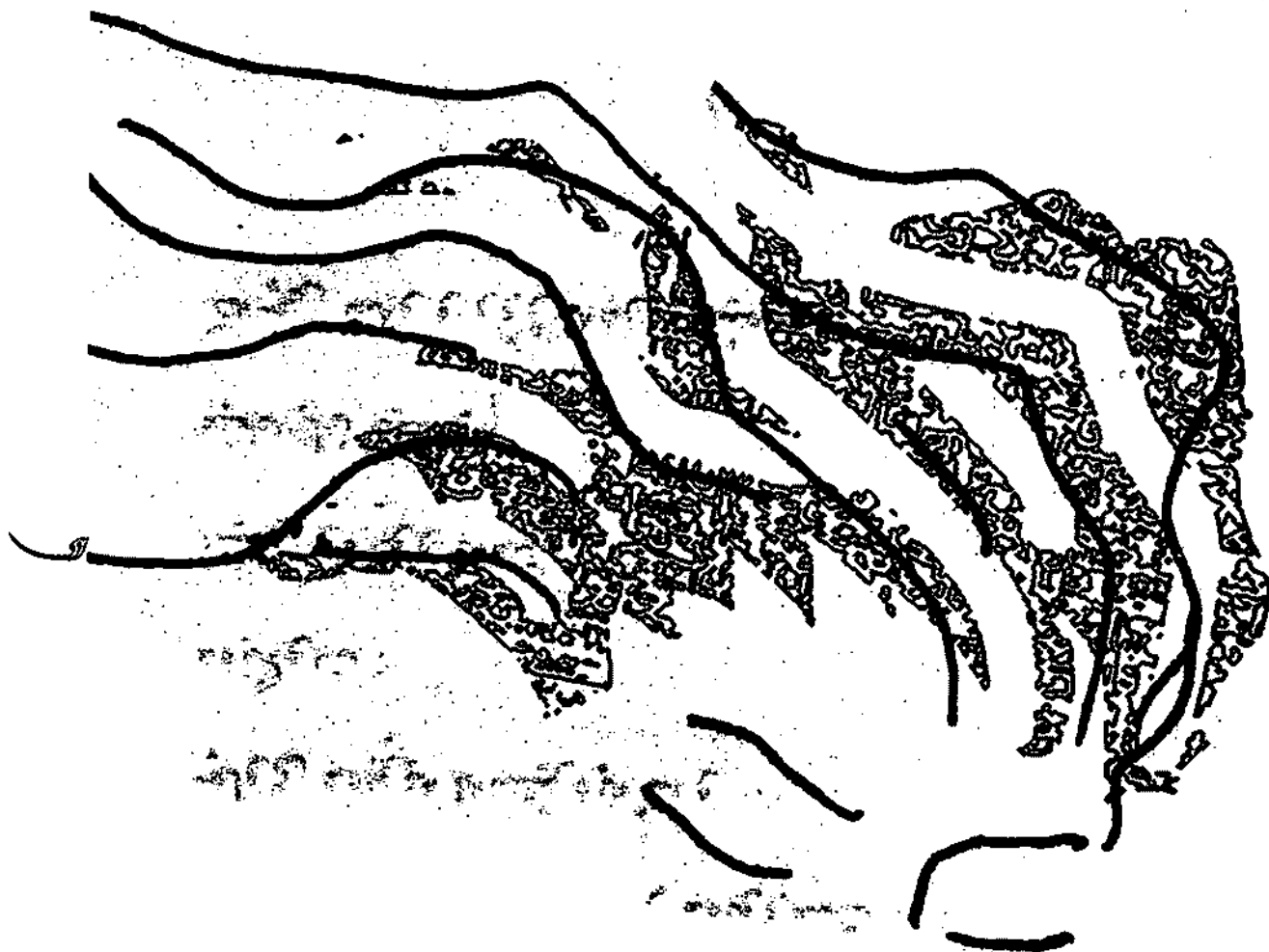
روان‌شناسی، به خلاف تاریخ و فلسفه، دانشی کاربستی است، یعنی سودمندی عملی بر آن مترتب است، زیرا به کار تبیین اختلال‌ها و ناپهنجاری‌ها و نتیجتاً مداوای آنها می‌آید. همین خود نشان می‌دهد که ادبیات و روان‌شناسی از چه فصل مشترک گسترده‌ای برخوردارند. مذاقه در احوال انسان، به‌ویژه در تنش‌ها و اضطراب‌های او، مضمون دیرینه ادبیات است، و از اینرو نویسندگان و هنرمندان بر روان‌شناسان فضل تقدم دارند، گو آن که تأمل هنری در این مضامین به گونه‌ای شهودی و غیرنظام‌مند صورت پذیرفته است. لا‌کان نیز آن‌جا که می‌گوید، «مارگریت دوراس بدون من [هم] از آموزه‌های من با اطلاع است... و نویسنده مقدم بر روان‌کاوست»^۴ به همین نقش شهودی هنرمند در طرح مسائل روان‌کاوی اشاره دارد. پیش از او، خود فروید در مقاله «داستایفسکی و پدرکشی» صراحتاً اعلام داشته بود که «تحلیل [روان‌کاوی] در مواجهه با مسئله خلاقیت هنری کمیت‌اش لنگ است»^۵ همچنین، هنگامی که طی مراسمی به مناسبت هفتادمین سالگرد تولدش او را «کاشف ضمیر ناهشیار» نامیدند، اظهار داشت «شاعران و فیلسوفان پیش از من ضمیر ناهشیار را کشف کرده‌اند. کشف من شیوه علمی مطالعه این بخش از روان انسان بوده است.» اگر این قول‌ها راست باشند، می‌توان دلیل اقبال عامه مردم به آثار بزرگ ادبیات را به روشنی دریافت؛ نویسندگان بزرگ، با وقوف

شهودی بر لایه‌های پنهان ضمیر انسان آینه‌ای فراروی ما قرار می‌دهند، و ما با نگرستن در آن، یا به تعبیر مصطلح در روان‌شناسی از طریق «هماندسازی» با ابعاد ناشناخته، و عمدتاً تاریک و هراس‌آور وجود خویش آشنا می‌شویم و «خوک‌های نهاد» یا «ژندهای درون» خویش — تعبیر عطار در منطق‌الطیر و مولوی در مثنوی — را بهتر می‌شناسیم. شاید گزافه نباشد اگر بگوییم انسان در برگرفتن حجاب از ظلمات درون به هنرمندان بسیار بیش از روان‌کاوان مدیون است. راست این است که آثار هنری و ادبی در پیشبرد هدف‌های روان‌کاوی بسیار ثمربخش بوده‌اند. نوشته‌های خود فروید آکنده از اشاره به آثار کلاسیک ادبیات آلمان، به‌خصوص آثار گوته و شیلر، است. از دید فروید، ارتباط میان هنر و روان‌کاوی بسیار نزدیک است، چراکه، به زعم او، هنرمند و روان‌کاو در کار خود از منابع مشابه و حتی یکسانی استفاده می‌کنند. فرضیه معروف او، موسوم به «عقده ادیپ»، چنان که همه می‌دانیم، برگرفته از اساطیر یونان است. آن‌چه در رمان گرادی واد، اثر ژان سن، فروید را مجذوب خود کرده بود، آن است که می‌توان این اثر را به مثابه پژوهشی روان‌شناختی درباره بازگشت امیال سرکوفته مطالعه کرد، زیرا معلوم می‌شود که شیفتگی قهرمان داستان به یک مجسمه از سرکوب کردن خاطرات کودکی او سرچشمه می‌گیرد. شیوه روان‌درمانی موسوم به «روش

تزکیه» چنان که لفظ تزکیه نیز نشان می‌دهد، برگرفتی از فرضیه ارسطوست، که ما در آغاز این گفتار به آن اشاره داشتیم.^۶

یکی از نوشته‌های مهم فروید در روان‌کاوی هنر اثری است با نام لئوناردو داوینچی و خاطره‌ای از کودکی او، که در آن، با استفاده از زندگی‌نامه نقاش ایتالیایی، خاطره یا خیالی از طفولیت او به نقاشی معروف او «مونا لیزا» ارتباط داده شده است.

اطلاعات مربوط به زندگی داوینچی نشان می‌دهد که وی فرزندی نامشروع بوده، و سال‌های اولیه عمرش را با مادر روستایی‌اش گذرانده و بعدها خانواده پدری‌اش سرپرستی او را به عهده گرفته است؛ این را نیز می‌دانیم که او هرگز ازدواج نکرد، و یکبار نیز به اتهام «کجروی اجتماعی» دستگیر اما تبرئه شد. وی در یادداشت‌هایش به خاطره یا خیالی مربوط به دوران کودکی خود اشاره دارد، «هنوز در گهواره بودم و هم‌اکنون آن را به وضوح به یاد می‌آورم. کرکسی با دم خود دهان مرا از هم گشود، و چند بار پی‌پی با دم خود بر لب‌هایم ضربه زد.» باری، خلاصه تفسیر فروید چنین است: نبود پدر و وابستگی کامل کودک به مادر در خلال سالیانی که شخصیت او شکل می‌گرفت بر رفتار و هنر او هر دو تأثیرگذار بوده است. خاطره یا خیال کرکس بیان نمادین لذتی است که داوینچی از شیر خوردن می‌برده است. همچنین شدت عواطف او به مادرش سبب شد تا

ناگاه، دچار «تثبیت» عواطف شود که بر اثر آن از برقراری رابطه‌ای به هنجار یا دیگران، از جمله ازدواج، بازماند. لیکند پر رمز و راز از مونالیزا نشانه لذتی است که از شیر خوردن عاید کودک شده است.^۷

از این تحلیل، نیز از مقاله «موسای میکل آنژ» و جستاری درباره شکسپیر، چنین برمی‌آید که ویژگی‌های زیباشناختی و صوری و ساختاری آثار هنری و ادبی محل اعتنای فروید نبوده‌اند و مشغله عمده او در بررسی‌های ادبی او را درشناسی هنرمند تشکیل می‌داده است که می‌توان از آن به عنوان نوعی «روان‌نگاری» یاد کرد. خود او در مقاله «پیرامون تاریخ جنبش روان‌کاوی» صراحتاً اعلام می‌دارد: «روان‌کاوی از تعبیر خواب به تحلیل آثار تخیلی، و از آن‌جا به تحلیل آفرینندگان آن آثار می‌پردازد».^۸

از منظر روان‌کاوی، خلاقیت هنری و خیالپردازی کودکان مکانیسم یکسانی دارند، و در حقیقت همتای یکدیگر به شمار می‌روند. ادبیات یکی از مکانیسم‌های تشفی‌بخش است و خواننده آن به‌ویژه خواننده ادبیات داستانی، که غالباً خود را با قهرمان داستان همانند می‌پندارد، دستخوش همان فرایند روانی است که بر نویسنده آن گذشته است. برای نمونه، داستانی که در آن زنی به فوریت دل‌باخته قهرمان داستان می‌شود نمونه یا موردی از تشفی آن بخش از روان به حساب می‌آید که فروید آن را «خود» (Ego) می‌نامد.^۹

نقد روان‌شناختی عمدتاً بر پایه نظریه «تصعید» یا «والایش» قرار دارد و مراد آن است که اشکال مقبول و جامعه‌پسند تر ارضای انگیزه‌های غریزی جایگزین شیوه‌های ابتدایی می‌شوند. به عبارت دیگر، هنرمند از طریق آفریدن یک اثر، انرژی غریزه جنسی را به سمت دیگری سوق می‌دهد. فی‌المثل، نقاشی و جراحی گونه‌های تصعید یافته یا والایش یافته رنگرزی و تکه پاره کردن است. دامنه کنش این مکانیسم به رفتار فردی محدود نمی‌ماند. به عقیده فروید، پدیده‌های غیرفردی پر اهمیتی، همچون «فرهنگ‌پذیری» و «جامعه‌پذیری» نیز در سایه تصعید شکل می‌گیرند. فروید در توضیح چگونگی تخلیه انرژی‌های غریزی به اشکال غیر غریزی رفتار و نقش این فرایند روانی در انباشتنی فرهنگی می‌گوید: «ما معتقدیم که تمدن، بر اثر فشارهای حاصل از تنازع بقا، به برکت فداکاری‌هایی شکل گرفته که در نحوه ارضاء تکانه‌ها و نیازهای ابتدایی انسان صورت پذیرفته است، و دیگر این که بر عظمت بنای این تمدن بیش از پیش افزوده خواهد شد، چرا که هر فرد، با پیوستن به جامعه بشری، همان فرایند قربانی کردن تمنیات فردی و غریزی به پای اهداف جمعی و گروهی را تکرار می‌کند».^{۱۰}

ادبیات و روان‌شناسی وجه مشترک دیگری نیز دارند، و آن نمایش تضاد میان دو اصل لذت‌جویی و اصل واقعیت است. فروید در دو نوشته، مربوط به سال‌های ۱۹۱۷ و ۱۹۱۱ در مورد اصل نخست می‌گوید، روان فرد مقدماً فقط با فشار انگیزه لذت‌جویی عمل می‌کند و تنها در مراحل بعدی که بخش «خود» بر اثر فشارهای اجتماعی تحول می‌یابد، اصل واقعیت آن را تعدیل می‌کند، یعنی در واقع مرحله طفولیت جای خود

را به بلوغ می‌دهد. اصل واقعیت اکتسابی و آموختنی است و فرد در حین گذراندن مراحل رشد شخصیت و مواجهه با دنیای بیرون آن را فرا می‌گیرد؛ و حال آن که اصل لذت‌جویی امری غریزی و متعلق به مرحله بدوی شخصیت است.^{۱۱} به عقیده ترلینگ، هر جا که فروید در تحلیل‌های ادبی خود به خطا رفته بدان جهت بوده است که داوری ادبی را بر اعمال بیش از حد محدود این دو اصل قرار داده است. آن‌جا که فروید به تحسین ادبیات می‌پردازد در آن باز نمود یا قدرت کشف واقعیت می‌بیند؛ و جایی که تلویحاً فلان اثر ادبی را کم‌اهمیت می‌داند که در آن نشانه‌ای از لذت‌طلبی و واقعیت‌گریزی می‌بیند. در این حال، ادبیات در حکم جایگزین غیرواقعی و توهمی ارضای نیازهای انسان؛ یعنی گونه‌ای خیال‌پردازی و عنصر تسکین‌دهنده عمل می‌کند. (ص ۹۲)^{۱۲}

از سوی دیگر، تعارض میان این دو اصل، که قدمت آن به افلاطون می‌رسد، نقد ادبی معاصر را دچار ناآرامی کرده است، چرا که تلویحاً استقلال ادبیات را انکار می‌کند و داوری ادبی را منوط به مقوله‌های علمی می‌داند. به علاوه، از آن‌جا که نقد مستلزم داوری و نهایتاً جانبداری است و از طرف دیگر نظر به این که یافته‌های علمی، از جمله روان‌شناسی، لزوم عینیت و بی‌طرفی را ایجاب می‌کند، پس چگونه می‌توان از نقد روان‌شناختی سخن گفت؟ به زبان اهل منطق، نمی‌توان از گزاره‌های صرفاً توصیفی — که ابزار علم‌اند — به نتایج ارزشی — که در نقد منظور نظر ما هستند — راه برد. ظاهراً، راهی که برای برون‌رفت از این وضعیت وجود دارد «تبیین» اثر ادبی است، که با اعمال آن منتقد قادر است به تقریباً همان حد از عینیت روان‌کاو دست یابد، به این نحو که روان‌کاوی را با تبیین اثر آغاز می‌کند، و در دنباله، با افشای «محتوای ناآگاه» آن منتقد را یاری می‌دهد. مراحل سه‌گانه تبیین روان‌کاوی چنین‌اند. نخست، توجه به ایماژها، کلمات، عبارات و رویدادهای درون اثر؛ دوم، بهره‌بندی این اقلام به صورت یک مضمون؛ و سوم بهره‌گیری از دانش مرتبط با آن مضمون خاص در جهت پرداختن فرضیه‌ای که همه مضامین و ایماژهای پراکنده شعر را گرد هم آورد و از آن طریق به شناختی روان‌کاوانه درخصوص ضمیر ناخشیار هنرمند دست یابد.^{۱۳} رهیافت روان‌شناختی به اثر، ما را از حضور عناصر جدیدی مرتبط با یکدیگر آگاه می‌سازد، و علاوه بر آن این امکان را به ما می‌بخشد که رابطه میان هنرمند و آثار او را کشف کنیم، و این چیزی است که می‌تواند دستمایه کار شرح‌حال‌نویسان قرار گیرد. سوای شناخت بهتر اثر و آفریننده آن، نقد روان‌شناختی اثر حتی در شناخت بهتر مخاطبین اثر نیز می‌تواند سودمند افتد. پیش از این دیدیم که معنای ابتدایی اثر را با توجه به ایماژها، یعنی با رهیافت سنتی، و محتوای پنهان آن را به کمک تحلیل روان‌شناختی می‌توان دریافت. یعنی، در واقع، یک اثر ادبی تحول یک خیال‌پردازی ناخشیار به یک معنای آشکار و آگاهانه است. اکنون باید دید فرایند این تحول چگونه به مخاطب انتقال می‌یابد. پاسخ به این پرسش مستلزم اطلاع از چگونگی روند مجذوب شدن در یک

اثر است. یک منتقد روان‌شناس این فرایند را چنین توضیح می‌دهد: «زمانی که غرق یا مجذوب یک داستان می‌شویم، بدواً درباره آن چه می‌خوانیم فکر نمی‌کنیم، زیرا این کار به معنای فاصله گرفتن از آن اثر است. در حقیقت، آن اثر ادبی است که ما را می‌اندیشد... ما از غرق شدن در فلان اثر یا مجذوب آن شدن سخن به میان می‌آوریم، اما به واقع مکانیسم این پدیده برعکس عمل می‌کند: این ما هستیم که اثر را به درون خویش می‌کشیم و آن را درونی می‌کنیم: مکانیسمی عکس برون‌فکنی، یعنی درون‌فکنی (introjection) در کارست. چیزی که بخش «خود» به هنگام تجربه یک اثر هنری در آن غرق می‌شود، بخش پنهان‌تر و ژرف‌تر وجودی خود اوست که بر اثر مواجهه با آن اثر به حرکت درمی‌آید».^{۱۴} پس ممکن است فرایند روان‌شناختی موجود در یک اثر هنری با فرایندهای بهنجار مخاطب آن اثر هماهنگ یا ناساز باشد. عکس‌العمل مخاطب در قبال فلان اثر هنری حاصل ارتباط این دو است. نتیجه عاید از این استدلال آن است که قرائت‌های گوناگون و متفاوت از یک اثر بازتاب تنوع و تفاوت در شخصیت مخاطبین است.

اکنون می‌توان دید که استلزام این امر تا چه اندازه ما را در شناخت بهتر ماهیت انسان یاری می‌دهد، و چگونه این مسئله مهم را یادآور می‌شود که پاسخ انسان‌ها در قبال شرایط یکسان متفاوت است.^{۱۵} به این ترتیب، رویکرد روان‌شناختی به نقد ادبی ما را به طرح مسائل اساسی مربوط به انسان و هنر رهنمون می‌شود، و در این جای شگفتی نیست چرا که ادبیات و هنر و نقد آن دو خود از شعبه‌های علوم اجتماعی یا انسانی‌اند: «علوم انسانی با تحقیق در انواع خاصی از رفتار انسان، به ویژه کنش هنری و فرهنگی او سروکار دارد. همه نقد ادبی به بخش خاصی از این کنش، یعنی کنش زبانی او، اختصاص دارد؛ از اینرو، نقد ادبی، سوای ارزش‌گذاری آن، مشخصاً به حوزه علوم رفتاری تعلق دارد».^{۱۶}

بار دیگر، محض یادآوری و جمع‌بندی، به منازل رویکرد روان‌شناختی به ادبیات اشاره می‌کنیم: گام اول، با بهره‌گیری از شیوه سنتی، ویژگی‌های ساختاری و صوری اثر را معین می‌دارد؛ گام بعدی، عنصری روان‌شناختی را در آن می‌یابد و آن تصور یا خیالی ناآگاه است که معنای ادبی یافته است. مرحله پایانی درک فرایند جذب شدن در اثر است، و وقوف بر این نکته که درآمیختن با اثر ادبی همچون درآمیختن با عاملی حیات‌بخش ترس‌ها و اضطرابات ما را به چیزی معنادار متحول می‌سازد.

اگر تعارض میان روان‌شناسی و ادبیات محل نزاع متفکران بوده است، شاعران خود این تضاد را پذیرفته‌اند، و دنیای را آفریده‌اند که اصل واقعیت آن با واقعیت بیرونی متناسب نیست و بلکه متفاوت با آن است. برخی از شاعران، نظیر وردزورث، از باب این که در دنیایی خیالی زیسته، و در نمایش مکتب و شقاوت انسان کوتاهی ورزیده‌اند خود را ملامت کرده‌اند. شاعر هم سنخ او، کیس، نیز تعلق خود به جمعی که وی آنها را «قبیله» شاعران رویایی می‌خواند محکوم می‌کرد، چرا که به زعم او، وجودی تبادر در برابر واقعیت جهانی بینوا

چه می تواند بکند. همین شاعران، اما، آن جا که پای اصل لذت جویی در میان است با یکدیگر همدستان اند. این اصل برای وردزورث اصل بنیادین منزلت انسان است، اصلی است که انسان از طریق آن نه تنها احساس می کند و زندگی می کند، بلکه می شناسد. یعنی اصلی است که اصل واقعیت بر آن استوار است، تلقی فروید، چنان که آوردیم، بسیار نزدیک به تلقی وردزورث از این دو اصل است، گرچه فروید جمع میان واقعیت و لذت را ممکن نمی دانست. با این همه، تمایزی که فروید میان این دو اصل می گذارد، با تفکیک این دو از یکدیگر، آن گونه که مبنای اخلاقیات بورژوازی بر آن استوار است، یکسره متفاوت است، زیرا «اصل واقعیت» خود حکم ابزاری را پیدا می کند که به کمک آن «اصل لذت» به هدف خود راه می برد. اگر دریدا بود، نام آن را «ساختار شکنی» اخلاق بورژوازی می گذاشت.

یقیناً در جمع حاضر کسانی هستند که مضراع اول از بیت پایانی شعر معروف جان کیتس، موسوم به «قصیده در وصف گلستان یونانی» را شنیده باشند، مصرعایی که نزدیک به دوسده محل نزاع منتقدین ادبیات بوده است: «حقیقت زیباییست، زیبایی حقیقت»، پرفوسور تریلینگ، مقام صاحب نظر در ادبیات رمانتیک و فرویدشناس بلندآوازه با عنایت به دو مفهوم مورد بحث — اصل لذت و اصل واقعیت — در تفسیر این مصرع می گوید، «اینان [منتقدین] فراموش می کنند که... کیتس این کلمات را در متن و بطن تأملی شورناک در باب چهار واقعیت خطیر هستی انسانی تلقی کرده است: عشق، هنر، مرگ و ارتباط میان این مقولات. زمانی که کیتس می گوید: زیبایی حقیقت است مرادش آن بود شالوده هستی بر لذت استوار است، همچنان که شالوده حیات اخلاقی و معرفت. و آن جا که می گوید حقیقت زیبایی است، به این حقیقت بسیار پیچیده اشاره داشت که جان آدمی قابلیت چنان تعالی و تکاملی را دارد که... قادرست حتی امور دردناک را به منزله چیزی مطبوع و توأم با لذت درک کند.» (صص ۴-۹۳)

ملامتی که وردزورث به خاطر تعلق خود به عالم رویا در حق خود روا داشته است به نحوی با روان شناسی او از هنرمند و مآلاً تدوین نظریه انتقادی او درخصوص شعر ارتباط دارد. وردزورث در مقدمه چاپ سال ۱۸۰۰ شعرهای غنایی پرسش خود را درخصوص شعر با طرح سوالی درباره هویت شاعر آغاز می کند، «شاعر کیست؟ مخاطبین او چه کسانی هستند؟ و چگونه زبانی را باید از او انتظار داشت؟ او انسانی است که با انسان ها سخن می گوید... اما صاحب درکی ظریف و طبعی لطیف تر و پرشور تر و از دیگر مردمان به طبع انسانی آگاه تر است،

همچنان که برخوردار از روحی بزرگ تر است. از حضور احساسات و اختیارات در درون خود شادمان، و بیش از دیگران از روح حیاتی که در وجود خویش می بیند خرسند است، نیز از تأمل در احساسات و اختیارات متجلی در طبیعت خشنود می شود، و هر جا که آنها را نیابد می آفریند. اشیاء، حتی در غیاب خود، چنان که گویی حضور دارند، بر او تأثیر می گذارند...» موافق این توصیف، شاعر از قوای دراکه، حساسیت و تخیل قوی تری نسبت به دیگر آدم ها برخوردار است؛ پس از آن جا که تجارب او نوعاً با تجربه های مردمان عادی متفاوت نیست، زبانی هم که به کار می گیرد نباید با زبان متعارف تفاوت داشته باشد. این استدلال، البته، به قول دیوید دیچز شدیداً ساده لوحانه است، چرا که صرف زبان مشترک و موضوعات مشترک الزاماً همسانی دو زبان را سبب نمی شود، صرفاً به این دلیل که انسان ها برای بیان تجربه های روزمره خود از زبان به منزله ابزاری هنری استفاده نمی کنند: «پیدااست که وردزورث می کوشد یک مفهوم هنجاری را از یک توصیف روان شناختی نحوه عمل شاعر استخراج کند.»^{۱۷} و چنان که پیش از این گفتیم، احکام ارزشی منطقاً قابل استخراج از گزاره های توصیفی نیستند، گرچه به گفته دیچز، می توان از روان شناسی به مثابه پایه ای برای روساخت هنجاری استفاده کرد. از سوی دیگر، می دانیم که استفاده از وزن و قافیه از جمله لوازم شعری خود وردزورث هستند، که اساساً با زبان معمولی و روزمره بیگانه است؛ از اینرو در توجه کاربرد این صناعات می گوید: «... شعر یعنی لبریز شدن خودانگیخته احساسات نیرومند، و آن از به یادآوردن عاطفه ای در حالت آرامش نشأت می گیرد. شاعر به تأمل در آن عاطفه می نشیند تا آن که حالت آرامش، بر اثر نوعی بازتاب، تدریجاً محو شده و عاطفه ای که پیش از آن موضوع تأمل بود به تائی شکل می گیرد.» وزن و قافیه برای دست یافتن به «تعادل لذت» که ویژگی تجربه واقعی شعری است ضرورند. به این ترتیب، نظریه تکوینی وردزورث، که دایر به شکل گرفتن فرایند شعری در ذهن است، به وساطت روان شناسی تنظیم شده است، و آن بدین معناست که شرایط ذهنی تعیین کننده نحوه شکل گرفتن شعر و در عین حال نوع و خصوصیات آن است.

رابطه روان پریشی و هنر از دیگر مقوله های روان شناسی فروید است که از زمان طرح آن تاکنون نحله های دیگر روان شناسی، از جمله روان کاوی یونگ، به آن توجه نشان داده اند. مطابق این فرضیه، هنرمند موجودی است بیمار، ناسازگار، و روان پریش، و هنر او نیز برآمده از همین پریشی است. مقاله معروف «زخم و

کمان» اثر ادموند ویلسون شاید نمونه کلاسیک این نگرش باشد، که به بررسی «نمایشنامه فیلوکت» سوفوکل اختصاص دارد. فیلوکت نام یکی از قهرمانان یونان در جنگ تروا بود. ماری او را نیش می زند، و زخم حاصل از آن به چرک می نشیند، و پس از مدتی چنان بویناک می شود که همراهان فیلوکت به ناچار او را در جزیره لمنوس رها می کنند. فیلوکت مدت ده سال در آن جزیره با آن زخم سر می کند و مدام بر نفرتش نسبت به یونانیان می افزاید. سرانجام همراهان او از زبان کاهنی می شنوند که سقوط تروا فقط به یاری تیرهای فیلوکت میسر می شود. فیلوکت مآلاً می پذیرد و چندی پس از آن تروا سقوط می کند.

ویلسون شخصیت فیلوکت را تمثیلی از هنرمند بیمار، منزوی و گریزان از جامعه می داند؛ پارادوکس حاکم بر وضعیت فیلوکت آن است که او مطرود جامعه و در عین حال مطلوب آن است. کمان جادویی او سمبل قدرت شفا بخش او مورد نیاز و احترام جامعه است؛ در همان حال، جراحت عفونی او نماد رنجوری و پریشی اوست؛ زخم و کمان، دو عنصر توأمان بیماری و انزوا از سویی و شفا و خلافت از سوی دیگر نمایش وضعیت متناقض هنرمند است.

عقیده به روان پریشی هنرمند، یا به تعبیر مصطلح تر، جنون شاعرانه، البته به گذشته های بسیار دور برمی گردد: افلاطون در رساله فدروس شاعر را مستعد پریشی و در حقیقت، آن را لازمه شعر خوب می داند؛ و در رساله ایون حتی منتقدین را مصون از آن حالت نمی داند. ارسطو، در مسائل، فلاسفه را نیز به جمع شاعران و منتقدان می افزاید. پس از اُوید و هوراس و لوکرتیوس و سیسرون در دوران کلاسیک، می توان از شکسپیر و درآیدن در زمان های متأخر نام برد که به چنان باوری قائل بوده اند. باری، چنان که پیدااست عقیده به نژندی روان هنرمند کشف فروید نیست و به زمان های بسیار دور راه می برد و در پرتو یافته های انسان شناسی، این پدیده را به همان میزان که روانی است باید اجتماعی نیز قلمداد کرد. در ساختار جوامع بدوی فرد واحدی شاعر، پیشگو و روحانی جمع به شمار می آمده است. در همین راستا، دیوانه را کسی می دانستند که چیزی الهی در او حلول کرده و رفتار نامتعارف او را منسوب به همین امر می دانستند (معنی لغوی «دیوانه» این فرض را تأیید می کند). واژه الهام که هنوز هم با شعر و هنر متداعی است بار دینی این مفهوم را نشان می دهد. تحلیل جذاب ادموند ویلسون، که به آن اشاره کردیم به گونه ای از این نگرش و نظریه فروید در مقاله «ارتباط شاعر با خیال پردازی» تأثیر پذیرفته است که به نوبه خود نظریه روان شناختی رایج در میان

شاعران رمانتیک بود که مطابق آن شاعر را انسانی رنجور و منزوی به حساب می‌آوردند. آن‌گاه که سیر تکوینی این اصطلاح را پی می‌گیریم به واژه «شاعر نفرینی» می‌رسیم، که به راستی اندیشه برانگیز و محل اعتناست. شاعران، که در جوامع بدوی منزلت نیمه‌خدایی داشته‌اند، اکنون به تعبیر ورن و پیش از او آلفره دو وین‌بی، «نفرینیان» زمین‌اند (اصطلاح را مدیون قانون هستیم). این تنزل مقام، از منزلت نیمه‌ربوبی به درجه‌نفرین‌شدگی، البته، پیامد تعامل هنرمند و جامعه هر دو بوده است. قابلیت بیشتر شاعران و هنرمندان برای ابتلا به رنجوری‌های روانی و کژرفتاری اجتماعی که نتیجه طبع حساس اینان است، از سویی، و سلطه روح تنگ‌نظرانه، کاسبکارانه، اقتدارگرا و مآلاً حقیر جامعه در سده‌های اخیر که از سوی طبقات فرا دست اعمال شده است، از سوی دیگر در ظهور این پدیده تأثیر گذار بوده‌اند (شخصیت آیدین در رمان سمفونی مردگان عباس معروفی نمونه‌ای از چنین شاعری است).

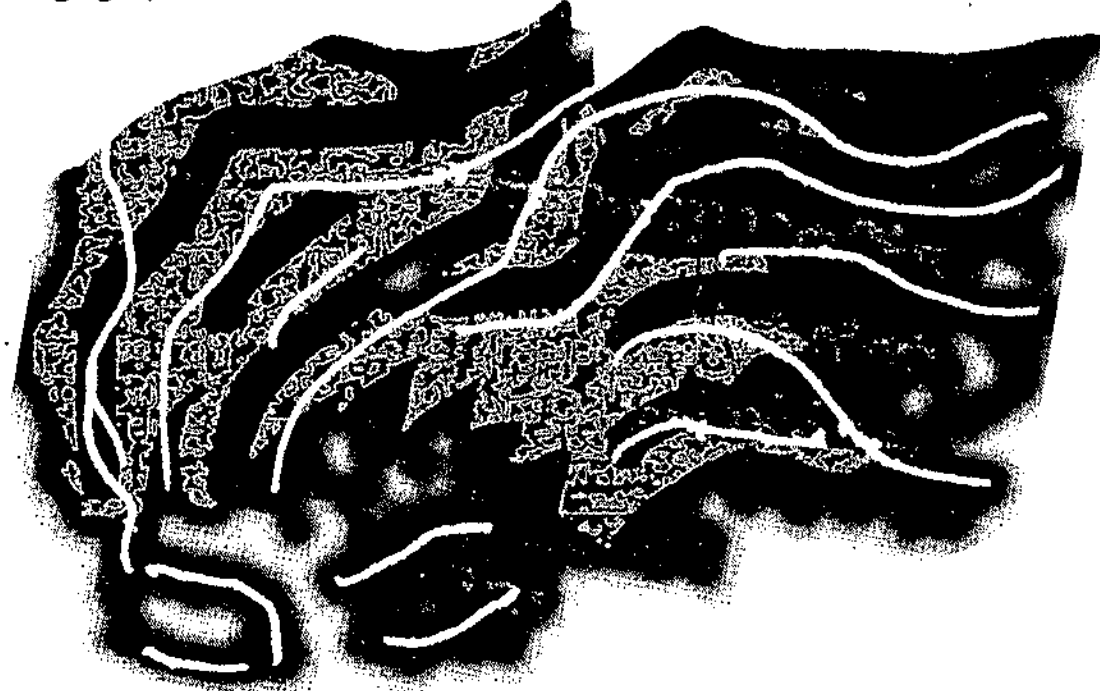
باری، راست است که هنرمندان، نظر به غرابت طبع و حساسیت غیرمتعارف، بیش از مردم عادی دستخوش نابسامانی‌های روانی می‌شوند، اما در این که چنین حالتی، به زعم فروید، لازمه آفرینش هنری است، باید تردید کرد. به نقل از لاینل تریلینگ، منتقدی که پیش از این نیز به او استناد کردیم، در مقاله ارزشمند «هنر و روان‌پریشی»، اگر نویسندگان را بیش از دیگران، می‌توان از نظر روان‌شناسی تحلیل کرد بدان جهت است که اینان در مورد خود با صراحت بیشتری سخن می‌گویند، اما اگر قرار باشد از مطالبی که آنها درباره خود در اختیار ما گذاشته‌اند در این جهت استفاده کنیم که نشان دهیم هنر ایشان منبعث از پریشان حالی آنهاست، در این صورت فعالیت‌های فکری و ذهنی دیگر را نیز نباید مستثنی کرد. تریلینگ می‌افزاید، فرض اساسی روان‌کاوی آن است که رفتار و کنش همه انسان‌ها تحت تأثیر نیروهای ضمیر ناهشیار قرار دارد. دانشمندان، بانکداران، حقوقدان‌ها یا جراحان، به

دلایل سنت حرفه‌هایشان، دست به پنهان‌کاری یا سازگاری می‌زنند؛ اما دشوار بتوان پذیرفت که چنانچه پژوهشی بر طبق اصول روان‌کاوی صورت پذیرد، میزان کمتر یا نوع متفاوتی از فرسایش و عدم تعادل روانی را برای این گروه نشان خواهد داد. غرض آن نیست که بگوییم نابسامانی‌ها و ترکیب روان همه انسان‌ها یکسان است، بلکه مرادم این است که حساب جداگانه‌ای برای نویسندگان نمی‌توان باز کرد. اما چنانچه [بخواهیم قدرت نویسنده را به پای روان رنجوری او بگذاریم، باید هر گونه کنش فکری را بدان نسبت دهیم. در این صورت، باید ریشه‌های توان [اندیشگی] نیوتون را در افراط‌های عاطفی او دید، همچنان که ریشه‌های قدرت داروین را در طبع شدیداً ناآرام و پریشان او؛ و به همین متوال ریشه‌های نبوغ ریاضی پاسکال را در تکانه‌هایی باید جست‌وجو کرد که او را به خودآزاری دینی سوق داد و اینها فقط نمونه‌های کلاسیک‌اند. پایا پای دانستن قدرت و روان‌پریشی ما را ناگزیر از آن خواهد داشت که هیچ یک از معارف انسانی را از تصرف تعبیرهای روان‌شناختی بدور ندانیم.^{۱۸} و حرف پایانی آن که اگر قدرت‌های ذهنی محصول کژتابی‌های روان‌اند، ناکامیها و ضعف‌ها به طریق اولی از آن برمی‌خیزند.

این استدلال پاسخ روشن و قانع‌کننده‌ای است به هاناسیگال، که کل رمان عظیم پروست، در جست‌وجوی زمان از دست رفته را حاصل وقوف نویسنده بر این نکته می‌داند که «خلافت به راستی سراسر بازآفرینی جهانی ست تمام و کمال و عزیز، که اکنون یا آن را به تمامی از دست داده‌ایم، یا تمامیت آن خدشه‌دار شده است.»^{۱۹}

نگرش فروید سبب شده است در بسیاری از چیزها که تا پیش از او به جد گرفته نمی‌شدند، تأمل کنیم. مقوله‌هایی نظیر بازی، التذاذ، داستان‌پردازی، خیال‌بافی و خواب، که در تصور سنتی بخش روینایی و کم‌اهمیت و بلکه بی‌اهمیت حیات انسان انگاشته می‌شدند، در این نگرش، در ژرف‌ترین لایه‌های وجودی جای دارند.

کنش‌های ضمیر ناهشیار که بر تمام جوانب زندگی فرد اثر می‌گذارند، بیش از آنچه عقلانی و نظم‌یافته باشند، غریزی و خودجوش‌اند. بیش از آنچه منطقی و حساب شده باشند، بدوی و نامدون‌اند. به این اعتبار، تلقی فروید از حیات یک تلقی زیباشناختی‌ست. و خود حیات هم نوعی اثر هنری از این منظر. هنر قلمرو ویژه و مستقلی نیست، بلکه دنباله تکانه‌های غریزی و پنهان نهاد آدمی است که به کار شکل دادن به زندگی می‌آید. هنر شاید از این دیدگاه پدیده‌ای غریب به نظر آید، اما میزان غرابت آن از حد غرابت وقایع روزمره بیشتر نیست. چنین فلسفه‌ای از هنر افشاگر پندار آرمان‌گرایانه از هنر است که موافق آن هنر را برخاسته از عناصر آسمانی و غیرزمینی و نیالوده و لاجرم بدور از شائبه‌های فرد می‌دانند. تمام میراث زیباشناختی کلاسیک، از گوته تا شیلر و ماتیو آرنولد، که هنر را منبعث از ذاتی متعال می‌پنداشت، در نظام فکری فروید مورد تردید واقع می‌شود، چرا که انسان عرصه جنگ انگیزه‌های متعارض و محل تلاقی نیروهای کور است. هنر نیز محصول همین نیروهای ناشناخته است. نقش فروید در توهّم‌زدایی از تصور سنتی و اشرافی هنر، به مثابه پدیده‌ای تجملی و تزئینی، نوعی اسطوره‌شکنی فرهنگی است. از آن نوع که بارت مدافع سرسخت آن بود. کاویدن ریشه‌های هنر در لایه‌های تاریک، نامعقول، غریزی، آشفته و ناآرام نهاد انسان را شاید بتوان از باب مقایسه، با ریشه‌یابی مارکسیسم از هنر در جوامع بدوی و نافرهیخته هم‌مطراز دانست. همین خاستگاه بدوی هنر است که آن را مایه التذاذ قرار می‌دهد. پاسخ انسان به هنر، اساساً پاسخ کودک به چیزهای لذت‌بخش است. آنچه در طفولیت مایه التذاذ می‌شود، در بزرگسالی به قالب هنر درمی‌آید. مکانیسم التذاذ، از آن جا که در هر حال با غرایز مرتبط است، ناشناخته و بعضاً نامطبوع‌اند. جست‌وجوی ذهن برای یافتن الگوهای بزرگ در هنر پیشین خود از همین ماهیت بدوی هنر سرچشمه می‌گیرد؛ و این چیزی است که در علم جهت کاملاً مخالف را طی می‌کند.

سفر به زوایای روح زنانه

سیلیویا، سیلیویا

درنده خردمند

شماره سالنامه، جلد اول، ۱۳۷۹

کتاب سیلیویا، سیلیویا سومین مجموعه داستان درنده خردمند است که روزهای آخر سال ۷۹ روانه بازار کتاب شده است. این کتاب مانند کارهای پیشین با سیلیویا خاص نویسنده نوشته شده است. کتاب شامل ۲۴ داستان و یک نمایشنامه تک پرده‌ای است.

زواوی بیشتر داستان‌ها ذاتی کل است. به جزء ۷ داستان که راوی، اول شخص مفرد است، در داستان‌های «مهمان نواز» و «خوشبختی» روایتگران دخترهای گریخته هستند. با اینکه زبان و فضا سازی هماهنگ با دیگر داستان‌هاست، اما در «خوشبختی» دیدگاه کودکانه و حساسیت‌های زنانه را می‌توان دید. «خوشبختی» کودک حال و هوای خود را از زبان یک دختر بیان می‌کند. بیشتر داستان‌ها در فضاهای مشخص و موضوع آنها درباره زنان است. در این داستان‌ها زنان در سنین مختلف حضور دارند. نویسنده بدون دخل و تصرف مشکلات آنها را بیان می‌کند. فضا سازی و توصیفات ساده هستند و صحنه‌های عادی زندگی تصویر می‌شود.

در داستان «سیلیویا، سیلیویا» تضاد فرهنگی زن جوانی که در خارج از ایران زندگی می‌کند با دوزن روایتی نشان داده می‌شود. سیلیوی سمبل شخصیتی است که با تمام توانش نمی‌تواند با محیط پیرامونش ارتباط برقرار کند.

داستان‌های «ارن»، «ویو» و «مهمان نواز» همه در مورد زنانی است که تحت تاثیر فرهنگ غرب هستند. «ویو» شخصیت خاله با تکیه کلام‌های انگلیسی و تعریف درباره زندگی‌اش در آمریکا نمونه‌ای از زنانی میان سال است که بعد از سال‌های طولانی به ایران برمی‌گردند و با دیدن هر صحنه‌ای در مقام مقایسه برمی‌آیند. در داستان اول سیلیویا و در داستان «ویو» خاله هر دو فرهنگ مهاجرت دارند ولی در مقابل تلاش سیلیویا، خاله فاقد تلاش برای ایجاد ارتباط است. او فقط یک چیز را در ایران پیدا می‌کند که خوش منظره است، آن هم نقش‌های فرش است! زن دیگر «فرشته» است. او در ایران زندگی می‌کند و عاطفی است. لایه‌های بیرونی به خوبی ساخته می‌شوند و از لایه‌ای آنها دوری می‌توان به درون شخصیت‌ها رسید. آهنگی که فرشته کوکب می‌دهد، خاله را ناراحت می‌کند. خاله اصلاً ستمین گل را نمی‌بیند و فرشته هر بار به او توجه می‌کند و با او حرف می‌زند. در «مهمان نواز» مادر و مادر بزرگ در کنار هم قرار می‌گیرند. مادر زنی اسیر سنت‌ها و مادر بزرگ شیفته طواغیر غرب است. داستان «ارن» زندگی یک زن غربی است و با وجود گوناگون بودن، به خوبی بستگی در بیان زندگی زنانه دارد. زندگی را در غرب نشان می‌دهد.

10- Freud, *New Introductory Lectures on Psychoanalysis*, in *Complete Works*, Vol. 22, p. 147.

11- Freud, "Formulations on the Two Principles of Mental Functioning," in *Complete Works*, Vol. 12.

_____, "Mourning and Melancholia", in *Complete Works*, Vol. 14.

۱۲- دشواری‌های حاصل از فرض تضاد دائم میان این دو اصل، همچنین عقیده به انحصار فعال بودن اصل لذت‌جویی به دوره کودکی در کتاب زیر مورد انتقاد واقع شده است:

Charles Rycroft, "Beyond the Reality Principle," in *Imagination and Reality* (London: Hogarth, 1968).

13- Norman N. Holland, "The Unconscious' of Literature: The Psychoanalytic Approach," in Malcolm Bradbury and David Palmer, eds. *Contemporary Criticism* (London: Edward Arnold, 1975), pp. 131, 133, 139.

14- Robert Gorham Davis, "Literature's Gratifying Dead End," *Hudson Review*, XXI (1968), pp. 774 - 75.

۱۵- برای اطلاع از تحلیل روان‌شناختی مخاطب بر پایه پاسخ او، نگاه کنید به:

Lionel Trilling, *The Experience of Literature* (New York: Holt, Rinehart and Winston), 1967, p. 360.

16- Morse Peckham, *Man's Rage for Chaos: Biology, Behavior, and the Arts* (Philadelphia: Philadelphia University Press, 1965), p. 119.

17- David Daiches, *Critical Approaches to Literature* (New York: W. W. Norton, 1956), p. 342.

18- Lionel Trilling, "Art and Neurosis," *The Liberal Imagination* (New York: Harcourt Brace Janovich, 1979), pp. 247 - 48.

19- Hanna Segal, "A Psychoanalytic Approach to Aesthetics," *The Work of Hanna Segal: A Kleinian Approach to Clinical Practice* (London: Free Association Books and Mares field Library, 1986), p. 190.

برخورداری از نگرش هنری الزاماً ما را در برابر رنج‌های زندگی حفاظت نمی‌کند، اما دست کم اثر جبرانی دارد.

یادداشت‌ها:

• متن سخنرانی ایراد شده در حوزه هنری تبلیغات اسلامی، اصفهان، در تاریخ ششم اسفند ۱۳۷۹.

1- James Joyce, *Finnegans Wake* (London: Faber and Faber, 1971), p. 371.

توضیح آن که کلمه یونگ در آلمانی به معنی «جوان» است و نیز اشاره دارد به کارل گوستاو یونگ، روان‌کاو سوئیس؛ همچنین فروید و مصدر «فرویدن» به ترتیب «دوست» و «دوست شدن» معنی می‌دهند.

۲- ترکیب «شعراقرین» را به قیاس با «هنراقرین» به کار برده‌ام.

3- Lionel Trilling, "Freud: Within and beyond Culture," *Beyond Culture* (Harmondsworth: Penguin, 1967), p. 89.

4- Jacques Lacan, "Hommage fait a marguerite Duras, du Ravissement de Loi V. Stein," *Cahiers Renaud. Barreult*, 53, p. 9.

5- Sigmund Freud, "Dostoevsky and Parricide" *The Standard Edition of Complete Psychological Works*, tr. James Strachey (London: Hogarth and Institute of Psycho - Analysis, 1986), Vol. 21, p.177.

همه ارجاعات به همین چاپ است که از این به بعد به مجموعه آثار به آن اشاره می‌شود.

۶- برای تفصیل این موضوع، نگاه کنید به اثر مشترک یوزف برویر و فروید با عنوان مطالعاتی در باب هیستری:

Joseph Breuer and Sigmund Freud, *Studies on Hysteria*, in *Complete Works*, vol. 2.

7- Freud, *Leonardo de Vinci and a Memory of His Childhood*, in *Complete works*, vol. 11, pp. 59 - 138.

8- Freud, "On the History of the Psychoanalytic Movement", in *Complete Works* Vol. 14, p. 36.

9- Freud, "Creative Writers and Day - dreaming," in *Complete Works*, Vol. 9, pp. 141 - 54.

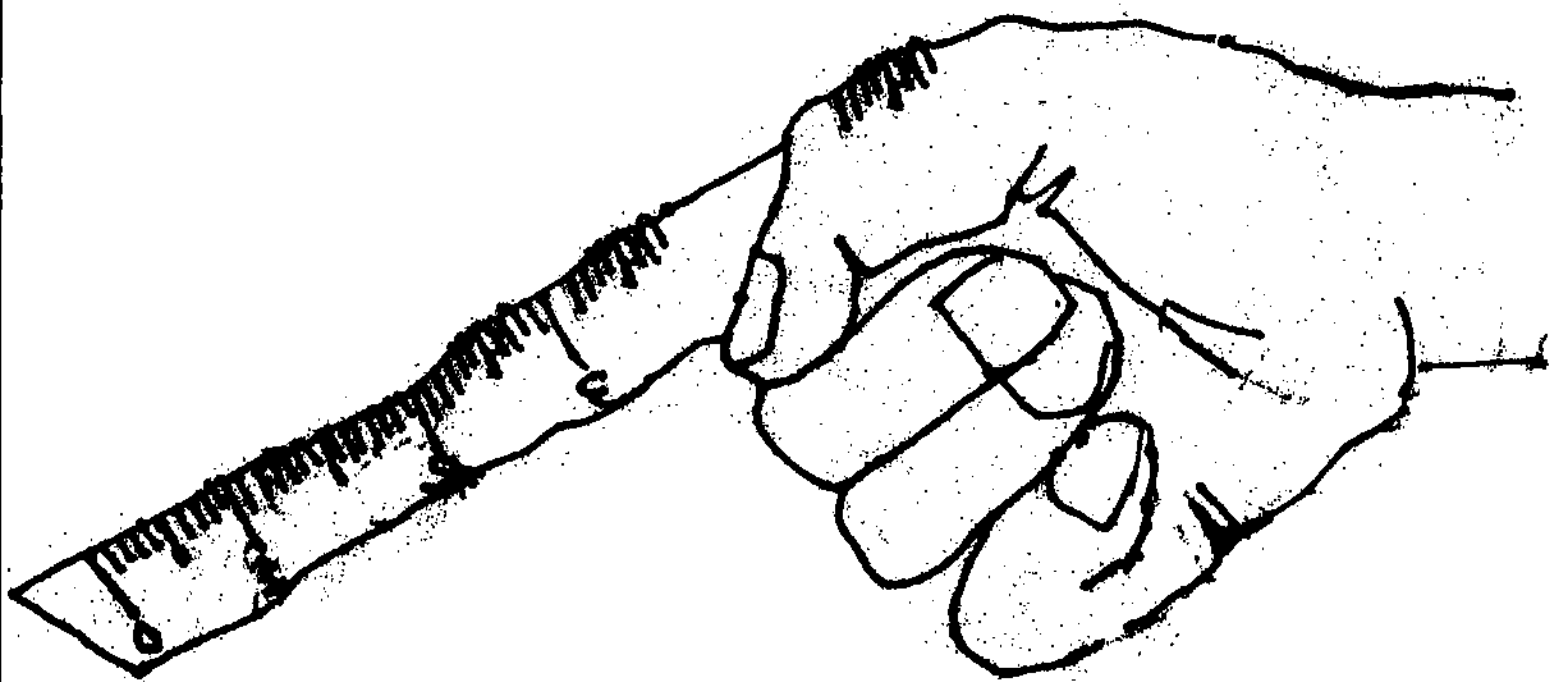
ضروری است نکته‌هایی چند درباره رابطه نقد با سیاست گفته شود. درک از نقد را نمی‌توان در محدوده تنگ سیاست گرفتار ساخت زیرا سیاست آن‌گونه که در حرکت‌ها و عملکردهای سیاسی مؤسسات دیده می‌شود، حوزه‌ای در خود و مجزا نیست، بلکه تنها در رابطه با بازی قدرتی که جوهره هر گونه سیاست است و خود را در امور سیاسی سطحی جامعه پنهان می‌کند، قابل درک است.

نقد خمیرمایه دموکراسی است، دموکراسی نه تنها خواهان آزادی در نقد، بلکه نیازمند تکانه‌های نقادانه است. دموکراسی مستقیماً از طریق نقد تعریف می‌شود. کافی است به این نکته از نظر تاریخی توجه کنیم که: طرح تقسیم قوای برآمده از کنترل و تعادل متقابل بین قوای مجریه، مقننه و قضائیه نشان‌دهنده این نکته مهم است که چگونه هر یک از این نیروها با اعمال نقد، تمایلات خودسرانه دیگری را محدود می‌سازد. نقد و بلوغ، پیش‌شرط‌های دموکراسی هستند. بالغ کسی است که حرف خود را می‌زند، زیرا مستقلانه فکر می‌کند و گفته‌های دیگران را به سادگی تکرار نمی‌کند و نیاز به

قیم ندارد. بالغ با توانایی مقاومت در برابر نظرات حاضر و آماده و سازمان‌های موجود و هر قانونی که خودش را توجیه می‌کند، مشخص می‌شود. چنین مقاومتی که قادر است «شناخته شده» را از «رسمیت یافته» و یا «پذیرفته شده در سایه قدرت» تشخیص دهد، با نقد همسان است.

نقد (Kritik) از واژه یونانی (Kriuo) به معنی تصمیم‌گیری اقتباس شده است. مبالغه نیست اگر مفهوم مدرن خرد را با مفهوم نقد همسان بدانیم. کانت روشنگر که آرزو داشت جامعه را از نابالغی خودخواسته‌اش رها شده ببیند و در برابر وابستگی، یعنی اطاعت از احکام دیگران، استقلال، یعنی حکم براساس فکر مستقلانه را آموزش می‌داد، سه اثر اصلی خود را نقد نامید. این وجه تسمیه در مورد داشته‌های فکری‌اش هم که در صدد مرزبندی و ساخت‌بندی آن بود، صادق است. قدرت کانت همان طور که کلايست (Kleist) به روشنی درک کرده بود، از نقد به مفهوم مشخص کلمه ناشی می‌شد. او جزمیت نظم مبتنی بر عقل‌گرایی پذیرفته شده پس از خود را به نقد کشید: نقد خردناب بیش از هر چیز انتقاد برنده‌ای از لایب‌نیتس و ولف بود. اثر اصلی کانت به دلایل نتایج انکاری آن مؤثر واقع شد و یکی از مهم‌ترین بخش‌های آن که به مرزشکنی فکر خالص پرداخته است، کاملاً انکاری بود.

نقد به مثابه پایه خرد و تفکر مدنی، آن‌گونه که مسلم فرض می‌شود، مسلط بر روح و روان انسان‌ها نبود. حتی کانت که دو قرن پیش به ویرانگر ملقب شده بود، اغلب در لابه‌لای گفتارش نقد را چون امری ناپسند ملامت می‌کرد. این امر در کاربرد واژه‌های نیش‌داری چون «ظاهراً خردمندانه» نمود پیدا می‌کرد. چنین واژه‌هایی نه تنها مرزشکنی‌های خود را کیفر می‌دادند، بلکه کاربرد آن را هم به مهار می‌کشیدند. به نظر کانت تمایل خرد به مرزشکنی است. هگل که حرکت آغاز شده به وسیله کانت را ارتقاء داد، تمایلی در جهت عکس داشت: از تکاپو انداختن نقد. هگل کسی را که به عملکرد محدود تفکرش اعتماد می‌کند، با دشنامی سیاسی «وراج» می‌نامد و چنین کسی را چون به محدودیت خویش اذعان ندارد و ناتوان از به رسمیت شناختن برتر و مطلق است، متهم به پوچی می‌کند. از نظر او برتر چیزی است که موجودیت دارد. بی‌زاری هگل از نقد، در نظریه او که واقع معقول است، به چشم می‌خورد. به زعم هگل کسی که به وجود برابر نهاد ابرام نورزد و در وجود مطلق تبلور خرد خویش را بیابد، بر عقل خود سلطه دارد، هر شهروندی می‌بایست در برابر واقعیت تسلیم شود. پرهیز از نقد در احکام اولی جهت خویش را گم می‌کند. فرمول مارکس جوان در مورد نقد بی‌رحمانه واقعیت موجود جوابی ساده به هگل بود. مارکس بعدها

به یکی از آثار مهم خود عنوان فرعی نقد را بخشید. محتوای مطالبی که در آنها تمایلات ضد نقد هگل جمع‌بندی شده است، مانند کتاب فلسفه حق، اجتماعی است. نباید جامعه‌شناس بود تا حتماً از کنایه علیه وراج و مصلح جهانی نوعی موعظه را درک کرد. کلامی که فرودستان را که به دلیل حماقت‌شان تصمیمات صاحبان قدرت را در مورد خود به هیچ می‌گیرند، به آرامش می‌خواند. قیام او ایداً میلی ندارند که او در خود تغییری به عمل آورد. آنها از درک این که در واقع همه چیز به خاطر خیر و صلاح ایشان است و نیز این نکته که انانی که در زندگی در مرتبه بالاتری از او قرار دارند، از لحاظ فکری نیز از او برترند، ناتوانند. بخشی از تضاد میان برابری امروزه روح نقد و در عین حال جلوگیری از آن به جامعه تعلق دارد. از دوره‌های گذشته می‌بایستی جامعه دل‌مشغول این امر باشد که نتایج اصول و قواعدش می‌تواند مآوای علایق وی قرار بگیرد.

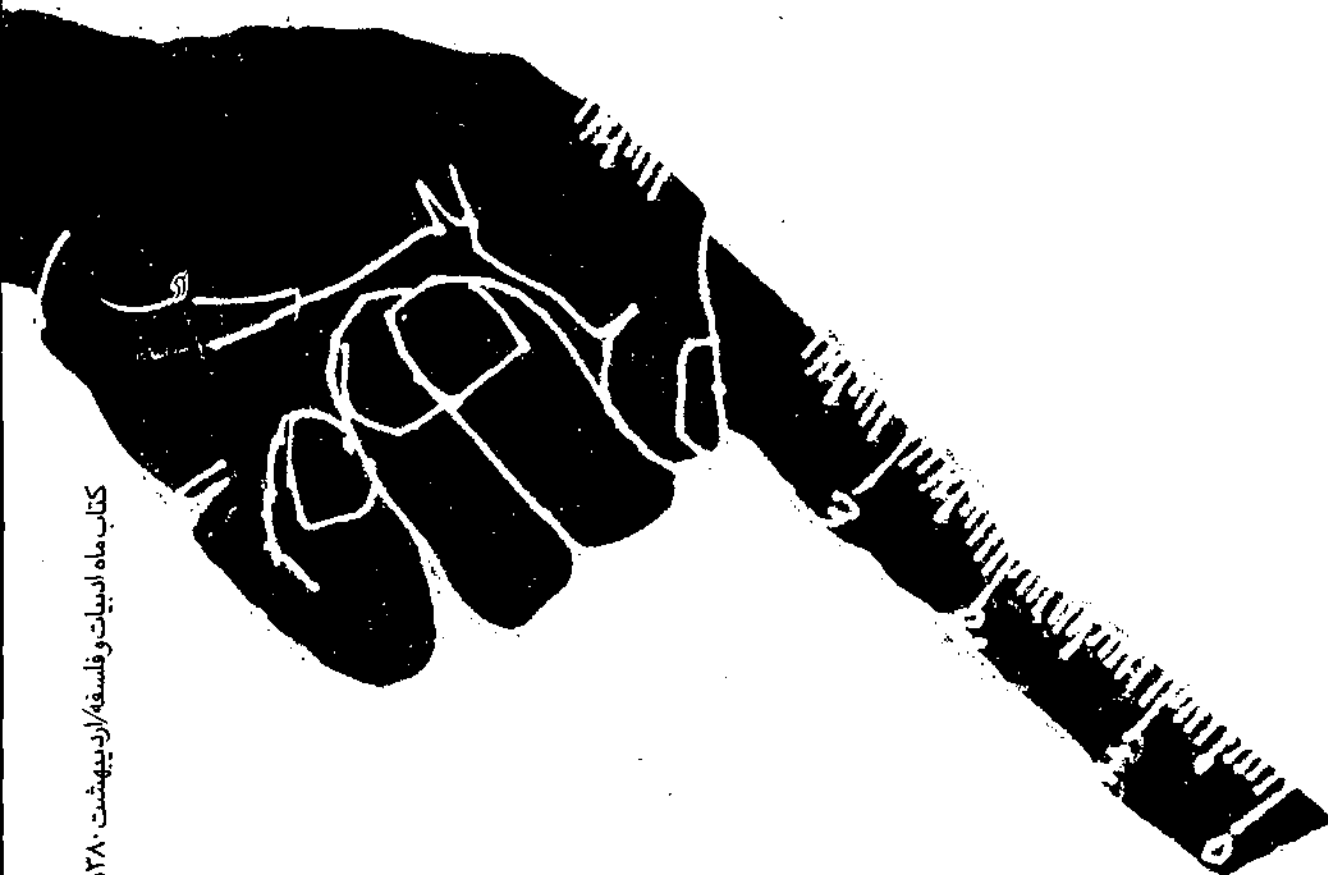
این‌گونه تناقضات را هابرماس در انظار عمومی (مهم‌ترین صحنه نقد سیاسی به طور کلی) تشریح کرد. این تشریح از سویی می‌خواهد بلوغ انتقادی ذهن جامعه را جمع‌بندی کند و از سوی دیگر تبدیل به کالایی شده و برخلاف اصول نقد عمل می‌کند تا بتواند خویش را در بازار بهتر عرضه کند.

در آلمان به سادگی فراموش می‌کنیم که نقد به مثابه موضوع مرکزی عقل در هیچ کجای دنیا با آغوش باز پذیرفته نمی‌شود. ولی دلیل داریم که در نقدستیزی، آن هم در حوزه سیاسی به نوع ویژه آلمانی آن بیاندیشیم. آزادی کامل جامعه در آلمان عملی نشده و یا این که در دوره‌ای که مقدمه‌اش یعنی لیبرالیسم از هم‌گسیخته کارفرمایان درون تهی شده بود، عملی شده است. به همان شکل، اتحاد ملی کشوری نیز در جایی که در بسیاری از کشورها به موازات قدرت گرفتن جامعه عملی شده بود، لنگ‌لنگان به دنبال تاریخ حرکت کرده و تبدیل به واقعه‌ای زودگذر گردید. ممکن است در آن کثرتی که به ساخت اراده دموکراتیک منجر می‌شود، شعار «اتحاد و توافق» آلمان موجب شده است که بوی ضعف به مشام برسد. آن که نقد می‌کند، مرتکب جرمی در برابر اتحاد، که خود در پی ایجاد سازمان‌های خودکامه است، می‌شود. نقد به منفصل‌کننده و به عبارت خودکامگان، به توطئه‌گر منسوب می‌شود. خبرچینی از به اصطلاح مشاجرات حزبی به عنوان وسیله تبلیغ «ناسیونال - سوسیالیسم» غیرقابل چشم‌پوشی بود. محنت یکپارچگی هیتلر را به گور سپرد و بر اثر جنگی که هیتلر آغازگرش بود حتی شدیدتر شد. همه می‌دانند که آلمان دیر به دموکراسی دست یافت، ولی همه نمی‌دانند که این تأخیر عواقب خود را تا سطح متفکران

نشان داده است. (یکی از مشکلاتی که دموکراسی برای حاکم شدن در جامعه آلمان با آن روبه‌روست، این است که صاحبان قدرت و مدیران مالی معتقدند برای ایجاد ثبات اقتصادی - اجتماعی می‌بایست از تلاش کسانی که می‌خواهند دموکراسی را مسئله روز خویش قرار دهند، ممانعت به عمل آورد). این رفتار عقب‌مانده، بی‌اعتمادی به نقد و نشان‌دهنده این تمایل است که تحت هر بهانه‌ای دموکراسی را در نقطه خفه سازند.

گوبلز با تحقیر منتقد به عنوان «غرغرو» یا «نق نقو» و ممنوع ساختن هر گونه نقد هنری، در صدد لگام‌زدن به روح آزادی‌طلبان بود. محاسبات او بر روان‌شناسی اجتماعی استوار بود و به طورکل توانست پیش‌دوری آلمانی بر علیه نقد را با آن ارتباط دهد. (همان‌گونه که در ریشه‌های مطلق‌گرایی وجود داشت) او از ته دل غرولندشیده‌ها سخن می‌گفت.

اگر بخواهیم نقدستیزی آلمانی را کالبدشکافی کنیم، به یقین دشمنی پنهانی آن با روشنفکران آشکار خواهد شد. در ملاء عام و یا به قول فرانتس بوهم در نظر غیررسمی، روشنفکر مشکوک و موضوع نقد همسان گرفته می‌شوند. آشکار است که سرچشمه تفکر ضد روشنفکری، قدرت دولتی است. همیشه گفته می‌شود که نقد یعنی مسئولیت، در نتیجه فقط کسانی حق نقد دارند که در موقعیت پر مسئولیتی قرار دارند. به همین

سبب تا چندی قبل ایده ضد روشنفکری محدود به روشنفکران کارمند، مانند پروفیسورها بود. پروفیسورها را بایستی به دلیل موضوع کارشان جزو روشنفکران دانست. آنها به طور معمول به خاطر حرفه و موقعیت رسمی شان، در انتظار عمومی ارج و قرب الایی داشتند، در صورتی که کشمکش با دانشجویان، ناتوانی واقعی آنها را عیان کرد.

نقد حوزه بندی می شود. حق و وظیفه انسانی شهروندان به امتیاز برای کسانی تبدیل می شود که شرایط خود را با داشتن موقعیت و مقام مطمئن تحکیم ببخشند. کسی که نقد می کند، اما قدرت به کرسی نشاندن نظرش را ندارد و خود را مقید به سلسله مراتب اجتماعی نمی کند، بایستی زبان در کام کشد. (این ترکیبی است که در آن کلیشه فکری محدود فرودستان تغییر کرده و مبدل به برابری حقوقی ظاهری در آلمان می شود.)

بدیهی است انسان هایی که اساساً با موقعیت موجود پیوند نزدیکی دارند، در نقد اوضاع به طور کلی مردد می شوند. آنها از نظرات گروه خود، بیش از کشمکش های حقوقی - اداری می هراسند. با تقسیم میان نقد مسئولانه، یعنی عهده دار شدن مسئولیت اجتماعی و نقد غیرمسئولانه، آنچه که در برابر هیچ مقام و مرجعی پاسخگو نیست، نقد خنثی می شود. رد تلویحی حق نقد در مورد انانی که مقام و موقعیتی ندارند، تحصیل کردگان صاحب امتیاز را که خود با ترقی شغلی موقعیت یافته اند، به مرجعی مبدل می کند که مجوز نقد صادر کنند. در حالی که این مرجع بایستی خود موضوع نقد قرار گیرد. این همه به شیوه های تلویحی و نه ساختاری، چنان در افکار بسیاری ریشه دوانده که نوعی کنترل اجتماعی را سبب شده است. در سال های گذشته کم نبوده اند مواردی که انسان هایی خارج از سلسله مراتب اجتماعی (در این عصر، امتیازات محدود به کارمندان نمی شود) به نقد عملکرد حقوقی یک شهر پرداخته اند و به آنان مهر بهانه گیر زده شده است.

در مقابل، اشاره به مکانیسم هایی در آلمان که به فردگرایان مستقل و دگراندیش اتهام دیوانگی می زنند، کافی نیست. موضوع بسیار اساسی تر از اینهاست. به دلیل ساختار تقدستیز آگاهی عمومی، در واقع دگراندیش اگر به نقد لجوجانه وادار نشود، به موضوع بهانه گیر رانده می شود. آزادی نقد بی دغدغه، به دلیل

پویایی خاص خود در رفتار میشل کهل هاس متبلور می شود که نمونه بارز یک آلمانی است. از مهم ترین شرایط دگرگونی ساختار آرای عمومی در آلمان، غور و بررسی مسایل ذکر شده در دوس سیاست است تا بدین طریق قدرت نابینا و بدشگون خود را از دست بدهد. گاه به نظر می آید که رابطه آرای عمومی آلمان با نقد پا در هواست.

حق آزادی نقد یک جانبه، به سود انانی تمام می شود که مخالف روح انتقادی جامعه دمکراتیک هستند. آن هوشیاری ای که در برابر این سوءاستفاده عصیان می کند، خواهان تقویت آرای عمومی است. چیزی که کمافی السابق در آلمان وجود ندارد و به زحمت می توان آن را فقط از طریق فراخوان به دست آورد.

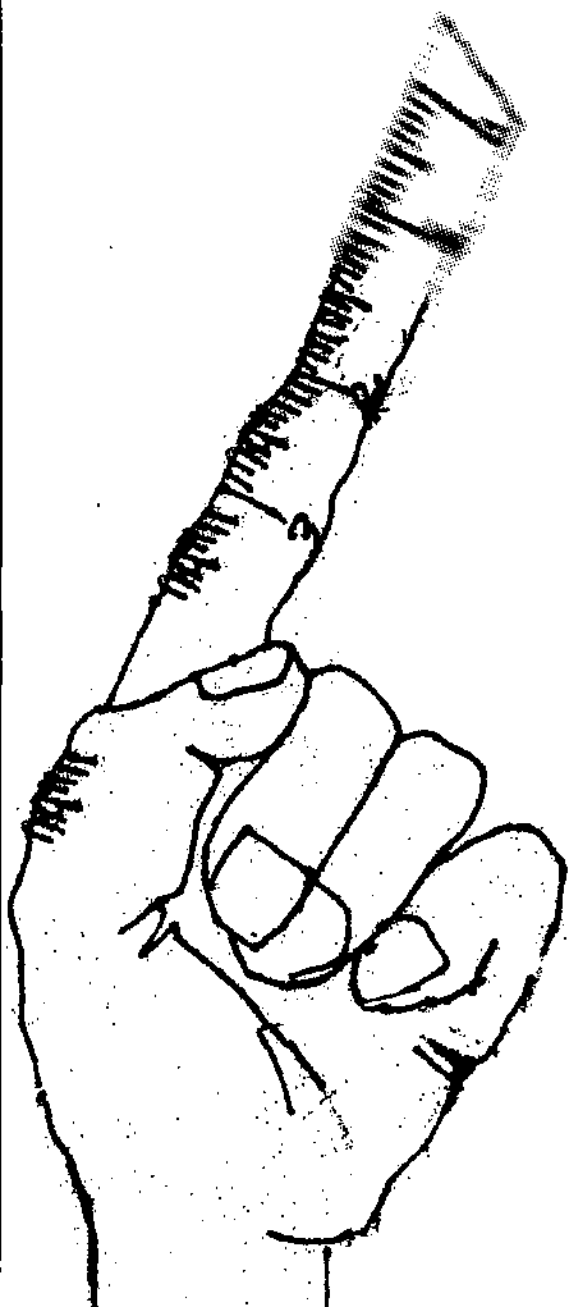
شاخص رابطه پنهان آرای عمومی و نقد، برخورد سازمان هایی است که متکی به سنت آزادی هستند. برخی از نشریه ها که میل ندارند به هیچ وجه به عنوان واپس گرا شناخته شوند، کوشش می کنند بیانی انتخاب کنند که در آمریکا، جایی که امور مشابه وجود دارد، عنوان «پاپ مابانه» گرفته است. طوری صحبت می کنند که گویی ورای مناقشات قرار دارند. ادایی فیلسوفانه درمی آورند که شایسته یدک کشیدن اصطلاح «عمه مابانه» است. کناره گیری آنها از موضع برتری فقط به سود دفاع از امور رسمی است. در بهترین حالت به قدرت توصیه می شود که اجازه گمراهی در مقاصد خود را ندهد. نحوه بیان این نشریه ها به ظاهر آشکار سازی مسائل حکومتی است. حتی جایی که هیچ جنبه ای از شیوه های حکومت آشکار نمی شود، در پس این ادای پاپ مابانه وابستگی به قدرت نهفته است، چه آنهایی که این ادا را درآورده اند و چه خوانندگانی که هشیارانه زیر نظر گرفته شده اند. در آلمان تعیین هویت همچون گذشته با قدرت حاکم است. خطر بالقوه آنجایی پنهان است که چه در داخل و چه در خارج، به وسیله قدرت تعیین هویت می شود.

احتیاطی که برخی مؤسسات برای اصلاح آگاهی انتقادی از خود نشان می دهند و تا حد زیادی هم مورد تأیید قدرت اجرایی هست، از ترس رأی دهندگان ریشه می گیرد. چنین هراسی ضمن آن که نقد را به راحتی بی نتیجه می سازد، در عین حال اشاره ای است به این که روح نقد ستیزی تا چه حد در میان آنان رشد کرده که علاقه شان نقد است.

عقیم بودن نقد در آلمان علت خاصی دارد که احتمالاً از امور نظامی سرچشمه می گیرد: تمایل به سرپوش گذاشتن روی خلاف زیردستان به هر قیمتی. در سلسله مراتب نظامی احتمالاً این روح جمعی همه جا پیدا می شود. اما به یقین این نمونه آلمانی است که الگوی رفتار نظامی حتی در غیر نظامی ها و به ویژه حوزه های سیاسی را نیز تحت سلطه دارد.

نمی توان فراموش کرد که در هر نقدی، قدرت مافوق آن کس که از او انتقاد شده، به بهانه این که در نهایت مسئولیت ها بر گردن اوست، بلافاصله و بدون توجه به اصل مطلب به حمایت از انتقاد شونده پرداخته است. این ساز و کار که بایستی جامعه شناسی دقیقاً آن را مورد مطالعه قرار دهد، آن چنان جا باز کرده که نقد سیاسی را به سرنوشتی مشابه سرنوشت سربازانی تهدید می کند که در دوره ویلهلم جرأت به خرج می دادند و از فرماندهان شان شکایت می کردند. دشمنی پنهان، علیه بنیان های نظامی، نمادی برای کل این حیطه است.

شاید رابطه آسیب دیده آلمان ها با نقد، در عقیم بودن آن به بهترین وجهی قابل درک باشد. اگر آلمان

شہداء کریمی

۱. پیشینه تألیف کتاب در حوزه منطق جدید

کتاب مبانی منطق جدید سومین اثر تألیفی در منطق جدید است که در طی قریب به نیم قرن که از آشنایی ایرانیان با منطق جدید می‌گذرد، به رشته تحریر درآمده است. اولین گام در این خصوص توسط شادروان غلامحسین مصاحب با تألیف کتاب ارزشمند مدخل منطق صورت^۱ برداشته شد. مدخل منطق صورت اگر چه به تعبیر خود مؤلف برای آشنا کردن مبتدیان با منطق جدید نوشته شده بود ولی در میان مبتدیان راه پیدا نکرد، سبب این امر گذشته از پائین بودن سطح آموزش منطق در ایران، نحوه پایه‌گذاری منطق^۲ و دشواری پیگیری مباحث متنوع آن بوده است. با صرف‌نظر از ملاحظات تعلیمی از آن دست که اشاره کردیم این کتاب در زمان خود از حیث محتوا و روش بسیار ارزشمند بود. اهمیت و ارزش کار مرحوم مصاحب را کسانی بهتر درک می‌کنند که با دشواری معرفی یک دانش جدید به مردمی که فرهنگ و زبان آنان خاستگاه آن دانش نبوده، نظراً آشنا باشند و عملاً با آن درگیر شده باشند. به هر جهت، مدخل منطق صورت بیش از سی سال تنها منبع معتبر در منطق جدید به زبان فارسی بود و از حیث جامعیت و پر نکته بودن هنوز هم بی‌نظیر است.

در سال ۱۳۶۸ پس از گذشت سی و چهار سال دومین اثر تألیفی که به منظور فراهم آوردن یک متن درسی جدی توسط دکتر ضیاء موحد نوشته شده بود، به بازار عرضه گردید. دکتر موحد بعد از چند دوره تدریس منطق جدید و آشنایی با نیازهای فارسی‌زبانان در خصوص آموزش منطق جدید و همینطور تألیف چند مقاله^۳ که در ضمن آنها به نقد و بررسی آثار تألیفی و

ترجمه‌ای در موضوع منطق جدید به زبان فارسی پرداخته بود و بعد از پی بردن به سهم ناچیز ما از منطق ریاضی^۴، کتاب درآمدی به منطق جدید را برای آشناتر کردن فارسی‌زبانان با منطق جدید به رشته تحریر درآورد. این کتاب که عهده‌دار معرفی منطق مرتبه اول^۵ است، به راستی دومین گام استواری است که در این جهت برداشته شده است. کتاب درآمدی به منطق جدید خیلی سریع جای خود را در مراکز آموزشی باز کرد و در زمانی کمتر از آنچه پیش‌بینی می‌شد نسخه‌های چاپ اول آن نایاب شد و سرانجام بعد از کش و قوس‌هایی در سال ۱۳۷۳ چاپ دوم آن به بازار نشر عرضه گردید. اکنون بیش از یک سال است که نسخ چاپ دوم هم نایاب شده است و دانشجویان به‌ناچار برای رفع نیاز آموزشی خود به زیراکس قسمت‌هایی از آن اقدام می‌کنند.^۶

پیش از معرفی سومین اثر تألیفی آموزشی که در طلیعه بحث به آن اشاره کردیم، شایسته است اندکی در باب تاریخچه پیدایش منطق جدید، نام‌های مختلف آن و چند نکته دیگر گفت‌وگو نماییم.

۲. تاریخچه پیدایش منطق جدید

دو جریان ریاضی‌گرایی و منطق‌گرایی در پدید آمدن منطق جدید نقش داشتند. جریان ریاضی‌گرایی به دنبال کشف مهم دکارت (۱۶۵۰ - ۱۵۹۶ م) در ریاضیات، و تحویل هندسه به جبر پدید آمد. در دنیای معرفت آن روزگار، ریاضیات بنای مستحکم و استواری بود که در مقابل توفان شکاکیت خم به ابرو نمی‌آورد. تحویل هندسه به جبر توسط دکارت این امید را در پیروان او پدید آورد که امکان تحویل^۷ همه دانش‌ها به ریاضیات یک آرزوی غیرقابل حصول نیست. کارترین^۸ ها به ویژه لایب‌نیتس G.W. Leibniz (۱۷۱۶ - ۱۶۴۶ م) و اسپینوزا B. B. Spinoza (۱۶۷۷ - ۱۶۳۲ م) در این جهت تلاش زیادی کردند.

لایب‌نیتس به منظور فراهم آوردن یک زبان مصنوعی^۹ برای محاورات علمی نمادهایی وضع کرد و برای بیان مطالب منطقی از آنها بهره جست، از همین روست که برخی او را پدر منطق جدید لقب داده‌اند. بازسازی فلسفه براساس مدل هندسی و به سخن دیگر اصل موضوعی^{۱۰} کردن فلسفه و به تبع آن شعله‌ور کردن تب نظام‌سازی در علوم نقشی بود که اسپینوزا با نوشتن کتاب‌های تفکرات مابعدالطبیعی و اخلاق آن را ایفا نمود.^{۱۱}

اگر چه پروژه تحویل علوم به ریاضیات به نتیجه مطلوب نرسید اما حاصل تلاش متفکران در این خصوص زمینه‌ساز تولد دانش جدیدی شد که آن را به نام‌های مختلفی^{۱۲} همچون منطق جدید، منطق ریاضی، منطق صوری و منطق نمادی یا علامتی نامیده‌اند.

پیش‌تازان دومین جریانی که منجر به پیدایش منطق جدید شد، دمورگان (۱۸۰۶ - ۱۸۷۱ م) و بول (۱۸۱۵ - ۱۸۶۴ م) از انگلستان، پیرس (۱۸۳۹ - ۱۹۱۴ م) از آمریکا، شررد (۱۸۴۱ - ۱۹۰۲ م) و فرگه (۱۸۴۸ - ۱۹۲۵) از آلمان و پتانو (۱۸۵۸ - ۱۹۳۲ م) از ایتالیا بودند. در ادامه بحث، به نقش بسیار مهمی که راسل و وایتهد در این حرکت داشتند اشاره خواهیم کرد. در این میان نقش فرگه از همه برجسته‌تر و شهرت او از همه افزون‌تر است. اگر چه کارهای او در زمان حیاتش چنانکه باید مورد عنایت قرار نگرفت ولی امروز غالب منطق‌دان‌ها او را پدر منطق جدید می‌دانند.

فرگه از دنیای ریاضیات برخاسته بود و منطق اول^{۱۳} و بالذات مورد عنایت او نبود؛ دغدغه اصلی او ریاضیات بود و چاره‌جویی برای مشکلاتی که در نیمه دوم قرن نوزدهم در مبانی ریاضیات و به‌ویژه در مفهوم عدد پدید آمده بود از نظر او کاری فوری به حساب می‌آمد. خود او در این خصوص می‌گوید:

«من از ریاضیات آغاز کردم. به عقیده من، امر فوری

بیوک عزیز دارد

مبانی منطق جدید

و فوتی آن بود که برای این علم مبانی بهتری تعبیه شود... نقص منطقی زبان مانع اینگونه پژوهشها بود. در کتاب مفهوم‌نگاری^{۱۵}، خود چاره‌ای برای این نقص می‌جستم. از این جا بود که از ریاضیات به منطق رسیدم.^{۱۶}

راهی که فرگه انتخاب کرد تحویل ریاضیات به منطق بود؛ امری که غالباً از آن به «لوجی سیزم»^{۱۷} تعبیر می‌شود. اگر بگوئیم همه کوشش‌های علمی فرگه مراحل مختلف برنامه لوجی سیزم را تشکیل می‌دهد، گزافه نخواهد بود. وی برای آن‌که بتواند ریاضیات را بر مبنای محکم و منسجمی استوار نماید، بر آن شد که ریاضیات را به منطق تحویل نماید. از آن رو که منطق ارسطو به جهت بهره‌گیری از زبان طبیعی از یک سو و فرسودگی و کهنگی ابزارهایش از سوی دیگر، دقت و توانایی لازم را از دست داده بود، طاقت خدمت به پروژه فرگه را نداشت؛ چنان بود که گویی برای وزن کردن طلا از قیان استفاده نمایند. همین امر موجب شد تأسیس منطق جدیدی متناسب با اهداف برنامه لوجی سیزم در دستور کار فرگه قرار گیرد. کتاب مفهوم‌نگاری که در سال ۱۸۷۹ منتشر شد، به منظور برآوردن این نیاز مقدماتی^{۱۸} تألیف شد: «فرگه در این کتاب هشتاد و هشت صفحه‌ای با ارائه نخستین نظام کامل منطق جمله‌ها، تحلیل جمله به تابع function و سرشناسه argument به جای موضوع و محمول، نظریه تسویر^{۱۹}، نظام کامل صوری استنتاجی و تعریف منطقی دنباله ریاضی انقلابی در منطق پدید آورد که یکی از نتیجه‌های آن آشکار کردن ناتواناییها و نقصهای ذاتی منطق ارسطویی و پایان دادن به سلطه دو هزار ساله آن بود»^{۲۰}.

کتاب مفهوم‌نگاری، احتمالاً به جهت دشواری و فشردگی مطالب از یک سو و تازه و بدیع بودن آنها از سوی دیگر، چنانکه شاید و باید مورد توجه متفکران قرار نگرفت. برتراند راسل در این خصوص می‌گوید:

«مناسبات من و فرگه عجیب و غریب بود. این مناسبات باید وقتی شروع شده باشد که معلم فلسفه من، جیمز وارد، کتاب کوچک فرگه (مفهوم‌نگاری) را به من داد و گفت که کتاب را نخوانده است و نمی‌داند که ارزش دارد یا نه. با کمال شرمندگی باید بگویم که من هم کتاب را نخواندم، تا اینکه خودم مقدار زیادی از مسائلی را که در آن بود به تنهایی حل کردم. این کتاب در سال ۱۸۷۹ منتشر شده بود و من آن را در ۱۹۰۱ خواندم. من گمان می‌کنم که نخستین خواننده این کتاب بودم»^{۲۱}.

فرگه کتاب مبانی حساب^{۲۲} را که در سال ۱۸۸۴ انتشار یافت، برای توضیح و تفهیم آسان‌تر مفهوم‌نگاری تألیف نمود. وی در این کتاب پس از نقد و بررسی آراء دیگران درخصوص گزاره‌های ریاضی و مفهوم عدد، پایه و اساس تعریف عدد را در چارچوب نظریه مجموعه‌ها ارائه نموده است. بعد از این کتاب فرگه با فاصله نسبتاً زیادی چند مقاله مهم را در رفع ایرادات و تکمیل پاره‌ای از نظریات ارائه شده در آثار پیشین خود تألیف نمود و در سالهای ۱۸۹۱ و ۱۸۹۲ آنها را منتشر کرد. قرار بود مرحله نهایی لوجی سیزم با تألیف سه جلد کتاب با نام قوانین اساسی حساب به انجام رسد. جلد اول این مجموعه در سال ۱۸۹۳ منتشر شد. وی در پیشگفتار این کتاب یادآور می‌شود که او در این کتاب مقصودی را که در کتاب مفهوم‌نگاری و مبانی حساب داشته، برآورده کرده و تلاش نموده است تا مفهوم عدد را روشن نماید.

فرگه در این کتاب نظریه‌ای درباره مجموعه‌ها پرورانده است و در اصل موضوع پنجم همین نظریه است که برتراند راسل تناقضی^{۲۳} را دیده و در نامه‌ای به تاریخ ۱۶ ژوئن ۱۹۰۲ آن را به فرگه اطلاع داده است. فرگه در حالی نامه را دریافت کرد که جلد دوم کتابش آخرین مراحل چاپ را می‌گذرانید. واکنش فرگه پس از خواندن این نامه افزودن ضمیمه‌ای به جلد دوم کتاب بود که متن آن چنین است: «برای نویسنده یک اثر

علمی چیزی ناخوشایندتر از آن نیست که درست پس از تمام کردن اثر خود ببیند که اساس بنایی که برافراشته است به لرزه افتاده؛ نامه‌ای که از آقای برتراند راسل به من رسید مرا در چنین وضعیتی قرار داد، آن هم درست وقتی که چاپ این کتاب رو به پایان بود»^{۲۴}. راسل در این خصوص می‌گوید:

«فرگه گمان می‌کرد، چنانکه من هم چند ماهی در آغاز قرن گمان می‌کردم، که تقلیل ریاضیات به منطق قطعاً و کاملاً انجام گرفته است. ولی در ماه ژوئن ۱۹۰۲ من به تناقضی رسیدم که نشان داد یک جای کار خراب است. من در این خصوص به فرگه کاغذی نوشتم و فرگه با چنان سادگی و خلوص نجیبانه‌ای جواب داد که هرچه در تمجید آن بگویم کم گفته‌ام. جلد دوم کتاب به حساب او چاپ شده بود اما هنوز منتشر نشده بود. فرگه تکلمه‌ای به کتاب علاوه کرد و در آن گفت با توجه به تناقضی که من پیدا کرده‌ام و به اطلاع اورسانده‌ام «علم حساب دچار تزلزل شده است». گویا در سالهای بعد فرگه هم، مثل وقتی که فیثاغوریان به عدد گنگ برخوردند، به روش هندسی برای حل مسائل حسابی پناه می‌برد»^{۲۵}.

وقتی بعد از شصت سال خواستند متن نامه راسل و پاسخ فرگه را منتشر نمایند، راسل با ارسال نامه‌ای به ناشر چنین نوشت:

«... هنگامی که به کمال و ایثار می‌اندیشم می‌بینم، تا آنجا که می‌دانم، هیچ چیز با تعهد فرگه به حقیقت قابل مقایسه نیست. حاصل یک عمر کار او نزدیک به اتمام بود؛ بسیاری از آثارش با بی‌اعتنایی روبه‌رو شده بود، آن هم به سود کسانی که توانایی آنها بی‌نهایت کمتر از او بود؛ جلد دوم کتابش در آستانه انتشار بود، با این همه هنگامی که دریافت بنیادی‌ترین اصل او خلل دارد واکنش او رضایتی عقلانی بود که به وضوح هیچ‌گونه ناامیدی شخصی در آن دیده نمی‌شد. این تقریباً کاری فوق انسانی بود و اشارتی گویا به کاری که

مبانی منطق جدید

لطف الله نبوی

انتشارات سمت، چاپ اول، ۱۳۷۷

از مردانی ساخته است که، به جای تلاشهای خام در کسب سلطه و شهرت، تعهد آنان به خلاقیت و معرفت است.^{۲۶}

اگر چه برنامه لوجی سیزم فرگه به سبب کشف پارادوکس راسل و ناکامی‌ها و بد اقبالی‌هایی که فرگه در دوران حیاتش با آن مواجه بود، ناتمام ماند، اما در انگلستان برتراند راسل و وایتهد به همان چیزی می‌اندیشیدند که فرگه تمام عمرش را صرف آن کرده بود؛ دغدغه اصلی اینان نیز تحویل ریاضیات به منطق بود. راسل برای رفع تناقض و حل پارادوکسی که خود یافته بود، «نظریه تایپها»^{۲۷} را ارائه کرد. این نظریه بعدها به دلیل سستی‌هایی که در آن نمایان شد، تقریر دیگری یافت.

حاصل تلاش راسل و وایتهد در قالب سه جلد کتاب تحت عنوان اصول ریاضیات^{۲۸} طی سال‌های ۱۹۱۰ تا ۱۹۱۳ منتشر شد. این کتاب بی‌شک در زمینه موضوع خود شاهکار و منبع الهام غالب کارهایی است که بعد از آن در این خصوص انجام شده است. امروزه منطق جدید مورد تحقیق و پژوهش شمار زیادی از دانشمندان بزرگ و موضوع تدریس در دانشگاه‌های معتبر دنیا است. نتیجه این تحقیقات علاوه بر توسعه شگرف رشته منطق، تا اندازه‌ای که منطق ارسطویی جزء بسیار کوچکی از آن به حساب می‌آید، پدید آمدن رشته معرفتی جذاب دیگری است به نام «فلسفه منطق»^{۲۹} که شمار زیادی از فیلسوفان نامدار معاصر به تحقیق در آن اشتغال دارند. فلسفه تحلیل زبانی نیز که مشهورترین پر رونق‌ترین مکتب فلسفه معاصر است، نتیجه عنايت اندیشمندان به منطق و مباحث فلسفی برخاسته از آن است.

۳. نام‌های منطق جدید

منطق جدید را از جهات مختلفی به نام‌های متعددی - همچون: منطق علامتی^{۳۰}، منطق ریاضی^{۳۱} و منطق صوری^{۳۲} - نامگذاری کرده‌اند. ذیلاً به بررسی هر یک از این نامگذاری‌ها می‌پردازیم و جهت یا جهاتی را که موجب اطلاق این نام‌ها بر منطق جدید شده است به دست می‌دهیم.

۳-۱ «منطق علامتی» و سبب نامگذاری آن

به جهت به کارگیری علامت و نماد است که منطق را احیاناً «منطق علامتی» می‌نامند. برای درک اهمیت به کارگیری نماد در منطق، لازم است فواید به کارگیری آن را در ریاضیات به یاد آوریم. برای این منظور از یک مثال ساده «جبری» استفاده می‌کنیم. معادله زیر را در نظر بگیریم:

$$(x - y)(x + y) = x^2 - y^2 \quad (\text{الف})$$

تصور کنید اگر بخواهیم این رابطه را به زبان طبیعی بیان کنیم چه مشکلاتی خواهیم داشت. در این صورت باید متغیرهای x و y و پرانتزها را به یک سو نهیم و از نشانه‌های $+$ ، $-$ ، $\times$ ، نیز استفاده نکنیم. ساده‌ترین

بیانی که می‌توانیم داشته باشیم چنین است:

(ب) نتیجه کاستن مربع عددی از مربع عدد دیگر، این خواهد بود که ابتدا حاصل جمع آن دو عدد را بدست آوریم، آنگاه دومی را از اولی کسر نمائیم و سپس عدد بدست آمده از این تفریق را در حاصل جمع پیشین ضرب نمائیم.

از مقایسه (الف) و (ب) دست کم سه مزیت برای (الف) نسبت به (ب) به دست می‌آید:

۱. (الف) خلاصه‌تر و کوتاهتر از (ب) است؛

۲. (الف)، دست کم برای کسی که با نمادهای ریاضی آشنایی دارد، روشن‌تر از (ب) است؛

۳. (الف) به مراتب دقیق‌تر از (ب) است؛

این سه ویژگی یعنی کوتاهی، وضوح و دقت در مورد نمادهای منطقی نیز صادق است.

معادله (الف) را به راحتی می‌توان برای هر دو عددی که به جای متغیرهای x و y قرار داده می‌شوند، تعمیم داد و از برقراری معادله در خصوص آنها اطمینان حاصل نمود. برای مثال اگر به جای x عدد (۱۵) و به جای y عدد (۸) را قرار دهیم، با توجه به (الف) خواهیم داشت:

(ج)

حال اگر (ج) را با (الف) مقایسه کنیم، خیلی سریع و با اطمینان خواهیم فهمید که (ج) از (الف) به دست آمده و یکی از مصادیق آن است. اما اگر (ج) را به زبان طبیعی بیان می‌کردیم و انطباق آن را با (ب) مورد بررسی قرار می‌دادیم، کار به مراتب دشوارتر می‌بود.

نمادهای ریاضی، هم در مقام عمل و هم در مقام بررسی و امتحان کار را برای ریاضی‌دان‌ها بسیار آسان کرده‌اند. آنچه در مورد نمادهای ریاضی در ساده کردن اعمال ریاضی و آسان یاب نمودن ارزیابی اعتبار آنها برای ریاضی‌دان‌ها گفتیم، در خصوص نمادهای منطقی نیز می‌توان باز گفت.

حاصل سخن آنکه به کار بردن علامت در منطق نه تنها موجب آسان کردن بیان مطالب است، بلکه فواید دیگری هم دارد که از آن جمله است: تعمیم احکام و آشکار ساختن ساختمان منطقی عبارات و رهانیدن منطق از گزند نارسائی‌ها و کژتابی‌های زبان و سوء تفاهاتی که از این راه در کار می‌آید.

۳-۲ «منطق ریاضی» و وجه تسمیه آن

نخست باید تمایز مهمی را که میان کاربرد وصفی «منطق ریاضی» و کاربرد اضافی آن وجود دارد، نشان دهیم؛ به سخن دیگر اگر با اصطلاحات منطق سنتی سخن بگوئیم، مطلب از این قرار است که عبارت «منطق ریاضی» مرکب ناقص تقییدی است و چنانکه می‌دانید مرکب ناقص تقییدی یا وصفی است و یا اضافی؛ از قضا در مانحن فیه هر دو صورت آن استعمال شده است؛ اگر «ریاضی» مضاف‌الیه «منطق» باشد، مراد از آن منطقی است که مورد مصرف و استفاده آن ریاضیات است و اختصاص به حوزه عملکرد ریاضی‌دان‌ها دارد. اما اگر «ریاضی» صفت «منطق»

باشد - و مقصود ما از «منطق ریاضی» در اینجا همین صورت اخیر است - در آن صورت مراد از آن، منطقی است که قرابت روشی با ریاضیات دارد و در آن از همان روش‌هایی بهره می‌گیرند که در ریاضیات.

حال که دو نوع منطق ریاضی را از هم بازشناختیم، به جاست که وجه این تسمیه را مورد بررسی قرار دهیم و علل و عواملی را که سبب این نامگذاری شده‌اند برشماریم.

آنچه از بررسی تاریخی سیر تطور منطق بدست می‌آید این است که علل و عوامل متعددی سبب اتصاف منطق به ریاضی شده است. فراموش نکنید که در سایه تقسیم موضوعی علوم و از زاویه دید ارسطوئیان «منطق ریاضی» یک ترکیب پارادوکسیکال متناقضی الاجزاء است؛ از این رو عنصر اصلی که اساساً جواز چنین نامگذاری را در اختیار می‌نهد، رویکرد روشی به تقسیم علوم است. از این عامل که بگذریم اهم عوامل دخیل در این خصوص به قرار زیر است:

۱- تکنیک‌های به کار گرفته شده در منطق برای حل مشکلات، شباهت زیادی دارد به آنچه در ریاضیات مورد استفاده قرار می‌گیرد؛

۲- منطق دان‌های جدید غالباً از عالم ریاضیات برخاسته‌اند؛

۳- منطق و ریاضیات هر دو از دانش‌های منتزع و مجردند؛ و از همین روی است که هر دو تاب و تحمل تفسیرهای متنوع را دارا هستند. برای مثال یک منحنی در ریاضیات می‌تواند نماینده انواع پارامترها و متغیرها باشد که به همدیگر بستگی دارند مثل عرضه و تقاضا، شتاب و نیرو و... به همین جهت می‌تواند توسط یک عالم اقتصاد یا مکانیک یا شیمی و... به کار رود؛ منطق هم از این حیث طبق النعل بالنعل همانند ریاضیات است، یک قیاس یا صورت برهان منطقی تفسیرها و تعبیرهای لایتناهی را برمی‌تابد.

۴- ویژگی دیگری که میان منطق و ریاضیات

منطق جدید

همبستگی ایجاد می‌کند، خصلت استنتاجی بودن هر دو است؛ مثلاً در علم ریاضی $2 \times 2 = 4$ ، یک استنتاج است و از استنتاج‌های منطقی هیچ کم ندارد. قدما خود را مکلف می‌کردند که با انواع حيله‌ها، این نوع استنتاج‌های ریاضی را به قیاس‌های منطقی تأویل کنند؛ در حالی که هیچ نیازی به این تأویل نیست و از نوعی بدفهمی مسأله ناشی شده است، یعنی در واقع یک انحصارطلبی ناروا است. اگر شکل اول قیاس بدیهی است، بدهت $2 \times 2 = 4$ به هیچ روی از آن کمتر نیست، و لزومی ندارد این بدیهی را به آن بدیهی برگردانیم؛ هر دو به یک اندازه اعتبار و رسمیت دارند. نکته قابل توجه این است که در دنیای جدید، قضیه برعکس شده است و استنتاج‌های قیاسی منطقی را به استنتاج‌های ریاضی تأویل می‌کنند؛ یعنی این طرف را بدیهی‌تر و روشن‌تر می‌یابند. دو ویژگی اخیر منطق و ریاضیات را معمولاً با یک عبارت تعبیر می‌کنند و آن عبارت «نظام صوری استنتاجی» است.

۵- ویژگی مهم و مشترک دیگر میان منطق و ریاضیات اصل موضوعی (= Axiomatic) بودن آن دو است؛ «اصل موضوعی» یا «اکسیوماتیک» به علوم و معارفی اطلاق می‌گردد که برای بنا کردن آنها جز به تعدادی اصل موضوع و چند تعریف به چیز دیگری حاجت نیست. همه گزاره‌های آن علم با یک رابطه طولی از اصول و تعریف‌های اولیه استنتاج می‌شود. به این ترتیب نظامی پدید می‌آید که گزاره‌های تشکیل‌دهنده آن نظام، رابطه طولی با یکدیگر دارند. شکل و قالب این نظام را به وسیله یک مخروط می‌توان نشان داد که در رأس آن اصول موضوعه قرار دارند. پیشتر گفتیم اولین دانشی که به صورت اصل موضوعی ارائه شد هندسه اقلیدسی بود؛ بعد از اقلیدس تلاش‌های زیادی برای اکسیوماتیک کردن علوم صورت گرفت که اغلب آنها نافرجام ماند؛ دست آخر چنین نتیجه‌گیری شد که تنها ریاضیات و منطق نظام‌پذیر هستند و قابلیت و شأنت اصل موضوعی شدن را دارند.

۶- آخرین ویژگی مشترک میان منطق و ریاضیات این است که گزاره‌های تشکیل‌دهنده آنها «گزاره‌های تحلیلی»^{۳۲} به اصطلاح کانت است. پیش از کانت، هیوم (۱۷۱۱ - ۱۷۷۶) گزاره‌ها را به دو دسته تقسیم کرده بود: ۱- گزاره‌هایی که روابط میان تصورات را بیان می‌کنند؛

۲- گزاره‌هایی که روابط میان اشیاء عینی خارجی را بیان می‌کنند؛

به اعتقاد هیوم منطق و ریاضیات تنها دو دانشی هستند که همه گزاره‌های آنها از سنخ اول هستند. گزاره‌های نوع دوم اختصاص به علوم تجربی دارد. بدها کانت از پذیرفتن رأی هیوم مبنی بر تقسیم‌بندی ثنائی قضایای ذی‌معنا سر باز زد و با دو تقسیم جداگانه مجموعاً چهار قسم گزاره به‌دست آورد. براساس تقسیم

اول و به این لحاظ که محمول هر گزاره‌ای یا از تحلیل موضوع آن به دست می‌آید یا نه، گزاره‌ها را به دو دسته تحلیلی و ترکیبی (= synthetic) و بر اساس تقسیم دوم گزاره‌ها را به پیشین^{۳۳} (= a Priori) و پسین^{۳۴} (= a Posteriori) تقسیم نمود. ملاک تقسیم اخیر این است که برای تحقیق صدق و کذب گزاره‌ها یا به عالم خارج رجوع می‌کنیم (گزاره‌های پسین) و یا اینکه تعیین صدق و کذب آنها متوقف به رجوع به عالم خارج نیست (گزاره‌های پیشین). به این ترتیب چهار قسم گزاره به ترتیب زیر به‌دست می‌آید:

الف) گزاره‌های تحلیلی پیشین

ب) گزاره‌های تحلیلی پسین

ج) گزاره‌های ترکیبی پیشین

د) گزاره‌های ترکیبی پسین

از این میان گزاره‌هایی از نوع (ب) امکان وجود ندارد، و از سه قسم باقیمانده، دو قسم (الف) و (د) منطبق بر گزاره‌های مأخوذ در تقسیم هیوم است. از این رو اختلاف کانت و هیوم مربوط به امکان یا عدم امکان گزاره‌هایی از نوع (ج) است، که هیوم قائل به عدم امکان این نوع گزاره‌هاست و نتیجه آن امتناع متافیزیک است؛ چه همچنان‌که کانت می‌گفت گزاره‌های متافیزیکی همه از این نوعند. گزاره‌های تجربی از نوع (د) و گزاره‌های منطقی و ریاضی از نوع (الف) هستند.^{۳۶} حاصل آنکه با صرف‌نظر از اسم‌گذاری‌های هیوم و کانت درخصوص گزاره‌ها، از نظرگاه هر دوی آنها هم گزاره‌های منطق و هم گزاره‌های ریاضی از سنخ گزاره‌های تحلیلی پیشین است. از این رو قرابت معلومی میان ریاضیات و منطق وجود دارد.

۳-۳ «منطق صوری» و علت این نامگذاری

«صورت»^{۳۷} در علوم و فنون مختلف معانی متعدد و متفاوتی پیدا کرده است.^{۳۸} مراد از صورت در این بحث اصطلاح منطقی آن است؛ هم در فلسفه و هم در منطق، صورت را در مقابل «ماده» به کار می‌برند. اما باید توجه داشت که نه صورت و نه ماده در فلسفه و منطق به یک معنا استعمال نشده است. در فلسفه اسلامی مشائی

جسم را مرکب از دو جزء جوهری می‌دانند که یکی از آنها حال در دیگری است؛ جوهر حال را صورت و جوهر محل را ماده می‌نامند.^{۳۹} هر یک از ماده و صورت در اصطلاح فلسفی، اقسام و انواعی دارند که در جای خود مذکور است.^{۴۰} به هر روی در دانش فلسفه، ماده و صورت به اشیاء عینی خارجی اطلاق می‌شود، ولی در منطق ماده و صورت به فکر و اندیشه نسبت داده می‌شود. فکر در حوزه استدلال همانند یک ساختمان است؛ همچنان‌که یک ساختمان از دو عنصر: ۱- شکل و هیئت ۲- مصالح ساختمانی، فراهم می‌آید، استدلال هم شکل و صورتی دارد و محتوایی. و همانطور که یک ساختمان کامل، ساختمانی است که هم شکل و نقشه آن مناسب و روی اصول صحیح ساختمانی باشد و هم مصالحش بی‌عیب و نقص باشد، یک استدلال معتبر با

نتیجه مقبول هم استدلالی است که هم صورت آن معتبر باشد و هم ماده یعنی مقدمات آن صادق باشند. استدلال‌های زیر را در نظر بگیرید:

الف) اگر باران بیارد هوا خنک می‌شود؛ هوا خنک شده است؛ پس باران می‌بارد. (فرض کنید این استدلال در یک روز آفتابی که باران نمی‌بارد ولی هوا به وسیله دستگاه خنک‌کننده‌ای خنک شده، صورت گرفته است.) ب) سقراط انسان است؛ هر انسانی ستمگر است؛ پس سقراط ستمگر است.

شکل منطقی استدلال‌های یاد شده به ترتیب چنین است:

الف) $P \rightarrow Q, Q, \therefore P$

ب) الف ب است هر ب چ است پس الف چ است. نتیجه هر دو استدلال خطاست اما خطا بودن استدلال (الف) ناشی از صورت آن است ولی خطا بودن نتیجه استدلال (ب) ناشی از ماده آن است. (الف) مغالطه وضع تالی است ولی (ب) یکی از ضروب منتج شکل اول از قیاس ارسطویی است.

حال که معنای «صورت» دانسته شد، می‌گوئیم منطق را از آن جهت صوری می‌نامند که در آن قواعد حاکم بر شکل و صورت استدلال‌ها بیان می‌شود و به سخن دیگر خطاسنجی منطق صرفاً مربوط به شکل و صورت استدلال‌هاست. از همین روست که در منطق نخست باید هر جمله را به زبان صوری منطق ترجمه کرد و آنگاه به کمک قاعده‌های منطقی نتیجه‌ها را به دست آورد. آنچه شکل منطقی یک جمله نامیده می‌شود همین ساختمان صوری است که آن جمله در ترجمه به زبان منطق پیدا می‌کند.

با توجه به آنچه گفتیم صوری بودن منطق بدین معناست که اولاً با قاعده‌ها و ضوابط آن می‌توان ساختار صوری^{۴۱} جمله‌ها و تعبیرات زبانی را تعیین کرد و ثانیاً می‌توان نشان داد که از یک یا چند جمله به اعتبار ساختار صوری آنها چه جمله‌هایی قابل استنتاج است.

۴. نگاهی به سومین اثر تألیفی درسی در منطق جدید

کتاب مبانی منطق جدید مشتمل است بر یک پیشگفتار، یک مقدمه، چهار بخش و مجموعاً هشت فصل، در پیشگفتار و مقدمه درباره ویژگی‌های کتاب و نکاتی که در تدوین آن مد نظر بوده و چگونگی استفاده از کتاب و ترتیب خواندن فصل‌ها و همین‌طور تاریخچه منطق جدید و تعریف پاره‌ای از اصطلاحات این علم بحث شده است. در چهار فصل نخست که به منطق گزاره‌ها اختصاص یافته است، این مباحث ارائه شده است: قواعد استنتاج طبیعی (ده قاعده اصلی و شانزده قاعده فرعی)، قاعده‌های نحوی زبان منطق گزاره‌ها، قاعده‌های معنایی (سمانتیکی) این منطق و بالاخره معرفی یک سیستم اصل موضوعی و اثبات چهار فراقضیه درباره منطق جمله‌ها که عبارت‌اند از: فراقضیه

بهنجاری (صحت)، فراقضیه سازگاری، فراقضیه تمامیت و فراقضیه تصمیم‌پذیری، البته همچنان‌که خود مؤلف هم اشاره کرده است (ر.ک: ص ۷۸) در اینجا به واقع دو فراقضیه وجود دارد.

در چهار فصل دوم کتاب، منطق محمول‌ها با همان موضوعات و البته ویژگی‌های خاص خود، ارائه شده است. در پایان کتاب نیز فهرست‌های مفیدی همچون فهرست علائم اختصاری، فهرست نمادها، فهرست منابع و مآخذ و بالاخره واژه‌نامه فارسی - انگلیسی عرضه شده است.

چند نکته قابل تأمل درباره کتاب مبانی منطق جدید

۱- عنوان «مبانی منطق جدید» برای کتابی که جهت شناساندن منطق پایه (منطق گزاره‌ها و منطق محمول‌های درجه اول) تألیف شده است (ر.ک: ص ۵) مناسب به نظر نمی‌رسد. مبانی هر علمی از جمله منطق جدید در خود آن علم مورد بحث قرار نمی‌گیرد بلکه در علم دیگری که معمولاً فلسفه آن علم است بحث می‌شود. از کتابی که عنوان «مبانی علم X» بر روی جلد آن نقش بسته است، انتظار می‌رود مباحث فلسفی را طرح نماید. مطمئناً اگر کسی دنبال منابعی در «فلسفه منطق» باشد، و صرفاً از روی نامها به گزینش آثار و منابع بپردازد، کتاب مبانی منطق جدید را در فهرست آثار منتخب خود وارد خواهد کرد. گفتنی است که از میان حوزه‌ها و دستگاه‌های مختلف منطق جدید، منطق محمول‌های درجه اول که مبتنی بر منطق گزاره‌هاست، پایه و اساس سیستم‌های پیشرفته و بالاتر است؛ اما باید توجه داشت که پایه بودن یک سیستم منطقی نسبت به سیستم‌های دیگر چیزی است و مبانی منطق جدید چیز دیگر.

شایسته آن بود که به جای «مبانی منطق جدید» از عناوینی همچون «مقدمه‌ای بر منطق جدید»، «مدخل منطق جدید»، «منطق پایه یا مبنا» و... که با محتوای کتاب انطباق بیشتری دارند، استفاده می‌شد.

۲- مؤلف محترم در پیشگفتار کتاب نوشته است: «رویکرد مؤلف به منطق جدید در این کتاب رویکردی صوری است، از این رو مناسب‌تر آن است که کتاب حاضر پس از درسی با عنوان «منطق عمومی» یا «منطق پایه»، که ضرورتاً باید پاره‌ای از مباحث منطق جدید را با تقریر و رویکردی غیر صوری در برداشته باشد، فراگرفته شود.» (ص ۱) این توصیه هر چند توصیه لازمی است ولی با غرض از تألیف کتاب که در «سخن سمت» بیان شده، ناسازگار و در حقیقت ناقض آن است. سخن سمت در این خصوص چنین است: «کتاب حاضر برای دانشجویان رشته فلسفه در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «منطق جدید» به ارزش ۴ واحد تدوین شده است.» دانشجویان فلسفه در مقطع کارشناسی، آغاز آشنایی‌شان با منطق جدید با همین چهار واحد درسی است؛ و این چیزی نیست که

مؤلف محترم از آن غافل باشد. از آن گذشته تعبیر «رویکرد صوری به منطق جدید» هم تعبیر جالبی به نظر نمی‌رسد؛ گویا مراد ایشان آن است که در توضیح قواعد و قانون‌های منطق جدید بحث‌های معنایی را کنار گذاشته و به جای استفاده از زبان طبیعی جهت توضیح و تبیین قواعد منطق صورت از زبان صوری و نمادی بهره گرفته است. و الا منطقی را که ایشان و غیرایشان از جمله مؤلفان «مدخل منطق صورت» و «درآمدی به منطق جدید» معرفی نموده‌اند، چیزی جز منطق صوری نیست. به هر روی تعبیر ایشان این معنا را نمی‌رساند، و گویا ما قصد لم یقع و ما وقع لم یقصد.

۳- اشکال اساسی کتاب مبانی منطق جدید همان چیزی است که مؤلف تلاش کرده است با صوری معرفی کردن رویکرد خود به منطق جدید آن را توجیه نماید، یعنی به کارگیری بیش از حد نمادهای عجیب و غریب و فرمول‌های پیچیده در کتابی که به واقع برای مبتدیان نوشته شده است. دانشجویان فلسفه که معمولاً زمینه ریاضی ندارند،^{۴۲} از عنوان «منطق ریاضی» که یکی از نام‌های منطق جدید است به اندازه کافی وحشت‌زده هستند،^{۴۳} زبان صوری و نمادهای لاتینی و یونانی بکار گرفته شده در کتاب هم مزید بر علت شده است.

در کتاب‌هایی که جهت معرفی منطق جدید به مبتدیان نوشته می‌شود، لازم است افزون بر تنظیم مباحث از ساده به دشوار، قسمت معتناهایی از مطالب آغازین به تحلیل زبان طبیعی و ترجمه جمله‌های آن به زبان صوری و نمادی منطق اختصاص یابد و به تدریج که متعلمان با زبان صوری انس می‌گیرند، حجم بحث‌های معنایی کم شود و سهم زبان صوری در تبیین مباحث افزایش یابد.

۴- هر چند روش انتخابی مؤلف روش استنتاج طبیعی است و همچنانکه خود مؤلف هم یادآور شده است، این روش به جهت قرابت به روش طبیعی ذهن در استنتاج‌های عادی، مناسب حال مبتدیان است ولی با اینحال از میان تقریرهای مختلفی که از استنتاج طبیعی به عمل آمده است ایشان بیشتر از روش کپی تبعیت نموده است^{۴۴} که در مقایسه با روش امثال لمون^{۴۵} از عمل طبیعی ذهن دور است.

۵- عدم استفاده از تکنولوژی آموزشی نقیصه دیگری است که در کتاب مبانی منطق جدید به چشم می‌خورد؛ در کتاب‌های درسی رسم بر این است که در مقدمه کتاب هدف‌های کلی ماده درسی که علی‌الغرض در پی نیازسنجی توسط مسئولان امر تعیین شده است، توضیح داده می‌شود؛ پس از آن اهداف جزئی هر یک از درس‌ها که مجموع آنها اهداف کلی را محقق می‌کند، در مقدمه دروس ذکر می‌شود؛ سازمان‌دهی محتوای کتاب با رعایت اصول تعلیم و تربیت و دستورهای معین، برای رسیدن به هدف‌های یاد شده انجام می‌گیرد. آنچه یک کتاب درسی را از غیر آن جدا می‌کند به کارگیری اصول و انجام دستورهایی از این دست است. و از همین روست که از نویسنده یک کتاب درسی انتظار نوآوری و اینکه در کتاب او سخنانی را ببینیم که در جایی دیگر

ندیده‌ایم وجود ندارد.

۶- اگر تاریخچه منطق جدید و عوامل پیدایش آن، که از مباحث مورد توجه و مفید این کتاب است، با تفصیل بیشتری ارائه شود و همینطور نمودار صفحه‌شش که مربوط به حوزه‌های منطق جدید است در یکی دو صفحه شرح داده شود و بحث دیگری تحت عنوان «فایده و کاربرد منطق جدید» به مباحث مقدمه افزوده شود، فایده این کتاب افزون‌تر خواهد شد. و بهتر است جهت کاستن از خشکی بیش از حد کتاب برخی از مباحث دشوار و غیرضروری برای دانشجویان فلسفه مثل اثبات فراقضیه‌های سازگاری و تمامیت با استفاده از مقدمات ریاضی، حذف شود و به جای آن مباحثی در باب پارادوکس‌ها و مغالطات منطقی با مثال‌های مناسب و جذاب آورده شود.

از آقای دکتر نبوی که همچون راقم این سطور اگر مویی سید کرده‌اند در کلاس‌های درس بوده است تا پشت میز تحریر، انتظار آن بود که ملاحظات تعلیمی را بیش از این مراعات نمایند و افزون بر نقاط قوت دو کتاب درسی پیشین در منطق جدید و کنار گذاشتن نقاط ضعف آنها، نقاط قوت دیگری هم به کار آورند.

در پایان ضمن قدردانی از زحمات مؤلف محترم کتاب که گام درخور توجهی در جهت رفع کمبود کتب درسی برای دوره‌های مختلف در منطق جدید برداشته‌اند، ضمن آرزوی توفیقات بیش از پیش برای ایشان امیدواریم در آینده نزدیک شاهد کارنامه پربار و باری برای منطق جدید باشیم.

پی‌نوشت‌ها:

۱- چاپ اول کتاب آقای مصاحب در سال ۱۳۳۴ از سوی انتشارات دانشگاه تهران منتشر گردید. مشخصات کتاب‌شناختی آخرین چاپ این اثر چنین است: مصاحب، غلامحسین، مدخل منطق صورت، چاپ دوم، انتشارات حکمت، تهران ۱۳۶۶، ۱۰ + ۷۰۷ ص.

۲- همان، ص (ب).

۳- برای پایه‌گذاری منطق سه روش اصلی وجود دارد؛ این سه روش عبارتند از: الف) روش استنتاج طبیعی natural deduction method این روش مبتنی بر قاعده‌هایی است که کم و بیش همه ما به‌طور طبیعی و احیاناً ناخودآگاه در استنتاج‌های خود به‌کار می‌بریم؛ این قاعده‌ها را در مدت کوتاهی می‌توان فرا گرفت و با مهارت به‌کار برد. از همین روست که غالب منطق‌دان‌ها این روش را برای آغاز منطق‌آموزی مناسب‌تر می‌دانند.

ب) روش اصل موضوعی axiomatic method، در این روش منطق را براساس چند اصل axiom و تعدادی قاعده پایه‌گذاری می‌کنند. این قاعده‌ها به گونه‌ای انتخاب می‌شوند که با استفاده از آنها می‌توان همه قضایای منطق را از اصول یاد شده استنتاج کرد. پیشینه روش اصل موضوعی به کارهای ارسطو در منطق و اقلیدس در هندسه برمی‌گردد. پایه‌گذاری منطق جدید براساس روش اصل موضوعی اولین بار توسط فرگه در ضمن کتاب «مفهوم‌نگاری» انجام شد. نظام‌های اصل موضوعی برای بحث‌های نظری منطق کارا هستند ولی به لحاظ دوری آنها از عمل طبیعی ذهن برای مبتدیان روش مناسبی به شمار نمی‌رود. ج) روش معنایی Semantic Method، این روش که

بر اساس مفهوم صدق و کذب (ارزش منطقی) سامان می‌یابد. با استفاده از نمودارهایی به نام جداول ارزش truth - tables یا درخت‌های ارزش tree - tableaux به کار گرفته می‌شود. مکانیکی بودن این روش از یک سو و استفاده از نمودارها در آن از سوی دیگر، ارزش عملی و کاربردی این روش را در عصر رایانه‌ها بالا برده است.

۳- برخی از مقالات یاد شده و محل انتشار آنها چنین است: شکل منطقی و ژرف ساخت، مجله زبان‌شناسی، سال دوم، شماره دوم، ۱۳۶۴ صص ۱۸-۳؛ مفهوم صورت در منطق جدید، فرهنگ، کتاب اول، پاییز ۱۳۶۶، صص ۱۲۷-۱۵۰؛ سهم ما از منطق ریاضی، نشر ریاضی، سال ۱، شماره ۱، ۱۳۶۷، صص ۵۹-۶۵. ه.ر. ک: موجد، ضیاء، سهم ما از منطق ریاضی.

۶- منطق جدید را به منظور سهولت آموزش آن معمولاً در دو بخش: منطق گزاره‌ها Sentential Logic و منطق محمول‌ها Predicate Logic عرضه می‌کنند. در منطق جمله‌ها، از ادات‌های منطقی که بگذریم، کوچکترین واحد زبانی که با آن سر و کار داریم، جمله است. به سخن دیگر منطق جمله‌ها تنها به بررسی و نمادگذاری جمله‌ها، با صرف‌نظر از اجزای داخلی آنها، و استدلال‌های مبتنی بر جمله‌ها می‌پردازد. ولی در منطق محمول‌ها افزون بر جمله‌ها به تحلیل و بررسی اجزای داخلی جمله و نمادگذاری آنها و همینطور استدلال‌های مبتنی بر آنها پرداخته می‌شود. منطق گزاره‌ها پایه و اساس منطق محمول‌هاست.

منطق محمول‌ها نیز به نوبه خود به دو بخش الف) منطق محمول‌های درجه اول یا منطق مرتبه اول First - order Logic ب) منطق محمول‌های درجات بالاتر higher order predicate Logic تقسیم می‌شود؛ در منطق محمول‌های درجه اول، بر اساس تفکیک بنیادی بین شیء و مفهوم که توسط فرگه صورت گرفته است، متعلق سورها فقط متغیرهای شیتی هستند نه متغیرهای محمولی، گفتنی است که فرگه به تبع تفکیک یاد شده، بین متغیرهای شیتی و محمولی نیز تفکیک قائل می‌شود. (ر. ک: موجد، ضیاء، گوتلوب فرگه و تحلیل منطقی زبان، ارغنون، شماره ۷ و ۸) ولی در منطق محمول‌های درجات بالاتر، سورها به متغیرهای محمولی هم تعلق می‌گیرد. وجه نیاز به این نوع منطق آن است که ما تنها به بیان خواص افراد نمی‌پردازیم بلکه افزون بر

آن گاهی درباره خواص و همینطور درباره خواص خواص خواص هم صحبت می‌کنیم؛ موارد ذیل از این قبیل است: «هر ارزش مثبتی مطلوب است»، «شجاعت صفت کمیابی است»، «چنین صفت مذمومی است»، و نسبت «اگر... آنگاه...» متعدی است... و... در موارد یاد شده خاصیت اول جای متغیر شیتی را گرفته و خاصیت دوم بر آن حمل شده است. در مباحث علمی به وفور رخ می‌دهد که حکمی را بر خاصیتی یار می‌کنیم یا خاصیتی را بر خاصیت دیگر حمل می‌کنیم. منطق محمول‌های درجه اول از عهده این نوع بیان‌ها بر نمی‌آید و منطق محمول‌های درجات بالاتر برای رفع چنین محدودیتی پدید آمده است. (برای آشنایی با منطق محمول‌های مراتب بالاتر رجوع کنید به مبحث چهارم کتاب مدخل منطق صورت تألیف مرحوم مصاحب).

۷- معرفی این کتاب را رجوع کنید به: کمالی، سیدحسین، درآمدی دیگر به منطق جدید.

۸- و این همان قصه پرغصه وضعیت نشر کتب مورد نیاز دانشگاهیان توسط ناشران دولتی است. قیمت ناچیز پشت جلد این کتاب‌ها که برای قشر دانشجو بسیار مناسب است، برای آنکه مشوق اهل قلم نیز باشد باید از طریق تیراژ بالا و تجدید چاپ به هنگام، ترمیم گردد.

۹- تحویل reduction یک اصطلاح معرفت شناختی است و متفاوت از تبدیل transformation است که یک اصطلاح وجود شناختی است. مراد از تحویل درخصوص علوم، فروگاستن چند علم به یک علم است که از طریق یافتن یک زبان مشترک که به واسطه آن بتوان مسائل همه آنها را تبیین کرد، صورت می‌گیرد. در جریان برنامه لوجی سیزم گروهی از منطق‌دانان و ریاضی‌دانان در پی آن بودند که از طریق تبیین مفاهیم اساسی حساب با مفاهیم منطقی، علم حساب را به منطق تحویل نمایند.

۱۰- Cartesian Philosophers اصطلاحی است که مورخان فلسفه به پیروان دکارت و عمدتاً به سه فیلسوف پیرو او یعنی لایب نیتس، اسپینوزا و مالبرانش اطلاق می‌کنند.

۱۱- زبان مصنوعی artificial Language در مقابل زبان طبیعی natural Language است. زبان طبیعی به زبان‌هایی اطلاق می‌شود که انسان‌ها آنها را بطور طبیعی برای انتقال مقاصد و ارتباط با یکدیگر به کار می‌برند؛ مثل زبان فارسی، زبان انگلیسی، زبان عربی و... ولی زبان‌های مصنوعی برای مقاصد خاصی پدید آمده‌اند و دارای واژگان محدود و کاربرد معینی هستند. برای مثال زبان منطق، زبان ریاضیات، زبان ورزش و امثال آنها از جمله زبان‌های مصنوعی هستند.

۱۲- axiomatic، در ادامه بحث این اصطلاح را توضیح خواهیم داد.

۱۳- ر. ک: اسپینوزا، باروخ، اخلاق، ترجمه محسن جهانگیری، مرکز نشر دانشگاهی.

۱۴- در ادامه بحث سبب هر یک از این نامگذاری‌ها را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۱۵- Begriffsschrift

۱۶- بدیعی، منوچهر، ترجمه مقاله «درباره معنی و مصداق» نوشته گوتلوب فرگه، فرهنگ، کتاب دوم و سوم، بهار و پاییز ۱۳۶۷، ص ۲۶۳.

۱۷- Logicism

۱۸- دکتر ضیاء موجد گزارش منسجمی از مبانی این مرحله مقدماتی را از پروژه فرگه در مقاله‌ای تحت عنوان گوتلوب فرگه و تحلیل منطقی زبان آورده است. (ر. ک: ارغنون، سال دوم شماره ۷ و ۸، پاییز و زمستان ۱۳۷۴، صص ۶۹-۸۴).

۱۹- quantification theory

۲۰- موجد، ضیاء، گوتلوب فرگه و تحلیل منطقی زبان، ص ۷۰.

۲۱- راسل، برتراند، عرفان و منطق، ترجمه نجف دریابندری،

شرکت سهامی کتابهای جیبی، چاپ دوم، تهران ۱۳۶۲، ص ۱۹.

۲۲- Grundlagen Der Arithmetica

۲۳- به دست آوردن تناقض که یک امر غیرقابل قبولی است، از اصول و مقدمات مقبول، به واسطه قواعد استنتاجی معتبر، پارادوکس نامیده می‌شود؛ به همین جهت آنچه راسل درخصوص فرضیه لوجی سیزم فرگه کشف کرده بود به «پارادوکس راسل» شهرت یافت.

۲۴- به نقل از: علی آبادی، یوسف، زبان حقیقت و حقیقت زبان، ارغنون ۷ و ۸، ص ۴.

۲۵- عرفان و منطق، ص ۲۰.

۲۶- موجد، ضیاء، درباره فرگه، ارغنون، شماره ۷ و ۸، ص ۸۵.

۲۷- theory of types

۲۸- Principia Mathematica, Cambridg, the university press

۲۹- Philosophy of Logic

۳۰- symbolic Logic

۳۱- Mathematical Logic

۳۲- Formal Logic

۳۳- analytical

۳۴ و ۳۵- اصطلاح نخستین را «قبلی» و «ماتقدم» و «ماقبل تجربی» و «اولی» و «پیشینی» و «دومی» را «بعدی» و «ماتأخر» و «مابعد تجربی» و «ثانوی» و «پسینی» ترجمه کرده‌اند.

۳۶- جهت مطالعه بیشتر در این خصوص رجوع کنید به: اشتفان کورنر، فلسفه کانت، ترجمه عزت‌الله فولادوند، انتشارات خوارزمی چاپ اول، ص ۱۳۹ به بعد.

۳۷- Form

۳۸- ر. ک: صلیبا، جمیل، فرهنگ فلسفی، انتشارات حکمت، تهران ۱۳۶۶.

۳۹- ر. ک: ابن‌سینا، الهیات شفاء، چاپ مصر، مقاله دوم، فصل دوم، صص ۷۱-۶۱.

۴۰- همو، الهیات نجات، انتشارات مرتضوی، چاپ دوم، تهران ۱۳۶۴، صص ۲۰۵-۲۰۱.

۴۱- Formal structure

۴۲- یونانیان در مقام طبقه‌بندی علوم، ریاضیات را فلسفه وسطی و متافیزیک را فلسفه علیا می‌شمردند. ملاک آنها برای این طبقه‌بندی ملاحظات آموزشی بود، یعنی در مقام تعلیم و آموزش، آموختن ریاضیات را مقدم بر متافیزیک تلقی می‌کردند. بنا به نقل منابع تاریخی بر سر در آکادمی افلاطون این جمله حک شده بود: «هر کس هنده نمی‌داند وارد نشود». این بدان سبب بود که موضوعات ریاضی هر چند مفاهیم انتزاعی هستند ولی از طریق ترسیم می‌توان آنها را تا آستانه ادراک حسی پایین آورد و به تدریج که ذهن در اثر تصور مفاهیم ریاضی قدرت درک مفاهیم انتزاعی را پیدا کرد، آمادگی درک مفاهیم فلسفی را پیدا می‌کند؛ ولی مع‌الاسف در نظام تعلیم و تربیتی ما کسانی وارد رشته فلسفه می‌شوند که توان تحصیل ریاضیات را نداشته‌اند.

۴۳- البته عنوان «فلسفه» هم از این ویژگی بی‌بهره نیست و در پرتو دشواری فلسفاتی همچون میرداماد برخی از اسم فلسفه هم می‌گیرند؛ بنا به نقل تذکره‌نویسان، شاگردان میرداماد برای یکی از کتاب‌های دشواریاب او که نامش صراط‌المستقیم است، شعری ساخته بودند: «صراط‌المستقیم میرداماد/ مسلمان نشنود کافر مینماید»؛ ظریفی می‌گفت من از فلسفه می‌ترسم چون فلسفه هیولی دارد.

۴۴- Copi, Irving.M., Introduction to logic, Newyork, Macmillan Publishing, 1982

۴۵- Lemmon, E. J., Beginning Logic, England, Van Nostrand Reinbold, 1986

تقسیم دوگانه علم به تصور و تصدیق و تبویب
 جمیع اقسام معارف در این دو بخش و بنیانگذاری
 متدلوژی ویژه‌ای در علوم بر مبنای آن و استفاده‌های
 فراوان دیگر در انقسام ابواب دانشها بر این مبنا از
 اختصاصات معارف اسلامی است و این تقسیم‌بندی
 دوگانه و استفاده روشمند از آن از ابداعات شیخ‌الرئیس
 ابوعلی سیناست. مسأله تصور و تصدیق گرچه مسأله‌ای
 فلسفی است و مربوط به اقسام شناخت است ولی به
 جهت تنظیم ویژه مباحث منطق برای آموزش روشهای
 اکتساب مجهولات تصویری از معلومات تصویری و
 مجهولات تصدیقی از معلومات تصدیقی، بحث تصور و
 تصدیق به تدریج در کتب منطق به‌طور مشروح مطرح
 شده و در آغاز این کتب به‌صورت یک مسأله مستقل
 مورد بحث واقع شده است و عبارت معروف
 تهذیب‌المنطق تفتازانی خود نمونه‌گویای این امر است
 که: العلم ان كان معه حکم فتصدیق و الا فتصور. این
 بحث با شروح و حواشی مختلفی که بر کتابهای منطقی
 نگاشته شده به تدریج بسط و گسترش بیشتر یافته و
 زوایای مختلف آن مورد بحث و کاوش قرار گرفته است.
 اهمیت مسأله تصور و تصدیق تا بدانجا پیش رفته

است که برخی از حکمای اسلامی اقدام به نگارش
 رساله‌های مستقلی در باب آن نموده‌اند و شاید بتوان
 گفت که اولین رساله نگاشته شده در این باب رساله
 تصور و تصدیق قطب‌الدین رازی معروف به قطب
 تحتانی منطق‌دان معروف قرن نهم است. این رساله از
 زمان تألیف مورد عنایت ویژه حکیمان و منطق‌دانان
 پس از او نیز قرار گرفته و برخی به اقتضای آن دست به
 نگارش رساله‌های دیگری در باب تصور و تصدیق
 زده‌اند که در آن میان مسأله تصور و تصدیق ملاصدرا از
 جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.^۱

رساله تصور و تصدیق قطب به‌ویژه در شبه قاره
 هند از توجه و عنایت بیشتری برخوردار شده و علمای
 آن دیار به‌طور مختلف اعم از شرح و حاشیه و تعلیقه به
 تفسیر آن پرداخته‌اند و مباحثش را مورد تجزیه و تحلیل
 قرار داده‌اند. از جمله دانشمندان و حکمایی که بر این
 کتاب شرح و بر شرح خود تعلیقه نوشته است، محمد
 زاهدین محمد اسلم حسینی هروی از دانشمندان قرن
 یازدهم هجری در هندوستان است که آقای شریعتی
 شرح این دانشمند را بر رساله تصور و تصدیق قطب
 برای تصحیح انتخاب نموده و با همتی ستودنی و دقتی
 درخور تقدیر آن را تصحیح و تعلیق و تبویب و طبع
 کرده‌اند و به حق نمونه‌گویای دیگری از یک متن منقح
 و مصحح به تصحیح انتقادی و علمی را بر جامعه علم و
 فرهنگ عرضه کرده‌اند. چنانکه گفتیم بر رساله قطب

شروح و حواشی بسیاری نوشته شده است ولی اینکه چرا
 مصحح این شرح و تعلیقه را برگزیده است، نکته‌ای
 است که خود ایشان در مقدمه کتاب درباره آن چنین
 می‌گویند:

وقتی که دو رساله تصور و تصدیق را تصحیح کردم،
 در نظر داشتم شرح هروی را هم به منزله جزء دوم کتاب
 به آن بیفزایم زیرا این شرح را ارزشمند و از جهت
 مباحث عقلی و به‌ویژه فلسفی در سطحی عالی یافتیم
 که برای بسیاری از اهل تحقیق شناخته شده نیست و
 جایگاه ویژه خود را در مجامع علمی به جز در هند به
 دست نیاورده است و تصحیح علمی این شرح آن را در
 دسترس اهل علم قرار می‌دهد و باب جدیدی را برای
 شناخت آراء مؤلف بزرگ آن فراهم می‌کند و از همین
 طریق راه مقایسه آن با اندیشه فیلسوف کبیر
 صدرالدین شیرازی را فراهم می‌آورد. ولی به دلیل اینکه
 به نسخه معتبر و قابل اعتمادی از آن دست نیافته بودم
 در امر تصحیح آن تردید داشتم و با اینکه برخی از
 طلاب هندی حوزه علمیه قم را هم واسطه تهیه
 نسخه‌ای از آن به‌ویژه نسخه‌ای که در کتابخانه
 ندوة‌العلماء نگهداری می‌شود و تاریخ کتابت ۱۱۱۵ را
 دارد، قرار دادم، موفق به تهیه آن نشدم. ولی برای آن‌که
 کتاب مورد نظر در زاویه خمول و نسیان قرار نگیرد و
 فراموش نشود با همان تعداد نسخی که فراهم کرده بودم
 به تصحیح و تحقیق آن اقدام کردم.^۲

سید محمود یوسف‌ثانی

تصور و تصدیق

مصصح با این پیش درآمد به بیان شرح حال شارح و نام و نسب و زندگی و خانواده و شأن علمی و اساتید و شاگردان و آثار وی می‌پردازد و جمیع این مباحث را با استناد به مراجع و منابع تاریخی و غیر آن عرضه می‌کند و حقا که در این راه دقتی را فرور نمی‌گذارد و یا مراجعه به آثار و منابعی که گاهی دسترسی به یکی از آنها دشوار است - تا چه رسد به این حجم عظیم از مأخذ مختلف و مستوع و در عین حال کمتر رایج و در دسترس - مقدمه‌ای مفصل و مشروح و مستند در بیان سوانح احوال مؤلف و همچنین معرفی کتاب و حواشی و روش تصحیح و بویژه آراء خاص مؤلف در این رساله و برخی آثار دیگرش فراهم می‌آورد.

نامش محمدزاهد بن اسلم حسینی هروی کابلی معروف به میر زاهد و السید الزاهد و السید الهروی است. تاریخ ولادتش دقیقاً معلوم نیست و اجمالاً می‌دانیم که در هند متولد شده است. حوادث زندگی‌اش تا سال ۱۰۶۴ مشخص نیست. در سال ۱۰۶۴ و در بیست و هشتمین سال سلطنت شاهجهان از پادشاهان مغولی هند، هروی به دربار او پیوست و مأمور تحریر وقایع کابل شد. بعد از عزل شاهجهان و پادشاهی عالمگیر معروف به اورنگ زیب در سال ۱۰۷۶ مدتی مسؤولیتی نظامی به او واگذار شد^۳ و ناگزیر در اکبرآباد اقامت گزید و به تدریس و افاده پرداخت. پس از چند سال نیز اورنگ زیب او را به فرمانداری کابل برگزید تا سرانجام در سال

۱۱۰۱ در کابل بدرود حیات گفت و همانجا مدفون گشت.

ولی‌الله دهلوی مؤلف انفس العارفين می‌گوید که هروی در سیزده سالگی دروس خود را تکمیل کرد^۴ و این خبر از کمال جودت ذهن و قواد او دارد. علاوه بر این شرح رساله تصور و تصدیق را قبل از سال ۱۰۶۴ یعنی بیش از چهل سال قبل از وفات خود نگاشته است. آثار مختلف او که در شبه قاره شهرت بسیار دارد به نحوی که بر آنها شروح و تعلیقات نوشته شده و برخی به صورت متن درسی درآمد است هم خبر از شأن و مکان علمی والای او دارد. به گفته غلام علی آزاد در مآثر الکرام هروی پهلوان عرصه تحقیق، پیشتاز طریقه تدقیق است.^۵ ولی‌الله دهلوی، محمد بختاور خان، عبدالرزاق خوافی صمصام‌الدوله مؤلفان کتابهای انفس العارفين، مرآة العالم، مآثر الامراء، نیز در معرفی او از القاب و عناوینی شبیه به عناوین مذکور یاد کرده‌اند.^۶ علاوه بر این هروی از جهت اخلاقی و سلوکی نیز فردی وارسته و زاهد (چنانکه به این نام هم خوانده شد) بوده است.

سلسله اساتید هروی را چنین گفته‌اند که او شاگرد فاضل بدخشی است و او شاگرد یوسف کوسج قراباغی و او شاگرد میرزا جان شیرازی و او شاگرد جمال‌الدین محمد شیرازی و او شاگرد جلال‌الدین دوانی است.^۷ زاهدی عمدتاً شارح و حاشیه‌نویس آثار دیگران است و آثار مستقل ندارد. حاشیه‌های متداول و درسی او

که به نام الزواهد الثلاث خوانده می‌شود سه حاشیه است.

۱- حاشیه شرح مواقف شریف جرجانی که تنها حاشیه موقف ثانی امور عامه از شرح مواقف است.

۲- حاشیه شرح تهذیب تفتازانی.

۳- شرح الرساله المعموله فی التصور و التصدیق. آثار غیر رایج او هم عبارت‌اند از ۱- حاشیه شرح

هیاکل دوانی ۲- حاشیه شرح تجرید اصفهانی ۳- تفسیر قرآن ۴- رساله در تحقیق ماهیت عدد.^۸

شاید بتوان گفت که در بین آثار زاهد همین شرح رساله تصور و تصدیق مهمترین یا لاقلاً معروفترین آنها باشد به نحوی که ۴۰ حاشیه و تعلیقه بر خود آن نوشته شده است و مصصح آن را در مقدمه، از کتاب خاتمة الطبع حاشیه عبدالعلی لکهنوی نقل کرده است. مصصح محترم ویژگیهای شرح زاهد را به این ترتیب برشمرده است:

۱- پیچیدگی اسلوب که ناشی از ایجاز بیان و اعتماد بر اطلاعات خارجی خواننده است.

۲- تبیین کامل مراد مصنف و احیاناً نقد دیدگاه‌های او همراه با ابتکار.

۳- کثرت نقد و تحقیق که مشخصه این کتاب و سایر آثار اوست.

۴- کثرت ارجاع به مواضع مختلف متن که در جهت حل مشکلات و مسائل آن مفید است.

شرح
الشیخ الزاهد المعین
فی التصور و التصدیق
و تعلیقاته

تألیف
محمد زاهد بن اسلم حسینی
در شهر کابل
سنه ۱۱۰۱

تصحیح
محمد زاهد بن اسلم حسینی

شرح الرساله المعلومه فی التصور و التصدیق

محمد زاهد هروی

تصحیح: مهدی شریعتی

انتشارات شریعتی قم، چاپ اول، ۱۳۷۹

۵- استفاده از منابع فراوان.

این کتاب از جهت اشتغال بر آراء بدیع و ابتکاری زاهد نیز دارای خصوصیتی است که به بیان مصحح به این شرح است:

۱- اینکه مقسم علم در تصور و تصدیق نه علم حصولی مطلق است و نه مطلق علم بلکه علم حصولی حادث است.

۲- اینکه واجب دارای دوگونه علم است: علم به معنای انکشاف که علم حقیقی اجمالی است و دوم علم به معنای حاضر نزد مدرک که عین معلوم است و عین علم حضوری تفصیلی.

۳- اینکه عالم و معلوم و علم در علم مجردات و علم نفس به خودش یکی است و تفایری بین آنها نیست نه حقیقتاً و نه اعتباراً.

۴- اینکه عدد مرکب از احاد است نه وحدات و اینکه عدد از امور اعتباری انتزاعی است که وجودی غیر از وجود منشا انتزاع خود ندارد.

۵- علت عدم معلول، عدم علت خاصی نیست بلکه عدمهای احاد علل ناقصه است.

۶- اجزاء مقداری جسم معدوم صرف نیستند چنانکه موجودات متعدد هم نیستند و حقائق موجود به وجود واحد هم نیستند و در خارج جز امتداد واحدی که در آن تکثری وجود ندارد، نیست.

۷- ارتفاع نقیضین در هر ظرفی از ظروف از جمله مرتبه ماهیت و مانند آن محال است.

۸- اینکه علم حالتی ادراکی از مقوله کیف است که به هنگام حصول شئی در ذهن تحقق می یابد و بر امور حاصل در ذهن به طور عرضی صدق می کند.

۹- اینکه حقیقت تصدیق اذعان است به این معنا که کیفیتی اذعانی است که به ادراک ملحق می شود. و از اینجا روشن می شود که اختلاف تصور و تصدیق از نظر او نوعی است زیرا تصدیق کیفیت اذعانی است و از نوع ادراک نیست بخلاف تصور که همان ادراک است.

۱۰- تکذیب و انکار مطلق از نوع تصدیق نیست و هیچگونه ماهیت اذعانی در آن وجود ندارد.

۱۱- متعلق تصدیق و شک و انکار نسبت نیست این متعلق در قضیه حملیه موضوع و محمول است در حالی که نسبت رابط بین آنها است.

۱۲- نفس الامر که به عنوان مطابق قضایای صادقه ذکر می شود به معنای خارج در مقابل ذهن نیست بلکه به معنای موضوع است به نحوی که حکایت از آن با محمول صحیح باشد.

۱۳- مطابقت و عدم مطابقت چگونه با تصورات و

تصدیقات ربط می یابد؟ اگر مطابقت به معنای مطابقت با نفس الامر باشد فقط در تصدیقات معنا دارد و اگر به معنای مطابقت صورت با ذوالصوره باشد همه تصورات و تصدیقات مطابق هستند و اگر به معنای مطابقت با چیزی باشد که تصورش مورد نظر است، برخی تصورات مطابق و برخی غیر مطابقند و تصدیقات به این معنا مطابقت ندارند.

۱۴- حکم از نظر زاهد به همان معنای ایقاع نسب و اسناد است و در آن ذهن شان انفعال و قبول دارد نه تأثیر و فعل.

۱۵- انکار امکان رجوع قضیه شرطیه به حملیه.^۹ مصحح محترم با کمال جهد بلیغی که در شناسایی نسخ خطی این شرح به عمل آورده اند و ۱۴ نسخه را مورد شناسایی قرار داده اند ولی مع الاسف نتوانسته اند جز به یک نسخه خطی که در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران نگهداری می شود دست پیدا کنند. مع الوصف به پنج نسخه چاپی دسترسی یافته اند و علی رغم نقائص و اشکالات آنها اقدام به تصحیح و تحقیق کتاب نموده اند. علاوه بر این تعلیقات خود شارح بر شرح خویش را نیز از حواشی نسخ مطبوعه استخراج و به پایان کتاب ملحق نموده اند و حقا و انصافاً کار دشواری را با کمال اتقان و متانت و قوت تحقیق به انجام و فرجام رسانده اند و در این راه همه متاعب و مشکلات را به جان خریده اند و از هیچ کوششی فرو گذار نکرده اند چنانکه خود در پایان مقدمه می نویسند:

و فی الختام لابد من التنبیه الی ما واجهنی من متاعب جمّة فی انجاز هذا الكتاب ولا اعنی بها ما یختص بعملیة التحقیق و مفرداته... بل ما یختص بالمشکلات التي یتعرض لها ایضا کثیر من المحققین فی تعامل بعض المکتبات والمراكز الثقافیة.^{۱۰}

در پایان ناگزیر باید به مشکلات فراوانی که در فراهم آوردن این کتاب با آن مواجه شدم اشاره کنم و اینکه این مشکلات تنها مربوط به قسمت تحقیق و تصحیح متن نبوده بلکه مشکلاتی را هم که محققان عموماً در ارتباط با کتابخانه ها و مراکز فرهنگی با آن مواجه هستند شامل می شود. که همینجا فرصت را مغتنم شمرده و از دستگاههای ذیربط تقاضا می کنیم که برای احیاء موارث فرهنگی و اعتلای فرهنگ اسلامی- ایرانی این مشکلات و موانع را به حداقل برسانند و با محققان و دانشمندان چنانکه درخور شان آنهاست رفتارکنند و به آنها در این راه دشوار و در عین حال ارزشمند همراه و مددکار باشند.

فهارس مختلف آیات، اعلام، جماعات، کتب و

اصطلاحات و فهرست تفصیلی موضوعات کتاب هم که استفاده از آن را به مراتب تسهیل و تعمیم می کنند به پایان کتاب افزوده شده و بر فواید آن اضافه گردیده است، حروفچینی پاکیزه و چاپ و صحافی و تجلید و کم غلط یا بی غلط بودن کتاب هم از دیگر مزایای آن است. طرفه اینکه ناشر کتاب هم ظاهراً خود مصحح است، (البته به نام کتابخانه شهید شریعتی) یک تنه این اثر نفیس را به سامان تصحیح و تحقیق و تعلیق و طبع و نشر رسانده است.

در پایان تنها یک نکته را به مصحح ارجمند تذکر می دهم و آن اینکه شرح زاهد گرچه به جای خود شرح ارزشمند و قابل توجهی است ولی به هر حال شرح یک رساله کوتاه در یکی از مسائل منطق، یا فلسفه منطق است و ارزش و ارجش به حد و اندازه موضوع و محمول خود آن است، چه خوب بود که این همه توانایی و پشتکار و زحمت مصحح محترم در راه احیاء یک اثر مهمتر فلسفی یا منطقی صرف می شد که کتابهای لازم التصحیح در این باب بسیار است و حتماً محقق محترم خود بهتر از نگارنده از آنها واقفند.

پانویس:

- ۱- رساله تصور و تصدیق نخستین بار به وسیله آقای بیدارفر بطور بایسته و مطلوبی تصحیح و طبع شده و ملحق به الجواهر النضید علامه حلی مصحح خود ایشان یکجا به طبع رسیده است. ولی تصحیح انتقادی و متن شناختی آن که نمونه عالی تصحیح یک متن فلسفی است همراه با همین رساله تصور و تصدیق قطب الدین رازی از سوی مصحح ارجمند کتاب مورد بحث مقاله آقای مهدی شریعتی تصحیح و طبع شده است.
- ۲- شرح الرسالة المعمولة فی التصور و التصدیق، (مقدمه مصحح) ص ۶-۵.
- ۳- احوال او از این حیث شبیه سید علیخان مدنی شارح صحیفه سجادیه است.
- ۴- شرح رساله ص ۲۰-۲۱.
- ۵- پیشین، ص ۲۲.
- ۶- همانجا.
- ۷- پیشین، ص ۲۴.
- ۸- پیشین، ص ۲۸-۳۰.
- ۹- پیشین، ص ۵۳-۷۰.
- ۱۰- پیشین، ص ۸۲.
- ۱۱- چون در صفحه مشخصات کتاب درج شده است که: جمیع الحقوق محفوظة للمحقق.

«شیرازی» لهجه شیرازیان و مردم شهر شیراز است. جز مردم شهر و حوالی آن که در گفت و گو آن را به کار می‌برند گاهی نویسندگان و شاعران این ناحیه هم از آن برای بیان احساسات و آنچه که در درونشان می‌گذرد در نوشتار خود استفاده می‌کنند.

خانم سیمین دانشور، از نویسندگان توانای معاصر که دارای نثری بلیغ و در عین حال ساده و روان است، از جمله نویسندگانی است که از لهجه «شیرازی» در آثار خود بهره برده است. او در نگارش داستان‌هایش به فرهنگ بومی و زبان مادری خود توجه داشته و از آنها در جهت آفریدن فضای داستان، قهرمان و حوادث داستانی و نفوذ در ذهن مردم و تاثیرگذاری بر آنها استفاده کرده است. به نحوی که می‌توان این بهره‌وری را، ویژگی خاص در سبک نگارش او به شمار آورد.

استفاده خانم دانشور از لهجه و فرهنگ شیرازی از جمله موارد قابل تعمق و توجهی است که می‌تواند ما را در شناخت بهتر و عمیق‌تر این نویسنده یاری دهد، زیرا وی از این ابزار برای پاسداری و حفاظت از فرهنگ بومی خود سود برده است. او با در دست داشتن این ابزار سعی در نشان دادن اصالت و قدمت فرهنگ این سرزمین دارد.

«لهجه شیرازی» را می‌توان در آثار این نویسنده از دو سو بررسی کرد.

نخست: از جهت شیوه گفتاری و تاثیر این لهجه در داستان‌سرایی این نویسنده که بیانگر میزان تسلط او از فرهنگ بومی است.

دوم: از جهت وجود کلمات و اصطلاحات عامیانه شیرازی در نوشته‌های ایشان.

قهرمانان داستان‌های خانم دانشور بسیار از لهجه و

فرهنگ شیرازی تاثیر گرفته‌اند. آنان با توجه به طبقه اجتماعی، نحوه قومیت و میزان فرهنگ پذیری‌شان به لهجه شیرازی و فرهنگ آن وابسته‌اند. این قهرمانان را می‌توان با توجه به این تاثیرپذیری بر چند دسته تقسیم کرد:

گروهی که به دلیل آنکه از شیراز رفته‌اند شیوه گفتارشان، به خاطر تماس با دیگر مناطق تغییر کرده و بنا بر مهاجرشان به دیگر نواحی دایره لغاتشان وسیع گشته است و حتی کلمات بیگانه را نیز در گفت‌وگوهایشان می‌توان یافت. این گروه بسیار سعی دارند که خود را جدای از فرهنگ بومی و سرزمین مادری‌شان نشان دهند و به «فارسی رسمی» تکلم می‌کنند و حتی گاهی فراتر رفته و کلمات غربی را در شیوه گفتاری خود وارد می‌سازند. این افراد، در حقیقت در نوشته‌های این نویسنده نماینده کسانی هستند که به دلیل عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، تربیتی دچار ضعف بوده و به سادگی فرهنگ غیر را جایگزین فرهنگ بومی و اصیل خود می‌سازند. حتی سعی به تقلید زبان غیر و یا حداقل استفاده‌ای بس جزیی از آن دارند. اینان بسیار متأثر از فرهنگ غیر، خصوصاً غربی هستند. به عنوان مثال می‌توان به کتاب، جزیره سرگردانی اشاره کرد. در این کتاب قهرمانانی را می‌توان یافت که دچار مسخ فرهنگی شده‌اند و سعی دارند آن را در شیوه گفتار و طرز رفتار خود جلوه‌گر سازند. به قسمت‌هایی از این داستان توجه می‌شود:

«بیژن گفت: آخر من یکپا متخصص مراسم نوروز هستم. هر سال در یو.اس.سی جشن نوروز را براه می‌انداختیم. پدرم حتی سمنو و سنجد و اسفند برایم می‌فرستاد و همچنین کتابهای پوراوود و مقاله‌های دکتر فرهوشی و هر چه راجع به نوروز نوشته می‌شد. سخنرانی درباره نوروز همیشه برعهده من بود...»

جزیره سرگردانی: ص ۱۳۶

و یا قسمتی دیگر:

«امان عشی پائتو و دامن هستی را به دست پستی داد و با انگلیسی خاص خودش گفت می‌بری، خوب برس می‌زنی، اطو می‌کنی و زود می‌آوری، فهمیدی؟...»

جزیره سرگردانی: ص ۱۱

در این دو قسمت، سعی نویسنده در این است که نشان دهد تا چه اندازه قهرمانان داستان‌ش متأثر از فرهنگ غیر، یعنی غربی، هستند.

نویسنده در این کتاب، خالق قهرمانانی است که با پیوستگی با فرهنگ بیگانه، برای خود هویتی را کسب می‌کنند. «امان عشی» سعی دارد که در منزل از مستخدمه خارجی استفاده کند و آن را یکی از مشخصات ممتاز و بارز برای خود می‌داند و با انگلیسی صحبت کردن با او سعی دارد که خود را متمدن جلوه دهد. و یا «بیژن» قهرمان دیگر داستان از برپایی نوروز در جایی به غیر از ایران صحبت می‌کند و سخنرانی‌هایی را به یاد می‌آورد که در ملکی دیگر درباره یکی از مراسم ایرانی ایراد شده است. او از برپایی این مراسم در ایران خاطره‌ای در ذهن ندارد و کلاً اساس زندگی او برپایه باورهایی به غیر از باورهای ایرانی، به شکل سنتی و محلی آن است.

اما گروهی دیگر از قهرمانان در آثار خانم دانشور وجود دارند که بافت اصلی کلام و شکل زندگی آنها را فرهنگ و لهجه «شیرازی» تشکیل می‌دهد. این گروه به دو بخش تقسیم می‌شوند:

عده‌ای از عامه مردم برخاسته‌اند و به دلیل داشتن زندگی سنتی به «شیرازی» تکلم می‌کنند و برطبق فرهنگ محلی و بومی خود زندگی می‌کنند. این افراد معمولاً از طبقه زیردست و محروم جامعه هستند. افرادی ساده‌اندیش و بی‌غل و غش، که در داستان‌ها غالباً به صورت خدمتکاران، افراد ستم‌دیده یا عوام نمایان می‌شوند و زندگی معمولی و ساده‌ای دارند.

در آثار این نویسنده، افراد این طبقه نگهبانان اصلی فرهنگ و زبان خودند، زیرا نویسنده که تم و

سالومه رستم پور

لغات و اصطلاحات عامیانه «شیرازی» در آثار سیمین دانشور

موضوع اکثر داستان‌هایش برگرفته از توده مردم است به این گروه توجه وافری داشته و معتقد است که آداب و رسوم و سنن هر ناحیه تنها توسط این قشر پاسداری می‌شود و تنها می‌توان فرهنگ و زبان این قشر را مایه تفحص و تحقیق در مورد ناحیه‌ای قرار داد. این مساله را می‌توان در داستان‌های مجموعه شهری چون بهشت این نویسنده مورد بررسی قرار داد: اکثر قهرمانان داستان‌های این مجموعه از توده مردم بوده و بسیار به لهجه «شیرازی»، لهجه منطقه خود، تسلط دارند. به قسمتی از داستان شهری چون بهشت این مجموعه توجه می‌شود:

«... و شب دیگر این قصه بود: نورالصباء دده نواب از همه دده‌ها سر بوده. اولاً بزوزوکی دلتواز و مهرانگیز نبوده. دماغش پهن نبوده، باریک بوده چشمش هم گرد نبوده بادامی بوده. موهاش هم کرنجی نبوده، عین دو تا مجسمه دختر سیاهایی که بغل ساعت تو اتاق ارسی هست. نه مٹ من نه چون که ابرو ندارم هیچی چشام کپه نخودچی، دماغم کپردکونه...»

شهری چون بهشت: ص ۱۲
در اینجا نویسنده به خلق قهرمانی می‌پردازد که در حقیقت شکل تکلم و گفتارش بیانگر شخصیت و نحوه تفکر اوست. جملات ادا شده از سوی این قهرمان همه ساده، قابل فهم و عاری از هرگونه تکلف ادبی است و حتی می‌توان کلماتی را که خاص لهجه شیرازی است در آنها یافت: واژه‌هایی که احتمالاً دیگر در آن ناحیه توسط مردم به کار نمی‌رود مثل: زوزوکی - کرنجی

گروه دیگر از قهرمانان آثار خانم دانشور که لهجه شیرازی را برای گفت و گو برگزیده‌اند، آنانی هستند که از فرهنگ غنی برخوردار بوده و نسبت به پیشینه موطن و لهجه مادری خود آگاهی کافی و شایسته‌ای دارند و در برخورد با دیگر فرهنگ‌ها و گویش‌ها به ارزش‌های فرهنگی خود متکی بوده و دچار تزلزل نمی‌شوند و اصالت خود را حفظ می‌کنند. قهرمانان اصلی رمان سووشون از این گروه هستند. آنان با تکیه بر ارزش‌های اصیل و باور فرهنگی خود سعی بر ایستادگی و مقاومت در برابر اغیار دارند. یوسف، قهرمان اصلی داستان با آنکه فردی تحصیلکرده و فرنگ رفته است، اما به فرهنگ بومی خود بسیار معتقد است و در حفظ آن کوشا است. او در تمام داستان از فرهنگ و لهجه بومی استفاده می‌کند و سعی دارد با آگاهانند اطرافیان خود و یاری کردن به آنها از اشاعه فرهنگ غیر در مرز و بوم خود جلوگیری کند. به قسمتی از داستان توجه می‌شود:

«... یوسف گفت: می‌دانم که نمی‌توانی» تاملی کرد و بدلسوزی گفت: «رستم بیا از این راهی که پیش گرفته‌ای برگرد. بیا برای حداقل، یک ایشوم، یک تیره، جاوچو و اعتقاد بساز. حرفه یادشان بده. چند بار به تو گفته‌ام! زمین‌های بایر من هم منتظر خانه و مدرسه و حمام و مریضخانه و مسجد و مرتع شدن هستند...»

سووشون ص ۵۴
قهرمانان دیگر این داستان «زری» و «عمه خانم» افراد اصیلی هستند که به فرهنگ و لهجه بومی خود احترام گذاشته و در حفظ آن کوشا هستند. این دو زن در

داستان سمبل زنان اصیل این مرز و بوم هستند. به بخشی از مکالمات این دو در داستان توجه می‌شود:

«عمه خانم چای ریخت و جلوییش گذاشت و پرسید: «خوب چه خبرها بود؟»

زری گفت: جای شما سبز. اما باز میان دو دولت نزاع افتاد.

عمه گفت: خان کاکای خود را می‌شناسم یوسف را هم می‌شناسم. ابوالقاسم خان صاف نیست. از وقتی هم که به خیال وکالت افتاده ناصافتر شده.

زری گفت: از من قول گرفت که امروز عصر هر طوری شده جشن فرنگیها بروم، نمی‌دانم تکلیف نذریم چه می‌شود؟...»

سووشون ص ۲۲-۲۱
نحوه صحبت کردن این دو قهرمان با یکدیگر نشانگر اصالت آنها است. نویسنده با بکارگیری کلمات و اصطلاحات اصیل ناحیه، قهرمانانی می‌آفریند که به دلیل آشنایی کافی به لهجه شیرازی و فرهنگ بومی‌شان دارای وقار و سنگینی خاصی هستند. این در شکل تکلم آنها مشاهده می‌شود.

آنچه را بر این گفتار می‌توان افزود، گزینش مناسب و یا اگر بگوییم، فرصت مناسبی است که نویسنده شیرازی برای استفاده از لهجه بومی خود و آوردن آن به نثر عالی فارسی داستان داشته است. این فرصتی است که در کلیدر هم نصیب آقای «دولت آبادی» شده است و علت آن پیوستگی و پیوند نزدیک فارسی دری رسمی و لهجه بومی و محلی نویسنده و قهرمانان داستان است. روشن است که نویسندگان سرزمین‌های شمالی و یا غربی ایران و بویژه مردم آذربایجان و خوزستان از چنین بهره‌ای برخوردار نیستند و نمی‌توانند چنین آسان این پیوند را به کار گیرند. از این لحاظ خانم دانشور از بخت نیکو به شیوه عالی بهره برگرفته و فهرستی از این واژه‌ها را در کتابهای خود نهاده است. فهرست این واژه‌ها و اصطلاحات به شرح ذیل است: نخست: آن دسته از کلماتی که از لحاظ صورت و نحوه تلفظ با دیگر نواحی ایران تفاوت دارند و تنها مردم همان ناحیه از آنها در تکلم خود استفاده می‌کنند. این کلمات در فهرست زیر آورده می‌شود:

آرمه [arme] میل زن آبستن، ویار، س ۱۳۷/۱
شکوبه [askobe] طبقه، ۷۸/۲

انچوچک [ančučak] نوعی آجیل - تخم گلابی کوهی، ش ۱۳۱/۳

ای (ا) این، س ۳۰
ایشوم [išum] قافله، س ۵۴/۱

بادی [bādi] دامدار س ۴۹/۱
بر [bor] دسته، س ۱۰۰/۱

بردستی [bar dasti] بشقاب کوچک، س ۱۸۰/۱
یمباسی [bambāsi] گروهی از سیاهان جنوب، ش ۲۲/۱

بنه [bone] پسته کوهی، س ۶۴/۱
بنه گاه [bone gāh] محوطه وسیع در باغ برای تفریح

س ۱۰/۱
بوج [buj] چوب پنبه سربطری، س ۱۹۸/۱

بوج کش [buj keš] وسیله‌ای برای درآوردن چوب پنبه سربطری، س ۱۹۸/۱

بيله [bile] دسته و قسمت، ب ۳/۱
پکال [pekāl] سر و روی، س ۲۷۵/۱

پلنگک [palangak] بشکن، ش ۱۴۰/۱
پنجیر [panjir] نشکون، ش ۱۲۲/۱

پیرسوک [pirsuk] پرستو، س ۲۵۸/۱
پیشو [pišto] اسلحه گرم - تپانچه، س ۲۵۸/۱

تجیر [tajir] پرده‌ای که از نی درست می‌کنند، س ۱۵۳/۱
تخش [taxš] تخس، س ۴۶/۱

ترش بالو [toršbālu] صافی، آبکش، ش ۱۳۱/۱
تشی [taši] دوک، ب ۱۳۷/۱

تلواره [talvāre] رویه سرویس پایین آشپزخانه، ش ۱۷/۱

جل قورباغه [jol qurbāqe] جلبک سبز، س ۲۶۳/۱
جی جی باجی [jyji bāji] دوست جانی، خواهر خوانده، س ۳۷/۱

چاب [čāb] چاه آب جالیز صیفی کاری است، ش ۲۷/۱
چپلو [čapalo] کسیکه با دست چپ کار کند، کنایه از آدم ناپاک، س ۱۷۹/۱

خارخانه [xārāne] اتاقی که بومیان در گرمسیر در محلی بادگیر سازند، س ۶۳/۱

خاکی [xāki] کشاورز، س ۴۹/۱
خانه داماد [xāne dāmād] داماد سرخانه، س ۷۷/۱

خدر [xadar] خضر، ب ۲۲۴/۱
خرند [xarand] راهی باریک در میان باغچه گل؛ س ۵۷/۱

خط علم اجنه [xate alme ajne] خط ناخونا، س ۱۰۸/۱
خلر [xolar] نام منطقه ایست، ج ۲۷۱/۵

خورک [xurak] یادگیر آشپزخانه، ش ۱۴۱/۱
دده [dade] کنیزی که کودکان را بزرگ کند، ش ۱۳/۱

دل و دلشه [delodeleše] مالا مال، ش ۱۳۳/۱
دوبر [dobar] دوگوشی، س ۵۲/۱

رنج [renj] ریز، ش ۱۳۷/۱
زنبه [zanbe] وسیله‌ای برای حمل گل و خاک، ب ۲۳/۱

زنگ راحت [zange rāhat] زنگ تفریح، س ۱۳۹/۱
زوزوکی [zuzuki] سیاهی، ش ۱۲/۱

زیرجلکی [zerjolaki] پنهانی، ج ۵۲/۱
سووشون [suvašon] نوعی عزاداری برای سیاوش، س ۲۷۳/۱

شافوت [šāfut] آلتی فلزی یا چوبی جهت تولید سوت، س ۲۷۳/۱

عر و بوق [arohaq] سروصدای، ش ۱۵/۱
عق و یق [aqopuq] حالت تهوع، ب ۱۲۵/۱

عنک [ank] کسی را مستخره و ریشخند کردن، س ۴۴/۱
فرت [fert] مهره پارچه بافی، ب ۱۳۷/۱

قپ [qop] گونه، لپ، س ۹۵/۱
کاکا [kākā] برادر، س ۷۷/۱

کرک [kork] پشم نرم - کاموا، س ۲۴۳/۱
کرنجی [koranji] موهای مجعد، ش ۱۲/۱

کلنج [kolanj] انگشت کوچک، ش ۲۴/۱
کلیجه [kalije] نیم تنه زنان، س ۲۰۷/۱

گزگزه [gezgezeh] چندش، س ۵۲/ گل غلته [gel qalte] به زمین مالیدن تن و بدن، س ۱۲۴/ گلوپ [golop] لامپ، س ۱۰/ گیره [gire] سبیدی که از بارشین و چوبهای باریک بافته شود، س ۱۰۷/ لب چینی [dabčini] بشقاب، ج ۱۵۶/ لمت [damāt] آب و رنگش از بین رفته، غ (۶) ۱۷/ ماماچه [māmāche] قابله، س ۳۱/ مشکول [maškul] مشککی که بر دوش حمل شود، ج ۲۶۴/ ملمی [malmy] نیرنگ - حقه، س ۱۶۰/ نخود بریزی [noxod berizi] مغازه‌ای که نخودچی می فروشد، ش ۱۲۷/ نقل خراش [noql xarāš] نقل خلال بادام، ش ۱۳۵/ واسرنگ [vasarang] یا نهیب به کسی حرف زدن، س ۳۷/ واگوشک [vāgušak] آرام صحبت کردن، معما، س ۱۲۹/ وباری [vabāri] عاریه، ش ۱۴۰/ ولخند [velxand] خنده‌رو، غ ۱۱۲/

دسته دیگر کلماتی است که از لحاظ معنا تفاوتی با معادل هایشان در فارسی ندارند اما از جهت تلفظ صیغه شیرازی دارند.
[amo] امو، عمو، ش ۱۲۷/ اقوزاده [aqūzāde] آقازاده، ش ۱۳۴/ اقوی [āquy] آقایی، ش ۱۳۴/ بالو [bālu] بالا، ش ۱۳۳/ بوام [buwām] پدرم، س ۱۵۰/ بوو سگ [buwo sag] پدرسگ، س ۲۰۵/ تریک [tarik] الکتریک، ش ۲۵/

تول [tul] طاول، ش ۱۴۰/ چرو [čero] چرا، ش ۱۳۷/ چشموم [česom] چشم، ش ۱۳۷/ چه رمو [čeramo] چهره‌ام، ش ۱۴۲/ خین‌آلود [xinālud] خون آلود، س ۲۷۵/ خینی [xiny] خونی، س ۲۰۶/ دسوم [dasom] دستم، ش ۱۴۱/ دول [dul] دلو، ش ۲۷/ سوراخو [surāxu] سوراخ، س ۳۰/ شا حسین [šāx osein] شا حسین، ش ۱۴۲/ شوم [šom] شام، ش ۱۴۱/ عامو [āmo] عمو، س ۸۴/ کاکو [kako] برادر، ش ۱۳۰/ کپه [kape] نیمه، ش ۱۱۲/ کجو [kajo] کجا، ش ۱۳۴/ مو [mo] من، ب ۱۳۷/ نام [nām] ندارم، ش ۱۱۰/ هف [haf] هفت، ش ۱۳۱/

به غیر از کلمات، نویسنده از افعال لهجه شیرازی هم در آثار خود استفاده کرده است.
ارزان کردن [arzan kardan] قابل دسترس بودن، [۳۶/ آ] استوم [astom] هستم، ش ۱۴۱/ انگاره زدن [angāre zadan] اندازه گرفتن، ب ۴۶/ باکی داشتن [bāky dāstan] عیبی داشتن، بیمار بودن، س ۱۰۰/

برکردن [bar kardan] پوشیدن، س ۱۴۷/ جر کردن [jar kardan] دعوا و نزاع کردن، س ۲۷۴/ دلالت کردن [delālat kardan] فهماندن، س ۷۶/ دل سررفتن [del sar raftan] حوصله سررفتن، ش ۱۳۸/ زه زدن [zehzadan] در کاری شکست خوردن، س ۱۹۱/ عاجز بیجز شدن [əjez bejez šodan] بیچاره شدن، س ۶۷/

عقد بستن [aqd bastan] عقد کردن، س ۸۴/ ضبط کردن [zabt kardan] تصاحب کردن، ب ۲۳۲/ کل زدن [kal zadan] صدایی که زن‌ها در موقع شادی دهند، ش ۱۴۱/ گراته گرفتن [garāte gereftan] بهانه گرفتن، س ۶۷/ گرو بردن [gro bordan] از همه برتر بودن [۵۶/ آ] گزگزه شدن [gez geze šodan] برخورد لرزیدن، س ۵۲/ گل هم گذاشتن [gole ham gozāstan] کنار هم گذاشتن، ب ۳۱/ گوشک گرفتن [gušak gereftan] پنهانی به حرف کسی گوش کردن، س ۲۹۱/

لا دادن [dā dādan] از دست دادن، س ۲۸۳/ وجه فرزندی برداشتن [vajhe farzandi bardāstan] کودکی را به فرزندی پذیرفتن، ب ۴۸/ یله خوردن [yale xordan] از دست دادن تعادل، ش ۴۳/ یله شدن [yale šudan] کج و مایل شدن، ب ۱۲۰/

مبحث دیگری که حایز اهمیت است، استفاده نویسنده از اصطلاحات شیرازی در آثارش است که عبارت‌اند از:

آش روروک [āše rorok] آدم سبک، ش ۱۳۳/ اسم گذاران [esm gozārān] مراسم نام گذاری، ب ۲۲/ بچه کول کن [bače kul kun] بچه دزد، ش ۱۳۵/ پاروم ساییده [parodum sāide] قالتاق، ش ۵۵/ پسه وردار [pase vardar] رازدار، ش ۱۳۰/ جای شما سبز [jāye šomā sabz] جای شما خالی، س ۲۱/

جل جل [jol jol] عجله، ج ۲۶۳/ چاچول بازی [čacol bāze] نیرنگ، ب ۱۴۱/ رود رود [rud rud] زنان در مرگ فرزند خود گویند، ش ۱۴۹/

سرراستی [sar rāsti] روراست، س ۲۵/ فرزند دگر کس [farzand degar kas] فرزند خوانده، س ۱۵۲/ کفتر دو برجه [kaftare doborje] کسی که به دو جا تعلق خاطر دارد، چ ۱۱۰/ کولی، غریبیل بند [koli qarbil band] مرد بیکار و شرور، ش ۱۳۱/

گربه شاه چراغ [gorbe šāh čeraq] شخصی موبور و زال، س ۱۲۷/ گرفته گیری [gerefte giri] صرفه جویی، س ۱۶۴/ مرده غریبک [anorde qaribak] خود را بیکس و مظلوم جلوه دادن، س ۲۲۰/ یاردانقلی [yārdānqoli] آدم نخراشیده، ب ۸۳/

منابع

- ۱- بهروزی، علی نقی: واژه‌ها و مثل‌های شیرازی و کازرونی، انتشارات اداره کل فرهنگ و هنر فارس، ۱۳۴۸.
- ۲- دانشور، سیمین: آتش خاموش انتشارات علمی، تهران، ۱۳۲۷ [ب]
- ۳- دانشور، سیمین: به کی سلام کنم؟ انتشارات خوارزمی، تهران، ۱۳۶۲ [ب]
- ۴- دانشور، سیمین: جزیره سرگردانی انتشارات خوارزمی، تهران، ۱۳۷۲ [ج]
- ۵- دانشور، سیمین: سووشون انتشارات خوارزمی، تهران، ۱۳۵۷ [س]
- ۶- دانشور، سیمین: شهری چون بهشت انتشارات خوارزمی، تهران، ۱۳۶۱ [ش]
- ۷- دانشور، سیمین: غروب جلال، نشر خرم، تهران، ۱۳۷۱ [غ]
- ۸- دهخدا، علی اکبر: امثال و حکم انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۳۸.
- ۹- دهخدا، علی اکبر: لغتنامه انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۳۷.
- ۱۰- شاملو، احمد: کتاب کوچه انتشارات مازیار، تهران، ۱۳۶۱.
- ۱۱- معین، محمد: فرهنگ فارسی انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷.

پانوشتها:

- ۱- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۵
- ۲- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۲
- ۳- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۶
- ۴- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۳
- ۵- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۴
- ۶- رجوع به منابع آخر مقاله شماره ۷

مؤلف در مقدمه کتاب که این یادداشت عمدتاً ناظر بر آن است، می‌نویسد: «کتابی که در دست دارید نتیجه تحقیقی است که به شکل گفتگوهای با شانزده کارشناس و متخصص ایرانی و فرانسوی در زمینه تاریخ، فرهنگ و هنر ایران امروز صورت گرفته‌اند و هدف از آن یافتن پاسخهایی در مورد «رویارویی ایران با دستاوردهای جهان مدرن». این رویارویی و برخورد همواره به دو صورت قهرآمیز و تراژیک، و تقلیدی و مضحک وقوع یافته است ولی به هر عنوان، امروزه نتیجه این قهر یا تقلید را در جامعه ایران می‌توان یافت.» (ص ۷)

مؤلف با توصیف انسان ایرانی که پس از صدوپنجاه سال رویارویی با جهان مدرن هنوز در نیمه راه سنت و مدرنیته است، کوشش خود در کتاب حاضر را برای یافتن پاسخ قطعی به مسایل و یا یافتن مرهمی برای دردهای تاریخی و فرهنگی جامعه ایران نمی‌داند بلکه آن را برای طرح پرسش‌هایی می‌داند درباره وضعیت انسان ایرانی، چرا که «سرنوشت تاریخی ما در گرو این گونه پرسش‌هاست.» (ص ۸)

نویسنده کتاب یک مورخ و یا جامعه‌شناس صرف نیست، بلکه اهل فلسفه است و به خصوص در فلسفه دوره جدید اروپایی تحقیق و تأمل داشته است. بر همین اساس از همان مقدمه که با عنوان «طرحی برای پدیدارشناسی مدرنیته در ایران» شروع شده خواننده خود را در مقابل نویسنده‌ای احساس می‌کند که با نگاهی فیلسوفانه و مبانی خاص، در حوادث ایران در دوره تجدد به تأمل پرداخته است.

مقدمه کتاب چکیده نظرات مؤلف درباره تجدد و وضع گذشته و کنونی ما در نسبت با آن است. نحوه ورود و گفتمانی که مؤلف بدان دعوت کرده برای اهل فکر و اهل قلم ما در خارج یا داخل کشور شایسته و تأمل‌آور است. سال‌هاست که گروهی از متفکران نسل گذشته و پیش‌کسوتان فلسفه خوانده و تاریخ آشنا، به ضرورت شروع گفتمانی دیگر رسیده‌اند و به صور مختلف بدان دعوت کرده‌اند. علاوه بر آن نسلی تازه وارد و در راه، که تجارب حداقل سه دهه تحولات متنوع را با خود دارد، با تمام وجود احساس می‌کند که باید کوششی جدید آغاز کند. کوششی که در آن همه تجارب گذشته به کار گرفته شود و در عین حال مبتنی بر بینش و بصیرتی عمیق نسبت به زمان باشد.

مؤلف کتاب ایران و مدرنیته در همین مسیر و البته با نگاهی، بیشتر از بیرون و با نحوی تعلق خاطر به

درون، در مقدمه کتاب سرگذشت ایران و نحوه تلاقی‌اش با تجدد را روایت نموده است. البته این روایت هم مثل همه روایت‌های دیگر رهنمون‌هایی برای آینده در پی دارد. با بیان این تلقی که مدرنیته فرایندی اجتناب‌ناپذیر است می‌گوید در ایران مثل سایر کشورهای آسیایی مدرنیته «جبهه‌ای جنوبی» داشته و در این جبهه مدرنیته سیمایی خاص یافته است. مؤلف در اغلب موارد برای بیان تحلیل و تلقی‌های خاص خود و ترسیم سیمایی که بر او نموده شده از قضایای شرطی استفاده نموده است. مثلاً: «اگر بتوان برخی از واکنشهای به اصطلاح بنیادگرا در جهان امروز را نوعی سرخوردگی از رسیدن به مدرنیته‌ای دانست که هر چند به لحاظ سرچشمه‌های بسیار دور از دسترس است اما در عین حال آثارش در همه جا مشاهده می‌شود، آنگاه نمی‌توان انکار کرد که پریشانی برآمده از یاس ضد مدرنیستی ناشی از بحرانی عمیق در فرایند مدرن‌سازی و بویژه آگاهی از مدرنیته در جوامعی مانند ایران است که در نیمه راه فرایند مدرنیته مانده‌اند.» (ص ۱۰)

«به نظر ما نادرست نیست اگر بگوییم که از پایان قرن نوزدهم و بویژه از دهه دوم قرن بیستم ایران از یک ایدئولوژی ضد جهانی به نگرشی کمابیش فردگرایانه نسبت به امر اجتماعی رسیده است. البته این فرایند فردگرایی در ایران در مرحله نخستین خود است و حتی به عبارتی می‌توان گفت که در نیمه راه ناتمام مانده است.» (ص ۱۱)

مؤلف معتقد است که در نهضت «مدرنیست» ایرانی آزمونی روحی پدیدآمده و به دنبال آن «گفتگوی مفید اما منقطع میان روشنفکران ایرانی و تمدن غربی در گرفت که به شکوفایی تفکر جدید و خلق آثار فرهنگی و هنری با گرایش مدرن در ایران انجامید.» (ص ۱۲)

بعد سیر این نهضت و گفت و گو را با استناد به وقایع ایران از دوره صفویه و قاجار به خصوص از قرارداد ترکمانچای تا مشروطه و سپس از عصر پهلوی تا انقلاب اسلامی به طور مختصر روایت می‌کند. از نکات قابل توجه در این روایت که با اصطلاحات مناسب و از سر تأمل بیان شده اینها هستند. «سال صفر ورود ایران به دنیای مدرنیته پس از شکست غم‌انگیز ایران از سپاه روسیه و امضاء دو معاهده تحقیرآمیز گلستان و ترکمانچای.» (ص ۱۲) «قتل شاه ناصرالدین شاه» در سال ۱۳۱۳ هـ. ق را می‌توان به نوعی نشانه ورود ایران به عصر مدرن دانست، نخستین مرحله مدرنیته که با یست ده سال بعد به انقلاب مشروطه ۱۳۳۴ بیانجامد. جالب است بدانیم که حتی قاتل ناصرالدین شاه، میرزای کرمانی، که ظاهراً شاگرد سیدجمال‌الدین اسدآبادی بود، تحت تأثیر غرب قرار داشت، تا بدان حد

که برای توجیه عملی خشونت‌آمیز خود به یک نمونه اروپایی متوسل شد. وقتی که قاضی از او پرسید که «آیا نمی‌دانستی که قتل شاه به آشوب و طغیان منجر می‌شود؟ جواب داد: «بله، درست است، اما تاریخ فرنگ را نگاه کنید. اگر خون ریخته نمی‌شد هرگز به این جایگاه نمی‌رسیدند.» (ص ۱۸)

«معماران ایران از طریق سفر به غرب و نیز آمدن مجلات و کارت پستال‌های غربی به ایران شدیداً تحت تأثیر معماری روسی و باروک قرار داشتند. این مجلات و کارت پستال‌ها، همانند سینما و عکاسی، تصویری از یک دنیای تاریخی و هستی‌شناختی «دیگر» را به نمایش می‌گذاشتند. همین دنیای «دیگر» بود که در تمام طول قرن بیستم چشمان نخبگان ایرانی را به شدت خیره می‌ساخت و آنان همواره می‌کوشیدند تا خود را در این آینه تماشا کنند.» (ص ۱۹) مؤلف این دنیای «دیگر» را در هیأت اندیشه‌های متجددانی چون میرزا ملکم خان، طالبوف تبریزی، آخوندزاده و میرزا آقاخان احساس می‌کند.

مؤلف در مسیر نهضت «مدرنیست» انقلاب مشروطه را ورود ایران به قرن بیستم تلقی می‌کند، ولی نشانه جدایی میان روحانیون و روشنفکران غیر مذهبی در خصوص ارزش‌های مدرن و غرب هم بوده است. «وضعیتی که تا ۷۰ سال بعد ادامه یافت و از سال ۱۳۵۷ و با برپایی نظام جمهوری اسلامی به پیروزی روحانیت و رد غرب انجامید.» (ص ۲۰) چون علما از همان ابتدا از قانون، قانون قرآن و اسلام را مراد می‌کرده‌اند، شدت جدایی بین مشروطه‌طلبان غرب‌گرا و روحانیون را مؤلف در اعدام شیخ فضل‌الله نوری در ۱۳۲۷ هـ. ق می‌داند.

پس از بحران‌های اواخر حکومت قاجار کارنامه دوره رضاشاه به صورت خلاصه آن است که «مدرنیته‌ای که رضاشاه به دنبال آن بود مدرنیته‌ای صرفاً تکنولوژیک و صنعتی بود که هم از پیام عقلانیت عام مدرن غفلت می‌کرد و هم نسبت به هر گونه پیامد دمکراتیک عقلی‌ایزای مدرن غرب عمیقاً بدگمان بود.» (ص ۲۲) البته در همین دوران تعدادی از روشنفکران کوشیدند «ضمن حفظ میراث ملی خود به غنای فرهنگ غرب نیز دست یابند» که در رأس آنها تقی‌زاده است. نکته‌ای که در نظر مؤلف اهمیت خاصی دارد اینکه ثبات سیاسی‌ای که رضاشاه پدیدآورده بود و نیز مدرن‌سازی اقتصاد ایران برای روحانیت شیعه ایران زمینه مناسبی شد تا دست به اصلاحاتی در تشکیلات دینی برای مقابله با جریان غربی شدن جامعه بزنند. همین اصلاحات در تشکیلات روحانیت و ایجاد رشته‌های ایدئولوژیک مستحکم بود که به روحانیت ایران امکان داد تا در پنجاه سال بعد قدرت را در دست بگیرد. روحانیت ایران، در برابر ناتوانی گفتمان‌های سیاسی

علی اصغر مصلح

ایران و مدرنیته

محمدرضا شاه و نیز در مقابل منازعات ایدئولوژیک روشنفکران ایران در این دوره که مانند پاندول ساعت میان کسب موفقیت سیاسی و مواضع شبه مارکسیستی منتقد خطرات غربی شدن در نوسان بودند، خلائی را که رجال سیاسی و فرهنگی ایران از خود بر جا گذارده بودند، پر ساخت.» (ص ۲۳)

مهمترین عبارات مؤلف که به صراحت تلقی خود را از راه طی شده را بیان می‌کند و می‌توان رشته‌های اصلی پاسخ به «چه باید کرد؟» را هم از درون آن جستجو کرد اینهاست: «تماس میان ایران و جهان مدرن که از اواسط قرن نوزدهم با نوعی «تقلید» و نیز قبول وجه غربی زندگی آغاز شده بود رفته رفته از تمام محتوای معرفت‌شناختی مدرن خود تهی شد. به این ترتیب «مد» جایگزین عقل مدرن شد. ایرانی‌ها مدرن شدند بدون اینکه به شکلی مدرن بیاندیشند. لباس مدرن بر تن کردند، ولی به نوعی ماقبل مدرن در مورد خود و دیگری داوری کردند... فرآیندهای عقلانی سازی و فردیت همچنان ناقص و ناتمام ماندند... نتیجه اینکه جامعه به ازای ایجاد مشروعیت خود بر مبنای عمل و انتخاب آزاد و خودمختار افراد، به شخصیت‌های فرهنگ‌گونه و نهادهای برتری طلب و سلطه جو پناه برد و اندیشه انتقادی را در حاشیه اجتماع قرار داد.» (ص ۲۳)

مؤلف محترم در قسمت نتیجه پس از تذکر مجدد جهانی بودن و جهانی شدن مدرنیته، کوشش ۱۵۰ ساله، نخبگان ما برای گره زدن بین سنت و مدرنیته را بیش از آرزویی شریف و عذر و بهانه‌ای نجیبانه ندانسته است، به نظر وی روشنفکران به علت فقدان شناخت کافی از مدرنیته همواره سنت را به ایدئولوژی تبدیل کرده‌اند. تقریر مؤلف از ماجرای «ایران و مدرنیته» در مجموع تقریرها و روایت‌های درخور و تأمل آور است. و در همین روایت به نظر می‌رسد که خود مؤلف در صدد «گذار» (Aufhebung به مفهوم هگلی کلمه) از وجدان

سنتی بوده، همانکه در روشنفکران ایرانی دوره اخیر سراغ ندارد. به رغم پرسش‌های عمیقی که برای نویسنده آشکار شده و وی را به تفکری مجدانه برای نیل به گفتمانی مفید برای جامعه روشنفکران ایرانی کشانده است، به نظر می‌رسد که اشکالاتی اساسی در روشنفکران ایرانی که خودشان بدان اشاره نموده‌اند هنوز در تلقی و نگاه‌شان وجود دارد. از جمله اینکه، اگر روشنفکران ایرانی همواره از سنت ایدئولوژی ساخته‌اند و به جای تأمل بر عقل مدرن و اخذ روح مدرن به جریان‌سازی و تخریب فرهنگی پرداخته‌اند خود ایشان هم، از آنتی تز (وضع مقابل) فکر ایرانی در دوره تجدد، ایدئولوژی ساخته‌اند و با نادیده گرفتن و امحاء تز (وضع)، مدرنیته را تنها ایدئولوژی نجات‌بخش و سرنوشت محتوم تلقی نموده‌اند.

تا وقتی که فکر ایرانی در آشفتگی و عدم انسجام متعاقب رویارویی با غرب به سر می‌برد در عصر «نقد عقل مدرن» و «پست مدرن» نیز نقشی نخواهد داشت و به تعبیر دکتر شایگان به توهّم مضاعف دچار خواهد بود. این نکته بدیهی می‌نماید، ولی بی‌توجهی به بنیان‌ها و وجدان و روح و عقل ایرانی و ترک وطن بدون داشتن دستاویزی در عصر پست مدرن چه نتایجی در پی دارد؟

تجربه تاریخی و عقل فردی و جمعی تأیید می‌کند که تا ملتی شکل و محتوا و پوسته و مغز و جسم و جاننش منسجم و هماهنگ نباشند حامل فرهنگ و تمدن و هنر و علم نخواهند بود. این نکته را مؤلف به خوبی متذکر شده‌اند. اما آیا سوال مهم‌تر آن نیست که چرا ماجرای سنت و مدرنیته در تاریخ ما اینقدر مکرر شده و راه به جایی نبرده است.

شاید مؤلف محترم که تلقی خود از مدرنیته را به روشنی بیان داشته از موضعی بیرونی و در مقام تماشاگر به ماجرای تجدد در ایران بیاندیشد و بر عدم اخذ و جذب روح مدرنیته در جان ایرانی تأکید کند، اما این موضع و مقام در عین غفلت از منشأ تحولات است. تحول اگر در جامعه‌ای باید به وجود آید از درون است. اگر در جان و روح مردمی تحول ایجاد نشود هیچ تغییر دیگری میسر نیست.

شاید نهضت «مدرنیست» در ایران در این دوره نسبتاً طولانی از ایرانی طلب محال نموده است. ایرانی جاننش در گرو عهدی بوده که از آباء و اجدادش به وی منتقل شده و همان نسبت و عهد همواره باعث شده که به تعبیر نویسنده «راز مسائل خود را در حافظ و سعدی و مولانا جست و جو کند.» (ص ۷) البته سرنوشت آن بوده که جسمش نیازمند زیست در عالمی شده که از فرهنگ و تمدن دیگری برآمده. اگر لباس و ابزار زندگی و وسایل رفت و آمد و خانه‌اش مدرن شد، چرا انتظار دارید که

جاننش هم مدرن شده باشد. برای اینکه ایرانی مثل اروپایی صد سال اخیر به تکنولوژی بپردازد و اختراع کند و متأدب به آداب جامعه مدنی شود باید اجدادش راه دیگری طی می‌کردند و به جای شیخ بهایی و ملاصدرا و فیض کاشانی و ملاهادی سبزواری، در تاریخ ایرانی ولتر و روسو و کانت و مارکس ظهور می‌کردند. امروز نیز کدام عقل می‌گوید که عقل و جان ایرانی ناگزیر باید شبیه عقل مدرن شود. دعوت به اندیشه درباره خود در پرتو مدرنیته دعوتی اصیل است که اگر درست طرح شود در جان کمتر انسانی پاسخ مثبت نیابد. اما این عبارت به چه معناست: «مبهم‌ترین وظیفه یک روشنفکر در شرایط کنونی بازگشتی انتقادی به خویش است، و برای این کار باید پیوسته در جهت انتشار «معرفت» تلاش کنیم، نه فقط برای آن که همرنگ جهان باشیم بلکه برای آن که بتوانیم از نو شیوه تفکر و نحوه بودنمان را در انطباق آن با عقلانیت مدرن ببینیم و پالوده سازیم. زیرا که ما امروز محکوم به آن هستیم که به سرنوشت خود در پرتو مدرنیته بیاندیشیم و به مدرنیته نیز به عنوان سرنوشت محتوم خود بنگریم.» (ص ۲۵)

به نظر می‌رسد نویسنده در این عبارات باز اسیر مشکلی است که در مطالعه تاریخ روشنفکران ایرانی بدان پی برده‌است، تصاویر و کارت پستال‌ها که باعث شدند چشمان نخبگان ایرانی در طول قرن بیستم خیره آنها باشد و همواره خویش را در آن آینه تماشا کنند. شاید تفاوت در عمق نگاه باشد. دعوت به تفکر انتقادی و معرفت و اندیشه درباره نحوه بودنمان بسیار خوب و اجابت کردنی است، ولی آیا این دعوت همان دعوت به کتابچه قانون و اخذ تمدن غرب ولی در سطحی عمیق‌تر یعنی اخذ مبانی کتابچه قانون و تفکر موجد تمدن نیست؟

اگر بنا باشد گفتمانی جدید برای بحث و تأمل در حال و روزمان و نحوه بودنمان آغاز شود شاید یکی از شرایط لازم برای پربارتر و مفید فایده بودن آن صیوری و عدم تعجیل در ارائه راه حل باشد. اگر کسانی که مایل به شرکت در این گفتمان هستند بپذیرند که عقل و جان ایرانی نیز باید راه خود را خود بیابد و بنابراین ایدئولوژی‌های تجربه شده در دوره مدرنیته، برای ما همه هم‌عرض هم تلقی می‌شوند و جز به ضرورت، یکی بر دیگری ترجیح داده نمی‌شود، آنگاه شاید پس از مدتی، از آشفتگی‌ها کاسته شود. جستجوی مبادی تفکر زاد و توشه‌ای بیشتر از آنچه نسل متفکر کنونی دارد می‌خواهد. این دعوت به بی‌عملی نیست. دعوت به عملی بالاتر از همه عمل‌هاست. جان ایرانی با این عبارت آشناست: «الاعمال علی غیر بصیرة کالساثر علی غیر طریق» اول باید توجه ایرانی بیدار شود.

ایران و مدرنیته

رامین جهاننگلو

ترجمه گفت و گوهای فرانسوی: حسین سامعی

نشر گفتار، چاپ اول، ۱۳۷۹

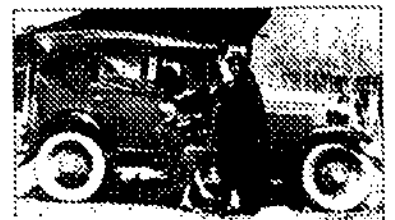
نشر گفتار

گفت و گوهای رامین جهاننگلو

ایران و مدرنیته

گفت و گوهای رامین جهاننگلو، ترجمه حسین سامعی، ۱۳۷۹

ترجمه گفت و گوهای فرانسوی: حسین سامعی

عرفان و تصوف در سرزمین‌های اسلامی، تاریخ پریچ و خمی را از سر گذرانده و جریان‌ها و فرقه‌های فراوانی را در خود پدید آورده است. هریک از این جریان‌ها در اثر تمایل به یک گوشه یا بخش ویژه در تفکرات صوفیانه و عارفانه پدید آمده است؛ هر چند که همواره تفکرات مشترکی میان آنها وجود دارد. اصولاً عرفان گونه‌ای نگرش انسانی فراگیر است که جنبه‌ها و جوانب گوناگون هستی و انسان را در بر می‌گیرد. ورود از هریک از جنبه‌ها به این دنیای پر راز و رمز، موجب پدید آمدن و ظهور کردن یک شیوه ویژه در احساس و اندیشه عارفانه می‌شود و مکاتب صوفیانه متعدد را شکل می‌دهد؛ گرچه ممکن است پیروان ناپخته برخی مکاتب عرفانی و صوفیانه، مکاتب دیگر را نفی و طرد و حتی تکفیر کنند، اما در حقیقت، این نفی و انکار با ذات عرفان و تصوف همخوانی ندارد. از دیگر سو همواره این احتمال و خطر وجود دارد که برخی پیروان نیز در اثر گرایش به یک جنبه ویژه، از مسیر حقیقت دور افتند و آن شیوه یا پدیدار ویژه مورد نظر در آن نگرش و

مکتب، پوششی گردد تا هوسرانی‌ها و جاه‌طلبی‌های خود را توجیه کنند. حقیقت این است که هیچ تضمینی برای در امان ماندن از این خطر وجود ندارد، مگر که سالک، خالص شده باشد؛ بنابراین اشکال در ماهیت آن نگرش یا گرایش صوفیانه و عارفانه نیست بلکه اشکال را باید در خود افراد جست؛ هیچ‌کس نیز از درون دیگری خبر ندارد مگر خداوند و شیخ کامل.

صوفیان ایرانی، آنان که در قلمرو فرهنگ ایرانی پرورده شده‌اند، اغلب از این طرد و انکارها به دور بوده‌اند. ابوسعید ابوالخیر نمونه کاملاً روشنی از این نوع تفکر است.

از طرف دیگر، این جریان‌ها و گرایش‌های صوفیانه و عارفانه، اغلب در حرکت‌های فرهنگی و اجتماعی و سیاسی تأثیر داشته‌اند؛ چنانکه «تعالیم صوفیانه افق بصیرت مسلمانان را گشوده‌تر کرد و آنها را به تساهل و مسامحه و به ترک تعصب و غرور و عناد توجه داد و در حقیقت تصوف بود که ترک مشاجرات بی‌فایده و توجه به صدق و اخلاص را لازمه نیل به سعادت فردی و اجتماعی شمرد».^۱

در حرکت‌های اجتماعی و سیاسی نیز نقش صوفیان را بسیار مشاهده می‌کنیم، از جمله در مقابله با مغولان و با صلیبیان، برخی نهضت‌های داخلی ممالک

اسلامی مانند نهضت حروفیان، نقطویان، سربداران، مشعشعیان و... تردیدی نداریم که شاخه‌ای از تصوف موجب پیدایش سلسله صفویان در ایران گردید.

اوحدیه یکی از فرقه‌هایی است که پیروان شیخ اوحدالدین کرمانی آن را بنا نهادند؛ به‌ویژه آخی لوزن، شاگرد و داماد شیخ اوحدالدین. این فرقه در بلاد آسیای صغیر (ترکیه امروزی) گسترش ویژه‌ای داشته و با اهل قنوت پیوند یافته است. ارتباط فقیان با اوحدالدین، که در مناقب اوحدالدین ذکر شده، این موضوع را به خوبی نشان می‌دهد؛ مخصوصاً که داماد وی نیز به نام آخی اورن از آنان بوده است. این گروه را «آخیان» می‌نامند. فقیان یا «جوانمردان نیز مانند صوفیه برای خود آداب و سلسله مراتب داشته‌اند چنان که تازه‌کاران را این و سابقه‌داران را آب و جَد می‌نامیده‌اند و مقدم خود را نیز آخی می‌خوانده‌اند».^۲

مؤلف کتاب اوحدالدین و حرکت اوحدیه می‌نویسد: «شیخ اوحدالدین حامد کرمانی از شعرا و صوفیان مشهور زمان سلجوقیان آناتولی نیز حرکتی به نام اوحدیه را آغاز کرد. این حرکت از اوایل قرن سیزدهم میلادی شروع به گسترش در آناتولی کرد و به شکل یک جریان فکری، دینی، سیاسی توانمند بروز یافت. این حرکت به‌ویژه در زمان غیاث‌الدین کیخسرو اول و

احمد ابومحبوب

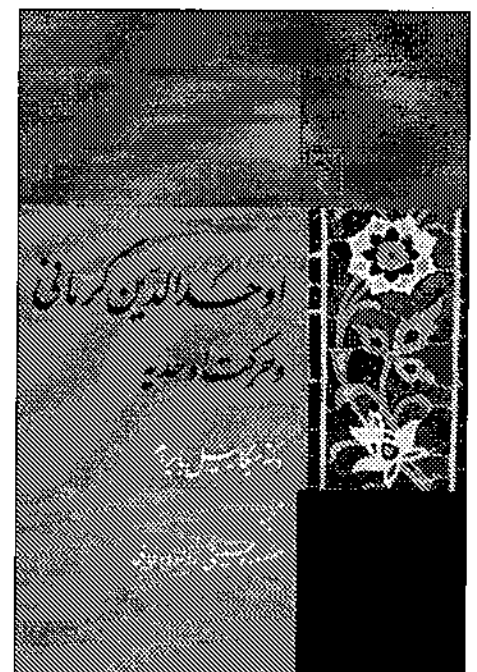
شیخ اوحد در آسیای صغیر

پسرش علاءالدین کیقباد اول از حمایت حاکمیت برخوردار بود. این حرکت اساساً در پیوند با تشکیلات فتیان که از سوی الناصرالدین الله سی و چهارمین خلیفه عباسی تأسیس شده بود به وجود آمد. شیخ اوحدالدین کرمانی به عنوان نماینده این سازمان از سوی خلیفه عباسی به عنوان شیخ الشیوخ روم به آناتولی فرستاده شد. از این رو می توان گفت اوحدالدین کسی است که تشکیلات فتیان در آناتولی را سازماندهی و اداره می کرده است. او از این جهت در به وجود آمدن تشکیلات آخیان آناتولی و شاخه زنان آن یعنی باجیان آناتولی نقش به سزایی داشته است. اوحدالدین پدر زن شیخ نصیرالدین خویی معروف به آخی اوزن بنیانگذار تشکیلات آخیان؛ و همچنین پدر فاطمه باجی رهبر تشکیلات باجیان بود. همین مطلب نشان می دهد که او در این تشکل اساسی در آناتولی چه جایگاه مهمی داشته است.» (ص ۷) باز مؤلف در جای دیگری می نویسد: «اوحدالدین در سال ۱۲۰۴ م به عنوان شیخ تشکیلات فتیان برای نخستین بار به آناتولی رفت... او از سوی خلیفه مقام شیخ الشیوخ طریقت فتیان در آناتولی را بر عهده داشت و مدتی طولانی در این مسؤولیت باقی ماند.» (ص ۲۹) تفکر فتوت، در اصل ریشه ایرانی دارد.^۳ و از جمله

اصولی است که در اندیشه ملامتیان رسوخ کرده است.^۴ این شیوه تفکر فتوت در اوحدیه ظاهراً رسوخ فراوان داشته و این فرقه را از شاخه های فتیان قرار داده است. به هر حال پیش از این کتاب، دو اثر مربوط به اوحدالدین کرمانی در ایران منتشر شده است: نخست کتاب مناقب اوحدالدین که به تصحیح و کوشش استاد بدیع الزمان فروزانفر در سال ۱۳۴۷ چاپ شده است؛ اثر دیگر، دیوان رباعیات اوحدالدین کرمانی است که به وسیله نگارنده این سطور در سال ۱۳۶۶ تصحیح و چاپ گردیده است. این دیوان براساس قدیمی ترین نسخه خطی رباعیات مربوط به سال ۷۳۰ هجری تصحیح شده است.

مترجمان فاضل کتاب اوحدالدین و حرکت اوحدیه در مقدمه می نویسند که: «... مشارالیه در تحقیق حاضر که محصول جانبی رساله دکتری شان تحت عنوان «زندگانی و آثار آخی اوزن شیخ نصیرالدین محمود خویی» می باشد، از کلیه منابع موجود بهره برده است.» (ص ۲) اما نگاهی به فهرست منابع نویسنده نشان می دهد که چندان هم چنین نبوده است؛ از جمله این که وی از دیوان رباعیات چاپ شده در ایران گویی اصلاً اطلاع نداشته است و یا داشته اما نخواست به دلیل برخی تعصبات ملی چیزی بگوید یا نامی از آن ببرد؛ یا

این که گمان نمی کرده که مقدمه و شرح احوالی دارد و یا نسخه های دیگری را هم معرفی کرده است؛ به هر حال شاید این گونه تعصبات باعث شده تا مؤلف بنویسد: «... کرمانی با خاندان و یا نزدیکان آنها (سلجوقیان) قرابت های سببی داشته است. لذا کرمانی بودن او بر ایرانی الاصل بودنش دلالت نمی کند. [!] تأثیر عمیق او بر ترکمنان آناتولی و تکلم او به زبان ترکی در مناطق ترکمن نشین نشانگر آن است که او اصالتاً ترک بوده است.» (ص ۱۸) می بینیم که برای اثبات اصالت ترکی اوحدالدین، تنها دو دلیل آورده است: ۱- تأثیر عمیق او بر ترکمنان آناتولی. ۲- تکلم او به زبان ترکی. آیا این توقع وجود داشته است که او در سرزمین های ترک زبان، به زبان فارسی با مردم تکلم کند؟! اگر وی در بغداد به زبان عربی تکلم کند آیا می تواند دلیل بر عرب بودن او باشد؟! - چنانکه مدت های مدیدی در شام و عراق می زیست و به عربی تکلم می کرد. از اینها گذشته، یک نکته مهم را نباید از نظر دور داشت و آن این که تمامی اشعار و رباعیات او - جز چند مورد استثنایی - به زبان فارسی است. آیا این عجیب نیست که در سرزمین های عراق و شام و آناتولی - به ویژه آناتولی - رباعیات خود را برای مردم و برای پیروانش و در خانقاه ها به زبان فارسی بگوید! آیا این خود حداقل نشان نفوذ فرهنگ و

اوحدالدین کرمانی و حرکت اوحدیه

میکائیل بایرام

منصوره حسینی، داوود وفایی

نشر مرکز، چاپ اول، ۱۳۷۹

زبان فارسی در آن حوزه‌ها نیست؟! و آیا این خود نشانگر این مطلب نیست که مخاطبان او اغلب فارسی زبان بوده‌اند؟! وگرنه چه دلیلی وجود داشت که در آن سرزمین برای مردم آن سرزمین و پیروانش در آن سرزمین، که به اعتقاد مؤلف همگی ترک زبان بوده‌اند - به زبانی بیگانه مثل فارسی شعر و اندرز بگوید؟! می‌دانیم که مخاطبان اثر ادبی، یکی از سازندگان جهت‌گیری و زبان آن اثر هستند. مترجمان فاضل این کتاب نیز به درستی در پاورقی توضیح داده‌اند که «... به هر حال با در نظر داشتن لزوم دوری گزیدن از تعصب‌های نژادی در بررسی شخصیت‌های تابان تاریخ اسلام و مسلمانی، کرمانی و ایرانی بودن اوحدالدین از بدیهیات تاریخی محسوب می‌شود و دیدگاه مؤلف محترم در ترک بودن او مایه شگفتی است.» (ص ۱۸ پاورقی) به واقع با شگفتی می‌توان پرسید که این چگونه ترک‌نژادی است که در سرزمین‌های ترک‌نژادان و در میان مردمان و پیروان ترک‌نژادش، و در قلمرو فرهنگ ترکی، حتی یک مجموعه کوچک کامل یا حتی ناقص به زبان ترکی نسوده است؟! آیا این شگفت‌انگیز نیست؟! از این گذشته، قرابت سببی، کسی را وابسته به یک نژاد دیگر نمی‌کند. به هر حال واقعیت این است که مادر او اهل کرمان بوده و پدرش نیز احتمالاً از احفاد یا نزدیکان عمادالدین تورانشاه، از سلاجقه کرمان است؛ هر چند که این هم تنها یک احتمال است و براساس احتمال نمی‌توان استدلال و اثبات کرد. محل تولد وی نیز گواشیر کرمان است.

در عین حال نمی‌توان از نظر دور داشت که این اثر، بسیار محققانه و خوب تدوین شده و ترجمه آن نیز دقیق و فاضلان است.

مؤلف در این اثر با دید جدیدی به زندگی اوحدالدین پرداخته که به راستی از نگاه دیگران تا حدی مغفول مانده است. اوحدالدین در این اثر با نگرش سیاسی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است. مؤلف درباره نقش اجتماعی و سیاسی فرقه‌های تصوف در آناتولی می‌نویسد: «این گروه‌ها به متشکل کردن مردم آناتولی اکتفا نمی‌کردند بلکه همچون کارکرد احزاب سیاسی امروز، درصدد ایجاد کادری سیاسی و فرهنگی بوده‌اند. جماعت هر گروه دینی از شاهزاده‌ای حمایت می‌کرد و برای روی کارآمدن هواداران شاهزاده فعالیت می‌نمود. در نتیجه همین فعالیت‌های سیاسی، دولت‌ها گاه با بحران مواجه می‌شدند و درگیری‌های داخلی بروز می‌کرد.» (ص ۶)

این کتاب در واقع، همان‌گونه که مترجمان نوشته‌اند، رساله‌ای جانبی است که مربوط به تحقیق

کلی تری می‌شود به نام زندگانی و آثار اخی زاوَن. کتاب در چهار بخش تدوین شده، به نام‌های «زندگانی اوحدالدین کرمانی»، «طریقت اوحدیه»، «جانشینان و پیروان شیخ اوحدالدین»، و «آثار اوحدالدین کرمانی»؛ در پایان نیز بحث کوتاهی تحت عنوان «نتیجه» آمده است. در انتها اسناد، کتابشناسی، نمونه‌هایی از رباعیات اوحدالدین، و فهرست نام‌ها آورده شده است.

بخش اول تحت عنوان «زندگانی اوحدالدین کرمانی» توضیح تقریباً مبسوطی است. درباره نام و نسب و تحصیلات و جوانی و سفرها و همسران و فرزندان اوحدالدین. مؤلف درباره نام اوحدالدین از کتاب لمذات جمال‌الدین محمد خلوی نقل کرده است: «نام او: حامد، نام پدر: محمد، نام جد او: احمد، نام نسبت: الکرمانی، کنیه: ابوالعشاق، لقب: اوحدالدین.» (ص ۱۶) این نزدیک به همان حدسی است که نگارنده این گفتار در کتاب دیوان رباعیات اوحدالدین زده است؛ با این تفاوت که در کتاب نگارنده، براساس یک نسخه خطی متعلق به ۷۴۲ هجری به شماره ۴۸۷ از کتابخانه لایسماعیل «از شخصی به نام الشیخ اوحدالدین محمد بن ابی‌الفخار احمد بن محمد الکرمانی الصوفی نام برده شده که به احتمال قوی ضبطی اشتباه است. به نظر می‌رسد در اینجا حامد تبدیل به محمد و ابوالفخر مبدل به ابوالفخر شده باشد و با توجه به نام احمد و نیز با توجه به نوشته آثارالبلاذ - که حتماً اشتباه است - ممکن است نام پدر او احمد و ملقب به ابوالفخر بوده است.»^۵ بنابراین چنین نیست که به گفته مؤلف، در هیچ منبع دیگری ذکری از آنها نشده باشد. البته بعید نیست که کتاب لمذات نیز در این باب اشتباهاتی کرده باشد؛ زیرا چنانچه مؤلف نیز درباره آن می‌گوید: «البته نمی‌توان به صحت نام پدر و نام جد او اطمینان داشت... وانگهی خلوی درباره اوحدالدین مطالب نادرست دیگری هم نوشته است.» (ص ۱۶)

مؤلف در صفحه ۲۳ درباره شمس‌الدین تبریزی می‌نویسد: «مرحوم بدیع‌الزمان فروزانفر، شمس تبریزی (۱۲۴۷ م. ۶۴۵ هـ.) مراد مولانا را نیز از نمایندگان او (رکن‌الدین سجاسی) به شمار می‌آورد. در صفحات آینده بیشتر توضیح خواهیم داد که این ادعا نمی‌تواند درست باشد، زیرا گذشته از تفاوت در مشرب شمس‌الدین تبریزی و اوحدالدین، مولانا، شمس تبریزی را قلندری نامیده است. احمد افلاکی در مناقب‌العازفین می‌نویسد که او از مریدان ابوبکر صله‌یاف بوده است. برخی نیز نوشته‌اند که او مرید بابا کمال جندی^۶ بوده است. با توجه به اندیشه و مشرب تصوفی شمس تبریزی جایگاه او در آناتولی، فعالیت‌های او و پیروان او (طایفه شمسیان) می‌توان

چنین نتیجه گرفت که رابطه او با رکن‌الدین سجاسی و مریدانش خوب نبوده و با آنان اختلاف فکری نیز داشته است. مجادله و کشمکش بین او و اوحدالدین کرمانی، و حتی قتل شمس تبریزی، از سوی اخی زوَرَن شیخ نصیرالدین محمود و دوستانش نتیجه همین مبارزه فکری بوده است.» (ص ۲۳) مؤلف در چند مورد دیگر نیز این مسأله را مطرح کرده و اختلاف مشرب آنان را دلیل بر این دانسته که شمس تبریزی نمی‌تواند از مریدان و شاگردان رکن‌الدین سجاسی باشد؛ اما همو در صفحه ۶۹ مطلبی را می‌نویسد که ناقض این استدلال است: نوشته ایشان چنین است: در قرن سیزدهم میلادی «شیوخ طریقت با در نظر داشتن قابلیت و استعداد مریدان کوشش می‌کردند آنان به یافته‌های (مواجید) جدید دست یابند. برخورداری مرید از احساس و تفکری جدید و بروز آن در افعال، امر مقبولی بود. رکن‌الدین سجاسی نیز مریدانش را با توجه به قابلیت آنان تربیت می‌نمود و هیچ‌گاه خواهان باقی ماندن آنان در قالب‌هایی بسته و تعهد به مقرراتی خشک نبود. به همین دلیل در میان جانشینان او شیوخ و دراویشی با مشرب‌های متنوع مشاهده می‌شود که اوحدالدین کرمانی یکی از آنان است.» (ص ۶۹) به ویژه به گفته استاد فروزانفر، شمس تبریزی هرگز به یک شیخ واحد قناعت نکرده بود.

چنانکه گفتیم، مؤلف در چند جای دیگر نیز بر این خصومت و دشمنی و اختلاف انگشت گذاشته و تأکید کرده است. اما نوشته‌ای از شمس تبریزی در «مقالات»، نظریه ایشان را با تردید و تزلزل شدید رویاروی می‌سازد. شمس تبریزی آنجا که از هوا (= جذبه عشق الهی) سخن می‌گوید، می‌نویسد: «اما شرح هوا، بدان که از این هوا زر و زن و دنیا نمی‌خواهیم، بلکه گرد دنیا نیارد گشتن، از بیم آنکه مستی هوا کم شود... عماد و امثال او در مستی هوا کامل بودند، به مستی روح بوی بردندی و راه یافتندی، اوحد نزدیک تر بود به تمامی هوا»^۷ این نظریه شمس، اختلاف فکری را نفی نمی‌کند اما خصومت را چنانکه دکتر میکایل بایرام می‌گوید به شدت مورد تردید و تزلزل قرار می‌دهد. باز هم نکته دیدار دیگری به وسیله شمس مطرح می‌شود که چنین است: «خدای را بندگانند که ایشان را در حجاب آرد، با ایشان اسرار گوید؛ مرا آن شیخ اوحد به سماع بردی و تعظیم‌ها کردی، باز به خلوت خود درآوردی، روزی گفت چه باشد اگر به ما باشی؟ گفتم به شرط آنک آشکارا بنشین و شرب کنی پیش مریدان، و من نخورم؛ گفت: تو چرا نخوری؟ گفتم تا تو فاسقی باشی نیکبخت و من فاسقی باشم بدبخت، گفت: نتوانم، بعد از آن کلمه‌ای گفتم، سه بار دست بر پیشانی نهاد»^۸ چنین روابط

نزدیکی بدون شک، مسأله خصومت و دشمنی را نمی‌کند. البته از این نظر طبیعتاً مولانا نیز با اوحداالدین اختلاف مشرب دارد. اما مسأله خصومت و قتل از اموری است که نمی‌توان به سادگی اثبات کرد. حقیقتاً هم اگر امروزه دقت و همه خود را متوجه گنه اندیشه مولانا و اوحداالدین سازیم، در امر عشق و شهود و ظهور، تفاوتی عمده میان آنان نمی‌بینیم. به نظر می‌رسد، مؤلف اصرار دارد که حدسیات خود را - هر چند که دلایل کافی هم نداشته باشد - صددرصد اثبات کند. ظاهراً اصرار و پافشاری وی در بیان حرف تازه، او را از دلایل و واقعیت‌ها دورتر رانده است و به همین دلیل سخنان اوحداالدین و شمس را به مجادله و کشمکش تعبیر کرده است تا در این میانه نسبت دادن قتل شمس‌الدین را بتوان عادی نشان داد و وجهه سیاسی بخشید. چنان که گفتیم، صوفیان و عارفان حقیقی هرگز به خاطر اختلاف فکری به قتل یکدیگر دست نیالوده‌اند و تاریخ تصوف نیز در تمامی دوره‌هایش چنین چیزی را نشان نداده، مگر در زمان انحرافاتی که به وسیله تعصبات جاهلانۀ عوام قشری و عالمان کوتاه‌بین پدید آمده است.

در مورد تولد و وفات اوحداالدین، براساس تحقیق نگارنده این سطور، باید یادآور شوم که تولد وی در ذی‌الحجه سال ۵۶۱ و وفات او در سوم شعبان سال ۶۳۵ در بغداد بوده و محل دفن وی نیز گورستان شونیزیه در بغداد است.^۹

اوحداالدین دو همسر داشته که یکی دختر شیخ رکن‌الدین سجاسی بوده و دیگری کنیزی بدخو بود که خودش خریده بود. از همسر اولش دختری به نام آمنه خاتون و از آن کنیز نیز دختری به نام فاطمه باجی به

دنیا می‌آیند که این یکی - به گفته مؤلف - بعدها نقش عمده‌ای در نهضت باجیان روم بازی می‌کند. اوحداالدین پسری نیز داشته به نام کمال‌الدین عبدالقادر نخجوانی، که ظاهراً از دختر شیخ رکن‌الدین به دنیا آمده است؛ البته بعید نیست چنانکه مؤلف گمان برده، از زن دیگری در آذربایجان و به ویژه نخجوان باشد. (ص ۵۵) از فرزندان دیگر وی اطلاعاتی در دست نیست. مؤلف در این بخش توضیح مبسوط و مشروحی در این موارد داده که بسیار مفید فایده است.

بخش دوم کتاب تحت عنوان «طریقت اوحديه» است. این بخش به اندیشه‌های اوحداالدین و فرقه اوحديه می‌پردازد. وی می‌نویسد: «نیرومندترین و گسترده‌ترین حرکت فکری آن زمان در آناتولی حرکت اوحديه است که اوحداالدین کرمانی بنیانگذار آن بود. در آن دوره تمام آخیان و ترکمن‌ها عضوی از این حرکت بودند. بیشتر مبارزات سیاسی، اجتماعی و حرکت‌های فکری، فرهنگی زمان سلجوقیان آناتولی بر اندیشه‌های اوحديه مبتنی بود.» (ص ۶۶) در واقع باید پذیرفت که این تحقیق در نوع خود نخستین گام مستقل است در شناسایی فرقه و طریقت اوحديه. در این بخش بحث‌های ذیل را می‌خوانیم: یک - سلسله طریقت، دو - ساختار فکری و مبانی طریقت اوحديه (آفاقیت و انفسیت، جمال‌پرستی و صورت‌گرایی، اوحداالدین یک صوفی شاهدباز، سه - ملامتیه و اوحداالدین کرمانی، چهار - اوحداالدین کرمانی و ترکمن‌ها، پنج - اصول و ارکان طریقت اوحديه (سماع و رقص، موسیقی، پذیرش مرید، اجازه دادن، قواعد دیگر).

اوحداالدین از جمله صوفیانی بود که زیبایی چهره انسانی را مبنای تصوف و شهود خویش قرار داده بود. این نگرش را در احمد غزالی، روزبهان بقلی، ابوحلمان دمشقی، فخرالدین عراقی و... می‌توان مشاهده کرد. «مولوی نیز اگرچه چنین روشی نداشته ولیکن رگه‌هایی از این اندیشه در آثارش به چشم می‌خورد.»^{۱۰} نگارنده این سطور در مقدمه دیوان رباعیات اوحداالدین کرمانی از صفحه ۷۰ تا صفحه ۷۸، تحت عنوان «اعتقاد و روش اوحداالدین» در این مورد بحث مبسوطی دارد که می‌توان بدانجا مراجعه کرد.

مؤلف در این بخش درباره گرایش‌های ملامتی اوحداالدین چنین می‌نویسد: «یکی از جنبه‌های بسیار با اهمیت اوحداالدین کرمانی ملامتی بودن افراطی اوست.» (ص ۸۱)

اما آنچه که ما پیشتر، از صفحات ۳۴۷ و ۳۴۸ مقالات شمس درباره دعوت اوحداالدین به شراب‌نوشی نقل کردیم، این نظریه را نقض می‌کند و به نظر

نمی‌رسد که اوحداالدین در گرایش به ملامتیه چندان افراطی داشته باشد؛ هر چند که در پیروان وی این احتمال بعید نیست. به هر صورت بخشی از اندیشه‌های فتیان به ملامتیان مربوط می‌شود اما افراط در این گرایش را به طور علنی در اعمال اوحداالدین مشاهده نمی‌کنیم. شاید افراط را در شمس تبریزی حتی بیشتر ببینیم. در هر حال می‌توان این گونه تمایلات را در او دید و البته به همین دلیل نیز به اباحیگری متهم شده بود.

مؤلف در صفحه ۸۰ سخنی از مولانا را درباره اوحداالدین نقل می‌کند؛ آنجا که با او درباره اوحداالدین می‌گویند: «مردی شاهدباز بود اما پاکباز بود و چیزی نمی‌کرد.» مولانا جواب داد: «کاشکی کردی و گذشتی.»^{۱۱} آنگاه مؤلف این گونه برداشت می‌کند: «یعنی ای کاش این مشرب و مکتب پایان می‌یافت.» (ص ۸۰) اما به نظر نمی‌رسد این برداشت درست باشد؛ این گونه که پیداست مولانا قصد دارد بگوید که ای کاش در این مرحله متوقف نماند و به عمق آن برسد. مؤلف در صفحه ۹۰ می‌گوید: «اوحداالدین هنگام سماع چشم از زنان بر نمی‌داشت.» البته هر چند این امر استبعادی ندارد اما معلوم نیست که از روی کدام سند و مآخذی چنین امری را مطرح کرده است؛ با توجه به این که «مریدان زن در مجلس سماع او در جای جداگانه حضور می‌یافتند.» (ص ۹۰)

بخش سوم، به نام «جانشیان و پیروان شیخ اوحداالدین» بحث مبسوطی در مورد این افراد دارد که نسبتاً کامل است. اما کمبودهایی هم دارد که می‌توان برای تکمیل این فهرست به دیوان رباعیات اوحداالدین کرمانی صفحات ۶۲ تا ۶۹ مقدمه مصحح مراجعه شود.

مؤلف در مورد قتل شمس تبریزی می‌گوید: «به نظر می‌رسد شمس تبریزی توسط آخی اوزن کشته شده باشد و یا حداقل او در این کار نقشی داشته است.» (ص ۱۰۹) البته اثبات این امر نیاز به دلایل و قرائن بیشتری دارد و اسناد معتبری در دست نیست که مانند مؤلف بتوانیم به صراحت، آخی اوزن، داماد اوحداالدین را قاتل شمس معرفی کنیم. خود مؤلف نیز منبع و سند معتبری در این مورد ارائه نکرده است و نیز لفظ «به نظر می‌رسد» را به کار برده که نشان از تردید ایشان دارد.

بخش چهارم نیز به معرفی «آثار اوحداالدین کرمانی» پرداخته است. عمده آثار اوحداالدین، در اصل رباعیات اوست که مؤلف، دو نسخه خطی، یکی به نام «فواید» و دیگری به نام «انیس الطالبین و جلیس الصالحین» را که رباعیات وی است معرفی کرده است. «فواید» همان نسخه‌ای است که اساس کار ما در دیوان

رباعیات اوحدالدین کرمانی بوده و قدیمی ترین نسخه‌ای است که باقی مانده است. مؤلف، گردآورنده این اثر را با احتمال، اخ‌ی‌وزن معرفی کرده است. اگر چنین باشد، اعتبار این نسخه بیشتر تأیید می‌شود. مؤلف، تعداد رباعیات این مجموعه را هزار و هفتصد و سی و یک رباعی دانسته است، حال آنکه در واقع، تعداد دقیق و درست آنها هزار و هفتصد و بیست و چهار است. احتمالاً مؤلف، رباعی‌هایی را که در مدح و مرثیه اوحدالدین بوده نیز جزو اصل رباعی‌های اوحدالدین به شمار آورده است؛ اما آن رباعیات، چنانکه در مقدمه دیوان رباعیات اوحدالدین کرمانی توضیح داده‌ام، سروده پیروان او است. انیس الطالین نیز مجموعه‌ای از رباعیات اوحدالدین است که مؤلف، گردآورنده آن را محمد، فرزند شیخ شمس‌الدین عمر بن احمد می‌شناساند. همچنین وی را گردآورنده مناقب اوحدالدین می‌داند که به وسیله مرحوم استاد فروزانفر در تهران به چاپ رسیده است. ترجمه‌ای از این اثر به زبان ترکی نیز موجود است. مؤلف، نسخه‌های فارسی مناقب را ناقص می‌داند؛ اما متن کاملتری از آن نیز در دست نیست ولی گویا در ترجمه ترکی چنانکه مؤلف می‌گوید - مکان برخی حوادث ذکر شده که در متن فارسی نیامده است. به هر حال به نظر می‌رسد که متن مناقب چه در فارسی و چه در ترکی، خلاصه و گزیده‌ای از یک نوشته مبسوط‌تر باشد. کتاب مصباح‌الارواح نیز به وسیله استاد فروزانفر به اثبات رسیده که از اوحدالدین نیست. این اثر که از محمد بن ایطفان بردسیری است یک بار در تهران به وسیله استاد فروزانفر به چاپ رسیده و همچنین به وسیله پروفیسور بو اوتاس در سوئد منتشر شده که مؤلف گویا از آن اطلاعی نداشته است. آقای اوتاس - استاد زبان‌های ایرانی دانشگاه اوپسالا - در نامه‌ای به اینجانب اطلاع داده‌اند که از روی نسخه رباعیات اوحدالدین گزیده‌ای انتخاب کرده و به انگلیسی ترجمه نموده و در دست چاپ دارند؛ و سپس

در دنباله نوشته‌اند: «انشاءالله وقتی که چاپ مصباح الارواح حاضر بشود نسخه‌ای از آن به دسترس شما خواهم گذاشت.»

از طرفی، گویا مؤلف از نسخه خطی رباعیات اوحدالدین در چکسلواکی و کتابخانه ملی ایران و دارالکتب قاهره و چند مجموعه دیگر اطلاعی نداشته است.

به هر حال، این کتاب یک اثر محققانه و فاضلانه است که منتشر شده و به واقع، تا حدودی گوشه‌های گوناگونی از زندگی اوحدالدین و جریان‌های تصوف در آناتولی را آشکار کرده و نخستین اثری است که به طور مستقل در این زمینه نگاشته شده است.

ترجمه اثر و نثر آن نیز هیچ مشکلی ندارد و باید به مترجمان آن نیز دست مریزاد گفت.

اما چند نکته دیگر هست که شاید مربوط به اشتباهات چاپی باشد، که در این صورت امید است که در چاپ‌های آینده اصلاح گردد:

- در بخش اول، شماره یادداشت‌ها، دو شماره با متن تفاوت دارد؛ به این ترتیب که شماره‌ها در متن از شماره «۳» آغاز شده اما در بخش یادداشت‌ها (ص ۷۶) شماره «۱» را به خود اختصاص داده است؛ بدین ترتیب تا پایان یادداشت‌ها همین دو شماره اختلاف ادامه می‌یابد و در واقع، شماره «۱۲۲» یادداشت‌ها در صفحه ۶۳ مربوط به شماره «۱۲۴» در متن در صفحه ۵۴ است؛ لذا مأخذ شماره ۱۲۳ و ۱۲۴ یادداشت‌ها در صفحه ۶۳ اصلاً در متن وجود ندارد.

- در بخش دوم، صفحه ۷۲ بیتی عربی (آن هم به طور ناقص) چنین آمده است:

فی کل شیء له آیه
تدل علی عته واحد
در آغاز مصراع اول، حرف «و» باید باشد و در مصراع دوم، «آئه» به اشتباه «عته» نوشته شده است.

- در صفحه ۷۵ یک رباعی از فواید بدین صورت

ضبط شده است:

چشم سر من چون که درین معنی دید

صورت دیدم ولیک جان معنی دید

زان می‌نگرم به چشم سر در صورت

جز در صورت نمی‌توان معنی دید

مؤلف، این رباعی را مربوط به ورق h ۹۳ در نسخه

خطی معرفی می‌کند (ص ۹۵) اما شکل اصلی رباعی چنین است:

جانم چو به چشم دل درو معنی دید

صورت دیدم ولیک دل معنی دید

دانی که چرا می‌نگرم در صورت

جز در صورت نمی‌توان معنی دید

رباعی شماره ۱۱۴۲

هر چند که قافیه‌ها درست نیستند و به نظر می‌رسد

که در مصراع اول، قافیه «درآن» درست باشد و در مصراع دوم نیز «جان»، به هر حال این رباعی مربوط به

ورق b ۹۲ می‌شود. یک رباعی دیگر نیز مشابه آن به شماره ۱۱۵۳ در این دیوان وجود دارد که به صورت زیر است و برخی شباهت‌ها نیز با رباعی مذکور دارد:

زان می‌نگرم به چشم سر در صورت

کز عالم معنی است اثر در صورت

این عالم صورت است و ما در صوریم

معنی نتوان دید مگر در صورت

موارد دیگر اختلاف را مترجمان فاضل در صفحه

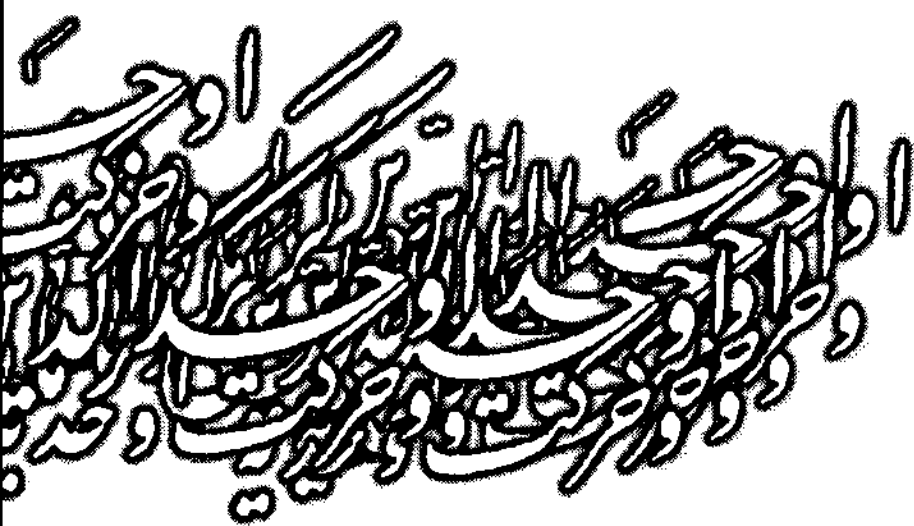
۷۹ در پاورقی یادآوری کرده‌اند. ضمناً رباعی صفحه ۷۸

نیز در دیوان به شماره ۱۰۵۷ ثبت شده و اختلافی در ردیف دارد؛ به این صورت که فعل «کنند» به صورت

«کند» آمده است. هر چند که در اصل نسخه خطی فعل به صورت مفرد آمده، اما شکل جمع آن صحیح‌تر است؛

گرچه از نظر نحوی این هم در مصراع اول دارای اشکال است. رباعی پایین همان صفحه نیز با متن دیوان اختلافی دارد؛ به این صورت که در کتاب به صورت

«رهیست» آمده اما در متن دیوان به صورت «رهست»

در بیم و امید به موضوعی پرداخته شده که تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته است. نویسندگان در این کتاب، بازتاب اندیشه و نگرش مردم ایران را درباره سیاست در امثال و حکم و ادب پارسی می‌پژوهد، و کتاب را چونان آینه‌ای فرا دید خواننده می‌نهد تا در آن اوضاع سیاسی کشور خود را در درازنای تاریخ باز ببیند. از مقدمه پرمایه دکتر باوند که بگذریم، کتاب دارای دیباچه و سه فصل است. «ذهن و زبان مردم»، عنوان فصل نخست است که در آن نگرش مردم ایران به قدرت و روابط فرمانروایان و فرمانبران و اوضاع سیاسی و اجتماعی منتج از آن روابط در قالب امثال و حکم در زبان مردم کوی و برزن و در ادب فارسی نمایش داده شده است. در سرتاسر کتاب نگرش منفی اما واقعی نویسنده خود می‌نماید. در این فصل ۳۵۳ فقره از امثال و حکم فارسی به کار گرفته شده و مصداق هر یک در جامعه ایرانی بیان شده است. در پایان فصل کل مطالب در قالب جدول و به روش آماری تحلیل گردیده است. با این حال، به نظر می‌رسد که برخی از آن امثال و حکم معنی و کاربرد عام دارد و منحصرکردنشان به سیاست روا نیست. (نمونه: یک بام و دو هوا و دعوا بر سر لحاف ملا بود) شاید اگر نویسنده در آغاز کتاب سیاست را تعریف می‌کرد (کاری که در فصل سوم درباره عمل‌گرایی کرده) و بویژه اگر این تعریف بر حسب قدرت بود آنگاه کاربرد امثال و حکم در هر مورد آسان‌تر بود.

در فصل دوم که «پیرایش فرهنگ سیاسی ایران» نام دارد، دیدگاه شاعران و نویسندگانی چون فردوسی،

سعدی، حافظ، عبید زاکانی، بهار، صبری، نظام‌الملک، عنصرالمعالی و غزالی بررسی و برداشت آنان از مقولات و مفاهیم سیاسی و اجتماعی و اوضاع سیاسی و اجتماعی کشور از لایه‌لای سخنان نشان داده شده است. در میان شاعران معاصر کسانی چون عارف و عشقی و نوپردازانی چون شاملو، اخوان، فروغ، دکتر شفیعی کدکنی و ... نادیده گرفته شده‌اند، که جای خالی‌اشان در کتاب پیداست. نیز به فردوسی و نظام‌الملک و عنصرالمعالی آن مایه که سزاوار است پرداخته نشده است. برای نمونه، شاهنامه در پرداختن به مقولات دادگری و بیدادگری یا توجه به مسئله قدرت و حتی پروردن اسطوره سیاسی کتابی است کم مانند. نمونه را چند بیت آن کتاب را درباره بیدادی پادشاه و آثار و نتایج ناگزیر آن می‌آوریم. در این چند بیت، شاعر بزرگ نشان داده که بیدادی پادشاه نه تنها جامعه بشری را به تباهی می‌کشد، که حتی سامان طبیعت را بر هم می‌زند و کاری می‌کند که به اصطلاح سنگ روی سنگ بند نمی‌شود:

زبیدادی شهریار جهان

همه نیکویی‌ها شود در نهان

نزاید به هنگام در دشت گور

شود بچه باز را چشم کور

ببرد زیستان نخچیر شیر

شود آب در چشمه خویش قیر

شود در جهان چشمه آب خشک

ندارد به ناله ندرون بوی مشک

زکزی گریزان شود راستی

پدید آید از هر سویی کاستی

یا

ستم نامه عزل شاهان بود

چو درد دل بی‌گناهان بود

یا در آنجا که روابط قدرت مطرح است، و نبود توازن میان قدرت فرمانروا و ظرفیت اخلاقی او فاجعه می‌آفریند (کشته شدن سیاوش بر اثر بی‌خردی کاووس) گوید:

از اندیشه خرد و شاه سترگ

بیامد به ما بر زبانی بزرگ

از نظام‌الملک و عنصرالمعالی و حافظ و ... نیز می‌شد مطالب و سخنان گزین بسیار درباره سیاست آورد.

فصل سوم کتاب، «سعدی؛ سیاست و اجتماع»، گزیده‌ای است از پایان‌نامه فوق‌لیسانس نویسنده. در آن اندیشه سیاسی سعدی در راستای زندگانی دراز و آزموده این سخنور بزرگ بیان شده است. عمل‌گرایی او با شاخص‌های واقع‌بینی، تأکیدش بر تجربه و بقای نهادهای نسبی‌گرایی، گرایش به کارایی، مدارا، راه‌حل‌های گام به گام پژوهیده شده و در پایان اندیشه سیاسی وی با اندیشه نظام‌الملک و عنصرالمعالی سنجیده شده است.

نویسنده در بحث از عقاید سیاسی سعدی به برخی از تناقضات در سخن او پرداخته، رای کسانی چون علی‌دشتی، غلامحسین صدری افشار، امرسون آمریکایی و احمد بهمنیار را از آثار آنان در این باره نقل کرده و سرانجام خود به این نتیجه رسیده است: «می‌توان این فرضیه را تقویت کرد که اندیشه مرکزی گلستان، توجه به نیازهای مادی و معنوی انسان و واقعیات زندگی بشر است، و از آنجا که زندگی آدمیان چهره‌های گوناگون و گاه متناقض‌آمیزی دارد، تناقض‌هایی نیز ممکن است در حکایت‌های گلستان دیده شود.» (ص ۱۲۷) و «اگر واقع‌بینی و عمل‌گرایی را محور اصلی اندیشه سعدی بدانیم، این تناقض‌ها نیز تا

حجت‌الله اصیل

سیاست در آینه ادب

حدود زیادی توجیه خواهد شد.» (همان) این برداشت درست نویسنده را با اندکی آسان‌گیری می‌توان با آنچه اکنون مورد پژوهی (Case study) نامیده می‌شود، همانند دانست. در این صورت در دو حکایت گلستان که انوشیروان را در دو حالت استبداد رأی (در مورد تأیید ناخواسته بزرگمهر رأی پادشاه را) و رأفت و عدالت خواهی وسواس‌گونه (در جلوگیری از خواستن کمی نمک رایگان از روستا) نشان می‌دهد، تناقضی دیده نمی‌شود، زیرا آن دو حکایت از دو مورد متفاوت با اقتضائات متفاوت سخن می‌گویند. در یک مورد شاه در برابر دیوانیان یا درباریان قرار دارد. اینان مردمی آزمند و قدر تجو، فتنه‌گر و مکارند که فرمانروای خودکامه به ناگزیر باید در برابر آنان سختگیر و بی‌رحم باشد، چراکه خودکامگان از دیوانیان می‌ترسند. مثالی از گلستان می‌آوریم: «هرمز را گفتند وزیران پدر را چه خطا دیدی که بند فرمودی؟ گفت خطایی معلوم نکردم ولیکن دیدم که مهابت من در دل ایشان بیکران است، و بر عهد من اعتماد کلی ندارند. ترسیدم از بیم گزند خویش آهنگ هلاک من کنند.» دیوانیان، مستبد پرورند، و با چاپلوسی و بله‌قربان‌گویی و گوش به فرمان بودن، از فرمانروا شخصیتی می‌سازند که خود را در هوش و دلیری و خردمندی سرآمد می‌پندارد، و دیگران را پیشیزی ارج نمی‌نهد و به خود حق می‌دهد که دیوانیان را کور و کور کردن بیندارد، و دیوانیانی که خود فرمانروا را بر جان خویش مسلط کرده‌اند، همواره از او بیمناکند و نمی‌دانند که خویشتن نقش دیو می‌کردند/ پس ز بیمش غریو می‌کردند. بنابراین حتی در نیک‌اندیشی و رأی‌زنی خموشی برمی‌گزینند تا از گزند در امان باشند. اما در آنجا که شاه با توده‌های مردم رویه‌روست ممکن است که پیله جباریت و خودکامگی را بشکافد و موضع دادگری و مهربانی برگزیند و این چیز شگفتی‌آور نیست. نمونه چنین اندیشه‌ای درباره خسرو انوشیروان در ادب

فارسی پیشینه دارد. در سیاستنامه خواجه نظام‌الملک این رفتار دوگانه پادشاه ساسانی با دیوانیان و توده‌های مردم آشکارا آمده است. نمونه آن پوست کندن والی آذربایجان است به کیفر غصب کردن زمین زالی فرتوت و بخشیدن کیسه‌های زر است به پیری که نهال گردو می‌نشانده و در پاسخ شاه که پرسیده بود «چندین زنده‌باشی که برش بخوری؟» گفته بود: «کشتند و خوردیم، کاریم و خوردند.» آیا افسانه زنجیر عدل انوشیروان دلیلی بر این نیست که پادشاه ساسانی می‌دانست برای رسیدن به درد دل مردمان باید موانعی را که دیوانیان درست می‌کنند از میان بردارد؟

در صفحه ۶۳ با نقل از بهاءالدین خرمشاهی داستان ضحاک لحظه‌ای از تفکر ایرانی نسبت به ساختار سیاسی - اجتماعی خودشان دانسته شده است. باید افزود اسطوره ضحاک حکایت تسلط صحرانوردان بی‌فرهنگ نیز است. در بخش اساطیری و پهلوانی و نیز تا حدی در بخش تاریخی شاهنامه، از ایرانی خونریزی بی‌حساب دیده نمی‌شود و هر چه قساوت و آدمکشی و کشتار جمعی است، به اتیران نسبت داده شده است. ضحاک جوانی بی‌باک است که رمه اسبان ده‌هزار است. پدرش مردی است پارسا و فرمانروای دشت‌های سوزان عربستان که خود در واحه‌ای نسبتاً خرم به شبانی و دامداری مشغول است. ضحاک از بام تا شام در دشت‌های بیکران بر پشت اسب سرگرم تاخت و تاز است.

ز اسپان تازی به زرین ستام

ورا بود بیور که بردند نام

شب و روز بودی دو بهره به زرین

ز روی بزرگی نه از روی کین
زندگی او در محیط شبانی در آرامش می‌گذرد، تا اینکه به وسوسه قدرت به دام ابلیس می‌افتد و پدر خود را می‌کشد و بر جایش می‌نشیند. آنگاه که ایرانیان

بی‌تدبیر و خوش‌خیال او را به جای جمشید می‌نشانند، منش اهریمنی خود را که پرورده زندگی خشن بیابان‌ها است بیشتر آشکار می‌سازد و با کشتاری هزارساله از مردمان متمدن کینه می‌کشد و این داستانی بود که چنگیزها و تیمورها تکرارش کردند.

یادآوری چند نکته ضروری است:

در صفحه ۴۷ رباعی

یا رب سندی ملک، زدست چو منی

دادی به مخنتی، نه مردی نه زنی

از گردش روزگار معلوم شد

پیش تو چه دف‌زنی چه شمشیرزنی

باید سروده لطفعلی‌خان زند باشد نه کریمخان،

زیرا لطفعلی‌خان بود که سلطنت را به آقامحمدخان

مخنت وا گذاشت نه کریمخان‌زند که آقامحمدخان را تا

پایان عمر خویش در شیراز زیر نظر داشت.

در صفحه ۸۸ بیت

هر که نامخت از گذشت روزگار

هیچ ناموزد زهیچ آموزگار

از فردوسی دانسته شده است. این بیت سروده

رودکی است و مصرع دوم آن نیز با «نیز» آغاز می‌شود نه

با «هیچ».

در صفحه ۹۳ بیت

بگذرد این روزگار تلخ‌تر از زهر

بار دگر روزگار چون شکر آید

از آن سعدی دانسته شده در حالیکه سروده حافظ

است.

جای کتابنامه و نمایه در پایان کتاب خالی است اما

به هر حال، بیم و امید کتابی است سودمند با نثری نیکو

و زبانی شیرین و پرکشش. نگرشی است نوبه موضوعی

اساسی و می‌تواند آغازی باشد بر این گونه پژوهش‌ها

که جایشان در فرهنگ ایرانی خالی است.

بیم و امید

محمد محسن حمیدی

نشر سفیر، چاپ اول، ۱۳۷۹

زبان چنان با انسان عجین شده و وسیله‌ای بالقوه بی‌همتا برای بیان تخیلات شاعرانه گشته که بسیاری از ما به دشواری می‌توانیم آن را دارای جنبه‌های غیرتخیلی، کلیشه‌ای و قابل پیش‌بینی، یا حتی ریاضی بدانیم. با این حال، در طی چند دهه گذشته شاهد بوده‌ایم که حجم وسیعی از گفتارها و نوشتارهایمان به وسیله کامپیوترها ضبط، پردازش، و منتقل شده است. کامپیوترها قادرند واژه‌های مکتوب ما را به نشانه‌های الکترونیکی تبدیل کنند، و بدین ترتیب این امکان را برای ما فراهم سازند که در میان واژه‌ها به جست‌وجو بپردازیم و آنها را سازمان‌دهی کنیم، و آن‌گاه، در صورت نیاز، آنها را در قالب نشانه‌های الکترونیکی بی‌درنگ به فواصل دور بفرستیم. این کار کامپیوتر — که با کم‌ذوقی آن را «واژه‌پردازی» و «بازیابی اطلاعات» نامیده‌ایم — نه تنها صنعتی چند میلیارد دلاری، بلکه ابزار اطلاع‌رسانی نوینی است که همانند اختراع چاپ در بیش از پانصد سال قبل، اطلاع‌رسانی را از پایه دگرگون می‌سازد.

هنوز هم مردم بخشی از وقت خود را به تدوین اندیشه‌ها، نوشتن رمان، و سرودن شعر اختصاص می‌دهند. اما دیگر مجبور نیستیم که برای اعمال چند

تصحیح در متن با زحمت بسیار تمام صفحات آن را از نو حروف‌چینی کنیم. امروزه می‌توانیم مترادفات و تعاریف را در واژه‌نامه‌های الکترونیکی جست‌وجو کنیم، یا حتی از کامپیوتر بخواهیم که غلط‌های املائی ما را بیابد و تصحیح کند، و یا دستور زبان و سبک نگارشمان را محک بزند.

کامپیوترها — که هنوز هم برخی از ما آنها را صرفاً ماشین حساب‌هایی با سرعت برق‌آسا می‌دانیم — می‌توانند زبان را رمزگذاری، پردازش، و در سطحی محدود درک کنند. این امر مدیون ویژگی‌های چشم‌گیری است که دستگاه‌های زبان طبیعی برائبر تحول و تکامل در طول تاریخ طولانی خود یافته‌اند. زبان ماهیتاً ساختاری سازمان‌یافته از نشانه‌های دارای سلسله مراتب است، که ما را قادر می‌سازد تا تعداد بالقوه نامحدودی مفهوم را با استفاده از ابزاری محدود بیان کنیم. اجزای اصلی این ساختار بسیار محدودند: مجموعه‌ای از آواهای متقابل — واج‌های زبان — که می‌توانیم آنها را به شکل حروف و ترکیبات حروف در نظام‌های نوشتاری الفبایی خود نشان دهیم. این اجزای سازنده اولیه به شیوه‌هایی بسیار محدود با یکدیگر ترکیب می‌شوند و واحدهای معنادار اصلی — واژه‌های زبان — را می‌سازند. واژه‌ها نیز به نوبه خود بر طبق اصول روش‌مند ترکیب‌سازی زنجیره‌های معناداری را می‌سازند که بر پایه قواعدی نحو قرار دارند و ما آنها را «جملات» می‌نامیم. بدین ترتیب کل این نظام عبارت

است از ساختن مجموعه‌ای از گفتارهای بالقوه نامحدود با استفاده از فهرست محدودی از واحدهای ناپیوسته، درست همان‌طور که از ترکیب ده عدد نظام اعدادمان با یکدیگر می‌توان مجموعه‌ای نامحدود از ارزش‌ها و عبارات ریاضی متفاوت ساخت.

این سازمان‌دهی همانند نظام زبان و اعداد به راحتی امکان این را فراهم می‌سازد که واحدهای زبانی را به صورت اعداد نمایش دهیم و به گونه‌ای آنها را به کار ببریم که گویی واحدهای ریاضی هستند. جادو نیست که کامپیوتر واژه‌ای را که از نظر املائی غلط است برایمان پیدا کند: اگر کامپیوتر واژه‌نامه‌ای در اختیار داشته باشد که در آن برای هر واژه یک کد عددی تعیین شده باشد، می‌تواند کد عددی واژه‌ای را که می‌نویسیم با ارزش عددی واژه در فهرست واژه‌هایش از طریق یک عملیات حسابی ساده مقابله و مقایسه کند. چنان‌چه مابازایی برای آن یافته نشود، واژه موردنظر در واژه‌نامه کامپیوتر وجود ندارد و بدین ترتیب می‌فهمیم که املائی واژه غلط است.

کارایی و حشو

زبان‌ها — از آنجا که در طی قرون و اعصار به طور خودجوش در جوامع رشد و تکامل یافته‌اند — دارای ویژگی‌های ریاضی‌ای به مراتب پیچیده‌تر از ویژگی‌های ریاضی ناشی از ساختار سلسله‌مراتبی واحدهای ناپیوسته هستند. زبان‌ها در آن واحد هم کارایی دارند و هم حشو. این دو خصیصه متناقض به

هنری کوچرا

مترجم: بهروز صفرزاده

ریاضیات زبان

گونه‌ای با یکدیگر توازن یافته‌اند که ارتباطات را سودمند و قابل اعتماد می‌سازند.

نخست حشو را در نظر بگیریم: از میان حدود ۳۳ واج زبان انگلیسی، تنها زیرمجموعه کوچکی از جای‌گشت‌های بالقوه آنها در ساخت واژه‌های بالفعل زبان به کار می‌رود. مثلاً انگلیسی‌زبانان بزرگسال می‌دانند که trip واژه‌ای انگلیسی است. اما آنها این را هم می‌دانند که flip واژه‌ای انگلیسی نیست، و لزومی هم ندارد که برای اطمینان از این مسئله به واژه‌نامه رجوع کنند. شم زبانی به آنها می‌گوید که هیچ واژه انگلیسی‌ای نمی‌تواند با ll آغاز شود. اما همین انگلیسی‌زبانان اگر با trin روبه‌رو شوند — گرچه این واژه را نمی‌شناسند — ممکن است ناچار شوند از واژه‌نامه یاری بجویند. لفظ trin دست‌کم از لحاظ نظری بالقوه می‌تواند واژه‌ای انگلیسی باشد، چرا که هیچ‌یک از محدوده‌های عامی را که در زنجیره‌های آوایی مجاز زبان انگلیسی هست، نقض نمی‌کند.

می‌بینیم که حتی در همین سطح ابتدایی واج‌شناسی نیز حشو قابل توجهی وجود دارد: تحمیل محدودیت‌هایی به زنجیره‌های بالقوه، و در نتیجه ورود اطلاعات زائد به نظام زبان.

وجود این اطلاعات زائد لازم است، تا ما را قادر سازد که بدون انبوهی از اشتباهات و سوء تفاهات، با دیگران ارتباط برقرار کنیم. اگر هر جای‌گشت بالقوه آواها در انگلیسی واژه‌ای بالفعل می‌بود، نظام ارتباطی

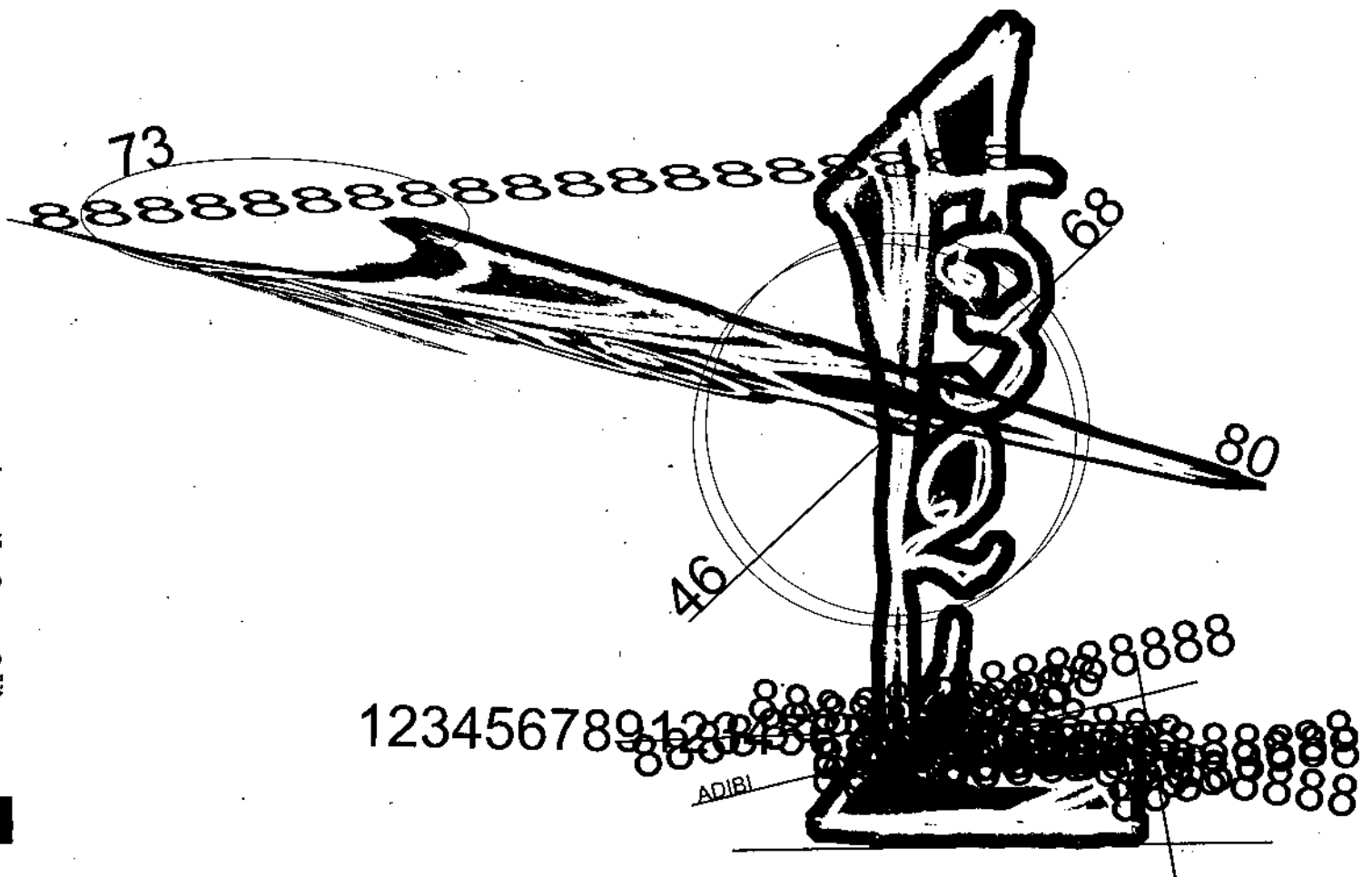
ما حقیقتاً بسیار کارآمد می‌شد، و تمام واژه‌های ما بسیار کوتاه می‌بودند. در آن صورت هیچ نیازی به واژه‌های بیش از چهار آوایی نداشتیم، چرا که از لحاظ ریاضی بیش از یک میلیون واژه چهار آوایی می‌توانستیم داشته باشیم. اما ارتباط برقرار کردن در چنین نظامی فوق‌العاده دشوار است. محدودیت‌های فیزیولوژیکی ما در زمینه تولید و درک آواها و زنجیره‌های آوایی، و هم‌چنین ویژگی‌های حافظه انسان، آموزش و به‌کارگیری چنین نظامی را عملاً غیرممکن می‌سازد. حتی اگر به فرض بتوانیم چنین زبان کارآمدی را بیاموزیم، هر صدایی، هر عیب و نقص یا اشتباهی که به دریافت ولو تنها یک صدا لطمه بزند، درک ما را مخدوش خواهد ساخت. علت این امر آن است که فقدان حشو در نظام به ما اجازه نخواهد داد که حدس بزنیم چه چیزی را احتمالاً از دست داده‌ایم. از این هم بدتر آن که اگر صدایی را به جای صدای دیگری یسنویم، واژه‌ای معقول — اگرچه برخلاف مراد گوینده — را شنیده‌ایم. بنابراین حشو، که ویژگی تمام زبان‌های جهان است، یکی از ارزش‌مندترین دوستان ارتباطی ماست.

بدیهی است که محدودیت‌های زنجیره‌های آوایی مجاز که برای دست‌یابی به این حشو به کار می‌روند، ممکن است در زبان‌های گوناگون تفاوت‌های چشم‌گیری داشته باشند. مثلاً زبان‌های بسیاری هست که در آنها واژه‌ای می‌تواند با خوشه آوایی ll آغاز شود، همان خوشه آوایی‌ای که در انگلیسی جایی ندارد. در

سطوح بالاتر نیز این حکم صادق است. زبان ترکیبی انگلیسی برای نشان دادن بسیاری از کارکردهای دستوری خود متکی به ترتیب واژه‌هاست. در این زبان زنجیره‌های بالقوه واژه‌ها در جمله به شدت محدود است. اما در زبان‌هایی مانند لاتین یا روسی، که ترتیب واژه‌های آنها «آزاد» است، ظاهراً جای‌گشت‌های واژه‌ها نامحدود است. آن‌چه نامحدود بودن جای‌گشت‌ها را در این زبان‌ها ممکن می‌سازد، دستگاه و صورت‌های صرفی دقیق آنهاست که در آن تعداد اندکی پسوند به چند شیوه بسیار محدود با هسته واژه‌ها ترکیب می‌شوند تا روابط نحوی‌ای را که در انگلیسی از طریق ترتیب واژه‌ها بیان می‌شود، نشان دهند.

شاخه‌ای از ریاضیات به نام «نظریه اطلاعات» ابزاری صوری برای سنجش حشو در یک نظام ارتباطی به دست می‌دهد. این سنجش‌ها برای زبان‌های طبیعی پیچیده و دشوارند؛ با این حال، برآوردهایی اجمالی را با آنها می‌توان انجام داد. در سطح واج‌شناسی برای چند زبان (انگلیسی، آلمانی، روسی و چکی) محاسبه کرده‌ایم که میزان حشو به حدود ۵۰٪ می‌رسد، البته در این محاسبه تنها محدودیت‌های زنجیره‌های آوایی درون هجاها را در نظر گرفته‌ایم. بدیهی است که ترتیب قرار گرفتن هجاها نیز در تمام زبان‌ها محدودیت‌هایی دارد. بدین ترتیب در مجموع میزان حشو را باید دست‌کم حدود ۸۰٪ برآورد کرد.

روی دیگر سکه در زبان «کارایی» است. از دیرباز

دانسته شده است که واژه‌های بسیار پربسامد معمولاً کوتاه هستند. وقتی واژه‌ها رایج‌تر می‌شوند، ما آنها را کوتاه یا مخفف می‌کنیم: telephone را به صورت plane, phone یا airplane را به صورت plane، مانند آنها.

تجزیه و تحلیل کامپیوتری نمونه‌های فراوانی از متون زبان، اطلاعات دقیقی در تأیید این نتیجه گیری کلی به دست می‌دهد. پیکره‌ای یک میلیون واژه‌ای از انگلیسی آمریکایی امروز تهیه شده که به نام «پیکره براون» نیز معروف است. این پیکره با استفاده از نمونه‌هایی برگرفته از ۵۰۰ منبع گوناگون از پانزده گونه و سبک نوشتاری مختلف تألیف شده است. در این پیکره واژه‌هایی که ۵٪ متن‌های مورد مطالعه (به عبارت دیگر، ۵٪ از یک میلیون نشانه) را تشکیل می‌دهند، دارای چهار حرف یا کمترند. چند نمونه از این واژه‌ها عبارت‌اند از: have, that, of, but, and, the.

اما چنانچه واژه‌نامه‌ای از این پیکره تهیه کنیم، مسئله شکلی کاملاً متفاوت خواهد داشت. یعنی مجموعه‌ای از واژه‌های گوناگون — که در زبان‌شناسی صوری «گونه‌ها» نامیده می‌شوند — فراهم کنیم، به طوری که هر واژه فقط یک بار در فهرست بیاید، بدون در نظر گرفتن دفعاتی که آن واژه ممکن است در متن تکرار شده باشد. در این صورت، واژه‌های دارای چهار حرف یا کمتر نزدیک به ۹٪ واژه‌نامه را تشکیل می‌دهند.

اختلاف میان دو رقم مذکور نشان‌دهنده کارایی ارتباطی زبان است: نظام زبان به گونه‌ای طراحی شده که واژه‌های کوتاه بارها در یک متن معمولی تکرار می‌شوند و بدین ترتیب بسامد بالایی را به خود اختصاص می‌دهند. واژه‌های بلندتر کم به کار می‌روند، و بسامد واژه‌های واقعاً بلند نیز ناچیز است. درازای هر بار کاربرد یک واژه ده حرفی هشت بار کاربرد یک واژه سه حرفی، و درازای هر بار کاربرد یک واژه بیست حرفی ۲۵۲۴ بار کاربرد یک واژه سه حرفی وجود دارد.

این اصل در زبان‌های انسان مشابه طراحی نظام‌های ارتباطی مصنوعی است. در القاب بین‌المللی مرس، پرستعمال‌ترین حرف انگلیسی، یعنی e، کوتاه‌ترین نشانه را دارد — یک سیگنال کوتاه که مستلزم کمترین زمان انتقال است. برعکس، کم‌استعمال‌ترین حروف، مانند z، q و y، بلندترین نشانه‌ها را دارند — زنجیره‌های گوناگونی از سه سیگنال بلند و یک سیگنال کوتاه. ساموتل مرس چیزی را طراحی کرد که زبان‌ها در جریان تحول و تکامل طبیعی خود به آن دست یافته‌اند.

تعداد واژه‌ها

هر زبان‌شناسی که به جنبه‌های کفی زبان علاقه‌مند باشد، که گاه به نوعی این پرسش‌های نهایتاً عددی به ذهنش خطور می‌کند که: «شکسپیر چند واژه به کار برده است؟»، «هر شخص چند واژه بلد است؟»، «واژه‌نامه چند واژه باید داشته باشد؟».

دست‌کم پرسش نخست پاسخی مشخص — هر چند نه ساده — دارد: کلیات شکسپیر جمعاً ۸۸۴۶۲۷ واژه متن دارد، که از ۲۹۰۶۶ واژه متمایز — از جمله نام‌های خاص، — تشکیل یافته است. برای درک معنای این

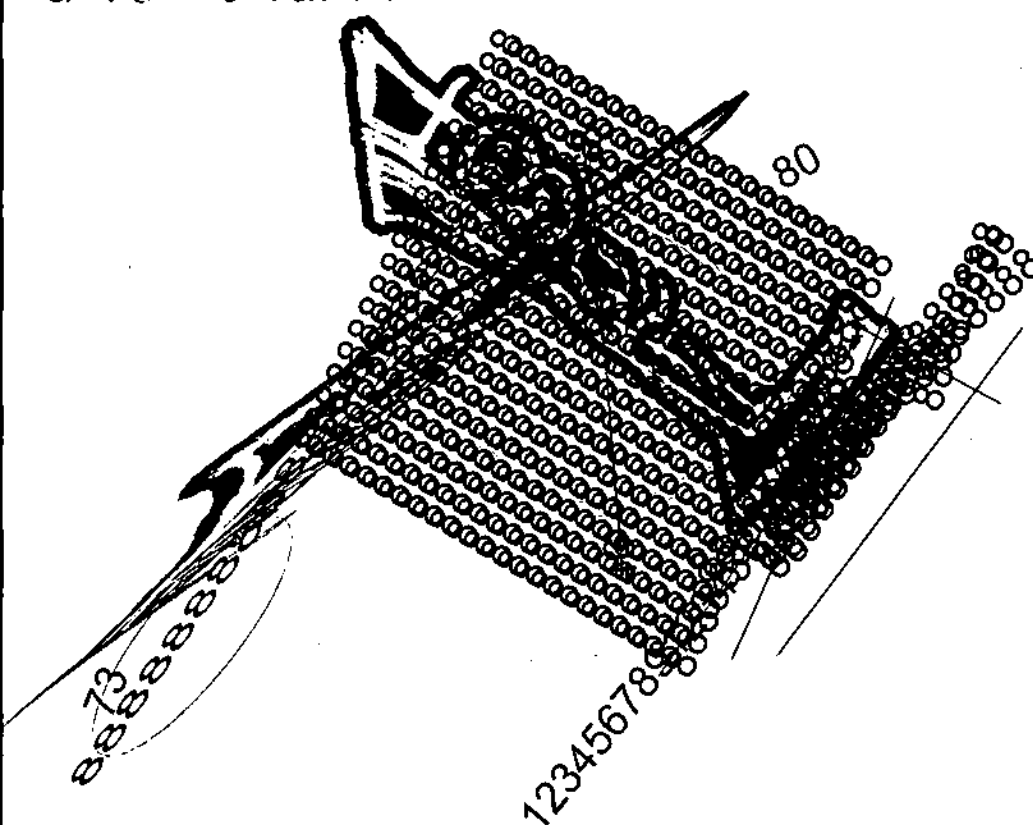
ارقام، باید کاملاً مطمئن باشیم که منظورمان از واژه چیست. چه چیزی را شمارش می‌کنیم؟ حتی اگر تنها بر روی زبان نوشتار تمرکز کنیم و واژه را صرفاً زنجیره‌ای از حروف بدانیم که از دو سو با فاصله محصور شده است، مشکل‌مان کاملاً برطرف نخواهد شد. باید تعیین کنیم که صورت‌های صرفی — مثلاً صورت‌های صرفی فعل play (played, playing, plays) — را واژه‌هایی مستقل می‌دانیم، یا صرفاً اعضای یک طبقه که با شکل هسته play نمایش داده می‌شوند. اگر شیوه نخست را برگزینیم، چهار واژه متمایز خواهیم داشت. اگر شیوه دوم را برگزینیم، تنها یک واژه خواهیم داشت، که متشکل است از مجموعه‌ای از صورت‌های دستوری که فقط از لحاظ صرفی با هم تفاوت دارند. زبان‌شناسان چنین واژه‌ای را «لما» می‌نامند. حتی در انگلیسی، که دستگاه صرفی کاملاً محدودی دارد، هنگام دادن هر نوع آماری درباره تعداد واژه‌هایی که نویسنده‌ای به کار برده یا در اثری به کار رفته است، باید بسیار دقیق و سنجیده از اصطلاحات استفاده کنیم. در زبانی بسیار تصریفی چون روسی، که بسیاری از اسم‌ها دارای ده صورت و حالت صرفی و شمارشی متفاوت هستند، اختلاف میان تعداد صورت‌های واژه و تعداد لماها حقیقتاً چشم‌گیر است.

واژه‌نامه‌های متعارف عموماً مجموعه‌هایی هستند از صورت‌های هسته لماها که به شکل مدخل‌هایی با حروف سیاه و به ترتیب الفبا ارائه می‌شوند. صورت‌های صرفی آنها هنگامی ذکر می‌شود که بی‌قاعده یا دارای تغییر املائی باشند؛ اما تصریفات باقاعده عموماً ذکر نمی‌شود. از این رو، تصور ما از واژه، به دلیل آن که تحت تأثیر ساختار واژه‌نامه شکل گرفته است، بیشتر به لما نزدیک است تا صورت‌های صرفی.

با این حال، در بررسی واژگان و بسامد واژگان یک نویسنده یا مجموعه‌ای از متون، معمولاً صورت‌های صرفی را شمارش می‌کنند، نه لماها را. این کار چند

دلیل دارد: کامپیوترها زنجیره‌ای از حروف را که عین زنجیره‌ای دیگر نباشد، به عنوان واژه متمایز تشخیص می‌دهند. آنها نمی‌توانند فقرات متعلق به یک لما را به آسانی تشخیص و در کنار یکدیگر قرار دهند. لمابتدی مستلزم چند تصمیم‌گیری روش‌شناختی زبانی است، که برخی از آنها بسیار دشوارند. بنابراین رقم ۲۹۰۶۶ واژه متمایز کلیات شکسپیر ناظر بر صورت‌های صرفی است، نه لماها. اگر فرض کنیم که نتایج تحقیقات انجام شده بر روی انگلیسی جدید — دست‌کم به طور تقریبی — در مورد آثار شکسپیر نیز صادق است، می‌توانیم نتیجه بگیریم که مجموع لماهای آثار این شاعر در حدود ۱۸۰۰۰ است.

با این حساب، غنای واژگان شکسپیر را چگونه می‌توان با انگلیسی امروز مقایسه کرد؟ در تجزیه و تحلیل پیکره براون، صورت‌های صرفی بر اساس اصول دقیقاً تعریف‌شده‌ای در ضمن گروه‌های لمای خود آورده شده‌اند؛ اما آمار صورت‌های واژه منفرد نیز تهیه شده است. دو دسته نتایج نشان می‌دهد که این پایگاه داده‌های یک میلیون واژه‌ای دارای ۶۱۸۰۵ صورت واژه است، که به ۳۷۸۵۱ لما تعلق دارند. بنابراین تعداد واژه‌های متمایز در پیکره براون بیش از دو برابر کلیات شکسپیر است، گرچه این دو پایگاه داده‌ها از نظر حجم با هم قابل مقایسه‌اند. آیا این بدان معناست که واژگان شکسپیر کم بوده است، یا این که در طی چند صد سال اخیر زبان انگلیسی از لحاظ واژگان به مراتب غنی‌تر شده است؟ ضرورتاً چنین نیست. بی‌تردید واژه‌های بسیاری به مخزن واژگانی ما افزوده شده است، اما تقریباً با اطمینان می‌توان گفت که علت اصلی اختلاف مذکور این است که پیکره نوشته‌های شکسپیر از نظر محتوا و سبک کاملاً متجانس است. حال آن که پیکره براون تماماً نامتجانس تهیه شده، تا نمایانگر زبان معاصر باشد. پیکره براون از میان ۵۰۰ منبع گوناگون

برگزیده شده، از روزنامه‌ها گرفته تا نوشته‌های علمی و ادبیات داستانی.

اگر تمام واژه‌ها به دفعات یکسان به کار رفته باشند، آن‌گاه هر صورت واژه تقریباً ۱۶ بار و هر لما تقریباً ۲۶ بار در متن یک میلیون واژه‌ای به چشم می‌خورد. در عمل، میزان تکرار واژه‌های منفرد، و بنابراین بسامد آنها، فوق‌العاده ناهمسان است. آمار کلی بسیار قابل توجه است: میزان کاربرد صد واژه نخست پربسامد چنان زیاد است که این صد واژه ۴۷/۴٪ کل متن را تشکیل می‌دهند. از میان تمام واژه‌های (نشانه‌های)، متن یک میلیون واژه‌ای، صد لمای نخست پربسامد ۴۹/۶٪ کل متن را تشکیل می‌دهند. ۲۸۵۴ صورت واژه متمایز، که به ۲۱۲۴ لمای متمایز تعلق دارند، به تنهایی ۸۰٪ کل متن یک میلیون واژه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند.

برای درک ۸۰٪ یک متن نمونه انگلیسی جدید دانستن کمتر از ۳۰۰ واژه کفایت می‌کند. اما این حقیقت بدان معنا نیست که این نوع واژگان می‌تواند بقای فرهنگی هیچ‌یک از ما را در جامعه‌ای مدرن تضمین کند. پیش از هر چیز باید دانست که بسیاری از پربسامدترین واژه‌های زبان انگلیسی نقش واژه‌ها هستند: حروف تعریف، حروف اضافه، و صورت‌های افعال معین، مثلاً صورت‌های have, be و یا do. حرف معرفه the با فاصله بسیار، پربسامدترین واژه زبان انگلیسی است. این واژه ۶۹۹۷۵ بار در متن یک میلیون واژه‌ای به کار رفته است. گرچه در کل متن، اسم‌ها و افعال مقوله‌های دستوری غالبند، که به ترتیب در حدود ۲۶٪ و ۱۸٪ کل نشانه‌های واژه‌ای را تشکیل می‌دهند، اما در پربسامدترین طبقه، از میان مقوله‌های دستوری، کفه نقش واژه‌ها کاملاً سنگین تر است. لهاها که رتبه ۱ تا ۳۲ بسامد را دارند، همگی نقش واژه یا ضمیرند. نخستین معناواژه، یعنی فعل say، رتبه ۳۳، و نخستین اسم، یعنی man، رتبه ۴۴ را به خود اختصاص داده است.

نقش واژه‌ها، که وجودشان برای نشان دادن نقش دقیق معناواژه‌ها و رابطه نحوی آنها در جمله ضروری است، دقیقاً همان واژه‌هایی نیز هستند که به دلیل بسیار کلیشه‌ای و قابل پیش‌بینی بودن، اگر در متنی حذف شوند، بسیار راحت‌تر از واژه‌های دیگر می‌توانند حذف شوند. چنین حذف‌هایی دقیقاً مشخصه سبکی تیت‌های روزنامه‌هاست.

Actor Found in Critical Condition after Explosion

تیت‌ر فوق فاقد هرگونه حرف تعریف و فعل معینی است. در یک متن کامل، جمله مذکور به صورت زیر خواهد بود:

An actor has been found in a critical condition after an explosion.

بدین ترتیب جمله‌ای دوازده‌واژه‌ای به تیت‌ری هفت‌واژه‌ای تقلیل یافته، بی آن‌که چیزی از اطلاعات رسانی آن کاسته شود. برعکس، هرچه در متنی واژه‌ای کمتر کلیشه‌ای باشد، وجودش به شگفتی‌آفرینی و نقش اطلاع‌رسانی جمله بیشتر کمک می‌کند. به این

اعتبار، هرچه واژه‌ای کم‌بسامدتر باشد، اهمیتش — دست‌کم از لحاظ آماری — برای درک خبر بیشتر خواهد بود.

اگر درک ۸۰٪ هر متن برآیمان کافی باشد تا با سواد قلمداد شویم، می‌توانیم با واژگانی کمتر از ۳۰۰۰ گذران کنیم، و از واژه‌نامه‌ها بی‌نیاز گردیم. اما از آن‌جا که چنین نیست، واژه‌نامه‌ها که املا، تلفظ، و تعاریف واژه‌ها (اعم از پربسامد و نادر) را در اختیارمان می‌گذارند، یاران جدایی‌ناپذیر ما هستند.

کامپیوتر و دستور زبان

در چند سال گذشته کامپیوترهایی ساخته‌ایم که از توانایی‌های زبانی چشم‌گیرتری برخوردارند: اکنون برنامه‌هایی در اختیار داریم که دست‌کم برخی از اشتباهات دستوری را می‌توانند بیابند و تصحیح کنند. در نگاه نخست، این نوع توانایی کامپیوتر ممکن است شگفت‌انگیز بنماید. تسلط یافتن بر ظرائف املا، انگلیسی شاید کار دشواری باشد، اما درک طرز کار غلط یا پربسامدتری از آن دشوارتر نیست. واژه‌نامه املائی با فهرست مشخصی از واژه‌ها سروکار دارد؛ اما چنین نیست که دستور زبان هم با فهرست‌های مشخصی از جملات سروکار داشته باشد. سروکار دستور زبان با انواع بالقوه بی‌شماری از عبارات انسان است. جملاتی که به آنها برمی‌خوریم، اغلب برآیمان کاملاً تازه‌ای دارند؛ با این حال، می‌توانیم آنها را بفهمیم، هرچند که پیش از این هرگز آنها را ندیده یا نشنیده‌ایم. بی‌گمان هیچ‌کس زبان بومی‌اش را از راه حفظ کردن جملات نمی‌آموزد، بلکه هر کسی دانشی انتزاعی از ساختارهای پذیرفته‌شده زبان خود دارد که از آن برای ساختن و درک زنجیره‌های جدید واژه‌ها استفاده می‌کند. از طریق ملکه ذهن کردن این دانش است که فرد زبان بومی‌اش را فرامی‌گیرد.

همه انگلیسی‌زبانان، حتی آنهایی که هرگز دستور زبان نخوانده‌اند، دارای شم زبانی اساسی و قابل‌اعتمادی هستند که به آنها می‌گوید کدام جمله می‌تواند انگلیسی باشد و کدام نمی‌تواند، درست همان‌طوری که می‌دانند کدام واژه می‌تواند انگلیسی باشد و کدام نمی‌تواند. اما این شم دستوری به مراتب انتزاعی‌تر و پیچیده‌تر از شم واج‌شناختی گوینده است. این مثال ساده را در نظر بگیرید: هر انگلیسی‌زبانی می‌داند که جمله She told him to behave himself درست است، اما جمله She told him to behave him و She told himself to behave himself کاملاً مردودند.

اگر به جزئیات فرایند ذهنی‌ای که ما را قادر می‌سازد تا این قضاوت‌های به ظاهر ساده را انجام دهیم بیندیشیم، عمق پیچیدگی آنها بی‌درنگ نمایان خواهد شد. می‌دانیم که در مثال نخست، آخرین واژه باید himself باشد، نه him زیرا شخصی که از او خواسته شده تا مؤدب باشد، در آن واحد هم فاعل زیرساختی فعل behave است و هم مفعول آن. زبان‌شناسان این را «ساختار انعکاسی» می‌نامند. از سوی دیگر، سومین واژه همان مثال، یعنی ضمیر him مفعول فعل told است که به وضوح از فاعل، یعنی she، متمایز است، و از همین رو هرگز نمی‌توان آن را با ضمیر انعکاسی بیان

کرد.

برنامه‌ریزی کردن کامپیوتر به طوری که اشتباهات دستوری را در ساختار جمله تشخیص دهد و تصحیح کند، کاری است بس دشوار؛ اما اگر به کمتر از کمال مطلوب راضی باشیم، یقیناً کاری است شدنی. اساس این کار آن است که به کامپیوتر تجزیه جمله را بیاموزیم؛ یعنی این که چگونه جمله را به مقوله‌های دستوری‌اش تجزیه کند و روابط نحوی آنها را آشکار سازد. اجزای مهم جمله (از قبیل گروه‌های منفرد، فاعل‌ها، و مفعول‌ها) را بیابد، تعیین کند که آیا فاعل و فعل با هم مطابقت می‌کنند یا نه، و مانند آنها.

آنچه باید به خاطر داشت، این است که تجزیه و تحلیل دستوری تنها از آن رو میسر است که ما می‌توانیم قواعد ساخت‌های زبانی را تدوین کنیم. کامپیوترها فقط در صورتی می‌توانند کارهای شگفت‌انگیز انجام دهند که ما به شیوه‌های صوری دقیق و بسیار روشن طرزکار را به آنها بیاموزیم. توصیف قواعد انتزاعی دستور زبان — ویژگی‌های ریاضی زبان در عام‌ترین معنای اصطلاح — این کار را ممکن می‌سازد. بدین ترتیب می‌توانیم کاملاً مطمئن باشیم که چه کسی رابطه متقابل انسان — کامپیوتر را کنترل می‌کند: عملکرد نهایی کامپیوترها هر قدر هم که عظیم و تحسین‌برانگیز باشد، هنوز هم برعهده انسان است که قواعد زبانی را کشف کند و به کامپیوتر طرز استفاده از آنها را بیاموزد.

منبع

Kucera, Henry. "The Mathematics of Language". in *The American Heritage Dictionary of the English Language*, Third Edition, Boston, USA: Houghton Mifflin Company, 1992, pp. xxxi - xxxiii.

اصطلاحات

انگلیسی جدید (Modern English) زبان انگلیسی از حدود سال ۱۵۰۰ میلادی به بعد.

پیکره (corpus) مجموعه بزرگی از نوشته‌های دارای سبک، موضوع، یا مؤلف مشخص.

جای‌گشت (permutation) هر یک از آرایش‌های اعضای یک مجموعه. مثلاً سه حرف «د»، «ر» و «س» حداکثر دارای شش جای‌گشت هستند: درس، دسر، رس، س‌ر، ر‌س، و س‌ر‌د.

لما (lemma) مجموعه‌ای از صورت‌های دستوری دارای هسته مشترک. مثلاً صورت‌های «رفت»، «رفته بودم»، «می‌روم»، «بروم»، «برو» و «رفتن» همگی یک لما را تشکیل می‌دهند؛ و یا صورت‌های «دست»، «دستی» (یک دست)، «دست‌ها»، و «دستان».

لما‌بندی (lemmatization) دسته‌بندی واژه‌ها بر اساس لهاها.

معناواژه (content word) واژه معنادار که در تقابل با نقش‌واژه قرار می‌گیرد.

نقش‌واژه (function word) واژه فاقد معنا یا دارای بار معنایی ضعیف که برای نشان دادن روابط دستوری واژه‌های دیگر به کار می‌رود. برخی از نقش‌واژه‌ها عبارتند از: حروف اضافه، حروف ربط، حروف تعریف.

واژگان (vocabulary) ۱. مجموعه واژه‌های یک زبان. ۲. مجموعه واژه‌هایی که فرد می‌داند یا به کار می‌برد.

دانش زبان‌شناسی از جمله علمی است که پیشرفتی سریع و روزافزون دارد و هر روز شاهد ظهور نظریه‌ای تازه در عرصه این علم هستیم. اما همانطور که استاد بزرگوار دکتر یدالله ثمره در مقدمه‌ای که بر این کتاب نوشته‌اند خاطرنشان کرده‌اند آزمایش و ارزیابی این نظریه‌ها و تحلیل آنها در زبان‌های مختلف نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از افرادی که در عرصه زبان‌شناسی اهمیت و جایگاه جهانی دارند و هم‌اکنون از نظریه‌پردازان این علم به شمار می‌روند، اندیشمند پرتوان آمریکایی نوام چامسکی است که آراء و افکار او از سال ۱۹۵۷ تاکنون جزء نظریات مطرح و حاکم در زبان‌شناسی بوده است و به مکتبی در این علم تحت عنوان مکتب زایشی منجر شده است. البته دیدگاه‌های چامسکی در طی نزدیک به نیم قرن دچار تحولات گسترده و گاه بسیار عمیق شده است که یکی از این تغییر و تحولات در اوایل دهه هشتاد و تحت عنوان نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی مطرح گردید. این نظریه حدود یک دهه به عنوان نظریه غالب در اکثر دانشگاه‌های آمریکا و جهان مطرح بود و اتفاقاً از اولین و شاید معدود کسانی که به تحلیل و ارزیابی این نظریه بر پایه داده‌های فارسی دست زد، دانشمند پرتوان و نویسنده همین کتاب یعنی دکتر میرعمادی بود. ایشان در کتابی تحت عنوان نحو زبان فارسی بر پایه نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی به تحلیل دیدگاه‌های چامسکی و معرفی آن با بهره‌گیری از داده‌های فارسی پرداخت و با این کار راهی را شروع کرد که ادامه دادن آن می‌تواند ثمرات فراوانی برای اساتید، دانشجویان و علاقمندان به علم زبان‌شناسی در کشورمان فراهم آورد.

از اوایل دهه نود رویکردی جدید در آراء و افکار چامسکی در ارتباط با زبان پدیدار گشت که اندک اندک تحت عنوان برنامه کمینه‌گرا مطرح شد و شروع به تکوین و رشد کرد. هم‌اکنون برنامه کمینه‌گرا به جایگاهی درخور در بین نظریه‌های زبان‌شناسی رسیده است و در دانشگاه‌های مختلف جهان تدریس و تحلیل می‌شود. البته ذکر این نکته ضروری است که تغییرات در دیدگاه‌های چامسکی همگی بر پایه بحث و جدل‌های علمی فراوان بوده است و تمامی این تغییرات دلایل متقن و منطقی در ورای خود دارند. اگرچه دیدگاه‌های نوین چامسکی بر پایه کتاب‌ها و منابع معتبر انگلیسی در بسیاری از دانشگاه‌های کشور تدریس می‌شود. اما تحلیل این نظریات در زبان فارسی نیازمند تألیف درسنامه‌ها و کتب فارسی است که به حق می‌توان گفت دکتر میرعمادی در چنین کاری پیشرو بوده‌اند. کتاب جدید ایشان سعی در عملی نمودن این امر سترگ یعنی تدوین درسنامه‌ای به زبان فارسی و با بهره‌گیری از داده‌های زبان فارسی داشته است که می‌تواند فوایدی بسیار در پی داشته باشد. اما جدا از هر ویژگی یا احیاناً کاستی که ممکن است در تألیف چنین اثری باشد، به نظر نگارنده که افتخار حضور در کلاس استاد ارجمند دکتر میرعمادی را داشته‌ام، پای گذاشتن در چنین مسیری به خودی خود بسیار پرارزش و در خور ستایش است، به‌ویژه این که معمولاً نخستین فردی که دست به ابداع و طرحی نو می‌زند مطمئناً مشکلات بسیاری را بر سر راه خود می‌بیند و باید با بسیاری ناملایمات سر کند. انجام چنین کاری و ارستگی والا می‌طلبد که به وضوح در افکار و آثار نویسنده اندیشمند این کتاب مشهود است.

کتاب حاضر در ده بخش تنظیم شده است که البته همانطور که ذکر شد مقدمه‌ای به قلم دکتر ثمره نیز در ابتدای کتاب نگاشته شده است و البته پیش‌گفتار و واژه‌نامه توضیحی نسبتاً مفصل و کتابنامه را نیز باید به

آن اضافه کرد. بخش‌های مختلف کتاب براساس کتاب ردفورد^۱ (۱۹۹۷) فصل‌بندی و تعیین موضوع شده‌اند و عناوین آنها نیز تا حدودی ترجمه همان عناوین فصل‌های کتاب مذکور است. در پایان هر بخش تمریناتی مربوط به موضوع هر فصل آورده شده است تا به درک مطلب توسط خوانندگان و احیاناً کاربرد کتاب به عنوان درسنامه کمک کند. البته انتخاب کتابی موجز و دقیق مانند کتاب ردفورد جهت راهنمایی گرفتن کاری مطلوب است اما باید دید بحث‌های مطروحه در کتاب ردفورد که همگی بر پایه زبان انگلیسی بوده‌اند می‌تواند دقیقاً و بدون کم و کاست در فارسی نیز کاربرد داشته باشد؟ شاید دلیل این که نویسنده محترم کتاب در عنوان آن به ذکر دستور فارسی و انگلیسی اشاره نموده است همین برداشت از کتاب مذکور باشد و احتمالاً همانطور که در سطور بعدی مشاهده خواهد شد برخی از مباحث فقط در زبان انگلیسی می‌تواند کاربرد داشته باشد و مصداقی در دستور فارسی ندارد. هرچند پرداختن به بحثی جامع و کامل درباره دو زبان و حتی الامکان مقایسه آنها نه تنها اشکالی ندارد بلکه مفید و سودمند نیز هست، اما سؤالی که باید پرسید این است که آیا به هر دو نظام دو زبان مستقل به اندازه کافی بذل توجه شده است، و دیگر اینکه تکلیف مخاطب کتاب چیست؟ اگر فردی که انگلیسی نمی‌داند این کتاب را به دست بگیرد آیا با مشکل مواجه نخواهد شد؟ و نکته آخر اینکه اگر چه دکتر ثمره در مقدمه ذکر کرده است که کتاب ردفورد الگوی تحلیل دکتر میرعمادی است، اما خود نویسنده در پیش‌گفتار و هیچ‌جای دیگری از کتاب این نکته را ذکر نمی‌کند، در حالی که ایشان در کتاب قبلی خود که نام بردیم در مقدمه کتاب متذکر می‌شود که کتابی از کوپر^۲ منبع اقتباس ایشان بوده است. البته نویسنده در کتابنامه کتاب ردفورد را به عنوان مرجع ذکر کرده است و در بحث نمونه‌های انگلیسی نیز به کتاب ردفورد اشاره کرده‌اند.

محمد راسخ مهند

نحو زبان فارسی و انگلیسی در قالب برنامه کمینگی

در ادامه بحث سعی خواهد شد یک یک به هریک از فصول کتاب بپردازم و پس از معرفی اجمالی هر فصل به نکاتی چند که به ذهن می‌رسد اشاره کنم. بخش یک کتاب تحت عنوان دستور به طور اجمالی به معرفی و مرور برخی مفاهیم بنیادی در دستور زبان و همچنین دستور زایا می‌پردازد. نگارنده در این فصل پس از بحثی اجمالی دستور را به عنوان مجموعه‌ای از اصول برای یک زبان تعریف می‌کند که گویشور را قادر می‌سازد به زبانی خاص تکلم کند. در صفحات نخست بخش ایشان اشاره‌ای به دستور سنتی به‌ویژه دستور پنج استاد دارند و آنها را دستور نامرغوب تلقی می‌کنند، هر چند هیچ توضیح یا مثالی از مباحث آنها نقل نمی‌شود. ایشان دستور را شامل قواعدی می‌دانند که بین جملات دستوری و نادرستی یک زبان فرق بگذارد و همچنین در مورد معانی و تعبیر جملات توضیح دهد. همچنین از سه سطح کفایت شهودی (که پیشتر تحت نام کفایت مشاهد‌های در فارسی مطرح گردیده است)، کفایت توصیفی و کفایت تبیینی برای دستور سخن می‌گوید. آنگاه نگارنده با معرفی چند اصل جهان شمول (که البته در جای دیگری واژه «جهانی» را به کار برده است) وارد بحث دستور جهانی (یا همگانی) و دیدگاه کمینه‌گرایی چامسکی می‌شود. او به معرفی چهار اصل ساختار بنیادی، ضمیرانداز، حرکت پرسشواره و اصل جایگاه هسته می‌پردازد و مثال‌هایی که برای بحث آرایه می‌کند از زبان فارسی و همچنین انگلیسی است. در پایان بخش پس از آرایه خلاصه مباحث فصل، دو تمرین برای خوانندگان کتاب در نظر گرفته شده است. از نکاتی که لازم به ذکر است یکی مربوط به بحث حرکت پرسشواره‌ها و قواعد حاکم بر آنها در زبان‌های مختلف است. ایشان با ذکر مثالی از انگلیسی نشان می‌دهد که در این زبان پرسشواره به ابتدای جمله حرکت می‌کند و اثر از خود باقی می‌گذارد. آنگاه ایشان با مثال‌های فارسی عنوان می‌دارد که در فارسی حرکت

پرسشواره جمله را نشاندار می‌کند و در جایی باور دارد حرکت پرسشواره جمله را نادرستی کرده است. (صص ۱۵ و ۲۱). اما با دقت در مثال (۲۹) کتاب به نظر می‌رسد این جمله دستوری نیست و فقط آهنگ جمله باید تغییر کند تا جمله خوش ساخت باشد، و دیگر اینکه به طور قطع نمی‌توان گفت جملاتی که در فارسی پرسشواره در آنها حرکت کرده است جملات نشاندار هستند و دلیلی هم در این ارتباط آرایه نشده است و اصولاً بحث جداگانه‌ای در مورد حرکت یا عدم حرکت پرسشواره در زبان فارسی صورت نگرفته است و فقط با مقایسه با زبان انگلیسی نمی‌توان با قاطعیت در مورد این ساخت‌ها سخن گفت. در مورد جایگاه هسته نیز مباحثی عنوان می‌شود و ذکر می‌گردد که زبان‌ها یا هسته آغازی و یا هسته پایانی هستند و برخی گروه‌های فارسی و انگلیسی نیز در این رابطه با هم مقایسه شده‌اند. (ص ۲۳)، اما نکته در اینجا است که در نهایت نگارنده عنوان نمی‌کند زبان فارسی از کدام اصل پیروی می‌کند. مثال‌ها نیز نشان می‌دهد که در مورد فارسی با قطعیت نمی‌توان گفت که هسته آغازی یا هسته پایانی است. در همین مثال‌ها (ص ۲۳) ایشان برای عبارت The door در انگلیسی معادل «در را» انتخاب کرده‌اند که بی‌گمان ترجمه این عبارت در جایگاه مفعولی برخی جملات است و خود نویسنده نیز در پاورقی توضیح داده است، ولی در نهایت مشخص نشده است که معادل صحیح این گروه اسمی در فارسی چیست. در مورد حذف ضمیر فاعلی ایشان از پارامتر فاعل تهی یا فاعل پر (ص ۲۰) بهره می‌برند که در کتب قبلی معادل این پارامتر، معمولاً پارامتر ضمیرانداز یا حذف ضمیر فاعلی بوده است.

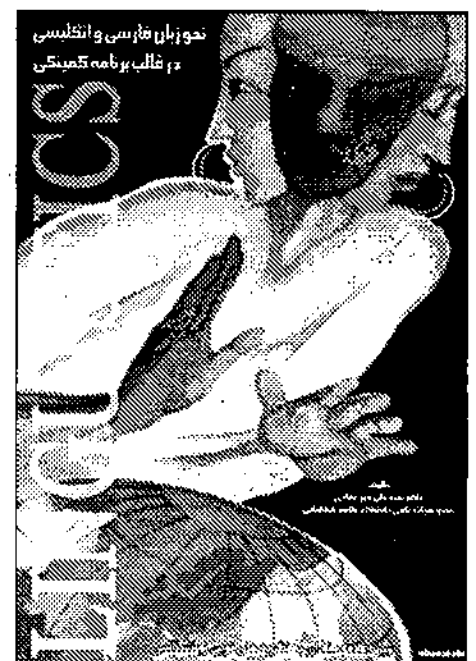
مورد دیگری که به ذهن می‌رسد این است که نویسنده محترم در آرایه مثال‌ها به گونه خاصی از زبان فارسی نظر نداشته است و در مثال‌ها از ابیات شعر نیز بهره گرفته شده است که خود جای تأمل دارد. چون از

یکسو فرق بین زبان و ادبیات و قواعد حاکم بر دو حیطه جدا از هم باید توضیح داده شود و مدنظر قرار گیرد و دیگر اینکه معمولاً زبان گفتار در مباحث و کتب زبان‌شناسی زبان مورد مطالعه است. و نکته دیگر در مورد مثال‌ها این است که در تمرین آخر بخش ایشان منابع برخی از مثال‌ها را که عمدتاً از روزنامه‌ها بوده‌اند ذکر کرده است که معلوم نیست چه هدفی را دنبال می‌کرده‌اند، چون توضیحی داده نشده است. و نظر دکتر میرعمادی در مورد شِم زبانی این است که «گویشوران بالاتفاق بر دستوری بودن و نادرستی بودن جملات صحه می‌گذارند» (ص ۶)، که البته اکثر علاقه‌مندان به زبان‌شناسی و مباحث نحوی، می‌دانند که اتفاق صددرصد در مورد دستوری و نادرستی بودن جملات در بسیاری موارد دیده نمی‌شود.

برخی نکات املائی و دستوری نیز در متن کتاب در بخش یک مشاهده می‌شود. در صفحه پنج کلمه «به‌الذات» نوشته شده و در صفحه ده در بحث ساده بودن نیز این جمله آورده شده است: «دستوری که زبان‌شناس مفروض داشته و ترسیم کمینه باشد به نحوی که از سادگی خاصی برخوردار می‌دارد باید باشد».

در صفحه هفده به — ی در کلمه «رضای» عنوان یای زاید داده شده است که توضیحی هم در این مورد دیده نمی‌شود. و در تمرین ۲ شماره ۹ قسمتی حذف گردیده و با نقطه چین نشان داده شده است که مشخص نیست چرا این کار صورت گرفته است. و نکته آخر اینکه ترتیب صفحات در این بخش طوری است که صفحات ۲۸ و ۲۹ قبل از صفحات ۲۴ و ۲۵ چاپ شده است که جادارد ناشر محترم در این مورد دقت بیشتری بنماید.

بخش دوم به بحث مقوله‌ها پرداخته است و بین مقوله‌های نقشی و مقوله‌های واژگانی فرق گذاشته است. تمایز بین این دو نوع مقوله‌ها از مفاهیم بنیادی نظریات چامسکی در اکثر آثارش است. همچنین

معرفی مخصص در فارسی و نقش آنها نیز قسمتی از بحث را به خود اختصاص داده است. در واقع بخش دوم کتاب هم همانند بخش اول به عنوان پیش درآمدی به بحث‌های اصلی در بخش‌های بعدی کتاب است. متأسفانه باز هم صفحات بسیاری پس و پیش در کنار هم قرار گرفته‌اند که کار خواندن کتاب را مشکل می‌کند. در کنار عبارت «بخش دوم» در صفحه ۲۸ کتاب حرف «پ» به چشم می‌خورد که باز نشانگر بی‌دقتی در مرور متن نهایی اثر است، این بی‌دقتی در صفحه ۳۷ در کلمات «یکوتا» و «محتوای» هم به چشم می‌خورد. و در تمرین‌های آخر بخش همانطور که نگارنده در پاورقی صفحه ۴۳ از دکتر ثمره نقل کرده‌اند مثال‌های شماره ۱ و ۱۰ درست است ولی مشخص نیست چرا حذف نشده است. در تمرین «ب» هم مشخص نیست منظور از عبارت «ویژگی واژه‌ها» چیست و توضیحی در این مورد داده نشده است.

بخش سوم که تحت عنوان ساختار نگاشته شده است به واقع اولین بخشی است که با برخی از مفاهیم رهیافت کمینه‌گرا سر و کار دارد و به معرفی آنها می‌پردازد. ردفورد در کتابی که نوشته است و قبلاً ذکر آن به میان رفت در بخش سوم کتابش به نمودارهای درختی کمینه‌گرا پرداخته و نحوه تشکیل سازه‌ها و جملات را با استفاده از این نمودارها توصیف می‌کند. دکتر میرعمادی نیز در این بخش از نمودارهای درختی بهره گرفته است تا ساختار نحوی برخی جملات را در فارسی نشان دهد. نکته درخور ذکر این است که در این بخش برخی مفاهیم بنیادی در رهیافت کمینه‌گرا بدیهی فرض شده است و به همین خاطر توضیحی در مورد آنها داده نشده است. به همین علت اگر خواننده قبلاً و از طریق منابع دیگر با این مفاهیم آشنا نباشد درک آنها و دنبال کردن مطالب دچار اشکال می‌شود. مثلاً بحث «پیوند» در صفحه ۴۵ که مقابل واژه merging آورده شده است از مفاهیم جدید است، ولی توضیحی در مورد آن داده نشده است. همچنین مفاهیم همگرایی و فروپاشی (ص ۴۹)، مطابقت (ص ۵۰) و حذف شدن (ص ۵۲) که در رهیافت کمینه‌گرا معانی خاص خود را دارند به کار گرفته شده‌اند در حالی که تعریف و توضیحی دقیق از آنها ارایه نشده است. همچنین نگارنده مشخص نمی‌کند آیا نمودارهای به کار رفته در این الگو با الگوهای قبلی به‌ویژه نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی متفاوت است یا خیر. همچنین بحثی که از صورت آوایی و صورت منطقی می‌شود گنگ و ناکافی

است و ویژگی‌های این دو سطح را نمایان نمی‌سازد. نکته دیگر این که در این بخش از معادل ضمیرانداز (ص ۵۴) به جای Pro-drop بهره گرفته شده است که در بخش یک معادلی دیگر داشت. و آخرین ویژگی که به چشم می‌خورد این است که در سراسر فصل سوم نگارنده به هیچ منبع خاصی ارجاع نداده است و مشخص نمی‌شود مباحث مطروحه را در کدام منبع می‌توان دنبال کرد.

مبحث بعدی در بخش چهارم کتاب به بحث ضمیر مفقوده که در آثار قبلی تحت عنوان ضمیر انتزاعی (Big Pro) مطرح شده پرداخته است و البته از ضمیر «ک» که برابر Small Pro قرار گرفته و قبلاً ضمیر فاعلی محذوف برای آن به کار رفته نیز بحثی به میان آمده است. جناب دکتر میرعمادی با ارایه مثال‌های فراوان سعی دارد نتیجه بگیرد که همانگونه که ما در زبان انگلیسی عناصری داریم که به‌رغم داشتن نقش نحوی و معنایی نمود آوایی ندارند، در فارسی نیز چنین عناصری داریم. یکی از این عناصر ضمیر انتزاعی (ضمیر مفقوده) است. در آثار مختلف ذکر شده است که ضمیر انتزاعی نباید در محدوده حاکمیت قرار داشته باشد. مثال‌هایی که دکتر میرعمادی به عنوان نمونه‌های کاربرد ضمیر مفقوده ذکر کرده است جای بحث دارد. البته هنوز بررسی دقیقی در مورد ضمیر انتزاعی و ضمیر فاعلی محذوف در فارسی انجام نشده است. اما چون فارسی زبان ضمیرانداز است به نظر می‌رسد که رفتار ضمیر انتزاعی در این زبان معادل زبان انگلیسی نیست. در یک جمله می‌توان گفت بیشتر ضمیر فاعلی محذوف در فارسی کاربرد دارد و به جای ضمیر انتزاعی به کار می‌رود. نگارنده کتاب در تمایز این دو مقوله بحثی به میان نیاورده است. هر چند اشاره مختصری به ضمیرک هم دارد. در این بخش اصطلاح حالت «اندری» به جای واژه مصطلح درونه معادل embedded به کار رفته است و باز هم مفاهیمی مطرح شده و توضیح کافی در مورد آنان داده نشده است که از آن میان می‌توان به نظریه روادیدی و اصل برزیو اشاره کرد.

بحث عمده بخش پنجم کتاب که تحت عنوان حرکت هسته‌ها مطرح است به نحو زبان انگلیسی برگرفته از کتاب ردفورد پرداخته است. به‌واقع نویسنده در این بخش به چند حرکت که در انگلیسی متقدم و انگلیسی نو مطرح است توجه کرده است. سپس در صفحه ۷۹ ایشان با ارایه چند مثال بر این باور است که

فعل در زبان فارسی نیز جابه‌جا می‌شود یا به واقع حرکت می‌کند. البته این بحث که بسیار مختصر است دلایل این حرکت را هم برگرفته از حرکت‌های مشابه در زبان انگلیسی می‌داند، هر چند در برخی منابع زبان‌شناسی فارسی نیز صحبت از حرکت فعل بوده است. و در اواخر فصل بحث تفاوت حرکت تام movement و جذب attraction مطرح می‌شود و بر ارجح بودن جذب در رهیافت کمینه‌گرا تأکید می‌شود، هر چند مثالی از زبان فارسی بحث نشده است.

فصل ششم که به حرکت عامل اختصاص یافته نیز عمدتاً به بحث زبان انگلیسی پرداخته است. در واقع این فصل بسط موضوع حرکت پرسشواژه در جملات انگلیسی از جایگاه‌های مختلف است. البته در صفحات نخست فصل دکتر میرعمادی با اشاره به این موضوع که حرکت پرسشواژه در فارسی اختیاری است موضع خود را مشخص می‌کند. اما سؤالی که بدون جواب می‌ماند این است که با پذیرش اختیاری بودن حرکت، تمام سؤالات پاسخ داده نمی‌شود. زیرا نفس حرکت پرسشواژه مهم است و چون واضح است که پرسشواژه در مکان‌های متعددی در یک جمله می‌تواند به کار رود، چه توصیف و تنبیهی برای این گوناگونی محل وقوع می‌توان ارایه داد. آیا حرکت پرسشواژه در فارسی را می‌توان حرکت در ساخت منطقی Logical Form دانست؟ یا اینکه یک گروه دیگری در جملات فارسی برای تبیین بحث جملات سؤالی مطرح است؟ چرا اصلاً بحث جملات پرسشی بله/خیر در فارسی صورت نگرفته است؟ نتیجه‌ای که می‌توان از این بخش گرفت این است که مطمئناً پدیده حرکت پرسشواژه در انگلیسی و فارسی با

هم متفاوتند، اما بحث این تفاوت‌ها در کتاب مطرح نشده است و خواننده را بدون پاسخ‌ها می‌کند.

بخش هفتم کتاب که بخش کوتاهی است به مبحث اقسام Arguments و ادات adjuncts پرداخته است. اصطلاح قمر را خود دکتر میرعمادی در نوشته‌های قبلی خویش به کار برده‌اند و به نظر اصطلاحی مناسب و جاافتاده است. البته افرادی هم واژه موضوع را به جای آن به کار می‌برند. در این فصل به ساختار اقامی افعال اشاره شده است و فرق ادات با قمر نیز مشخص شده است. مثال‌ها و نمودارهای درختی همگن از زبان فارسی هستند و به نمونه‌های انگلیسی اشاره نشده است. ذکر دو نکته ضروری به نظر می‌رسد. یکی این که در صفحه ۹۶ در نمودار شماره ۲ برخی نشانه‌ها و علامت‌ها سهواً به روی نمودار چاپ شده است که دقت بیشتر ناشر محترم را می‌طلبد. و دوم این که در نمودار شماره ۱۲ صفحه ۱۰۰ نیز نویسنده محترم نموداری متفاوت با سایر نمودارهای کتاب به لحاظ به کارگیری واژه‌های تخصصی رسم کرده است. به واقع در این نمودار شکل اختصاری واژه‌ها به کار رفته است که با نمودارهای درختی دیگر همخوانی ندارد.

سه بخش آخر کتاب به واقع بخش‌هایی هستند که همگی نکاتی تازه و پیچیده در بردارند و بسیاری از مباحث مطروحه که در سه فصل آخر کتاب ردفورد نیز مطرح شده‌اند، مفاهیمی بدیع در رهیافت کمینه‌گرا هستند. استدلال‌های پیچیده نحوی در این سه بخش لحاظ شده است. بخش هشت به حرکت به جایگاه‌های فاعلی اختصاص یافته است که نویسنده محترم برابر با A-movement آورده‌اند. البته «A» را که حرف اول کلمه Argument است و در فصل هفت بحث شده است همیشه نمی‌توان معادل جایگاه فاعلی دانست. نکته مهمی که در رهیافت کمینگی معرفی شده است حذف ویژگی‌های نحوی و معنایی متمم‌ها، متخصص‌ها و هسته‌ها در مقایسه با یکدیگر است که اگر این حذف در شرایط مناسب انجام شود جمله حاصله قابل قبول است ولی اگر برخی ویژگی‌ها حذف نشوند، مشروط بر اینکه آنها در ساخت منطقی هم قابل خوانش نباشند، جمله حاصله نادرستی خواهد بود. در فصل هشت این مباحث تا حدودی انجام گرفته است و چند مثال از زبان فارسی و انگلیسی برای نشان دادن این فرآیند ارایه شده است. نکاتی در این بخش به چشم می‌خورد. یکی این که در صفحه ۱۰۶ بار دیگر برای اصطلاح رهیافت کمینگی معادل انگلیسی در پاورقی آمده است که چون

قبلاً این مورد ذکر شده بود دیگر نیازی به آن نیست. نکته دیگر اینکه برای واژه merging نویسنده محترم قبلاً اصطلاح پیوند را به کار برده بود ولی در این فصل از اصطلاح هم‌نشینی (ص ۱۱۱) و در فصل نهم از معادل پهلوشینی (ص ۱۱۹) استفاده کرده است که همسان کردن معادل‌ها امری ضروری به نظر می‌رسد.

فصل نهم که تحت عنوان گروه‌های فعلی برون - قمری آورده شده است معادل vp-shells در کتاب ردفورد است. این فصل نیز از مفاهیم بدیع بسیار بهره دارد. به نظر نگارنده بحث گروه‌های فعلی باید با دقت و ظرافت بیشتری بحث می‌شد هرچند نویسنده محترم کتاب تمام سعی خویش را در جهت توضیح و قابل فهم کردن مطلب به کار برده است. دکتر میرعمادی برای اصطلاح light verb از فعل خفیف استفاده می‌کند که به نظر می‌رسد واژه فعل سبک قبلاً به کار رفته و چندان دور از ذهن نیست. نکته دیگر در این بخش مربوط به نمودارهای درختی صفحات ۱۲۱ و ۱۲۲ است که تمام اصطلاح‌ها برخلاف نمودارهای قبلی و بعدی به زبان انگلیسی هستند. و بالاخره فصل پایانی کتاب به بحث نظام انطباقی زبان پرداخته است که معادل Agreement Projections است. در این مبحث به واقع گروه صرفی به گروه زمانی، گروه انطباقی فاعلی و گروه انطباقی مفعولی تقسیم می‌شود و برای هر یک استدلال‌هایی جدا و موجز ارایه می‌شود. فصل آخر مباحثی را در خود دارد که در اکثر آثار و نوشته‌های اخیر در حیطه زبان‌شناسی کاربرد دارند، هرچند هنوز تعریف و اجماعی کامل در مورد آنها به دست نیامده است. این بخش تنها بخشی است که خلاصه مطالب و تمرین ندارد و نویسنده محترم با این جمله بحث را به پایان برده است که «بحث پیرامون نظریه کمینگی نیازمند تفحص بیشتری است و در این مختصر محدود نمی‌شود». و این جمله نمایانگر افق دید گسترده نویسنده محترم کتاب است که تلاش و زحمات بسیار خود را مختصر می‌داند و پژوهش بیشتر را به آیندگان می‌سپارد.

در پایان کتاب واژه‌نامه توضیحی برخی واژه‌ها و مفاهیم به کار رفته در کتاب آورده شده است که می‌توان گفت نمونه توضیحی واژه‌نامه در اکثر کتب نویسندگان، کم‌نظیر است و می‌تواند منبع بسیار خوبی برای مراجعه علاقمندان به مفاهیم بدیع و فنی زبان‌شناسی باشد. کتاب‌نامه فارسی و انگلیسی آخرین بخش کتاب است. البته ذکر این نکته ضروری است که با وجود ذکر نام برخی منابع، در متن کتاب به جز ارجاع به کتاب ردفورد

به سایر منابع تقریباً اشاره‌ای نشده و ارجاع نشده است. ضمن اینکه در صفحه ۲۰۰ اسم زبان‌شناس آمریکایی Newmeyer اشتباه نوشته شده است.

اجازه بدهید بحث را در تلاش برای یافتن پاسخی برای این پرسش به پایان ببریم که هدف و غایت مولف از نگاشتن این کتاب چه بوده است؟ مطمئناً با توجه به توانایی علمی مولف، تحلیل و تدریس منابع انگلیسی برای ایشان بسیار ساده و چه بسا سهل‌تر از منابع فارسی است. خود ایشان نیز اطمینان کامل داشته‌اند که تالیف چنین کتابی تمام ناگفته‌های نظریه‌های نحوی به‌ویژه نظریه‌های اخیر را نمی‌تواند در خود داشته باشد، و هر کسی با مطالعه کتاب احتمالاً درخواهد یافت که نکات بسیاری ناگفته مانده که نیاز به کاوش و تفحص بیشتر دارد. ولی به نظر نگارنده همین دیدگاه باعث شده که نویسنده محترم دست به نگاشتن چنین کتابی ببرد و گام‌های نخستین را در این زمینه بردارد. شاید چند سال دیگر منابع بسیاری از این دست تالیف گردد که بسیار کامل‌تر و غنی‌تر از کتاب حاضر باشند اما مطمئناً در آن صورت است که مقصود متعالی نویسنده کتاب برآورده شده است، چون او خود چراغ برداشته و راه را نشان داده است تا دیگران این راه را بپیمایند. به همین خاطر کار سترگ استاد ارجمند دکتر میرعمادی قابل تجلیل و ستایش است و همیشه به عنوان منبعی مفید در اختیار علاقمندان خواهد بود. مطالعه این کتاب به همه دوستداران زبان‌شناسی، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای توصیه می‌شود.

بحث را با جمله‌ای برگزیده از مقدمه کتاب به قلم دکتر ثمره پایان می‌برم که می‌نویسند:

«خلاصه آن که ظهور این کتاب در زبان‌شناسی فارسی یک پدیده ضروری و مبارک است و من به مؤلف ارجمند آن دست مرزاد می‌گویم و معتقدم که نحو زبان فارسی به وی مدیون است.»

پاورقی:

- 1- Redford, A. 1997. Syntax: A minimalist approach. Cambridge, Cup.
- 2- Cowper, E. 1992. A Concise introduction to syntactic theory. Chicago: The university of Chicago press.

دشواری نظام اندیشه یونگ

نوشتن درباره یونگ دشوار است؛ نوشتن درباره کسی که درباره یونگ نوشته است، دشوار تر. یونگ نظام روان شناختی پیچیده و دیرپایی دارد. همان نظام را رنگ عرفانی و صبغة فلسفی می دهد، با اسطوره شناسی و تاریخ می آمیزد و به زبانی ادیبانه و تمثیلی بیان می کند. شیوة بیان پیچیده و دور از تسلسل خطی منطقی که برخاسته از تفکر شهودی او و مشحون از تکرار و تداخل است نیز این دشواری را دو چندان می کند. مورنو (A. Moreno) نیز در نقد دیدگاه های یونگ از چنین شیوهای میزا نبوده، وی از تدوین کتاب خود دو هدف داشته است. به دست دادن بعضی مفاهیم کلیدی اندیشه های یونگ و افزودن پاره های آرای انتقادی بدان ها؛ از این رو کتاب عملاً برای کسانی مناسب است که پیشاپیش تا حدودی با آرای یونگ در زمینه های گوناگون آشنا باشند. این ویژگی یادداشت حاضر را به نقدی مضاعف تبدیل می کند و چون طبعاً از خلال آن کلیت نظام دار و روشنی از اندیشه یونگ دریافت نمی شود، شرح مختصری درباره روان شناسی تحلیلی ضروری است.

یونگ همراه با فروید و آدلر، سه چهره برجسته روان شناسی اعماق^۱ اند. مکتب ویژه یونگ درون روان شناسی اعماق (ژرفانگر) روان شناسی تحلیلی نام دارد.^۲ روان شناسی اعماق به لایه های ژرف روان و کندوکاو در آنها می پردازد؛ از این رو ناخودآگاه^۳ در آن اهمیت ویژه ای دارد.

«ناخودآگاه» یکی از مهم ترین و پرکاربردترین اصطلاحات روان شناسی تحلیلی است. این اصطلاح قبل از یونگ نیز کاربرد داشته و در روان شناسی فروید

(مکتب روانکاوی) حایز اهمیت بوده است. اما در نظریه فروید بیشتر بر یادهای فراموش شده، خاطرات و اطلاعات رنگ باخته و تمایلات سرکوب شده دلالت دارد. در حالی که یونگ از این مرحله که آن را ناخودآگاه فردی می نامد نیز درمی گذرد و برای روان انسان قایل به وجود لایه ای قدیم تر و باستانی است. روانی تاریخی، وراثتی و جمعی که به زعم وی ته نشسته کنش ها و خاطرات اجداد نوع انسان است. این روان باستانی زاده تجربیات و اندیشه های بعد از تولد نیست و یونگ آن را ناخودآگاه جمعی^۴ نام می نهد و مجموع ناخودآگاه را که شامل لایه های فردی و جمعی است در برابر آگاهی قرار می دهد. خودآگاه توسط مرکزیتی به نام «خود»^۵ اداره شخصیت را در دست دارد؛ اما به رغم سلطه گری «خود» آنچه دورادور و از ژرفای روان بر منش و کنش آدمی حکم می راند، نیروهای ناخودآگاه است که با خودآگاهی هم جوار و در تعامل و کنش متقابل است. به عبارت دیگر پیوسته عناصری از خودآگاه به ناخودآگاه می رود و عناصری از ناخودآگاه در خودآگاه نفوذ می کند. یونگ برای ناخودآگاه قایل به سه نوع محتواست:

غریزه، صورت مثالی (کهن الگو یا سرنمون)^۶ و اسطوره. غرایز عوامل روان شناختی حامل انرژی ناهشیارند که برای رفع نیازهای طبیعی، ارگانیسم را به کنش وامی دارند، و گاه به صورت تصاویر نمادین در رویا ظاهر می شوند. صورت های نمادین غرایز صورت های مثالی اند. صورت های مثالی از سوی دیگر، منشاء تولید صورت هایی روان زانند^۷ که در اشکال تیرومند و اغراق آمیز خود، خواب های کودکی و پندارهای روان نژندی و در اشکال کم رنگ تر، بعضی رویاهای بزرگ سالان سالم را پدید می آورند. می توان آنها را از بعضی جهات به مثل افلاطونی مانند کرد. صورت های مثالی بسیار زیادند. مهم ترین آنها عبارت اند از: سایه^۸، مادر،^۹ پیر خردمند^{۱۰} (روح، مانا)، انیما،^{۱۱} انیموس،^{۱۲} پرسونا،^{۱۳} قهرمان، رستخیز، خویشتن^{۱۴} و... می توان

گفت براساس یافته های تجربی یونگ، به تعداد تجربه های مهم نوعی و مکرر انسان در طول تاریخ، صورت مثالی هست. صورت های اسطوره ای پدیده هایی ذهنی اند که از ورای چهره خود، ماهیت روان را تجسد می بخشند و واسطه ناخودآگاه جمعی، یعنی حیات روانی باستانی و زمان حال و خودآگاهی اند. یونگ الگویی ویژه برای درمان و مشاوره پیشنهاد می کند که اساس آن کنش متقابل میان خودآگاه و ناخودآگاه است و آن را فرایند فردانیت^{۱۵} نام می نهد. جوهر فردانیت به آگاهی در آمدن شمار اندکی از مهم ترین صورت های مثالی است. این به آگاهی درآمدن تمایز یا جذب نام دارد. فرایند جذب از صورت مثالی سایه آغاز می شود، انیما (یا انیموس)، پرسونا، مادر و پیر خردمند را پشت سر می نهد و به «خویشتن» می رسد. این مرحله که غالباً ویژه سنین میانی یعنی تقریباً از سی و پنج سالگی به بعد است، از دید یونگ غایت کمال شخصیت را در خود دارد و برای همه حاصل نمی شود و فرایندی است دشوار و توأم با رنج.

دیگر مفاهیم عمده دستگاه فکری یونگ عبارت اند از: نگاه ویژه به دین و نقش آن در درمان روان نژندی و مسأله تضاد و به تبع آن خیر و شر. نکته قابل ذکر این است که یونگ روان شناسی تجربه گراست و دیدگاه های خود را درباره نقش دین در سلامت روان، از راه یافته های تجربی اش بیان می کند، در نتیجه «الهیات مبتنی بر مرجعیت تجربه»^{۱۶} او از بعضی جهات با «الهیات مبتنی بر مرجعیت سنت» هم خوانی ندارد و تفاوت هایی بنیادین با آن نشان می دهد.

دیدگاه های مورنو درباره یونگ

آنتونیو مورنو تحلیل خود را با تعریفی از خودآگاه شروع می کند آن گاه به ناخودآگاه جمعی می رسد و پس از توضیحی درباره تفاوت آرای یونگ و فروید، درون مایه های ناخودآگاه را می کاود و فردانیت را توضیح

می‌دهد. به آرای یونگ در باب دین و روان‌نژندی اشاره می‌کند. به مسئله شر که پیوسته محور مباحث یونگ است، بحثی اختصاص می‌دهد و سپس کتاب را با گفتاری درباره نیچه به پایان می‌برد.

مورنو جان کلام را درباره سرنمون‌ها (صورت‌های مثالی) دریافته اما مقهور آنها نشده است. با استفاده از عبارتی معروف از آینشتین، آنها را «ابداعات آزادی» ذهنیت یونگ می‌نامد و با آن که نقش آنها را در تخیل فعال، رویاها و پسیکوزها نادیده نمی‌گیرد، مفروض به حسابشان می‌آورد، و این در حالی است که بعضی سرنمون‌ها چون «خویشتن» را کاملاً می‌پذیرد و سرنمون بهشت و منجی را از کشفیات روان‌شناسی جدید می‌داند. همچنین درباره تجلیات سرنمونی مدرن و آمیختگی آنها با خودآگاه، که خواننده باریک‌بین نیز خود از خلال آموزه‌های یونگ در می‌یابد، تعبیری جالب توجه ارائه می‌دهد: «سرنمون‌ها در لافاف پوشش جدید و امروزی رخ می‌نمایند و هم‌زمان با مواد آگاه، جلوه‌گری می‌کنند. از این رو مشکل بتوان محتویاتی را که از آن ذهن آگاه است جدا ساخت؛ زیرا هر دو عمیقاً به هم آمیخته‌اند. باید به خاطر داشت که گرچه آگاهی و ناآگاهی کارکردهای روان‌شناختی گوناگونی پیش رو می‌نهند، هر دو جلوه‌های یک روان‌یگانه‌اند.» (ص ۱۳) در باب منشاء سرنمون‌ها نیز ابهام موجود در دیدگاه یونگ را زیبا بیان می‌کند: «سرنمون‌ها بسان پرندگان مهاجرت که آشکارا می‌بینیمشان ولی نمی‌دانیم از کجا آمده‌اند.» (ص ۲۶)

درباره سرنمون «خویشتن» نیز که پیشتر ذکر شد سرنمون فردانیت است، توصیف خوبی به دست می‌دهد: «خویشتن در مقام پدیده‌ای پیشین و ماقبل تجربی، در همه کس حضور دارد. جاودانه و وراثی تولد و مرگ فردی؛ ولی به حکم قانون، در حالی ناآگاهانه. با این همه، وقتی در مراحل بعدی زندگی، این واقعیت به آگاهی در می‌آید، به تجربه‌ای قطعی مبدل می‌شود. با

این حال به سبب دشواری‌های فراوان سیر فردانیت، این تجربه عملاً فقط برای عده معدودی روی می‌دهد. و درست نیز همین است، زیرا بدون تحمل عذاب مرگی پیشین، رسیدن بدین هدف ناممکن است.» (ص ۸۰) مورنو با تأکید بر غریب بودن دیدگاه مربوط به «خویشتن» برای انسان غربی، یادآوری می‌کند که از لحاظ روان‌شناسی نمی‌توان نماد «خویشتن» را از تصویر خدا یا صورت الهی متمایز ساخت و بریکی بودن این دو گوهر از دیدگاه یونگ، تأکید می‌ورزد. نیز نقش نمادگونی «خویشتن» را در وصلت آگاهی و ناآگاهی که منجر به تمامیت یا فردانیت می‌شود، از نظر دور نمی‌دارد. مورنو در ضمن برای رفع سوء تفاهم‌هایی که اذهان کج‌تاب بعضی منتقدان یونگ درباره این نگره نادرست که «خویشتن خداست» به آنها دامن زده و با استفاده از آرای خود یونگ، این هماني identity مذکور را در وحدت مفاهیم خویشتن و تصور خدا بیان و بدین‌گونه آن را تصحیح می‌کند. در واقع وی دیدگاه‌های یونگ را تا آنجا می‌کاود تا برای اثبات این مفهوم شواهدی مناسب بیابد: «حال ببینیم که یونگ پیوند میان خویشتن و عوامل دینی انسان را چگونه اثبات می‌کند. از راه این هماني نمادها «خویشتن» گونه‌ای نمادباوری به وجود می‌آورد که همانند همان نمادباوری است که حاصل فعالیت دینی انسان است. برای مثال، انگاره یا تصور خدا در انسان، خود را در آگاهی به شکل تثلیث^{۱۶} و تربیع و ماندالا^{۱۷} و وحدت اضداد و سایر نمادها که آنها نیز نمادهای خویشتن‌اند، آشکار می‌سازد. یونگ می‌گوید که اگر در علم فیزیک بتوان از تصویر خدا صرف نظر کرد، در علم روان‌شناسی هرگز نتوان، زیرا روان‌شناسی ناگزیر است هستی‌داری تصویر خدا در ذهن بشر را به جد بگیرد.» (ص ۱۵۸) آن‌گاه مورنو از قول یونگ در باب احتمال جایگاه کانونی سرنمون تمامیت و نزدیکی آن به تصویر خدا گفت‌وگو می‌کند. یعنی همان ویژگی که باعث تولید تصویرهایی

می‌شود که نماد الوهیت‌اند. او بحثی را نیز به محتوای «پاسخ به ایوب» اختصاص می‌دهد که در آن یهوه از راه پیوستن به ایوب از ناخودآگاهی به خودآگاهی می‌رسد. مسایل تناوردگی^{۱۸} را نیز از نظر دور نمی‌دارد و آنگاه از این‌گونه عقاید به انقلاب کوپرنیکی یونگ در باب خدا تعبیر می‌کند. عقایدی که به تعبیر مورنو روان‌شناسی دین را چنان بنا کرده که از انسان ریشه بگیرد و به او ختم شود؛ یعنی به یک نظام انسانی در بسته.

عقاید دینی یونگ در نظام اندیشه او نقشی محوری و اساسی دارد و نه تنها به عنوان مبنایی اعتقادی، بلکه در جایگاه عاملی درمانی در روان‌نژندی مورد توجه قرار می‌گیرد. کتاب مورنو جوهر این آموزه‌ها را در باب شفابخشی دگم‌های دینی و تأثیر آنها بر روان‌نژندی به درستی بیان می‌کند. از این نگره، دین نوعی روان‌درمانی و عاملی مهم و تأثیرگذار در فرایند روان‌شناختی سازگاری با محیط است. به این ترتیب مورنو در تحلیل دیدگاه‌های یونگ، از «خویشتن» به خدا، از خدا به دین و از دین به تمامیت می‌رسد و مجدداً به «خویشتن» باز می‌گردد. او فصل مبسوطی به فردانیت اختصاص داده، پیداست که جایگاه این مؤلفه مهم را در اندیشه یونگ بازشناخته است. وی با اشاره به دید بدبینانه و تیره یونگ نسبت به آینده اروپا، فردانیت یونگ را به مثابه ابزاری مؤثر در رفع بحران‌های آن و بیماری‌های جمعی آن می‌داند. چنین تحلیلی بر دریافت این نکته استوار است که غایت فردانیت از «خویشتن» می‌گذرد و «خویشتن» نه تنها جامع نیروهای روان و نماد تمامیت است، بلکه به منزله تصور خدا نیز هست.

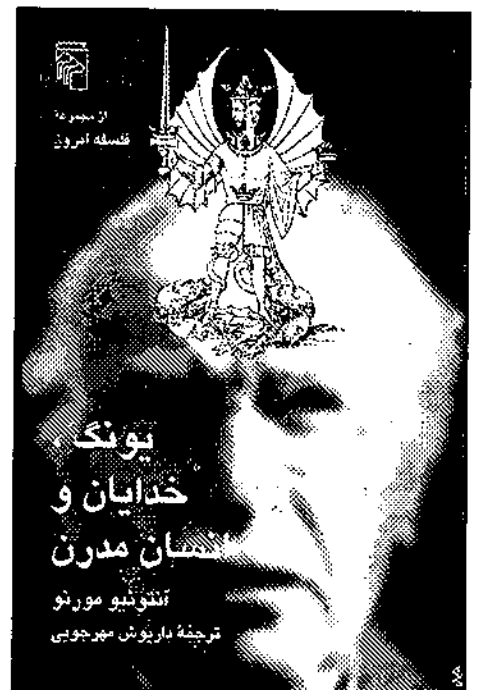
مورنو در مبحثی که مفهوم نمادین روح‌القدس را در اندیشه یونگ شرح می‌کند و ارتباط مسیح را با «خویشتن» بازمی‌گوید و به مسئله شر می‌پردازد، غوررسی کافی دارد. وی توصیف جامعی از شخصیت یونگ به دست می‌دهد. پیداست که به رغم پاره‌ای

یونگ، خدایان و انسان مدرن

آنتونیو مورنو

داریوش مهرجویی

نشر مرکز، چاپ اول، ۱۳۷۶

انتقادهای بسیاری از دیدگاه‌های او را پذیرفته است. نگرده او را انسانی و فهمیدنی توصیف می‌کند، وسعت اطلاعات و قدرت اندیشه‌اش را می‌ستاید و به گونه‌ای خصلت‌های پارادایمیک^{۱۹} که مبین دیدگاه‌های یونگ‌اند باور دارد. انتقادهایی نیز که بر وی وارد کرده بعضی تکراری‌اند و دیگران پیشتر آنها را طرح کرده‌اند. بعضی دیگر نیز جای بحث و پاسخگویی دارند. پاسخ‌گویی نه از موضع دفاع از دیدگاه‌های یونگ، بلکه از موضع تأکید بر ضرورت نقد اندیشه در درون دستگاه همان اندیشه. برای مثال، هنگامی که مورنو در جائی کتاب خود بر تفاوت الهیات یونگ با الهیات مسیحی تأکید می‌ورزد و در برابر ایمان متکی بر مرجعیت سنت، جایگاهی برای ایمان متکی بر تجربه می‌شناسد، چگونه می‌تواند از منظر دیدگاه‌های قدیس اگوستین (Saint Augustine) مبانی آن ایمان را بنگرد؟ مورنو پاسخ یونگ را به کسانی که دیدگاه‌هایش را بدعت محسوب کرده‌اند به دلیل هماهنگ نبودن با آرای یزدان‌شناسان، کافی نمی‌داند. وی در این زمینه مثالی ذکر می‌کند: «یزدان‌شناسان خدا را همچون یک تثلیث می‌بینند، حال آن‌که لازمه رهیافت روان‌شناختی یونگ به خدا یک ترییع است.» (ص ۱۳۵) باید گفت اگر چنین نمی‌بود، تمامی آرای یونگ در باب شر که تفسیر آن از راه تبدیل «اقانیم سه‌گانه» به تمامیت ترییع ممکن می‌گردد، قابل طرح نبود. قصدم آن نیست که این انتقادهای را رد کنم بلکه معتقدم این آرا باید نقطه عزیمت انتقاد را بر پهنه‌ای وسیع‌تر از موضوع تثلیث و ترییع بگذارد.

مورنو به رغم احاطه بر نظام اندیشه یونگ، در پاره‌ای موارد به ذکر نکاتی پرداخته که از نگاه خواننده آشنا با مبانی روان‌شناسی تحلیلی جای چون و چرا دارد. از جمله محتوای ناخودآگاه را غریزه و سرنمون می‌داند و اسطوره را حذف می‌کند. (ص ۶) حال آن‌که در همان فصل نخست بیاناتی دارد که خواننده از مطالعه آن ارتباط اسطوره را با سرنمون در می‌یابد و در صفحاتی چند (۱۴، ۱۵، ۱۸، ۲۱۱) این ارتباط تلویحاً بازنموده شده است. در ص ۲۳ چنین می‌نویسد: «نوشته‌های یونگ همیشه اسطوره را از سرنمون به روشنی متمایز نمی‌کند. شاید این تمایز در مفاهیم کنش و توانایی، کل و جزء، علت و معلول باشد و سرنمون‌ها همیشه آماده‌اند تا اندیشه‌های اساطیری مشابه و یکسان تولید کنند.» خود وی نیز به تصریح، افسانه‌های پریان و داستان‌های اساطیری را دارای منشاء سرنمونی می‌داند. در هر حال اسطوره در باور یونگ، از عناصر مهم ناخودآگاه جمعی است.

مورنو می‌بخت فردانیت را به رغم اطنا و تفصیلی که دارد، به روشنی توضیح نمی‌دهد. پیش از توضیح درباره آن و بدون مقدمه بحث دشواری فردانیت را آغاز می‌کند؛ سپس برای آن دو جنبه قابل می‌شود: پیراستن

از لفافه‌هایی نظیر «نقاب شخصیتی» و دیگر کمال‌پذیری. بیان وی به گونه‌ای است که خواننده این دو جنبه را دو فرآیند متفاوت می‌پندارد، حال آن‌که هر دو وجهی از یک فرآیند واحدند که طی آن شخصیت در همان حال سیر به سوی کمال، خود را از لفافه‌ها می‌پیراید و از راه تجربه می‌آموزد که نقاب شخصیتی را که در روابط اجتماعی برای حفظ فاصله با دیگران و ترساندن آنان به چهره زده بود، بردارد و به همدات‌پنداری با آن خاتمه می‌دهد.

در کتاب مورنو، جای جذب سرنمون مادر در فرآیند فردانیت خالی است. او سرنمون‌های مؤثر در فردانیت را چنین برمی‌شمارد: سایه، انیما (انیموس) پرسونا، پیردانا. و این در حالی است که خواننده از خلال مطالب ص ۲۶ به طور غیرمستقیم به نقش سرنمون مادر در فردانیت پی می‌برد. در توضیح مورنو از فردانیت، انیما عمده شده و انیموس و پرسونا ذیل آن آمده‌اند. «مانا» مرحله‌ای از تحول انیما و جنبه نومنوی و قدسی آن قلمداد شده‌است. حال آن‌که «مانا» اصطلاح دیگری برای سرنمون پیرخردمند (روح، پدر) است.

بی‌توجهی به انیموس (روان مردانه در زن) و سرنمون مادر - که در کنار سرنمون پیرخردمند (پدر) جای دارد - تعبیری مردانه از فرآیند فردانیت است. گفتنی است که غایت فردانیت معطوف است به رسیدن تضادهای نیک و بد، هشیار و ناهشیار، نرینه و مادینه و... به همنهادی تازه و سرنمون مادر نه مادینه جان (انیما) بلکه بخشی از ویژگی‌های مادینگی روان است؛ یعنی سه عامل سرنمون مادر، ویژگی‌های مادینگی منبعت از وجود هورمون‌های زنانه و مجموعه ته‌نشست تجربه از وجود تاریخی زن در روان مرد. به همین ترتیب، روح بخشی از ویژگی‌ها یا عناصر نرینگی روان است و به زعم یونگ سرنمون مادر و سرنمون پدر، هر دو در زن و مرد موجودند، حال آن‌که انیما و انیموس به ترتیب در روان مرد و زن مستترند. مورنو اشاره‌ای دارد مبنی بر این که یونگ مفهوم «خویشتن» را در مشرق زمین کشف کرده است. (ص ۷۶ و ۷۷) حال آن‌که کشف مفهوم «خویشتن» پیشاپیش صورت گرفته بود و آنچه تصادفی در مشرق یافت شد، ماندالا یعنی نماد تأمل و مکاشفه است و البته پیش از آن، یونگ در رؤیاهای بیمارانش نماد دایره‌وار شبیه ماندالا را یافته بود. البته در خرد چینی نیز فرآیندی شبیه به «خویشتن» هست؛ اما شباهت آن با «خویشتن» در عقاید یونگ کاملاً تصادفی است.

مورنو به رغم این که در نقد دیدگاه‌های یونگ ظاهری بی‌طرف نشان می‌دهد و این را می‌توان از تحسین بیش از حد او از شخصیت یونگ استنباط کرد، از موضع یزدان‌شناسی سنتی و با عینک اگوستین قدیس آرای او را می‌خواند و با معیار اقوال آبابی کلیسا می‌سنجد و آموزه‌هایی را که محصول روشنی تجربی

است در کنار دگم‌های مسیحیت قرار می‌دهد؛ این قرائت او را در مرتبه یزدان‌شناسی سخت گیر، به کشف رگه‌های آب شور در سرچشمه عقاید یونگ وامی‌دارد. او از قول بینز (H.G. Baines) یونگ را به خاطر طرد مسایل عمده بشری مستحق سرزنش می‌داند؛ حال آن‌که آشنا به اندیشه یونگ خوب می‌داند که هیچ روان‌شناسی به اندازه او در مسایل عمده بشری تأمل نکرده است. یونگ اسطوره تپاه شده انسان مدرن را باز می‌گوید. فقر اسطوره، فقر دینی، فقر نمادین، روان نژندی، حضور شر و... همه او را نگران وضع آینده نوع انسان کرده‌است. از همین روست که ضرورت تمامیت را به مثابه درمانی برای همه این دردها می‌جوید.

در کتاب بعضی از اصطلاحات پراکاربرد در روان‌شناسی تحلیلی بدون توضیح تکرار شده است؛ از آن جمله می‌توان به روان عینی^{۲۰} (ص ۱۵، ۳۱۲) کارکردهای چهارگانه و نگرش‌های دوگانه^{۲۱} (ص ۱۳۵)، Prima materia^{۲۲} (ص ۱۱۱) و حیرالغلاسه^{۲۳} اشاره کرد. این چشم پوشی از توضیح بعضی مفاهیم دشوار که به معنی مفروض گرفتن آگاهی خواننده از آنهاست در برابر تکرارهای بسیار و ملال‌آور در زمینه‌های دیگر قرار می‌گیرد. مثلاً ضرر سرکوبی، لزوم پذیرش سایه، لادری بودن یونگ به یک خدای استعلایی به دفعات و در فصول مختلف کتاب تکرار می‌شود.

بیان مورنو از وضوح و روشنی کافی برخوردار نیست و این گاه ناشی از روش آرایه اطلاعات و گاه مربوط به ابهام در بیان است. در بحث از «دین و فردانیت» می‌گوید: «برای یونگ وجود عامل دینی در انسان، اصلی پیش‌اندرنیست.» از این عبارت مفهوم روشنی بر نمی‌آید، زیرا آشنای اندیشه یونگ می‌داند که از نظر او عامل دین برای انسان پیش‌اندرنیست و سرنمونی است. آیا منظور مورنو آن است که این تصور در یونگ پیش‌اندرنیست؟ اگر چنین است، آیا طرح آن به این گونه مبهم ضرورت دارد؟

بی‌نظمی در نقل قول‌ها؛ در هم آمیختگی آنها؛ نقل قول‌های متداخل پی‌درپی و مستقیم و غیرمستقیم از یونگ و دیگران به گونه‌ای است که گاه تداخل حوزه داورهای مورنو و گفته‌های یونگ با سنت آگوستین و دیگران خواننده را به بازخوانی‌های مکرر وامی‌دارد. گاه آغاز و انجام نقل قول‌های غیرمستقیم مشخص نیست. گاه چند صفحه متوالی تماماً نقل قول از یونگ است. مثلاً در مبحث «سایه» از ص ۵۲ تا ۶۰ تماماً اوجاعات پی‌درپی است. بی‌توجهی در اتخاذ روشی منطقی برای اتصال دیدگاه‌ها سبب می‌شود که خواننده آغاز و انجام گفته‌های مورنو را به آسانی دریابد. مثلاً در مبحث روان‌نژندی، نقل قول‌های متعددی از اکویناس، ST.T. Aquinas، فرانسیس ساکس Francis Sax، سن‌ترز ST.Teresa، سنت آگوستین و بعضی روان‌شناسان و مردم‌شناسان می‌خوانیم و بعضی از آنها را زاید و بی‌ارتباط با متن می‌یابیم. در مبحث «انیمای» نقل قول قدیس آگوستین با گفته یولانده یا کوپی Y.Yakooobi ارتباط چندانی ندارد. (ص ۷۲) همین طور نقل قول از یا کوپی در میانه بحث از «سایه» (ص ۵۵) و نقل قول از قدیس آگوستین در موضوع راز (ص ۵۷) با استفاده از دیدگاه‌های جامعه‌شناختی مارگارت مید M.Mead در بحث از انیمای و انیموس، ضروری به نظر نمی‌رسد. و البته مواردی از این قبیل آن قدر زیاد است که حوصله خواننده حساس به سازمان‌دهی محتوا را سر می‌برد.

فصل الخطاب کتاب مورنو

بعضی فصل‌های کتاب به رغم کاستی‌هایی در روش و محتوای اثر، بسیار جذاب و منطقی تدوین شده است. از آن جمله می‌توان به فصل «دین و اسطوره» و «نیچه و یونگ» اشاره کرد که صرف نظر از اطنابی که دارد از ساختار و محتوایی بسیار خوب بهره‌مند است. در این فصل، خواننده به رغم اقوال جانبدارانه مورنو و از خلال نقادی‌های او از تحلیل‌های یونگ، در شخصیت نیچه، نماد انسان مدرن، پرهیبت انسان این روزگار را می‌بیند: بی‌خدا، با اسطوره‌های تپاه و رها در گرداب روان‌نژندی. مورنو بعضی از جنبه‌های شاخص تفکر و شخصیت نیچه را با استفاده از آموزه‌های یونگ تحلیل می‌کند و از منظر روان‌شناسی اعماق می‌کاود و در این زمینه آن قدر اهل تساهل و در معنای وسیع و غیرمعمول آنقدر روحانی مشرب است که نیچه دیونیزوسی خدا مرده، نیچه زخم خورده درد جاودانگی را روحانی مشرب می‌نامد. او در روانکاوی نیچه جریانی عکس فرآیند فردانیت رو می‌کند. همان‌گونه که بررسی شد، فردانیت از جذب سایه آغاز می‌شود و پس از گذشتن از جذب سرمون‌های انیمای (یا انیموس)، پرسونا، مادر و روح، به «خویشستن» می‌رسد. در نیچه برعکس، تورم^{۲۴} «من» که «خویشستن» را بلعیده تمامی شخصیت را فرا می‌گیرد و به همدات‌پنداری با سایه می‌رسد. به

عبارت دیگر از این تحلیل می‌توان دریافت «انسان مدرن» که چهره یونگ را از خلال تحلیل‌های مورنو نگران او می‌بینیم، از همدات‌پنداری با خدا الهی نمی‌شود، بلکه قادر مطلق بودگی و فراتر رفتن از نوع خود — به تعبیر مورنو — و آبر مردجویی — به تعبیر هانا آرنهت Hannah Arendt — تنها حقارت‌های جبران شده از طریق «خواست قدرت» او را باز می‌تاباند. و تنها شرارت‌هایش را بر می‌انگیزد.^{۲۵} او تنهاست، با اسطوره‌های فاسد و تهی از حقیقت، گرفتار در ورطه روان‌نژندی و اسیر شقاوت‌های جمعی، و یونگ برای نجات چنین انسانی است که فریاد برمی‌آورد.

ملاحظات در باب ترجمه

ترجمه کتاب به رغم دشواری آن، یک دست و رساست. زبان مهرجویی زبانی قوی، ادیبانه و محکم است؛ اما خواننده حساس به زبان گاه از خلال بعضی عبارات و جمله‌ها، ضرورت یک آب شسته تر شدن متن را در می‌یابد؛ جمله‌هایی از این قبیل:

— دوستانش باعث بسیار دل‌سردی‌های او شدند.

— ... جایگزین رنج روانی‌ای که بیمار می‌کوشیده از آن خلاص شود شده است.

— به بیش و کم تمامی ادبیات دینی جهان متکی است.

— یعنی مستلزم تجلی خدایی که وجودش خارج از انسان و جهان است بر من نیست. (یعنی مستلزم تجلی خدایی خارج از وجود انسان بر «من» نیست.)

در عبارت زیر منظور از واژه «قدرت»، «نیرو» است که مفهومی است فیزیکی؛

کشف رابرت مایر در باب نظریه اصل تمرکز انرژی... به اندیشه قدرت وابسته است.

مهرجویی ترکیبات و مفرداتی نو نیز دارد که به راحتی در متن و بدون رمندگی ناشی از آشنایی‌زدایی در دل خوش می‌نشینند:

ابرا انسان (ابر مرد)، میان مایه (متوسط)، فرگشت (تطور)، همانستی (این همانی)، رانه (سایق)، انگختار (تکانه)، خویشتن پای (صیانت نفس)، شؤند (صیوروت)، آروینی (تجربی)، تن یابی، تن آوردگی (تجسد)

گاه نیز واژه‌هایی به کار می‌برد که به نظر می‌رسد معلول نوعی شتاب‌زدگی یا بی‌توجهی است، مثلاً در سراسر کتاب حرف شرط «چنانچه» به جای حرف ربط «چنان» که نشسته است. (برای مثال ص ۳۹ سطرهای ۲، ۷، ۱۶، ۱۷، ۲۳) گاه ترکیب‌هایی دارد که حاوی حشوند: دین یهودیت، علم مردم‌شناسی بشر، عرفان مشرق زمینی، فرافکنش به بیرون از خود. در بعضی واژه‌ها نیز از پسوندهای زاید یا نامناسب استفاده می‌کند: ژرفناک، هیبت آسا.

در اصطلاحات حوزه روان‌شناسی اعماق نیز نوآوری‌هایی دارد که چندان مناسب به نظر نمی‌رسند: فروکوفتن (به جای سرکوبی)، فراتابی (فرافکنی)

سرمون (صورت مثالی یا کهن الگو)، غریزه شهوانی (به جای شورزندگی که یونگ آن را در معنای Libido به کار می‌برد و با مفهوم فرویدی آن تفاوت عمده داشت). زن ناشناس (روان زنانه یا مادینه جان) مرد ناشناس (روان مردانه)

خواننده از مطالعه کتاب به دو نکته پی می‌برد: ژرف کاوی‌های روان‌شناسانه مهرجویی در فیلم‌هایش مبتنایی معرفت‌شناختی دارد و خوب است بدانیم که او از روان‌شناسی به سینما روی آورده است. دیگر این که مهرجویی نه تنها در سینما به زبانی ویژه و تشخیص یافته دست یازیده است، بلکه در زبان به معنای اخض آن و در تخصصی‌ترین نوع آن که ترجمه متون علمی است، صاحب سبکی والاست.

پانویست‌ها:

۱ - depth Psychology

۲ - نام مکتب فروید «روانکاوی» و نام مکتب آدلر «روان‌شناسی فردی» است.

۳ - The unconscious ناآگاه و ناهشیار برابر دقیق این اصطلاح است. اما از دیرباز در زبان فارسی ناخودآگاه به کار رفته و جا افتاده است.

۴ - Collective unconscious

۵ - ego

۶ - archetype سرمون برابر نهاده مترجم محترم است و برای یک دستی در اصطلاح، در این متن از آن استفاده شده است.

۷ - Psychogenic

۸ - shadow این صورت به سبب ساختار پیچیده‌ای که دارد شخصیت نام می‌گیرد و حامل عناصر منفی روان است.

۹ - قالبی باستانی از وجود مادر در روان که می‌تواند صورت‌های گوناگون متناسب با مادر تولید کند.

۱۰ - قالبی باستانی از وجود پدر یا روح در روان که رویاها یا افسانه‌ها غالباً به صورت پیرخرمندی ناصح ظاهر می‌شود.

۱۱ - Anima روان زنانه یا مادینه جان (در مرد).

۱۲ - Animus روان مردانه یا نرینه جان (در زن).

۱۳ - Persona نقاب شخصیتی که فرد در روابط گوناگون اجتماعی به چهره می‌زند و خود را با آن یکی می‌پندارد.

۱۴ - self مرکز نیروهای ناخودآگاه و جامع نیروهای روان.

۱۵ - individuation (تفرد).

۱۶ - اشاره به آموزه‌های مسیحیت.

۱۷ - Mandala (دایره جادویی).

۱۸ - incarnation (تجسد).

۱۹ - paradymic (نمونه‌ای).

۲۰ - روان عینی را یونگ در معنای ناخودآگاهی جمعی که کلی و همگانی است به کار می‌برد.

۲۱ - کارکردهای چهارگانه: تفکر، احساس، شهود و حس. نگرش‌های دوگانه: تیپ درون‌گرا و برون‌گرا.

۲۲ - ماده اولیه در کیمیا کروی و جهان‌بینی‌های دینی.

۲۳ - سنگ فلسفی، ماده‌ای که کیمیاگران قصد به دست آوردنش را داشتند. (نمادی برای «خویشستن».)

۲۴ - inflation

۲۵ - هانا آرنهت می‌گوید: خواست قدرت ویژگی فرد قوی نیست، بلکه چون حسادت و از از شرارت‌های انسان ضعیف است.

«نویسنده که از هجرت طرفی نبسته بود و همیان نان‌های خشکش به ته رسیده بود و از خوردن ریشه گیاهان مزاجش ضایع شده بود، رخت بریست و به شهر بازگشت و دیگر بار به کار ملالت‌بار نوشتن بنشست.» (ص ۹۷)

بند بالا قسمت پایانی داستان «نویسنده و مار» از مجموعه روشن* جدیدترین مجموعه داستان جمال میرصادقی نویسندهٔ پرباقه است. این مجموعه با ۱۸ داستان کوتاه و یک مقدمه با نام «تأملاتی در باب داستان» ارائه شده. داستان‌ها تقریباً همگی خیلی کوتاه‌اند و نویسنده در مقدمه گفته که بدون آنکه بخواهد بعضی از داستان‌ها خصوصیت «خردگرایانه یا مینی‌مالیستی» پیدا کرده است. میرصادقی در زمینه داستان و تحقیقات نظری در باب داستان کارنامهٔ نسبتاً پری دارد. گرچه در هیچ کدام از این موارد پیش‌تاز نبوده و کاری خارق العاده انجام نداده است. مقدمهٔ این کتاب هم به بحث‌هایی کلی و اجمالی در باب داستان اختصاص دارد که بیشتر یادآوری نکات بدیهی است. اینکه استعداد در داستان‌نویسی چندان جایگاهی ندارد و تلاش از آن مهم‌تر است و اینکه داستان‌های ما (ایرانی‌ها) تقریباً همه تقلید است و اینکه در دنیا دارند داستان‌نویسی را یاد می‌دهند (!) و اینکه هر کسی که داستان زیاد بخواند می‌تواند داستان‌نویس شود (!!) و اینکه اگر خوشنودی نویسنده‌ای واقعی از کارش پایدار بماند، دیگر نمی‌نویسد (!) و اینکه سرگرم‌کنندگی

مهمترین عامل در داستان به شمار می‌آید و سرانجام این داستان‌ها در طی ده یازده سال گذشته نوشته شده‌اند و «سعی کرده‌ام تمام نظریات و شناختم را از داستان کوتاه امروز در آنها اعمال کنم.» و «چهل سال تجربه نویسندگی به من فهمانده است که...»

در داستان‌ها واضح‌ترین چیزی که در نگاه اول به چشم می‌آید مرگ اندیشی و توصیف لحظه‌های مرگ است. شاید نویسنده به این مجموعه به چشم وصیت‌نامه خود می‌نگریسته است. در بیشتر داستان‌ها پیرمردی حضور دارد که شاهد مرگ‌هایی در اطراف خود است و در بعضی موارد هم خود پیرمرد سرانجام می‌میرد. در «روشنان» مردم شهری در حال حرکت ناگهان سنگ شده می‌میرند و گروهی برای نجات از سنگ شدن به کوهستانهای دور دست فرار می‌کنند. در آنجا گور می‌کنند و در گور می‌میرند تا بعد از مرگشان تبدیل به گل و گیاه شوند. در «موج» پیرمردی در ساحل دریا نشسته و زندگی را اینگونه می‌بیند «می‌آیند و می‌روند. تلاشی است برای بودن، جای ماندن نیست.» پیرمرد شاهد کودکی است که در دریا غرق می‌شود و خود پیرمرد هم در پایان داستان به شکل نمادین می‌میرد. در «آلاله‌ها، خبر مرگ دوست جوان راوی می‌رسد و داستان به نقل تاثیر حادثه بر راوی می‌پردازد. در «قهوه‌خانه هشتم»، «میم» بعد از قهوه‌خانه هشتم به کوه سیاه «مرگ» می‌زند و راوی باز می‌گردد، اما قصد دارد بزودی به کوه سیاه برود. در «طاهری می‌گفت» طاهری که خوشبخت‌ترین و سرحال‌ترین فرد در جمع دوستان است، در حال عبور از جاده‌ای در تصادفی کشته می‌شود. در «زنک» رسیدن خبر مرگ مادرزن همراه با در غلتیدن «میم» به کف اتاق است. در «درگرد راه» راننده و مأمور

هر دو بر سر تصاحب اشیاء زندانی با یکدیگر درگیر و هر دو کشته می‌شوند. در «طوطی شکر شکن» مرگ مادر، راوی را به یاد خاطره‌هایی از زندگی مادر بزرگ می‌اندازد. در «جانشین» بزرگ مرد بوسیله افراد قبیله کشته می‌شود تا قهرمان داستان به جایش بنشیند و در این جایجایی مرگ حتمی خود را درآیند می‌بیند. «مردی در پارک» داستان مردی است که به نزد پسر و عروسش در خارج از کشور می‌رود، اما احساس تنهایی می‌کند و سرانجام در پارکی می‌میرد. و داستان «اقلیما» هم داستان مرگ‌هایی به دست قاییل و گمراهی انسان است.

غیر از این داستان‌ها در بقیه داستان‌ها هم یأس و بدبینی و تلخی کمتر از این نیست. مرد جوان «تراژیک» پس از بی توجهی معشوقه احساس پوچی و بی حاصلی کرده به خیابان می‌زند. «نویسنده و مار» که با یکدیگر بحث و جدل می‌کنند سرانجام بهره‌ای از یکدیگر نمی‌برند و می‌فهمند که زمانه عوض شده و دیگر نه گنجی وجود دارد و نه همت انسان‌های دلسوز. مرد «سرخ و سپید» بعد از مشاجره با زنش از خانه بیرون می‌آید ولی همه را در حال مشاجره با زنانشان می‌یابد. همه دعوای خانوادگی دارند، اما جوانان در آن بین حرف‌های عاشقانه می‌زنند. در «مرگ اقاقی‌ها» خانواده‌ای در تظاهرات ممنوعی شرکت می‌کنند. آن روز اتفاقی نمی‌افتد، اما فردای روز بعد درخت اقاقی‌ها شکسته است و سربازان کوچه را قرق کرده‌اند.

از مشغله‌های تازهٔ نویسنده در این مجموعه مسئله مهاجرت است. مهاجرتی که بین روشنفکران و هنرمندان بعد از انقلاب رایج شد. داستانی که مستقیماً به این موضوع می‌پردازد «آلاله‌ها» ست و راوی دوستی

حمید عبداللہیان

نویسنده و مار

جوان و پرتلاش داشته است به نام رضا که «با سن کم از خودش آدم بزرگی ساخته بود» حال رضا در کانادا در جوانی مرده و جنازه‌اش را به ایران برمی‌گردانند. رضا بیمار بوده و برای معالجه و کار به کانادا رفته، در آنجا پس از مدتی معالجه شده و وقتی دیگر به اهدافش نزدیک می‌شده و کارهایش منظم شده، مرگ به سراغش آمده است. راوی نسبت به مهاجرت او تردید دارد. در آغاز موافق نبوده اما پس از خبرهای خوشحال‌کننده راضی شده و در نهایت معلوم نیست چه نظری دارد. داستان «روشنان» به شکل نمادین به همین قضیه می‌پردازد. هوای شهری بسیار آلوده و نامناسب است. علت آلوده شدن آن مشخص نیست «وزمینش بویناک، هوا و زمینی که گل‌ها و گیاه‌ها را پژمرده می‌کرد و مردمانش را سنگین و خواب زده، مردم جسم سنگین خود را به این سو و آن سو می‌کشیدند تا توش و توانشان از دست می‌رفت، بی آنکه ناله‌ای بکنند سنگین بر زمین می‌افتادند و می‌مردند.» عده‌ای از مردم که از سنگ شدن پرهیز دارند، مهاجرت می‌کنند پس از تحمل سختی بسیار به کوهستانی سرسبز می‌رسند. «وقتی به مقصد می‌رسند، گوری برای خود می‌کنند و در آن می‌خوابند و می‌مردند تا باز مثل گیاهان از خاک برخیزند و زندگی دوباره‌ای را از سر بگیرند. آنهایی که در شهر می‌ماندند و می‌مردند، سنگ می‌شدند و تولد دیگری نداشتند.» پس فرق چندانی بین ماندن و رفتن نیست تنها در رفتن امید تبدیل و رویش پس از مرگ می‌رود که در ماندن نیست. در پایان قهرمان داستان پس از رسیدن به کوهستان برمی‌گردد تا راز سنگ و گیاه را کشف کند.

«مردی در پارک» از زاویه‌ای دیگر به مهاجرت

می‌نگرد. مردی به توصیه پسرش پس از مرگ زنش به خارج می‌رود. نویسنده است و قصد نوشتن شرح حالش را دارد. در آنجا زبان نمی‌داند و به شدت احساس غریبی می‌کند. تنها به پارک می‌رود و تنها بازمی‌گردد. آنجا را جایی زیبا می‌بیند اما نمی‌تواند از آن لذت ببرد. فکر و خیالات به سرش می‌زند و سرانجام در پارک می‌میرد.

میرصادقی مانند بیشتر داستانهای بعد از انقلاب در این مجموعه هم به شدت از نماد و سمبل استفاده کرده است. نمادهای تکراری و خسته‌کننده‌ای مثل خشکسالی، دریا، باران، رعد و برق، هوای خاکستری یا نمادهای تازه‌تر و بکرتری مثل هفت خوان، نقاش بجای مرگ، تیغ‌زار و...

بعضی از داستان‌ها از اصل و پایه نمادین هستند مثل داستان «روشنان»، «مرگ اقاقی‌ها»، «نویسنده و مار» و «بیداری دریا». در این داستان‌ها فضای ایجادشده و محور اصلی که داستان برآن می‌چرخد، یک سمبل است. در این نوع نمی‌توان غیرمعنی نمادین از داستان برداشت کرد. فضای این گونه داستان‌ها اقتضاء می‌کند که برگرداگرد نمادهای اصلی، اشاره‌ها، رمزها و سمبل‌های دیگری نیز ساخته شود. مثل آواز پرندگان یا رنگ آسمان یا عطر گل‌ها یا باران و صاعقه، اما داستان‌های دیگر نویسنده داستان‌هایی واقع‌گرا هستند که فضا در آن نمادین نیست. عناصر اصلی، رمز چیزی نیستند اما در لابلای این داستان‌های واقعی نمادهایی که فضای داستان معنی آنها را روشن می‌کند گنجانده شده‌اند. در این گونه داستان‌ها تصور معنی اولیه چندان ما را از واقعیت دور نخواهد کرد.

نماد نقاشی که بر تابلو چیزهایی می‌کشد در این مجموعه دوبار تکرار می‌شود و نشانه مرگ یا تقدیر

است. نخست در داستان «موج» زنی سه پایه و تابلویش را کنار دریا می‌گذارد و نقاشی می‌کشد. در تابلویش «آسمان و دریا واژگونه نقاشی شده‌اند، آسمان و لکه‌های ابر خاکستری به زیر افتاده‌اند و دریا و موج‌ها بالا رفته‌اند و باریکه‌های کف آلود آب، از دریا به آسمان سرازیر است.»

نقاش در «مردی در پارک» که بعد از داستان قبلی نوشته شده است، حضور آشکارتری دارد. نخست راوی او را در تلویزیون می‌بیند: «توی تلویزیون مرد نقاشی، ماهی‌های توی دریا را نقاشی می‌کرد. ماهی‌ها روی آب می‌آمدند و مرد نقاش آنها را می‌گرفت و توی تورش می‌انداخت. نگاهش خیره می‌شد. ماهی‌ها دنبال هم روی آب می‌آمدند تا تور نقاش پر از ماهی می‌شد.» این نقاش چند صفحه بعد یکبار دیگر به همین ترتیب بر صحنه تلویزیون ظاهر می‌شود و سرانجام او را در پارک می‌بیند و «مرد نقاش روبروی او سه پایه‌اش را گذاشته بود. متوجه او نشده بود. به نیمکت تکیه داد. چشم‌هایش را به مرد نقاش دوخت. دلهره سر تا پایش را برداشت.» قهرمان داستان حضور مرگ را حس می‌کند و بعد... «نقاش سه پایه‌اش را نزدیکتر آورده بود. ابرهای آسمان قرمز و خاکستری شده بود. فرهادی پشت سر نقاش ایستاده بود و به تابلو نگاه می‌کرد و سر تکان می‌داد.» و مرگ قهرمان داستان اینگونه فرا می‌رسد: «زن‌ها و مردها با لباس رسمی به او نزدیک شده بودند و پچ پچ می‌کردند و او را به هم نشان می‌دادند. توی تابلو، روی نیمکت نشسته بود. نقاش چین و چروک‌های صورتش را سایه می‌زد. رشته‌ای از موهای سفید و آشفته روی پیشانی‌اش افتاده بود. فرهادی و زن‌ها و مردها جلو تابلو ایستاده بودند و به او نگاه می‌کردند.

روشنان : ۱۸ داستان کوتاه

جمال میرصادقی

انتشارات اشاره ، چاپ اول ، ۱۳۷۹

نقاش دور او را حاشیه سیاه زد و تابلو را برداشت و به دوش گرفت و به راه افتاد. زن‌ها و مرد‌ها با سرهای خمیده و قیافه‌های ماتم زده پشت سر هم دنبالش راه افتادند و خاموش از پارک بیرون آمدند.

در داستان «زنگ» مرگ به شکل دیگری می‌آید. ناشناسی است که می‌خواهد به دیدار «آقای» میم بیاید. «میم» بوسیله کتابفروش خبر شده که قرار است امروز کسی به دیدنش بیاید. کتابفروش خواسته بود مشخصات او را شرح بدهد و از عهده برنیامده بود. فقط از چشم‌های برافش حرف زده بود. «به جور غریبی برق می‌زند که آدم... چه جوری می‌شه گفت، آدمو به یاد چشم‌های حیوانی درنده می‌انداخت. حیوانی که به شکارش نگاه می‌کنه.» کتابفروش نشانه خانه را به او داده بود. «در واقع انگار خودش نشونی خونه رو می‌دونست، من فقط برای اینکه حرفی زده باشم نشونی شما رو پیش دادم... درست نبود که من ازش چیزی می‌پرسیدم، شاید نمی‌خواست به من بگه. گفتم ممکنه شما خونه نباشین، گفت وقتی به سراغتون میاد که حتماً خونه باشین، انگار می‌دونست شما چه موقع‌هایی خونه هستین.» این قرائن «میم» را می‌ترساند. حتی رنگش پریده است و یکبار دم در حیاط رفته به کوچه سرک می‌کشد تا اینکه با صدای زنگ تلفن «کتاب از دستش می‌افتد. دستش به سینه‌اش چنگ می‌زند و به کف اتاق می‌غلتد.»

از نمادهای زیبای میرصادقی در داستان «تراژیک» است وقتی که مجید در خانه نسرین مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد، نویسنده برای توصیف حال و احساسات او تابلو نقاشی را به حرکت می‌اندازد. «تابلو

رنگ روغن روبه‌روی او، منظره خانه‌ای را در میان درخت‌ها نشان می‌داد. مردی داشت به طرف خانه می‌رفت.» اندکی بعد مرد در این تابلو (در نظر مجید) به راه می‌افتد. «به مرد توی تابلو نگاه کرد، بطرف خانه راه افتاده بود... مرد توی تابلو به خانه رسیده بود... به تابلو نگاه کرد، درخت‌های خزان زده، مرد غم زده و خانه خاموش. مرد از پله‌ها بالا رفت و در خانه را باز کرد. راهرو تاریک بود. چراغ اتاق را روشن کرد. زن روی تخت خوابیده بود و چشم‌های سبز و سردش به طاق خیره شده بود. مرد کنار تخت زانو زد و دست کوچک و سفید او را که از کنار تخت آویزان شده بود گرفت و شروع کرد به حرف زدن و گریه کردن.»

از نمادهای جالب دیگر میرصادقی داستان «قهوه خانه هشتم» است که تقدیم به مرحوم دکتر مهرداد بهار اسطوره‌شناس شده است. به همین دلیل پایه این داستان بر اسطوره‌های ایرانی است. نام قهوه‌خانه هشتم از هفت خوان پهلوانان شاهنامه (رستم و اسفندیار) گرفته شده است. «جیم» (جمال میرصادقی) با «میم» (مهرداد بهار) قرار گذاشته‌اند تا در قهوه‌خانه هفتم مسیر کوهستانی همدیگر را ملاقات کنند. جیم قبل از روشن شدن هوا به راه می‌افتد. مسیر بسیار دشوار است. در قهوه‌خانه [خوان] اول سگی که «کله شیری بزرگی داشت و دهانی سرخ و دندان‌هایی درشت.» ظاهر می‌شود. جیم او را از بین می‌برد و به راه می‌افتد. در قهوه‌خانه‌های بعدی همان نیروهای شری که بر سر راه پهلوانان شاهنامه ظاهر می‌شوند، در برابر «جیم» قرار می‌گیرند که بعضی به شکل امروزی درآمده‌اند. در قهوه‌خانه دوم آب از سنگی می‌جوشد و میشی در

انجاست و تصویر جوانی «جیم» در آب چشمه دیده می‌شود. در قهوه‌خانه سوم ماری [ازدها] به «جیم» حمله ور می‌شود که جیم او را از بین می‌برد. «قهوه‌خانه چهارم بسته بود و زن قهوه‌چی در اتاقش نبود. روی در قهوه‌خانه نوشته شده بود «ساحره [پیرزن جادو] کشته شده»، «قهوه‌خانه پنجم مهر شده بود و روی کاغذی نوشته شده بود که صاحبش دستگیر شده.» و قهوه‌خانه ششم زیر برف شدید [بیابان برف] پوشانده شده است. قهوه‌خانه هفتم بالای کوه سفیدی است که چون دیو سفیدی زیرکوه سیاه نشسته بود. «و یادآور «ای دیو سپید پای در بند» سروده پدر مهرداد بهار است. «جیم» قبلاً آنجا بوده و از او بطری نیم خالی و جامی باقی مانده است و «خاکستر سیگار هنوز گرم بود. پاکت سیگار و کبریت و ساعتی روی میز جا مانده بود.» «و بیرون قهوه‌خانه» جای پای میم بود که از کوه سیاه [سرزمین مرگ] بالا رفته بود. در قهوه‌خانه هشتم بالای کوه سیاه، چاهی بود که از توی آن صدای ناله‌ها و گریه‌ها می‌آمد. میم گفته بود یک روز از کوه سیاه بالا می‌روم و به چاه می‌رسم.» جیم به او نگاه کرده بود. «نه تنها نمی‌روی، باهم می‌رویم.» جیم به قهوه‌خانه برمی‌گردد و تصمیم می‌گیرد که به دنبال میم برود.

«زیر» و «زیر» و «پیش» مشخص شده‌اند. تلفظ کلمات دشوار خاصه کلمات همراه با «و»... با آوانویسی... مشخص گردیده‌اند.

با مقایسه این دو بخش از کتاب این اشکال می‌تواند وارد باشد که اگر در میان مخاطبان فرهنگ، بیگانگان ناآشنا با زبان نیز در نظر گرفته شده‌اند، پس لازم است تلفظ تمام کلمات داده شود چرا که دشواری و یا سادگی لغات امری تقریباً نسبی است و با توجه به مخاطبان و سطح آشنایی آنها با زبان متفاوت و تعیین مرز بین کلمات ساده و دشوار به جز در برخی موارد کار چندان ساده‌ای نیست، آن هم در فرهنگی که ممکن است مخاطبان گوناگونی با هر نوع سطح آگاهی داشته باشد. از کسانی که آشنایی چندانی با زبان ندارند تا کسانی که کاملاً با زبان آشنا بوده و تسلط بیشتری بر آن دارند. گذشته از این، با وجود توضیحاتی در مقدمه درباره نحوه تلفظ کلمات می‌بینیم در متن کتاب، تلفظ‌ها یکسان نشان داده نشده و در موارد مشابه شیوه‌های متفاوتی به کار رفته و در بسیاری موارد با مقدمه کتاب در تناقض است. به عنوان نمونه:

تلفظ کلماتی مانند «شیشه»، «شیرینی» و «کرایه» به عنوان کلماتی دشوار با حروف لاتین نشان داده شده در حالی که تلفظ لغاتی مانند: «الحق و الاتصاف»، «اورواطوار» با زیر و زبر مشخص شده که این برخلاف توضیحات مقدمه کتاب است و یا کلمه «تقویت» با حروف لاتین تلفظ‌دار شده ولی تلفظ لغت تقویت به هیچ شکلی مشخص نشده. کلمه «تقاصر» بدون تلفظ است ولی کلمه «تقصیر» با حرکات مشخص شده، یا عبارتی مانند «چاله (و) چوله» بدون هیچ‌گونه نشان و حرکتی که بیانگر تلفظ آن باشد آمده (برخلاف توضیح مقدمه کتاب). کلمه «قزل قورت» هم با اعراب و هم با حروف لاتین تلفظ‌دار شده است. کلماتی مانند «شش» و «بس» تنها با حروف لاتین نشان داده شده است. کلمات «شاقولوس»، «شاقولوس» و «شاقولوس» اصلاً تلفظی ندارند. تلفظ مدخل «گریه‌رو» پس از مدخل «گریه‌رقصانی» که خود مدخل‌های فرعی برای مدخل اصلی «گریه» هستند به این شکل آمده است (row- (کلمه گریه در تلفظ ذکر نشده).

(۳) عدم رعایت شیوه یکسان در بیان هویت و کاربرد

ترکیب «اول که» و «اولی که» آمده و کلمات «اولهاش» و «اولش» هم دو مدخل جدا شده‌اند که به نظر می‌رسد این کار لزومی ندارد.

– ترکیبات «بروبرو» و «بروبرو داشتن» جداگانه معنا شده‌اند ولی «بروبیا داشتن» مدخل مستقل نشده و ذیل مدخل «بروبیا» به شکل مدخلی فرعی آمده.

– مدخل «آب از آب تکان نخوردن» ذکر شده و پس از آن مدخل «آب از آب نجینیدن» به صورت مدخلی جدا عنوان گردیده که با موارد مشابه متفاوت است. این مدخل با مدخل‌هایی همانند «آبروی کسی را ریختن» و «آبروی کسی را بردن» که به شکل «آبروی کسی را ریختن (یا بردن)» آمده چه تفاوتی دارد؟ از جمله این تناقض‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: «بساط خود را ورچیدن» و «بساط خود را جمع کردن» دو مدخل مستقل شده‌اند. «حکایت داشتن» و «حکایت بودن» تحت عنوان یک مدخل به شکل «حکایت داشتن / حکایت بودن» آمده است و یا «حکایت کسی شدن» به شکل «حکایت کسی بودن (یا شدن)» آمده‌اند. همانگونه که مشخص شده است در ادغام مدخل‌ها نیز شیوه یکسانی اعمال نشده و برخی با علامت «/» از یکدیگر جدا شده‌اند. در پاره‌ای از مدخل‌ها با استفاده از حرف «یا» دو کاربرد از یکدیگر متمایز گردیده‌اند و گاهی کاربردهای گوناگونی یک ترکیب به شکل مدخل‌های فرعی ذیل عنوان اصلی آمده‌اند مانند مصاد «جارو زدن»، «جارو کردن» و «جارو کشیدن» که ذیل مدخل اصلی «جارو» به شکل مدخل‌های فرعی ذکر شده‌اند.

(۲) وجود ناهمبندی در شیوه مشخص کردن تلفظ کلمات:

در صفحه یازده کتاب آمده است: «معنای بسیاری از ترکیب‌ها اگر بدیهی انگاشته شود و تعریف آنها در فرهنگ نیاید برای اکثر مردم و به ویژه بیگانگانی که فارسی می‌آموزند نامعلوم خواهد بود». و در صفحه بیست و سه می‌خوانیم: «تلفظ کلمات متداول و آشنا و پر استعمال مانند آفتاب، برادری، پرده، خواب و... بی‌هیچ علامت و نشانه خاصی ضبط شده است. تلفظ کلمات کم‌استعمال و یا کلماتی که بر حسب معنی به چندگونه تلفظ می‌شوند مانند: «پشنگ» و... با علامت‌های

فرهنگ زبان فارسی عامیانه تالیف ابوالحسن نجفی، کاری است که به تازگی به بازار کتاب راه یافته و مورد توجه اهل لغت قرار گرفته است. این فرهنگ به قصد گردآوری اصطلاحات و کاربردهای رایج در زبان عامیانه پدید آمده و تا حدودی نیز به این هدف دست یافته. نیز بسیاری از ترکیبات، اصطلاحات و کاربردهای عامیانه را در خود جای داده که می‌تواند راهگشای خوبی در زمینه آشنایی با زبان عامیانه و فهم متون نوشته شده به این زبان باشد. در این کتاب لایه‌های گوناگون معنایی کلمات و اصطلاحات عامیانه به خوبی بررسی شده و در بسیاری موارد به توضیح معانی و کاربردهایی پرداخته که در عین سادگی و رواج، کمتر به آنها توجه داشته‌ایم. بسیار است نکاتی که همواره آنها را بدیهی و ساده انگاشته و بی تفاوت از کنارشان گذشته‌ایم و با اینکه در محاورات روزانه کاربرد زیادی دارند کمتر توجهی به آنها نداشته‌ایم، اما می‌بینیم که این کتاب در نهایت دقت و ظرافت آنها را گرد آورده و مجموعه‌ای نفیس فرازوی مشتاقان ادب عامیانه گشوده است. در کنار این ویژگی‌ها و مزایا توجه به برخی نکات می‌تواند این کتاب را پربارتر گرداند که به پاره‌ای از آنها به کوتاهی اشاره می‌شود:

(۱) مدخل‌ها:

– عدم رعایت روش یکسان در تمایز یا ادغام مدخل‌ها:

دو مدخل جداگانه تحت عنوان «اول» ذکر شده یکی به معنای آغاز و شروع یا شواهد: «چرا حالا دکان را بسته‌ای؟ تازه اول شب است» و «اول بدعتی آسمان شد. چه بارانی گرفته!» و «گلهای اول بهار» و دیگری مدخل «اول... شدن» به معنی شروع شدن یا شاهد: «اول بدعتی آسمان شد چه بارانی گرفته» این دو مدخل می‌توانستند تحت یک عنوان معنا شوند و نیازی به دو مدخل جدا نبود.

– ترکیب «اولها» به شکل مدخلی مستقل از

فاطمه جعفری

فرهنگ عامیانه

دستوری کلمات و بعضاً وجود اشتباهاتی در آنها:

هویت دستوری برخی کلمات بیان شده و در پارهای موارد هویت داده نشده. در مقدمه نیز اشاره‌ای به این موضوع نگردیده. ولی با توجه به مدخل‌های گوناگون می‌توان حدس زد مؤلف کلماتی را که در مواضع مختلف دارای هویت‌های دستوری متفاوت هستند با ضبط هویت آورده است مانند عبارت «حسرت به دلی» به عنوان اسم و قید، ولی این شیوه نیز در سراسر کتاب رعایت نشده. مثلاً کلمه «نیم و جبی» با این که دو کاربرد وصفی و اسمی دارد هویت دستوری آن مشخص نگردیده.

در بیان هویت اسم صوتهای نیز یکدستی وجود ندارد. مثلاً برای کلماتی مانند «عَرَّ»، «تَبَّعَ»، «بَقِیَ» هویتی مشخص نشده، حال آنکه «جیک جیک» با عنوان «اسم صوت» و «قد قد» با هویت «نام‌آوا» مشخص شده‌اند. علاوه بر این همانگونه که می‌بینید در مورد اصواتی که هویت آنها بیان گردیده به یک شکل عمل نشده مثلاً «جیک جیک» «اسم صوت» است ولی «قد قد»، «نام‌آوا» است. «تَقَّ تَقَّ»، «اسم صوت» است ولی «تَقَّی»، «نام‌آوا» است. گرچه اسم صوت و یا نام‌آوا ممکن است تفاوت چندانی در معنا نداشته باشند ولی اگر در همه موارد به یک شکل عمل شود بهتر است. هویت کلمه «اول» در شواهدی مانند «ایا پرازنده بود اول کار این قدر سخت‌گیری نشان بدهم» و «اول شب شام خود را خورده و خوابیده بودند» حرف اضافه ذکر شده که به نظر درست نمی‌رسد.

۴) عدم وجود هماهنگی در بیان معنای مدخل‌ها و گویان بودن پارهای از معانی (با توجه به شواهد)

در بسیاری از موارد کلماتی به عنوان مدخل اصلی آمده و سپس کاربردهای گوناگون آن کلمات به شکل

مدخل‌های فرعی ذیل آنها ذکر گردیده‌اند. مدخل‌های اصلی گاه معنا شده‌اند ولی برخی کلمات که معنادنشان لازم است بدون بیان معنی آمده‌اند. مثلاً کلمه «قلیه» به عنوان مدخل اصلی آمده ولی معنا نشده ولی مدخل‌های فرعی آن معنا شده‌اند.

همینطور است کلمه «وَقْلًا»، «زیج»، «اعتبار» و در مقابل، کلماتی مانند «أَخَمَ»، «أَتْرَاقَ» و «قُلَّ» ابتدا به عنوان مدخل اصل معنا شده‌اند.

در جدا کردن معنای مجازی و اصلی کلمات نیز شیوه به کار رفته یکسان نیست. گاه معنای مجازی مدخلی با نشانه «//» از معنای دیگر جدا شده مانند مدخل «استخوان‌دار». گاه این قاعده رعایت نشده مثل مدخل «انکر و منکر» که معنای مجازی از معنای اصلی جدا نشده. گاه دو نوع کاربرد متفاوت درهم ادغام شده مانند مدخل «امن و امان» که کاربرد اسمی آن به شکل جداگانه آمده درحالی که کاربرد قیدی و وصفی آن تحت یک عنوان ذکر شده است. یا در مدخلی مانند «تکان» تنها معنای مجازی داده شده و اشاره‌ای به معنی اصلی آن نشده است، درحالی که در مواردی مشابه مثل مدخل «آتش» ابتدا معنی اصلی کلمه آمده سپس معنای مجازی مطرح شده‌اند. معنی برخی مدخل‌ها گاه از خود مدخل دشوارتر است. مثلاً کلمه «چو»، «چوله» معنا شده است «تَظَرُّ»، «کلیتوریس». در برخی مدخل‌ها مانند مدخل «نیم‌خیز» شواهدی که برای معنای متفاوت ذکر شده‌اند کاملاً مفهومی نبوده و تفاوت معانی را نمی‌رساند. مدخل «نیم‌خیز» به عنوان نمونه به طور کامل نقل می‌شود:

نیم‌خیز

۱- از حالت خوابیده به حالت نشسته آمده: «تختها پهلوی هم ردیف شده بود و روی آنها آدمهای مسلول دراز کشیده بودند یا نیم‌خیز نشسته بودند»، «نیم‌خیز شدم و کاسه آب را برداشتم و کمی خوردم» // ۲- از حالت نشسته به وضع نیم‌برخاسته درآمده، ناتمام از جا برخاسته: «و از جایش نیم‌خیز شد و سلام کرد»

همان‌طور که می‌بینید شاهد دوم معنای اول و همین‌طور شاهد معنای دوم کاملاً گویا نیست و خواننده با خواندن عبارت، متوجه معنا نمی‌شود که شخص از حالت خوابیده به حالت نشسته درآمده و یا از حالت

نشسته به حالت نیم‌برخاسته. بهتر بود به جای طولانی بودن بی‌مورد بسیاری از شواهد، این‌گونه شواهد کمی طولانی‌تر می‌شدند تا شاید خواننده معنا را ساده‌تر دریابد.

۵) شواهد:

« ذکر شاهد ذیل عنوانی نامناسب با آن:

— برای مدخل «ثقل سرد» شاهد آورده است: «حکیم موسی را برایش آوردم گفت «ثقل سرد کرده...» که این عبارت شاهد است برای «ثقل سرد کردن» و می‌بایست ذیل مدخل مربوط به خود که بلافاصله پس از مدخل «ثقل سرد» آمده، ذکر شود.

— برای مدخل «قورت دادن» چندین معنا ذکر شده، معنای اول آن «بلعیدن» و «فرودادن» است و معنای چهارم آن «مغلوب کردن و از پادراوردن و بیچاره کردن»، حال آن که سومین شاهد معنای اول این است: «اگر ما (= من) از پس یک هندی برنیاییم کلاهمان پس معرکه است. آن ناکسهای دیگر درسته قورتان می‌دهند» که این عبارت بیشتر متناسب با معنای چهارم است تا اول.

— ذیل مدخل «قشو» شواهدی آمده که مورد شاهد است برای مدخل فرعی «قشو کردن» ذیل مدخل «قشو» همانند موارد مشابه آن مانند «قطع کردن» که مدخل فرعی «قطع» است.

« طولانی و یا کوتاه بودن بیش از حد شواهد:

شاهد مدخل «راحت کردن» به معنی «استراحت کردن»؛ بنده در شب به سرعت خودم را به شهر رساندم. اما باز هم دیر شده بود و دیدم خوب نیست آن وقت شب مصدع آقا بشوم لایذ خسته بودید و می‌خواستید راحت کنید.

شاهد برای بیست و پنجمین معنای گرفتن: آدم پرکار و دلسوزی بود. مستخدمین را به علت تنبلی مؤاخذه می‌کرد. به این سادگی‌ها هم کسی را نمی‌بخشید. بارها پیش می‌آمد که مادرم واسطه می‌شد تا او... آشپز را که چلویش بوی دود گرفته بود ببخشد.

در کنار این شواهد طولانی برخی شواهد بیش از حد مختصر هستند. مثلاً ذیل مدخل «الوان» آمده «پارچه‌الوان» و یا شاهد برای مدخل «اول» عبارت «گل‌های اول بهار» آمده است.

ابوالحسن نجفی

فرهنگ فارسی عامیانه

جلد اول

آ-ذ

فرهنگ زبان فارسی عامیانه

ابوالحسن نجفی

انتشارات نیلوفر، چاپ اول، ۱۳۷۹

«در میانه بودن هم قدرت است و هم خنثی بودن و من سال‌ها ناخواسته در میانه بودم، پسر بچه و مرد جوانی بودم ایستاده در کنار پدرم و برادرم و... ولی خود را از آنها نمی‌دانستم، نیرویی از درون مرا از آنها دور می‌کرد و به سوی نیمه‌ی دیگر می‌کشید تا در جایگاه مادرم و خواهرم و... بنشاند. وجود بیرونی‌ام در میان مردها بود و تمام احساسم میان زن‌ها.» (ص ۱۶۹)

رمان جنسیت گمشده با سوژه‌ای جدید و جسورانه، حرکت نوینی در تاریخ رمان‌نویسی کشورمان است. بحران هویت و گم‌گشتگی بن‌مایه‌ی اصیل رمان است که در قالب فردی دوجنسی برای یافتن جنسیت حقیقی خود تصویر می‌شود و راوی در سفری بیرونی و درونی از خود به خود می‌رسد. سفر روحی او با سفر از دنیای میانه به دنیای زنانه تقارن می‌یابد و به استحاله‌ی درونی می‌رسد و در خاتمه به یک اندیشه‌ی فراجنسیتی و رهایی نایل می‌شود.

رمان در سوبه‌ای واقع‌گرا به دور از بازی‌های زبانی و مدرن‌گرایی رایج به روایت تحول یک شخصیت می‌پردازد. تکنیک رمان به شیوه‌ی ثبت رویدادهای عینی و خاطره‌نویسی است که با سیری شتابنده و سرریز

یادهای گذشته در بافت یادداشت روزانه و گاه با صیغه‌ی سفرنامه‌نویسی در ده فصل پیکربندی می‌شود و خاطرات راوی از منظر «من راوی» روایت می‌شود. رمان اشاراتی پنهان و آشکار به واقعیت‌های تاریخی و اجتماعی دارد و به جزم‌اندیشی و قطعیت‌پنداری موروئی در فرهنگ پدرمحورانه‌ی ما اشاره می‌کند.

دو صدای واضح در رمان به گوش می‌خورد: صدای راوی و پدر. پدر مرد روشنفکری است که شاهنامه می‌خواند و برای مجلات ادبی، نقد ادبی و مقاله می‌نویسد. ولی تفکر سنتی مرد سالارانه او هنوز غالب است، همانگونه که مادر پذیرای آن.

«باز صدای مامان می‌آید که دختر مهرنوش را دعوا می‌کند و قربان صدقه‌ی پسر مهرنوش می‌رود.» (ص ۳) رابطه‌ی راوی و پدر، ارتباطی دوسویه و ناهمگن است؛ نفرت توأم با عشق. نویسنده با نگاهی روان‌شناسانه به این رابطه می‌پردازد ولی این مهم که در تمامیت رمان متناسب با نوع سوژه، شایسته پرداخت عمیق‌تری بود، انجام نمی‌شود. البته نوع انتخاب زاویه دید نیز اجازه این روانکاوی را کمتر به نویسنده می‌دهد.

«دلم می‌خواهد از هرچه نام او را بر خود دارد، خلاص شوم، کاش می‌شد اثاث او را فروخت یا سر به نیست کرد.» (ص ۵)

«شاید هرکس دیگر از خوابیدن در رختخواب مرده ناراحت شود... من نسبت به پدر این طور نیستم، حتی

لذت می‌برم من حتی دوست دارم زمستان‌ها از حوله‌ی آبی‌رنگ او استفاده کنم...» (ص ۵)
در جای دیگر می‌گوید: «شاید علاقه‌ی من به احمد، ناخودآگاه ناشی از شباهت رفتار او با پدر بود... خیلی دلم می‌خواست احمد همانند پدر باشد، صبور، آرام و پر قدرت.» (ص ۶)

اما، پدر، نماد مردانگی سرکوبگر همیشه مانند کابوسی همراه اوست: «یک لحظه پدر را دیدم در قبر گزیده و پوسیده و رها شده... دستش را بیرون آورد روی منچ پایم گذاشت و مرا به درون کشید... با همان ناخن‌های لاک زده توی صورتش کوبیدم، نمی‌خواست رهایم کند.» (ص ۱۵۰)

در فصل اول پدر مرده است و راوی پس از تغییر جنسیت در تدارک سفر به هند است. از فصل دوم رمان تا به آخر راوی را در هند می‌بینیم که به واسطه برخی تداعی‌ها به شرح گذشته خود می‌پردازد. در فصل ۷ به چگونگی تغییر جنسیت خود با اطلاعات دقیق گزارش گونه‌ی پزشکی می‌پردازد، با بسیاری اصطلاحات خاص پزشکی که متن را به پانویس نیازمند می‌کند. در فصل‌های دیگر از خدمت سربازی و معاف شدن و دوستی با مردانی که او را به چشم یک زن می‌دیدند، پرداخته می‌شود و مهم‌تر از همه به رابطه‌ی عاشقانه خود با «احمد» می‌پردازد. احمد هیچ‌گاه نمی‌تواند از تردید خود رها شود و به قول ازدواجش با راوی تن دهد.

شخصیت «احمد» که ظاهراً نقش تعیین‌کننده‌ای

بهناز علی پورگسگری

برزخ راوی

در تصمیم زندگی راوی دارد، دیده نمی‌شود. خواننده او را جز در توصیف ظاهری‌اش و لحظاتی از قهر و آشتی‌های رمانتیک نمی‌بیند.

در فصول بعد با شخصیت «آواتارا» یک جوکی هندی آشنا می‌شویم، شخصیتی به ظاهر مقدس که مردم از سراسر دنیا برای طلب آرامش به او پناه می‌برند. رمان لحظاتی از سرگشتگی این افراد را ترسیم می‌کند. «آواتارا» حضوری طنزآمیز دارد. از انگشتانش گردی می‌سازد و به تیزک به زائرانش می‌دهد. از آسمان انگشتر و ساعت ظاهر می‌کند.

«آواتارا برای مرضیه یک ساعت خلق می‌کند و به شوخی می‌گوید شک نکن سیتی زن اصل است.» (ص ۱۶۵)

«آواتارا انگشتی خلق کرد و برای خانم جلالی پرتاب کرد...» (ص ۱۶۴)

زنان ایرانی که در حلقه زائران «آواتارا» هستند، افرادی‌اند که برای خواست‌های ناچیزی که همه مشغله ذهنی آنهاست، به دنبال معجزه‌اند و در این دور و تسلسل سرگردان، آنان گرفتار یک سطحی‌نگری و موهوم پنداری دیرینه‌اند. وصف حال یکی از زنان که می‌گوید: «هیچ چیز سرچایش نیست، همه چیز به هم ریخته... همه چیز لقی می‌زند، خیلی از کارهای ما به خاطر نداشتن الگوست، نداشتن ذهنیت مشخص و... همه چیز برایمان دیمی است.» (ص ۱۳۰) حکایت بی‌تی

از حافظ است:

سال‌ها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد

و آنچه خود داشت زیگانه تمنا می‌کرد
و اما رفت و آمد این زنان و گاه جمله‌ای و حرکتی و... کارکرد خیلی مناسبی در متن نمی‌یابد.

زبان رمان در هشت فصل اول، زبانی بدون تغییر، گزارش‌گونه گاه توصیفی و روایی است و گاه در خدمت روند استحال روحی راوی قرار می‌گیرد. به خصوص که گاهی از تجارب و احساسات مردانه با توصیف زیبایی زن‌ها نمود می‌یابد و برخی مواقع تراوشات احساسات زنانه را با خود دارد. ولی این سیر به تناسب در رمان دیده نمی‌شود یعنی کاملاً در خدمت شرایط پرزخی راوی نیست. اما زبان راوی چنان در مسیر ساخته شدن او پیش می‌رود که خواننده اصلاً نویسنده را نمی‌بیند و این از محاسن رمان است.

زبان گزارشی گاه حس را از متن می‌گیرد و از حیطة زبان داستانی عدول می‌کند، مانند: «از همان دوران اهل درد دل و صحبت کردن با دخترها و زن‌ها بودم.» (ص ۲۵) یا «گل رویش خیلی سرچال نبود.» (ص ۱۵۷) «بیهوشی ماهی داشتم.» (ص ۹۶) «بغضم خشک شده بود و اوقات شریفم تلخ بود.» (ص ۱۵۶)

اما زبان در فصل‌های پایانی، متناسب با تحولات روحی راوی از غنای بیشتری بهره‌مند می‌شود و از بُعد رمانتیک‌گرایانه خود دور می‌شود. در این فصل‌های آخر او به نوعی اشراق و خودیابی می‌رسد. قرار است داستان در یک عمق اسطوره‌ای و فلسفی گسترش یابد. اما

پرداختن به اساطیر هندی، اسطوره‌های آفرینش و... تا چه اندازه در خدمت درونمایه داستان قرار می‌گیرد؟

پرداخت به این دسته اساطیر می‌توانست پیوند محکمی با روند زن شدن راوی برقرار کند. تناقض شخصیت راوی قابل بررسی است. او که از ذره‌بین قضاوت آدم‌های اینجا قرار کرده است می‌گوید: از این که کسی مرا نمی‌پایید و هر حرکتی زیر نظر نبود، احساس واخوردگی می‌کردم، ناگهان از زیر آن ذره‌بین بزرگ که همه عمر مرا احاطه کرده بود، بیرون آمده بودم و این حرص مرا در می‌آورد.» (ص ۱۵۷) ولی باز به دنبال تأیید و تحسین است.

«این همه سال با خودم فکر می‌کردم با زن شدنم همه چیز روبه‌راه می‌شود... ولی حالا احساس می‌کردم یک جای کار لنگ است کجا؟ نمی‌دانستم، شاید آن تأیید، آن تحسین، آن پذیرش و...» (ص ۱۵۶)

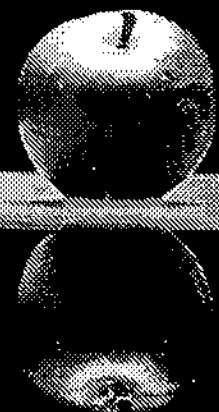
یکی از ضعف‌های رمان آن است که راوی آرزوی زن شدن و ارتباط آن را با سفر هند در خواب دوران کودکی‌اش باز می‌جوید و این نمی‌تواند دلیل قانع‌کننده‌ای در خدمت متن داستان باشد.

از طرفی رمان با همه محاسنی که دارد، دارای شکاف و انشقاقی است که به انسجام طرح ضربه می‌زند. همچنین گاه با حجمی از خاطرات مواجهیم که بی‌هیچ کارکردی در متن رها می‌شوند.

خانم فرخنده آقایی با نخستین تجربه رمان‌نویسی‌اش توانسته است، راه را برای آینده شایان رمان‌هایش فراهم کند.

فرخنده آقایی

جنسیت گمشده

جنسیت گمشده

فرخنده آقایی

نشر البرز، چاپ اول، ۱۳۷۹

حکایت آن که با آب رفت نوشته محمد بهارلو شامل دوازده داستان کوتاه و بلند است که پس از رمان عشق کشی آخرین اثر او است. وجه مشخصه اغلب داستان‌ها تنهایی و بیگانگی آدم‌ها در فضای تلخ و اندوهباری است که به صورت گفت‌وگوهای زنده و در یک «زمینه» طبیعی جلوه‌گر می‌شود. اصولاً «گفت‌وگو» از مواد و مصالح اصلی داستان‌ها است، حساس‌ترین عنصری است که استحکام ساختار داستان‌ها به آن وابسته است. خواننده اغلب به طور ناگهانی و بی مقدمه در جریان گفت‌وگوی آدم‌ها قرار می‌گیرد و «حال و هوا» (مود) و «مایه» (تم) داستان‌ها براساس همین عنصر گفت‌وگو شکل می‌گیرد. نویسنده هر گفت‌وگویی را مبتنی بر شخصیت آدم‌ها و مقام و موقعیت آنها و مقاصدی که در سر دارند ساخته و پرداخته است. به عبارت دیگر آدم‌ها متناسب با طبیعت و اخلاق و براساس منافع آنی خود حرف می‌زنند، همان طور که به طور طبیعی فکر می‌کنند یا باید فکر کنند.

در داستان‌های «چاقو» و «هفت‌سین» کلام آدم‌ها ساختار داستان را پدید می‌آورد و آنچه در ذهن ما شکل می‌گیرد تا حدود زیادی وابسته به همین کلام است.

توصیف داستان‌ها - چه توصیف طبیعت و چه توصیف چهره آدم‌ها - بخش بسیار کوچکی از هر داستان را دربرمی‌گیرد. در واقع نویسنده کوشیده است طنین صدای خود را در مقام نویسنده به حداقل برساند و حد اعلای تلاش او به رساندن صدای آدم‌ها به گوش خواننده، معطوف است. در قطعه زیر از داستان «چاقو» عنصر گفت‌وگو هم فضا را می‌سازد و هم احساس و اندیشه نهفته آدم‌ها را بیان می‌کند:

«اگر پایان خواب تو همین باشد که گفتم، بنا براین قهرمان سفیدپوش خواب تو جان به در برده.

- نه نبرده

- منظور چیست؟

- من نتوانستم، تحمل نیاوردم آخر خواب را ببینم. همانطور که گفتم پریدم از خواب.

- خواب تو همین است که گفتم. بنا به تعریف خودت سیاه‌پوش‌ها قبل از آن که دست‌شان به آن مردک برسد خواب به پایان رسیده. پریدن تو از خواب دست خودت نبوده.

- اما واقعیت چیز دیگری است!

در گفت‌وگوی بالا که یکی از آدم‌ها دارد بخشی از خواب کابوس گونه خود را برای دوستش نقل می‌کند. حایلی میان خواب و واقعیت یا رؤیا و تخیل وجود ندارد؛ از همین رو کلام راوی فضایی را می‌سازد که پدیدآورنده ساختار خیالی و وهمی داستان است. مخاطب راوی، در مقام معبر، خواب راوی را تعبیر می‌کند، اما تعبیر راوی از

خواب خودش چیز دیگری است. داستان وقتی به پایان می‌رسد که ظاهراً خواب تمام شده است و راوی پلک‌هایش را روی هم گذاشته است؛ گویی که همه داستان در خواب می‌گذرد. هیچ‌کس در داستان حضوری بیدار و «هوشیار» ندارد؛ در واقع داستان تمام نمی‌شود، بلکه رها می‌شود، و ما خودمان باید داستان را در ذهنمان ادامه بدهیم، هر کس به شیوه خودش.

در داستان «هفت‌سین» نیز کمابیش همین صنعت به کار رفته است. به جز «پاراگراف» (بند) نخست داستان که نویسنده موقعیت مرد داستان را توصیف می‌کند، بقیه داستان به صورت یک گفت‌وگوی بلند و بریده بریده است؛ گفت‌وگوی مرد و زن جوانی که به بن‌بست رسیده‌اند، یا خود را از بن‌بست رها نکرده‌اند. فاجعه‌ای در داستان رخ نمی‌دهد، و اگر فاجعه‌ای وجود دارد در پس پشت داستان است که ما از آن خبر نداریم و فقط آن را از طریق همان گفت‌وگوهای بریده بریده احساس می‌کنیم. در روز اول سال نو زن به خانه مرد می‌آید تا سفره هفت‌سین را برای او بچیند. در یک همچو روزی که علی‌القاعده - یا علی‌الرسم - همه چیز باید حکایت از تازگی و سرزندگی و نشاط و شفع بکند آنچه در داستان خیره‌کننده است - و ما در همان کلمات بریده بریده می‌بینیم - گسیختگی و بیگانگی و فرسودگی شگفت‌آوری است که فضای خانه و فضای ذهن آدم‌ها را آکنده است، و ما نفرین و نکبت این فضا را در خودمان احساس می‌کنیم.

فتح الله گهرانی

آزمایشگری در ساختار زبان

«هفت سین» نیز مانند «چاقو» پایانی ندارد و هر خواننده‌ای می‌تواند پایان شخصی خودش را بر آن متصور باشد. در بلندترین داستان کتاب یعنی «حکایت ناتمام» این بریدگی و رها شدگی با وضوح بیشتری به چشم می‌خورد، که در عنوان خود داستان نیز منعکس است.

آدم‌های اغلب داستان‌های حکایت آن که با آب رفت مقام و موقعیت ثابت و پایداری ندارند. هویت آنها نیز نامتعین است و اگر هویتی در کار باشد، در خیال و خاطره آدم‌هاست و به گذشته‌های دور و دراز راجع است. ما نمی‌دانیم که دو آدم اصلی نخستین داستان کتاب «عقلای مجانبین» که تمام روزهای خود را به نوشتن نامه می‌گذرانند چه کسانی هستند. آدم‌هایی که آنها در نامه‌ها و گفت‌وگوهای خود به آنها اشاره می‌کنند از چه جنمی هستند؟ آیا آنها آن‌گونه که ما می‌شنویم یا می‌خوانیم خل و چل و عقل باخته‌اند؟ دیوانه فرزانه‌اند یا عقلای مجانبین؟ نویسنده هیچ توضیح قطعی و مجاب‌کننده‌ای در داستان نیاورده است؛ زیرا این طور به نظر می‌رسد که هیچ توضیح قطعی و مجاب‌کننده‌ای وجود ندارد. در داستان «حکایت آن که با آب رفت» — که عنوان کتاب نیز هست — آدم‌هایی که در داستان ظاهر می‌شوند موقعیت ثابت و پایداری ندارند. گویی همه چیز شناور است و با «آب» می‌رود. در داستان «رود زهر» نیز کمابیش همین مایه تکرار شده است، همه چیز ناپایدار و شناور و جاری است، و همچون زهر جان آدم‌ها

را مسموم می‌کند. در داستان «بوجی» نیز گویی آدم اصلی داستان پیرمردی که می‌خواهد خود را به جریان آب بسپارد، از فضای داستان‌های دیگر کتاب آمده است و خواننده احساس می‌کند که هر آدمی عکس‌برگردان آدم‌های داستان‌های دیگر است.

در «تابوتی بر آب» نیز که وجهی کنایی و «سمبلیک» دارد، در واقع ما با دو داستان روبه‌رو هستیم؛ یکی صورت ظاهر داستان — ماجرای یک لنج به گل نشسته — و دیگر آنچه در لایه زیرین جریان دارد. در داستان ظاهری ما با چند آدم سر و کار داریم، آدم‌هایی که در پی هویت گمشده خود — پاره‌های پراکنده وجود خود — هستند. هر کس چیزی را از کف داده و در پی یافتن گمشده خویش است. زن و مرد جوان داستان هر یک در پی همسر جوان خود هستند. پسر کوچک نیز در پی پدر خویش است و آدم‌های دیگر کمابیش به همین سیاق. اما لنج در شبی سرد و تار و مه‌آلود — و زیر آتش احتمالی دشمن — به گل نشسته است، و به تابوتی شناور می‌ماند. آدم اصلی داستان، وقتی که همه بر عرشه لنج، در زیر سایبان برزنتی سفید — که به کفنی می‌ماند — آرمیده‌اند، به انبار لنج پناه می‌برد تا در آن جا بیاساید. در گوشه‌ای از انبار لنج چشمش به یک تابوت می‌افتد که پیرمرد مسافری درون آن دراز کشیده است و دست‌هایش را صلیب‌وار بر سینه‌اش گذاشته است. به رغم تصور مرد، پیرمرد درون تابوت نمرده است، بلکه برای گریز از سرمای گزنده روی عرشه به آن پناه آورده

است. به توصیه پیرمرد، مرد نیز به طرف تابوت خالی دیگری می‌رود تا در آن قدری بیاساید. در واقع خوابیدن مرد در درون تابوت نمادی است از وضع هول‌آوری که او و دیگر مسافران در آن قرار دارند.

آنچه در حکایت آن که با آب رفت چشم‌گیر است تلاش نویسنده برای ضبط کلام و لحن‌های گوناگون گفتار طبقات و دسته‌های مختلف مردم است. نویسنده کوشیده است قیافه آدم‌ها و خصوصیات قومی و اخلاقی آنها و فضای محیط را در گفت‌وگوی آدم‌ها به دست دهد. گفتار و محاوره آدم‌ها با انبوهی از اصطلاحات رایج و تعابیر عامیانه سرشته شده است. بسیاری از این اصطلاحات و تعابیر وجه کنایی داستان‌ها را تقویت کرده است و در کمتر داستانی ما با یک مایه و مضمون محدود و تک بعدی روبه‌رو هستیم؛ زیرا وقتی صداهای گوناگون در داستان تعبیه می‌شود، طبعاً زمینه برای مفاهیم چند معنایی نیز وجود خواهد داشت. وقتی صداهای گوناگون به موازات یا در تلاقی با هم شنیده می‌شوند و صدا در صدا انداخته می‌شود، احتمالاً هیچ کلامی جایگاه برتر و برگزیده را پیدا نمی‌کند و زمینه برای نوعی همنوایی یا همگرایی فراهم می‌شود. حتی در داستانی مانند «رود زهر» و «حکایت آن که با آب رفت» که به صورت نوعی تک‌گویی بلند درونی یا مستقیم نوشته شده‌اند، وجه محاوره‌ای تک‌گویی به چشم می‌خورد، و نویسنده سعی کرده است هیچ صدای «غالبی» به گوش نرسد.

حکایت آن که با آب رفت

حکایت آن که با آب رفت

محمد بهارلو

مؤسسه فرهنگی نوروز هنر، چاپ اول، ۱۳۷۹

سخن عشق حرام است بر آن بیهوده گو

که چو ده بیت غزل گفت مدیح آغازد
(سعدی)

شعله زار فریاد نخستین دفتر شعر است از خانم مهرانگیز اوحدی پژوهشگر و مترجم که به تازگی منتشر شده است. از ایشان، پیش از این شاهد ترجمه‌ها و مقالاتی پراکنده از جمله: ترجمه کتاب حکایت شعر رابین اسکلتن و مقالات زیبایی‌شناسی فلسفی جیمز آلفرد مارتین، رقص و دین جودیت لایته‌ها، موسیقی و دین ترالینگسون، پوشاک دینی در مشرق جان ای. وولمر و... بوده‌ایم. کتاب حاضر شامل ۸۳ قطعه شعر در قالب‌های کهن است که بیشتر آنها را غزل تشکیل می‌دهد. نام کتاب برگرفته از مطلع غزل شماره ۷۵ است:

شعر من شعله زار فریاد است

سرزمینی ز خشم بنیاد است

(ص ۱۱۱)

شعله زار فریاد سخن عشق است و شاعر این خصیصه را از ابتدا تا انتها صریح و روشن اعلام داشته است. اگر بر این باور باشیم که شعری توانسته است رسالت خود را به انجام رساند با هر دیدگاهی - عاشقانه، اجتماعی، سیاسی، عرفانی و... - و در هر قالب و شکلی مانع از این انتقال نبوده و کلام در بند واژه و تعبیرات کهن گرفتار نمانده است که نتواند حتی، نیاز شنیداری انسان امروز را برآورد، باید اذعان کرد که شمار قابل توجهی از اشعار این مجموعه به این نیازها پاسخ مثبت می‌دهد. شاعر در بیشتر اشعار، در یکی دو قالب نفز و دلنشین (غزل و مثنوی) برای رسیدن به زبانی تازه خود را آزموده و آنچه به حاصل آمده درخور توجه است: تعبیرات و اصطلاحات نوینی طرح افکنده شده است که ذهن خواننده را دائماً به خود معطوف می‌کند؛ این تعبیرات و اصطلاحات دارای نوعی بیان تصویری هستند، یعنی واژه‌ها در تصویر معنا می‌یابند که یکی از خصایص اصلی سبک تغزل است که بیشترین شکل را در این دفتر به خود اختصاص داده است:

با گیسوان شب غم پنهان ما مگو

آشفته تر مکن سحر بی قرار را
(ص ۴۲)

ذرات خاک رقص کنان در هوای دوست

با شعر آفتاب هزاران ترانه زد
(ص ۸۰)

اگرچه موج دلم بی قرار می لرزید

بنای یاد تو بر صخره زار محکم بود
(ص ۳۴)

درونمایه مقید شعر در جای جای دفتر عشق است و عاشقی، در اشعار عاشقانه لذا یذ حسی عمدتاً برجسته می‌شوند و به گونه‌ای عیان خود را می‌نمایانند، اما با آنکه سطح شعر در این دفتر عاشقانه است، با دیدگاهی ژرف‌تر نگاه شاعر را به عناصر دیگر نیز درمی‌یابیم از جمله عنصر «زمان» که خواه ناخواه با «جاودانگی» ارتباط می‌یابد که خود زیربنای اندیشه‌ای اسطوره‌ای است. مطرح کردن ضمنی «زمان» درحقیقت نوعی واقعیت را به تصویر می‌کشد که واکنش خوانندگان در هر دوره از زمان و در هر مکانی در برابر آن همواره یکسان و پایدار است؛ کوتاه بودن عمر که اندوهبار است و آگاهی انسان از این حقیقت، فناپذیری و بی‌ثباتی زندگی که همگی در ارتباط با «زمان» و گذرا بودن آن مطرح می‌شود، نیز تجلی اسطوره در آن که از باورمندی‌های ناهوشیار و ناخودآگاه ذهن برگرفته شده است به یاری تصویرها می‌آید و همگی در محور دید شاعر قرار می‌گیرند که نتیجه آن به دو شکل مشخص مطرح می‌گردد:

۱) به صورت «گریز از زمان» که وضعیتی است آرمانی. عاشق و معشوق همیشه می‌توانند در کنار یکدیگر باشند، بدون آن که ماهیت زمان و گذر آن درک و دریافت شود. همه لحظه‌ها ابدی است و نسبیت را بر نمی‌تابد و استحاله زمان و حتی مکان در این بخش همانگونه که در اسطوره مطرح است، بیان می‌شود:

نه خواب و نه بیدار و نه هوشیار

نه ساحل، نه دریا نه موج قرار

نه روز و نه شب یک جهان راز بود

در عشق از هر کران یاز بود

(ص ۵۹)

زمان ایستا و زمین خواب بود

شبستان ما غرق مهتاب بود
(همان)

✱

بیا اندک اندک فراتر شویم

بر امواج هستی شناور شویم
(ص ۱۷)

۲) اعلام و اعتراف به این آگاهی اندوهبار (کوتاهی عمر، شتاب لحظه‌ها و...).

شاعر در این بخش واقعیت نسبی موجود در زمان و مکان را دریافته است و آن را به صراحت بیان می‌کند، مخاطب را هشدار می‌دهد، او را به غنیمت داشتن لحظه‌ها و استفاده از آنها وسوسه و ترغیب می‌کند و کوتاهی عمر را به تصویر می‌کشد:

ما مانده‌ایم و قصه اسطوره‌وار مرگ

کو خود فراز هستی بی اعتبار ماست
(ص ۸۴)

✱

در داغگاه گردش شبها و روزها

دریای عمر ماست که تبخیر می‌شود
(ص ۱۲۴)

بمان شب دراز است و دیراشنا

مبادا که فردا نماند به ما
(ص ۴۷)

✱

که این واپسین لحظه همت کنیم

زمان را بدزدیم و قسمت کنیم
(ص ۵۸)

✱

بیا دست در دست هم بی‌صدنا

بچینیم این واپسین خوشه را
(ص ۱۸)

اینگونه است که در سرتاسر دفتر به شبکه‌ای کلامی برمی‌خوریم که حاکی از درگیری پی‌گیرانه ذهن شاعر با گذر زمان، کوتاهی عمر، ابعاد زمان و مکان و مضامینی از این دست هستند و از آنجا که هر شعری با لذات در خود دارای نوعی تجربه است، برای درک و دریافت این تجربه از سوی خواننده و درحقیقت برای رسیدن به نوعی کشف وحدت - که هدف اصلی شعر

✱

هنگامه آشوری

سخن عشق

است - تا جایی که به عنوان جزئی از یک کل بزرگتر مطرح شود، خواننده نیازمند تصاویر و نمادهایی است که منظمأً تکرار شوند و تصاویر مشابه اما تازه در کلام را ارائه دهند که این تصاویر در چارچوبی نظاممند خواننده را به ناخودآگاه شاعر رهنمون می‌شود؛ و از جایی که شعر همواره عکس‌العمل احساسات شخصی است و ارزش‌های آن را ماهیت عواطف مطرح شده در آن تعیین می‌کنند، این شبکه کلامی می‌تواند ما را به این ماهیت عاطفی رهنمون شود. حال این ماهیت می‌تواند از طریق رها ساختن عواطف یا گریز از عواطف باشد. واژگان مرتبط با شبکه کلامی موجود در اشعار از این دست‌اند: زمان / سالی که رفت / خواب زمان / نبض روز و شب / شب سیاه زمان / شمع هستی / ایام رفت / واپسین لحظه‌ها / چرخ زمان / سیاهة تقدیر / دیر شدن زمان / سالی که رفت / گام غروب و...

با نگاهی گذرا به این گزینه‌ها درمی‌یابیم که عنصر مسلط این دفتر «زمان» و متعلقات آن است تا آنجا که رد پای اندیشه‌های اسطوره‌ای و فلسفی مربوط به زمان و ادبیت و درک لحظه‌ها به خوبی مشهود است:

ما ایستاده‌ایم و زمان دیر می‌شود
مبهوت خویش و آینه‌مان پیر می‌شود
(ص ۸۸)

بسا روزهایی که بی‌کام رفت
پشیمان نشستم و ایام رفت
(ص ۴۷)

چه خوش دمید به باغ زمان گیاه گناه
وگر نه نقش زمین رنگ برگ و بار نداشت
(ص ۴۱)
دیگر از ویژگی‌های این دفتر آمیختگی مضامین با

تصاویر طبیعت است، طبیعت همانگونه که هست، رنگارنگ و جذاب در واژگان راه می‌یابد و همچون کهن الگویی فراموش شده در زندگی ماشینی انسان امروز دوباره جان می‌گیرد و عطر و بوی جادویی از یاد رفته را فریاد خواننده می‌آورد:

شبی مست و گلزار شب خوابناک
زمین خفته در عطر نوشین تاک
سمن بوی گیسوی شب، بافته
گل عشق در باغ بر تافته
(ص ۵۶)

برگ شقایق لب تر می‌گشود
بوسه ز باران سحر می‌ربود
(ص ۱۰۵)

چون آفتاب پهنه صحرای صبح را
با خوشه‌های نور هماغوش می‌کنی
(ص ۳۱)

شب در سکوت ماه به جولانگه خیال
افسون عشق، هاله پندار می‌شود
(ص ۶۵)

«ارزش‌گذاری‌ها» یکی دیگر از خصیصه‌های شعری این دفتر است، زندگی می‌جوشد، گل و گیاه و عشق به طبیعت در کنار آن و معشوقی که خود دستمایه این همه شوریدگی و تصویر قرار گرفته، از سوی شاعر با نگاهی مطلق نگریسته نشده است. چنانکه ارزش‌ها در ورای یک عشق تک‌بعدی پنهان نمی‌مانند دیگران نیز به چشم می‌آیند و ارزش‌ها و یادشان گرامی داشته می‌شوند که جوهره عشق نیز همین است؛ عشق به انسان. غزل‌های شماره ۶، ۳۳، ۵۱ و مثنوی شماره ۴ اشعاری از این دست هستند.

و فور تلمیحات و جایگیری به جا و زیبایی آنها در جای جای اشعار اشراق و همزیستی فکری شاعر را بر احوال ایشان نمایان می‌سازد:
با سخر اهورایی خورشید سحرگاه
اهریمن شب خوی سیه کار شکستی
(ص ۸۵)

از پا فتاد و شکوه برآورد رابعه
کای دوست در مرام تو با دوست این کنند؟
(ص ۹۸)

عطاروار عطر بهاران عشق را
بر برگ هستی باغ زمانه زد
(ص ۸۰)

مجنون چه زار در دل تاریخ می‌گریست
صحرای شب حکایت لیلا گرفته بود
(ص ۲۵)

سودابه‌وار در پی یک جرعه خیال
خون در شراب سرخ سیاوش می‌کنی
(ص ۱۷)
در این میان شعری بلند در قالب مثنوی برای فرزند سروده شده است که شاید بتوان بر آن نام «مادرانه» نهاد. مادرانه‌ها همچنان که از نامش برمی‌آید، اشعاری کاملاً زنانه هستند و شاید به همین دلیل با سرزمین، خاک و طبیعت پیوندی عمیق دارند و نهاد این اشعار همواره آن است که در ستایش یا نکوهش یا در مقام اندرز و پند به فرزند، این مفاهیم (خاک، زمین، فرزند، طبیعت) یکی انگاشته می‌شوند و عشق به آنان در دفاع از آنان متجلی می‌شود:

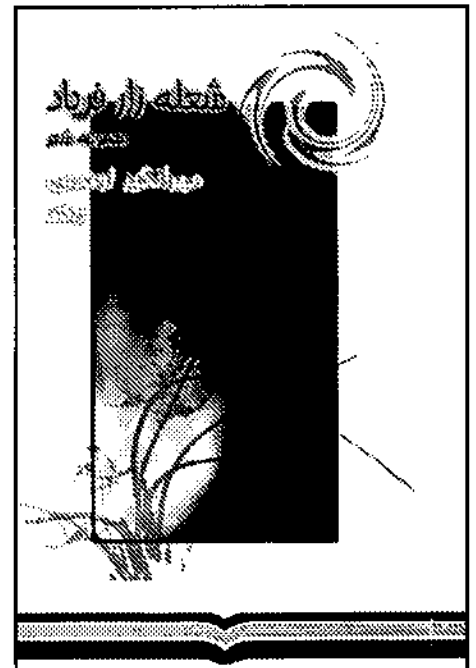
نهال تو و خاک این سرزمین
چو آب و گلی درهم آمیخته است
مبادا که با سردی و سرکشی
فروافکنی دامن خاک را
تو مانی و این آفتاب بلند
تو مانی و این بستر عطریز
تو مانی و این قله‌های سترگ

سرافراز تا دامن رستخیز
(صص ۱۱۷ و ۱۱۸)
و آخر سخن آن که این نوشته بشارتی است بر دفتری استوار بر اساس الگویی کهن که با توانمندی‌های شاعر در نوآوری‌های انسان معاصر طرح افکنده شده و در قالب سروده‌هایی نیک در اختیار خواننده قرار گرفته است.

شعله زار فریاد

مهرانکیز اوحدی

نشر نوید شیراز، چاپ اول، ۱۳۷۹

به نام آفریدگار هستی بخش

میل به تغییر و تحول یکی از ویژگی‌های برجسته آدمی است. ایجاد دگرگونی و بازنگری رفتار و جریان‌های فکری، علمی و آموزشی و... مایه حیات و دوام فرهنگ یک ملت می‌شود.

در این میان تغییر محتوا و ساختار کتب درسی که آهنگ آن از اوایل انقلاب اسلامی آغاز شده است و هنوز هم ادامه دارد، برنامه ریزان و مؤلفان را به نقد و بازنگری و تحول در کیفیت و کمیت مواد آموزشی واداشته است. کتاب‌های درسی هر از چند گاهی به طور کلی یا جزئی دستخوش تغییر می‌شوند و این تغییرات بازتاب‌های گوناگونی را در محافل علمی، فرهنگی و آموزشی - به ویژه در بین پژوهشگران و ناقدان - به دنبال دارد.

کتاب جدید التالیف تاریخ ادبیات ایران و جهان سال دوم - رشته علوم انسانی - دبیرستان، که اخیراً به چاپ رسیده در شمار آثاری است که نقد و نظرهای گوناگونی را در پی دارد و به دلیل تغییرات عمده‌ای که در کتاب چاپ ۱۳۷۸ نسبت به کتاب جدید به وجود آمده، در بوته نقد و بررسی قرار دادن کتاب ضرورت تام دارد.

این جانب که دبیر شاغل در آموزش و پرورش ناحیه (۲) مشهد - رشته زبان و ادبیات فارسی - هستم با

تأمل و درنگی که در کتاب تاریخ ادبیات ایران و جهان تألیف ۱۳۷۹، داشته‌ام، بر خود لازم دیدم که توجه مؤلفان و ویراستاران کتاب را در وهله اول و سپس همکاران گرامی را به نکات ذیل جلب نمایم:

۱- تدریس کتاب در مقطع دبیرستان به ویژه بخش دوم آن «تاریخ ادبیات جهان» جز با آگاهی و درک عمیق و گسترده همکاران از مکاتب ادبی اروپا قطعاً میسر نیست. از سویی دیگر کدام همکار مدرسی را سراغ دارید که در مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد حتی دو واحد درسی تحت عنوان «آشنایی با مکاتب ادبی جهان» گذرانده باشد تا بتواند در میدان کلاس و درس آموخته‌های خود را به صورتی موجز و در عین حال تحلیلی و علمی در اختیار فراگیران قرار دهد؟!!

۲- ضرورت تام داشت که پیش از تألیف این کتاب دست کم دوره کوتاه مدتی تحت عنوان «بررسی و آشنایی با مکاتب ادبی جهان» برای دبیران محترم و دلسوز ادبیات گذاشته می‌شد، تا با توشه‌ای وافر در کلاس‌های درس حاضر می‌شدند و با انگیزه و شناخت پیشین از تغییرات کتاب، تدریس آن نیز عمیق‌تر و دقیق‌تر می‌گشت، نه این که بدون پیش در آمد و اطلاع قبلی یکباره با افزایش حجم حدوداً ۲۵٪ در کتاب مواجه شوند. همچنین بدون در نظر گرفتن سطح علمی و ذهنی مخاطبان (دانش آموزان سال دوم دبیرستان) و زمان و کیفیت آموزشی، تدریس کتاب با مشکلات عدیده‌ای همراه خواهد بود.

۳- به نظر می‌رسد محتوای بخش «تاریخ ادبیات جهان» برای فراگیران دبیرستانی قدری سنگین و

آموزش و تفهیم آن دشوار است؛ آن هم به دلیل عدم مطالعه جنبی دانش آموزان و کم اطلاعی آنان از سیر تحولات ادبی در جهان و به ویژه مکاتب ادبی اروپاست. ۴- جایگاه و چگونگی تدریس بخش پایانی کتاب روشن نیست. آیا همزمان و به موازات تدریس بخش اول باید تدریس شود یا توالی تدریس طبق بخش‌های سامان یافته کتاب است؟!!

اگر تدریس دو بخش کتاب از آغاز تا پایان طبق برنامه زمان بندی سال تحصیلی باشد به نظر می‌رسد - با توجه به همزمانی تدریس این مطالب و پایان سال تحصیلی - فراگیران جز روخوانی مطالب بخش دوم، فرصت بررسی و تحلیل عمیق آن درس‌ها را نخواهند داشت.

۵- بخش دوم کتاب از نظر ویرایش فنی نیاز به بازنگری جدی دارد.

بیشترین اشکالات سهوی یا مربوط به رسم الخط (شکل املائی) کلمات تشدیددار است. ۱۰۳ واژه در بخش دوم کتاب وجود دارد که تشدید در آنها لحاظ نشده است.

اگر نظر مؤلفان یا ویراستاران این بوده که واژه‌های یاد شده برای پارسی زبانان اشکال معنایی یا آوایی نمی‌کند، پس طبق یک بخش نامه که مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی باشد این موضوع را اعلام و مشخص نمایند که از این پس رسم الخط واژگانی که دارای تشدید هستند، بی تشدید هم نوشته شوند، بلامانع است. و اگر جز این است باید رسم الخط یکسان و واحدی را برگزیده، آن را در تمام کتب درسی

منصور سلیمی

نقد واره‌ای به کتاب

تاریخ ادبیات ایران و جهان

اعمال کنیم نه این که در برخی موارد از علامت «ت» استفاده نموده و در بسیاری موارد دیگر از آن چشم پوشی نماییم.

انتظار این نیست که مؤلفان یا ویرایشگران در کتابی مانند تاریخ ادبیات ایران و جهان که به بررسی آثار ادبی و آفریدگاران در دریای دری می پردازد، تا این حد اهمال نمایند که کتاب آکنده از غلط های فاحش املائی باشد و از طرفی در کتاب های زبان-فارسی عکس موضوع را به فراگیران آموزش دهند و آنها را با «باید و نباید» ها سرگرم نمایند!

ذکر چند مورد ذیل گواه مدعاست:

- ۱- صفحه ۱۸۹، دو سطر به آخر مانده: معری ← معری: سطر پایانی نیز: معری ← معری
- ۲- صفحه ۱۹۴، سطر ۱۴، عزت ← عزت
- ۳- صفحه ۲۱۶، سطر ۳، متخصص ← متخصص
- ۴- صفحه ۲۲۲، سطر ۱۲، مدعی ← مدعی
- ۵- صفحه ۲۳۷، سطر ۲۱، جدی ← جدی

۶- بی توجهی در به کارگیری نشانه «ت» بر حرفی که در کلمه مشدد است. [این مورد را با مورد (۵) مقایسه نمایید.]

به عنوان مثال در:

- ۱- صفحه ۱۷۳، سطر ۴: ملمعات ← ملمعات
- ۲- صفحه ۱۷۳، سطر ۴: مثاکات ← مثاکات
- ۳- صفحه ۱۷۳، سطر ۴: مثاکات ← مثاکات
- ۷- عدم برخورداری کتاب از فهرست منابع و مأخذ (مربوط به بخش دوم) راه را بر هر محقق و مدرسی بسته است. لحاظ نمودن فهرست یاد شده در چاپ

۱۳۸۰ ضروری به نظر می رسد.

۸- به نظر می رسد مؤلفان و به ویژه ویراستاران کتاب برخی از اصول اساسی تحقیق و مرجع شناسی را نادیده گرفته اند. ناهمگونی در روش ارجاع [در فهرست منابع] فهرست منابع و مأخذ را دچار آشفتگی نموده است و این با روش علمی ارجاع کتاب، ناسازگار است.

اختلاط روش های ارجاع یکی از اشکالات وارد بر کتاب است به عنوان نمونه: در مأخذ (۱) ارجاع براساس نام مؤلف است در حالی که در مأخذ (۳) براساس نام کتاب است، همچنین است مأخذ (۵) و (۸) در صفحه ۲۴۱. ۹- اشکال مهم دیگری که به نظر این جانب قابل تامل است، تصویر «گردن بند زرین» پیش از داستان «گردن بند» در صفحه ۲۲۱ است.

تصویر مربوط به گردن بندی از دوره باستان ایران است! در حالی که داستان بستر فرهنگی - جغرافیایی اروپایی دارد و هیچ رابطه منطقی بین زمان - مکان و هم خوانی این دو با داستان ندارد. آن، تصویر و رنگ و بویی کاملاً ایرانی و کهن دارد و این داستان محصول فرهنگی فرنگ با تازگی و طراوت خود به صرف یکی بودن عنوان داستان با تصویر مورد نظر «گردن بند»، یافتن رابطه منطقی و علمی را برای مدرّس و فراگیر، در پرده ای از ابهام فرو برده است. به زبانی ساده تر هر تصویری از هر گردن بندی را می شد بر فراز داستان جایگزین این تصویر نمود. پس دلیل رجحان تصویرگردن بند عهد باستان پیش از آغاز داستان «گردن بند» اروپایی چیست؟

۱۰- پارهای، غلط های املائی در متن کتاب، نیاز به

اصلاح دارد از جمله:

- ۱۰- ۱- صفحه ۱۶۹، سطر ۲: «تازی مآبانه ی عصر انوری» - تازی مآبانه ی عصر انوری
- ۱۰- ۲- صفحه ۲۰۶، سطر ۵: «خوپرستی» - خودپرستی
- ۱۰- ۳- صفحه ۲۰۶، سطر ۱۰: «واقعیت گریزی» - واقعیت گریزی

۱۱- برخی از اشکالات مربوط به عدم رعایت علائم سجاوندی است که اصلاح آنها ضرورت تام دارد. به عنوان نمونه:

- ۱۱- ۱- صفحه ۱۹۱، (خودآزمایی شماره ۷) نشانه «» در بخش اول جمله زائد به نظر می رسد.
- «کمندی الهی دانته، را با کدام اثر...» - کمندی الهی دانته را با کدام اثر...

۱۱- ۲- صفحه ۲۱۱، سطر ۱۰: گذاشتن «» پس از «آن» در جمله ضروری است:

«من در ازای آن چیزی دیگر به شما می دهم» - در ازای آن، چیز دیگری به شما می دهم. فرجام سخن این که کتاب جدید التالیف تاریخ ادبیات ایران و جهان نیاز به بازنگری جدی محتوایی و فنی دارد و تدریس آن منوط به آموزش ضمن خدمت دبیران گرامی است.

همچنین اعمال یک شیوه واحد رسم الخط به ویژه در مورد تشدید «ت» ضروری به نظر می رسد. امید آن که موارد یاد شده در این مقاله، در چاپ کتاب ۱۳۸۰ مورد توجه قرار گیرد.

شعر «صدای تیغ»

مادرم خیلی از تاریکی می ترسید
دختر عمومی من از تیغ.
اسفش منیژه بود
شبی یک تیغ را تا صورتش بردم
گفتم: «بگو منیژه خر است»
هم گریست — هم گفت:
«منیژه، هه... هه... خره»

پدرم می گفت:

«من از هیچ چیز نمی ترسم»
دروغ می گفت به خدا
روزی طشت رخت از دست های مادرم افتاد
بر پله های آنهمه کاشی تا حیاط آنهمه سنگ
و شعله از کبریت تا سیگار
با انگشتان پدر می لرزید

■

C

خدا رفتگان شما را بیامرزد
پدرم را، مادرم را، هم.
این روزها منیژه کجاست؟ نمی دانم
اما من می دانم که می ترسم
از تاریکی مثل تیغ
از صدای افتادن طشت تا زلزله منجیل
از زلزله منجیل تا جنگ خلیج فارس

«بیژن نجدی»

۲- پیش از هر تحلیلی باید ایده های داشت، و آن
ایده می بایست منطقی و قابل قبول باشد. پس من هم
باید با ایده های منطقی به سراغ شعر بروم. (اصل را بر این
می گذاریم که ایده تحلیل گر از خود اثر استخراج شده

است.)

۱- شعری که باید خوانده شود، نیاز به بررسی
زبان شناختی، و نیز هرمنوتیک دارد. قضاوت، نتیجه
جسورانه یک منتقد است که به تعبیر «ریکور» به نقد
توفیق دست می یابد.

۲- من در این خوانش به بررسی بخشی از زبان و
شعریت متن می پردازم و کمتر به محتوا.

۱-۱ شعر هم همانند هنر در تعریف یاکوبسن،
زبان پریشی در حوزه مشابهت و یا مجاورت است که در
نوع اول، گریز از معیار (بخوانید نرم)، استعاری و در نوع
دوم، مجازی است (بخوانید مجاز مرسل). یاکوبسن از
نوع سوم زبان پریشی نامی نمی برد که حالا مجبورم
یادآور شوم: نوع سوم گریز از معیار: زبان پریشی در محور
تضاد.

برخلاف نظر اغلب صاحب نظران، شعر،
تعریف پذیر است و می توان برای آن دستگاه
درجه بندی (سنجش) در نظر گرفت. در تمام مواردی که
شیء به شیء دیگر یا به انسان یا به جاندار، موقعیتی به
موقعیت دیگر، حالتی به حالت دیگر، جاندار به جاندار
دیگر یا به انسان یا به شیء، انسانی به شیء، جاندار، یا
به انسان دیگر مانده می شود یا این همانندی به
استحاله (تبدیل) منجر می شود، زبان پریشی در محور
مشابهت، رخ داده است.

از سوی دیگر، گریز مجازی (مجاز مرسل) بر دو نوع
کلی است: یا به دلالت التزامی و یا به دلالت تضامنی.
در دلالت تضامنی، میان حقیقت و مجاز، علاقه اتصال
فیزیکی وجود دارد، اما در دلالت التزامی، وابستگی
حقیقت و مجاز، وابستگی ذهنی است، نه عینی. به
عنوان نمونه، نوشتن «بیستون» و مراد کردن «فرهاد»
یک مجاز مرسل به دلالت التزامی است، چرا که فرهاد،
بخشی از بیستون نبوده است. نوع سوم، در واقع، نوع
غیرطبیعی زبان پریشی در محور مشابهت است.
همانندی، و یا تبدیل دو عنصر متضاد عینی یا ذهنی و
یا عینی — ذهنی، پارادوکس یا متناقض نمایی ادبی را
پدید می آورد که طبعاً با دو گریز از معیار قبلی متفاوت
است.

۲-۱ اجرای کلاسیک با اجرای مدرن دارای نقاط
افتراقی است که به یکی دو مورد آن می پردازم. در شعر

کلاسیک — به جز موارد استثنایی که در ژانر مثنوی
بیشتر صورت می گیرد — معمولاً تکنیک گریز از معیار،
در اجزاء اجرا می شود. مثلاً در یک بیت، چند بیت، یک
مصراع، و یا در پاره ای از یک مصراع، در اجرای مدرن،
ممکن است در کل یک سروده، تنها با یک گریز توسعه
یافته روبه رو شویم. تفاوت دیگر، این که در شعر
کلاسیک، وقتی از به کارگیری مجاز مرسل صحبت
می شد به این معنی بود که دیگر «حقیقت» جایی را
برای حضور در اثر یا متن ندارد. ما با مجاز روبه رو بودیم
و علاقه آن، همین طور وقتی گریز از نوع استعاری بود،
دیگر حقیقت در متن جایی نداشت. اما در رویکرد ادبی
مدرن، ادبیت، منوط به حذف حقیقت و جایگزینی
استعاره و یا مجاز نیست. مهم شیوه حرکت از حقیقت
مستتر یا غیرمستتر تا مجاز و یا استعاره است. حقیقت
ممکن است در خود متن وجود داشته باشد، در واقع، این
دو سویه زبان، الزاماً در راستای اثبات حکمی شاعرانه،
به قرابت منجر می شوند، قرابتی که شاید تنها در متن
امکان پیدا کند. در شعری از «زیبگینو هربرت» سرپازی
که برادر راوی است از جنگ برگشته، تیر خورده است و
به تدریج می میرد و هر پاییز به پنجره تلنگر می زند، او
(راوی) را به خیابان می خواند و یا زبان های ناممکن با او
حرف می زند و لمس اش می کند، با انگشتان نابینای
باران! (ر.ک. زاده اضطراب جهان، ترجمه محمد
مختاری).

در این شعر، «حقیقت»، مساوی با «برادر» است و
استعاره، مساوی با «باران». در رویکرد کلاسیک،
گزاره «باران، برادر من است» می توانست، منظوم و
موجز، در یکی دو بیت، به اجرا در بیاید. مجبورم خودم
این گزاره شاعرانه را به شعر کلاسیک تبدیل کنم:

تو را دفن کردند و پنهان شدی

برادر! تو هم مثل یاران شدی

نمردی به کردار بحر تموز

به بالا جهیدی و باران شدی!

فرق این دو بیت، با شعر زیبگینو هربرت در این
است که هربرت، فاصله میان حقیقت غیرمستتر (برادر)
و استعاره (باران) را با تکنیک های مختلف و
منحصر به فرد که توضیح آن در این نوشته مقدور نیست،
پر می کند و حتی از پزشکی هم سود می برد! نمونه دیگر

علی شهسواری

بازخوانش سروده های از بیژن نجدی

گریز از معیار استعاری، شعر آینه «سیلویا پلات» است که البته در آن شعر، اجزاء و لوازم استعاره در تشخیصی توسع یافته حضور می‌یابند و استعاره (انسان)، مستتر است. به هر حال در هر شعر ساده یا تک‌ساحتی، گریزی هست و این گریز را می‌شود در یکی دو گزاره گنجانند، چیزی که ریکور به آن می‌گوید: «به مثابه استعاره». از آن جایی که انواع گریزهای مذکور، کلی هستند، ما در شعر (در هر شعر تک‌ساحتی) با گریزی نو-مواجه می‌شویم و این فرضیه چندان دور از ذهن نخواهد بود که به اندازه هر شعر، گریزی وجود دارد. این گریزها در صورتی که بدیع باشند، شعر را می‌سازند و در صورت تکرار، سازنده شعری ضعیف و خودکار شده‌اند.

۲) «ژنت» زمان را در داستان به دو نوع قسمت می‌کند. الف: زمان روایت ب: زمان روایت شده، زمان روایت عبارت است از «آن» راوی در هنگام انجام عمل روایت، و زمان روایت شده، زمان خارج از «آن» راوی است که به گذشته‌ها و یا به آینده و آینده‌ها مربوط می‌شود. آنالیز این دو، در قضاوت، تأثیرگذار است.

۱-۱) در بخش A از شعر «صدای تیغ» با بخشی از حقیقت روبه‌رویم. یک انسان طبیعی، گاهی از چیزهایی می‌ترسد. یک انسان فراطبیعی همیشه می‌ترسد. «مادر» کاراکتری است که از «تاریکی» و «منیژه» کاراکتری است که از «تیغ» می‌ترسد. در بخش B ترس کاراکتر سوم (پدر) از صدای افتادن طشت (شاید از بام) هم ترسی طبیعی است. صدای افتادن طشت (افتادن طشت) می‌تواند واکنش کاراکتر اول در مقابل

تاریکی باشد.

تا اینجا با سه نوع ترس مواجه بوده‌ایم: ترس زنانه، ترس کودکانه، ترس نه چندان مردانه! این سه نوع ترس به طور جداگانه در سه شخصیت وجود دارد. در بخش C مرگ دو کاراکتر و فقدان کاراکتر دوم از سه کاراکتر (منیژه)، از زبان راوی اعلام می‌شود و سه نوع ترس پیشین به علاوه دو نوع جدید (زلزله منجیل و جنگ خلیج فارس) در راوی جای گرفته است. زلزله منجیل، نوع بزرگ‌تر ترس از طبیعت است. (نوع کوچک‌تر = تاریکی) و جنگ خلیج فارس نوع بزرگ شده ترس از مصنوع است (نوع کوچک‌تر: مصنوع = طشت رخت و صدایش)، مصنوع خطرناک = تیغ (اسلحه سرد). بنابراین در عمودکار، یک حرکت رو به کل دیده می‌شود که نتیجه‌اش یک گزاره شاعرانه است: «من همیشه می‌ترسم» همیشه را از آن جایی آورده‌ام که راوی، همه موارد ترس، حتی موقعیت‌های تازه‌اش را تجربه کرده است و در عین حال از فعل مضارع استمراری بهره می‌برد. اگر تنها همین فعل، به همین صورت در متن نمی‌آمد، کل کار، تبدیل به شعر نمی‌شد. به همین سادگی!

۱-۲) نام منیژه، نظیر بیژن (شاعر) است که مراعات شده. راوی بخش A و B یک کودک است که نگاه ویژه عاطفی - نمایشی دارد. شاید از خودمان بپرسیم جمله داخل گیومه اول، چرا شکسته نشده است. در پاسخ می‌توان گفت که راوی کودک، جمله‌ای را به تقلید بر زبان آورده و خشونت را با تقلید انجام می‌دهد. گریه منیژه، بهانه‌ای می‌شود برای به هم ریختن نرم زبان در جمله داخل گیومه دوم. همین لحن در بخش B هم هست که با پارادوکس کلامی آغاز می‌شود. در بخش B دوبار استفاده از «آنهمه» برای بیان طول و گستره پلکان و حیاط، کارکردی کودکانه دارد. در بخش C دیگر از لحن کودکانه خبری نیست و... نوع روایت خطی است. از کودکی به حالا که شاید راوی پیر شده است. خطرات مصنوعی هم تغییر کرده و تیغ و صدای افتادن طشت در جنگ خلیج فارس محو می‌شود. با ترکیب خط رو به پیری راوی با خط ترس روایت می‌توان به این گزاره رسید که جهان هم در حال پیر شدن است. نام این حرکت را «حرکت مجاز رو به افول» می‌گذارم.

۲) بخش A در گذشته رخ می‌دهد. بخش B در گذشته‌ای نزدیک‌تر، و بخش C در زمان حال. بخشی از بخش C زمان روایت است و باقی، همه و همه، زمان روایت شده. حتی زلزله منجیل و جنگ خلیج فارس هم مربوط به گذشته راوی می‌شود که حالا ترسش هنوز ادامه دارد.

اگر نوع زمان هر بخش را نادیده بگیریم از دریافت ادامه یافتگی ترس راوی که سازنده جوهره شعر است باز می‌مانیم.

نمودار ۱) هنر (شعر) - زبان پریشی یا گریز از معیار (نرم) ۱- مجازی (محور مجاورت)

الف: به دلالت التزامی

ب: به دلالت تضامنی

۱) اجرای کلاسیک (اجرا در جزء)

۲) اجرای مدرن (اجرا در کل) «گزاره شاعرانه یا استعاره (نظر ریکور)»

۲- پارادوکسی (محور تضاد)

۳- استعاری (محور مشابهت)

نمودار ۲) شعر صدای تیغ

A = گذشته (زمان روایت شده)

۱- ترس مادر (تاریکی) - واکنش (افتادن طشت از دست)

۲- ترس منیژه (تیغ) - واکنش (گریه + اقرار دروغ علیه خود)

اجرای کودکانه و نمایشی A

B = گذشته نزدیک (زمان روایت شده)

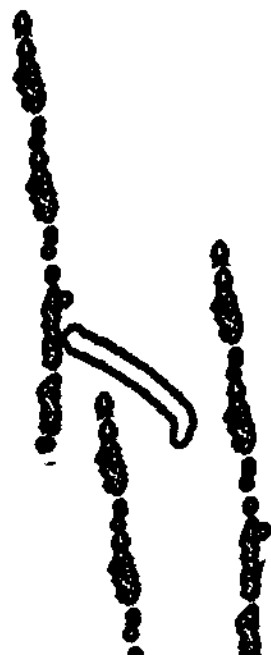
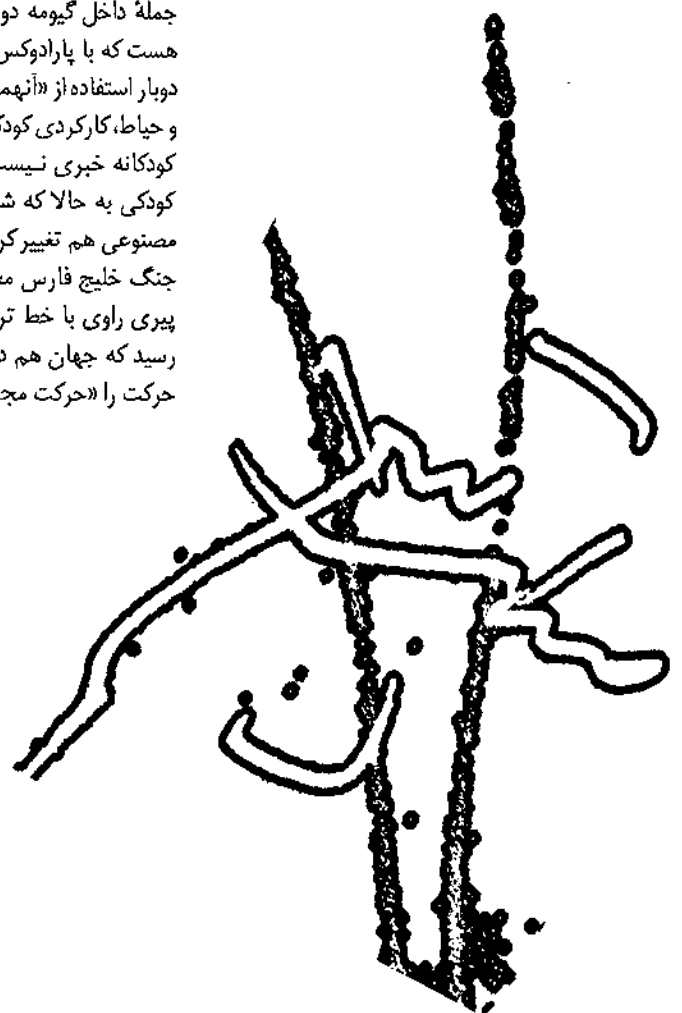
ترس پدر (صدای افتادن طشت) - واکنش (سیگار کشیدن + لرزش دست (شعله))

اجرای کودکانه و سینمایی B

C = حال (زمان روایت + زمان روایت شده)

اجتماع ترس‌ها در راوی + دو ترس دیگر (زلزله منجیل + جنگ خلیج فارس) - واکنش (نوشتن شعر) واکنش پنهان (افتادن چیزی از دست + گریه + اقرار دروغ علیه خود + سیگار کشیدن و لرزش دست)

اجرای معمولی C

رباعیات عمر خیام نیشابوری:

بخش چهارم

به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.promotionalguide.com/ok/>

در صفحه اصلی این سایت، پیوندهایی وجود دارد که به آنها اشاره می‌کنیم. لازم به ذکر است که مطالب این سایت پس از مدتی روزآمد (up Date) می‌شود. این نوشتار در تاریخ ۷۹/۹/۲۰ از این سایت استخراج شده است.

۱- پیوند life، ما را به صفحه زندگی نامه عمر خیام متصل می‌کند. در این صفحه ضمن معرفی کامل عمر خیام به عنوان یک ریاضی‌دان، منجم، فیلسوف و شاعر، مهمترین محورهای فعالیت‌های علمی او را بیان می‌کند. در ذیل عنوان More Information، پیوند Biography ما را با زندگی نامه عمر خیام، تألیف Edward Fitz gerald آشنا می‌کند. پیوند Philosophy ما را با فلسفه عمر خیام آشنا می‌کند.

۲- پیوند Poetry ما را به صفحه رباعیات عمر خیام وارد می‌کند. مطالب این بخش در چند صفحه (page) طراحی شده است. چنانچه روی پیوند 1 page کلیک کنید به اولین صفحه رباعیات خیام وارد می‌شوید. اولین رباعی این صفحه چنین است:

آن قصر که جمشید در او جام گرفت

آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت

بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر

دیدی که چگونه گور بهرام گرفت

آنگاه در ذیل عنوان literal، ترجمه تحت‌اللفظی

(لغت به لغت) این رباعی را به زبان انگلیسی مشاهده می‌کنید:

The palace where jamshid held his cup

The doe and the fox now rest and sup

Bahram who hunted game non-stop

Was hunted by death when his time was up

سپس در ذیل عنوان meaning، معنای این رباعی را به زبان انگلیسی مطالعه می‌کنید:

The palace where Arthur sought the Grail

Is the resting home of the weak and frail

And the knight who challenged death on its trail

On the ocean of death forward must sail

Chasing the temporal is to no avail

As soon as you go through death's dark veil

و در ذیل عنوان Fitz gerald ترجمه انگلیسی رباعی را از فیتزجرالد، که محقق و پژوهشگر آثار خیام است، می‌خوانید:

They say the lion and the lizard keep

The Courts where jemshyd gloried and drank deep:

And Bahram, that great Hunter- the wild Ass

Stamps o'er his head, and he lies fast asleep

و نهایتاً در ذیل عنوان German ترجمه آلمانی این رباعی را خواهید دید. لازم به ذکر است که ترجمه تحت‌اللفظی و معنای انگلیسی رباعیات این صفحات از شهریار شهریار است.

۳- پیوند picture Gallery، حاوی تعدادی تصویر مینیاتوری در زمینه عمر خیام است.

۴- پیوند links، حاوی پیوندهای متنوعی در این سایت است. این پیوندها در یک جدول و در دو ستون نشان داده شده است. اینک به شرح این پیوندها

می‌پردازیم:

چنانچه به ذیل عنوان Rubaiyat توجه کنید، شش پیوند را ملاحظه می‌کنید:

۱-۴) پیوند Robaiyat of omar khayyam، حاوی

ترجمه انگلیسی ادوارد فیتزجرالد از رباعیات عمر خیام است. کلیک روی این پیوند ما را به صفحه «متون الکترونیکی پروژه گوتنبرگ» متصل می‌کند.

۲-۴) پیوند Random quatrains بعضی از رباعیات

عمر خیام را نشان می‌دهد.

۳-۴) پیوند Translations in other languages،

نمونه‌هایی از ترجمه رباعیات خیام را به زبان‌های فرانسه، روسی، دانمارکی، ایتالیایی، پرتغالی، کردی و بنگالی نشان می‌دهد.

اینک در این جدول به پیوندهای ذیل عنوان Farsi

Persian Calligraphy and miniature توجه کنید. پیوند

Caligraphy، ما را به صفحه خیام وارد می‌کند. در این

صفحه با کلیک بر روی هر یک از صفحات خوشنویسی

شده، به یکی از رباعیات خیام به همراه ترجمه

انگلیسی آن، که به صورت تاپی است، متصل می‌شوید.

پایگاه اوستا

برای آگاهی از کتاب اوستا و دین زرتشت، به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.avesta.org/avesta.html>

در صفحه اصلی این سایت، جدولی را با سه عنوان مشاهده می‌کنید:

۱- در ستون عنوان Avesta، پیوندهایی را در زمینه یسنا، Khorda Avesta و Visperad، وندیداد و ترجمه‌های انگلیسی مشاهده می‌کنید.

۲- در ستون Pahlavi پیوندهایی در زمینه زبان فارسی میانه وجود دارد. سپس نمونه‌ای از خطوط

میرهادی حسینی
mirhadhosseini@irost.net

زبان و ادبیات فارسی در اینترنت

اوستایی، خط پهلوی و خط میخی را مشاهده می کنید.
آنگاه در ذیل عنوان Information on Avesta language پیوندهایی در زمینه آشنایی با زبان اوستا و یک لغت نامه برای ترجمه کلمات ایرانی قدیم به انگلیسی وجود دارد.

در ذیل عنوان other links of interest پیوندهای مفصل و مفیدی در زمینه دین زرتشت وجود دارد.

دانشگاه کلمبیا

سایت دانشگاه کلمبیا در امریکا، دارای بخش های مختلفی است. آدرس این دانشگاه در اینترنت چنین است:

<http://www.Columbia.edu>

در صفحه اصلی سایت این دانشگاه، به فهرست سمت چپ توجه کنید. از میان این پیوندها، دو پیوند را توضیح خواهیم داد:

ابتدا پیوند Schools and Departments و سپس libraries

(الف) Schools and Departments

روی عنوان مربوطه کلیک کنید تا به فهرست مفصل از مدارس و گروه های آموزشی مختلف این دانشگاه وارد شوید.

در ذیل عنوان Departments of Instruction پیوندهای زیادی وجود دارد. این فهرست به ترتیب حروف الفبا است. روی پیوند Middle East & Asian languages & cultures کلیک کنید تا وارد گروه فرهنگ و زبان های آسیا و خاورمیانه (MEALAC) شوید. در این صفحه روی پیوند Affiliated Center and Programs کلیک کنید. سپس در صفحه بعدی روی پیوند Center for Iranian studies کلیک کنید تا به «مرکز مطالعات ایرانی» دانشگاه کلمبیا متصل شوید.

مرکز مطالعات ایرانی: (Center For Iranian Studies)

در این مرکز مطالعات علمی متنوعی در زمینه ایران انجام می گیرد که بیشتر آنها در قالب پروژه های علمی، در این صفحه بیان شده است:

۱- پروژه دایرةالمعارف ایرانیکا (Encyclopaedia Iranica)

این پروژه ۲۰ جلدی به عنوان یک کار محققانه در حوزه مطالعات ایرانی بوده و ۸ جلد آن در ۱۹۹۸ منتشر شده است. چنانچه روی پیوند Iranian.com در این قسمت کلیک کنید، شما را به دایرةالمعارف ایرانیکا متصل می کند. آدرس اینترنتی این دایرةالمعارف چنین است:

<http://www.Iranica.Com/main.html>

در صفحه اصلی این سایت، روی پیوند Entries کلیک کنید تا به بخش اصلی این سایت که فهرستی کامل از موضوعات این دایرةالمعارف به ترتیب حروف الفبا است، وارد شوید.

۲- پروژه ترجمه طبری

این پروژه به ترجمه و تفسیر کتاب طبری که تاریخ عمومی قرن ۱۰ میلادی بوده و در چهل مجلد تهیه شده و تاکنون ۳۹ جلد آن منتشر گردیده است، می پردازد.

۳- مجموعه های متون فارسی:

در حدود ۴۸ مجلد آن منتشر شده است. یکی از اولین کارها در این مجموعه، ویرایش شاهنامه فردوسی در ۱۰ جلد است که ۸ جلد آن به صورت متن و ۲ جلد با توضیحات است. این پروژه توسط ج. خالقی مطلق از دانشگاه هامبورگ نوشته شده است.

۴- مجموعه میراث ایرانی:

که شامل ترجمه آثار کلاسیک فارسی به زبان های غربی و ژاپنی است. قبلاً این برنامه توسط یونسکو و یک مؤسسه سلطنتی حمایت مالی می شد، اما اکنون توسط صندوق های خصوصی حمایت مالی می شود. تاکنون ۳۸ مجلد از این پروژه زیر نظر مؤسسه عمومی احسان یارشاطر منتشر شده است.

۵- مجموعه ادبیات ایرانی معاصر که شامل ترجمه آثار نویسندگان قرن بیستم است. تاکنون ۹ جلد از این مجموعه منتشر شده است:

۶- مجموعه مطالعات ایرانی:

تاکنون از این مجموعه، ۱۶ جلد منتشر شده است.

۷- مجموعه هنر ایرانی:

از دیگر برنامه های این دانشگاه، می توان به موارد زیر هم اشاره کرد:

۱- مجموعه سخنرانی ها و کنفرانس هایی در زمینه ایران که در ۱۹۸۰ برگزار شده، که بخشی از آنها تاکنون به صورت مکتوب درآمده است.

۲- سمینارهایی که در این مرکز برگزار گردیده است.

ب) Libraries

در صفحه اصلی سایت دانشگاه کلمبیا، روی عنوان libraries (در سمت چپ صفحه) کلیک کنید، اینک وارد سایت کتابخانه دانشگاه شده اید. این کتابخانه دارای امکانات مفیدی برای ارائه خدمات متنوع به کاربران اینترنت است. روی پیوند Individual Libraries کلیک کنید تا به صفحه Individual collection & Departmental libraries وارد شوید. در این صفحه، در ذیل عنوان Area studies، روی پیوند Middle East & Jewish jewish کلیک کنید. در صفحه بعدی ذیل عنوان Internet Resources روی پیوند Middle East کلیک کنید تا به مرکز مطالعات منطقه ای در دانشگاه کلمبیا وارد شوید.

مرکز مطالعات منطقه ای در دانشگاه کلمبیا:

در صورتی که بخواهید بدون ورود به سایت اصلی دانشگاه کلمبیا، مستقیماً به سایت مرکز مطالعات منطقه ای دانشگاه کلمبیا متصل شوید، به سایت زیر

وارد شوید:

<http://www.Columbia.edu/cu/libraries/indiv/area/MiddleEast/index.html>

در این صفحه، در ذیل عنوان Middle East Resources by subject دو پیوند مورد نظر ماست:

پیوند languages of middle East

پیوند literature of middle East

الف) languages of middle East

این صفحه به زبان‌های منطقه خاورمیانه می‌پردازد. یکی از این موارد، زبان فارسی است. به پیوندهایی که در ذیل عنوان Iranian languages وجود دارد توجه کنید:

۱- چنانچه روی پیوند lexicon of Iranian languages کلیک کنید به صفحه «فرهنگ زبان‌های ایرانی» وارد می‌شوید. در این صفحه هم پیوندهای متعددی وجود دارد. پیوند The Concise phahlavi Dictionary ما را به سایت فرهنگ لغت‌نامه زبان پهلوی متصل می‌کند. در این سایت با وارد کردن یک کلمه انگلیسی، معادل آن را در زبان پهلوی دریافت خواهید کرد.

در صفحه فرهنگ زبان‌های ایرانی، پیوند The Sogdian Dictionary ما را به سایت فرهنگ لغت‌نامه زبان سغدی متصل می‌کند.

پیوند The Avesta web server ما را به سایت اوستا متصل می‌کند. این صفحه با عنوان Avesta Zoroastrian Archives حاوی پیوندهای مهم و مفصلی در زمینه اوستا، پهلوی و زرتشت است.

۲- چنانچه در صفحه زبان‌های خاورمیانه، و در ذیل زبان‌های ایرانی، روی پیوند persian language-Resources کلیک کنید ما را با پیوندهایی مربوط به زبان فارسی و لغت‌نامه و موارد مفید دیگری مرتبط می‌کند.

ب) literatures of the Middle East

این صفحه مربوط به ادبیات منطقه خاورمیانه

است. در این صفحه روی پیوند Persian literature کلیک کنید تا به صفحه ادبیات فارسی در سایت مرکز مطالعات منطقه‌ای خاورمیانه دانشگاه کلمبیا متصل شوید. این صفحه حاوی پیوندهایی است که به شاعران ایرانی مربوط می‌شود:

۱- پیوند Ahmad shamlu official site ما را به سایت اختصاصی شاملو متصل می‌کند. در مورد این سایت بعداً توضیح خواهیم داد.

۲- پیوند Contemporary Afghan Farsi Poetry ما را با تعدادی از شعرهای شعرای معاصر فارسی زبان در افغانستان آشنا می‌کند. از جمله این شاعران می‌توان به افراد ذیل اشاره کرد: خلیل الله خلیلی، محمدکریم شیوان، غلام‌احمد نوید، محمدابراهیم صفر، ضیاء قاری‌زاده، آصف فکرت، برات‌علی فدایی، داوود سرمد، ولی‌احمد شاکر.

۳- پیوند Gulistan of sadi ما را با ترجمه انگلیسی اشعار گلستان سعدی آشنا می‌کند.

۴- پیوند index of persian poetry ما را با تعدادی از شاعران ایران و اشعارشان آشنا می‌کند.

۵- در ذیل عنوان Jalal al-Din Rumi پیوند Jalal al-Din Rumi web page ما را با زندگی و اشعار مولوی آشنا می‌کند. پیوند Reflections of Rumi ما را با صفحه‌ای با عنوان «جلال‌الدین رومی: شاعر و اهل تصوف» متصل می‌کند.

۶- پیوند Nima Yushij ما را با اشعار نیمایوشیج آشنا می‌کند.

۷- پیوند Persian Digital library ما را به یک کتابخانه دیجیتال فارسی متصل می‌کند.

۸- پیوند Persian literature page ما را به سایت ادبیات دانشگاه استنفورد متصل می‌کند.

۹- پیوند persian poema ما را به سایت <http://www.persian.poema.com>

که قبلاً توضیح داده شده، متصل می‌کند.
۱۰- پیوند poems of Ramin Farahani ما را با بعضی از اشعار رامین فراهانی آشنا می‌کند.
۱۱- پیوند The poetry of Iran ما را با ترجمه انگلیسی اشعار بعضی از شاعران ایرانی آشنا می‌کند. شاعرانی مانند منوچهر آتشی، پرتو، مجید نفیسی، عباس صفری، رویا حکاکیان، علی زرین.
۱۲- پیوند Zan ما را با اشعار، ادبیات و گالری تصاویر بعضی از زنان شاعر آشنا می‌کند.

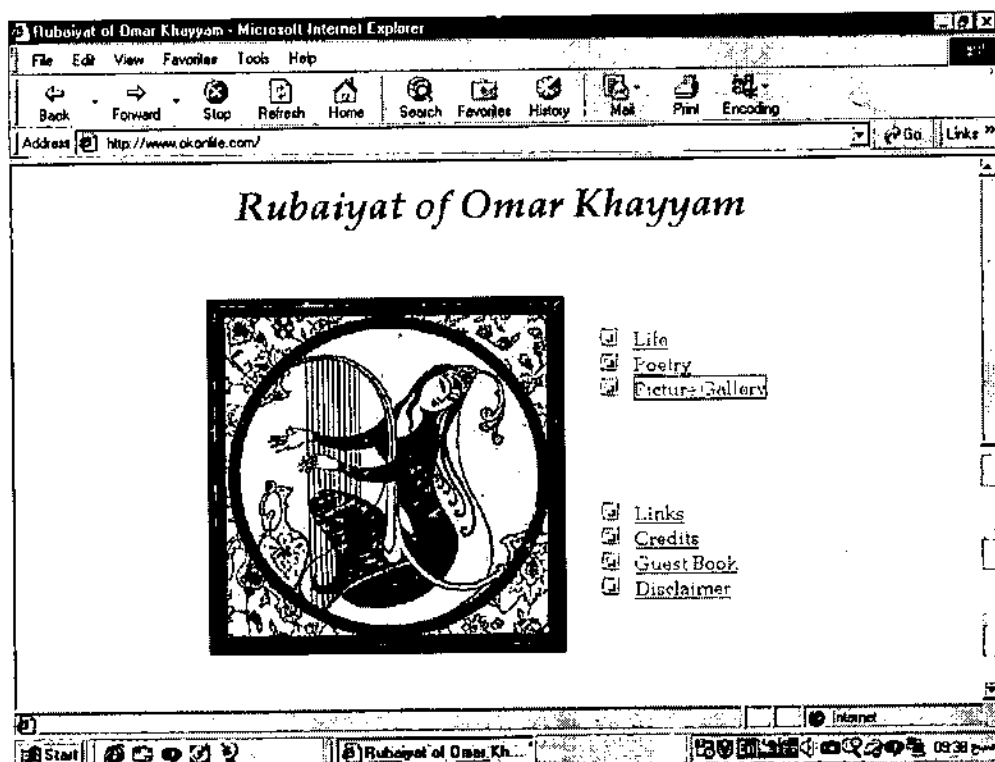
نوشتن فارسی با حروف لاتین

در یکی دو قرن اخیر، گروهی در ایران معتقد بودند که بایستی فارسی را به لاتین نوشت. اگرچه این امر در ترکیه رسمیت یافته است اما در ایران، این اندیشه هرگز نتوانست طرفداران معتبری پیدا کند. عده‌ای با تعقیب این اندیشه در ۱۹۹۳ اقدام به راه‌اندازی یک سایت با نام «اروفارسی (Euro farsi)» نموده‌اند. برای آگاهی از این پایگاه به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.eurofarsi.com>

در صفحه اصلی این سایت، به عناوین سمت چپ این پایگاه توجه کنید. این عناوین عبارت‌اند از:

- ۱- خط نو، ژورنال کنوانسیون
- ۲- با کنوانسیون اروپارسی آشنا شویم
- ۳- خلاصه قواعد خط اروپارسی
- ۴- فارسی را باید به لاتین نوشت
- ۵- اروپارسی (Euro farsi)، قرارداد، اهداف و فعالیت‌ها
- ۶- چگونگی نصب اروپارسی، صفحه کلید و بارگذاری (Down load) حروف اروپارسی
- ۷- کنوانسیون اروپارسی، اهداف و فعالیت‌ها
- ۸- صفحه کلید فارسی کنید
- ۹- اینترنت را چه کار کنیم
- ۱۰- مرکز کتاب و آرشیو اروپارسی

۱۱- نمونه‌ای از متون اروپارسی

۱۲- برای اشتراک خط نو

۱۳- امور اجرایی کنوانسیون اروپارسی

تمام موارد فوق، به صورت پیوند است، یعنی کلیک بر روی هریک، ما را به توضیحات بیشتر در آن مورد، وارد می‌کند.

دایرةالمعارف اسطوره‌شناسی

به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.pantheon.org/mythica>

سایت دایرةالمعارف اسطوره‌شناسی (The Encyclopedia mythica) به عنوان یک پایگاه اطلاعاتی در زمینه اساطیر، فولکلور و افسانه است. این دایرةالمعارف همچنین در مورد بیش از ۵۷۰۰ عدد از خدایان و الهه‌های قدیمی، موجودات فوق‌طبیعی، مخلوقات و هیولاهای افسانه‌ای از سراسر جهان توضیح می‌دهد. این سایت از ۱۹۹۵ به روی شبکه اینترنت قرار گرفته است. در صفحه اصلی این پایگاه، چند پیوند مشاهده می‌کنید:

۱- پیوند Explore ما را به صفحه اصلی این پایگاه هدایت می‌کند. در این صفحه، در ذیل عنوان select an area، فهرستی از مناطق مختلف جهان را که دارای سابقه درخشانی در زمینه اسطوره و فولکلور است، مشاهده می‌کنید. انتخاب هریک از این موارد، ما را به آن بخش متصل می‌کند.

روی پیوند Persian Mythica کلیک کنید تا به صفحه اساطیر ایرانی وارد شوید. در این صفحه ضمن معرفی کتاب اوستا و دین‌کرت (Denkard) و بندهشن (Boendahisjn) به عنوان منابع اصلی اساطیر ایرانی، فهرستی از موضوعات مختلف در اساطیر ایران را به ترتیب حروف الفبا ارائه می‌دهد. با کلیک بر روی هریک از این موارد، توضیحات کامل‌تر را در آن مورد، مشاهده خواهید کرد.

۲- پیوند search برای جستجو و کسب اطلاعات در مورد یک اصطلاح در زمینه اسطوره است.

۳- پیوند what's new در زمینه معرفی تغییرات جدید و اضافاتی است که به سایت دایرةالمعارف اسطوره‌شناسی وارد شده است.

۴- پیوند About، این سایت را برای استفاده کنندگان، معرفی می‌کند.

پایگاه Iran Book shop

پایگاه Iran Book shop، محلی برای آگاهی از جدیدترین کتب منتشره در زمینه ایران است. پس از ورود به آدرس

<http://www.Iran Book shop.com>

به پیوندهای سمت چپ این صفحه توجه کنید. در ذیل عنوان Categories، دو پیوند Poem و literature موردنظر ماست. کلیک روی هریک از این پیوندها، ما را با جدیدترین کتب منتشره در زمینه ادبیات و شعر فارسی آشنا می‌سازد.

تصویر روی جلد کتاب، نام کتاب و مؤلف، مؤسسه انتشاراتی و قیمت کتاب براساس دلار، مشخص شده است. چنانچه روی پیوند "More details" در ذیل مشخصات هر کتاب کلیک کنید، توضیحات بیشتری را در زمینه هر کتاب دریافت خواهید نمود.

دانشگاه کمبریج

دانشگاه کمبریج در انگلیس، یکی از مراکز معتبر علمی در جهان است. برای ورود به این دانشگاه، به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.cam.ac.uk>

در صفحه اصلی سایت این دانشگاه، پیوندهایی وجود دارد که به بعضی از آنها اشاره می‌کنیم.

الف) The university and its Departments

این پیوند ما را به صفحه‌ای متصل می‌کند که

حاوی گروه‌های آموزشی این دانشگاه است. در ذیل عنوان university Departments، حروف الفبا را مشاهده می‌کنید. روی پیوند "I to 1" کلیک کنید تا فهرست گروه‌های آموزشی را که با حرف [تا] آغاز می‌شود، ببینید.

اکنون جدولی را مشاهده می‌کنید. در مقابل نام Language centre، و روی پیوند "www" کلیک کنید تا به

«مرکز زبان» در دانشگاه کمبریج وارد شوید.

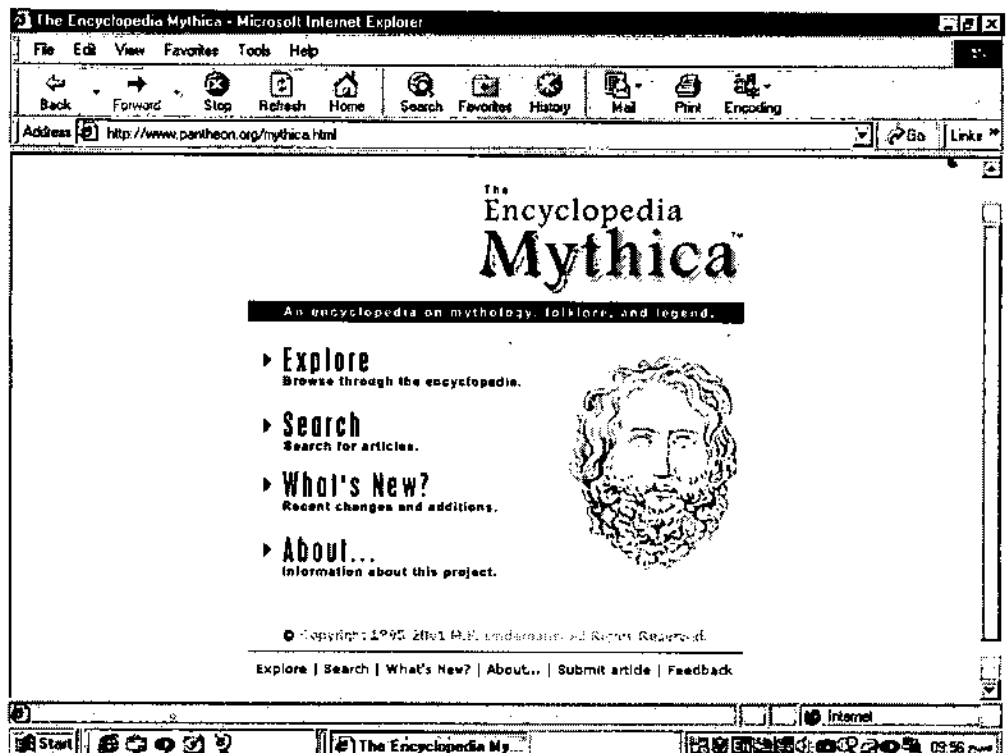
مرکز زبان در دانشگاه کمبریج

در فهرست سمت چپ این صفحه، روی پیوند language links کلیک کنید. اینک به فهرستی از منابع زبان‌های خارجی در این مرکز متصل می‌شوید. این فهرست به ترتیب حروف الفباست. روی پیوند persian(Farsi) کلیک کنید. در صفحه جدید، چنانچه روی پیوند Iranian cultural information center کلیک کنید. به سایت مرکز اطلاعات فرهنگ ایرانی متصل می‌شوید، و در صورتی که روی پیوند Iranian Poetry کلیک کنید با منتخبی از اشعار فارسی آشنا می‌شوید. این صفحه، در واقع بخشی از سایت <http://www.Iranian.com>

است.

Libraries & Computing resources (ب)

این پیوند ما را به سایت کتابخانه‌های دانشگاه کمبریج متصل می‌کند. در صفحه جدید، چنانچه در ذیل عنوان university library روی پیوند list of libraries کلیک کنید، به صفحه‌ای وارد می‌شوید که حاوی فهرست کامل و مفصل از کتابخانه‌های مختلف دانشگاه کمبریج است. اینک در ذیل عنوان other libraries connected with the university of Cambridge روی پیوند Ancient India and Iran Trust library کلیک کنید تا به سایت «کتابخانه امانی ایران و هند باستان» در دانشگاه کمبریج متصل شوید.

پاسخ به نقد

بجوید تا بیابید

سرکار خانم دکتر مهشید مشیری در مصاحبه‌ای که در شماره چهارم آن نشریه از ایشان به چاپ رسیده می‌فرمایند: «سعدی بیشترین غزل‌ها، یعنی ۵۷ غزل از حدود ۷۰۰ غزل خود را در وزن «مفاعیلین فاعلاتن مفاعیلن فعّعلن، سروده است، در صورتی که حافظ این وزن را اصلاً به کار نبرده است.» به عرض ایشان می‌رسانم که حرف ایشان درست نیست، حافظ نیز این وزن عروضی را بارها و بارها در اشعار خود به کار گرفته است که در زیر برای نمونه تنها مصراع اول ۱۶ غزل از غزل‌هایی را که حافظ در این وزن سروده است می‌آورم و بقیه را نیز به عهده ایشان می‌گذارم تا بجویند و بیابند که به قول سوفکل آن را که باز نجویند، نیابند. و اگر در کتاب زیر چاپ خود فرهنگ عروضی سعدی و حافظ چنین آورده‌اند که حافظ در این وزن اصلاً شعری نسروده است به تصحیح آن اقدام نمایند. والسلام.

این هم مصراع اول آن غزل‌ها:

- ۱- چرا نه در پی عزم دیار خود باشم
- ۲- سرم خوش است و به بانگ بلند می‌گویم
- ۳- بجان او که گرم دسترس به جان بودی
- ۴- بچشم کرده‌ام ابروی ماه سیمایی
- ۵- به صورت بلبل و قمری اگر ننوشی می
- ۶- چه بودی از دل آن ماه مهربان بودی
- ۷- صبا تو نکبت آن زلف مشکبو داری
- ۸- کتبت قصه شوقی و مدمعی باکی
- ۹- هزار جهد بکردم که یار من باشی
- ۱۰- اگر به باده مشکین دلم کشد شاید
- ۱۱- دلی که غیب نما است و جام جم دارد
- ۱۲- زهی خجسته زمانی که یار باز آید
- ۱۳- صبا به تهنیت پیر می‌فروش آمد
- ۱۴- هر آنکه جانب اهل خدا نگه دارد
- ۱۵- همای اوج سعادت به دام ما افتد
- ۱۶- غم زمانه که هیچش کران نمی‌بینم

درباره حالات بختک‌زدگی می‌پرسیدید، نمی‌دانستم آن حالات و احساسات را چه طور باید توصیف کنم. ولی وقتی در آن بعدازظهر داغ تابستان، در اتاق متروک «طبقه سوم بختک سنگینی‌اش را روی قفسه سینه «الما» انداخته بود، انگار الما خود من بودم. بختک نمی‌گذاشت که الما از جا بلند شود. گمان کردم گلوی الما را دارد فشار می‌دهد چون راه نفس کشیدن الما بسته شده بود. احساس کردم که الما می‌خواهد فریاد بزند ولی راه فریاد کشیدنش هم بسته شده بود. داخل بینی‌اش خشک بود. گلویش هم خشک بود. با دهان باز خرخر می‌کرد. آدمهایی که به خوابش آمده بودند دشمنی می‌کردند و دست و پای او را محکم به زمین چسبانده بودند. الما قدرت نداشت از شرشان خلاص شود، ولی تقلا می‌کرد. چند بار هم خیال کرد که بختک را به گوشه‌ای هل داده و آدم‌ها را با مشت و لگد پراکنده کرده، به آنها فحش داده و پا به فرار گذاشته است. ولی هر بار می‌فهمید که اشتباه کرده است. تقلاش بیهوده بوده و هنوز در اسارت آدمهای بد است. الما وقتی بیدار شد هنوز سنگینی بختک را احساس می‌کرد. فکرش از کار افتاده بود. گیج و منگ بود. تنش لخت و کمرخت و بیحال بود. دست و پایش گزگز می‌کرد. ته حلقش خلط چسبیده بود. زبانش تلخ بود. لب و دندانهایش خشک بود و بزاق نداشت آنها را تازه کند. نفسش بدبو بود. پلکهایش سنگین بود. باور نمی‌کرد آن همه کابوس دیده باشد. در دلش می‌گفت شاید هم مرده بودم...» وقتی این اتفاق برای «الما» می‌افتد من چطور می‌توانم شما را در جریان قرار ندهم؟ حالا یک سؤال صادقانه از شما می‌پرسم: آیا به راستی استنباط شما این است که نویسنده برای جبران کم‌کاری‌هایش و پر کردن برگ‌های کتابش به بیان حالت‌های بختک‌زدگی الما پرداخته است؟... جناب آقای عطارپور از شما تشکر می‌کنم ولی، خب به قول طبیب اصفهانی «چه سازم به خاری که بر دل نشیند؟»...

به هر حال، توفیق روزافزون و سرفرازی شما و هر آن کس که قلم در دست دارد آرزوی من است.

جناب آقای اردلان عطارپور
لطف فرموده بودید و در کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه / بهمن ۱۳۷۹ نقدی کوتاه بر مجموعه داستان الما نوشته بودید. اول خواستم از دفتر مجله خواهش کنم آدرس یا شماره تلفن شما را به من بدهند تا مستقیماً با خودتان تماس بگیرم ولی دیدم که صفحه‌ای را در مجله برای پاسخ به نقد در نظر گرفته‌اند تا هرکس اعتراضی، گله‌ای، گزارشی به نقد یا منتقد دارد، در آن جا بنویسد. ولی من هیچ شکایتی ندارم و فقط می‌خواهم از شما که در کمال لطف و مرحمت از الما تعریف کرده بودید، تشکر کنم. شما نثر نویسنده را موجز و روان خوانده بودید و به او نسبت ممارست دایمی با بهترین آثار نظم و نثر فارسی داده بودید. گفته بودید که نویسنده به فضا سازی و حالات و احساسات شخصیت‌های داستانش توجه دارد و از کنار حالات و دقایق معمولی به سادگی نمی‌گذرد و اصالت آنها را می‌بیند... همه این حرف‌ها، به راستی کلاه‌گوشه نویسنده‌ای را که دلش می‌خواهد مخاطبان را در احساسات خالصانه خود شریک کند، مثل «کلاه‌گوشه دهقان» به «آفتاب» می‌رساند. شما داستان «ماعد» را زیبا خوانده بودید و از کم‌کاری نویسنده تاسف خورده بودید و با توجه به تاریخ بعضی از داستان‌ها که مثلاً در سال ۱۳۶۲ نوشته شده است برایتان این سؤال پیش آمده بود که آیا حاصل این کارها همین کتاب ۶۲ صفحه‌ای است؟ خدمتان عرض می‌شود که داستان بلندی هم به نام یاد جاران نوشته‌ام که در سال ۱۳۷۶ چاپ شده است. نسخه‌ای از آن را برایتان می‌فرستم. داستان‌های کوتاه دیگری نیز نوشته شده‌اند، همچنین داستان بلندی که همه را به دست چاپ می‌سپاریم... خلاصه گمان نمی‌کنم که کار مغان به پایان رسیده باشد. به نظر می‌رسد که هنوز هزار باده ناخورده در رگ تاک است.

و اما با وجود آن همه دقت نظر، نکته‌ای در نقد بود که نیاز به توضیح دارد. و آن اینکه «هر روز» شرح دیدار راوی در «تیمارستان» نیست و مربوط به باغ‌وحش است.

دیگر آنکه نمی‌دانم شما اسیر بختک شده‌اید یا نه. من چندبار خواب‌های بختکی دیده‌ام. ولی اگر از من

مهشید مشیری

منصور اوجی

پاسخ به نقد

مقاله «زنجیره‌ای از تداوم و تکرار»^{*}، نوشته آقای «محمدرضا گودرزی» را که به بررسی داستان بلند «تعلیق» اختصاص داشت خواندم و بهره بردم. از شما به خاطر چاپ این مقاله خوب، و از نویسندگان به خاطر نوشتن آن، سپاسگزارم. گرچه نوشتن «پاسخ» به این گونه بررسی‌ها و «خوانش»‌ها، نه معمول است و نه معقول، و من هم چنین قصدی ندارم، اما یادآوری چند نکته را - باری به هر جهت - بی‌فایده نمی‌دانم.

از نام «جبه» (تخفیف یافته «حبیبیه») که به اشتباه «جبه» چاپ شده که بگذریم، نکته‌های اساسی به قرار زیر است:

۱- نوشته‌اند «دیدن دوباره تابلوها و دست نوشته‌های قدیمی و...» در حالی که راوی در آن زیرزمین، و قبل از روایت داستان، برای اول بار است که آن زیرزمین و آن اشیاء را می‌بیند؛ و تازه با همین دیدار، انبوه شنیده‌هایی را که در طول عمر بیست ساله‌اش شنیده، در ذهنش شکل می‌گیرد. به دلیل همین شکل‌گیری است که او می‌تواند روایت خود را ارائه کند. حدس و گمان‌های او هم طبعاً در انسجام این روایت و پر کردن جاهای خالی نقشی دارد.

۲- آن «چند نفر دیگر» که در واقع راویان سوم‌شخص ماجرا هستند، همان طور که نویسنده محترم گفته‌اند، کسانی هستند که راوی «از زبان» آنها گذشته‌ها را نقل می‌کند. اما این راویان اخبار به آن ۵ نفری که آقای گودرزی نام برده‌اند منحصر نیستند. برخی از نقل قول‌ها را راوی هم به یاد نمی‌آورد که از چه کسی شنیده است. آنها این گفته‌ها را برای همدیگر نقل می‌کرده‌اند، که راوی هم آنها را می‌شنیده، و اکنون - در لحظه روایت - برخی از آنها را به یاد می‌آورد و نقل می‌کند، بدون اینکه بداند چه کسی، کی و کجا، آن را

گفته است.

۳- نوشته‌اند: «۳- مادر راوی که جسته گریخته...» (تا آخر همان بند). در این عبارت به جای «مادر»، باید «مادر بزرگ مادری» باشد، که با «ننه‌آقا» (مادر بزرگ پدری) او فرق می‌کند. این که او در داستان می‌گوید: بچه بودی و من تو را در بغل داشتم (نقل به مفهوم)، خطابش با مادر راوی بوده است نه با خود راوی.

۴- در همان عبارت، جمله معترضه «بخصوص درباره مراسم جشن و سرور شب عروسی شیرین بانو»، نه به «مادر راوی» (آن طور که نوشته‌اند)، نه حتی به مادر مادر راوی، بلکه به مادر پدر راوی (ننه آقا) مربوط است. در زمان عروسی شیرین بانو، مادر راوی اصلاً به دنیا نیامده است.

۵- من هم با آقای گودرزی موافقم که «در بازگویی خاطره و مرور گذشته، ماجراها پس از عبور از صافی ذهن راوی دگرگونی‌هایی می‌یابند و...»؛ اما دو موردی که یادآور شده‌اند، جواب دارد. جوابی که در خود داستان آمده است:

۱- ۵- نقل آن دو قسمت از گلستان سعدی (گذشته از این که راوی به سنت قدیم آن را از بر بوده، یا احتمالاً از روی گلستان رونویسی کرده بوده)، آن را مکرر از زبان پدرش شنیده و حفظ شده است. این را خودش به صراحت می‌گوید.

۲- ۵- نقل «بند بند» متن آن «سند» (قباله)، نه از حافظه، بلکه عیناً از روی همان قباله است که راوی آن را از حاجیه خانم گرفته و تذهیب کرده و در موقع روایت جلو چشمش بوده است. اگر اشتباه نکنم، او در دو جا به این موضوع اشاره کرده است.

به هر جهت، آنچه که برای من مسلم است، همان است که آقای گودرزی گفته‌اند: «هر شگردی در کار،

می‌بایست توجیه داستانی داشته باشد و با شیوه کلی روایت همخوان باشد».

۶- این «توجیه داستانی» در مورد «شیوه کلی روایت داستان» و «اجزایی که تکه تکه آمده است» هم جایی دارد (یا باید داشته باشد)، وگرنه می‌شود یک شیوه تصنعی و تقلیدی که صرفاً به کار گول زدن خواننده‌ها، و لباس نو (و عاریه) پوشاندن به یک قصه کهنه، می‌آید. در داستان بلند «تعلیق» این اجزای تکه تکه، آن چیزهایی است که راوی در طول عمرش شنیده بوده و ربط و پیوند آنها را در نمی‌یافته است تا این که با رفتن به آن زیرزمین و دیدن حاجیه خانم از نزدیک و آن همه اشیاء، ربط و پیوند آن اجزای تکه تکه را درمی‌یابد (یا خیال می‌کند که دریافته است)؛ و داستان در ذهنش شکل می‌گیرد. جاهای خالی را هم با حدس و گمان و به مدد تخیل پر می‌کند.

به همین دلیل، پاره پاره بودن روایت، و سیر غیرخطی داستان توجیه داستانی خود را می‌یابد؛ که از دل داستان رواییده است، نه از این یا آن اثر دیگر.

به هر جهت، باز هم از فراهم آوردن آن نشریه باوقار، و از آقای «محمدرضا گودرزی» نویسنده مقاله «زنجیره‌ای از تداوم و تکرار»، سپاسگزارم و از تصدیع پوزش می‌طلبم.

* کتاب ماه ادبیات و فلسفه / بهمن ۱۳۷۹ / ص ۵۰

محمد رحیم اخوت

افتتاح مرکز آموزش زبان فارسی در دانشگاه حلب

تعدادی از هنرمندان ایرانی در زمینهٔ مینیاتور، نقاشی و خط و نیز نمایش پوسترهای جهانگردی و جاذبه‌های توریستی کشورمان.

۲- صنایع دستی که بیانگر توانایی معماری ایرانی است.

۳- نمایش کتاب، شامل کتاب‌های آموزشی زبان فارسی برای غیرفارسی‌زبانان و کتاب‌های فارسی ترجمه شده به عربی درباره ادبیات فارسی و فرهنگ‌های لغت عربی و فارسی و آموزش زبان عربی در کشورمان.

همچنین در کنار نمایشگاه برنامه روزانه نمایش فیلم‌های ایرانی با زیرنویس عربی اجرا شد که طی آن فیلم‌های «بچه‌های آسمان»، «همسر بایسکل ران»،

مدیر کل گروه اجرایی شورای گسترش زبان فارسی، رایزن فرهنگی ج.ا.ا در سوریه و اساتید دانشگاه حلب حضور داشتند.

گفتنی است این مرکز شامل دفتر اداری، سالن مطالعه و کلاس‌های آموزش زبان فارسی است و در چهار مرحله به دانشجویان و علاقه‌مندان به زبان فارسی آموزش می‌دهد و زمینه‌های لازم را برای علاقه‌مندی و جذب دانشجویان برای فراگیری زبان و ادبیات فارسی فراهم می‌کند.

همچنین همزمان با مراسم افتتاحیه مرکز آموزش زبان فارسی، هفته فرهنگی ج.ا.ا در این دانشگاه افتتاح شد که شامل سه بخش می‌شود:

۱- نمایشگاه آثار هنری، گلچینی از تابلوهای

در ادامه سلسله فعالیت‌های رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دمشق در زمینه گسترش آموزش زبان فارسی روز شنبه ششم اسفند ماه سال ۱۳۷۹ نخستین مرکز آموزش زبان فارسی در دانشگاه حلب توسط محمدسعید فرهود- رئیس دانشگاه حلب- افتتاح شد.

در مراسم افتتاحیه مرکز، رئیس شعبه حزب در دانشگاه، سفیر کشورمان در سوریه، رؤسای دانشکده‌ها، رئیس دانشگاه اصفهان و هیأت همراه، مدیر کل آفریقا- عربی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی،

نخستین هم اندیشی گویش شناسی ایران

دکتر سرکاراتی گفت: تأسف انگیزترین مسئله در نیم قرن گذشته، این است که شمار زیادی از گویش های زبان ایرانی خاموش شده اند. وی در ادامه پیشنهادی مبنی بر تأسیس سازمان کل گویش شناسی ارائه کرد و درباره وظایف این مرکز گفت:

۱- شناسایی، جمع آوری و ترجمه همه کتب، رساله ها و مقاله هایی که در سال گذشته درباره گویش های ایرانی نگاشته شده است.

۲- جست و جو برای یافتن مراجع و متونی که به گویش های ایرانی نگاشته شده است.

۳- توصیه مؤکد به گروه های دانشگاهی رشته های زبان شناسی و زبان های ادبیات فارسی برای اضافه نمودن چند واحد گویش شناسی در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد.

۴- تدوین اطلس گویش شناسی ایران.

پس از سخنرانی دکتر بهمن سرکاراتی، دبیر نخستین هم اندیشی گویش شناسی - دکتر حسن رضایی - گزارشی از عملکرد شکل گیری این هم اندیشی ارائه کرد. بعد از ارائه این گزارش فیلمی کوتاه از سخنرانی مقام معظم رهبری درباره زبان فارسی برای حاضران به نمایش درآمد که ایشان در سخنان خود به اهمیت لهجه ها و گویش های محلی تأکید کرده بودند.

در این هم اندیشی هشت نشست برگزار شد که در این نشست ها موضوعاتی از این دست مطرح شد: «بررسی و طبقه بندی گویش های گویان ایران / دکتر حسن رضایی باغ پیدی»؛ «تعریف برخی اصطلاحات مهم و اساسی در لهجه شناسی / مصطفی ذاکری»؛ «ویژگی افعال در گویش خوانساری / مرتضی اشرفی (خوانساری)»؛ «برخی ویژگی های آوایی، ساختاری و نحوی گویش کرمانجی خراسانی / حسنعلی ترقی اوغاز»؛ «برخی از جنبه های زبانی و فرهنگی گویش فردوس / دکتر محمدجعفر یاحقی»؛ «نکته ای در تحول دستوری گویش بهدینان / دکتر کتایون مزداپور»؛ «پیشکسوتان گویش شناسی در ایران / دکتر بدرالزمان قریب»؛ «پیشوند های فعلی در گویش گیلکی / احمد سمیعی (گیلانی)»؛ «گویش ها و متون فارسی / دکتر علی رواقی» و ...

گفتنی است اسامی اعضای هیأت علمی این نشست ها (به ترتیب از نشست اول تا هشتم) بدین شرح است: دکتر بدرالزمان قریب، دکتر کتایون مزداپور، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر مسعود پورریاحی، دکتر علی اشرف صادقی، دکتر یحیی مدرسی، دکتر ایران کلباسی و دکتر علی محمد حق شناس. این مراسم در روز سه شنبه یازدهم اردیبهشت پایان یافت.

نخستین هم اندیشی گویش شناسی ایران از نهم تا یازدهم اردیبهشت ماه ۱۳۸۰ در محل فرهنگستان زبان و ادب فارسی و با اهداف ارتقاء مطالعات گویش شناسی در ایران و تشویق و راهنمایی علاقه مندان و دانشجویان به گردآوری و بررسی گویش ها برگزار شد. در مراسم افتتاحیه دکتر غلامعلی حدادعادل رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، و دکتر بهمن سرکاراتی سخنانی ایراد نمودند.

دکتر حدادعادل با بیان این مطلب که «هرکجا مردمی به یکی از گویش های ایرانی و فارسی تکلم می کنند، آنجا پرچم فرهنگ ایران در اهتزاز است» گفت: در میان انواع رشته ها و شاخه هایی که از زبان شناسی و ادبیات منشعب می شود، گویش شناسی دانشی است که با جاذبه نیرومند خود هم شمار بسیاری از دانشگاهیان و متخصصان و هم علاقه مندان غیرمتخصص را به خود جلب کرده است. وی افزود: وسعت قلمرو جغرافیایی گویش شناسی و سابقه دیرینه آن و کثرت کتاب ها و مقالاتی که در این باب منتشر شده، حیرت انگیز است.

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی در ادامه گفت: گویش های ایرانی بخشی از ذخایر فرهنگی ایران زمین اند و نگهداری و نگهداری و بهره برداری از آنها وظیفه همه کسانی است که به فرهنگ ایران دلبستگی دارند.

دکتر حدادعادل افزود: همه مردمانی که در داخل و خارج از مرزهای ایران کنونی به یکی از این گویش ها تکلم می کنند، در حقیقت شهروندان فرهنگی ایران زمین به شمار می آیند.

وی در پایان سخنرانی خود، از زنده یاد دکتر احمد تفضلی یاد کرد و ابراز امیدواری کرد که سخنرانی ها و مباحثی که در این هم اندیشی مطرح می شود، سبب توسعه و تقویت دانش گویش شناسی و دلگرمی و امیدواری گویش شناسان شود.

پس از سخنرانی دکتر حدادعادل، دکتر بهمن سرکاراتی به ایراد سخن پرداخت. وی در بخشی از صحبت خود گفت: امروزه آب و باد و خورشید و فلک نه، بلکه سوداگران و طرفداران کشورهای بی مغز و فرهنگ های یکرنگ، از طریق اینترنت و فکس و ماهواره در تلاشند تا همه جا پسند فردی، منظر شخصی و باور و زبان مستقل و در یک کلام، هویت فرهنگی را بگیرند و به جایش سلیقه یکسان، جهان نگرایی یکسان و گفتار و پندار و کرداری صادراتی را جایگزین نمایند.

«نیاز» و «بازمانده» به نمایش درآمدند.

از جمله برنامه های برگزار شده در حاشیه مراسم افتتاح مرکز آموزش زبان فارسی، میزگردی درباره روابط فرهنگی ایران و عرب بود که سخنرانان آن، عباس صباغ رئیس مرکز آموزش زبان فارسی در حلب، محمدعلی آذرشب رایزن فرهنگی کشورمان، محمدخاقانی عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان، عیسی العاکوب رئیس گروه ادبیات دانشگاه حلب و عبدالکریم اشتر استاد دانشگاه حلب بودند.

سخنرانان به روند رو به رشد و استحکام روابط ایران و عرب در مراحل مختلف تاریخ اشاره کرده، برگزاری چنین برنامه هایی را از طرف ج.ا.ا. در راستای عنایت رئیس فقید سوریه مرحوم حافظ اسد و نیز علاقمندی رئیس جمهوری فعلی سوریه بشار اسد درخصوص ایجاد ارتباط هر چه بیشتر میان دو تمدن ایران و سوریه دانستند. آنان با اشاره به این که زبان مبنای تمدن ها است توجه به زبان عربی و فارسی را زیرساز روابط مستحکم ایران و سوریه عنوان کردند.

دیدار هیأت ایرانی با مسؤولان دانشگاه تشرین

در دانشگاه تشرین در شهر لاذقیه هیأت ایرانی ضمن دیدار از دانشگاه و تشکیل جلسه با رئیس و مسؤولان دانشگاه با توجه به تأکید دو طرف بر استفاده از زمینه ها و امکانات موجود، موافقتنامه همکاری را میان دو دانشگاه تشرین و اصفهان به امضا رساندند.

دیدار هیأت ایرانی با مسؤولان دانشگاه دمشق

روز دوشنبه هشتم اسفند ماه سال ۱۳۷۹ رئیس دانشگاه اصفهان با هیأت همراه و رایزن فرهنگی ج.ا.ا. با رئیس دانشگاه دمشق و رؤسای دانشکده ها دیدار و تشکیل جلسه دادند و موافقتنامه همکاری علمی - دانشگاهی را میان دو دانشگاه به امضا رساندند.

گفتنی است مراسم جلسه مشترک هیأت دانشگاه اصفهان و رؤسای دمشق در مطبوعات و رسانه ها منعکس شده است.

زلف عالم آرا

زلف عالم آرا عنوان کتابی است از دکتر مهدی مجبئی که درآمدی بر شناخت رموز عارفانه در شعر فارسی دارد و به تازگی از سوی انتشارات رشد روانه بازار نشر شده است.

دکتر مجبئی نویسنده، محقق و استاد دانشگاه پیش از این کتاب سیمغ در جستجوی قاف را که درآمدی بر سیر تحول عقلانیت در ادب فارسی دارد منتشر کرده است. این کتاب که به همت انتشارات سخن به طبع رسیده توجه بسیاری از محققان و دانشجویان را به خود جلب کرده که کمتر از دو ماه به آستانه چاپ دوم رسیده است.

از این نویسنده کتاب دیگری به نام بدیع نو به زودی منتشر می‌شود. این کتاب هنر ساخت و آرایش سخن است و نگاه ساختارگرایانه یا مباحث زیباییشناسی به بدیع سنتی و بدیع نو همراه با مقدمه مفصلی بر آسیب‌شناسی بدیع دارد. قرار است این کتاب از سوی انتشارات سخن - علمی روانه بازار شود.

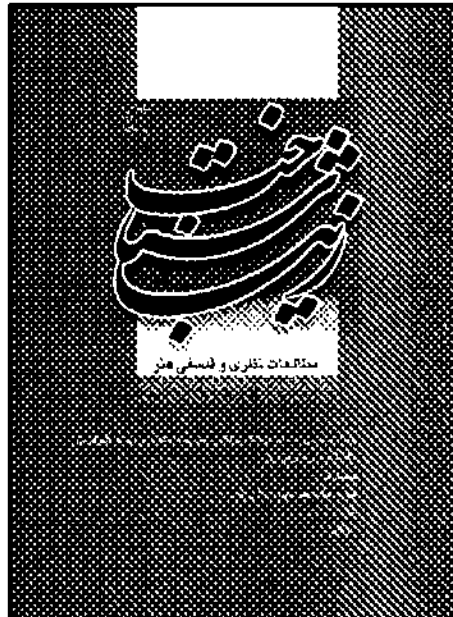
همچنین کتاب صدای رویش خیال که نگاهی تازه به اندیشه و شعر اقبال لاهوری دارد، عنوان کتاب دیگری از مهدی مجبئی است که کار انتشار آن را انتشارات زهد بر عهده گرفته است و تا پایان سال جاری در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

این نویسنده حدود ۱۰ سال بر روی تالیف و تحقیق این کتاب‌ها کار و به تازگی اقدام به چاپ آنها کرده است.

زیباشناخت منتشر شد

دومین و سومین شماره‌های پی‌درپی زیباشناخت منتشر شد. پدیدارشناسی، جستارها، چهره، خاستگاه‌های هنر در دین، نقد و واژگان عناوین مطالب نشریه حاضر را تشکیل می‌دهند.

در بخش «پدیدارشناسی» می‌خوانیم: «صنعت فرهنگ، فولکلور، هنر پسااستعمار (پست کولنیالیزم)»، «فلسفه و ضربه چهارم / محمد ضیمران»، «فولکلور، شکل خاص خلاقیت / رومان یا کوپسون، شیرین دخت دقیقیان».

بخش «جستارها» در برگزیده مقاله‌های منفرد است و در بخش «چهره» (این شماره: خیام و بارت) مطالب زیر به چشم می‌خورد: «مرگ رولان بارت / ژولیا کریستوا، رضا سیدحسینی»، «منطق ریاضی و رباعیات خیام / پرویز شهریاری»، «فهم رباعیات خیام / فرهاد ساسانی» و...

خاستگاه‌های هنر در دین عنوان بخش دیگری است که در آن مطالبی با این عناوین فراهم آمده است: «تأثیر مشرق زمین بر هنر غرب / ر.آ. جی رازبهوی، مشیت علایی»، «بررسی ترجمه‌های سورة فاتحه / شاهرخ جهاندار»، «مثنوی‌های سنایی / دبروین، محمود عبادیان» و...

شناخت ادگار آلن پو

شناخت ادگار آلن پو شامل مقالاتی از شارل بودلر و خولیو کورتاسار درباره پو و نیز سه داستان از ادگار آلن پو با عناوین: «قلب خبرچین»، «دست نوشته‌ای در بطری» و «تمثیل سایه».

در صدای باد مجموعه سی و شش داستان کوتاه از مجید دانش آراسته و تکامل فرهنگ از لسلای. اوایت با ترجمه فریبرز مجیدی، از جمله کتاب‌هایی هستند که به زودی راهی بازار نشر می‌شوند.

بالژاک و دخترک خیاط چینی رمانی است از دای سیجی نویسنده چینی با ترجمه بهاره جواهری و کیهان‌شناسی افلاطون نوشته موسی اکرمی از دیگر کتاب‌های در دست چاپ نشر دشتستان به شمار می‌روند.

سرهدرا

سرهدرا کتابی است اثر کارلوس فونتتس و ترجمه کاوه میرعباسی که به زودی از سوی انتشارات آگاه منتشر می‌شود. این کتاب اولین رمان فونتتس است که از اسپانیایی ترجمه شده است. داستان مضمون جاسوسی - سیاسی دارد و تمام ذهن مشغولی‌های آن مضمون همزاد و تکرار شخصیت است که به بارزترین صورتی در این داستان نمود می‌یابد و به صورت‌های گوناگونی تکرار می‌شود.

□

داستانهای اشباح

داستانهای اشباح ترجمه‌ای است از منصوره شریف‌زاده که از سوی انتشارات نگاه سبز به چاپ می‌رسد. در این کتاب برای اولین بار داستان‌های

کوتاهی از نویسندگان مشهور جهان گرد آمده که موضوع آنها «اشباح» است. اشباحی که در کنار آدمها زندگی می‌کنند و چنان حوادث هیجان‌انگیز و

تکان‌دهنده‌ای به وجود می‌آورند که نظیرش را در کمتر داستانی می‌توان دید. داستانهای از سامرست موم، دی اچ لارنس، اچ اچ مونرو (ساقی)، نجیب محفوظ و... در این مجموعه گرد آمده است.

□

شب‌های ادبیات ایران

اولین دوره شب‌های ادبیات ایران در شیراز به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان زیر نظر دکتر کاووس حسن‌لی، به منظور آشنایی هرچه بیشتر جوانان با پیشینه غنی زبان فارسی از ۱۴ اسفند ماه سال ۱۳۷۹ در تالار حافظ شیراز برگزار گردید. در این مراسم به عنوان اولین تجربه سعی شده است تا از بزرگان عرصه ادب ایران بهره گرفته شود. نیز شناخت و بازنگری شاعران بزرگ و شاعرانی که فقط متعلق به ایران نیستند یکی از اهداف این اجلاس بوده و کوشش شده تا یکبار دیگر به جامعه فرهنگی ایران و مردم

فرهنگ دوست شیراز هفت شاعر بزرگ پارسی گوی را بازشناسانند.

در این شب‌ها که با نام ۱- شب سیاوش (فردوسی)، ۲- شب درنگ (خیام)، ۳- شب شیرین (نظامی)، ۴- شب سیمرغ (عطارد)، ۵- شب سماع (مولوی)، ۶- شب زلال (سعدی)، ۷- شب غزل (حافظ) در شیراز برگزار گردید، منصور رستگار فسایی، علیرضا ذکاوتی قراگزلو، بهروز ثروتیان، میرجلال‌الدین کزازی، صابر امامی، اصغر دادبه و محمدحسین همافر سخنرانی نمودند. همچنین بهره‌گیری از تئاتر و موسیقی در این برنامه در تداعی ذهنی و به یاد سپاری هرچه بیشتر آن در اذهان عموم نقش موثری داشته است.

دیر این مراسم دکتر حسن‌لی در پاسخ به این سؤال که: انگیزه دست‌اندرکاران این برنامه چیست؟ گفتند: مهمترین و بزرگترین انگیزه دست‌اندرکاران این برنامه بهبود وضعیت بحرانی «عدم شناخت بزرگترین ادب ما توسط جوانان» است. وی در رابطه با این مسئله که آیا این برنامه فقط اختصاص به امسال و به شعرای کلاسیک دارد؟ گفتند: ما در آینده شاهد حضور هنرمندان عرصه هنر و ادب معاصر در قالب چنین برنامه‌ای خواهیم بود. ایشان افزودند: شب‌های ادبیات ایران در حوزه ادب و نشر داستان‌نویسی مدنظر قرار خواهد گرفت.

نخستین دایرة المعارف رمان عربی منتشر شد

شورای عالی فرهنگ و ادبیات مصر نخستین دایرةالمعارف رمان و داستان جهان عرب را به زیور طبع آراست.

در این دایرةالمعارف شش جلدی مهمترین فرازهای رمان‌نویسی و داستان‌نویسی عربی از ۱۲۴ سال قبل تاکنون به همراه بیوگرافی معروف‌ترین رمان‌نویسان کشورهای عربی با ترجمه انگلیسی و فهرستی از رمان‌های ترجمه شده به انگلیسی به چاپ رسیده است.

دکتر حمده السکوت رییس دپارتمان مطالعات

خاورمیانه‌ای دانشگاه آمریکایی قاهره که از نقادان سرشناس ادبیات معاصر عرب به شمار می‌رود سرپرستی هیأت علمی این دایرةالمعارف را به عهده دارد.

نامبرده قبلاً مسؤولیت تنظیم گردآوری و تجدید چاپ آثار طه حسین و توفیق حکیم و عبدالقادر المازنی را به عهده داشت.

شعر مقاومت

شعر مقاومت عرب عنوان ترجمه‌ای است از موسی بیدج که به زودی روانه بازار نشر می‌شود. این کتاب در چهار جلد تنظیم شده است. جلد اول که به شعر فلسطین اختصاص یافته، شامل اشعار سی تن از شاعران فلسطینی است. در جلد دوم ادبیات هشت کشور

عرب زبان دیگر مورد ارزیابی قرار گرفته است. جلد سوم با عنوان «شعر مقاومت عرب»، به معرفی شاعران تبعیدی کشور عراق از جمله مظفر النواب پرداخته است. جلد چهارم این مجموعه سروده‌های شاعران مصری و دیگر کشورهای شمالی آفریقا را در بردارد.

اخبار اهل قلم

● فلسفه هنر و...

فلسفه هنر و زیبایی‌شناسی عنوان کتابی است از یعقوب آژند که به زودی از سوی انتشارات دانشگاه تهران منتشر می‌شود.

● عشق و جنون

عشق و جنون نوشته فردریک فورسایت با ترجمه جمشید اسکندانی از سوی نشر ثالث به زودی منتشر خواهد شد.

● پارساترین بانوی شهر

پارساترین بانوی شهر کتابی است از بنیتوپرث گالدوس با ترجمه کاوه میرعباسی که به زودی انتشارات طرح نو آن را به چاپ خواهد رساند.

● انتخابات اتحادیه‌های نویسندگان در مصر و تونس

نویسندگان و ادیبان مصر یک شاعر برجسته را به ریاست اتحادیه نویسندگان مصر برگزیدند. فاروق خورشید رییس جدید اتحادیه نویسندگان مصر در فروردین ۱۳۰۷ در قاهره به دنیا آمد و از همان ابتدا در رادیو به نگارش و تهیه برنامه‌های ادبی و فرهنگی پرداخت تا به منصب مدیر شبکه صدای خاورمیانه قاهره انتخاب و سپس مدیر رادیو «صوت الشعب» قاهره شد.

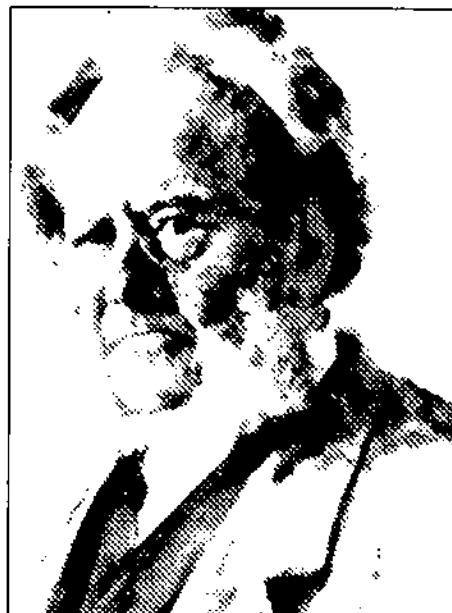
راهزن و اژدها و روزگار مرده معروف‌ترین رمان‌های این نویسنده مصری است. محمد السیدعید با کسب آرای کمتری به عنوان معاون رییس اتحادیه نویسندگان مصر انتخاب گردید. فاروق شوشه رییس قبلی این اتحادیه از کاندیدا شدن برای دوره جدید خودداری کرد.

از سوی دیگر نویسندگان تونس مجدداً میدانی بن صالح را برای دو سال به ریاست اتحادیه خود برگزیدند.

اتحادیه نویسندگان تونس دارای ۴۵۰ عضو فعال در ۱۰ شهر بزرگ تونس است. این اتحادیه علاوه بر دفاتر دهگانه محلی دارای شعبه‌ای در پاریس برای همکاری با نویسندگان تونس می‌مقیم فرانسه است.

● ایبسن

ایبسن منادی حقیقت و آزادی تألیف و ترجمه‌ای است از هلن اولیایی‌نیا که انتشارات فردا آن را به چاپ خواهد رساند. در این کتاب کوشش شده زندگینامه کوتاهی از

ایبسن ارائه شود و سپس مقالات مختلفی که درباره نمایشنامه‌های او به دست ناقدان نوشته شده فراهم آید. در مواردی نیز از مصاحبه‌هایی که با خود ایبسن و یا ناقدان او به عمل آمده، استفاده شده است.

● بیراه

کتاب بیراه رمانی است از ژوریس کارل اویسمانس با ترجمه کاوه میرعباسی که مشخص‌ترین رمان مکتب انحطاط به شمار می‌رود. در این کتاب تمام تفکر غالب مکتب انحطاط در شخصیت اصلی رمان تجلی می‌یابد. بیراه کتابی است که بر روی ادبیات قرن بیستم و نویسندگانی چون مارسل پروست، جیمز جویس و ویرجینیا ولف تأثیر گذاشته است. این کتاب را نشر نی به چاپ می‌رساند.

● مبانی تراژدی

مبانی تراژدی اثر کلیفورد لیچ با ترجمه هلن اولیایی‌نیا از سوی نشر فردا به زودی چاپ می‌شود.

در این کتاب تاریخچه‌ای از تراژدی از گذشته تاکنون و نظریات ناقدان مختلف درباره تراژدی و دگرگونی اصول تراژدی براساس تغییر نیازهای امروز (که در نمایشنامه مورن اعمال شده است) ارائه می‌شود. همچنین همه تراژدی‌ها از قدیم تاکنون مورد بررسی قرار می‌گیرند.

آنا تومی تراژدی کتابی است از نور تروپ فرای که به زودی با ترجمه هلن اولیایی‌نیا از سوی انتشارات فردا راهی بازار نشر می‌شود.

مطالب کتاب حاضر بخشی از کتاب آنا تومی نقد فرای یا تکیه بر بخش تراژدی است که در این بخش فرای از دیدگاه نقد اسطوره‌ای به بررسی تراژدی می‌پردازد.

فرهنگ قومس منتشر شد

سیزدهمین شماره فرهنگ قومس، فصلنامه پژوهشی، فرهنگی، هنری استان سمنان منتشر شد. برخی مطالب این شماره که به کنگره بررسی شخصیت و افکار عارف شهیر شیخ ابوالحسن خرقانی اختصاص دارد عبارت‌اند از: «نگاهی به شطحیات شیخ ابوالحسن

فرهنگ قومس

فصلنامه پژوهشی، فرهنگی، هنری

استان سمنان

شماره چهارم، شماره اول (مهر ۱۳۷۹) - بهار ۱۳۷۹

ویراسته‌ها: دکتر...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

تألیفات: دکتر...

نگارش به شخصیت شیخ ابوالحسن خرقانی، عارف، شاعر، فیلسوف، مفسر...

این فصلنامه در راستای اهداف نشر و ترویج فرهنگ و هنر استان سمنان...

شد. گفت‌وگو، دهه هفتاد چگونه گذشت، معرفی ادبیات نروژ، شعر امروز، شعر جهان، نمایشنامه، داستان، نقد

شعر، مقالاتی ویژه شاهنامه و اساطیر، یاد زرین ویژه بزرگداشت زنده‌یاد زرین‌کوب، یادمان، بومی سرود، تازه‌های نشر و...

□

کبوترهای محبوس

کبوترهای محبوس مجموعه شعری است از جمشید علیزاده که در قالب نیمایی به طبع رسیده است. این کتاب سروده‌های تغزلی شاعر را که با تأملات فلسفی همراه است از سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ دربر می‌گیرد. انتشارات قطره ناشر این مجموعه شعری خواهد بود.

در مویه‌های باد کتاب دیگری است از جمشید علیزاده که از سه دفتر شعر تشکیل یافته است. در این سروده‌ها عمدتاً به لحاظ قالب و محتوا تنوع خاصی به چشم می‌خورد. پاره‌ای از اشعار اجتماعی - سیاسی در

قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی، مثنوی، چهار پاره و نیمایی، که مربوط به سالهای جنگ ایران و عراق و بعد از آن است در مجموعه حاضر به طبع رسیده است. این کتاب را انتشارات فرزانه روز به چاپ می‌رساند.

تأملات شاعرانه

تأملات شاعرانه شامل قصاید صائب تبریزی است که جمشید علیزاده آن را تصحیح نموده و در مقدمه‌ای که بر آن نوشته درباره جایگاه قصیده به طور عام و در عصر صفویه به طور خاص و مضامینی که در آنها یکار رفته توضیحاتی داده است. مصحح را اعتقاد بر این است که صائب یکی از بزرگترین شاعران عصر صفوی است که در شاخه درون مرزی مرکز ثقل هرگونه

بررسی در ادبیات به ویژه عصر صفویه است. وی در بررسی و شکل‌گیری ادبیات شیعی به خصوص سرودن مدایحی درباره ائمه اطهار (ع) نقش مؤثری داشته است. این کتاب را انتشارات قطره به چاپ خواهد رساند.

□

نقد ادبی

۸۰۱

چاپ اول

۱- نقد ادبی معاصر: شامل ده ترجمه و مقاله.
جلال سخنور. - تهران: رهنما. - ۱۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۷۱-۶

نقد ادبی معاصر

شامل ده ترجمه و مقاله از
مگر جان سخنور

۱۵

A
HANDBOOK
OF
CRITICAL
APPROACHES
TO
LITERATURE

WILFRED L. GUERIN
EARLE G. LABOR
LEE MORGAN
JOHN R. WILLINGHAM

دیدگاه‌ها و روش‌های معمول در نقد ادبی - در دوران معاصر - است که با ذکر مثال و نمونه‌هایی چند، نیز بیان نقاط ضعف و قدرت هر روش فراهم آمده است. نقد سنتی، نقد ادبی از نظرگاه روان‌شناسی و جامعه‌شناسی، نقد جدید، نقد اسطوره‌ای، نقد تاریخی، نقد اخلاقی و سایر شیوه‌های معمول در حوزه نقد از مباحث این کتاب به شمار می‌آید.

مجموعه‌های ادبی

۸۰۸

۳- اسی کوچک عشق: گزینش اشعار جهان: با مقدمه‌ای از کارل گوستاو یونگ.
مترجم: چیتا یتری. - تهران: نامیرا. - ۱۹۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۲-۰۰-X

چاپ اول

آیین نگارش.

مریم صفای‌خیری. - قم: پارسیان. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۶۶-۳۳-X

در این نوشتار، برخی از اصول نگارش، انشاع‌نویسی، مقاله‌نویسی، داستان‌نویسی، تهیه گزارش، نامه‌نگاری و نظایر آن، برای مقطع راهنمایی فراهم آمده است.

شیوه نوشتن، درباره نویسنده، انواع مقاله، تصویرسازی و سخن‌آرایی، شیوه نگارش مقاله، شیوه نامه‌نگاری، شیوه تهیه گزارش، خلاصه‌نویسی و «علایم سجاوندی» پارهای از مباحث این کتاب هستند.

چاپ اول

آیین نگارش.

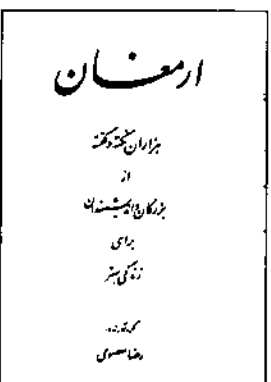
ابراهیم دلیری‌مالوانی، حسین اسکندری-ورزلی. - قم: بخشایش. - ۳۱۰ ص. - وزیری (کالینگور). - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

در این نوشتار سعی شده با بیانی ساده شیوه‌های درست نویسی، انشاع‌نویسی، نامه‌نگاری، مقاله‌نویسی، گزارش‌نویسی، شرح حال‌نویسی، نیز اصول نقطه‌گذاری آموزش داده شود. بخشی از مباحث کتاب نیز به اختصار مربوط به نقد ادبی، طنز‌نویسی، داستان پردازی و نمایش‌نامه نویسی است که همراه با نمونه‌هایی از نویسندگان برجسته، فراهم آمده است.

چاپ اول

۶- ارمغان: هزاران نکته و گفته از بزرگان و اندیشمندان برای زندگی بهتر.
گردآورنده: رضا معصومی. - تهران: اسلامی. - ۵۳۳ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه ۳۷۷ جمله از شخصیت‌های برجسته علمی، فرهنگی،

دینی، ادبی و نظایر آن - با هدف گردآوری کلمات قصار - ذیل این عنوان گردآمده است: معرفت - شناخت، خانواده، در پیشگاه پدر و مادر، فضایل انسانی، ذایل اخلاقی، اجتماعی - اقتصادی و گوناگون. در پایان کتاب، نگارنده نکاتی را در قالب سخنان پندآموز به فرزندش یادآور شده است.

چاپ اول

۷- اینجا همه آدم‌ها این جور-اند: شش داستان برگزیده دهه نود.

نوری مور: مترجم: مزده دقیقی. - تهران: نیلوفر. - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۱۳۰-۵

چاپ اول

۸- تکوین البلاغه قواعه جدیده ... و منهج مقترح.

علی فرج. - قم: دارالمصطفی (ع) ۷ احیاء التراث. - ۳۷۲ ص. - وزیری (کالینگور). - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۹-۲۸۲-۲

۹- دادا و سوررئالیسم: مجموعه مکتبها، سبکها و اصطلاحهای ادبی و هنری.

بیگزبی، مترجم: حسن افشارنوبراستار: جان جامپ. - تهران: نشر مرکز. - ۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Dada And Surrealism
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۲۱۰-۹

چاپ اول

۱۰- داستانهای اشباح (از نویسندگان جهان).

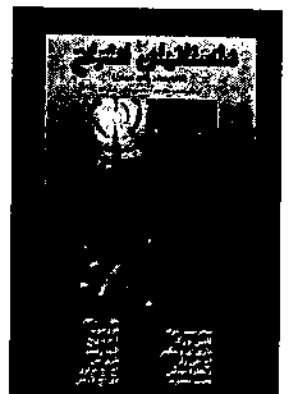
مترجم: منصوره شریفزاده. - تهران: نگاه سبز. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۳۹-۳۱-X

دوازده داستان کوتاه از نویسندگان مختلف جهان در این مجموعه گردآمده که عبارت‌اند از: «سوداگر بزرگ» / «سمرست موام» / «مرد پوشالی» / «تامس سورک» / «شیخ گمشده» / «ماری ای» / «ویلیکنز» / «آقای سرخ» / «آی. جی. ویز» / «زوی جاده» / «برایت» / «ریچارد میدلتن» / «شب

2- A handbook of critical approaches to literature.

Wilfred L. Guerin. - تهران: تکریم. - ۳۷۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

آنچه در این کتاب به طبع رسیده مباحثی است مختصر درباره روش‌های نقد ادبی که به زبان انگلیسی به طبع رسیده است. بدین ترتیب، کتاب، متضمن بررسی

بایرکت/نجیب محفوظ، شیخ کوچک/هو والبول، اسمی/ام.بورج، منصوره/القیه رفعت، رز/باری پین، موسیقی روی تبه/اچ.مزنو و آخرین خنده/دی.اچ.لارنس. یادآور می‌شود قبل از هر داستان نویسنده آن به اختصار معرفی می‌شود.

چاپ اول

۱۱-دلیله: داستانهای زنان درباره زنان.

گردآورنده: اسدالله امیری/توراستار: غلامحسین سالمی. - تهران: نقش و نگار. - ۲۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۲۵-۲۴-۷

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده ترجمه ۳۱ داستان کوتاه از نویسندگان مختلف جهان است که هر یک از آنها به نوعی بیانگر روحیات، گرفتاری‌ها، عشق و اندوه زنان است؛ یعنی زنانی در مقام مادر، همسر، معشوق، دختر و... زنانی اسیر روابط مسلط بر تعامل آدم‌ها. پارهای از داستان‌های این مجموعه بدین قرار است: 'خانه قندی' / سیلویا اوکامبو، 'مجاز مرسل یا انتقام شوهر' / راشل دوکروس، 'دلایل' / سیلوی ویل، 'عشق' / کلاریسه لیس پکتر، 'مرگ یک مادر' / کلوتیده مارگه‌ری، 'انیت' / ریکا باگت، 'شیرزن' / آلیا لوسیا آنخل، 'این مرد را می‌شناختم' / کاترین کامون و 'پیام' / ایلنا یونیا توفسکا.

۱۲-رنالیسم (واقع‌گرایی) از مجموعه مکسها، سبکها و اصطلاحهای ادبی و هنری.

دیمیان گران: مترجم: حسن افشارتوراستار: جان جامپ. - تهران: نشر مرکز. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۲۰۹-۵

۱۳-رهنمون: شامل سخنان جاویدان بزرگان، مشاهیر و نواب جهان.

گردآورنده: غلامحسین ذوالفقاری/مصحح: عصمت امین/خطاط: حسین خسروی. - تهران: اوسان. - ۸۶۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۶۷-۱-۱

چاپ اول

۱۴-سخنران خوبی باشید ازمایش شده برای اصلاح مهارت‌های برقراری ارتباط و آرایه سخنرانی.

ریچارد دنی/مترجم: حبیب‌آقا رمضان- سنگتراش: نازنین نجفیان. - تهران: فراوان. - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۲۵-۳۷-۴

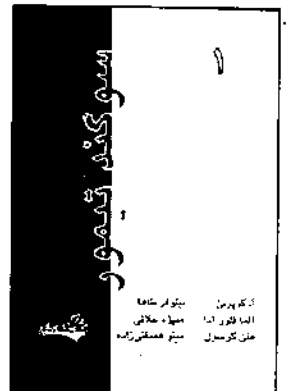

در کتاب، نکاتی چند درباره چگونگی سخنرانی، و اصول و شیوه‌های مختلف آن، فراهم آمده است. غلبه بر فشار عصبی، آماده سازی سخنرانی، اجتناب از عادات نامناسب، توسعه عادات خوب، و طرح سوالات از مباحث این کتاب به شمار می‌آیند.

چاپ اول

۱۵-سوگند تیمور. الکساندر ایوانوویچ کوپرین، المافلور آدا، هلن کرسول/مترجم: نیلوفر طاه، منیژه جلالی، مینو همدانی/زاده/توراستار: زیا

اجتهد. - تهران: اورنج. - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Oath of timur شابک: ۹۶۴-۷۰۱۳-۲۷-۲

کتاب مشکل از سه داستان کوتاه است: ۱- سوگند تیمور/اکوپرین، ترجمه نیلوفر طاه؛ ۲- نام من ماریا ایزابل است/الما فلور آدا، ترجمه منیژه جلالی؛ ۳- اسب دریایی کوچک/هلن کرسول، ترجمه منیر همدانی/زاده، فضای داستان نخست مربوط به جنگ روسیه و آلمان است که در آن، پسر خانواده (سرهنگ) در جبهه جنگ حضور دارد اما دختر او مصمم است از زندگی و زیبایی‌های آن بهره‌مند شود. حال آن که پسر وظیفه اصلی خود را نبرد با دشمنان می‌داند و در این راه سوگند یاد کرده بر آنان غلبه کند. او قبل از آن که از مرخصی به جبهه جنگ عازم شود گرامافونی برای دخترش خریده تا او از صدای موسیقی لذت ببرد اما در عین حال صدای خود را نیز ضبط کرده و در آن به دخترش خاطر نشان کرده که او نیز (همچون پسر) سوگند بخورد که شرافتمندانه و متواضعانه زندگی کند.

۱۶- فن داستان‌نویسی.

مترجم: محسن سلیمانی. - تهران: امیر کبیر. - ۴۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰۰۱۳۶-۵

چاپ اول

۱۷-مغنی البلیغ فی تهذیب شرح المختصر لسعدالدین.

تهیه و تنظیم: علی عرب‌خراسانی. - قم: پردیسان. - ۹۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۳۷-۷-۲

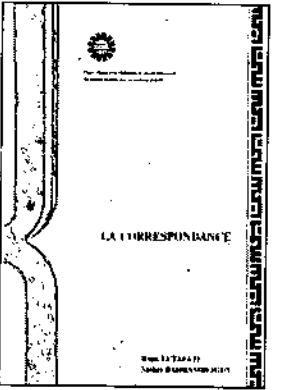

کتاب حاضر، شرح المختصر نوشته سعدالدین تفتازانی (نویسنده قرن هشتم هجری) است که در باب سه علم 'معانی'، 'بیان' و 'بدیع' - به زبان عربی - نگارش یافته است. ابواب علم بیان، تشبیه، حقیقت و مجاز، استعاره، کنایه، مراعات النظیر، ارضاء، حسن تعلیل، احوال مستدالیه، و اسناد خبری از موضوعات این کتاب به شمار می‌آید که با شواهد گوناگون - از جمله اشعار عربی - تشریح می‌شود.

۱۸-نگارش و ویرایش.

احمد سمعی. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۳۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Writing and editing شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۲۸۱-۲

19- La correspondance. Mehri. Roya Letafati Bahrambelguy. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: نامه‌نگاری (به زبان فرانسه) شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۳۸۲-۵

مجموعه حاضر برای دانشجویان رشته زبان فرانسه (یا دو گرایش مترجمی و ادبیات) در مقطع کارشناسی، برای درس

نامه‌نگاری - به ارزش دو واحد - تدوین شده است. در این نوشتار سعی گردیده کلیه اصول نامه‌نگاری و فنون آن - با مثال‌های متعدد - آموزش داده شود.

20- Letter writing. Abbas Hadi JalaliChimeh Kasraeian. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۵۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: نامه‌نگاری شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۳۲۱-۹

وزن، عروض، قافیه

۲۱-خودآموز گام به گام قافیه و عروض - نقد ادبی دوره پیش-دانشگاهی رشته علوم انسانی. حسن لاجوردی، نادر پورخانی. - تهران: آزمون. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۸۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۷۳۸-X

بررسی و تمرین

۲۲-آزمون‌ها و مفاهیم طبقه‌بندی شده ادبیات (۲۰۱) پیش-دانشگاهی. حسن ذوالفقاری، محمد غلام. - تهران: منشور دانش. - ۲۵۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۳۰-۶۴-۳

۲۳-آموزش گام به گام نظم و نثر: دوره پیش‌دانشگاهی رشته علوم انسانی. نادر پورخانی. - تهران: آزمون. - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۴۱۲-۷

چاپ اول

۲۴-ادبیات ۳ و ۴ و ۵. ویراستار: سعید همایونفر،.../ویرگران: - تهران: فیاض بخش. - ۲۴۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۱۳۳-۱۰-۸

۲۵- ادبیات فارسی (۱) (قافیه و عروض - نقد ادبی) شامل: ۴۱۲ نمونه سوال تشریحی و ۴۴۱ سوال ...

علی آسند - تهران: زمندگان اسلام - ۲۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۸۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۱۳-۹۹-۱

۲۶- پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد ادبیات فارسی (۳ و ۴) (سال دوم نظام جدید - تجربی - ریاضی) با پاسخ تشریحی.

حسن ذوالفقاری، پرویز ارسطویی - تهران: استادی - ۱۸۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۹-۲

۲۷- پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۱ و ۲) (پیش‌دانشگاهی - کلیه رشته‌ها).

محمدرضا سنگری، اکبر میرجعفری، موسی نمینی - تهران: استادی - ۲۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۱-۸

۲۸- پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی درس متون ادب فارسی و املاء (۵) نظام جدید.

سعید عنبرستانی، علی رفیعی جیردی - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۲-۰۶۸-X

۲۹- پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی فارسی ۱ و ۲ پیش‌دانشگاهی (قسمت دوم).

نصرت‌الله محبی، حسن یاسینی‌ویسی - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۰۷۰-۱

۳۰- پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی فارسی ۱ و ۲ پیش‌دانشگاهی (قسمت اول).

نصرت‌الله محبی، حسن یاسینی‌ویسی - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی

آموزشی، انتشارات مدرسه - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۰۷۱-X

۳۱- زبان و ادبیات فارسی عمومی (۲). هامون سبطی - تهران: اندیشه سازان - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۳۹-۶۳-۹

۳۲- فارسی عمومی شامل: ادبیات پیش‌دانشگاهی، ادبیات پیش‌دانشگاهی، متون نظم و نثر ...

مهدی ماحوزی - تهران: اساطیر - ۵۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۵۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۱۷-۷

چاپ اول

۳۳- کنکور جامع ادبیات فارسی (پیش‌دانشگاهی).

محباله پرچی - تهران: اندیشه خرداد - ۲۸۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۰۹۳-۳۰-۰

۳۴- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات فارسی (۵) سال سوم شاخه نظری (تجربی و ریاضی).

حسنعلی محمدی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۷۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۳۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۱۲-X

۳۵- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات فارسی (۲) (سال دوم دبیرستان).

سعید عنبرستانی، قهراد نصیری - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۲۷۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۵۳-۰

۳۶- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی (۲ و ۱) ...

حسن روزیکر - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۲۰۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۶۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۹-۵

چاپ اول

۳۷- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع انسانی: آموزش تاریخ ادبیات ۱ و ۲ (رشته انسانی) ...

سعید عنبرستانی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۰۸ ص. - جلد دوم. - رحلی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۶۳-۸

چاپ اول

۳۸- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع انسانی: آموزش آرایه‌های ادبی (رشته انسانی).

سعید عنبرستانی، بهرام میهمی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۲۶ ص. - جلد سوم. - رحلی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۶۱-۱

چاپ اول

۳۹- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع انسانی: آموزش ادبیات فارسی ۱ و ۲ پیش-دانشگاهی انسانی.

سعید عنبرستانی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۲۵۲ ص. - جلد چهارم. - رحلی (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۶۲-X

۴۰- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی (۵) و زبان فارسی (۵): شامل ۹۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای از مولف با ...

سعدالله زارع کاریزی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۰۰ ص. - رحلی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۶-۰

۴۱- مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی اختصاصی علوم انسانی شامل: آرایه‌های ...

حسنعلی محمدی - تهران: کانون فرهنگی آموزش - ۱۳۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.

نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۰۶-۹

مجموعه‌ها و جنگها Afa/8

۴۲- برگزیده متون ادب فارسی با تجدیدنظر کلی. به‌اهتمام: جلیل تجلیل، ... (ودیکران) - تهران: مرکز نشر دانشگاهی - ۲۷۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ بیست و هشتم / ۳۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۱۰۸۰۵-۷

۴۳- زبان و ادبیات فارسی عمومی: برگزیده متون ادبی طی پانزده فصل شیوه‌ی نگارش فارسی مباحث دستور و ...

حسن ذوالفقاری، غلامرضا عمرانی، فریده کریمی‌راد - تهران: نشر چشمه - ۵۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۳۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۹۳-۱۳-۱

تاریخ، توصیف، نقد و بررسی Afa/9

۴۴- مضامین مشترک در ادب فارسی و عربی.

محمد نامادی - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات - ۷۱۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۸۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Thematic analogues in Persian and arabic literature

شابک: ۹۶۴-۰۳۰۳۲۶۴-۵

دوره‌های خاص ادبی Afa/90

۴۵- جویبار لحظه‌ها: جریانهای ادبیات معاصر فارسی نظم و نثر. محمدجعفر یاحقی - تهران: جامی - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۴۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The rivulet of moments (modern persian)

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۹۰-۲

موضوعات خاص Afa/92

چاپ اول

۴۶- ازدها در اساطیر. گردآورنده: منصور رستگار فسایی - تهران: توس - ۳۷۸ ص. - وزیری

(شمیز) - ۲۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۵۰۱-۳

چاپ نخست این کتاب در سال ۱۳۶۵ از سوی انتشارات دانشگاه شیراز به انجام رسید آنچه در این کتاب فراهم آمده، بررسی افکار و اعتقاد گذشتگان درباره موجود هراس‌انگیز 'ازدها' است که در اساطیر ایران و جهان همواره مورد توجه بوده و به گونه جزئی جدایی‌ناپذیر از شگفتی‌های اساطیری مطرح شده و در حماسه‌ها و ادب فارسی نیز انعکاس وسیع یافته است. پژوهنده کتاب در 'پیش‌گفتار' خاطر نشان می‌کند: 'این کتاب [باز نماینده تصورات و افکار نیاکان ما و مردم دیگر نقاط جهان، درباره ازدهاست، شومی اهریمنی که با توانایی‌های وحشت‌انگیز خویش به نابودی آدمیان و جهانیان می‌پردازد، جانوران توانا و ناتوان را به کام خود می‌کشد، گیاهان و سبزه‌ها را می‌خشکاند، در نفسش دود و آتش و زهر است و با نیروهای ایزدی و پاکان و نیاکان در ستیزی همیشگی می‌باشد، اما با همه این‌ها سرانجام در برابر اراده پهلوانان توانمند و نیک اندیش و مردم پاک آیین، از پای درمی‌آید و فرزندگی بر شومی، پاک‌ی بر پلیدی، و دوستی بر دشمنی چیره می‌شود... هدف نویسنده آن بوده است تا با روشی منطقی و شیوه‌ای حتی‌المقدر علمی، مجموعه تصورات نیاکان آریایی را درباره این پدیده اساطیری در اختیار خوانندگان قرار دهد و گهگاه به ذکر تأثیر این اسطوره شگفت‌انگیز در میان مردمان دیگر نژادها و سرزمین‌ها نیز بپردازد...'

مجموعه‌ها و جنگهای شعر فارسی Afa/100A

چاپ اول

چاپ اول

۴۷- سیمای نوروز در ادب پارسی. به‌اهتمام: محمدمهدی نوبان، مهرالزمان

نویسنده: تهران: محمد مهدی نویسنده،
مهرالزمان نویسنده - ۱۱۲ ص. - رقصی
(شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول /
نسخه ۱۰۰۰
شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۵۵۸-۲

در ابتدای این مجموعه، مطالبی همچون
عید در قرآن کریم، و سخنانی از برخی
امامان شیعه درباره نوروز به چاپ می-
رسد؛ سپس اشعاری از شاعران پیشین و
معاصر با موضوع نوروز درج می گردد.
هر شاعر ابتدا به اختصار معرفی می شود؛
آن گاه سروده‌ای از او فراهم می آید.

چاپ اول

۸۰ هم آوای من باش ...
گردآورنده: تقی محمدی فکورزاده -
تهران: هم قلم - ۱۱۰ ص. - رقصی
(شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول /
نسخه ۱۵۰۰
شابک: ۹۶۴-۷۲۸۶-۰۰۰-۷

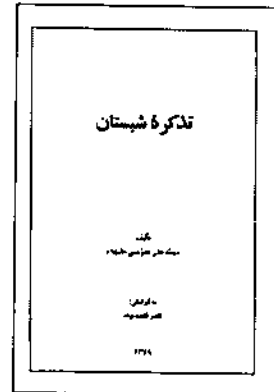

آنچه در این مجموعه گردآمده برگزیده-
ای است از اشعار نوزده تن از اعضای
کانون ادبی منطقه شمال غرب تهران
که عمدتاً در قالب‌های سستی و مضامین
عاشقانه به نظم کشیده شده است.

چاپ اول

۴۹ تذکره شهبستان
محمدعلی بن عبدالوهاب شهبلی -
یزدی به اهتمام: اکبر قلمسپاه - یزد: گیتا،
۹۲۳ ص. - وزیر (گالینگور) -

۳۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۳۲-۱-۸

تذکره شهبستان تألیف میرزا محمدعلی
مدرس است که نگارنده هدف از فراهم
آوردن آن را تکمیل آتشکده آذر بیان
می کند. در این مجموعه احوال و
برگزیده اشعار قریب به چهار صد تن از
گویندگان و سرایندگان شعر فارسی -
عمدتاً دوره قاجار - جمع آمده است.
کتاب حاضر براساس نسخه خطی متعلق
به کتابخانه وزیری به طبع رسیده و
مصحح نیز ترتیب الفبایی نام خانوادگی
اشخاص را تنظیم نموده و در انتها
فهرست اشخاص، کتاب‌ها و مجلات، نام
جاه، قبایل، طوایف و فرقه‌ها را آورده
است.

چاپ اول

۵۰ زندگینامه شاعران ایران
لیلا صوفی - تهران: جاجرمی - ۳۳۰
ص. - جیبی (سلفون) - چاپ سوم /
نسخه ۵۰۰۰
شابک: ۹۶۴-۶۷۶۶-۲۳-۲

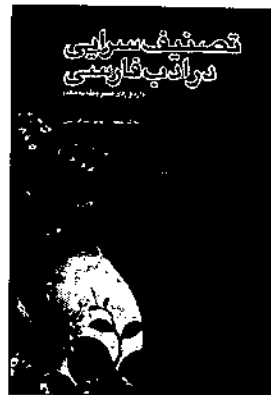
اشعار غنایی و تغزلی

چاپ اول

۱- تصنیف سرایی در ادب
فارسی (از دوره‌ی مشروطه به
بعد) به همراه گزیده‌ای از
تصانیف شیرین پارسی.
به اهتمام: سهراب فاضل - تهران:
سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری -
۱۹۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۲۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Songwriting in
postconstitutional persian
litatruue

شابک: ۹۶۴-۳۷۱-۳۹۵-۲
مبنای اصلی این نوشتار، شرح و بررسی

شعر و موسیقی ایران - به خصوص از
دوره مشروطیت به بعد - بوده و در آن
سمی شده، ضمن استناد به آرا و عقاید
صاحب نظران آگاه به مسائل شعر و
موسیقی، مختصات اصلی تصنیف در
ایران شناخته شود. بخش نخست کتاب
شامل تعریفی است از موسیقی و شعر،
نیز شناخت عناصر اصلی آن. در این
بخش همچنین، تصنیف یا لحن موزون
و انواع آن - با مثال‌های متعدد - تعریف
شده، سپس تاریخچه تصنیف و تصنیف-
سرایی فراهم می آید و در انتها شرح حال
سه تن از پیشگامان تصنیف (علی اکبر
شیدا، عارف قزوینی و ملک الشعرای بهار)
درج می گردد. در بخش دوم کتاب،
برگزیده‌ای از تصانیف فارسی جمع آمده
است.

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی

۵۲ ای چشمها بگریید: اشعار
مذهبی.

شاعر: حسن ژولیده نیشابوری، مقدمه:
محمدباقر صدرا - تهران: سنایی، - ۲۵۸
ص. - وزیر (گالینگور) - ۱۵۰۰۰ ریال
- چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۹۰-۶۹-۸

۵۳ طوفان کربلا: نوحه سینه زنی
و زنجیرزنی.

گردآورنده: عباس رجبی، حسین سجادی.
- تهران: رجبی - ۱۲۴ ص. - جیبی
(شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ بازدهم /
نسخه ۵۰۰۰
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۵-X

چاپ اول

۵۴ نمی از دریا: چهل حدیث و
چهار صد رباعی در فضایل
حضرت مولی الموحیدین
امیرالمومنین علی ابن ابیطالب.
مهدی امیری - قم: جواد الائمه (ع) -
۱۵۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال

چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۷-۲۲-X

مجموعه حاضر متضمن ۴۰ حدیث و
۴۰۰ رباعی در مدح و فضایل امام علی
(ع) است که با سروده‌هایی از این دست
فراهم آمده است: ساقی چو شبنم داد به
من پیمانه / لریز ز الطاف در میخانه / آن
باده مرا نمود مداح علی / مداحی او کرد
مرا دیوانه.

۵۵ آه عاشقان در انتظار موعود.
گردآورنده: محمدعلی مجاهدی. - قم:
سرور - ۱۲۶ ص. - وزیر (شمیز) -
۳۸۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۴۶۷-۴-۱

چاپ اول

۵۶ اشعاری از شیخ السالکین
حاج شیخ محمدتقی بهلول: برادر
و خواهر کربلا به ضمیمه خمینی -
نامه.

به اهتمام: عباس موسوی مطلق. - قم:
طاووس بهشت. - ۹۶ ص. - جیبی
(شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول /
نسخه ۲۰۰۰
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۵۷-۷-۲

اشعار این کتاب در قالب مثنوی شرحی
است از وقایع کربلا - به ویژه مصائب
امام حسین (ع) و زینب (س) - که شاعر
بخشی از سروده‌های دیوان 'خمینی نامه'

را نیز ضمیمه آن کرده است.

چاپ اول

۵۷ اشکنامه (مجموعه نوحه و
مرثیه ایام فاطمیه و محرم).
مهدی صفیاری. - قم: ام ایها (س) -
۷۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۸۶۲-۲۴-۱

اشکنامه برگزیده‌ای از اشعار مهدی
صفیاری است که در رثای اهل بیت
پیامبر (ص) به نظم درآمده است. مثنوی
'چهارده مصوم' از این مجموعه با این
ابیات آغاز می گردد: خاطراتی دارم از
دنایای عشق / رویش یک مثنوی در پای
عشق / صحبت از عشق است عشقی
آتشین / مرگ صدها واژه با دردی
حزین -

چاپ اول

۵۸ بنایون آفتاب (فاطمه (س)،
گل باغ بهشت).
شاعر: نسرین قدرتی. - مشهد: به نشر -
۸۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۲۲۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۲۲-۹

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده
اشعاری است در توصیف، منقبت و رثای
فاطمه زهرا (س) که مجموعاً ۵۲ سروده
را با اشعاری از این دست شامل می شود:
ای یاس کبود عشق! زهره! ای از تو

زبان عشق گوینا! ای عصمت جاولن
تاریخ! ای حرمت سبزال طاهرا! /
دانشی ما و غربت تو / درد تو و بی
قراری ما...

چاپ اول

۵۹- برگزیده مراثی و نوحه‌های
سینه‌زنی.
گردآورنده: علی آل‌داد. - تهران:
مگستان. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۲۸۳۳-۳-۷ شابک:

چاپ اول

۶۰- حماسه عاشورا شامل نوحه-
های سینه و زنجیرزنی به شیوه
جدید و قدیم.
گردآورنده: رسول صادقی. - تهران:
یاسین. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). -
۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۶۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۵۹۹۵۰-۳۴-۵ شابک:

۶۱- دعای کمیل، ترجمه و شرح.
مترجم: محمود بهشتی. - قم: پارسایان.
- ۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰
ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۵۶۶-۳۳-۲ شابک:

چاپ اول

۶۲- دیوان اشعار.
شاعر: جواد ساکت. - کاشان: حسینیه
آیت‌الله امامت کاشانی، مجمع متوسلین
به آل محمد (ص). - ۳۶۲ ص. - وزیری
(گالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۲۶۲۷-۲-۵ شابک:

اشعار این دیوان چمکی در وصف
فضایل و زئی چهارده مصوم به نظم
کشیده شده است. برای نمونه، شعر
میلاد امام حسین (ع) این گونه آغاز می-
شود: بیرون ز افق گشت هلال مه

شعبان / شادی یگرفت سر به سر عالم
امکان / پرسیدی از شخص شیخی
سبب آن / گفتا که بود مولود شهنشه
خوبان!..

چاپ اول

۶۳- ستایشگران خورشید:
برگزیده آثار یکصد و بیست و
یک شاعر در ستایش ...
بهاهتنام: محمدجواد غفورزاده؛ مقدمه:
ذبیح‌الله صاحبکار نوپراسرار؛ حمیدرضا
نگهبان. - مشهد: به نشر. - ۳۲۲ ص. -
وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۲۰۰ نسخه.
۹۶۴-۳۳۳-۲۶۴-۰ شابک:

در مجموعه حاضر اشعار مختلفی در
قالب‌های گوناگون گردآمده که چمکی
در ستایش و توصیف امام علی (ع) نیز
در زئی آن حضرت به نظم کشیده شده
است. کتاب با غزل مولوی (علی بود)
آغاز می‌شود؛ سپس سروده‌های
گوناگونی در قالب غزل، قصیده، مثنوی،
اشعار نیمایی، ترکیبند، قطعه و رباعی
فراهم می‌آید. سروده‌های این مجموعه
شامل اشعار پیشینیان و معاصران است.

۶۴- سروده‌های امام مهدی (عج)
قائم آل محمد 'عج' پرچمدار
هدایت جهان ...
گردآورنده: حسین حق‌جو. - قم: ارم. -
۱۶۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال.
- چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۵۵۷۸-۳۷-۷ شابک:

چاپ اول

۶۵- شاهکار خلقت: مجموعه
شعر در مدایح و مراثی: حضرت
امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع).
بهاهتنام: محسن حافظ. - قم: حضور.
- ۳۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۲۷۲-۴۱-X شابک:

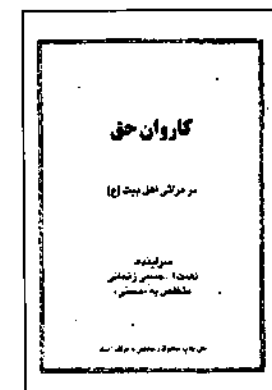

در مجموعه حاضر اشعاری چند از
سرایندگان مختلف در مدح و زئی امام
علی (ع) گردآمده است. این اشعار که از
میان سروده‌های یکصد و ده شاعر
انتخاب گردیده در قالب شش بخش
عرضه شده است: ۱- جشن مولود کیه،
۲- 'جرعای از چشمه زلال غدیر'، ۳-
'گلشرد نور در جشن شادی'، ۴-
'فضایل و مناقب شاهکار خلقت'، ۵-
'سنگنامه شهید محراب مسجد کوفه'، ۶-
'غمسورده سوگواران در زئی نخستین
مظلوم تاریخ'.

۶۶- قصه مشکل‌گشا: شامل
دوزده امام خواجه نصیر و دعای
توسل و ...
گردآورنده: محمود متدین. - تهران:
رجی. - ۱۱۲ ص. - جیبی (شمیز). -
۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۵۰۰۰
نسخه.
۹۶۴-۹۰۷۵۴-۵-۳ شابک:

چاپ اول

۶۷- کاروان حق: در مراثی اهل
بیت (ع).
شاعر: نعمت‌الله حسنی. - تهران: آیار. -
۳۵۶ ص. - رقی (گالینگور). - ۲۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۷۰۴۶-۰۹-X شابک:

'کاروان حق' اشعاری است مذهبی که
اغلب در توصیف و زئی مصومین، به

زبان ترکی به نظم کشیده شده است.
۶۸- کاروان نینوا شامل: مصیبت،
نوحه و مراثی، سینه‌زنی و
زنجیرزنی دسته‌جات عزاداری.
گردآورنده: رسول صادقی. - تهران:
یاسین. - ۲۰۸ ص. - جیبی (شمیز). -
۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۶۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۵۹۹۵۰-۳۳-۷ شابک:

۶۹- کونیه اشعار حضرت
فاطمه زهرا (ع).
شاعر: علی محمدزاد. - تهران: سناه. -
۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۱۲۶-X شابک:

۷۰- گریه اشک.
گردآورنده: محمدعلی مجاهدی. - قم:
سرور. - ۲۴۸ ص. - وزیری (شمیز). -
۹۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۲۱۳-۱۰-۴ شابک:

چاپ اول

۷۱- گلبنگ حسینی در عصر
خمینی: مدائح، مراثی، نصایح و
خاطرات ...
شاعر: نعمت‌الله حسینی. - قم: عصر
انقلاب ایران. - ۴۲۶ ص. - وزیری
(شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۲۹۱۷-۰۰-۹ شابک:

۷۲- گلبرگها (دم‌پاره‌های سینه-
زنی).
شاعر: رضا موبد. - مشهد: به نشر. - ۷۶
ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۳۳۳-۱۱۵-۶ شابک:

چاپ اول

۷۳- گلچین احمدی: مدایح و
مراثی ائمه اطهار (ع) به ضمیمه
سنگنامه محرم.
ذبیح‌الله احمدی گورچی. - قم: مشهور. -
۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۸۶۳-۱۸-۳ شابک:

۷۴- گلزار عاشورا: نوحه سینه-
زنی و زنجیرزنی.
گردآورنده: عباس رجی. - تهران: رجی.
- ۱۷۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰

ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۴-۱

۷۵- گلشن آل محمد (ص)
مجموعه مدایح، مراثی، سروده‌ها،
...

بهاهتنام: ضیاءالدین تنکابنی. - تهران:
مروی. - ۲۲۰ ص. - جلد اول. - جیبی
(شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - ۳۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۳۲۲-۳۲-۰ شابک:

چاپ اول

۷۶- گلشن لاله‌ها: مراثی و نوحه-
های عاشورایی مناسبت‌های ماه-
محرم و صفر.

ضیاءالدین تنکابنی. - تهران: مروی. -
۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۳۲۲-۳۷-۱ شابک:

۷۷- گلهای غرق خون: ناله‌های
جانسوز.

شاعر: جلیل آزادی‌احمدآبادی. - تهران:
رجی. - ۲۲۴ ص. - جیبی (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۰۱۰۰-۶-۸ شابک:

۷۸- لاله‌های غرق در خاک و
خون: نوحه سینه‌زنی و زنجیرزنی
به سبک جدید ...

شاعر: جلیل آزادی‌احمدآبادی. - تهران:
رجی. - ۲۲۴ ص. - جیبی (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۰۱۰۰-۷-۶ شابک:

چاپ اول

۷۹- محراب آفتاب: گزینه‌ای از
سروده‌های شاعران دیروز و
امروز در ستایش امام علی علیه-
السلام.

گردآورنده: انجمن شاعران معاصر ایران. -
تهران: خلیج فارس. - ۲۸۰ ص. -
وزیری (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
۹۶۴-۹۱۸۳۳-۰۰-۶ شابک:

آنچه در این مجموعه فراهم آمده
برگزیده‌ای است از سروده‌های شاعران
مختلف که در مدح و توصیف امام علی
(ع) به نظم درآمده است. سرایندگان
اشعار از شاعران پیشین و معاصر ایران
بوده که از آن جمله‌اند: عبدالملکی ادیب
برومند، قیصر امین‌پور، بابافانی شیرازی،

عبدالرحمن جامی، سنایی غزنوی، فاطمه راکمی، سیده کاشانی، طاهره صفارزاده، موسوی گرمادودی، محمدعلی ناصح، عطار نیشابوری، وحشی بافقی، سلمان هراتی و هلالی جنتایی.

چاپ اول

۸۰- مقتل الزهرا (س)

ناصر شهیدی. - قم: نصاب. - ۱۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۳۷۷-۲۷-۰

مجموعه حاضر شامل نوحه‌ها و مرثیه‌هایی در سوگ فاطمه زهرا (س) است که با آمیزش از شعر و نثر تدوین گردیده است.

۸۱- منتخب المصائب حاوی نوحه‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی و مصیبت و منقبت چهارده معصوم

علیهما السلام به شیوه...

گردآورنده: مصطفی رسولی. - تهران: یاسین. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۶۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۹۵-۳۱-۰

۸۲- نغمه عاشورا: حاوی نوحه‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی و مصیبت و منقبت چهارده معصوم

علیهما السلام به شیوه...

شاعر: رسول صادقی. - تهران: یاسین.

۲۰۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۶۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۵-۳۰-۲

چاپ اول

۸۳- نغمه‌های محرم: نوحه‌های سینه‌زنی و مرثی و منقبت خاندان رسالت ...

گردآورنده: هادی حسینی. - تهران: ساجدین. - ۱۱۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۱۲۳-۹-۶

۸۴- نینوا: مرثی و نوحه‌های سینه‌زنی به مناسبت واقعه کربلا - ماه محرم - تاسوعا - عاشورا ...

شاعر: محمود پورحاجی‌زاده. - تهران: جام‌نردان. - ۲۸۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۲۱-۳-۹

۸۵- یاس کبود: برگزیده مرثی حضرت زهرا (ع)

گردآورنده: محمدعلی مجاهدی. - قم: سرور. - ۲۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۱۳۶۷-۱-۷

۸۶- یاس مدینه: مجموعه شعر در رثای حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا (ع): اثری از هجده شاعر دلسوخته آستان ...

گردآورنده: محسن حافظی. - قم: حضور. - ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۷۷-۱۰-X

رباعی

۸۵۱/۰۹

چاپ اول

۸۷- ترانه‌ها: ابوسعید ابوالخیر، حکیم عمر خیام نیشابوری باباطاهر عریان.

گردآورنده: احمد شاملو. - تهران: نگاه. - زمانه. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۱۱-۰۳۳-۲

در این مجموعه، برگزیده‌ای از رباعیات ابوسعید ابوالخیر، عمر خیام و دوبیتی‌های

باباطاهر، یا ویراسته احمد شاملو به چاپ رسیده است. انتهای کتاب نیز، شامل "کتاب‌شناسی احمد شاملو" است.

شعر فارسی قرن ۴

۸۵۱/۲۱

۸۸- پادشاهی کیخسرو: داستان فروید.

بهاهتنام: محمد دبیرسیاقی. - تهران: قطره. - ۱۴۲ ص. - جلد نهم. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۱-۰۳۷-۲

۸۹- حوادث پس از کشته شدن سیاوش.

بهاهتنام: محمد دبیرسیاقی. - تهران: قطره. - ۱۱۶ ص. - جلد نهم. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۱-۰۳۶-۶

۹۰- داستان جنگ هاماوران و به آسمان رفتن کاووس و جنگ هفت گردان.

بهاهتنام: محمد دبیرسیاقی. - تهران: قطره. - ۸۲ ص. - جلد ششم. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۱-۰۳۳-۱

۹۱- داستان سیاوش.

بهاهتنام: محمد دبیرسیاقی. - تهران: قطره. - ۱۹۰ ص. - جلد هشتم. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۱-۰۳۵-۸

۹۲- شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی.

ابوالقاسم فردوسی مقدمه: حسین الهی - قمشاه‌ای زیر نظر: نهایید فرادهمهر/مصاح: زول مول. - تهران:

محمد. - ۸۰۸ ص. - رخی (کالینگور). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۶۶-۲۵-۵

چاپ اول

۹۳- فردوسی‌نامه ملک الشعراء بهار.

محمدتقی بهار/بهاهتنام: محمد گلین. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۲۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۲۲-۲۸۳-۰

کتاب حاضر، مجموعه مقالات یا سروده‌هایی است از "ملک‌الشعراء بهار" درباره فردوسی که با این عناوین به چاپ رسیده است: "فردوسی"، "فردوسی (قصیده)"، "شرح حال فردوسی از روی شاهنامه"، "آفرین فردوسی (قصیده)"، "فردوسی بزرگ‌ترین شاعر ایران"، "خط و زبان پهلوی در عصر فردوسی"، "کمال‌الصید فی جوف‌الغیرا (قصیده)"، "ترجمه شعر درینک و اثر (شاعر انگلیسی)"، "فلسفه فردوسی"، "نقش فردوسی (مثنوی)"، "شعرهای دخیل و توصیف‌ها در شاهنامه"، "مجسمه فردوسی (قصیده)"، "در انتهای کتاب، "محمد گلین" توضیحاتی درباره متن مقالات و بارهای از آیات شاهنامه فراهم آورده است.

شعر فارسی قرن ۵

۸۵۱/۲۲

چاپ اول

۹۴- ترانه‌های خیام (گوهر اندیشه - جوهر فلسفه).

گردآورنده: رحیم رضازاده‌ملک. - تهران: ویدا. - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۰۷-۰۷-۰

نگارنده در این کتاب بر آن است قدیم‌ترین رباعیات خیام را که در طول دوستان سال بعد از مرگ او به نام "خیام" ثبت گردید باز شناسد. وی برای این منظور، اقوال گوناگونی نقل می‌کند که در باب خیام و شعر او گفته شده، سپس با نقد و تحلیل آن، همچنین با مطرح ساختن کسان دیگر که نام "خیام" داشته‌اند، نیز ارزیابی اندیشه‌های عمر خیام و مقایسه با دیگران، رباعیات اصیل او را معرفی می‌کند. بدین ترتیب، کتاب نوعی تصحیح انتقادی از اشعار منسوب به عمر خیام است که نگارنده با شواهد گوناگون و ذکر آرای صاحب نظران در باب شعر و اندیشه خیام، بیان اهتمام می‌ورزد.

چاپ اول

۹۵- دیوان باباطاهر.

باباطاهر: مقدمه: محمدعلی ذوالفقاری/خطاط: حسین خسروی. - تهران: اوسان. - ۱۰۸ ص. - وزیری (کالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۲۶۷-۳-۸

۹۶- رباعیات خیام.

عمرین/اسراهم خیام/گردآورنده: فرشید اقبال/خطاط: داود کریمی. - تهران: اقبال، سازمان میراث فرهنگی کشور. - ۲۲۰ ص. - رخی (سلفون). - ۱۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Rubaiyat of omar khayyam

شابک: ۹۶۴-۳۰۶-۰۳۶-۶

۹۷- گزیده اشعار فرخی سیستانی.

علی بن جلولوغ فرخی/تألیف: احمدعلی امامی‌افشار. - تهران: قطره. - ۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Gozide-ye ash'are farrokhi ye sistani

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۲۴-۵

شعر فارسی قرن ۶
Afa172

۹۸- اب آتش فروز: گزیده حدیقه الحقیقه.

گردآورنده: رضا اشرفزاده. - تهران: جامی. - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۵۶۲-۱۰-۳

چاپ اول

۹۹- اقبالنامه.

الیاس بن یوسف نظامی: مقدمه: بهروز ثروتیان. - تهران: توس. - ۶۱۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۳۱۵-۴۶۲-۹

نشر ملی
مکتب

تألیف: ابوالحسن علی شریعتی

مثنوی اقبالنامه - سروده نظامی گنجوی در این کتاب براساس متن علمی و انتقادی فرهنگستان آذربایجان (پاکو) و مراجعه به نسخ دیگر، تصحیح و شرح شده است. در ابتدای کتاب، نگارنده، به اختصار درباره مثنوی اقبالنامه توضیح می‌دهد: سپس روش تصحیح خود را متذکر می‌شود: آن‌گاه متن اقبالنامه با چاپ نسخه بدل‌ها در زیرنویس، درج می‌گردد. در بخش دوم کتاب، تعلیقات مربوط به متن شامل شرح برخی ابیات و معانی واژگان و عبارات دشوار - فراهم آمده است. انتهای کتاب نیز مشتمل بر «واژه‌نامه» و «امثال و شواهد شعری شرف‌نامه» و اقبالنامه است.

۱۰۰- زندگی نظامی.

مجتبی برزآبادی: فراهانی. - تهران: فردوس. - ۳۵۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۳۲۷-۰۰-۲۷-۲

نگارنده در این کتاب، شرحی مفصل از زندگی و احوال نظامی نیز مختصات

شاعری و هنر داستان پردازی او فراهم می‌آورد. وی این کتاب را براساس

زندگی نظامی

به نام
مجتبی برزآبادی

تحقیق در اسناد، تحقیق در آثار نظامی و «مراجعه به روایات و افسانه‌های مردم تفرش و فراهان» تدوین ساخته است.

شعر فارسی قرن ۷
Afa171

چاپ اول

۱۰۱- آیات و احادیث در کلیات شمس تبریزی.

قادر فاضلی. - تهران: فضیلت علم. - ۱۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۹۱۹۸-۸-۸

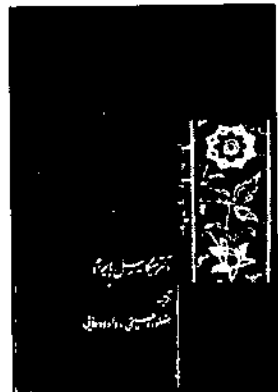
این مجموعه در دو بخش تنظیم شده است. بخش نخست حاوی ۵۵۹ بیت از «کلیات شمس» است که مضمون آن به یکی از آیات قرآن اختصاص دارد. ذیل ابیات یاد شده، نشانی آن در کلیات شمس و قرآن کریم آمده است. بخش دوم شامل ۶۳ بیت از کلیات شمس است که هر یک از آنها به حدیثی از ائمه معصومان (ع) منسوب است. ذیل هر یک از آنها نشانی حدیث و ابیات ذکر شده است.

چاپ اول

۱۰۲- اوحدالدین کرمانی و

حرکت اوحدیه. میکایل بایرام: مترجم: منصوره حسینی.

داود وفایی. - تهران: نشر مرکز. - ۱۹۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۴۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۲۰۵-۵۷۵-۲

اوحدالدین کرمانی: عارف و شاعر سده‌های ۶ و ۷ هجری قمری است که در این کتاب، طی سه بخش، احوال، آثار، اندیشه، طریقت و پیروان او معرفی می‌شود. نویسنده پس از بررسی درباره شخصیت «اوحدالدین» و میزان تاثیرگذاری او بر جریانات فکری آناتولی، با استناد به مدارک و منابع به این نتیجه می‌رسد که آخی اورن از خلفای اوحدالدین و داماد او بوده است. وی که رهبری حرکت اخیان در آناتولی را برعهده داشت با تاثیرپذیری از اندیشه‌های اوحدالدین اقدام به گسترش فعالیت‌های فرهنگی سیاسی در منطقه شرق آناتولی کرد. آخی اورن «سرانجام در سال ۶۵۹ ه. به دلیل موضع‌گیری‌های سیاسی به فرمان «نورالدین جاجا» (امیر قیصرشهر) به قتل می‌رسد. از جمله نتایج که نویسنده بدان دست می‌یابد این که آخی اورن «داماد پیرو و یار نزدیک اوحدالدین رباعیات او را جمع‌آوری و تحت عنوان «فوائد» مدون ساخته است.

۱۰۳- پله‌پله تا ملاقات خدا: درباره زندگی، اندیشه و سلوک مولانا جلال الدین رومی.

عبدالحسین زرین کوب. - تهران: علمی. - ۴۰۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۳۰۰۰ ریال. - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۵۵۲۴-۳۲-۶

۱۰۴- تصویرگری در غزلیات شمس: با اضافات.

حسین فاطمی. - تهران: امیر کبیر. - ۲۵۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۰۰۰-۴۰۹-۳

۱۰۵- رسول آفتاب (مولوی از شریعت تا شوریدگی).

محمود درگاه. - تهران: امیر کبیر. -

۵۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۰۰۰-۶۷۵-۰۰

مولف در این نوشتار بر آن است بررسی احوال و اندیشه مولوی را به گونه‌ای دیگر - برخلاف سنت مولوی شناسی - فراهم آورد. وی ضمن آن که اهمیت سترگ مولانا در حوزه فرهنگ و ادبیات را یادآور می‌شود، پارهای از اندیشه‌های او را نیز ارزیابی کرده احیا کاستی‌های آن را مطرح می‌سازد. در بخش آغازین کتاب سیر تحول اندیشه و احوال مولانا را با مباحثی همچون «شمس، اصلاحگر و آرمانگرا»، «تولد دوباره مولوی»، «عشق، آیینی نو» و «خودشنکی و نفس شکنی» پی می‌گیرد. آن‌گاه نکاتی درباب «هستی شناسی مولوی» فراهم می‌آورد. نگارنده در این مباحث، دو گونه متفاوت از هستی شناسی را از منظر مولوی، خاطرنشان می‌کند. وی در این مقال، پس از بیان اضطراب، درماندگی و نارسایی در تعبیر وحدت وجود جهان و تفسیر مونیستی آن، به اجمال وارد بحث «اندیشه توحیدی از منظر دکتر شریعتی» می‌شود. زندگی، مرگ، و رستاخیز، «شادی و غم»، «جبر» اختیار و برخی اندیشه‌های خیاموار، انسان در شعر مولوی، «مولوی و اجتماع»، انتقادهای اجتماعی مولوی، «مولوی و قدرت‌ها»، «شیوه نقادی مولوی» و «خرده اندیشه» و دانش برخی دیگر از مباحث این کتاب هستند. مولف در مبحث اخیر یادآور می‌شود: «... غزالی، مولوی و دیگر مردان تصوف، با پرخش و یورش به عرصه‌های مختلف اندیشه و فرهنگ، سالیان بسیار، خردگرایی و دانش و تفکر را در این سرزمین، در زیر حمله و هجوم خویش زمین گیر کردند، تا آن‌جا که دیگر دانش و فلسفه در سده‌های بعد نیز نتوانست قد برافرازد و ... در بخش دوم کتاب، گزیده‌ای از غزل‌های مولوی - همراه با شرح و توضیح برخی ابیات، واژگان و عبارات - به چاپ رسیده است.

چاپ اول

چاپ اول

«سعدی رب النوع بلاغت» کتابی است که نگارنده در آن شیوه سخنوری سعدی از زیبایی نموده طی آن اوج بلاغت سعدی را با شواهدی چند، خاطر نشان ساخته است. «شیراز از دیدگاه سعدی»، «خداجویی سعدی»، «زیبایستی در اشعار افصح المتکلمین»، «نوروزنامه از دیدگاه سعدی»، «خبر از دیدگاه سعدی» و «واژه‌های بیگانه در اشعار خداوندگار سخن» موضوعات اصلی این کتاب هستند.

چاپ اول

۱۰۷- الشمس المنتصرة: دراسة آثار الشاعر الاسلامي الكبير

جلال الدین الرومی.

آه‌ماری شیمیل: مترجم: عیسی‌علی عاکوب. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۸۲۰ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The triumphal sun: astudy of the works of jalaloddin rumi

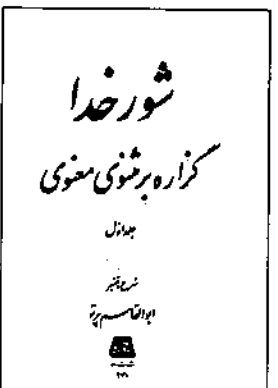
شابک: ۹۶۳-۴۲۲-۳۷۰-۵

این کتاب که از روی ترجمه انگلیسی به عربی برگردانده شده کتابی است از خاتم "ماری شیمل" درباره زندگی "مولوی" هنر شاعری، به ویژه اندیشه‌های عرفانی او که با مباحثی از این دست به طبع رسیده است: "آلا طار الخارجی" (مربوط به حیات شاعر، تاریخ عصر و پاره‌ای از مختصات شعری مولوی)، "الصور المجازیة عندالرومی" (درباره عناصر شعری مولانا، به ویژه صور مجازی در شعر او)، "المباحث الالهیه عندالرومی" (درباره اندیشه عرفانی مولانا، انسان و منزلت او در آثارش، خلوند و پیامبر، عشق و نظایر آن) و "تأثیر مولانا جلال الدین فی الشرق و الغرب".

چاپ اول

۱۰۸- شور خدا: گزاره بر مثنوی معنوی.
گردآورنده: ابوالقاسم یرتو. - تهران: اساطیر. - ۶۴۳ ص. - جلد اول. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۳۳۱-۰۵۸-۲ شابک:

نوشتار حاضر، شرحی است بر آیات مثنوی مولوی که بدون درج آیات فراهم آمده، اما معانی واژگان و عبارات دشوار در پاورقی درج گردیده است. این شرح که به ذکر جزئیات اشعار و اصطلاحات نیز مربوط می‌شود، همراه با بازآفرینی حکایات مختلف مثنوی، به چاپ رسیده است. جلد نخست این مجموعه، شامل سه دفتر نخست مثنوی است که شرح سه دفتر باقی مانده در جلد دوم آمده است.

چاپ اول

۱۰۹- شور خدا: گزاره بر مثنوی معنوی.
گردآورنده: ابوالقاسم یرتو. - تهران: اساطیر. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۳۳۱-۰۵۹-۰۰ شابک:

۱۱۰- کشف الایات مثنوی معنوی.
تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۵۴۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۲۲۲-۳۶۰-۸ شابک:

چاپ اول

کشف الایات مثنوی معنوی براساس مثنوی مولوی به کوشش "دکتر توفیق مسیحانی" تنظیم شده و طی آن عبارات آغازین هر بیت با ذکر دفتر مورد نظر و شماره بیت درج گردیده است.

۱۱۱- کلیات سعدی: متن کامل گلستان، بوستان، غزلیات، ترجیعات، قطعات، رباعیات ...
مصلح بن عبدالله سعدی: مقدمه: جلال الدین همایی. - تهران: جاویدان. - ۱۰۶۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۴۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۳۳۲-۰۱۶-۲ شابک:

۱۱۲- گزیده مثنوی: بر اساس نسخه موزه مولانا کتابت ۶۷۷ هجری قمری.
جلال الدین محمد بن محمد مولوی، محمد حسن فروزانفر. - تهران: جامی. - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۴۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۵۶۲-۵۲-X شابک:

۱۱۳- مثنوی معنوی.
جلال الدین محمد بن محمد مولوی: مصحح: رینولدالدین نیکلسون. - تهران: افکار. - ۹۴۶ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۲۶۲۵-۱-۲ شابک:

چاپ اول

۱۱۴- مثنوی معنوی.
جلال الدین محمد بن محمد

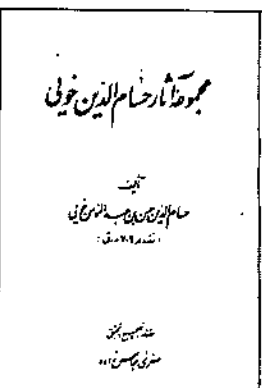
مولوی: مصحح: رینولدالدین نیکلسون: مقدمه: عبدالرحمن زرین کوب. - تهران: صدای معاصر. - ۱۰۰۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
۹۶۴-۶۴۹۴-۱۷-X شابک:

چاپ اول

۱۱۵- مثنوی معنوی بر اساس نسخه رینولد نیکلسون.
جلال الدین محمد بن محمد مولوی: مصحح: رینولدالدین نیکلسون. - تهران: سوره مهر. - ۱۱۲۸ ص. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۴۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
۹۶۴-۹۲۳۵۵-۵-۳ شابک:

چاپ اول

۱۱۶- مجموعه آثار حسام الدین خویی.
حسام الدین حسن بن عبدالمومن - خویی: مقدمه: صفری عباس زاده. - تهران: مرکز نشر میراث مکتوب، میراث مکتوب. - ۲۸۸ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Majmu'e-ye asar-e hosam al-din xoyi
۹۶۴-۶۷۸۱-۲۸-۹ شابک:

در این مجموعه کلیه آثار منظوم و منثور "حسام الدین خویی" شاعر و ادیب قرن هفتم و هشتم هجری قمری با تصحیح انتقادی به طبع رسیده است. یادآور می‌شود ناشر در درباره "امیرچوپان" به سر می‌برد و اطلاعاتی از تولد یا مرگ او در تذکرها موجود نیست، در ابتدای کتاب از احوال و آثار "حسام الدین خویی"، نیز سبک او، همچنین روش تصحیح این مجموعه به تفصیل بحث می‌شود. سپس مجموعه آثار "حسام الدین خویی" به چاپ می‌رسد که عبارتند از: "منظومه نصیب الفتیان و التبیان"، "منظومه ملتسمات"، "نزه الکتاب" (مستمل بر ترجمه صد

آیه، ترجمه چند حدیث از پیامبر (ص)، ترجمه صد حدیث از تصایح خلفاء، و ترجمه یکصد بیت نازی، "قواعد الرسائل و فراید الفضائل" (نوشته‌ای در فن رسائل و ترتیب مخاطبات)، "غنیه الکاتب و منیه الطالب" (نوشته‌ای برای فرزند خود در شیوه مکاتبات و معرفت)، و "رسوم الرسائل و نجوم الفضائل" (شامل مقدمات فن مراسلات، مکاتبات اخوان، تقریرات دیوانی و تقریرات شرعی، در انتهای کتاب فهرست اعلام و اماکن جمع آمده است.

چاپ اول

۱۱۷- مولانا در فراق شمس.
کریم میرزاو. - تهران: امید فردا. - ۵۶۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۱-۳۲-۸

در ابتدای کتاب شرحی از احوال و زندگی مولانا، قبل از آشنایی با "شمس تبریزی"، به دست داده می‌شود؛ سپس از چگونگی آشنایی و ارتباط شمس با مولانا و تأثیر عمیق او بر جان وی به تفصیل سخن می‌رود؛ آن گاه غیبت شمس و تأثیر این فراق بر مولوی تشریح شده، ذکر از حوادث آن روزگاران نیز فراهم می‌آید. در کتاب همچنین، برخی از حکایات مثنوی از جمله داستان "پیر چنگی" و "موسی و شیاب" با آیاتی چند از مثنوی بازگو می‌گردد. افزون بر آن، نگارنده در بخشی از نوشتار خود به کلمات قصار و قصه‌های کوتاه شمس تبریزی، اشارتی کرده است. ارتحال مولوی، اندیشه‌ها و مقالات شمس تبریزی، "خویشتر نگرهای شمس"، "تمثیل‌ها، استعارات و قصه‌ها"، "نمذگویی‌های شمس" و "طنزها و هزل-های شمس" پاره‌ای دیگر از مباحث کتاب هستند.

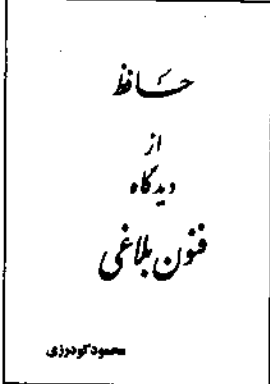
شعر فارسی قرن ۸
۸۴۱/۳۲

۱۱۸- آیین مردم هنری آیین یمین شاعر مردم‌مدار.
به اهتمام: علی‌اصغر شریعتزاده: خطاط:

محمدرضا سمیدی. - تهران: پازینه. - ۶۰۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۲-۰۹-۸

چاپ اول

۱۱۹- حافظ از دیدگاه فنون بلاغی.
محمود گودرزی. - قم: نظر. - ۳۳۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۵۷-۰۲-۲

"حافظ از دیدگاه فنون بلاغی" کتابی است که نگارنده، شعر حافظ را براساس سه علم معانی، بیان و بدیع و با ذکر شواهد و مثال‌های گوناگون بررسی کرده است. در کتاب، طی سه بخش اصلی، ابتدا، هر یک از اصطلاحات بلاغی تشریح می‌شود؛ سپس براساس آن، شعر مورد نظر از دیوان حافظ، تشریح می‌گردد.

۱۲۰- دیوان حافظ.
خطاط: اسماعیل زاهد درلرستانی. - تهران: یاسین. - ۵۵۶ ص. - بالتویی (گالینگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۶۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۹۵-۸۱-۷

چاپ اول

۱۲۱- دیوان حافظ.
شمس الدین محمد حافظ: به اهتمام: منوچهر اشرف‌الکتاب: خطاط: علی راهجیری. - تهران: جهان دانش. - ۳۲۲ ص. - وزیری (سلفون). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۳۶-۰۰۰-۴

چاپ اول

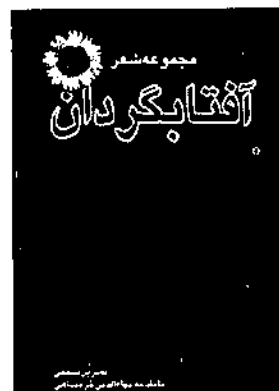
۱۲۲- دیوان حافظ از نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی.
شمس الدین محمد حافظ: خطاط: امیر

اما شعله روز او را در انوار خویش
مستغرق ساخت / مرگ بین دشنه و
شب / و رهایی...

چاپ اول

۱۴۱- آفتابگردان: مجموعه شعر.
شاعر: نسرين بهجتی - تهران: اکنون -
۸۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۸۲-۳-X

در مقدمه کتاب، بهاءالدین خرمشاهی از
ویژگی اشعار "نسرین بهجتی" سخن
می‌گوید: سپس سروده‌های او با عناوینی
چون "عاشق‌ترین آفتابگردان" فراهم
می‌آید: من عاشق‌ترین آفتابگردان مزرعه
عشق بودم / که با آفتاب نگاهت به هر
سو که می‌خواستی / آرام آرام می-
چرخیدم... با هر چرخش با صبوری
افکارت را می‌دزدیدم / و در قلب ناباورت
ذره ذره خانه‌ای / برای فردایم می-
ساختم...

چاپ اول

۱۴۲- آه تا ماه: ۲۸۶ شعر.
سیروس نونوی - شیراز: نوید - ۱۲۰
ص. - رقمی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۱۰-۱۱-X

کشم / از در مجلس درآیم، سرگران / بر

زمین، افشان و بر بالا، پرن / گاه رقصان
در میان، گه در کنار / جام می دستی و
دستی زلف یار...

شعر فارسی قرن ۱۴

۱۳۸- اشعار پروین اعتصامی.
شاعر: پروین اعتصامی، مقدمه: محمدتقی
بهار، خطاط: حسین خسروی - تهران:
ایران زمین - ۳۲۰ ص. - وزیری
(کالینگور) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ هفتم
/ ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۴۱۳-۱-۱

چاپ اول

۱۳۹- دیوان اشعار فروغ فرخ‌زاد.
مقدمه: روح‌انگیز کراچی، تیراژ: ۱۷۶
خسرو تاجدی، خطاط: اسماعیل
نژادفر درستانی - تهران: شقایق - ۲۸۰
ص. - جیبی (سلفون) - ۶۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شعر فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

۱۴۰- آپولون.
شاعر: بهنام آریایی - تهران: ازرمکین -
۲۳۳ ص. - جلد اول - رقمی (شمیز) -
۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۷۶۳-۳-۵

سروده‌های این مجموعه در قالب ده
عنوان و به سبک نو به طبع رسیده است.
سروده "دشنه و شب" از این مجموعه این
گونه آغاز می‌شود: خورشید در دهلیز
ظلمت زای شب فرو رفت / اما کهکشان
به یاری او آمد / کهکشان او را در خود
محو کرد / و خورشید دوباره شعله‌ور شد /
ترباک مرگ در رگ‌هایش حلول کرد /

پژمان بخش‌تباری، خطاط: عبدالحمید
جیدری، مقدمه: فریدون مشیری -
تهران: راستین، غیوری - ۵۵۰ ص. -
وزیری (کالینگور) - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۹۶-۰-۶

۱۳۴- فال حافظ.

شمس‌الدین محمد حافظ، به اهتمام: کاظم
لاهیجی - تهران: میلاد - ۲۱۰ ص. -
جیبی (سلفون) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ
دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۶۱-۳۳-۲

چاپ اول

۱۳۵- گزیده غزل‌های حافظ.
شارح: رحیم ذوالنور - تهران: قطره -
۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۱-۱۰۳-۳

شعر فارسی قرن ۱۰ و ۱۱

۱۳۶- شوق مهدی (عج):
تضمینی از غزلیات لسان‌القیب
حافظ شیرازی در مدیح مهدی
موعود اسلام و پیشوای ...

محمد بن شاهر ترغسی فیض -
کاشانی، مصحح: علی دوانی - قم:
انصاریان - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز)
- ۲۵۰۰ ریال - چاپ ششم / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۰۰۳-۵

شعر فارسی قرن ۱۲ و ۱۳

۱۳۷- گنجینه اسرار بانضمام:
قصائد و معراج‌نامه ...
به اهتمام: حسین بدرالدین - تهران:
سنایی - ۲۶۶ ص. - وزیری (کالینگور)
- ۲۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۹۰-۸۸-۴

"نورالله عثمان سامانی" شاعر عهد قاجار
است که در "گنجینه اسرار" اشعار
عرفانی و مذهبی (اغلب مدح و ثناء
اهل بیت (ع) به نظم تراوده است؛ برای
نمونه این غزل که در "مراتب وجد"
سروده شده است: باز وقت آمد که مستی
سر کشم / و ز هیاهو گوش گردون، کر

میرندی نقاش: صندوقی، خطاط: مصطفی
اشرفی - تهران: پارس کتاب - ۴۵۶
ص. - جیبی (کالینگور) - ۱۱۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۸۹۶-۰-۷

۱۳۹- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی با استفاده
از نسخه تصحیح شده محمد
قزوینی و دکتر قاسم غنی.

شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: عزیزالله
کاسب، خطاط: محسن خرازی - تهران:
گنجینه - ۴۴۴ ص. - جیبی (سلفون) -
۵۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۲۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۱-۵

۱۳۰- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی با استفاده
از نسخه تصحیح شده محمد
قزوینی و دکتر قاسم غنی.

شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: عزیزالله
کاسب، خطاط: محسن خرازی - تهران:
گنجینه - ۴۴۴ ص. - جیبی (سلفون) -
۱۰۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۶-۶

۱۳۱- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی با استفاده
از نسخه تصحیح شده محمد
قزوینی و دکتر قاسم غنی.

شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: عزیزالله
کاسب، خطاط: محسن خرازی - تهران:
گنجینه - ۴۴۴ ص. - جیبی (سلفون) -
۱۰۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۱۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۶-۶

چاپ اول

۱۳۲- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی بر اساس
نسخه علامه محمد قزوینی -
دکتر قاسم غنی.
تهران: سفير صبح - ۳۴۰ ص. - وزیری
(کالینگور) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۷۱-۰۵-۱

چاپ اول

۱۳۳- دیوان کامل خواجه
شمس‌الدین محمد حافظ
شیرازی همراه با تقال.
شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: حسین

اصغری، مقدمه: محمد گلنام - تهران:
نخل دانش - ۴۲۸ ص. - جیبی
(سلفون) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۴۸-۱۱-۱

چاپ اول

۱۳۳- دیوان حافظ شیرازی: از
روی نسخه تصحیح شده: دکتر
قاسم غنی و علامه قزوینی.
شمس‌الدین محمد حافظ - قم: لاهیجی.
- ۳۲۲ ص. - جیبی (سلفون) - ۲۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۴۸-۰۵-X

چاپ اول

۱۳۴- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی.
تهران: سبب سرخ - ۶۱۰ ص. - رحلی
(کالینگور) - ۸۰۰۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۹۸-۰۰-X

۱۳۵- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی.
تهران: محمد - ۶۱۰ ص. - وزیری
(کالینگور) - ۲۲۰۰۰ ریال - چاپ
نوزدهم / ۵۱۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۶-۲۷-۴

۱۳۶- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی.
شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: احمد
محمدی، خطاط: داود رواستانی - تهران:
زرین - ۴۶۸ ص. - وزیری (کالینگور) -
چاپ دهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۷۰-۲۷-۵

چاپ اول

۱۳۷- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی از روی
نسخه غنی و قزوینی با نگاهی به
حافظ (سایه).
شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: کاظم
لاهیجی - تهران: مژگان - ۳۳۶ ص. -
جیبی (سلفون) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۱-۱۳-۲

چاپ اول

۱۳۸- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی از روی
نسخه تصحیح شده علامه محمد
قزوینی با ترجمه احوال ...
تهیه و تنظیم: دفتر خدمات فرهنگی -

۳۸۶ سروده کوتاه با شکل و مضامینی نو، از "سیروس نوذری" در این دفتر جمع آمده است؛ برای نمونه: کنارشان خاموشم / گل‌ها / مگر چه می‌گویند؟ / پیچیده / عطر یاس / هر دو سوی پرچین.

چاپ اول

۱۴۳- آئینه اسرار: مجموعه شعر. شاعر: قنوت نصیری سوادکوهی. - تهران: ویرشان. - ۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۰۹۰۳-۳

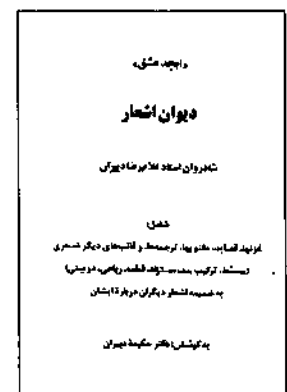
اشعار این مجموعه که مزین به حواشی رنگی است عمدتاً با مضامین مذهبی به نظم کشیده شده است؛ برای نمونه: ای که رنگین شده کوفه از خون تو / سر به زانوی غم هر که مجنون تو / می‌زند بر سر و سینه مفتون تو / ای که از روی تو، شد جهان منجلی / یا علی یا علی، یا علی یا علی...

چاپ اول

۱۴۴- 'ایجد عشق' دیوان اشعار. غلامرضا دبیران، به اهتمام: حکیمه دبیران. - یزد: انجمن کتابخانه‌های عمومی استان یزد. تهران: نیکو روش. - ۳۳۳ ص. - وزیر (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۹۰۱۰۳-۹

این دیوان اشعار در قالب‌های مختلف

سنتی فراهم آمده که پارهای از آنها را ترجمه اشعار عربی تشکیل می‌دهد. گل مریم نمونه‌ای از غزل‌های شادروان 'غلامرضا دبیران' است: باغ امید مرا با

دختران درهم کرد / بهره‌ام را ز گل و سنبل و ریحان غم کرد / فلک است این که کشد دیده نرگس بر خاک / قلمش خم که قد سرو چمن را خم کرد...

چاپ اول

۱۴۵- ارمغان فرشته. شاعر: فرشته ابراهیمی. - تهران: ترسیم. - ۳۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۹۵۴-۲۳-۵

اشعار عاشقانه این کتاب عمدتاً به زبان محاوره سروده شده که از آن جمله است: من همون آتیش عشق تو نگاتم / من همون اشک بلورین چشاتم / تو همون آه درونی که زدی بر دل لاله / من همون بارون احساس شباتم...

چاپ اول

۱۴۶- اکسیر عشق. فاطمه خیاط باشی خاوری. - تهران: آژند. - ۸۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۹۲۸۵۱-۲-۱

اغلب سروده‌های این مجموعه در قالب غزل و با مضمون عاشقانه و عارفانه سروده شده که از آن جمله است: افتان و خیزان می‌روم / بگذشته از جان می‌روم / اندر دیار عاشقان / آمیخته با جان جان / دردم از او باشد چه غم / درمان از او باشد به هم...

چاپ اول

۱۴۷- ... اگر آید نزدیک. شاعر: علی اکبر چکنی. - قم: امید. - ۱۴۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۳۳۳-۲۱-۳

چاپ اول

۱۴۸- با شقایق ... مجموعه شعر. علیرضا سنجولی. - شیراز: زر. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۹۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۷۱-۵-۹

اشعار کتاب در قالب غزل و مثنوی، با مضمون عشق به نظم کشیده شده که از آن جمله است: در قامت من بود که فرهاد شکست / دستی که به من امید می‌داد شکست / فریاد زدم کسی به دادم / نرسید / در عمق گلو طنین فریاد شکست.

۱۴۹- بوی باران. شاعر: رضا علیپور. - تهران: گفتمان خلاق. - ۱۳۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۲۵-۲۵-۷

اشعار این مجموعه عمدتاً در قالب غزل هستند و 'بوی باران' نمونه‌ای از آنهاست: روزگار کودکی در کوچه‌ها یادش به خیر / های و هوی دلشین بچه‌ها یادش به خیر / بوی باران، عطر گل، تصنیف عشق / برگ‌های سبز تقویم صفا یادش به خیر / چشم‌های پر نجابت، چشمه‌های رمز و راز / قلب‌های سانه و بی‌ادعا یادش به خیر...

چاپ اول

۱۵۰- بیایید مثل رویاهایمان زندگی کنیم. شاعر: سینا میزایی. - تهران: اندرز. - ۶۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۳۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Lets live as our dreams

در مجموعه حاضر اشعاری چند به سبک و سیاق نو، سروده 'سینا میزایی' گرد آمده که از آن جمله است: پرسه‌های همیشگی / زیبایست / با همین بوران / و

همین رویا / که در انتهای ساقه‌ها / رسوب می‌کند / ولی پشت آن میز شکسته / کسی فلسفه می‌بافد / و نمی‌داند / کم رنگ‌ترین تسمیه‌ایم / بر دست تمام کوچه‌ها / باریده است.

چاپ اول

۱۵۱- پرواز خیال: مجموعه اشعار. شاعر: سیامک یاسمی. - تهران: ورا دانش. - ۸۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۸۵-۱۷-۱

آنچه در این مجموعه گردآمده اشعاری است از 'سیامک یاسمی' که در چهار بخش اصلی اشعار ترجمه‌ای، مثنوی، 'غزل'، 'مثنوی'، رباعی و قطعه نیز یک قصیده تلویح شده است. 'درد عشق' نمونه‌ای از سروده‌های این مجموعه است: می‌رفت او پریشان دردی به سینه / پنهان / دل داشت گریه می‌کرد خنده ز لب / گریزان / ای عشق خانمان سوز آتش گرفته این جان / آتش چه سهل باشد در راه عشق جانان.

چاپ اول

۱۵۲- پشت پنجره یک دارکوب است. شاعر: عزت‌الله قاسمی. - تهران: اکنون. - ۱۰۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۰۸۳-۲-۱

پنجاه و دو سروده نو محتوای این مجموعه را تشکیل می‌دهد. در یکی از سروده‌ها می‌خوانیم: من / که می‌سوزم این چنین شگفت / دیده به اختران دارم / این نفس‌های آویخته سودای چه دارند / جز، شتابی برای رسیدن / پس می‌نشینم و / نفس می‌ارایم / تا دروازه‌ها آسان بگذرند.

چاپ اول

۱۵۳- پگاه. صاحبی ملکی. - تهران: ما. - ۳۶۲ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۱-۵۱-۱

چاپ اول

۱۵۴- پلک‌هایی خیس عشق: مجموع شعر. شاعر: حسن نصر. - تهران: آژند. - ۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۸۵۱-۳-X

بخش اصلی کتاب سروده‌هایی است که در قالب غزل به نظم درآمده و در بخش دوم نیز چند سروده به شیوه نو فراهم آمده است. غزل کوچه‌های دلتنگی این گونه آغاز می‌شود: کوچه‌ها، کوچه‌های سابق نیست / و کسی صادقانه عاشق نیست / عشق‌ها رنگ دیگری دارد / خنده آهنگ دیگری دارد.

۱۵۵- تابلوهای تصویر نشده (همراه ۱۰۰ تصویر زیبا). شاعر: محمدباقر اصفهزاده. - قزوین: بحر العلوم. - ۱۷۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۸۵-۱۷-۶

چاپ اول

۱۵۶- ترا من دوست دارم را چه کردی؟ (مجموعه شعر). شاعر: شاهرخ اورامی. - تهران: تیرگان. -

۹۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۱-۰۰۰-۰۰

سروده‌های عاشقانه این کتاب با خط نستعلیق به چاپ رسیده است. نمونه‌ای از سروده‌های این مجموعه چنین است: چو نامت می‌نگارم بر گل سرخ / ز دیده اشک بارم بر گل سرخ / دعای برق‌ت جز این ندارم / ترا من می‌سپارم بر گل سرخ.

چاپ اول

۱۵۷- ترانه‌های دختران حوا: زنانه‌ها در شعر عامیانه ایران. گردآورنده: محمد احمدبنایی. - تهران: ترفند. - ۲۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۸۴-۶-۴

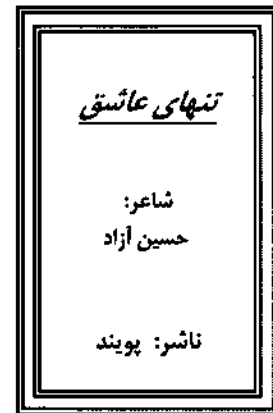

قلمرو اصلی این کتاب به گردآوری، گونه‌شناسی و معرفی شعر زنانه در ادب عامه ایران محدود می‌شود. در این دفتر از ترانه‌هایی که زنان با شکوه شهری در مجالس غم و شادی، یا آذین‌ها و آرایه‌های ویژه شهرنشینان سر می‌دهند تا غناله‌ها و کارآواهای ساده و بی‌پیرایه‌ای که زنان و دختران قالی‌باف، دامکار و کشاورز در کارگاه‌های تنگ و تاریک، در مجاورت گله‌های گاو و گوسفند، در کشتزارهای شالی و پنبه و گندم و لوبیا و سبز دل بر می‌آورند، می‌توان یافت. سروده‌های این مجموعه، با آوانویسی

تولید گردیده است.

چاپ اول

۱۵۸- تنهای عاشق. شاعر: حسین آزاد. - تهران: پویند. - ۸۰ ص. - رقصی (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۸۳۷-۷-۰

نو سروده‌های این مجموعه اغلب با مضمون عشق شکل گرفته‌اند که از آن جمله است: پیچک سمج تنهایی / بر دیواره دلم می‌پیچد / غم تقصیر می‌کند / سایه‌ام لو خواهد داد / هر اندک خنده‌ای که بر لبم جای مانده /

چاپ اول

۱۵۹- تولدی دیگر، ایمان. بیاوریم به آغاز فصل سرد. اسماعیل سلامی: شاعر: فروغ فرخزاد. - تهران: زیانکده. - ۱۲۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Another birth let us blieve in the beginning of the cold ... شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۱۸-X

در این کتاب، دو مجموعه "تولدی دیگر" و "ایمان بی‌اوریم به آغاز فصل سرد" سروده "فروغ فرخزاد" به زبان فارسی و انگلیسی فراهم آمده است؛ با این ترتیب

که نخست در هر صفحه سروده فارسی، سپس در صفحه مقابل ترجمه آن به زبان انگلیسی به چاپ رسیده است.

۱۶۰- جان‌های آفتابی (مجموعه شعر). شاعر: میمنت میرصادقی. - تهران: هیرمند. - ۱۲۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۱۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۷۳-۲۵-۲

چاپ اول

۱۶۱- جای تو سبز است: مجموعه‌ای گزینشی اشعار. شاعر: صادق هماپونی. - شیراز: نوید. - ۱۲۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۵۷-۸۷-۷

گزینش حاضر مجموعه‌ای است از اشعار نو و سنتی سروده "صادق هماپونی" با نمونه‌ای از این دست: گفتند: بهار می‌شود، باز / گل می‌شکفت، به بزم مهتاب / سوزند ستارگان سیمین / در شله آبگینه آب! گفتند: / غروب می‌کند غم / دریای سرور، می‌زند موج / بر چهره روز، عطر باشد / موه‌های طلای مهر، از اوج / گفتند: / سولی نشد ندیدیم! / جز غنچه غم، گلی ندیدیم! / جز اشک، ز چشم ما نجوید! / جز رنج و سراب و شب ندیدیم.

چاپ اول

۱۶۲- جهان به گشت هزاره: دفتر شعر. شاعر: احمد محیط. - تهران: روزبهان. - ۸۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۲۹-۶۸-۹

"احمد محیط" در مقدمه کتاب تعریفی از شعر به دست می‌دهد و طی آن خاطر نشان می‌کند: "من این صداقت و نزدیکی با روح زمانه و مخاطب قراردادن کل انسان را یک ویژگی بزرگ شعر

راستین هر زمانه می‌دانم... وی سپس بخشی از اشعار خود را که در قالب نو عرضه شده فراهم می‌آورد. "دقی آبگینه"

نمونه‌ای است از سروده‌های این مجموعه: از یاد نخواهد رفت / ستیز سخت شما / با باد و خاک / و نم شور عرق‌تان / که روزی در می‌گشاید / به بهاران / تا کویر به لیختندی سبز / هم آغوش آسمان شود / به یاری / آبی نادره / ی / دل سبزه‌زار این میهن آشفته / که بیرون می‌کشید / از شور آب خاک.

چاپ اول

۱۶۳- حکایت نامه: مجموعه شعر. مقدم مهدوی. - تهران: شیوه. - ۴۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۴۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۱۴-۰۳-۰

اشعار این مجموعه به شیوه سنتی و اغلب با موضوعات متفرقه - از جمله مضامین مذهبی - به نظم درآمده است. شعر "بجستان" نمونه‌ای از سروده‌های این مجموعه است: بگویم من ز مولودم بجستان / که باشد در کویر خشک و سوزان / اگرچه از طبیعت بی‌نصیب است / ولی افکار مردانش عجیب است / جوانان غیورش مرد کارند / به کسب علم و دانش استوارند /

۱۶۴- خاکستر پروانه: مجموعه‌ی غزل.
شاعر: پروانه نجاتی. - شیراز: نوید. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۱-۲۳-۳

چاپ اول

"خاکستر پروانه" عنوان غزل‌هایی است از "پروانه نجاتی" که سروده‌هایی از این دست را شامل می‌شود: من همه چشم همه گوشم هنوز / از نگاه تو فراموشم هنوز / اشک‌های ساده یکرنگی‌ام / از دل آینه می‌جویم هنوز / بر دل سولابه آتش می‌زنم / من سیاوشم سیاوشم هنوز...

۱۶۵- خلوتگاه راز (ای اشکها بریزید).
حبیب چایچیان. - تهران: جاویدان. - ۳۲۰ ص. - جلد دوم. - وزیری (سلفون). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۰۳۸-۳

چاپ اول

۱۶۶- دختر مشرقی: ترانه‌های رویایی.
گردآورنده: داریوش نقی‌زاده. - تهران: هزاره نو. - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۸۹۲-۹-۱

اشعار این مجموعه که در قالب پانزده بخش تلویح شده متضمن ترانه‌هایی است که عمدتاً با موضوع عشق و به زبان محاوره به نظم درآمده است.

چاپ اول

۱۶۷- دشت غم: در مناقب و مرثی‌های خاندان رسالت علیهم‌السلام مجموعه اشعار.
شاعر: محمدحسین رحیمی. - تهران: ساجدین. - ۸۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۲۳-۸-۸

اشعار آغازین کتاب درباره بندگی خدا و مناجاتی است که فراهم می‌آید: در پی آن اشعاری در مدح و رشای چهارده مصصوم (ع) نیز چند سروده برای نزدیکان شاعر، درج می‌گردد.

چاپ اول

۱۶۸- دو سفرنامه از نیما یوشیج.
به‌اهتمام: علی میرانصاری. - تهران: سازمان اسناد ملی ایران، پژوهشکده اسناد. - ۲۰۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۹-۳۹-۳

"دو سفرنامه از نیما یوشیج" شامل یادداشت‌های روزانه نیما در مدت اقامت یازده ماهه او و همسرش در شهرهای بارفروش (بابل) و رشت است که در سال‌های ۱۲۰۷ و ۱۳۰۸ نوشته شده

است. یادآور می‌شود این مجموعه را زنده‌یاد "سیروس طاهباز" به "سازمان اسناد ملی ایران" اهدا کرده و سازمان مذکور نیز به چاپ آن اهتمام نموده است. "سفرنامه بارفروش" با گزارشی از چگونگی ورود نیما و همسرش به بارفروش آغاز می‌شود و در طول شش ماه این مطالب در آن جمع می‌آید: توصیف روحیات و آداب و رسوم مردم بارفروش، توصیف فضای عمومی محلات، خیابان‌ها، کوچه‌ها و خانه‌های آن دیار، نیز شرح داد و ستد و طرز معیشت مردم، همراه با توصیف اماکن تاریخی، وضعیت بهداشت، حوادث تاریخی و نظایر آن. مطالب "سفرنامه رشت" از روز شنبه ۲۶ شهریور ۱۳۰۸ آغاز می‌شود و تا روز ۳ دی همان سال خاتمه می‌یابد. نیما در این سفرنامه بدون آن که چگونگی ورودش را به گیلان توصیف کند، از حضور خود و همسرش در لنگرود - با هدف تحویل گرفتن مدرسه آن شهر برای عالییه - صحبت می‌کند و این که بدون کامیابی در این امر، از لنگرود راهی بندرانزلی و از آن جا به رشت می‌روند. مطالبی که نیما در طول اقامت خود در شهر رشت از آن یاد می‌کند عبارت‌اند از: پذیرش مسئولیت دارالمعلمیات رشت توسط عالییه، توصیف روحیات و خلقیات مردم رشت، توصیف مراکز فرهنگی و نشریات رشت، معرفی عده‌ای از فرهنگیان رشت (مانند آراین-پور، نیکنام، نائل خانلری و...)، توصیف منزل و صاحب خانه خود و سحر انتهای کتاب گزیده‌ای از اسناد و تصاویر، و فهرست اعلام به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۶۹- دیوان اشعار (سفینه الایات).
شاعر: محمدابراهیم کریمی به‌اهتمام: محمدعلی کریمی. - کرمان: محمدابراهیم کریمی. - ۳۳۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۶۸۳-۳

دیوان حاضر سروده "خاج شیخ محمد ابراهیم کریمی" متضمن اشعاری سنتی است که با موضوع عشق عارفانه، مثنایح و مرثی‌های اهل بیت (ع)، نیز اشعار متفرقه به نظم درآمده است. نمونه‌ای از غزل-های شاعر چنین است: روزی که بدیدم رخ آن ماه لقا را / بر خویش گشودم در صد گونه بلا را / دانستم از اول به ره عشق خطرناست / باید که تحمل کنم این رنج و بلا را / آن را که بود آرزوی دیدن جانان / شرط است که بر دیده نهد تیر جفا را...

چاپ اول

۱۷۰- دیوان اشعار فروغ.
شاعر: فروغ فرخزاد نویسنده: مریم بخشی‌قسمی. - تهران: امیر مستعان. - ۳۴۰ ص. - بیاضی (سلفون). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۷-۰۴-۷

چاپ اول

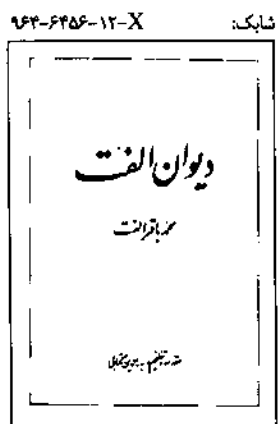
۱۷۱- دیوان اشعار نیره زمان رشیدیان.
تهران: قوانین. - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۰-۰۵-۲

اشعار این مجموعه اغلب در قالب مثنوی، با مضامینی چون وصف پروردگار، اخلاق و عرفان، مختصری از احوال سراینده و نظایر آن به نظم کشیده شده است: از جمله: تو گر باغبانی چو گل بایدت / رخی شاد و خندان چو گل شایدت / ز بهر چه محزون غم گشتی / ز شادی نه بر جامه‌ات رشتی...!

چاپ اول

۱۷۲- دیوان الفت.
شاعر: محمدباقر الفت‌صافهانی. - اصفهان: گله. - ۴۰۴ ص. - وزیری (کالینگور). - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

دیوان "محمدباقر الفت" که با مقدمه مفصل "بدرالدین کتابی" در احوال و ویژگی شعر او به چاپ رسیده متضمن اشعاری سنتی است در قالب‌های مشهور که با خط نستعلیق فراهم آمده است. نمونه‌ای از اشعار "افت" چنین است: در عشق شربابی است که میخانه ندارد / مستی دهد و ساغر و پیمانه ندارد / مستان نظرباز چنان بر رخ ساقی / مانند که کس نمره ستانه ندارد / در مذهب ما زنده جاوید نماند / جانی که بقا از لب جانانه ندارد...

چاپ اول

۱۷۳- دیوان پاکیا.
محمدحسین موسوی پاکزاد. - قم: احسن الحدیث. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۳۸-۰۱-۶

این دیوان شامل اشعار "سید محمدحسین موسوی پاکزاد" است که در قالب‌های سنتی به نظم درآمده است: از جمله این غزل: سرای خلوت دل دیدگانت / میان ما و دل مستی نشان است / اگر بی دل به دین پا گذارد / سرای دیده و دل در فنان است / ترا اکنون که جای صحبت ماست / به عییم دل میر، در بل روان است...

چاپ اول

۱۷۴- دیوان سید شهاب موسوی آرائی.
گردآورنده: علی‌اصغر موسوی‌نویراستار.

مجتبی وطنی. - کاشان: محتشم. - ۲۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۱۷-۱۰-۶

«دیوان سید شهاب موسوی آوانسی» مشتمل بر اشعار سنی است که بخشی از آن را سروده‌های عرفانی و مذهبی تشکیل می‌دهد؛ از جمله: هر که در می‌کده عشق زند جامی چند / می‌نهد جانب صحرای جنون گامی چند / چه شود در لب جویی اکرم دست دهد / پای گلین ز کف سیم تنی جامی چند.

چاپ اول

۱۷۵- دیوان شعر باباطاهر عریان همدانی. مصحح: حسن وحید دستگردی؛ مقدمه: محمد تقی درویشی، محمود علمی؛ خطاط: محمد تقی سرمست. - تهران: تکثیر. - ۹۰ ص. - رحلی (کالینگور). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۳۹۴-۸-۶

چاپ اول

۱۷۶- روایت عشق (غزلیات). شاعر: مرتضی عسکری. - تهران: نامجو فرد. - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۹۰۷-۲-۹

مجموعه حاضر متضمن غزل‌هایی است

از «مرتضی عسکری» با سروده‌هایی از این دست: اندر حرم عشق دل و جان به تو دادم / دل را به شفاخانه دلدار نهادم / ترک همه کردم که فقط آن تو باشم / از روی تو و بوی تو بس نکته گشادم...

چاپ اول

۱۷۷- روبروی شما ایستاده‌ام (روزهای آجری). شاعر: نورمند خنجری. - تهران: ایثا. - ۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۲۵-۲

مجموعه شعر «روبروی شما ایستاده‌ام» حاوی سروده‌هایی است به سبک و سیاق نو که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: ای! دست‌های فراموش در دست‌های یاد / می‌روی که شاعر شوم / نه! پایان غم‌انگیزی است شروع زندگی / پایان غم‌انگیزی است شروع عشق / شروع شعر / پایان غم‌انگیز...

چاپ اول

۱۷۸- ساعت به وقت شرعی دریا... شاعر: خلیل عمرانی. - تهران: تیرگان. - ۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۱۰-۰۱-۹

مجموعه حاضر متضمن غزل‌هایی است سروده «خلیل عمرانی» که اینک نمونه‌ای

از آن درج می‌گردد: در گلو دارم سکوتی رنگ عریان رنگ آه / غربتی از جنس عادت‌های انسان رنگ آه / فصل خاموشی که می‌سوزد چراغ داغ‌ها / ناله می‌چینم از برگ درختان رنگ آه...

چاپ اول

۱۷۹- سخن دل. شاعر: عباس بوستانی. - تهران: کیا. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۳۵-۱۴-۰

در مجموعه حاضر اشعاری در مدح و رثای ائمه (ع) با توصیفی از ایثارگری- های رزمندگان در جنگ تحمیلی و همانند آن گردآمده که از آن جمله است: گلخند گل‌های بهار، در چهره تارده هر شهید / زیبایی گل بوته‌ها، در دیده دارد هر شهید / خوش بسان لاله‌ها، زبید به نقش روزگار / چون بلبلی خوش خوان بود، او در بهار و روزگار / نامش بود در خاطر و هر دم بود ورد زبان / او باشد آخر شمع و هم، شاهد به بزم عاشقان.

چاپ اول

۱۸۰- سردار بلورین: مجموعه شعر. شاعر: مسعود امیرجلالی. - تهران: جعفری. - ۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۸۸-۱۲-۰

«مسعود امیرجلالی» مجموعه‌ای از اشعار خود را که به شیوه نوست در این کتاب فراهم آورده است. «باغ رویا» یکی از سروده‌های این مجموعه است: دشت این پهنه پاک / غربتش پر ز صفا / دامنش پر ز گل و سبزه‌زار / دوستانش همه شاد / شیش از راز قزوين / روز او غرق به نور... دست من پیچک سبز / چشم من پنجره‌ای باز به سر تا سر / دشت / دشت این پهنه پاک / باغ رویای من است.

چاپ اول

۱۸۱- سروده‌ها. شاعر: محمد منتظر. - تهران: جوان امروز. - ۲۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۳۱-۹

اشعار عمده این کتاب در قالب غزل سروده شده ضمن آن که پارهای از آن نیز در مناقب و رثای اهل بیت (ع) و مضامین مذهبی به نظم درآمده است: نمونه‌ای از غزل‌های کتاب چنین است: سوز شمع را ز پروانه میرس / حال عاقل را ز دیوانه میرس / صادقانه از بلا باید گریخت / سر مسجد را ز میخانه میرس...

چاپ اول

۱۸۲- سوزنامه: سیری ششپانه (منظومه‌ای اخلاقی و عرفانی). شاعر: جمشید بحری. - تهران: منشور امید. - ۸۶ ص. - رقی (شمیز). - ۵۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۷۲-۳-۹

در این مجموعه، اشعاری گردآمده که عمدتاً در قالب مثنوی و با موضوعات اخلاقی و عرفانی به نظم کشیده شده است: برای نمونه: شبی رفت و دگر شب باز آمد / سخن از عشق و سوز و ساز آمد /

... الهی رهنمایی جز تو، به نیست / رهی بنما که از کردم هوا نیست...

چاپ اول

۱۸۳- شستشو در باد (مجموعه شعر). شاعر: محمدعلی فرشته حکمت. - اباغان: پرشش. - ۱۲۲ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۹-۰۶-۷

۹۲ سروده این مجموعه از «محمدعلی فرشته حکمت» با مقدمه «منوچهر آتشی» آغاز می‌گردد. در این مقدمه از ویژگی اشعار سراینده سخن رفته است. «شستشو در باد» شعر بلندی از این مجموعه است که این گونه آغاز می‌شود: می‌یابی‌ام در دخمه‌های عجایب / سر در کف غبار / یا روح دل / بر جاده / ساروج صورت / اهرمن، در غیب کبود گذرگاه / و شبخون پس نشسته در اعماق...

چاپ اول

۱۸۴- شعر رضا. علیرضا مشکوری. - تهران: صدا. - ۸۲ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۱۱-۳۶-۰

The water's footfall, the green volume
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۵-۸

چاپ اول

۱۸۷- صدای دیگرو.
شاعر: مجید فروتن. - شهرکرد: مرید. - ۱۳۳ ص. - رقمی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۶-۰۶-۱

آورده است. "پیراهن" عنوان غزلی است از این شاعر: خواب از سر می‌ریاید تاب از من پیرهن / گر بر آرد لمحهای آن ماه از تن پیرهن / تا کی از شهد لب ای گل شبنین عهد وصل / چند در آغوش وصلت تنگ دین پیرهن / تا بیاید حسن را گل جامه از تن می‌برد / تا بنارد حسن را او کرده بر تن پیرهن...
چاپ اول

۱۸۹- عصا و فانوس: سرودها و ستایش‌ها.
شاعر: حامد متوسل. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی. - ۱۲۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The stick and the lantern
شابک: ۹۶۴-۶۸۳۶-۱۲-۲

"عصا و فانوس" سروده‌هایی است از "حامد متوسل" که در هفدهمین شماره از "سلسله کتاب‌های مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان" به طبع رسیده است. نمونه‌ای از سروده‌های این مجموعه چنین است: وقتی لبخند می‌زند گل‌ها می‌خندید / وقتی می‌گریه ابرها می‌بارند / این منتهای پیوند فطری اوست / با جهانی که من نخواهم شناخت.
چاپ اول

۱۸۸- عروس سخن.
شاعر: اکبر قلمسیاه. - یزد: گیتا. - ۱۳۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۳۲-۰۲-۶

در مجموعه حاضر اشعاری چند در قالب‌های سنتی سروده شده و در مقدمه کتاب "سید محمود الهام بخش" از چند و چون اشعار اکبر قلمسیاه مطالبی فراهم

غزل‌های این مجموعه از "علیرضا مشکوری" با حاشیه مزین و خط نستعلیق به چاپ رسیده که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: در محبت باید این جامه درید / چون که پیافمی از آن دلبر رسید / کامل و فرزانه و مستانه گشت / در جهان هر کس که خون دل چشید...
چاپ اول

۱۸۵- شعله‌زار فریاد: مجموعه شعر.
شاعر: مهرانگیز اوحدی. - شیراز: نوید. - ۱۲۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۱۰-۱۸-۷

کتاب، مجموعه‌ای است از ۸۲ غزل سروده "مهرانگیز اوحدی" که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: در ساغر شب نشسته پندار شکستی / افسونگر مهتاب پری‌وار شکستی / با سحر اهورایی خورشید سحرگاه / اهریمن شب خوی سیه‌کار شکستی / با زمزمه‌ای خواب سیدار سرخ ربودی / با زمزمه‌ای خواب سیدار شکستی...
۱۸۶- صدای پای آب / حجم سبیز.

شاعر: سهراب سپهری / مترجم: عباس زاهدی، اسماعیل سلامی. - تهران: زیانکده. - ۱۲۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۳۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

طافی منقوش / آواز آبی کاشی‌ام چه شد؟
چاپ اول

۱۹۱- فروغ شعر.
فروغ السادات قائم مقامی: گردآورنده: شهره قائم مقامی. - تهران: اشراقیه. - ۱۸۳ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۸۰-۲۱-۹

مجموعه حاضر اشعاری است از "فروغ السادات قائم مقامی" که با موضوعات مختلف از جمله تمنا، امید، شکایت از دوران، توحید، مناجات و مسائل متفرقه زندگی به نظم کشیده شده است. برای نمونه: اگر با من بگیرد یاری این بخت / از این گرداب غم بیرون برم رخت / بشویم جامه از آلودگی‌ها / رها سازم دل از بیهودگی‌ها / به بر جز جامه از تقوا نبوشم / به گرد نادرستی‌ها نکوشم...
چاپ اول

۱۹۲- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: ناصر فیض. - تهران: نیستان. - ۱۰۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۲۲-۳

۱۹۳- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: عبدالعظیم صاعدی. - تهران: نیستان. - ۱۰۰ ص. - رقمی (شمیز). -

۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۳۲-۲

۱۹۴- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: ناصر حامدی. - تهران: نیستان. - ۹۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۱۱-۹

۱۹۵- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: محمدشرف سعیدی. - تهران: نیستان. - ۱۰۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۸۰-۳

۱۹۶- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: تیمور ترنج. - تهران: نیستان. - ۹۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۷۷-۳

۱۹۷- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: عباس مهری آیه. - تهران: نیستان. - ۱۰۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۱۳-۵

۱۹۸- گزینه اشعار.
حمید مصطفی. - تهران: مروارید. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۳۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۲۰۰۰

۱۹۹- گزینه اشعار.
شاعر: فریدون مشیری. - تهران: مروارید. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ سیزدهم / ۳۴۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۲۶-۵

چاپ اول

۲۰۰- گلدان عتیقه مادر بزرگ.
شهریار گلشنی. - اصفهان: مشعل. - ۱۵۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۰۲-۰۸-۸

"شهریار گلشنی" در این مجموعه ابتدا مختصری درباره فعالیت ادبی و سروده‌های خود می‌گوید: سپس برگزیده‌ای از

اشعار خود را فراهم می‌آورد. قطعه «ایران» نخستین سروده این مجموعه است: بر

هجده سروده به سبک نو فراهم آورده است. «تربید رنگی غروب» نمونه‌ای از

تهران: گل مریم - ۳۳۲ ص. - جیبی (سلفون) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

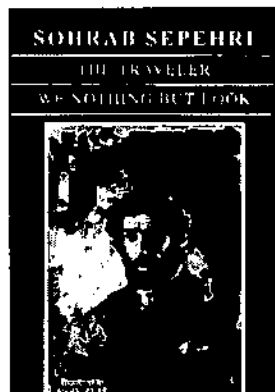
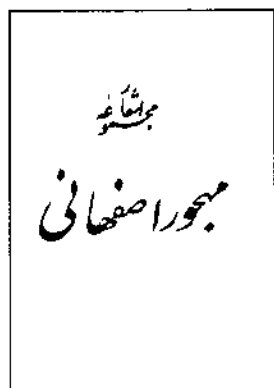
شابک: ۹۶۳-۹۱۹۵۵-۷-۲

چاپ اول

۲۰۵- مجموعه اشعار مهجور اصفهانی.

شاعر: ابراهیم مهجور اصفهانی؛ ویراستار: محمود عربیگی - تهران: اورست - ۲۵۶ ص. - رقی (گالینگور) - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۷۷۸-۳-۸

دو مجموعه «مسافر» و «ماه‌هیج» ما نگاه سروده «سهراب سپهری» در این کتاب به دو زبان فارسی و انگلیسی به چاپ رسیده است؛ با این ترتیب که در هر صفحه، سروده فارسی و در صفحه مقابل ترجمه آن درج گردیده است.

چاپ اول

۲۰۸- می‌سراییم با عشق (برگزیده اشعار).

شاعر: هنگامه عابدین - تهران: شهاب ناقد - ۵۸ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۹۷۶-۰۶-۹

مجموعه حاضر گزیده‌ای از اشعار «ابراهیم مهجور اصفهانی» است که با موضوعاتی چون توحید، نعت اولیا، عشق و موضوعات متفرقه به نظم درآمده است. «عالم ایجاد» نمونه‌ای از غزل‌های شاعر است: عالم عشق مرا یکسره از یاد بریفت / هستی و دانش من جمله ز بنیاد بریفت / شور شیرین چه دهد سود که در آخر کار / به سر عشق هر آن کس چو فرهاد بریفت...

۲۰۶- مجموعه نغمه‌های انقلاب، یا، سرودها و نوحه‌های جدید.

گردآورنده: احمد داتایی - قم: سمید نوین - ۱۶۰ ص. - جیبی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۳۸۶-۲۹-۰

چاپ اول

۲۰۷- مسافر / ماه‌هیج، ما نگاه.

شاعر: سهراب سپهری؛ مترجم: عباس زاهدی - تهران: زیانکده - ۱۶۲ ص. - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

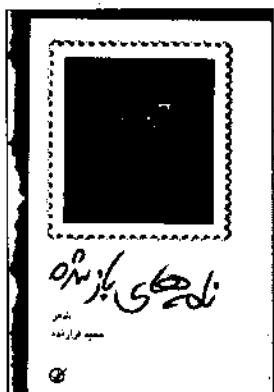
عنوان به لاتین: The traveler/ we nothing but look

شابک: ۹۶۳-۶۱۱۷-۱۷-۱

۲۰۹- نامه‌های باز شده.

شاعر: حمید فرازنده، اصفهان: فردا - ۲۸ ص. - رقی (شمیز) - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۳۳۸-۶۰-۱

حمید فرازنده در مجموعه حاضر، پاره‌ای از نو سروده‌های خود را با ترجمه قطعه‌ای از «انیس باتور» فراهم آورده است. «فرستنده» عنوان نخستین قطعه از این مجموعه است: سراب / موهب لب - های ترک خورده است / چگونه می‌توانستم انکارش کنم؟ / جایی که مانن / سوختن به آتش عقربه‌هاییست / که دور چاهی پر شده دایره می‌زنند / و رفتن / بخار شدن در انتهای مدار سراب...

چاپ اول

۲۱۰- نجوا.

شاعر: احمد آرونی - قم: طاووس بهشت - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

اشعار مناجاتی این مجموعه با سروده‌هایی از این دست به چاپ رسیده است: الهی هر چه هستم بنده هستم / به پیش عفو تو شرمند هستم / الهی این منم در این شب تار / سرخجالت به زیر افکنده هستم / الهی من اگر هستم گنهکار / گنهکار شه بخشنده هستم...

چاپ اول

۲۱۱- نکند عشق بمیرد.

نقی محمدی فکورزاده - تهران: هم قلم - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۹۰۲۳۵-۶-۵

فراز آن صخره‌های کبود و بی‌نام / آسمان به رنگ چشمه‌ای آبی است / یک گله بز وحشی / و دوباره صخره‌ای بی‌نام. در بخش دوم کتاب، منتخبی از اشعار «مک سن» به زبان انگلیسی به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۲۰۱- گلدسته‌های پونه.

شاعر: افروز جوان - تهران: دنیای نو - ۹۲ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۵۶۲-۹۷-۶

سراینده (افروز جوان) در این مجموعه سروده‌های خود را اغلب با مضمون «عشق» فراهم آورده است: برای نمونه: دل من فصل خزان / روی یک پارچه زرد / نام زیبای تو را می‌بوخت / گریه می‌کرد چو شمع / توی آن ظلمت غم / تک و تنها می‌سوخت...

چاپ اول

۲۰۲- ما هم چیزی نمی‌فهمیم.

شاعر: ساسان شمس‌قربشی - تهران: نامجو فرد - ۵۶ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۹۲۹۰۷-۰۲-۲

سروده‌های این مجموعه است: بر ساق - های سیاه ایستاده‌اند / درناهای سید / پشت به خورشید نیم جان غروبی / نارنجی / با پره‌ای نیم گشوده / خستگی غایت پرواز است / اینک: دو بال نیم باز / لختی بعد: «غایت خستگی» / پرواز / دو بال تمام باز.

چاپ اول

۲۰۳- ما هو ما.

مهداد مجذبان - تهران: موسسه خریه فرهنگی آموزشی شهید مهدوی - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۹۲۱۹۷-۹-X

کتاب با نوشتاری در باب تصوف ایران، مراحل و شکل‌گیری آن آغاز می‌شود: آن‌گاه متن اصلی کتاب که متضمن نوشته‌های عارفانه است با اشعار صوفیانه درمی‌آمیزد: برای نمونه: توفان درمی‌گیرد، تندی می‌جهد و ضربات قطره‌ها در هم می‌گیرد، موجی عظیم در راه است، در درون، سیلی از آتش پنهان در دل مه ... چهره بگشاید، رها دل به بهاران آمد / وای از این باغ که گل نیز به تنه آمد / چاند شبی نزد تو، ای روح وفا / پرده بگشاید، جوانی است که به پندار آمد.

۲۰۴- مجموعه اشعار قسروغ فرخزاد.

مقدمه: اسماعیل نژادفروردستانی -

«ساسان شمس قربشی» در این مجموعه

چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۵۱۰-۱۶-۶

چاپ اول

۲۱۴- یاد لبخندهای تان هستم.
عباسعلی سپاهی یونسی - شیراز: قو -
۴۰ ص. - یالتویی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۵۹-۹

در این مجموعه دوازده سروده به طبع رسیده که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: "گز" سال‌های سال عمرش را/ با آفتاب داغ سر کرده/ تنها بدون دسته‌ای گنجشک/ دور از بهار و باغ سر کرده/ گز با کویر و رنج فامیل است/ با خاک و شن، همسایه و هم‌درد/ عمری چشیده طعم غربت را/ با مردم خوب بیابانگرد...
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

چاپ اول

۲۱۵- یاس‌های احساس:
مجموعه شعر.

به‌اهتمام: رضا شاکردکانی. - قم: رضا شاکردکانی. - ۴۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول /

در این کتاب، چند سروده از شعرای شهرستان گردکان - گردآمده است. موضوعات عاشقانه و مذهبی، محتوای اصلی این سروده‌ها را تشکیل می‌دهد. غزل "آرزوها" سروده محمدحسین بهجتی "شفق" نمونه‌ای از اشعار این مجموعه است: خواهم که شوم سایه و
عبدالرضا رضایی‌نیا - شیراز: قو - ۲۳۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

در مجموعه حاضر، اشعاری عمدتاً در قالب غزل سروده تقی محمدی فکورزاده به چاپ رسیده است. "شور" یک غزل عنوان یکی از این غزل‌هاست: عندلیب خسته از دلدادگی را دیده‌اید/ نازکی‌های دل رنجیده را سنجیده‌اید/ رنجه از غم‌های مردم شب به روز آورده‌اید/ اشک خونین پا به پای آسمان باریده‌اید/ دست‌های خسته را دست گرمی داده‌اید/ وز سپاسش سر به اوج کیهکشان ساییده‌اید...
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

چاپ اول

۲۱۲- همیشه فرداست:
غزل (۱۳۷۷ - ۱۳۶۶).

عبدالرضا رضایی‌نیا. - شیراز: قو - ۲۳۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

"عبدالرضا رضایی‌نیا" در این مجموعه پاره‌ای از غزل‌های خود را در قالب هشت عنوان به چاپ رسانده است: برای نمونه: در حوصله پنجره‌ها رهگذری نیست/ خلوت شده این شهر، از آدم خبری نیست/ می‌خواهم از این کوچه، پسری باز کنم، وای! عمریست که وامانده‌ام و بال و پری نیست/ باران چه رهیدند از این خواب‌هایو/ جز خاطره و اشک از آنان اثری نیست...
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

۲۱۳- هوای تازه.
احمد شاملو. - تهران: نگاه، زمانه. - ۳۳۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. -

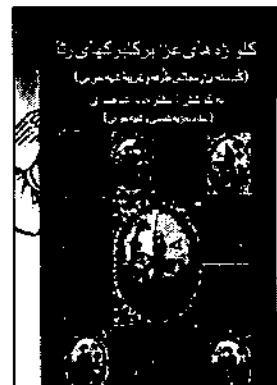
در پای تو افتم/ چون سایه به خاک از غم سودای تو افتم/ خواهم چو نسیم سحری بی‌خبر از خلق/ مستانه در آغوش فریبای تو افتم...
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

۲۱۶- یک جلوش تا بی‌نهایت صفرها.
شاعر: علی شریعتی. - تهران: قلم. - ۲۲ ص. - رقمی (گلاسه). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۶۰-۰۸-۳

انواع نمایشنامه فارسی
۸۴۸۲۱۰۵

چاپ اول

۲۱۷- گلوآزده‌های عزای بر گلبرگهای رثا (گلدسته‌ای از مجالس طرفه و غریبه شبیه‌خوانی).
به‌اهتمام: جابر عناصری. - تهران: کیومرث. - ۶۰۸ ص. - وزیری (سلفون). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

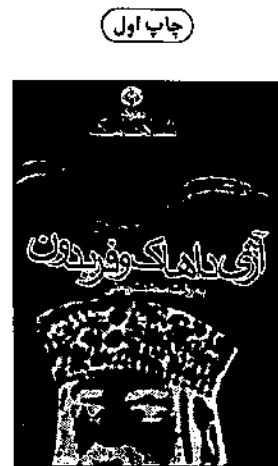

"جابر عناصری" در این مجموعه ۲۵ تنزیه‌نامه و شبیه‌نامه را در قالب مجالس مختلف، گردآورده است. برخی از این تنزیه‌نامه‌ها یا شبیه‌نامه‌ها با معرفی و تحلیل مختصر همراه بوده ضمن آن که در ابتدا فهرست نام شبیه‌خوانان درج می‌گردد. برخی از مجالس کتاب عبارت‌اند از: "تجارت کردن رسول خدا (ص) و تزویج آن حضرت با خدیجه کبری (س)", "علمدار کربلا، سیددار باوفا"، "شیر بیشه هیجا"، "مجلس شهادت: علی اکبر مه‌لقا" و "خروج مختار بن ابی عبید ثقی". در انتهای کتاب گزارشی از شبیه‌خوانی در "آشکذر یزد" با تصاویری چند به چاپ رسیده است.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

نمایشنامه فارسی
۸۴۸۲۱۰۵

۲۱۸- آژی دهاک و فریدون.
محمد شریعتی. - تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز). - ۱۳۲ ص. - رقمی

(شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۲۰-X

شماره نخست از مجموعه "شاهنامک" نمایش‌نامه‌ای است که براساس داستان "ضحاک و فریدون" در شاهنامه تدوین شده است. گفت و گوهای متن گاه به صورت کوتاه شده بحرمتقارب همراه شده گاه نیز پاره‌ای از ابیات عیناً درج گردیده است. ضمن آن که زبان دانای کل در متن به زبان گفت و گو و محاوره بدل شده است.
شابک: ۹۶۴-۶۳۱۲-۳۹-۴

چاپ اول

۲۱۹- بابائان (نمایشنامه).
محمود یوسفی‌مرند. - تهران: ترسیم. - ۴۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۳۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۰-۲۷-۹

محمود یوسفی‌مرند در این نمایش‌نامه فقر و مسکنت مردمان فرودست را در قالب رویاها، آرزوها و رفتار دو کودک به تصویر می‌کشد. گفت و گوی این نمایش بر عهده "طاهر" و "فرشته" است که هر یک به نوعی دنیای کودکانه خود را که متأثر از فقر بوده عیان می‌سازند.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۰-۲۷-۹

۲۲۰- خانه شماره ۱۰۹ خیابان کاخ: نمایشنامه.
فرزانه آقایی‌پور. - تهران: برنامه. - ۱۱۲

ص. - رقمی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۲-۱۰-۵

در نمایش نامه حاضر، بخشی از زندگی دکتر محمد مصدق، نهضت ملی شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد به تصویر کشیده شده است. هنگامی که دکتر مصدق در اردیبهشت ۱۳۳۰ برای اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت به نخست‌وزیری رسید، "ترومن" از حزب دمکرات، رئیس‌جمهور آمریکا بود، او و همفکرانش معتقد بودند شخصیت میانه‌رویی همچون مصدق مانع به قدرت رسیدن کمونیست‌ها خواهد شد، اما "چرچیل"، نخست‌وزیر محافظه‌کار انگلیسی سعی می‌کرد دولت آمریکا را متقاعد کند که جز کنار گذاشتن مصدق راهی نیست. اما بعد از آن که "ایزن‌هاور" از حزب جمهوری‌خواه به قدرت رسید برای سرنگونی دولت مصدق، سیاستی هماهنگ با انگلیس در پیش می‌گیرد و...
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۲-۱۰-۵

چاپ اول

۲۲۱- خون سیاوشان.
محمد شریعتی. - تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز). - ۱۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۲۵-۰

دفتر پنجم از مجموعه شاهنامک، نمایش‌نامه‌ای است براساس داستان

سیاوش در شاهنامه که نگارنده خلاصه- ای از متن اصلی داستان را با گزینش ابیات کلیدی و زیبا، همچنین کوتاه کردن ابیات، نیز افزودن کلمات و جملات مناسب برای پیوند گفت و گوها، تدوین نموده است.

چاپ اول

۲۲۲- رستم دستان - محمد شریعتی - تهران: مرکز بازنشاسی اسلام و ایران (باز) - ۱۳۰ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۲۲-۶

سومین شماره از مجموعه 'شاهنامک' نمایشنامه‌ای است از پهلوانی‌های 'رستم دستان' که طی آن تولد رستم، بالنده شدن او نیز جنگ‌آوری‌های رستم در صحنه نبرد از جمله 'هفت خوان رستم' بازگو می‌شود. در بخشی از گفت و گوها، بحر مقارب در شاهنامه: افاعیل کوچکتر، نیز باز آری از ابیات عینا آورده شده است. ضمن آن که متن داستان، گاه از زبان دانی کل به زبان گفت و گو و محاوره بدل شده است.

چاپ اول

۲۲۳- رستم و سهراب - محمد شریعتی - تهران: مرکز بازنشاسی اسلام و ایران (باز) - ۱۰۸ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۲۳-۲

این نمایشنامه، تدوینی است از داستان

رستم و سهراب که نگارنده با مختصر ساختن داستان، گزینش ابیات زیبا و کلیدی، نیز کوتاه کردن ابیات و افزودن کلمات و جملات مناسب برای پیوند گفت و گوها، آن را فراهم آورده است.

چاپ اول

۲۲۴- زال و رودابه - محمد شریعتی - تهران: مرکز بازنشاسی اسلام و ایران (باز) - ۱۱۰ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۲۱-۸

دفتر دوم از مجموعه 'شاهنامک' نمایشنامه‌ای است که بر اساس داستان عاشقانه 'زال و رودابه' در شاهنامه تدوین شده است. گفت و گوهای نمایش به گونه‌ای است که گاه بحر مقارب، به افاعیل کوچک‌تر نظام یافته و گاه پاره‌ای از ابیات نیز عینا وارد متن گردیده است. شخصیت‌های اصلی نمایش عبارت‌اند از: زال زر، رودابه، سام، نودر، منوچهر، مهراب و سیندخت. در بخشی از نمایش نیز، روایت داستان به عهده نقال است.

چاپ اول

۲۲۵- گره بر آینه - افشین عموزاده لیجایی - تهران: زرگ - ۱۳۴ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۰۸-۳۳-۰

گره بر آینه

کتاب، متشکل از سه نمایشنامه است که عبارت‌اند از: 'قیام زید'، 'سبزه'... 'سبزه' و 'گره بر آینه'. در نمایشنامه نخست، سرگذشت زید - فرزند امام سجاد (ع) - روایت می‌شود. وی به دلیل هم‌نشینی طولانی با قرآن 'حلیف القرآن' لقب داشت. زید که فسق و فجور بنی-امیه را از نزدیک شاهد بوده و زمینه قیام را در کوفه فراهم می‌دید، به این شهر درآمد، اما او را از کوفه اخراج کردند. با این همه، نامه‌های پی در پی کوفیان درباره همکاری با وی برای برپایی قیام، او را به کوفه بازگرداند. زید در سال ۱۲۲ هجری قیام خویش را یک هفته جلوتر از موعدی که با مردم داشت آغاز کرد. به همین دلیل، همه افراد نتوانستند به او کمک کنند. جنگ، سه روز ادامه یافت و زید و یارانش - در حالی که در محاصره قرار داشتند - به شهادت رسیدند. یادآور می‌شود در بخش انتهایی کتاب، مطالبی درباره انواع گونه‌های نمایشی و ادبی، ویژه داوطلبان کنکور، به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۲۲۶- نمایشنامه 'دلپره' - اعظم بروجرودی - تهران: ایثا - ۲۴ ص. - باتویی (گلاسه) - ۱۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

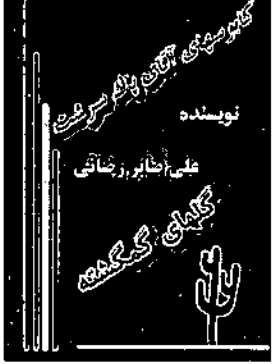
کتاب حاضر نهمین نمایشنامه از مجموعه نمایشنامه‌های دانش آموزی است که به مناسبت صدمین سال میلاد امام خمینی (ره) به چاپ رسیده است. این نمایشنامه درباره سه دختر دبیرستانی (با نام‌های زینب، مرضیه و معصومه) است که خود را برای امتحانات آخر سال آماده می‌کنند. ناگاه صدای قرآن در کوچه و بازار شنیده می‌شود و در پی آن درمی‌یابند که امام (ره) به لقاخانه پیوسته است و...

چاپ اول

۲۲۷- نمایشنامه 'کابوسهای آقای پاک سرشت' - علی صابریضی - ارومیه: ادیبان -

۱۲۸ ص. - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

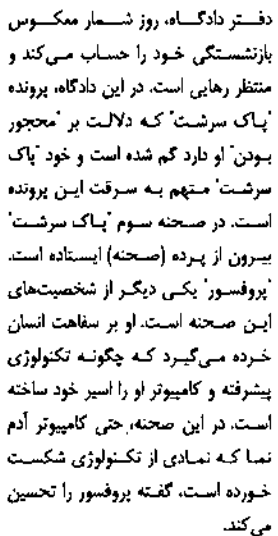
شابک: ۹۶۴-۹۲۲۰۰-۴-۶

نگارنده در این نمایش سعی کرده تصویری از وضعیت انسان در عصر مائین به دست دهد و طی آن به بخشی از تسخیر حیات انسانی به وسیله ماشین، اشارتی نماید. در این نمایش آقای 'پاک سرشت' مردی است که قصد دارد فرزندش همسری اختیار کند از همین رو بر آن است برای او منازعه‌ای زیر پله‌ای بخرد. او به بانک می‌رود تا تمام موجودی خود را دریافت نماید، اما با برخورد سرد و بی‌روح متصدی بانک روبه‌رو می‌شود. در همین حرکت آغازین نمایش، این نکته خاطر نشان می‌گردد که چگونه انسان‌ها در روابط پیچیده زندگی گرفتار آمده‌اند و وقعی به هم‌نوعان خود نمی‌نهند. در پایان صحنه اول، شخصیت جوانی که به دنبال پدر دیوانه‌اش به بانک مراجعه کرده نام او را 'پاک سرشت' اعلام می‌کند. صحنه دوم نمایش مربوط به دادگاه است. شخصیت‌های دادگاه همان شخصیت‌های بانک هستند؛ یعنی اشخاص قالبی که به شکلی دیگر ظاهر شده‌اند. رئیس دفتر دادگاه، روز شمار مک‌کوس بازنتستگی خود را حساب می‌کند و منتظر رهایی است. در این دادگاه، پرونده 'پاک سرشت' که دلالت بر 'محجور بودن' او دارد گم شده است و خود 'پاک سرشت' متهم به سرقت این پرونده است. در صحنه سوم 'پاک سرشت' بیرون از پرده (صحنه) ایستاده است. 'پروفیسور' یکی دیگر از شخصیت‌های این صحنه است. او بر سفاقت انسان خرده می‌گیرد که چگونه تکنولوژی پیشرفته و کامپیوتر او را اسیر خود ساخته است. در این صحنه، حتی کامپیوتر آدم نما که نمادی از تکنولوژی شکست خورده است، گفته پروفیسور را تحسین می‌کند.

۲۲۸- نمایشنامه‌های کوتاه: ویژه مراسم آغازین و مناسبت‌ها (مقطع راهنمایی) - منوچهر اکبرلو - تهران: ایثا - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۴۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۲۸-۸

این مجموعه متضمن نمایشنامه‌های کوتاهی است که برای اجرا در مقطع دبیرستان در نظر گرفته شده است. این نمایشنامه‌ها با موضوعات مختلف از جمله نماز، عدالت، مکافات عمل، انقلاب اسلامی، ثمره علم‌اندوزی، و ایثار تدوین گردیده است.

۱۲۸ ص. - رقی (شمیز) - ۵۶۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۲۷-۸

در مجموعه حاضر، چند نمایشنامه کوتاه برای دانش آموزان مقطع راهنمایی جمع آمده است. 'مشورت'، 'تهمت'، 'غیبت'، 'ولخرجی'، 'تجاعت'، 'خودسازی'، 'امانت‌داری'، 'فلسطین' و 'اصحاب کعبه' موضوع برخی از این نمایشنامه‌هاست.

چاپ اول

۲۲۹- نمایشنامه‌های کوتاه: ویژه مراسم آغازین و مناسبت‌ها (مقطع دبیرستان) - منوچهر اکبرلو - تهران: ایثا - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۴۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۲۸-۸

این مجموعه متضمن نمایشنامه‌های کوتاهی است که برای اجرا در مقطع دبیرستان در نظر گرفته شده است. این نمایشنامه‌ها با موضوعات مختلف از جمله نماز، عدالت، مکافات عمل، انقلاب اسلامی، ثمره علم‌اندوزی، و ایثار تدوین گردیده است.

چاپ اول

۲۳۰- راوی: تخصصی ادبیات
داستانی (جلد ۲ و ۳).
زیر نظر: رضا مختاری، [و دیگران] -
اصفهان: نقش خورشید - ۹۲ ص -
رحلی (کاغذی) - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۹۳۱-۰۲-۶

داستان فارسی قرن ۱۲ - ۱۳
Afat/5

۲۳۱- خرنامه (منطق الحمار).
محمدحسن بن علی اعتمادالسلطنه به -
اهتمام: علی دهباشی - تهران: کتاب
پنجره - ۲۲۴ ص - رقصی (شمیز) -
۱۲۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۳۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
Khar-nameh
۹۶۴-۹۲۲۵۷-۳-۹
شابک:

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰-)
Afat/۶۲

چاپ اول

۲۳۲- آن بالا دست.
ع. ف. - تهران: مه‌دا - ۳۶ ص -
پالتویی (شمیز) - ۳۳۰۰ ریال - چاپ
اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۲۵۲-۰۰-X

راوی در این داستان کوشیده است
گوشه‌ای از اخلاص رزمندگان را به
تصویر بکشد؛ آنان که با ایمان جنگیدند
و در پشت جبهه نیز همچنان روحیه خود
را حفظ کرده‌اند. شهادت، ایثار و عشق
پیام اصلی این داستان است.

۲۳۳- آوای سرنوشت.

طیبه میرزابور - کاشان: محتشم - ۱۷۶
ص - رقصی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Melody of fate
۹۶۴-۶۸۱۷-۰۴-۱
شابک:

چاپ اول

شیرین و 'رضوان' دو دانشجوی هستند
که در رشته روان‌شناسی درس می-
خوانند. رضوان مقدمات آشنایی شیرین را
با 'رضا' (برادرش) فراهم می‌آورد و در
پی آن حوادث گوناگونی رخ می‌دهد که
داستان براساس آن شکل گرفته است.

۲۳۴- اتوبوس.

فهمه رحیمی - تهران: چکاوک - ۳۷۶
ص - رقصی (سلفون) - ۱۶۰۰۰ ریال -
چاپ ششم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۴۳-۲۷-۵

چاپ اول

۲۳۵- از کیمیای مهر.
فاطمه زاهدی - تهران: البرز - ۲۹۸
ص - رقصی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۲-۲۷۷-۵

'مرورید' دختری است که در این رمان
حوادث مختلفی را از سر می‌گذراند؛ از

جمله ازدواج مجدد پدر، بی‌وفایی‌های
نامادری، و هر هم زن ازدواج او از سوی
نامادری که جعلی 'مرورید' را در مسیر
یاس و ناکامی قرار می‌دهد و زندگی را
برای او سخت و دشوار می‌سازد. مادر
مرورید که برای مداوا نزد برادرش به
آلمان رفته سبب می‌شود 'مرورید' نیز به
آن کشور برود و به تدریج وقایعی را
پشت سر بگذارد که نتیجه آن موجب
ازدواج او با مردی آلمانی می‌شود.

چاپ اول

۲۳۶- اسفار کاتبان.
ابوتراب خسروی - تهران: آگاه، قصه -
۱۹۰ ص - رقصی (شمیز) - ۱۱۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۱۶-۱۷۴-۲

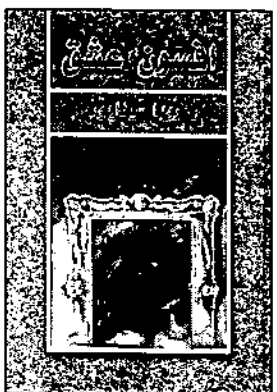

ابوتراب خسروی رمان 'اسفار کاتبان' را
براساس بازسازی متون کهن فارسی به
رشته تحریر درآورده است. نویسنده بر
آن است با بهره‌گیری از فرم متون و
ارزش‌های فرهنگی موجود در آنها - از
جمله فرم مورد نظر در سفرنامه‌ها،
تاریخ‌نگاری، حکایت‌پردازی، روایت
حدیث و نظایر آن - به خلق اثری تازه
دست زند که بیانگر هویت 'ایرانی' باشد.
داستان از آن جا شکل می‌گیرد که دو
دانشجو در یک کار تحقیقی مشترک به
تدریج با یک دیگر انس و الفت پیدا می-
کنند. 'سعید بشری' دانشجوی مسلمان
و 'اقلیما' نیز دختری یهودی است که
تحقیق خود را بر روی متون کهن -
مطوف کرده‌اند. این دو به هنگام
تحقیق رد پای یک قدیس را پی می-
گیرند که چهره‌های اسطوره‌ای دارد. بدین
ترتیب، با بازخوانی متون از جانب سعید و
اقلیما، قدیس جلوه‌ای خاص می‌یابد و در
کنار آن، شیفتگی این دو نیز نسبت به
یک دیگر فزونی می‌گیرد. اما آنچه مانع
زندگی مشترک دو جوان می‌گردد
مخالفتی است که خانواده اقلیما پی می-
افکنند. تصایب آیینی به حدی است که
حقیقت انسانی نادیده گرفته می‌شود و
اقلیما از جانب خاخام شهر که عمومی او

نیز هست، مرتد می‌گردد و...

چاپ اول

۲۳۷- افسون عشق.
رویا سیایور - تهران: مهران شهر، پر -
۳۶۴ ص - رقصی (سلفون) - ۱۵۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۰-۹

'یاشار' در این داستان، جوانی است تحت
سیطره مادر، او قرار است مطابق خواست
مادر تن به ازدواج دهد، اما آشنایی او با
'ملیحه' - دختری مستمند از اقشار پایین
جامعه - همچنین حوادثی که این
آشنایی، پدید می‌آورد، محتوای اصلی
داستان را تشکیل می‌دهد.

چاپ اول

۲۳۸- باغ مارشال (سرگذشت
ناهید و ...).
حسن کریم‌پور - تهران: اوجدی - ۵۰۴
ص - جلد دوم - رقصی (شمیز) -
۲۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۷۰-۳

جلد دوم از رمان 'باغ مارشال' بازگو
کننده سرگذشت ناهید - قهرمان اصلی
داستان - است. ناهید زنی است که در
عشق خود به 'خسرو اسفندیاری'
سرسختی و پایداری بسیاری از خود
نشان می‌دهد و در این راه مصایب و
رنج‌های بی‌شماری را متحمل می‌شود.

بدین ترتیب، جلد نخست اغلب به
خاطرات 'خسرو' مربوط می‌شود و در این
جلد حوادث و وقایعی روایت می‌گردد که
به نوعی مرتبط با زندگی 'ناهید' است.

چاپ اول

۲۳۹- بالا پرز.
طاهره مهدوی‌نیا - تهران: اندرز - ۱۳۴
ص - رقصی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۲-۰۰-۸

'گلگونه' در این داستان، دختری است که
خاطرات دوره کودکی خود را مرور می-
کند. او تنها دختر خانواده اعتمادی است.
مادرش 'گلیاتو' زنی ساده از ایل بختیاری
است که پدرش هنگام سفر به آن ناحیه
عاشق او شده و او را به همسری
برگزیده است. گلگونه، دایمی دارد که در
اوان جوانی بیوه شده است. او نیز از
کودکی در خانواده اعتمادی بزرگ شده و
اینک زندگی خود را با گلگونه پیوند زده
است. بدین ترتیب، آنچه در این داستان
روایت می‌شود، خاطرات گوناگون راوی
(گلگونه) است که از حوادث زندگی
مختلف خود، اطرافیان، دایه، برادرش
شهریار و دیگر اعضای خانواده سخن
می‌گوید.

چاپ اول

۲۴۰- بانوی عشق و کودتا
(رمان).
عبدالمحمد دلخواه - شیراز: زر - ۱۸۰
ص - رقصی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۷۱-۶-۷

داستان حاضر، خاطرات زنی است به نام
'شریفة' که دوره شور و جوانی او
مصادف بوده با حوادث سیاسی دهه ۳۰
و روی کار آمدن دولت مصدق. زندگی او
در رویای رسیدن به جامعه بی‌طبقه و
برابری مطلق سیر می‌کرد و به تدریج در
شاتازها و تبلیغات حزبی و گروهی غرق
می‌شد. ضمن آن که از زیبایی زاید

الوصفی نیز برخوردار بود. او دوستی داشته به نام 'گیتی' که نسبت به همه چیز بی اعتنا بود و شعور سیاسی نداشت. 'گیتی' شیفته پسر همسایه خود 'امیر'

است که در رشته فیزیک درس می-خوانده و وارد فعالیت‌های سیاسی شده است. اما امیر بی آن که به 'گیتی' توجهی کند دل در گرو 'شریقه' می‌بندد و همین امر زمینه‌ساز اتفاقاتی می‌شود که در کنار فعالیت‌های سیاسی شریفه و حوادث اصلی داستان را شکل می‌بخشد.

چاپ اول

۲۴۱- برگی از باغ

محمدصادق کوشکی. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی. - ۱۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۳۵۷-۰۲-۸

نویسنده در رمان حاضر کوشیده است حوادث و رخدادهایی را به تصویر بکشد که جلگی به پدید آمدن نهضت پانزده خرداد در سال ۱۳۳۲ منجر گردید. یکی از ویژگی‌های این رمان، توصیف شخصیت‌های حقیقی است؛ ضمن آن که تمامی رویدادها و اماکن مستند و منطبق بر واقعیت هستند.

چاپ اول

۲۴۲- بهشت جان

فیروز اسمعیلی. - تهران: قصیده. - ۳۳۴

ص. - رقی (شمیز). - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۹-۳۳-۹

در رمان 'بهشت جان' فراز و فرود زندگی چهار دختر روایت می‌شود. اینان در مقاطع مختلف زمانی و موقعیت‌های خاص نیز در روبرویی با آدم‌ها و واقعیات پشت سر می‌گذارند که بیانگر زندگی زنان در جامعه ایرانی است. بدین ترتیب، نویسنده با انگشت نهادن بر لایه‌هایی از حیات و مناسبات اجتماعی، این پرسش اساسی را مطرح می‌سازد که به واقع جایگاه زن در جامعه ایرانی کجاست؟ در این داستان از زبان یکی از شخصیت‌ها می‌خوانیم: "... چرا به بهای غارت نکردن و تروتمند نبودن پدرانمان، ما محکوم و محتوم ابدی باشیم. انگار عصر ما عصر ساسانیان است. شاید چهره‌مان، برجستگی‌های بدن‌مان ظاهراً جوان باشد، ولی با چشم بصیرت، پیرزنی فروتوت و چروکیده بیش نیستیم..."

چاپ اول

۲۴۳- پناهنده‌ها را بیرون می-کنند

شهرام شیدایی. - تهران: کلاغ. - ۱۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۸۹۳-۲-۱

۲۵ داستان کوتاه از 'شهرام شیدایی' در این مجموعه گردآمده است. این داستان‌ها عمدتاً به شیوه نو نوشته شده

در بخشی از داستان 'سَمی' خواهم کرد راستش را بگویم' می‌خوانیم: "... امروز احتمالاً چهاردهمین روز بازداشتم است و از چهار روز پیش شروع کرده‌اند به گفتن این که ملاقاتی داری... زن جوانی را می-آورند به دیدن من، هر روز یک ربع او یا من حرف می‌زند و خواهش می‌کند و مدام تاکید که همه چیز را به آنها بگویم آن وقت جرم سبک‌تر می‌شود... من از بازی‌ای که آنها برای من دست و پا کرده‌اند چیزی نمی‌فهمم، ظاهراً رابطه زن و شوهری بین من و آن زن وجود دارد..."

۲۴۴- پنجره

فهیمة رحیمی. - تهران: چکاوک. - ۴۵۶ ص. - رقی (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۰۳۳-۲۶-۷

چاپ اول

۲۴۵- تا مسیح

لیلا پورمحمدی. - اهواز: لاچورد. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۳۳۲-۷-X

رمان 'تا مسیح' روایتی است از جنال منام لایه‌های سنتی جامعه ایران با لایه مدرن که نویسنده - با دست مایه قرار دادن عشق دختری مسلمان به نام 'سمن' به خلبانی مسیحی (آرتور) - سعی در بازآفرینی این فضا دارد. زمان وقوع داستان، سال‌های ۵۹ - ۱۳۵۸ در شهر اهواز است؛ یعنی فضایی ملتهب، متشنج و بحرانی که در آن، ارزش‌های جدید پای به مرحله ظهور گذاشته است، اما این ارزش‌ها که با تامل و پذیرش گروه تحصیل کرده جوان همراه است از جانب بخش‌های سنتی و محافظه‌کار، مورد سوءاستفاده‌های متفاوت قرار می‌گیرد. از دیگر ویژگی‌های این داستان، پرداختن به پاره‌ای مسائل قومی در استان خوزستان است.

۲۴۶- ثبت‌نام از کسانی که سوار گشتی نشده‌اند

مجید تیموری. - [ویدیگران] گردآورنده: شهرام شیدایی. - تهران: کلاغ. - ۱۰۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: To register those not boarding the ship

شابک: ۹۶۴-۹۲۸۹۳-۱-۳

چاپ اول

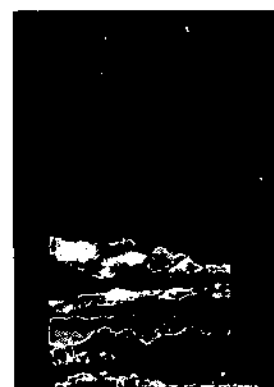
کتاب، مجموعه‌ای است از هفده داستان کوتاه که نویسندگان آن عبارت‌اند از: مجید تیموری، چوکا چکاد غ-حسنی‌زاده، علیرضا حسینی، سیامک دل‌زنده، شهرام شیدایی، صالح عطایی و علی علیرضا. یادآور می‌شود دو داستان صالح عطایی در اصل به زبان ترکی بوده که با ترجمه شهرام شیدایی به چاپ رسیده است. گفتنی است این داستان‌ها عمدتاً دارای شکل و مضمون جدید هستند.

چاپ اول

۲۴۷- حماسه یک زن

امیرشمس‌الدین حشمت‌زاد. - تهران: مجمع قرآنی شیعه علی (ع) (مقشع). - ۳۰ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۵۲-۱۸-۳

'پروانه' در این داستان زنی است که پدرش سال‌ها پیش به دست ماموران

شاه، شهید شده و همسر او نیز به هنگام جنگ تحمیلی، به درجه شهادت نائل آمده بدین ترتیب، با سختی‌ها و دشواری‌های بسیاری روبه‌رو می‌شود. فرزند او نیز به دست نیروهای عراقی اسیر شده است. پروانه اینک مصمم است به داخل خاک عراق راه بیابد و فرزندش را ملاقات کند و...

۲۴۸- خسرو و شیرین: داستانی بر اساس منظومه نظامی گنجوی

اسماعیل برادران شاهرودی. - تهران: جرس. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۰۸۶-۰۰-۴

چاپ اول

۲۴۹- خواب سبز عشق

اعظم بروجرودی. - تهران: رایحه. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

'سنیه و حسین' قهرمانان این داستان هستند که قرار است با یک دیگر ازدواج کنند. اما این مجال با شروع جنگ تحمیلی فراهم نمی‌آید و سنیه به اسارت نیروهای عراقی درمی‌آید و حسین نیز در جبهه جنگ، به شدت زخمی می‌شود و پایش را از دست می‌دهد. این داستان یک سیر بیرونی دارد و آن وقایعی است که از زبان راوی جاری می‌شود و دیگر، سیری برونی که دو شخصیت اصلی آن - سنیه و حسین - قصد دارند به سفری معنوی دست زنند و از این رهگذر سخت شیفته یک دیگریند، اما در سیر برونی گلایه‌هایی از هم دارند، زیرا با قهر و غرور دائم از یک دیگر دور افتاده‌اند و...

۲۵۰- داستان‌های جوامع الحکایات به قلم روان (گزینهای شامل ۲۱۱ داستان آموزنده)

محمد عوفی‌بازنویسی: محمد محمدی-اشتهاردی. - قم: شکوری. - ۳۳۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۹۰۲۷۲-۰۰۲

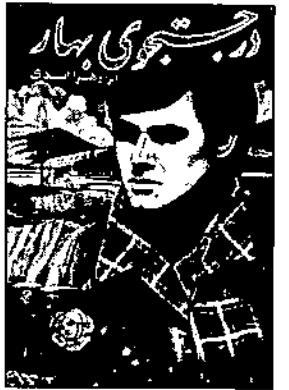
چاپ اول

۲۵۱- در جستجوی بهار.

زهره اسدی. - تهران: رزفا. - ۱۵۶ ص. -
رقعی (سلفون). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۷۲۲۹-۰۱-۱

دختری به نام 'بهار' در این داستان، ماجرای زندگی مجتهد خود را روایت می‌کند. رانده شدن مادر و پناه آوردن او به یک قهوه‌خانه، ازدواج مجدد مادر، مرگ ناپدری و از دست دادن حامی، سپس زندگی در فقر و مسکن و سرانجام عشق و قایع اصلی این داستان هستند.

چاپ اول

۲۵۲- در نیمه راه معجزه:
مجموعه داستان.

امیرحسین روحی. - تهران: نشر مرکز. -
۲۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۶۸-X

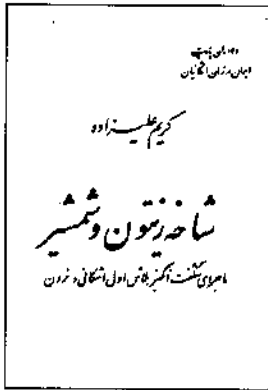
در این مجموعه سه داستان از 'امیرحسین روحی' به طبع رسیده که عبارت‌اند از: 'در نیمه راه معجزه'، 'اسطوره دکه سردست'، 'مادر کوچولو' و 'دو سکه'. قهرمان اصلی داستان، شخصی است به نام 'رحیم مساوی' که

هیکی عجیب و ناقص، نیر عقلی رشد نایافته دارد. او به 'میز رحیم‌خان' مشهور و شش کلاس درس را - با زحمت و دشواری - طی کرده است. رحیم عاشق بوی دواخانه بود. به همین سبب توانست کاری در دواخانه بیابد. صاحبان دواخانه که ارمنی‌اند به او لطف و مهربانی بسیار می‌کنند. آنان خانه اربابی دارند. از طرفی 'مرضیه' دختری است زیبا که پدرش او را برای کار به منزل ارباب 'زور' فرستاده است. بین 'مرضیه' و 'ارمانیس' - پسر ارباب - رابطه‌ای پدیدار می‌شود و همین امر سبب می‌گردد تا 'زور' از 'میز رحیم-خان' بخواهد که مرضیه را به همسری اختیار کند؛ در حالی که ...

چاپ اول

۲۵۳- دلاوران پارت ایران در
زمان اشکانیان: شاخه زیتون و
شمشیر: ماجرای شگفت‌انگیز
بلاش اول اشکانی و نرون.

کریم علیزاده. - تهران: کلیه. - ۵۵۰ ص.
- وزیری (کالینگور). - ۳۳۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۷۶-X

این رمان تاریخی در اصل متضمن دو کتاب است: شرح 'زندگانی بردان و گودرز اشکانی'، روایت و توصیف 'زندگانی و بخش (بلاش اول اشکانی)'. بردان نوزدهمین پادشاه اشکانی بود که بنای کار را بر شقاوت و بی‌رحمی نهاد و سرانجام به دست اطرافیان خود کشته شد. اما 'بلاش اول' پس از آن که به حکومت رسید، دوره دوم جنگ‌های ایران و روم را با پیروزی ایران به پایان رسانید و امپراتور روم را مجبور به عقب‌نشینی کرد. با این همه، پس از به قدرت رسیدن 'نرون' امپراتوری روم در اندیشه شکست دادن به ایران برآمد. او ابتدا برای این منظور، از شورش گرگانیان حکایت کرد و ...

دلاوران گان.

منصور امینی. - اهواز: خالدين. - ۲۸ ص.

- رقی (شمیز). - ۲۸۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۲۷-۲۳-۵

چاپ اول

در این داستان تمثیلی، حکایت بلبل ذکر شده که در بوستانی آشیان دارد و همه حیوانات نیز دوستدار او هستند. اما یک بار وقتی چشم بلبل بر گل می‌افتد سخت شیفته او می‌گردد و آرام و قرار از او سلب می‌شود؛ در حالی که گل از این همه شنیدنی بلبل هیچ تاثیری نمی‌پذیرد و همین امر به مرگ بلبل منتهی می‌شود. گل، خاطرخواه دیگری نیز دارد و آن بره است. اما گل درمی‌یابد که بره به روح گل واقعی نمی‌نهد، زیرا او قصد دارد، بوته و گلبرگ‌هایش را بخورد؛ از این رو گل ناگزیر بر مرکب پاد سوار می‌شود و خود را به دیار بلبل می‌رساند. در حالی که ... در لابه‌لای کتاب نیز چند شعر عاشقانه گنجانده شده است.

چاپ اول

۲۵۵- دلشکسته.
صدیقه قلی‌زاده. - اهواز: خالدين. - ۱۲۳ ص. - رقی (شمیز). - ۶۸۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۲۷-۲۳-۳

'نگار' در این داستان دختری است که در

زندگی با حوادث مختلفی روبه‌رو می‌شود. عشق، توطئه، سوءظن، درد و ... قایع اصلی زندگی او به شمار می‌آید.

چاپ اول

۲۵۶- دلک به دلک نمی‌خندد.
حسن بنی‌عامری. - تهران: نیلوفر. -
۲۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۸-۱۳۵-۶

چهارده داستان کوتاه در این مجموعه گردآمده است. در داستان نخست (پاز هم غریبه آمد)، راوی بچهای است که از مرد غریبه‌ای سخن می‌گوید که یکی از اتاق‌های منزل خانواده‌اش را اجاره کرده است. این مرد غریبه، رفتار خاصی ندارد؛ گاه در اتاق می‌نشیند و نوای محزون سه‌تارش را بلند می‌کند. او دردی نهانی دارد که راوی به سفارش 'آفسر خانم' می‌خواهد پرده از راز او بردارد، زیرا ...

چاپ اول

۲۵۷- دنیا دختری از جنوب.
سارا فروغی‌زاده. - تهران: فراسخن. -
۱۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۴۸-۱-۲

'دنیا' سرگذشت دختری ماجراجوست که به دنبال درج مطلبی در روزنامه ورزشی،

مینی بر صعود هفت کوهنورد به قله دماوند، تصمیم می‌گیرد با آنان راهی قله شود. عملی ساختن این تصمیم موجب می‌شود حوادث و اتفاقات بی‌شماری برای او رخ دهد و ...

۲۵۸- دنیای دختران (یکصد
داستان خواندنی ویژه دختران)
(جلد ۱ و ۲).

محمدعلی کریمی‌نیا. - قم: پیام مهدی
(عج). - ۴۰۰ ص. - رقی (شمیز). -
۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۰۰-۰۷-۲

چاپ اول

۲۵۹- دوباره از همان خیابان‌ها:
داستانهای کوتاه.

بیژن نجفی. - تهران: نشر مرکز. - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۶۶-X

بیست داستان کوتاه از زنده‌یاد 'بیژن نجفی' در این مجموعه گردآمده است. مشخصه اصلی این داستان‌ها، توصیف زندگی طبقات فرودست، رنج و فقر، مسائل گوناگون اجتماعی، نیز پاره‌ای از دشواری‌ها، آلام و آرزوهای زندگی و همانند آن است. 'یک سرخیوست در' آستارا، 'یگانه‌ها'، 'دوباره از همان خیابان‌ها'، 'بیمارستان نه، قطار'، 'مرثیه' ای برای چمن' و 'آن سال‌ها، هر سال دوبار پاییز می‌آمد' عناوین برخی از این داستان‌هاست.

چاپ اول

۲۶۰- راز سر به مهر.
فرحناز عباسی. - تهران: آتنا. - ۷۲ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۶-۰۹-۷

راز سر به مهر و هشت داستان کوتاه دیگر، محتوای این مجموعه را تشکیل می‌دهد. داستان راز سر به مهر تصویری است از عواطف پاک زنانه که در برابر هنجارهای خشن مردسالاری دستخوش ناملایمات شده است.

چاپ اول

۲۶۱- روزگار سپری شده مردم سالخورده.

محمود دولت‌آبادی - تهران: نشر چشمه، فرهنگ معاصر - ۶۲۰ ص. - جلد سوم، - رقی (گالینگور) - (دوره) ۹۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۹۱-X

روزگار سپری شده مردم سالخورده

محمود دولت‌آبادی

نشر چشمه، فرهنگ معاصر

محمود دولت‌آبادی در این رمان به گونه‌ای جدید، زندگی و سرگشتگی‌های کشاورزان محروم خراسان را به تصویر می‌کشد. این مردمان در واقع مهاجرانی هستند که از جنوب خراسان و منطقه سیستان بدان جا روی آورده‌اند. سامون قهرمان اصلی داستان است که زندگی پیشین دو نسل قبل را روایت می‌کند و در کنار آن وقایع دیگری نیز از زبان پدر سامون، بستگان و آشنایان دیگر بازگو می‌شود. ضمن آن که بخشی از زندگی سامون در داستان نمود ویژه‌ای می‌یابد، او کار را با چاه کنی آغاز می‌کند؛ سپس به شهر می‌آید، به کارهای مختلف بدنی روی می‌آورد و سرانجام شاگرد سلمانی می‌شود. سامون پس از آن، وقایعی چند

را پشت سر می‌گذارد و اندک اندک با مقوله فرهنگ نیز آشنا می‌گردد. همین امر خود عاملی است برای پختگی او تا شخصیتی دیگرگونه بیابد. سامون که در داستان عنصری فعال به شمار می‌آید، بدین ترتیب دنیای تازه‌ای را تجربه می‌کند.

چاپ اول

۲۶۲- روزهایی که بر نمی‌گردد.

اسماعیل سعادتی - قم: گنج معرفت - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۷۳۸-۷-۰

در این مجموعه، چهار داستان کوتاه گردآمده که نخستین آن روزهایی که بر نمی‌گردد نام دارد. این داستان، روایت زندگی پیرزنی است که ایام جوانی خود را مرور می‌کند. او اینک از این که به درخواست دوستدار خود حمید - مبنی بر ازدواج - پاسخ مثبت نداده سخت اظهار ندامت می‌کند، زیرا او پس از آن به انحراف کشیده شده و عمری را در تباهی سپری کرده است.

چاپ اول

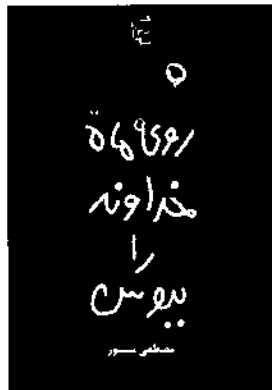
۲۶۳- روی ماه خداوند را ببوس.

مصطفی مستور - تهران: نشر مرکز - ۱۱۳ ص. - رقی (شمیز) - ۷۹۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Kiss the lovely of the god

شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۷۳-۳

راوی در این داستان، یونس نام دارد. او مشغول نوشتن پایان‌نامه خود در رشته پژوهش‌گری اجتماعی است. موضوع پایان‌نامه او درباره خودکشی دکتر پارسا، استاد دانشگاه است که در سن سی و چهار سالگی دست به خودکشی زده است. نامزد یونس (سایه) نیز در دوره فوق لیسانس - در رشته الهیات - مشغول نوشتن پایان‌نامه خود است. یونس به تدریج اعتقاد به توحید را از

دست داده و همین امر زمینه‌ساز اختلاف او با سایه شده است. یونس با وجود تلاش بسیار، اطلاعات چندانی از دلایل خودکشی دکتر پارسا به دست نمی‌آورد. مشکل اصلی یونس برای یافتن دلایل خودکشی، همان فرضیه‌های علمی است که ره به جایی نمی‌برد. دکتر پارسا براساس آموخته‌های خویش انتظار داشت پیچیدگی‌های نظام هستی را با دلایل علمی بگشاید، در حالی که...

چاپ اول

۲۶۴- زندگی زیباست.

تیمور محسنی‌تیان و یارسان: نصرالله آژنگ - تهران: محمد - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۴۱۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۰۹-۱

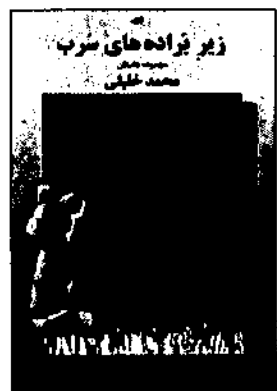
ماجرای اصلی این داستان، از آن‌جا آغاز می‌شود که پزشکی به نام 'تیزاد' با اتومبیل خود به سمت خیابانی حرکت می‌کند و در بین راه خانواده‌ای را می‌بیند که منتظر تاکسی هستند. او بی‌درنگ آن‌ها را سوار کرده دختری را همراه خانواده می‌بیند که به نظر او بسیار جذاب و متین است. او بعد از آن که مسافران را به مقصد می‌رساند، درمی‌یابد کتابی در اتومبیل اوست که متعلق به همان دختر است.

چاپ اول

۲۶۵- زیر براده‌های سرب:

مجموعه داستان. محمد خلیلی - تهران: نگاه سبز - ۱۰۴

ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

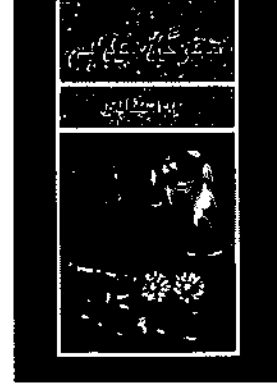
سیزده داستان کوتاه در این مجموعه جمع آمده که عنوان آخرین آن زیر براده‌های سرب است. راوی در این داستان، نویسنده‌ای است که در خانهای خلوت اقامت دارد و در سکوت هراس‌آور - در هوای سربی رنگ غروب - جنازه‌ای در حیاط خانه می‌بیند، در حالی که...

چاپ اول

۲۶۶- سحرگاه جدایی.

رویا سینیایور - تهران: مهران شهر، پر - ۳۱۶ ص. - رقی (سلفون) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۰۹-۵

کتابیون در این داستان، دختری است که پدرش را از دست داده و با مادرش در جوار منزل عموی خود زندگی می‌کند. حسادت زن عمو و دختر عمو نسبت به کتابیون، او را وارد مراحل پرماجرایی می‌کند و مسیر زندگی او را دگرگون می‌سازد و...

چاپ اول

۲۶۷- سرخ روستا.

حمیدرضا شهیدی - تهران: گزینش - ۱۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۰۸-۱۳-۷

کمال در این داستان جوانی است که ایام کودکی و نوجوانی را با یتیمی، فقر و تلاش روز افزون طلی نموده دوره دبیرستان را پشت سر گذاشته و اینک در اداره امار ساموریت یافته کار سرشماری سرخ روستا را به پایان برساند. او هنگام سرشماری با دختری نجیب و زیبا آشنا می‌شود که برای مدت کوتاهی به روستا آمده است. او دختری است که به اجبار پدر و مادر مبنی بر ازدواج تن نمی‌دهد و یک چند تصمیم گرفته در خانه اجنادی خانواده متمول خود، در روستا به سر برد و...

چاپ اول

۲۶۸- سفر به شهر کودکی.

محمدحسن منتظرالصق - شیراز: نوید - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۸۱-۰۲۳-۱

کتاب، حاوی هفت داستان کوتاه از هفت نویسنده کاندایدی است که نویسندگان، هر یک با یادآوری خاطرات زمان کودکی خویش، تصاویر زنده‌ای را ترسیم می‌کنند. قبل از هر داستان نویسنده آن به اختصار معرفی می‌شود عناوین داستان‌ها و نویسندگان آنها عبارتند از: قایق / آستر مک لود، چگونه تعطیلات تابستانی‌ام را گذراندم / ویلیام اورموند میچل، کودکی من در ویکتوریا / جون میسون هرلی، تابستانی که قرار بود مادر بزرگم بمیرد / موری کای ریچلر،

پرندهای در خانه / مارگارت لارنس،
قلندر / جیمز رینی، و فصلی از زندگی
امانوئل / مری کلر بلیز.

۲۶۹- سلطان عشق.

تهیه و تنظیم: کاظم استادی-مقدم. - قم:
پردیسان. - ۱۳۳ ص. - رقی (شمیز). -
۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۶۹-۰۰۲-۱

چاپ اول

۲۷۰- شازده خانوم.

ناهدید پزواک. - تهران: فوزان فاخر. -
۶۳۲ ص. - رقی (سلفون). - ۲۲۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۸۳۰-۰۰۰-۱

راوی در این داستان رُضا نام دارد که
با دوست خود احمد انس و الفت
بسیاری دارد. این دو دانشجو هستند و در
اتاقی با هم زندگی می‌کنند. راوی، گفت
و گویای داستان را با حکایات و اشعار
گونگون مشحون ساخته و برای ابراز
احساسات اعم از غم، شادی، عشق و
استدلال از آن بهره گرفته است. رُضا
عاشق همکلاسی خود آذر (شازده
خانوم) است و در این راه وقایع تلخ و
شیرین بسیاری را پشت سر می‌گذارد و
خاطرات آن را بازگو می‌کند و سرانجام...

چاپ اول

۲۷۱- شکوه عشق.

به‌اعمالین نجفی. - تهران: رز. - ۸۰ ص.
- رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه.

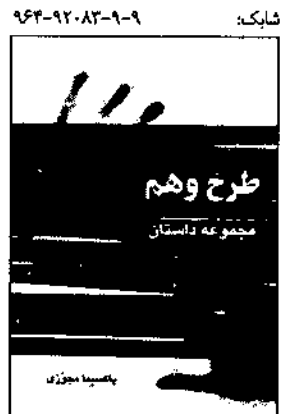

داستان، سرگذشت پسری است به نام
شهرام که پس از عدم موفقیت در
آزمون دانشگاه دچار سرخوردگی و یاس
می‌شود. او به‌رغم میل پدر و مادر به
شغل مکانیکی روی می‌آورد؛ با این همه،
زندگی را در سرآشیایی سقوط می‌بیند و
قصد خودکشی دارد، اما در اثر حادثه‌ای
با شراره آشنا می‌شود و...

چاپ اول

۲۷۲- طرح وهم (مجموعه

داستان).
پاکسیما مجوزی. - تهران: اکنون. - ۹۶
ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۸۳-۹-۹

۲۲ داستان کوتاه (داستانک) در این
مجموعه فراهم آمده است. طرح وهم
عنوان یکی از داستان‌هاست که این
گونه آغاز می‌شود: قلم مو را به دست
گرفت و کشید. خیلی وقت بود می-
خواست این نقاشی را بکشد ولی نمی‌شد
یا نمی‌توانست. چشمانش را بست،
دوست داشت تمام بوم طرحی از
تصوراتش باشد. نمی‌خواست تکنیک یا
اصولی را به کار بگیرد. این کار باید کار
دلش باشد. چشمانش را بست. و روی
بوم کشید. تصمیم داشت تا آخر کار به
بوم نگاه نکند...

چاپ اول

۲۷۳- عبرت‌های تاریخ.

محرم‌رضا اکبری. - قم: مومنین. - ۱۶۰
ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۱۵-۲۰۰-۰

در مجموعه حاضر حکایات و روایات
آموزنده‌ای از تاریخ - عمدتاً تاریخ حکام
اسلامی - گردآوری شده که عناوین
پارهای از آنها بدین قرار است: جنایت
مصعب بن زبیر در عراق، کیفیت قتل
ابن زبیر، فرمانداری حجاج، جنایت
ابوالعباس سفاح، رشید و خاندان
برمک، تبعید امام هادی (ع) به سامرا،

تاخت و تاز کیمه توسط عمال یزید و
تعم زنان عباسی.

چاپ اول

۲۷۴- عروسک و اهریمن.

امیرحسین روحی. - تهران: نشر مرکز. -
۲۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۶۷-۱

عروسک و اهریمن و همزاد اهریمن
عنوان دو داستان از امیرحسین روحی
است که در این کتاب به چاپ رسیده
است. در داستان نخست، نهال دختری
زیباست که در شعبه بانک کار می‌کند و
با کمترین حرقه کارهایش را سر و
سامان می‌دهد. رشیدی جوانی است که
با نهال در یک محله زندگی می‌کند و
نهال دلباخته اوست. اما رشیدی با
دختری به نام سیمیا ازدواج می‌کند که
آرام و ساکت است و همین امر دل
آزاری رشیدی را به همراه دارد. سیمیا
در واقع هیچ تلاشی برای تصاحب
رشیدی ندارد، اما نهال بدون او لحظه-
ای تاب نمی‌آورد. با این همه، نهال
پس از دیدار با سیمیا رشیدی را فراموش
می‌کند، زیرا...

چاپ اول

۲۷۵- عشق جاوید.

سیما شبانکاره. - قم: باورداران. - ۱۶۰
ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۹۶-۳۰-۵

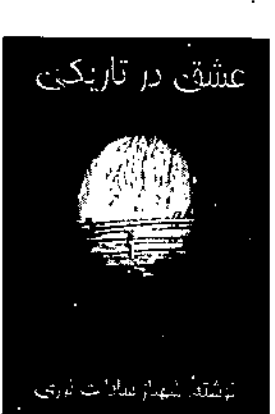

در این داستان زندگی دختری به نام
آفسانه روایت شده که در کودکی
مادرش را از دست می‌دهد. پدرش بعد از
سال‌ها با دختری به نام پروین ازدواج
می‌کند. پروین پدری دارد که عاشق
افسانه است؛ غافل از آن که جاوید
برادر پروین نیز سخت شیفته افسانه بوده
در این داستان ماجراهای گوناگونی را
پشت سر می‌گذارد و...

چاپ اول

۲۷۶- عشق در تاریکی.

شهناز سادات نوری. - اهواز: خاتم سبز. -
۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۴۲-۴-۷

مریم در این داستان دختری است که
به نقاشی علاقه‌مند است. او بعد از مرگ
پدر به اتفاق مادر از شیراز به تهران می-
آید و کار نقاشی را به طور جدی پی
می‌گیرد تا آن که در این فن به هنر و
مهارت بسیاری دست پیدا می‌کند.
آشنایی او با سلیم جوانی نابینا، مسیر
زندگی مریم را تغییر می‌دهد و...

چاپ اول

۲۷۷- غروب تنهایی.

کبری مولاخواه. - تهران: ارمغان. - ۲۸۴
ص. - رقی (سلفون). - ۱۶۵۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۰-۵۱-۹

راوی در این داستان دختری است که
سرگذشت پر ماجرای خود را چنین
تصریف می‌کند: پدر بزرگم باغبان
خانواده تروتمندی بود. آقای شهاب
کارخانه‌دار بود و این باغ بزرگ و قشنگ
به او تعلق داشت. او به همراه خانواده‌اش
در تهران زندگی می‌کردند و تابستان هر
سال برای تفریح به باغ رامسر می-
آمدند... بقیه ماه‌های سال ما به همراه
پدر برای کمک به پدر بزرگ به آنجا
می‌رفتیم و از زیبایی آن مکان دلپذیر
لذت می‌بردیم. فرزندانشان - سامان و
ساحل - بچه‌های لوس و از خود راضی
بودند... بدین ترتیب، چگونگی آشنایی
راوی - قاصدک - با سامان و
ماجراهای گوناگونی که طی آن رخ می-
دهد، در این داستان نقل می‌شود.

۲۷۸- کتاب آدم‌های غایب.

نقی منرسی. - تهران: نگاه. - ۳۲۰ ص.
- رقی (شمیز). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ
دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۵۱۰-۰۲۳-۹

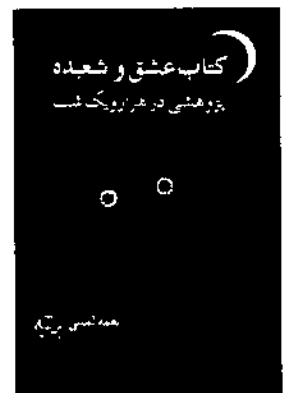
چاپ اول

۲۷۹- کتاب عشق و شعبده.

پژوهشی در هزار و یک شب.
نغمه ثعینی. - تهران: نشر مرکز. - ۲۶۴
ص. - رقی (شمیز). - ۲۶۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شنوان به لاتین:
he book of love & magic ...
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۶۶-۹

نویسنده در این کتاب ضمن پژوهشی در
باب هزار و یک شب و پیشینه نام آن
بر آن است عناصر ایرانی، هندی و عربی
هزار و یک شب را معرفی نموده
ساختمان قصه‌ها، شخصیت‌ها، زبان
کتاب، رموزها و نشانه‌های آن را بررسی
کند. وی همچنین در این نوشتار، به
ارزیابی اخلاقی، بررسی جنبه‌های

دراماتیک و تقسیم‌بندی موضوعی داستان‌ها (عاشقانه، جنایی، سفری،

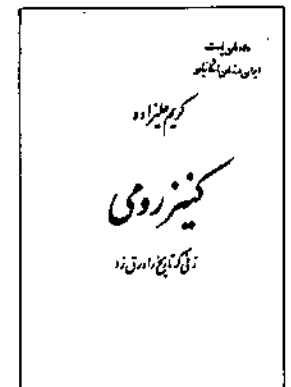
قصه‌های جن و پری، اخلاقی و عبرت-آموز) اهتمام می‌ورزد.

چاپ اول

۲۸۰- کنیز رومی: زنی که تاریخ را ورق زد.

کریم علیزاده - تهران: کلبه - ۱۰۴۰ ص. - جلد سوم - وزیری (گالینگور) - ۵۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۷۶-۱-۵

این داستان تاریخی در اصل مشکل از دو کتاب است. نخست شرح زندگانی فرهاد چهارم اشکانی (اشک چهاردهم) که پس از به قدرت رسیدن، شاهزادگان اشکانی را اسیر و سپس با توسل به ترفندهای خاص، همه را از دم تیغ می‌گذرانند. سرانجام مخالفان حکومت او از جمله "تیرداد" و "مونه‌زس" به نبرد طولانی علیه او دست می‌زنند و در این میان وقایع بی‌شماری را پشت سر می‌گذرانند. اما سرانجام، فرهاد چهارم با توطئه همسرش "موزا" - که در این داستان نقش مهمی را ایفا می‌کند - به قتل می‌رسد. بخش دوم ماجراهای این داستان، مربوط به زندگانی و وقایع دوره اردوان سوم اشکانی (اشک هجدهم) است.

۲۸۱- ماندانا (ادامه پنجمه).

فهیمة رحیمی - تهران: چکاوک - ۳۷۲

ص. - رقی (سلفون) - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۳۳-۸۰-۱

چاپ اول

۲۸۲- ماه سلطان. هوشنگ جعفری جوزانی نویزایشگر: محمدرضا رحمانی. - تهران: ابتکارنو. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۳۸-۰۰-۲

'ماه سلطان' و سه داستان دیگر در این مجموعه فراهم آمده است. داستان 'ماه سلطان' حکایت خواهر و برانداری است که عمیقاً به هم علاقه‌مندند. برادر که چگور می‌نوازد و 'شاهد' نام دارد دبستگی‌های خاصی به خواهرش 'ماه سلطان' دارد. التفات پدر و مادر به این دو فرزند حسادت دو برادر بزرگتر را برمی‌انگیزد. از طرفی ماه سلطان به سن بلوغ می‌رسد و او را از برادرش دور می‌سازند. شاهد نیز سر به صحرا می‌گذارد و غمگانه آوای چگورش را سر می‌دهد و...

چاپ اول

۲۸۳- مثل گل، مثل عطر سیب: مجموعه داستان. به‌استتمام: دفتر هنر و ادبیات ایثار و ایرادستار: اصغر استادحسن معمار. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز) - ۶۴۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۵۰-۱۵-X

آنچه در این کتاب فراهم آمده مجموعه نه داستان کوتاه است از: طبعه پناهی، عباس جعفری مقدم، شهرام خوش صفت، مجتبی رحمان دوست، سیما شافقی، عاطفه عبادی، نادره عزیزی نیک، احمد کم و امیر گرجی؛ همچنین یک داستان نسبتاً بلند از وجیهه علی اکبر سامانی. در داستان نخست (مثل

گل، مثل عطر سیب) نوشته خانم پناهی، صداقت و اعتقاد خانوادگی مذهبی به تصویر کشیده می‌شود. احمد رزمندگی

است که بر اثر بیماریان شیمیایی، ناقل عوارض شیمیایی است. او صاحب فرزندی می‌شود که این عوارض در او تاثیر می‌گذارد و...

چاپ اول

۲۸۴- مرواریدی در آسمان، خاطرات یک جوان.

محرم (علی) قاسمی. - قم: طبعه نور. - ۲۲ ص. - جیبی (شمیز) - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۵۲-۰۳-۰

در بخش نخست این داستان، راوی از خاطرات زندگی خود سخن می‌گوید. او بعد از خدمت سربازی یک چندبیکار بوده، سپس به طور غیر منتظره، به همراه دوستش به بندرعباس می‌رود. هر دو در یک رستوران مشغول به کار می‌شوند. اما دوستش از او جدا شده به شهر خود باز می‌گردد و راوی (علی) به جانب جزیره قشم رهسپار می‌شود و در آن جا نیز با مهارت تمام، کار پذیرایی از مشتریان را در رستورانی به عهده می‌گیرد. او در همین گیر و دار با دختری به نام "مریم" آشنا می‌شود و...

چاپ اول

۲۸۵- ناله عاشقان. علی‌اصغر انتظاری. - تهران: علمی. -

۲۵۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۰۴-۰۷۶-۷

فضای اصلی داستان به عهد قاجار مربوط است. 'اتابک' در این داستان، سردی است دارای خصلت‌های مردسالاری که پس از ازدواج با پروانه در آرزوی آن است تا صاحب فرزند دختر، شود. اما با به دنیا آوردن فرزند دختر، ترفندی به کار گرفته می‌شود و پسری با دختر او معاوضه می‌گردد. این پسر که اینک 'امیر اتابک' نام دارد به تدریج بالنده شده، ماجراهای بسیاری را پشت سر می‌گذارد. او عاشق دختری است که در اصل فرزند واقعی 'اتابک' است...

چاپ اول

۲۸۶- ناهید. قاسم کشکولی. - تهران: قصیده. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۹-۳۸-۱

'ناهید' داستان زنی است که تازه زایمان کرده و کودکی مرده به دنیا آورده است. او در حالت احتضار بر روی تخت بیمارستان افتاده اما سعی دارد بر خواب و مرگ غلبه پیدا کند. 'افشین' شوهر 'ناهید' که موظف است او را بیدار نگاه دارد، دائم در حال خرناس است؛ به گونه‌ای که صدای خرناس او در سرتاسر رمان پیچیده است. با این همه، ناهید در تلاشی بی‌وقفه و گشوده به خاطراتش

متوسل می‌شود و بدین نحو، خواننده از بی تلاش او (جدال مرگ و زندگی) وارد دنیای ذهنی ناهید می‌شود و بدین ترتیب، خاطرات او را از نظر می‌گذرانند. یادآور می‌شود در این رمان، تعاریف موجود در داستان نویسی فرو ریخته، گویا نویسنده با برداشتن علایم نشانه‌گذاری در متن، قصد دارد خواننده را هرچه بیشتر به فضای ذهنی و آشفته ناهید نزدیک سازد.

چاپ اول

۲۸۷- نتیجه. نادره عزیزی نیک. - تهران: رامین. - ۱۷۸ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۲۳-۵۶-۰

داستان حاضر روایتی است از خانواده‌ای مذهبی که زندگی آنان تحت تاثیر انقلاب اسلامی، با حوادث مختلفی روبه‌رو می‌شود. 'حاج آقا محمدی' دبیر مدرسه 'علوی' است که دو فرزندش - مجید و حمید - با شروع جنگ تحمیلی روانه جبهه می‌شوند. 'حمید' متاهل است و دختری به نام 'مریم' دارد. این دو در جبهه دوشادوش هم، زخمی‌ها را به پشت جبهه انتقال می‌دهند. اما در حین خدمت هر دو با انفجار خمپاره به شهادت می‌رسند. در ادامه داستان، صبر و استقامت خانواده محمدی، زندگی همسر حمید در کنار آنان، حوادثی که پشت سر می‌گذرانند، یکایک توصیف می‌شود و در انتها 'مریم' - دختر حمید - بعد از قبولی در دانشگاه با یکی از بستگان خود ازدواج می‌کند.

۲۸۸- نیمه‌ی غایب.

حسین سنابور. - تهران: نشر چشمه. - ۳۲۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۷۱-۰۳-۰

۲۸۹- هنگامه: ادامه زخم.

خوردگان تقدیر. فهیمة رحیمی. - تهران: چکاوک. - ۳۲۸

ص. - رقی (سلفون). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۳۳-۶-۷

چاپ اول

۲۹۰- هیاهوی پنهان. حسین پورصفر. - اهواز: لاچورد. - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۷۳۳۲-۴-۵

«هیاهوی پنهان» رمانی با ویژگی‌های «زمان مرن» است. نویسنده با استفاده از تداعی معانی و شیوه «چریان سیال ذهن» نقی به مسائل اجتماعی - سیاسی معاصر ایران زده از این رهگذر دغدغه‌های فکری و فلسفی انسان معاصر را پی می‌افکند. بدین ترتیب، «هیاهوی پنهان» داستان مرگ و زندگی است و خواننده، نوشته‌ای تامل برانگیز را از نظر خواهد گذراند.

چاپ اول

۲۹۱- یک کوله بار غم. ناهید پژواک. - تهران: فروزان فاخر. - ۲۱۲ ص. - رقی (سلفون). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۵۴۱-۴-۶

راوی «یک کوله بار غم» زنی است که در خانواده‌ای مستمند بزرگ شده در همان اوان کودکی - به دلیل سوءتغذیه - تمام

دندان‌هایش از بین می‌رود و بعد از چندی تصمیم می‌گیرد دندان مصنوعی تهیه کند، اما هیچ یک از دندان‌های مصنوعی، سازگار با فک او نیست. تنها امید او پسرخاله اوست که در آمریکا به سر می‌برد و به کار دندان پزشکی مشغول است. این پزشک پس از سالیانی قصد دارد به ایران باز گردد و به سفارش دخترخاله دندان مصنوعی را از آن جا برای او به ایران بیاورد. اما از بد حادثه، هواپیمایی که پزشک، سرنشین آن است سقوط می‌کند و تنها سرنشینی که جان می‌سپارد همان پزشک است...

چاپ اول

۲۹۲- داستان‌های چهارشنبه. جمال میرصادقی. - تهران: اشاره. - ۲۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۷۲-۷۱-۰۰

کتاب با مقدمه «جمال میرصادقی» درباره داستان کوتاه آغاز می‌گردد، سپس ۳۳ داستان کوتاه اغلب از زنان، و یک داستان کوتاه از جمال میرصادقی (زندگی پنهان) فراهم می‌آید. در کتاب از خانم‌ها ترانه صادقیان، مریم جواد کرمانی، نیلوفر نیاورانی، راشین مختاری، نیکو خاکپور، سهیلا عرفانیان، فرزانه بحرالموسمی، رویا شکیبایی و زهره واعظیان هر یک دو داستان کوتاه به چاپ رسیده، سپس از این افراد نیز یک داستان فراهم آمده است: فروزان عدمی، پروین مختاری، نسیم اسدی، فریده خواجوی، روزبه الهی، رویا دستقیب، اکرم عزیزی، ناصر محمدی، طاهره تنهایی، سپیده مدیری، مینا سامعی، گیتی رجب‌زاده و سمین درخشان.

چاپ اول

۲۹۳- هفت گفت و گو. گردآورنده: رسول آبادیان. - تهران: کویر. - ۱۰۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۳۴-۵۸-۶

هفت گفت و گویی که در این مجموعه فراهم آمده و پیش از این نیز در مطبوعات مختلف به چاپ رسیده در باب وضعیت حاکم بر ادبیات امروز ایران است. پارهای از این گفت و گوها به گرایش تازه شعر و داستان در کشور مربوط می‌شود. قبل از هر گفت و گو، تصویری از هر نویسنده و فهرست آثار وی به چاپ رسیده است. نویسندگان مورد نظر در این گفت و گوها عبارت‌اند از: «هوشنگ گلشیری»، «شهریار مندنی‌پور»، «ابوتراب خسروی»، «سمین دانشور»، «منصور اوجی»، «عمران صلاحی» و «محمود خوافی».

مقاله‌های فارسی (از سال ۱۳۲۰-۸۱/۲/۲۲)

۲۹۴- پیر سبزپوشان. محمدابراهیم باستانی‌پاریزی. - تهران: علم. - ۶۳۳ ص. - رقی (سلفون). - ۳۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۵۰۱-۱-۷

چاپ اول

۲۹۵- چهل گفتار در ادب و تاریخ و فرهنگ ایران. محمدمبین ریاحی. - تهران: سخن. - ۶۰۴ ص. - وزیری (کالیگور). - ۳۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۵۷-۶

نامه‌های فارسی قرن ۱۴ ۸۱/۲/۱۶

چاپ اول

۲۹۶- نامه‌های ملک‌الشعراء بهار. به‌اهتمام: علی میرانصاری. - تهران: سازمان اسناد ملی ایران، پژوهشکده

استاد. - ۲۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The letters of malak-o-sho ara bahar ۹۶۴-۶۱۸۹-۴۱-۵

شابک: ۹۶۴-۶۱۸۹-۴۱-۵

این مجموعه، شامل یکصد و چهارده نامه از ملک‌الشعراء بهار است که در دوره چهل و هفت ساله (۱۲۸۲ - ۱۳۲۹ ش)، یعنی از هفده سالگی تا واپسین ماه‌های زندگی او نگاشته شده است. این نامه‌ها تا اندازه‌ای بازتاب اندیشه و دیدگاه‌های سیاسی، اجتماعی، علمی و ادبی بهار در طول زندگی اوست که افزون بر آن زمینه‌هایی چون: خانوادگی، اداری، اخوانیت و نظایر آن را نیز شامل می‌شود. نامه‌های خانوادگی بهار بیانگر روابط عاطفی او با اعضای خانواده‌اش بوده و در نامه‌های سیاسی نیز بسیاری از ناگفته‌های تاریخ سیاسی معاصر ایران را می‌توان باز یافت. البته نامه‌های ادبی او بیشتر نوعی اثر ادبی است؛ مانند: نامه منظوم وی به «صادق سرمد» یا «طرح تاریخ ادبیات ایران». نخستین نامه این مجموعه مربوط به سال ۱۳۹۲ شمسی است که به «حسین الحسینی» (نیابت تولیت آستان قدس رضوی) نوشته شده و در آن بهار لقب «ملک‌الشعراء» پدرش را - پس از مرگ او - درخواست کرده است.

نامه‌های فارسی (از سال ۱۳۲۰-۸۱/۲/۲۲)

۲۹۷- نامه‌های فهیمه. فهیمه بابایان‌پور: به‌اهتمام: علیرضا کمری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۱۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۷۱-۵۹۶-۹

طنز و هجو و هزل (از سال ۱۳۲۰-۸۱/۲/۲۲)

۲۹۸- کشورگشایان قاجار: تاریخ به روایت طنز. ایرج بقایی. - تهران: آفرینش. - ۳۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

نوشته‌های گوناگون فارسی (از سال ۱۳۲۰-۸۱/۲/۲۶)

چاپ اول

۲۹۹- شادی‌های ماندگار: مجموعه‌ای از خاطرات پامزه. اصغر جدایی. - قم: مشهور. - ۱۲۸ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۶۳-۲۵-۶

نویسنده در مجموعه حاضر ۱۸۱ خاطره طنزگونه فراهم آورده است. این کتاب، جلد نخست از مجموعه «شادی‌های ماندگار» به شمار می‌آید.

نثر ادبی قرن ۵ ۸۱/۲/۲۲

۳۰۰- ترجمه کلیله و دمنه. نصرالله‌بن محمد نصرالله‌منشی: مصحح: مجتبی مینوی. - تهران: امیر کبیر. - ۴۵۶ ص. - وزیری (کالیگور). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ نوزدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰۰۰-۱۵۵-۲

نثر ادبی قرن ۱۴ ۸۱/۲/۲۶

چاپ اول

۳۰۱- یا در، در صدف... ناصر زراعتی. - تهران: نیلوفر. - ۱۳۳ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۱۶۵۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۱۲۶-۷

کتاب با نثری توصیفی نوعی واگوییهای شخصی است که طبعی آن راوی از زیبایی، از گذشته زیبا، خاطرات زیبا و نظایر آن سخن میگوید. او به هستی و وجود، به ویژه هستی زیبا که کماکان برای او زیبا باقی ماندهاند عشق میورزد، مانند: نسیم سحرگهان، بوی خوش بهار، پرنده بر شاخسار، پلکهای فروخته، گونههای لطیف چون برگ گل، بستری از یاس سید بناگوشی این همه نرم، انگشتان کشیده، دستان زیبا، پیچیده در حریر آبی نازک، شمد نما، بوی گلاب، عطر گلستان، غلظه چشمه در سراسیم کوهساران و... راوی سرانجام به وحدت وجود قائل می شود و خاطر نشان می کند: زمانی از خواجه عبدالله انصاری می خوانم: روزگاری او را می جستیم، خود را می یافتیم، اکنون، خود را می جویم، او را می یابیم... آن زمان، مفهوم و معنای این عبارت را به درستی درک نمی کردم. اما حالا خوب می فهمم چه می خواسته بگوید و چه گفته است. من این همه سال در جست و جوی شما بودم. به هر سو رو می کردم، خود را می دیدم و به خود می رسیدم، با خود بودم، در خود، برای خود، می دیدم که تهی و تهی تر می شوم. خسته شدم. از پا در آمدم. اما اکنون آسودم. می توانم ادعا کنم که خود را یافته ام. به جست و جوی خود، در خود، ادامه می دهم و شما را می یابم. شما را یافته ام و بسیار شادمانم...

۳۰۲- گزیده ادبیات معاصر: نثر ادبی.

محمدرضا سنگری - تهران: نیستان - ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۷۲-۹

شعر کردی ۸۴۹۷۹۱ ۳۰۳- دیوان ملاذوالقعلی کرانی بختیاری. شهرکرد: میرید - ۱۰۴ ص. - رقی

(شمیز) - ۶۶۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۴۶-۰۰-۲

چاپ اول

۳۰۴- شاید جیب هایم پر شود از برف (گزیده یه دفتر شعر کردی). شاعر: پروژ اکرمای مترجم: امید ورزنده. - تهران: اکسون - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۸۳-۸۰-۰

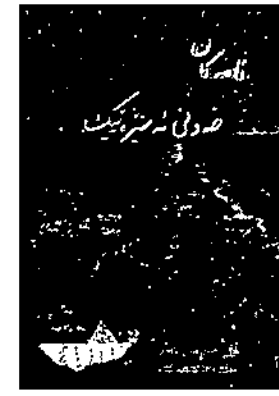

'پروژ اکرمای' از شاعران نوپرداز کردستان عراق است که در این کتاب برگزیده سه دفتر از اشعار او به فارسی ترجمه شده است. 'مردن در آینه'، 'آن سوی شب واژه ها' و 'فراموشی تخلص مرگ' عناوین این سه دفتر است. برگردان قطعه 'چشمه سار' از این مجموعه، برای نمونه، درج می گردد: در نیمه راه زندگی / خستگی آمد / زانوهایم را خم کرد / سر بر چشمه سار چشمانم گذاشتم / مادر بزرگ می گفت: 'چشمه ساری که عطش را می نوشد شایسته سنگ انداختن نیست' / ای چشمه سار شور عشق! با تو چه کنم؟

چاپ اول

۳۰۵- نامه کان (نامه ها). علی صالحی مترجم: شهاب الدین شیخی. - تهران: باغ نو - ۲۶ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۳۸-۶-۷

نامه کان مجموعه ای است متشکل از ۲۵ سروده از 'سیدعلی صالحی' که به زبان کردی ترجمه شده است.

شعر فارسی

۸۴۹۷۹۱

چاپ اول

۳۰۶- آفتو جنگ شیراز. شاعر: احد دمبزرگی. - شیراز: نوید - ۲۵۶ ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۷-۶۵-۶

'احد دمبزرگی' در این دفتر اشعاری با لهجه شیرازی سروده که عمدتاً ملهم از جریانات روز و حوادث مقطعی بوده گاه به مراسم و آداب بومی اشارتی می کند. در بخش دوم کتاب، فرهنگ واژگان و عبارات به چاپ رسیده است.

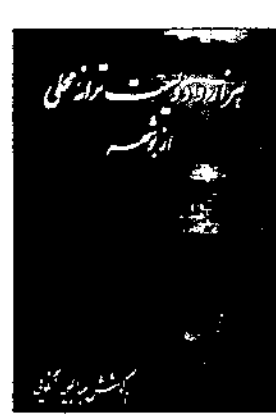
شعر بوشهری

۸۴۹۷۹۸

چاپ اول

۳۰۷- یک هزار و دویست ترانه از استان بوشهر. گردآورنده: عبدالمجید زنگویی. - تهران: ناژین - ۲۷۸ ص. - جیبی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۰۹-۰۴-۶

در این مجموعه ۱۲۰۰ دوبیتی یا ترانه محلی از شاعران بوشهر به طبع رسیده است. گردآورنده در مقدمه، به اختصار از پیشینه شعر و شاعران منطقه سخن می گوید: سپس به ترتیب القبای نام خانوادگی شاعران، سروده های از آنان فراهم می آورد.

شعر آمریکایی

۸۱۱

چاپ اول

۳۰۸- آواز عاشقانه دختر دیوانه: شعرهایی از سیلویا پالات. مترجم: پگاه احمدی. - تهران: نگاه سبز - ۸۳ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۹-۳۹-۲

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده برگردانی است از سیزده قطعه شعر از خانم 'سیلویا پلات' (۱۹۳۲ - ۱۹۶۳). بازآفرینی اسطوره ها و مقولاتی چون مرگ، ویژگی پارامی از سروده های اوست. بخش آغازین قطعه 'آواز عاشقانه دختر دیوانه' چنین است: چشم هایم را می بندم و تمام جهان می میرد / پلک می کشایم و همه چیز از نو زاده می شود / به گمانم تو را در ذهنم ساختم / ستاره ها رقصان با جامه های آبی و سرخ بیرون می زنند / و سیاهی مطلق چهار نعل درون شان می تازد / چشم هایم را می بندم و تمام جهان می میرد.

نمایشنامه آمریکایی

۸۱۲

چاپ اول

۳۰۹- اتوبوسی به نام هوس: نمایشنامه در یازده پرده. تنسی ویلیامز مترجم: مرجان بخت مینو. - اصفهان: مینو - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز) - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۵۶۳-۸-۶

نمایش نامه 'اتوبوسی به نام هوس' اثر 'تنسی ویلیامز' نویسنده آمریکایی (۱۹۱۶ - ۱۹۸۳) در دسامبر ۱۹۴۷ در نیویورک به کارگردانی 'آلیا کاران' به روی صحنه رفت. سپس وی آن را در سال ۱۹۵۱ به صورت فیلم سینمایی عرضه کرد. ماجرای این نمایش نامه در 'نیواورلئان' اتفاق می افتد. داستان مربوط به تصویر عقب افتاده ای از زیبایی زنی حساس - در محیطی نامناسب - است. 'پالانچ دیوول' زنی است که با رویاها و خاطرات تلخ یک عشق شکست خورده، اسیر چنگ شوهر خواهی دون صفت - استیلی کووالسکی - شده است و روزگار اسفباری را سیری می کند. در این نمایش نامه تضادهای عقیدتی شخصیت های داستان که هر یک نماینده گروه خود هستند، به وضوح نمایان می شود.

۳۱۰- دو زن و دو مرد در آواریسوم: نمایش بداهه (نمایشنامه در یک پرده).

تاد موزل مترجم: چیستا یربی. - تهران: نامیرا - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۲۲-۷-۶

داستان آمریکایی ۸۱۳

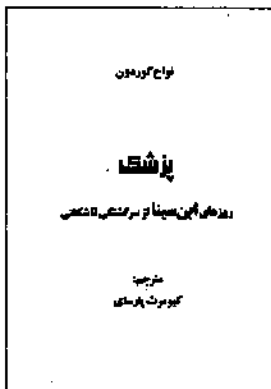
چاپ اول

۳۱۱- پزشک. نوا گوردون مترجم: کیومرث پارسای. - تهران: قسه برداز - ۶۳۶ ص. - وزیری (کالینگور) - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The physician ۹۶۴-۶۹۱۶-۰۹-۰

این رمان تاریخی، روایتی است از زندگی پرماجرایی ابن سینا - پزشک و دانشمند ایرانی - که با ۸۱ عنوان به طبع رسیده است. دوران زندگی ابوعلی سینا، همزمان با حکومت سه سلسله مقتدر در

نقاط مختلف ایران بوده است. در آن سال‌ها، دیلمیان، غزنویان و سلجوقیان هر یک در بخشی از این سرزمین حکم

می‌راندند و هراس از برخورد این سه گروه با یک دیگر، آرامش را از مردم ایران زمین سلب کرده بود. بر این اساس، علاوه بر شرح و بازگویی زندگی این سینا در کتاب، بخشی از حوادث تاریخی نیز در آن روایت می‌شود.

۳۱۲- پیامی در بطری.

نیکلاس اسپارکس؛ مترجم: نفیسه متکف؛ ویراستار: حمیده رستمی. - تهران: لیوسا. - ۳۶۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Message in a bottle

شابک: ۹۶۴-۵۶۳۳-۰۸-۳

چاپ اول

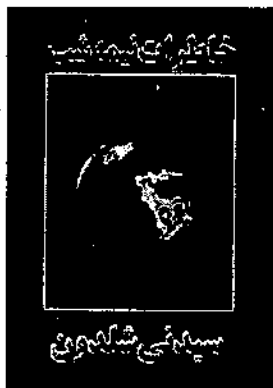
۳۱۳- خاطرات نیمه شب.

سیدنی شلتنون؛ مترجم: بیتا عیدیان. - تهران: نسربین. - ۳۷۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Memories of midnight

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۱۶-۰۹

'خاطرات نیمه شب' داستانی 'پلیس - جانی' است که طی آن ماجرای مخوف از گروهی تبهکار مبتکر روایت می‌شود.

کنستانتین دمیریس؛ شخصیتی است با نفوذ، پر قدرت که از معدود تروتمندان جهان به شمار می‌رود. او با این قدرت و نفوذ قادر است شخصیت‌های معروف، وزراء، کاردینال‌ها و نخست وزیر و وزیران کشورها را زیر سلطه بگیرد. او شبکه‌ای مخفی در سراسر دنیا در اختیار دارد. کنستانتین تابع هیچ قانونی نیست، زیرا معتقد است که خون خدایان در رگ‌هايش جریان دارد؛ از این رو ...

چاپ اول

۳۱۴- خطر آشکار.

تام کلنسی، محمد قضاغ. - تهران: پیکان. - ۴۴۰ ص. - جلد اول. - رقصی (شمیز). - (دوره) ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Clear and present danger

شابک: ۹۶۴-۲۳۸-۱۳۳-۵

چاپ اول

۳۱۵- خطر آشکار.

تام کلنسی؛ مترجم: محمد قضاغ. - تهران: پیکان. - ۵۲۰ ص. - جلد دوم. - رقصی (شمیز). - (دوره) ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Clear and present danger

شابک: ۹۶۴-۲۳۸-۱۳۵-۳

۳۱۶- داستانهای کوتاه از نویسندگان آمریکا.

مترجم: حسن شهباز. - تهران: امیر کبیر. - ۲۶۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۶۷۳-۳

چاپ اول

۳۱۷- گرانی دان.

دانیل استیل؛ مترجم: مامک بهادرزاده. - تهران: مامک بهادرزاده. - ۲۳۴ ص. - رقصی (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Granny dan

شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۰۲۶-۲

شعر انگلیسی

چاپ اول

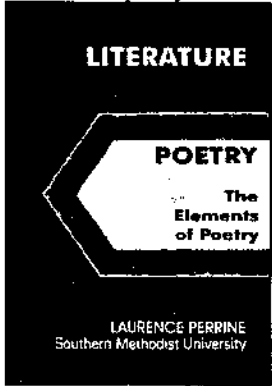
۳۱۸- ادبیات انگلیسی: عناصر شعر.

لارنس پیران؛ مترجم: حسن سلیمانی.

مژگان حسن‌زاده؛ ویراستار: فهیمه اسماعیل‌زاده. - قم: بخشایش. - ۲۴۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Literature: poetry the elements of poetry

کتاب حاضر ترجمه‌ای است از کتاب 'The Elements of Poetry' نوشته 'لارنس پیران' (Laurence Perrine) که مطالب آن در شانزده فصل تدوین شده است. این کتاب، نوعی شرح و ارزیابی از مفاهیم شعر، معنای گوناگون آن، نیز توصیفی از صور خیال، استعاره، کنایه، نماد، تمثیل و نظایر آن است که با موضوعاتی از این دست فراهم آمده است: 'معنی و ایده، 'لحن، 'قافیه و وزن، 'صدا و معنی، 'قالب شعری و 'شعر خوب و شعر بد'. فرهنگ واژگان در انتهای کتاب به طبع رسیده است.

چاپ اول

۳۱۹- سیری در ترانه‌های غرب: شاهزاده شب: مجموعه کامل ترانه‌های مدرن تاکینگ.

مترجم: کاوه مقدم، فرهود سینارزادی؛ ویراستار: ریحانه فرهنگی. - تهران: حمید. - ۲۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۱۶-۳۳-۵

در مقدمه کتاب ذکری از تاریخ موسیقی

به میان می‌آید؛ سپس ترانه‌هایی از گروه 'مدرن تاکینگ' (Modern Talking) که با همکاری 'دیتز' و 'توماس' شکل گرفت، به چاپ می‌رسد. در صفحه‌ای از کتاب ترجمه فارسی و در مقابل آن، متن انگلیسی اشعار فراهم می‌آید.

چاپ اول

۳۲۰- سیری در ترانه‌های غرب: لیخند مسیح: مجموعه کامل ترانه‌های جرج مایکل.

مترجم: مهسا حاجی کریم، نوشین حمید؛ ویراستار: ریحانه فرهنگی. - تهران: حمید. - ۳۰۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۱۶-۳۶-X

متن اصلی و برگردان ترانه‌های 'جرج مایکل' در این مجموعه به طبع رسیده است. در ابتدای کتاب مختصری از پیشینه موسیقی فراهم می‌آید، سپس به اختصار، زندگی و آثار 'جرج مایکل' معرفی می‌شود. 'یورگوس کیریایکوس' پانایوتو 'یا شهرت هنری 'جرج مایکل' در سال ۱۹۶۳ در انگلستان متولد شد. نخستین آلبوم مایکل که در سال ۱۹۸۷ با نام 'ایمان' منتشر شد، با موفقیت بی‌نظیری روبه‌رو شد و به تدریج، تلاش او در آهنگسازی و ترانه‌سرایی موجب شهرت او گردید.

چاپ اول

321- Modern poetry. - Robert Hill, Alex Martin. - تهران: فواد. - ۱۶۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۸۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

زبان آموزان سطح پیشرفته در این کتاب اشعاری ساده از شاعران انگلیسی زبان، مطالعه کرده در کنار آن، تمرینات متنوعی را از نظر خواهند گذراند؛

تمریناتی که اغلب بر گسترش آگاهی

های زبان و اصطلاحات گرامری متمرکز شده است.

نمایشنامه انگلیسی

۸۲۲

۳۲۲- آنتونی و کلئوپاترا (نمایش نامه).

ویلیام شکسپیر؛ مترجم: علاءالدین بازارگادی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۲۰۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Antony and cleopatra

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۲۵۸-۵

داستان انگلیسی

۸۲۲

چاپ اول

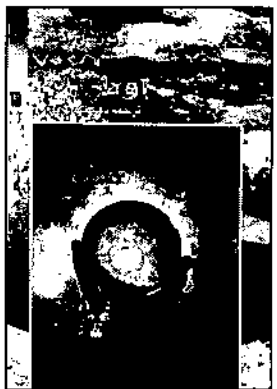
۳۲۳- ۲۰۶۱ اودیسه -۳.

آرتورسی کلارک؛ مترجم: پرویز قوامی. - تهران: سروش. - ۲۸۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۶۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

2061, odydey hree

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۳۹۸-۲

'آرتور سی. کلارک' در 'آودیسه - ۲

همچون گذشته - رمانی علمی تخیلی - خلق نموده که قهرمانان آن حوادثی را در زمان برتر - هنگامه علم و تکنولوژی - تجربه می کنند. به تصریح نویسنده، این رمان هر چند دنباله مستقیم "دیسدها" نیست، اما همه آنها را باید به صورت دگرگونی هایی از یک موضوع اصلی در نظر گرفت که شخصیت ها و موقعیت های آنها یکسان فرض شده، همچنین رویدادهای داستانی هر یک لزوماً در مکان های گوناگونی از گیتی رخ داده است. در بخش از این داستان می خوانیم: "مستتری در تکابوی جهانی بود که صدها بار بزرگتر از سطح بود و گرچه در آن گفتگی های زیادی دیده می شد، از حیات هوشمندانه خبری نبود. آواهای رادیویی بالون های بزرگ فقط پیام های ساده ای را منتقل می کردند که هشدار دهنده خطر یا وحشتی بودند. حتی شکارچیان که انتظار می رفت بتوانند طرحی گسترده برای سازمانی پیشرفته را ارائه دهند به کوسه های اقیانوس های زمین می ماندند که خود کاره های بی مغزی بیش نبودند."

چاپ اول

۳۲۴- سفرهایم با خاله جان. گراهام گرین: مترجم: رضا علیزاده. - تهران: نشر مرکز. - ۲۶۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۹۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Travels with my aunt شابک: ۹۶۴-۲۰۵-۵۵۵۵-۸

گراهام گرین در این اثر، تحول زندگی مردی را به تصویر می کشد. هنری پولینگ کارمند بازنشسته بانک، در آستانه پنجاه سالگی با خاله اش در مراسم تشییع جنازه مادرش آشنا می شود. او که تاکنون زندگی بی فراز و فرودی داشته با این آشنایی، زندگی آرام خود را وداع می گوید و درگیر زندگی جنجالی و بی قرار خاله اش می شود. زیرا زندگی خاله بسیار پر ماجراست، همسویی این زن با مسائل جنگ جهانی دوم، گروه های

هیپیک، باندهای قاچاق و نظایر آن او را به شخصیتی جنجالی بدل نموده، هنری پولینگ نیز با همراهی او بسیاری از این جنجال ها را تجربه می کند.

چاپ اول

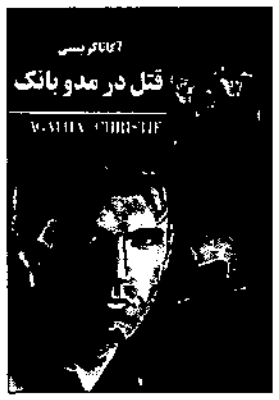
۳۲۵- سینوهه کاهن اعظم مصر. جویس کیریتو: مترجم: هادی عادلپور. - تهران: کوشش. - ۶۶۰ ص. - وزیر (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۲۵-۹۲-۹

داستان تاریخی حاضر مربوط به "سینوهه" نیای بزرگ سینوهه (یزشک فرعون مصر) است. اصل این خانواده نیز مربوط به "عمالیق" یا "هکسوس" است که مدتی در مصر باستان حکومت را به دست گرفتند. یادآور می شود فاصله زمانی میان سینوهه (کاهن اعظم مصر) و سینوهه (یزشک فرعون) حدود پانصد سال است و این خاندان با مرگ سینوهه یزشک منقرض می شود. اما وقایع پر حادثه ای که در این کتاب روایت می گردد بهرغم نگارنده براساس پاپیروس های به دست آمده در مصر، شکل گرفته است. نویسنده خاطر نشان می کند: "در حقیقت، این مرحله از تاریخ مصر فرعون می مهمترین و درخشان ترین دوره قدیم است و کلیه وقایع ذکر شده صد در صد هستند و در خیلی از پاپیروس ها و نوشته های قدیم اشاره ای به آنها وجود دارد."

چاپ اول

۳۲۶- قتل در مدو بانک. آگاتا کریستی: مترجم: ثریا قصری. - تهران: راستی نو. - ۲۹۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Cat among the pigeons شابک: ۹۶۴-۵۶۱۱-۱۶-۲

آنچه در این داستان "پلیسی - جنایی" روایت می شود، ماجرای است از یک بسته باارزش - حاوی جواهرات گران قیمت - که در پی آن چند قتل صورت می گیرد؛ سپس نقش اصلی "هرکول پوارو" در کشف ماجرا بازگو می گردد.

چاپ اول

۳۲۷- لئو آبی. دلفی دوموری: مترجم: شمس بهبهانی. - تهران: آتیه. - ۳۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۱۷-۱-۵

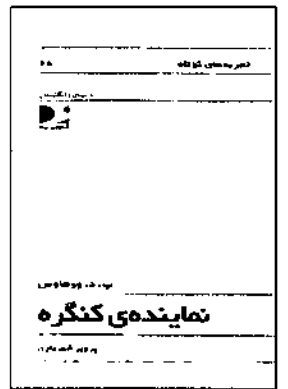
داستان مربوط به زنی است که به تازگی در بیمارستان چشمپزشکی را عمل جراحی کرده اند. او در طول چهار هفته دنیای پرامون خود را ندیده است. اما از وقتی که پارچه های دور چشمپزشکی را برداشتند او اشخاص را به گونه های متفاوت مشاهده کرد. برای مثال او دکتر را سگ، پرستارها را گاو، مار و... نیز شوهرش را به شکل کرکس می بیند. این زن به شدت دچار بحران روحی می شود و از بیمارستان می گریزد. اما مجدداً او را به بیمارستان باز می گردانند و پزشک معالج او درمی یابد که لنزهای آبی را خیلی عمیق و اشتباهی در چشمش او کار گذاشته است و به همین دلیل او افراد را به گونه ای دیگر مشاهده می کند. پزشک پس از آن لنزها را جا به جا می کند و بیمار، همه افراد را به گونه واقعی می بیند و به آرامش دست می یابد، اما وقتی که

خود را در آینه نگاه می کند چهره گوزنی را می بیند که پژمرده و ناتوان آماده کشته شدن است.

۳۲۸- ملکه آتش: زنی که اطاعت از او باید کرد. هنری رابندر هاگارد: مترجم: سونابه خداینده. - تهران: گفتار. - ۲۸۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۷۰-۳۵-۲

چاپ اول

۳۲۹- نماینده ی کنگره. پی. دی. ووهاس: مترجم: پرویز شهریاری. - تهران: تجربه. - ۲۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۰۴-۰۰۰۰

شخصیت اصلی این داستان کوتاه، جوانی است به نام "جورج" که لکنت زبان دارد. او عاشق دختر یک کشیش است که سوزان نام دارد. "جورج" هر بار که خواسته ابراز تمایل و عشق نماید به سبب لکنت زبان موفق به این کار نشده است. او به توصیه پزشک باید هر روز با سه شخص غریبه صحبت کند و جملات را به صورت کشیده (همچون آواز خواندن) ادا نماید. اولین تجربه جورج در این امر با حادثه غیر مترقبه ای پیوند می خورد، اما او سرانجام به هدف خود مبنی بر ابراز علاقه به "سوزان" دست می یابد و آن چنان در کار خود توفیق می یابد که عاقبت سخنان ماهری می شود و حتی به سمت "نماینده کنگره" نیز می رسد.

چاپ اول

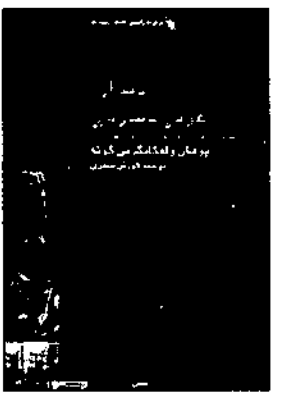
۳۳۰- واقعیت چیست؟. گراهام گرین: مترجم: نرجه طباطبایی. - تهران: اوجدی. - ۴۰۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The heart of the matter

شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۳۷-۹

شعر آلمانی

چاپ اول

۳۳۱- دیوان غربی - شرقی. یوهان ولفگانگ فن گوته: مترجم: کورش صفوی. - تهران: هرمس. - ۲۵۸ ص. - وزیر (گالینگور). - ۲۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۰۰-۳۶-۱

مترجم در پیش گفتار کتاب ابتدا به زندگی "گوته" اشارتی کرده، سپس جایگاه او را در نهضت ادبی - اجتماعی "غوگا" و تلاش باز می گوید، نیز ویژگی های "دیوان غربی - شرقی" را خاطر نشان نموده در انتها نکاتی درباره شیوه برگردان دیوان یادآور می شود. متن اصلی "دیوان غربی - شرقی" در ترجمه حاضر با این عناوین فراهم آمده است: مثنی نامه، حافظ نامه، عشق نامه، تکبیر نامه، رنج نامه، حکمت نامه، تیمور نامه، زلیخا نامه، ساقی نامه، مثل نامه، پارسی نامه و خلد نامه. ترجمه بخش "مثنی نامه" این گونه آغاز می شود: شمال و غرب و جنوب درهم می شکنند، تخت و دیهیم فرو می یابند، امپراتوری ها به خود می لیزند، بیا و از این دیار بگریز؛ در شرق پاک / تن به نسیم پدرشاهی بسپار / تا که چشمه خضر، در بر عشق و می و آوازه / شور ایام جوانی را به تو باز دهد...

چاپ اول

۳۳۲- عشق: شاهزاده سرزمین: منتخب اشعار، نامه ها و قطعات ادبی. آنتوان دو سنت اگزوپری: مترجم: چستا یثربی. - تهران: نامیرا. - ۵۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۴۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۴۴-۰۴-۰

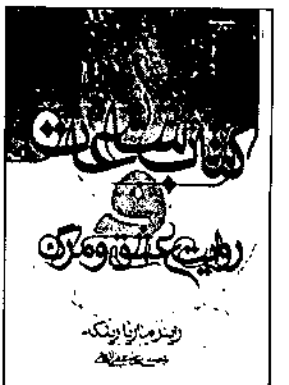

«شاهزاده سرزمین عشق» مجموعه قطعات کوتاه، جملات قصار، بخشی از نامه‌های جوانی، و اشعار کوتاهی است که سنت آگروپری (۱۹۰۰ - ۱۹۴۴) در نامه‌ها و یادداشت‌های خصوصی‌اش آورده است. محور اساسی این نوشته‌ها عشق و ارتباط انسانی است؛ برای نمونه: هر ثانیه که می‌گذرد چیزی از تو را با خود می‌برد؛ زمان غارتگر غریبی است؛ همه چیز را بی اجازه می‌برد؛ و تنها یک چیز را همیشه فراموش می‌کند... حس دوست داشتن تو را...

چاپ اول

۳۳۳ - کتاب ساعادت و روایت عشق و مرگ. راینماریا ریلکه؛ مترجم: علی عبداللهی. - تهران: نشر مرکز. - ۲۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Das stundenbuch und die weise von ... شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۵۷۸-۷

«راینر ماریا ریلکه» (۱۸۷۵ - ۱۹۲۶) شاعر آلمانی است که بخش اول سروده‌های «کتاب ساعادت» را پس از سفر به روسیه به رشته تحریر درآورد. او در این کشور با تولستوی و نویسندگان دیگر روسیه ملاقات کرد و جهانی متفاوت را آزمود. وی دومین بخش از این مجموعه را پس از ازدواج با «کلارا وستهوف» سرود؛ سپس در سال ۱۹۰۳ راهی ایتالیا شد و

در آن دیار، بخش سوم «کتاب ساعادت» را تکمیل نمود. در سروده نخست، لحن کتاب در ناپیش‌های یک کشیش روسی تبلور می‌یابد. در دو بخش دیگر نیز، تأثیرات ریلکه از شهر پاریس و ایتالیا بازگو می‌شود. «روایت عشق و مرگ» سرچوخه کریستوف نیز منظومه‌ای حماسی است که پس از «کتاب ساعادت» در این دفتر گردآمده است. بخش نخست «کتاب ساعادت» این گونه به فارسی ترجمه شده است: آن گاه خم می‌شود ساعت و می‌نوازد؛ با ضربه قازی زلالش؛ با خاظم می‌لرزد. احساس می‌کنم؛ می‌توانم؛ و روز متجسم را لمس می‌کنم؛ پیش از آن که بنگرمش، چیزی هنوز به کمال نبود...

نمایشنامه آلمانی

۳۳۴ - ناتان حکیم. گوتفرد لادایفریم لسینگ؛ مترجم: عفت شیرزادی. - تهران: موج. - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۳-۴-۹-۷

ناتان حکیم نمایش‌نامه‌ای است از گوتفرد لادایفریم لسینگ (۱۷۲۹ - ۱۷۸۱) نمایش‌نامه‌نویس و منتقد آلمانی که در واقع اثر برجسته لسینگ به شمار می‌آید. این نمایش‌نامه یا تراژدی منظوم، مبنای شعر تراژدی‌های آلمان قرار گرفت و «گوت» و «فیلم» در بسیاری از نمایش‌نامه‌هایشان آن قالب را به کار بردند. صحنه نمایش‌نامه «ناتان حکیم» مربوط به اورشلیم - در گیر و دار چهارمین جنگ صلیبی - است. «ناتان» بازرگان خدانشناس یهودی است که همسر و هفت پسرش را مسیحیان به قتل رسانده‌اند. در پی آن، راهبی دیگر، دخترکی به ناتان می‌سپارد و ناتان او را «رگا» نام می‌نهد. هجده سال بعد، خانه ناتان که خود به مسافرت رفته بود، دچار

حریق می‌شود. در این هنگام، شهسواری جوان، «رگا» را از خطر نجات می‌دهد و بدون آشکار کردن هویت خود، ناپدید می‌شود. ناتان پس از بازگشت، به دنبال ناجی رگا می‌گردد تا به او پاداش دهد. اما بعد از آن که او را می‌یابد، شهسوار، «رگا» را از او خواستگاری می‌کند. «رگا» و آن مرد شهسوار اینک سخت شیفته یکدیگرند. با این همه، او وقتی از عقیده خاص «رگا» با خبر می‌شود، موضوع را به بطریق مسیحیان در اورشلیم گزارش می‌دهد و ... گفتنی است در این اثر، کمال مطلوب معنوی، نه براساس قوانین خشک و تعبدی، بلکه بر مبنای آزادی عقیده در مذهب بیان شده است.

نوشته‌های گونه‌گون آلمانی

۳۳۵ - دنیای گوتتر گراس. به‌اهتمام: علی عبداللهی. - تهران: فصل سبیز. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۳۲-۳-۸

مجموعه حاضر متضمن چند نوشته، برگردان مقاله‌ها، ترجمه چند گفت و گو و برگردان اشعاری است از گوتتر گراس - نویسنده آلمانی برنده جایزه نوبل در سال ۱۹۹۹ - در بخش آغازین کتاب، نوشته‌های مختصر از علی عبداللهی درباره زندگی، آثار و اندیشه گوتتر گراس به چاپ رسیده، همچنین سال شمار زندگی وی درج گردیده است. در بخش نقد و بررسی سه نوشته با این ترتیب فراهم آمده است: «جامعه‌شناسی سیاسی آثار گراس/ مهریار میرنیا، جهان در آینه شکاک ساز/ تورج رهنما، آه آنا بل لی/ نباه (جستاری در شعر گراس)/ علی عبداللهی، در بخش گفت و گو و سخنرانی ترجمه دو گفت و گو و دو سخنرانی از گراس به چاپ رسیده که یکی از آنها سخنرانی گراس در مراسم

اعطای جایزه نوبل ادبی است. در بخش داستان، ترجمه فصل اول رمان «جلال حلبی» از حسین حسن‌خان، نیز، ترجمه داستان کوتاه «چپ دست‌ها» ترجمه پریسا رضایی و «بی‌سیم پلیس» ترجمه پروانه رستمی به طبع رسیده است. در قسمت دیگر این مجموعه، نمایش‌نامه‌ای از گراس تحت عنوان «به تاخت رفتن و آمدن» یا ترجمه «آخر محمودی» تدوین گردیده است. در بخش «شعر» نیز اشعاری از گوتتر گراس با ترجمه علی‌اصغر حداد، علی عبداللهی و داود دهقان به چاپ رسیده است. انتهای کتاب نیز شامل چند «طرح» از گوتتر گراس است.

چاپ اول

۳۳۶ - یادداشت‌ها. فرانسیس کافکا؛ مترجم: مصطفی اسلامی. - تهران: نیلوفر. - ۶۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۷۵۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۴۸-۱۴-۲

یادداشت‌های «فرانسیس کافکا» (۱۸۸۳ - ۱۹۲۳) در این مجموعه در دو بخش فراهم آمده است: یادداشت‌های روزانه (۱۹۱۰ تا ۱۹۲۳) و یادداشت‌های سفر (سال‌های ۱۹۱۱ و ۱۹۱۲). کافکا در بخش نخست یادداشت‌ها که بخش اصلی زندگی او را در برمی‌گیرد، بسیاری از اندیشه‌های ادبی، قطعات کوتاه نمایشی، روایاها و کابوس‌ها، آغاز یا بخش‌هایی از داستان‌ها و رمان‌هایش را آورده و حوادث گوناگون زندگی‌اش را - با طنزی خاص یا با شرحی دقیق و تکان دهنده - به ثبت رسانده است. آنچه در این یادداشت‌ها اهمیت دارد عبارت‌اند از: حساسیت عمیق کافکا در مشاهده زندگی و شرح شگفت‌انگیز لحظه‌های روزگذر. در بخش پایانی کتاب، فهرستی از نویسندگان، هنرمندان، گاهنامه‌ها و آثار - همراه با توضیحاتی از مترجم - به چاپ رسیده است.

داستان فرانسوی

۸۲۲

چاپ اول

۳۳۷ - تصاویر زیبا.

سیمون دو بووار؛ مترجم: کاوه میرعباسی. - تهران: هاشمی. - ۲۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Les belles images شابک: ۹۶۴-۷۱۹۹-۰۱-۵

هدف اصلی سیمون دو بووار در این رمان آن است که مضل از خود بیگانگی زنان را در جامعه‌های بزرگ، مدرن و مرفه‌گرا بنمایاند. وی شخصیت باختری انسان‌ها و دگرذیسی نامحسوس و تدریجی آنان را در این اثر توصیف می‌کند. شخصیت اصلی «تصاویر زیبا»، لورانس زن جوانی است که با مهندسی ازدواج کرده و در یک موسسه تبلیغاتی به کار مشغول شده است. او از رفاه مادی برخوردار است. زندگی‌اش به منزله مجموعه‌ای از تصاویر زیباست؛ آبارتمان مجلل، موقعیت اجتماعی رضایت‌بخش، معاشرت‌های خوشایند؛ شوهرش به او «عشق می‌ورزد» و برایش احترام قائل است؛ به کارش علاقه‌مند است؛ بچه‌هایش باهوش و باهوشانه‌اند؛ درآمد خانوادگی به او امکان می‌دهد که آسوده خیال و لاجرمی کند. اما با این همه، احساس خوشبختی نمی‌کند. آنچه حس می‌کند این است که اضطرابی مبهم دارد و قادر نیست آن را بشناسد و خود را از قید آن برهانند. لورانس برای فرار از این وضعیت، خود را یک چند درگیر ماجراجویی عاشقانه می‌کند و با یکی از همکارانش رابطه برقرار می‌سازد. اما از آن نیز سرخورده می‌شود و به پدرش پناه می‌برد که سستی کوچک در پارلمان دارد، ولی زندگی او در انزوای سپری می‌شود. زیرا پدر و مادر جدایی از هم زندگی می‌کنند. لورانس این نکته را نیز درمی‌یابد که پدرش با گوشه‌گیری به آرامش و ارضای

ادبیات زبانهای آفریقایی -
آسیایی (حامی و سامی)

۸۹۷

چاپ اول

۳۴۶- اشک و لیخند در میان
شب و سحر.

جبران خلیل جبران؛ مترجم: رضا نیازی. -
تهران: رسا. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز).
- ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ /
نسخه.

عنوان به لاتین:

Tears and laughter between
night and morn

شابک: ۹۶۴-۲۱۷-۴۳۳-۶

این کتاب شامل دو مجموعه از آثار ادبی
"جبران خلیل جبران" است که از زبان
انگلیسی به فارسی ترجمه شده عناوین
اصلی آن عبارت است از: 'Between
Tears and Laughter' یادآور می‌شود که
قدرت خیال‌پردازی و توصیف‌های دقیق
او در این نوشتار کاملاً مشهود است و
پیام عمده "جبران خلیل جبران" اغلب بر
محور عشق، زیبایی، آزادی و فقر ستیزی
استوار گردیده است. برای نمونه: "یک
دم در پی عشق و زیبایی بودن نیکوتر
است از یک قرن شکوه و بزرگی
زورمدارانی که با ترسانیدن بینوایان به
آن می‌رسند."

۳۴۷- امام مهدی (ع) در عزای
امام حسین (ع) (زیارت ناحیه
مقدسه).

شاعر: عبدالحسین اشعری. - قم: انصار
مهدی (عج). - ۸۰ ص. - جیبی (شمیز).
- چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۹۸-۱۰-۳

۳۴۸- برگزیده‌ای از متون نظم و
نثر عربی: با تجدیدنظر کلی و
اضافات.

بهاهتنام: محمد رادمنش، امیر سلمانی.

این مجموعه را می‌خوانیم: صلح، آیا
صلح کبوتر است؟/ آیا پلنگ جنگ افروز
است؟/ چرا استاد/ جغرافیای مرگ را

آموزش می‌دهد؟/ پر سر پرستوها چه
آمد/ آنها که دیر به مدرسه آمدند؟/ آیا
حقیقت دارد که آنها/ نامه‌ها و حروف
روشن را در پهنه آسمان پراکنند؟

داستان اسپانیایی

۸۶۳

۳۴۳- هزار توهایی بورخس.

خورخه لوئیس بورخس؛ مترجم: احمد
میرعلایی. - تهران: کتاب زمان. - ۲۹۶
ص. - رقی (شمیز). - چاپ دوم / ۲۲۰۰ /
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۳۸۰-۱۶-۶

ادبیات پرتغالی

۸۶۹

۳۴۴- خاطرات یک مخ.

پائولو کوئیلو؛ مترجم: آرش حجازی. -
تهران: کاروان. - ۲۴۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

O diario de um mago

شابک: ۹۶۴-۷۰۳۳-۰۷-۹

ادبیات زبانهای هند و اروپایی

شرقی و سلتی

۸۹۱

۳۴۵- خدای چیزهای کوچک.

روی آروندهاتی؛ مترجم: گیتا گرگانی. -
تهران: سالی. - ۴۸۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۳۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The god of small things

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۱۲-۶۲-۷

"شوهر مدرسه‌ای" اثر "جووانی گوارسکی"
(۱۹۰۸-۱۹۶۸) - طنزنویس ایتالیایی
است که طی آن نویسنده در قالب
داستان، آشکارا اشرافیت کهنه را به
تمسخر و استهزا گرفته است. داستان
مربوط به خانواده‌ای بزرگ است که
نیش به شوالیه‌های جنگ صلیبی می-
رسد. این خانواده به تدریج و برحسب
ضرورت تاریخی، همه ارزش‌ها و علت-
های وجودی خود و حتی سرمایه مادی
زندگی را از دست می‌دهد و ناگزیر در
برابر خرده بورژوازی تسلیم می‌شود.
ماجرا از این قرار است که یک کالیاس
فروش ثروتمند با دختری از آن خانواده
ازدواج می‌کند و از این جا به بد خانواده
اشرافی مجبور است حقارت و خفت جیره
خوار بودن و انگل شدن را تحمل کند؛
هر چند که در ظاهر و پیوسته تحقیرهای
زبانی را نثار خرده بورژوازی می‌کند. در
مرحله دوم که موضوع اصلی داستان
است، خرده بورژوازی، آگاهانه و به قصد
پاسخ تحقیرها، آخرین بازمانده‌های قلمه
اشرافیت را در هم می‌ریزد.

شعر اسپانیایی

۸۶۱

چاپ اول

۳۴۲- کتاب سوال‌ها.

پابلو نرودا؛ مترجم: کامل طالبیان. -
تهران: اتنا. - ۱۰۰ ص. - رقی (شمیز).
- ۶۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ /
نسخه.

عنوان به لاتین:

The book of questions

شابک: ۹۶۴-۵۵۸۶-۱۴-۳

"کتاب سوال‌ها" آخرین سروده "پابلو
نرودا" (۱۹۰۴-۱۹۷۳) در واقع مضمون
۲۱۶ پرسش شاعرانه است که به نوعی
دغدغه اصلی و اندیشه‌های شاعر را
برمی‌نمایاند. برای نمونه ۲۳ قطعه از این
مجموعه (ترجمه) حاوی مضمون "مرگ"
و ۱۷ قطعه نیز در بردارنده موضوع
آتشه است. ترجمه یکی از سروده‌های

درستی برای زندگی خود داشته باشد -
در ساحل رودخانه سن، بی‌هدف راه می-
رفت. در آن هنگام، ارتش نازی هنوز
خاک فرانسه را در اشغال داشت.
خاطرات شوم جنگ در ذهن میلیون‌ها
مردم اروپا و یارهای از کشورهای آسیا
هیولایی از وحشت و اضطراب به وجود
آورده و آرامش مردم خوشگذران اروپا را
از زندگی‌شان گرفته بود. اهالی پاریس
نیز با ترس و نگرانی روزگار می‌گذرانند.
از نظر آنان جنگ، یعنی زوال و نابودی
فرهنگ‌ها، سنت‌ها، ثروت‌ها و بالاتر از
این‌ها ضایع کننده انسان و انسانیت.
آلبرت لانتولو، یکی از قربانیان جنگ
جهانی دوم است. او قوای عقلی و حس
شناسایی را از دست داده و دچار حمله
روانی شده است. او نمی‌داند چه واقعهای
اتفاق افتاده و بر او چه گذشته که کانون
خانواده‌اش را به کلی فراموش کرده
است. او حتی حساسیت و نگرانی خود را
از آینده جنگ از دست داده است... در
لایه‌لای کتاب تصاویری از شخصیت
اصلی داستان - برگرفته از فیلم این
داستان - به چاپ رسیده است.

۳۴۰- گذشته، حال ... و کسی چه
می‌داند؟

لوریانو ماکیاوولی؛ مترجم: امیر لواسانی. -
تهران: گنجینه فرهنگ. - ۳۷۴ ص. -
رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ
دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۳۶-۲-۸

داستان ایتالیایی

۸۵۳

چاپ اول

۳۴۱- شوهر مدرسه‌ای.

جووانی گوارسکی؛ مترجم: جمشید
ارجمند؛ مترجم: بهرام پارسی. -
تهران: کتاب پرواز. - ۲۴۰ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۸۲۱-۵-۸

روحنی و درونی دست نیافته است.
لورانس نیک می‌داند که اعمالش از سر
اعتقاد نیست، واکنش‌های عاطفی‌اش
دروغی و تصنیف است؛ شخصیتی که از
خوشتن به دیگران عرضه می‌دارد با
کیستی واقعی‌اش سختی ندارد و جز
ظاهرسازی چیزی نیست. او سعی دارد
سر به طغیان بردارد، اما به وضوح نمی-
داند چگونه و علیه چه کسی باید طغیان
نماید. در پایان رمان، لورانس تصمیم
می‌گیرد که فرزندانش را به گونه‌ای
متفاوت با اصول قراردادی محیطش
تربیت کند؛ به آنها این امکان را بدهد
که فطرت خوشتن را حفظ کنند و
شانس زندگی‌شان را بر باد ندهند. اما
نویسنده جمله خود را این گونه به پایان
می‌رساند: "چه شانس؟ حتی خودش هم
نمی‌داند. بدین ترتیب، "سیمون دیووزار"
در این رمان خاطر نشان می‌کند که
گسترده علم و تکنولوژی در جهان
متناقض و به ظاهر "تصاویر زیبا"
فریب‌دهنده و انسان را اسیر خود ساخته‌اند؛
در حالی که انسان برتر از هر چیز حتی
دستاوردهای خود است. بنابراین، این اثر
دفاعیه‌ای است در حمایت از بشر که
همواره باید هدف اصلی هر توسعه و
پیشرفت متضمن بهبود و سعادت انسان
باشد و بر ماشین‌های شگفت‌انگیز
سروری بیابد و از آنها فایده ببرد. نه آن
که خود قربانی و برده آنها گردد. در
انتهای کتاب، نقد کوتاهی از "مارکو
بارگاس یوسا" بر رمان تصاویر زیبا، به
چاپ رسیده است.

۳۳۸- ستاره هند.

میشل دوگرس؛ مترجم: عبدالرضا
هوشنگ‌مهدی. - تهران: گفتار. - ۵۸۸
ص. - رقی (شمیز). - ۲۹۰۰۰ ریال. -
چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۵۷۰-۳۱-X

چاپ اول

۳۳۹- غیبت طولانی.

مارگریت دوراس؛ مترجم: سمیداه
شجاعی. - تهران: سروش. - ۸۰ ص. -
رقی (شمیز). - ۲۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول
/ ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Une aussi longue absence

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۳۴۶-۶

"غیبت طولانی" اثری است از "مارگریت
دوراس" نویسنده فرانسوی که ماجرای
اصلی آن بدین قرار است: مرد سرگردانی
دور از خانه و خانواده، سیده دم یکی از
روزهای بعد از جنگ جهانی دوم - بی
آن که اراده‌ای برای انجام کار و اندیشه

رحیمی. - مشهد: به نشر. - ۱۷۶ ص. -
وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ
پانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A selection of the arabic
texts of poetry and prose
۹۶۳-۲۲۲-۵۵
شابک:

چاپ اول

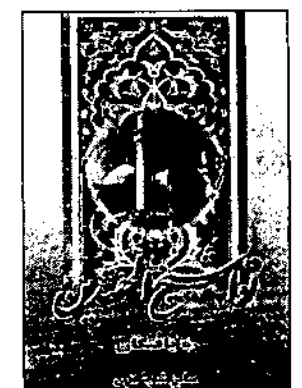
۳۴۹- تفسیر القلم من المدح و
الکلم.
عاشور پورصالح. - قم: ذوی القربی. -
۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول /
۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۰۷-۲۳-X

آنچه در این مجموعه جمع آمده اشعاری
است به زبان عربی که درباره پیامبر
(ص) و اهل بیت (ع) او به نظم کشیده
شده. همچنین چند سروده در توصیف
متکلمین از جمله ملاصدرا شیرازی
فراهم گردیده است.

چاپ اول

۳۵۰- تواسیح المهدتین (ره-
یافتگان).
شارح: صابر شوشتری. - قم: دارالتقلین. -
۱۴۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۸۲۳-۲۶-X

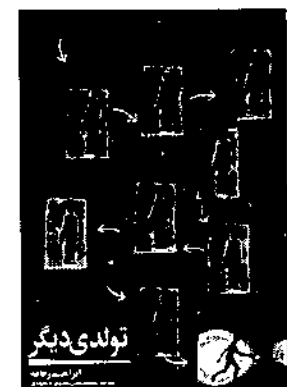

کتاب حاضر موسوم به 'تواسیح
المهدتین' (تواسیح ره یافتگان) شامل

قصاید و مذایحی است از سرایندگان
مسیحی یا غیر شیعه - به زبان عربی -
در اوصاف علی (ع) و اولاد آن حضرت
که ترجمه فارسی هر یک از قصاید در
صفحه مقابل درج گردیده است.

چاپ اول

۳۵۱- تولدی دیگر.
ابراهیم رفاعة؛ مترجم: مرتضی موسوی.
گرمارودی. - قم: دلیل. - ۱۹۴ ص. -
رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول
/ ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۰۷-۲۹-۹

در این ترجمه، شش داستان کوتاه جمع
آمده است. ترتیب داستان‌های این
مجموعه برحسب وقوع زمانی آنهاست.
داستان نخست این مجموعه تحت
عنوان 'قرار' تصویری است از دوره
جوانی پیامبر که روزگارش را با چوپانی
سر می‌کرد در این داستان بر عمل
وفای به عهد و قرار تأکید شده است.
مضمون داستان‌های دیگر نیز مربوط به
مقوله بازگشت به سوی خدا و ورود
مجدد به گستره رحمت الهی است.

چاپ اول

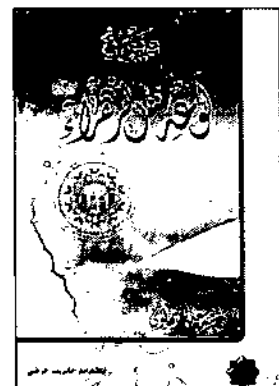
۳۵۲- دیوان الکرامه الحسینیه
(جلد ۱ و ۲).
خدیدجه کرمن‌نوروز. - قم: شریف الرضی. -
۳۴۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۹۰-۵۵-۲

اشعار این دیوان که به زبان عربی به
نظم درآمده توصیفی است از فضایل اهل
بیت (ع)، به ویژه امام حسین (ع) و شرح
وقایع کربلا، نیز مدح و رثای یاران امام
حسین (ع).

چاپ اول

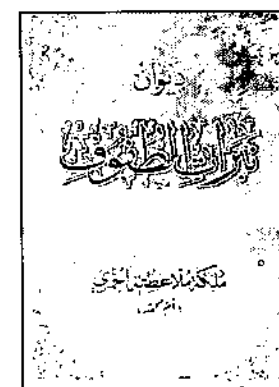
۳۵۳- دیوان لوعه الزهراء.
سعد ذبحاوی. - قم: شریف الرضی. -
۲۳۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۴۶-۹۰-۸

جلد پنجم از دیوان 'لوعه الزهراء' متضمن
اشعاری است به زبان عربی که در نه
فصل به طبع رسیده و هر یک از آن به
مدح و رثای اهل بیت پیامبر (ص)
اختصاص یافته است.

چاپ اول

۳۵۴- دیوان نبرات الطوف.
ملکه ملاعطیه. - قم: دارالتفسیر. - ۱۷۰
ص. - وزیری (شمیز). - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۹۸-۵۴-۵

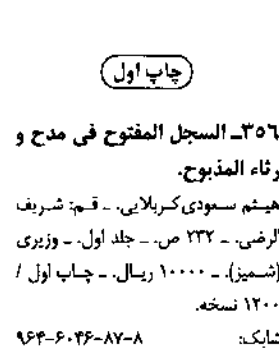

این دیوان، متضمن اشعاری است به
زبان عربی که در مدح و رثای اهل بیت
پیامبر (ص) به نظم درآمده است. اشعار
کتاب در سه بخش تقوین شده است.
بخش اول شامل اشعاری است در
مصابی امام حسین (ع) و قیام کربلا، و
بخش دوم به رثای پیامبر اکرم (ص)،

امام علی (ع)، فاطمه زهرا (س) و امام
حسن (ع) اختصاص دارد. در بخش سوم
نیز اشعاری در رثای فرزندان امام حسین
(ع) (امامان بعد از آن حضرت) به نظم
کشیده شده است.

چاپ اول

۳۵۵- دیوان هاشم المرقال.
قم: دلیل. - ۹۲ ص. - وزیری (شمیز). -
۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۰۷-۸۷-۶

جلد اول از مجموعه 'السجل المفتوح'
اشعاری است در مدح فضایل و رثای
اهل بیت (ع) که گاه به زبان محاوره به
نظم کشیده شده است.

چاپ اول

۳۵۷- فوز الاخره فی رثاء العتره
الطاهره (ع).
شاعر: عباس خزرچی‌شوشی. - قم:
شریف الرضی. - ۱۳۴ ص. - وزیری
(شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۴۶-۷۹-۷

اشعار عربی این کتاب در رثای اهل بیت
پیامبر (ص) است که با چند سروده در
رجلت امام خمینی (ره) به طبع رسیده
است.

چاپ اول

۳۵۸- القصائد الخالدات.
محمدعباس دراجی. - قم: شریف
الرضی. - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). -
۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۴۶-۸۳-۵

در این کتاب قصایدی از شعرای عرب در
مناقب و رثای اهل بیت (ع) گردآمده
است. برخی از این شعرا عبارتند از:
شریف رضی، سید حمیری، ابن ابی
الحدید، مهیار دیلمی، الکیت، ابو فراس
حمدانی و دعیل خزاعی. کتاب با مطالب
کوتاهی درباره اهمیت و جایگاه اهل بیت
(ع) در اسلام و پیامدهای حب آنان آغاز
می‌شود، در پی آن اشعار شاعران مذکور
به تفکیک درج می‌گردد. ذیل هر قصیده
مطالب کوتاهی درباره سبک و زندگی
شاعر به طبع رسیده است.

۳۵۹- قصه‌های برگزیده از هزار
و یک شب.
گردآورنده: شمس‌الماووک مصاحب. -
تهران: شرکت انتشارات علمی و
فرهنگی. - ۲۱۸ ص. - رقی (شمیز). -
۷۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۳-۳۳۵-۳۴۵-۳

۳۶۰- ماسه و کف.

جبران خلیل جبران؛ مترجم: محمدصادق اسفندیاری. - قم: کلیدر. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

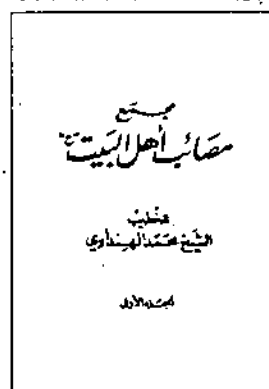
چاپ اول

عنوان به لاتین:

Sand and foam

۳۶۱- مجمع مصائب اهل البيت (ع).

محمد هندوای. - قم: شریف الرضی. - ۲۷۶ ص. - وزیر (کالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۶۶-۷۰-۳

سروده‌های این کتاب در سه جزء به زبان عربی فراهم آمده است. جزء نخست اشعار اغلب توصیفی است از مصائب امام حسین (ع) و قیام کربلا، و دو جزء دیگر نیز در مدح و ثناء اهل بیت پیامبر (ص) به نظم کشیده شده است.

چاپ اول

۳۶۲- مدایح اهل بیت علیهم السلام.

گردآورنده: مهدی مسجدی؛ مترجم: عیسی متقی‌زاده، علی چراغی. - تهران: ایستا. - ۶۴ ص. - جلد اول. - رقی (کلاس). - ۷۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۹۵۸-۵-۸

جلد نخست از 'مدایح اهل بیت' متضمن پانزده قصیده عربی در مدح چهارده معصوم (ع) است که ترجمه هر یک نیز فراهم آمده است. در انتهای کتاب جدول معرفی مصومین و لیست‌نامه عربی - فارسی به چاپ رسیده است.

چاپ اول

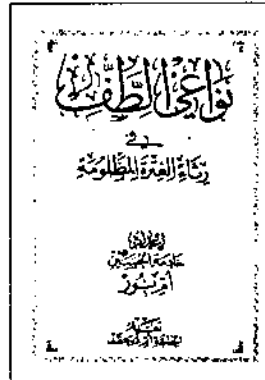
۳۶۳- المناجاة القدسیة: در پیکر نیاپی.

گردآورنده: علی علیزاده. - تهران: ایستا. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۳۱-۸

چاپ اول

۳۶۴- نواعی الطف فی رثاء العترة المظلومة.

تهران: غفور. - ۲۹۲ ص. - وزیر (کالینگور). - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۱۹-۴

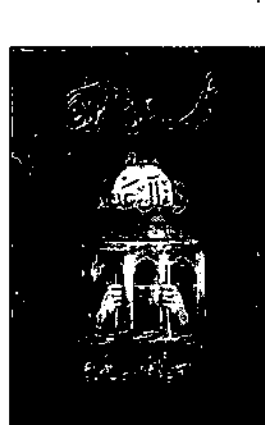

کتاب، متضمن اشعاری است عربی در ثناء اهل بیت (ع)، به ویژه توصیف قیام کربلا و فضایل امام حسین (ع).

چاپ اول

۳۶۵- وسیله الفقرا فی رثاء آل عدنان.

احمد صالح بطران. - قم: مکتبه الحیدریه. - ۱۲۸ ص. - وزیر (شمیز). - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۹۰-۵۲-۸

اشعار عربی این مجموعه در مدح و ثناء اهل بیت پیامبر (ص) سروده شده که بخش اعظم آن به باران امام حسین (ع) و واقعه کربلا مربوط می‌شود.

ادبیات زبانهای اورال - آلتایی، سیبریایی قدیم و ...

۳۶۶- آتشکده کریمی.

حسین کریمی‌مراغه‌ای. - تهران: پیری. - ۴۰۰ ص. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۶۴-X

۳۶۷- انقلاب حسینی: آثار کلاسی.

شاعر: ولی‌الله کلامی زنجانی. - تهران: پیری. - ۴۱۶ ص. - جلد هفتم. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۱۹-۴

۳۶۸- بساط کربلا: پرچم عزای با (ملحقات جدید).

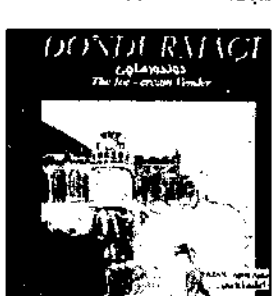
عباسقلی یحیی. - تهران: پیری. - ۴۲۰ ص. - جلد سوم. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۲۸-۰

۳۶۹- بوستان کریمی.

شاعر: حسین کریمی‌مراغه‌ای. - تهران: پیری. - ۳۲۰ ص. - جیبی (کالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۱۳-۵

۳۷۰- دوندورماچی.

محمدتقی قاسمی؛ مترجم: سعید نجاری، رسام سیمین آروند. - تهران: گزینش. - ۲۳ ص. - خشتی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۷۵-۰۹-X

این داستان کوتاه که به دو زبان ترکی و

انگلیسی به چاپ رسیده ماجرای دختر بچه‌ای است که بدون پدر، روزگار خود را در تنهایی می‌گذراند. او هر روز بستنی فروش دوره‌گردی را می‌بیند که از کنار خیابان آنها عبور می‌کند. تا این که به هنگام خریدن بستنی، مرد دوره‌گرد را بسیار آشنا و صمیمی می‌یابد. سرانجام با مراجعه به آلبوم خانوادگی نشانه‌های پدر خود را بازمی‌یابد و بدین ترتیب، پدر دور افتاده‌اش را پیدا می‌کند.

۳۷۱- دیوان چهارده معصوم 'با ملحقات'.

شاعر: ولی‌الله کلامی زنجانی. - تهران: پیری. - ۴۱۶ ص. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۰۷-۰

۳۷۲- دیوان رنگارنگ کریمی شامل: جلد‌های چهارم، پنجم و ششم با ملحقات جدید.

شاعر: حسین کریمی‌مراغه‌ای. - تهران: پیری. - ۵۳۸ ص. - وزیر (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۲۰-۸

۳۷۳- دیوان کریمی، یا، خاطرات رنگارنگ.

شاعر: حسین کریمی‌مراغه‌ای. - تهران: پیری. - ۹۵۶ ص. - وزیر (کالینگور). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۱۱-۹

۳۷۴- دیوان ناله‌های کلاسی: انقلاب حسینی.

ولی‌الله کلامی زنجانی. - تهران: پیری. - ۳۲۸ ص. - جلد ششم. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۳۹-۹

۳۷۵- عشق ولایت.

حسین عباسپور. - ارومیه: ادیان. - ۴۸۲ ص. - رقی (کالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۵۱-۱۸-۲

۳۷۶- مختموقلی فراغی.

محقق: عبدالصالح پاک، ... (و دیگران). -

تهران: عصر. - ۱۴۸ ص. - پالتویی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۲۶-۴

دفتر اول از مجموعه اشعار 'مختومقلی فراغی' (شاعر ترکمن، تولد: ۱۱۵۲ ه.ق) متضمن سروده‌هایی است به زبان ترکی. در ابتدای کتاب، مختصری از زندگی و احوال شاعر آمده است.

۳۷۷- یادگار یحییوی: پنجمین مجموعه اشعار عاشورائی.

شاعر: عباسقلی یحییوی. - تهران: پیری. - ۳۲۰ ص. - جیبی (کالینگور). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۲۶-۷

نمایه عنوان

A handbook of critical approaches to literature 2
La correspondance 19
Letter writing 20
Modern poetry 321
آب آتش فروز: گزیده حدیقه الحقیقه ۹۸
آبی کوچک عشق: گزیده اشعار جهان: با مقدمه‌ای از کارل گوستاو بونگ ۲
آبولون ۱۴۰
آتشکده کریمی ۳۶۶
آزمون‌ها و مفاهیم طبقه‌بندی شده ۲۲
ادبیات (۷۱) پیش‌دانشگاهی ۲۲
آزی‌ناهاک و فریدون ۲۱۸
آفتابگردان: مجموعه شعر ۱۴۱
آفتو جنگ شیراز ۳۰۶
آموزش گام به گام نظم و نثر: دوره پیش‌دانشگاهی 'رشته علوم انسانی' ۲۲
آن بالادست ۲۳۲
آنتونی و کلئوپاترا (نمایش‌نامه) ۲۲۲
آواز عاشقانه دختر دیوانه: شعرهایی از سیلویا پلات ۴۰۸
آوای سرنوشت ۲۳۳
آه تا ماه: ۲۸۶ شعر ۱۴۲
آه عاشقان در انتظار موعود ۵۵
آیات و احادیث در کلیات شمس تبریزی ۱۰۱
این مردم هنری 'ابن یمین' شاعر

مردمدار ۱۱۸
آیین نگارش ۵-۴
آئینه اسرار: مجموعه شعر ۱۲۲
کبجد عشق دیوان اشعار ۱۳۴
اتوبوس ۲۲۳
اتوبوسی به نام هوس: نمایشنامه در یازده پرده ۳۰۹
ادبیات ۳ و ۴ و ۵ ۲۳
ادبیات انگلیسی: عناصر شعر ۳۱۸
ادبیات فارسی (۱) قافیه و عروض - نقد ادبی: شامل: ۳۱۲ نمونه سوال تشریحی و ۳۴۱ سوال ... ۲۵
ارمغان فرشته ۱۴۵
ارمغان: هزاران نکته و گفته از بزرگان و اندیشمندان برای زندگی بهتر ۶
از کیمیای مهر ۲۳۵
ازدها در اساطیر ۳۶
اسفار کاتبان ۲۳۶
اشعار برون اعتصامی ۱۲۸
اشعاری از شیخ السالکین حاج شیخ محمدتقی بهلول: برادر و خواهر کربلا به ضمیمه خمینی‌نامه ۵۶
اشک و لبخند و در میان شب و سحر ۳۳۶
اشکنامه (مجموعه نوحه و مرثیه ایام فاطمه و محرم) ۵۷
افسون عشق ۲۳۷
اقبال‌نامه ۹۹
اکسیر عشق ۱۴۶
... اگر آید نزدیک ۱۳۷
امام مهدی (ع) در عزای امام حسین (ع) (زیارت ناحیه مقدسه) ۳۳۷
انقلاب حسینی: آثار کلامی ۳۶۷
اوحالدالدین گرمائی و حرکت اوجدیه ۱۰۲
ای چشمها بگریید: اشعار مذهبی ۵۲
اینجا همه آدم‌ها این جور اند: شش داستان برگزیده دهخود ۷
با در، در صدف ... ۳۰۱
با شقایق ...: مجموعه شعر ۱۳۸
بابائیان (نمایشنامه) ۲۱۹
باغ مارشال (سرگذشت ناهید و ...) ۲۳۸
بالا بیز ۲۳۹
بانوی آفتاب (فاطمه (س)، گل باغ بهشت) ۵۸
بانوی عشق و کودتا (رمان) ۲۳۰
برگزیده متون ادب فارسی با تجدیدنظر کلی ۳۲
برگزیده مرثی و نوحه‌های سینه‌زنی ۵۹
برگزیده‌ای از متون نظم و نثر عربی: با تجدیدنظر کلی و اضافات ۲۳۸
برگی از باغ ۲۳۱
بساط کربلا: پرچم عز! (ملحقات جدید) ۲۶۸
بوستان کریمی ۳۶۹
بوی باران ۱۳۹
بهشت جان ۲۳۲
بیابید مثل رویاهایمان زندگی کنیم ۱۵۰
پادشاهی کیخسرو: داستان فرود ۸۸

پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد ادبیات فارسی (۴۳) (سال دوم نظام جدید - تجربی - ریاضی) با پاسخ تشریحی ۲۶
پرسشهای چهارگزینه‌ای استاندارد زبان و ادبیات فارسی (۱) و (۲) پیش‌دانشگاهی - کلیه رشته‌ها ۲۷
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی درس متون ادب فارسی و املاء (۵) نظام جدید ۲۸
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی فارسی ۱ و ۲ پیش‌دانشگاهی (قسمت اول) ۳۰
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی فارسی ۱ و ۲ پیش‌دانشگاهی (قسمت دوم) ۲۹
پرواز خیال: مجموعه اشعار ۱۵۱
پزشک ۳۱۱
پشت پنجره یک دارکوب است ۱۵۲
پگاه ۱۵۳
پلکهای خیس عشق: مجموع شعر ۱۵۴
پله‌پله تا ملاقات خدا: درباره زندگی، اندیشه و سلوک مولانا جلال‌الدین رومی ۱۰۳
پانده‌ها را بیرون می‌کنند ۲۳۳
پنجره ۲۳۴
پیامی در بطری ۲۱۲
پیر سبزوین ۲۹۴
تا مسیح ۲۴۵
تابوهای تصویر نشده (همراه ۱۰۰ تصویر زیبا) ۱۵۵
تذکره شبستان ۳۹
ترا من دوست دارم را چه کردی؟ (مجموعه شعر) ۱۵۶
ترانه‌ها: ابوسعید ابوالخیر، حکیم عمر خیام نیشابوری باباطاهر عریان ۸۷
ترانه‌های خیام (گوهر اندیشه - جوهر فلسفه) ۹۴
ترانه‌های دختران خود: زنانه‌ها در شعر عامیانه ایران ۱۵۷
ترجمه کلیله و دمنه ۳۰۰
تصاویر زیبا ۳۳۷
تصنیف سرائی در ادب فارسی (از دوره مشروطه به بعد) به همراه برگزیده‌ای از تصانیف شیرین پارس ۵۱
تصویری در غزلیات شمس: با اضافات ۱۰۴
تفسیر القلم من المدح و الکلم ۳۴۹
تکوین البلاغه قراعه جدید ... و منهج مقترح ۸
تنهای عاشق ۱۵۸
تواضع المهتدين (ره‌یافتگان) ۲۵۰
تولد دیگر ۲۵۱
تولد دیگر، ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد ۱۵۹
ثبات از کسانی که سوار کشتی نشده‌اند ۲۴۶
جان‌های آفتابی (مجموعه شعر) ۱۶۰

جای تو سبز است: مجموعه‌ی گزیده‌ی اشعار ۱۶۱
جویبار لحظه‌ها: جریانه‌های ادبیات معاصر فارسی نظم و نثر ۴۵
جهان به گشت هزاره: دفتر شعر ۱۶۲
چهل گفتار در ادب و تاریخ و فرهنگ ایران ۲۹۵
حافظ از دیدگاه فنون بلاغی ۱۱۹
حکایت نامه: مجموعه شعر ۱۶۳
حماسه عاشورا شامل نوحه‌های سینه و زنجیرزنی به شیوه جدید و قدیم ۶۰
حماسه یک زن ۲۴۷
حوادث پس از کشته‌شدن سیاوش ۸۹
خاطرات نیمه‌شب ۳۱۲
خاطرات یک مغ ۳۴۴
خاکستر پروانه: مجموعه‌ی غزل ۱۶۴
خانه شماره ۱۰۹ خیابان کاخ: نمایشنامه ۲۲۰
خدای چیزهای کوچک ۳۴۵
خرنمه (مطلق‌الحمار) ۲۳۱
خسرو و شیرین: داستانی بر اساس منظومه نظامی گنجوی ۲۳۸
خطر آشکار ۳۱۴-۳۱۵
خلوتگاه راز (ای اشکها بریزید) ۱۶۵
خواب سبز عشق ۲۳۹
خودآموز گام به گام قافیه و عروض - نقد ادبی دوره پیش‌دانشگاهی رشته علوم انسانی ۲۱
خون سیاوشان ۲۳۱
دادا و سوررئالیسم: از مجموعه مکتبه‌ها، سبکها و اصطلاحهای ادبی و هنری ۹
داستان جنگ هاماوران و به آسمان رفتن کاووس و جنگ هفت گردان ۹۰
داستان سیاوش ۹۱
داستانهای اشباح (از نویسندگان جهان) ۱۰
داستان‌های جوامع الحکایات به قلم روان (گزیده‌ای شامل ۲۱۱ داستان آموزنده) ۲۵۰
داستان‌های چهارشنبه ۲۹۲
داستانهای کوتاه از نویسندگان امریکا ۳۱۶
دختر مشرقی: ترانه‌های رویایی ۱۶۶
در جستجوی بهار ۲۵۱
در نیمه راه مجزعه: مجموعه داستان ۲۵۲
دشت غم: در مناقب و مرثی خاندان رسالت علیهم‌السلام مجموعه اشعار ۱۶۷
دعای کمیل، ترجمه و شرح ۶۱
دل‌آوران پارت ایران در زمان اشکانیان: شاخه زیتون و شمشیر: ماجرای شگفت‌انگیز تلاش اول اشکانی و نرون ۲۵۳
دلدادگان ۲۵۴
دلشکسته ۲۵۵
دلک به دلک نمی‌خندد ۲۵۶
دلیله: داستانهای زنان درباره زنان ۱۱
دنیا دختری از جنوب ۲۵۷
دنیای دختران (یکصد داستان خواندنی ویژه دختران) (جلد ۱ و ۲) ۲۵۸

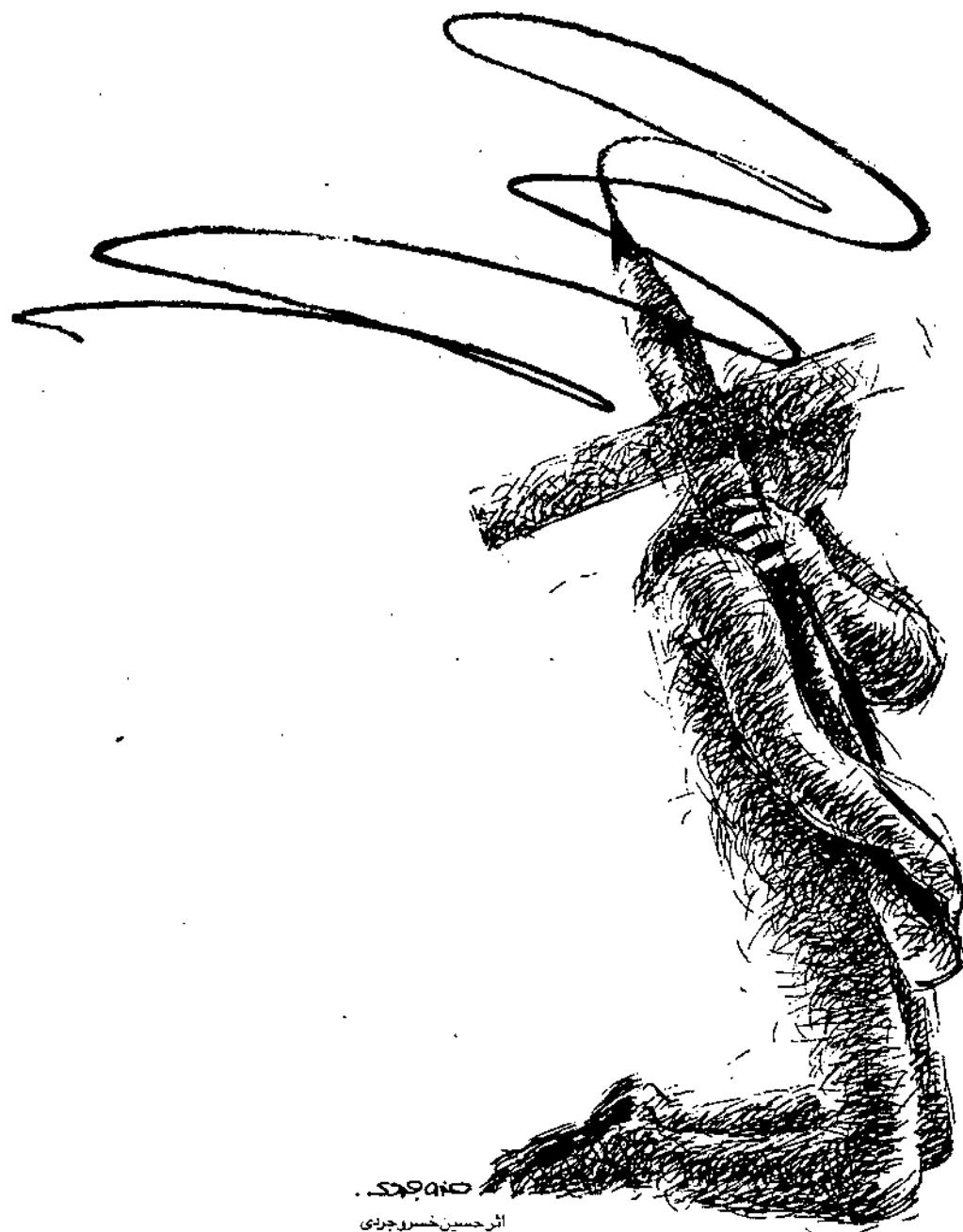
دنیای گوتتر گراس ۳۳۵
دو زن و دو مرد در آکواریم: نمایش بداهه (نمایشنامه‌ی یک پرده) ۳۱۰
دو سفرنامه از نیما یوشیج ۱۶۸
دوباره از همان خیابان‌ها: داستانهای کوتاه ۲۵۹
دون‌دورماچی ۳۷۰
۲۰۶۱ اودیسه ۳- ۳۲۳
دیوان اشعار ۶۲
دیوان اشعار (سفینه‌الایات) ۱۶۹
دیوان اشعار فروغ ۱۷۰
دیوان اشعار فروغ فرخزاد ۱۳۹
دیوان اشعار نیره زمان رشیدیان ۱۷۱
دیوان الفت ۱۷۲
دیوان الکرامه الحسینی (جلد ۱ و ۲) ۳۵۲
دیوان باباطاهر ۹۵
دیوان پاکیا ۱۷۳
دیوان چهارده مصموم با ملحقات ۳۷۱
دیوان حافظ ۱۲۰-۱۲۱
دیوان حافظ از نسخه محمد قزوینی و شیرازی ۱۲۲
دیوان حافظ شیرازی: از روی نسخه تصحیح شده: دکتر قاسم غنی و علامه قزوینی ۱۲۳
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی ۱۲۳-۱۲۴-۱۲۲
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی از روی نسخه تصحیح شده علامه محمد قزوینی با ترجمه احوال ... ۱۲۶
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی از روی نسخه غنی و قزوینی با نگاهی به حافظ (سایه) ۱۲۵
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی ۱۲۸
۱۲۹-۱۳۰ ۱۳۰
دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی بر اساس نسخه علامه محمد قزوینی - دکتر قاسم غنی ۱۲۷
دیوان رنگارنگ کریمی شامل: جلدهای چهارم، پنجم و ششم با ملحقات جدید ۳۷۲
دیوان سید شهاب موسوی آرائی ۱۷۳
دیوان شعر باباطاهر عریان همنانی ۱۷۵
دیوان غربی - شرقی ۳۳۱
دیوان کامل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی همراه با تفال ۱۲۳
دیوان کریمی، یا: خاطرات رنگارنگ ۳۷۳
دیوان لوعه از زهراء ۳۵۳
دیوان ملاذوالقلعی کرانی بختیاری ۳۰۳
دیوان ناله‌های کلامی: انقلاب حسینی ۳۳۳
دیوان نبرات الطوف ۳۵۴
دیوان هاشم المرقال ۳۵۵
رئالسم (واقعه‌گرای) از مجموعه مکتبه‌ها، سبکها و اصطلاحهای ادبی و هنری ۱۲
راز سر به مهر ۲۶۰

راوی: تخصصی ادبیات داستانی (جلد ۲ و ۳) ۲۳۰
رباعیات خیام ۹۶
رستم دستان ۲۲۲
رستم و سهراب ۲۲۳
رسول آفتاب (مولوی از شریعت تا شوریدگی) ۱۰۵
روایت عشق (غزلیات) ۱۷۶
روبروی شما ایستادم ۱ (روزهای آجری) ۱۷۷
روزگار سیری شده مردم سالخورده ۲۶۱
روزی که بر نمی‌گردد ۲۶۲
روی ماه خالوند را ببوس ۲۶۳
رهمنون: شامل سخنان جوادان بزرگان، مشاهیر و نوابغ جهان ۱۳
زال و رودابه ۲۲۳
زبان و ادبیات فارسی عمومی (۲) ۳۱
زبان و ادبیات فارسی عمومی: برگزیده‌ی متون ادبی ملی پانزده فصل شیوه‌ی نگارش فارسی مباحث دستور و ... ۳۳
زندگی زیباست ۲۶۴
زندگی نظامی ۱۰۰
زندگیمان شاعران ایران ۵۰
زیر براده‌های سرب: مجموعه داستان ۲۶۵
ساعت به وقت شرعی دریا ... ۱۷۸
ستاره هند ۳۳۸
ستایشگران خورشید: برگزیده آثار یکصد و بیست و یک شاعر در ستایش ... ۶۳
السجل المفتوح فی مدح و رثاء المذبح ۳۵۶
سحرگاه جنایی ۲۶۶
سخن دل ۱۷۹
سخنران خوبی باشید: فنون آزمایش شده برای اصلاح مهارت‌های برقراری ارتباط و آرایه سخنرانی ۱۴
سرخ روستا ۲۶۷
سردار بلورین: مجموعه شعر ۱۸۰
سروده‌ها ۱۸۱
سرودهای امام مهدی (عج) قائم آل محمد "عج" پرچمدار هدایت جهان ... ۶۳
سعدی رب‌البیوع بلاغت ... ۱۰۶
سفر به شهر کودکی ۲۶۸
سفرهایم با خاله‌جان ۳۳۳
سلطان عشق ۲۶۹
سوزنامه: سیری شبانه (منظومه‌های اخلاقی و عرفانی) ۱۸۲
سوگند تیمور ۱۵
سیری در ترانه‌های غرب: شاهزاده شب: مجموعه کامل ترانه‌های مدرن تانگینگ ۳۱۹
سیری در ترانه‌های غرب: لبخند مسیح: مجموعه کامل ترانه‌های جرج مایکل ۳۳۰
سیمای نوروز در ادب پارسی ۴۷
سینوهه کاهن اعظم مصر ۳۲۵
شادی‌های ماندگار: مجموعه‌ای از خاطرات بامزه ۲۹۹

Hill, Robert	321	۲۸۷	نتیجه	۲۶۱	مجموع مصائب اهل بیت (ع)	کتاب عشق و شمه: پژوهشی در هزار و	۲۷۰	شازده خانوم
JalaliChimeh, Hadi	20	۲۱۰	نجوا	۱۱۶	مجموعه آثار حسام‌الدین خوبی	یک شب	۲۷۹	شاهکار خلقت: مجموعه شعر در مدایح و
Kasraeian, Abbas	20		نغمه عاشورا: حاوی نوحه‌های سینه‌زنی و	۲۰۴	مجموعه اشعار فروغ فرخزاد	کشف الایات مثنوی معنوی	۱۱۰	مرانی: حضرت امیرالمومنین علی‌بن
Letafati, Roya	19		زنجیرزنی و مصیبت و منقبت چهارده	۲۰۵	مجموعه اشعار مهجور اصفهانی	کشورگشایان قاجار: تاریخ به روایت طنز	۲۹۸	ایطالاب (ع)
Martin, Alex	321	۸۲	معصوم علیهماالسلام به شیوه...		مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات	کلیات سعدی: متن کامل گلستان،	۹۲	شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی
	۲۹۳		آبادیان، رسول		فارسی (۵) سال سوم‌شاخه‌ی نظری	بوستان، غزلیات، ترجیعات، قطعات،		شاید جیب‌هایم پر شود از برف (گزیده
	۱۵		آناه، آلفااور		(تجربی و ریاضی)	رباعیات ...	۲۰۴	یه دفتر شعر کردی)
	۳۳۵	۸۲	آروندهانی، روی		مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش ادبیات	"کنکور جامع ادبیات فارسی" (پیش-	۱۸۳	شستشو در باد (مجموعه شعر)
	۲۱۰		آرونی، احمد		فارسی ۲ (سال دوم دبیرستان)	دانشگاهی)	۱۸۴	شعر رضا
	۱۵۸		آزاد، حسین		مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش زبان و	کنیز رومی: زنی که تاریخ را ورق زد	۱۸۵	شله‌زار فریاد: مجموعه شعر
	۷۸-۷۷	۲۱۱	آزادی‌احمدآبادی، جلیل		ادبیات فارسی پیش دانشگاهی (۱ و ۲) ...	کوتربیه (اشعار حضرت فاطمه زهرا (ع))	۲۷۱	شکوه عشق
	۲۶۴	۱۸	اژنگ، نصرالله		مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع	گذشته، حال ... و کسی چه می‌داند؟		الشمس المنتصره: درسه آثار الشاعر
	۲۵	۲۲۶	آسمند، علی		انسانی: آموزش آرایه‌های ادبی (رشته	گرائی دان	۶۹	الاسلامی الکبیر جلال‌الدین الرومی
	۱۵۵	۲۲۷	آصف‌زاده، محمدباقر		انسانی)	گره بر آینه	۳۴۰	شور خدا: گزاره بر مثنوی معنوی
	۲۲۰		آقای‌پور، فرزانه		مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع	گره اشک	۳۱۷	۱۰۹
	۳۰۳		اکرم‌ای، پرویز		انسانی: آموزش ادبیات فارسی ۱ و ۲	گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر	۲۲۵	شوق مهدی (عج): تضمینی از غزلیات
	۵۹	۲۲۹	آل‌داود، علی		پیش‌دانشگاهی انسانی	۱۹۲-۱۹۴-۱۹۵-۱۹۶-۱۹۷	۷۰	لسان‌الغیب حافظ شیرازی در مدیح
	۱۴۵	۲۲۸	ابراهیمی، فرشته		مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع	گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر		مهدی موعود اسلام و پیشوای ...
	۱۵	۳۳۹	اجتهد، زیبا		انسانی: آموزش تاریخ ادبیات ۱ و ۲	گزیده ادبیات معاصر: نثر ادبی	۳۴۱	شوهر مدرسه‌ای
	۱۵۷		احمدپناهی، محمد		(رشته انسانی) ...	گزیده اشعار فرخی سیستانی	۱۸۶	صدای پای آب / حجم سبز
	۳۰۸		احمدی، یگانه		مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات جامع	گزیده غزلهای حافظ	۱۸۷	صدای دیگر
	۷۳		احمدی‌گورچی، ذبیح‌الله		۵) و زبان فارسی (۵): شامل ۹۰۰	گزیده مثنوی: بر اساس نسخه موزه	۲۷۲	طرح وهم (مجموعه داستان)
	۱۴۰	۵۴	اربابی، بهداد		پرش چهارگزینهای از مولف با ...	مولانا کتابت ۶۷۷ هجری قمری		طوفان کربلا: نوحه سینه‌زنی و زنجیرزنی
	۳۳۱	۲۸۸	ارجمند، جمشید		مجموعه طبقه‌بندی شده ادبیات فارسی	گزینه اشعار	۵۲	عبرتهای تاریخ
	۲۶		ارسطویی، پرویز		اختصاصی علوم انسانی شامل: آرایه‌های	گلبنانگ حسینی در عصر خمینی: مدایح،	۲۷۳	عروس سخن
	۳۱۲	۲۸۸	اسپارکس، نیکلاس		... مناسبت: واقعه کربلا - ماه محرم -	مرانی، نماذج و خاطرات ...	۱۸۸	عروسک و اهریمن
	۲۸۳	۸۴	استادحسن معمار، اصغر		مجموعه نغمه‌های انقلاب، یاد، سرودها و	گلبرگها (دمپاره‌های سینه‌زنی)	۲۷۴	عشق جاوید
	۲۶۹	۳۳۰	استادی‌مقدم، کاظم		نوحه‌های جدید	گلچین احمدی: مدایح و مرانی انمه	۲۷۵	عشق در تاریکی
	۳۱۷	۲۳۰	استیل، دانیل		محراب آفتاب: گزینهای از سروده‌های	اطهار(ع) به ضمیمه سوگنامه محرم	۲۷۶	عشق ولایت
	۲۵۱	۲۶۵	اسدی، زهرا		شاعران دیروز و امروز در ستایش امام	گلشن عقیقه مادر بزرگ	۳۷۵	عشق: شاهزاده سرزمین: منتخب اشعار،
	۳۶۰	۲۳۲	اسفندیاری، محمدصادق		علی علیه‌السلام	گلشنه‌های پونه	۲۳۲	نامه‌ها و قطعات ادبی
	۵	۴۸	اسکندری‌وزلی، حسین		مختومقلی فراغی	گلزار عاشورا: نوحه سینه‌زنی و زنجیرزنی		عصا و فانوس: سرودها و ستایش‌ها
	۳۳۶	۲۹۳	اسلامیه، مصطفی		مدایح اهل بیت علیهم‌السلام	گلشن آل محمد (ص) مجموعه مدایح،	۲۷۷	غروب تنهایی
	۳۱۸	۲۱۲	اسماعیل‌زاده، فهیمه		مروریدی در آسمان، خاطرات یک جوان	گلشن آل محمد (ص) مجموعه مدایح،	۳۳۹	غیبت طولانی
	۲۳۲	۲۸۹	اشرف‌الکتابی، منوچهر		مسافر/ ما هیچ، ما نگاه	مرانی، سرودها، ...		فارسی عمومی شامل: ادبیات پیش-دانشگاه
	۱۲۰	۲۱۳	اشرف‌زاده، رضا		مضامین مشترک در ادب فارسی و عربی	گلشن لاله‌ها: مرثیه و نوحه‌های	۲۷۵	دانشگاه ادبیات پیش‌دانشگاهی، متون
	۹۸	۲۹۰	اشرفی، مصطفی		یاد بخندهای پنهان	عاشورایی مناسبت‌های مام‌محرم و صفر	۲۲	نظم و نثر ...
	۱۲۶	۲۱۴	اشعری، عبدالحسین		یادداشت‌ها	گلوآزم‌های عزرا بر گلبرگهای رنما	۱۳۳	فال حافظ
	۳۳۷	۳۳۶	اصغری، امیر		یادگار یحییوی: پنجمین مجموعه اشعار	گلشنه‌های از مجالس طرفه و غریبه		فرنا زنگ دیگرست: مجموعه شعر
	۱۲۲	۳۳۷	اعتصمی، پروین		عاشورائی	شبه‌خوانی)	۲۱۷	فردوسی‌نامه ملک‌الشعراء بهار
	۱۳۸	۳۳۷	اعتصامی، پروین		یاس کبود: برگزیده مرانی حضرت زهرا	گلکهای غرق خون: ناله‌های جانسوز	۷۷	فروغ شعر
	۳۳۱	۸۵	اعتدالسلطنه، محمدحسن‌بن علی		یاس‌های احساس: مجموعه شعر	گنجینه اسرار بانضمام: قصائد و مراجع-نامه ...	۲۵	فن داستان‌نویسی
	۱۲۰-۹	۲۱۶	افشار، حسن		یک جلوش تا بی‌نهایت صفرها	لاله‌های غرق در خاک و خون: نوحه	۱۶	فوز الاخره فی رثاء المتره الطاهره (ع)
	۹۶	۲۹۱	افشار، فرشید		یک کوله بار غم	سینه‌زنی و زنجیرزنی به سبک جدید ...	۳۵۷	قتل در موانک
	۲۲۹-۲۲۸	۳۰۷	اکبرلو، منوچهر		یکه‌زار و دویست ترانه از استان بوشهر	نثر آبی	۲۵۸	القصائد الخالدات
	۲۷۳		اکبری، محمدرضا		نمایه پدیدآور	ما هم چیزی نمی‌فهمیم		قصه مشکل‌گشا: شامل دوازده امام
	۱۷۲		الفتاح‌صهانی، محمدباقر		Bahrambelguy, Mehri 19	ما هو ما	۶۶	خواجہ نصیر و دعای توسل و ...
	۹۲		الهی‌قشع‌های، حسین		Guerin, Wilfred.L. 2	ماسه و کف	۳۵۹	قصه‌های برگزیده از هزار و یک شب
	۹۷		امامی‌افشار، احمدعلی			ماندانا (نامه پنجره)		کاروان حق: در مرانی اهل بیت (ع)
	۲۵۴		امانی، منصور			ماه‌سلطان	۶۷	کاروان نینوا شامل: مصیبت، نوحه و
	۱۱		امرای، اسدالله			مثل گل، مثل عطر سیب: مجموعه		مرثیه، سینه‌زنی و زنجیرزنی دسته‌جات
	۱۸۰		امیرجلالی، مسعود			داستان	۶۸	عزاداری
	۵۳		امیری، مهدی			مثنوی معنوی	۲۷۸	کتاب ادمهای غایب
	۱۳		امین، عصمت			مثنوی معنوی بر اساس نسخه رینولد	۳۳۳	کتاب ساعات و روایت عشق و مرگ
	۲۸۵		انتظاری، علی‌اصغر			نیکلسون	۳۳۲	کتاب سوال‌ها
	۷۹		انجمن شاعران معاصر ایران					
	۱۸۵		اوجدی، مهرانگیز					
	۱۵۶		اورامی، شاهرخ					
	۹۵		باباطاهر					

بابایان پور، فهیمه	۲۹۷	حامدی، ناصر	۱۹۴	رقاعه، ابراهیم	۳۵۱	شهیدی، ناصر	۸۰	فروتن، مجید	۱۸۷
باستانی یاریزی، محمد ابراهیم	۲۹۴	حجازی، آرش	۳۴۴	رفیعی جیردهی، علی	۲۸	شیخی، شهاب الدین	۳۰۵	فروزانفر، محمد حسن	۱۱۲
بایرام، میکایل	۱۰۲	حسن زاده، مژگان	۳۱۸	رفیعی سنگتراش، حبیب آقا	۱۴	شیدایی، شهرام	۲۳۳-۲۳۴	فروغ، فرخزاد	۱۵۹
بحری، جمشید	۱۸۲	حسینی، نعمت الله	۶۷	رواسانی، داود	۱۳۱	شیرزادی، عفت	۳۳۴	فروغی زاده، سارا	۲۵۷
بختینو، مرجان	۳۰۹	حسینی، منصوره	۱۰۲	روچی، امیر حسین	۲۵۲-۲۷۴	شیمیل، آنه مازی	۱۰۷	فرهنگی، ریحانه	۳۱۹-۳۲۰
بخشی قسمی، مریم	۱۷۰	حسینی، نعمت الله	۷۱	روزیکر، حسن	۳۶	صابر رضایی، علی	۲۲۷	فیض، ناصر	۱۹۲
بدرالدین، حسین	۱۳۷	حسینی، هادی	۸۳	ریاحی، محمد امین	۲۹۵	صاحبکار، ذبیح الله	۶۳	فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی	۱۳۶
برادران شاهزادی، اسماعیل	۲۲۸	حسین زاده، امیر شمس الدین	۲۴۷	ریلکه، راینر ماریا	۳۳۳	صادقی، رسول	۶۰-۶۸-۸۲	قاسمی، عزت الله	۱۵۲
برزآبادی، فرهادانی، مجتبی	۱۰۰	حق جو، حسین	۶۳	زارع کاریزی، سعید الله	۴۰	صادقی، عبدالعظیم	۱۹۳	قاسمی، محرم (علی)	۲۸۴
بروجردی، اعظم	۲۲۶-۲۲۹	حمید، نوشین	۳۲۰	زاهدی، عباس	۱۸۶-۲۰۷	صالحی، علی	۳۰۵	قاسمی، محمد تقی	۳۷۰
بطران، احمد صالح	۲۶۵	حیدری، عبدالمحمد	۱۳۳	زاهدی، فاطمه	۲۲۵	صداقت، محمد شفیع	۱۰۶	قائم مقامی، شهره	۱۹۱
بقایی، ایرج	۲۹۸	خدا بنده، سودابه	۳۲۸	زرعتی، ناصر	۳۰۱	صدرا، محمد باقر	۵۲	قائم مقامی، فروغ السادات	۱۹۱
بنی عامری، حسن	۲۵۶	خرازی، محسن	۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰	زرین کوب، عبدالحسین	۱۰۳-۱۱۳	صفایی خاوری، مریم	۳	قدرتی، نسترن	۵۸
بورخس، خورخه لوپس	۳۳۳	خرزرجی شوشی، عباس	۳۵۷	زنگویی، عبدالعزیز	۳۰۷	صفوی، کورش	۳۳۱	قصاح، محمد	۳۱۳-۳۱۵
بوستانی، عباس	۱۷۹	خسرو نندی، رویا	۱۳۹	زولیده نیشابوری، حسن	۵۲	صفیاری، مهدی	۵۷	قلمسیاه، اکبر	۳۹-۱۸۸
بووار، سیمون دو	۳۳۷	خسروی، ابوتراب	۲۳۶	ساکت، جواد	۶۲	صندوقی	۱۲۶	قلی زاده، صدیقه	۲۵۵
بهدارزاده، مامک	۳۱۷	خسروی، حسین	۱۳-۹۵-۱۳۸	سالمی، غلامحسین	۱۱	صوفی، لیلا	۵۰	قوامی، پرویز	۳۲۳
بهار، محمد تقی	۱۳۸-۹۳	خلیلی، محمد	۲۶۵	سبطی، هامون	۳۱	طالبیان، کامل	۳۴۲	قیصری، ثریا	۳۲۶
بهیانی، شمس	۳۳۷	خنجر، نورمند	۱۷۷	سیاهی یونسی، عباسعلی	۲۱۴	طاه، نیاوفر	۱۵	کاسبی، عزیز الله	۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰
بهجتی، نسرین	۱۴۱	خیاط باشی خاوری، فاطمه	۱۳۶	سپهری، سهراب	۱۸۶-۲۰۷	طباطبایی، نجمه	۳۳۰	کافکا، فرانتس	۳۳۶
بهشتی، محمود	۶۱	خیام، عمر بن ابراهیم	۹۶	سجادی، حسین	۵۳	عابدین، هنگامه	۲۰۸	کراچی، روح انگیز	۱۳۹
بیگزبی	۹	دامادی، محمد	۳۴	سخنور، جلال	۱	عادلپور، هادی	۳۲۵	کرسول، هلن	۱۵
یارسای، کیومرث	۳۱۱	دانایی، احمد	۲۰۶	سرمست، محمد تقی	۱۷۵	عاکوب، عیسی علی	۱۰۷	کرم نوروز، خدیجه	۲۵۲
پارسی، سهراب	۳۳۱	دبیران، حکیمه	۱۴۴	سعادت، اسماعیل	۲۶۲	عباس زاده، صفی	۱۱۶	کریمتی، آگاتا (میلر)	۳۲۶
پازارگادی، علاء الدین	۳۲۲	دبیران، غلامرضا	۱۳۳	سعدی، مصطفی عبداله	۱۱۱	عباسپور، حسین	۳۷۵	کریم پور، حسن	۳۳۸
پاک، عبدالصالح	۳۷۶	دبیرسیاقی، محمد	۸۸-۸۹-۹۰-۹۱	سودی کرلایی، هاشم	۳۵۶	عباسی، فرحناز	۲۶۰	کریمی، داود	۹۶
پتروتر، جویس	۳۲۵	درجی، محمد عباس	۳۵۸	سمیلازادی، فرهود	۳۱۹	عبداللهی، علی	۳۳۳-۳۳۵	کریمی، محمد ابراهیم	۱۶۹
پراین، لارنس	۳۱۸	درگاهی، محمود	۱۰۵	سمیدی، محمدرضا	۱۱۸	عبدالمومن خوبی، حسام الدین حسن بن	۱۱۶	کریمی، محمد علی	۱۶۹
پرتو، ابوالقاسم	۱۰۸-۱۰۹	درویشی، محمد تقی	۱۷۵	سعدی، محمدرضا	۱۹۵	عبدالمومن خوبی، حسام الدین حسن بن	۱۱۶	کریمی راد، فریده	۴۲
پرچی، محب الله	۳۳	دفتر خدمات فرهنگی مرندی	۱۲۶	سلامی، اسماعیل	۱۵۹-۱۸۶	عبدیان، بیتا	۳۱۳	کریمی مراغه ای، حسین	۳۶۶-۳۶۹-۳۷۲
پژمان بختیاری، حسین	۱۳۳	دفتر هنر و ادبیات ایثار	۲۸۳	سلمانی رحیمی، امیر	۳۴۸	عربیگی، محمود	۲۰۵	کریمی نیا، محمد علی	۳۷۲
پژواک، ناهید	۲۷۰-۲۹۱	دقیقی، مزده	۷	سلیمانی، حسن	۳۱۸	عرب خراسانی، علی	۱۷	کریمی نیا، محمد علی	۲۵۸
پور حاجی زاده، محمود	۸۴	دلخواه، عبدالمحمد	۲۴۰	سلیمانی، محسن	۱۶	عزیزی نیک، نادره	۲۸۷	کشکولی، قاسم	۲۸۶
پورخانی، نادر	۲۱-۲۳	دلیری مالوانی، ابراهیم	۵	سمعی، احمد	۱۸	عسکری، مرتضی	۱۷۶	کلارک، آرتور چارلز	۳۳۳
پورصالح، عاشور	۳۴۹	دنی، ریچارد	۱۴	سناپور، حسین	۲۸۸	علمی، محمود	۱۷۵	کلای زنجانی، ولی الله	۳۶۷-۳۷۱-۳۷۴
پورصفر، حسین	۲۹۰	دوانی، علی	۱۳۶	سنتاگرویری، آنتوان دو	۳۳۲	علیپور، رضا	۱۳۹	کلنسی، تام	۳۱۲-۳۱۵
پورمحمدی، لیلا	۲۳۵	دوراس، مارگریت	۳۳۹	سنجولی، علیرضا	۱۴۸	علیزاده، رضا	۳۲۴	کمری، علیرضا	۲۹۷
پیرتاج، حسین	۱۹۰	دوگرس، میشل	۳۳۸	سنگری، محمدرضا	۳۰۲-۳۷	علیزاده، علی	۳۶۳	کوپرین، الکساندر ایوانوویچ	۱۵
تجلیل، جلیل	۴۲	دولت آبادی، محمود	۲۶۱	سیمین آرون، رسام	۳۷۰	علیزاده، کریم	۲۵۳-۲۸۰	کوشکی، محمدصادق	۲۳۱
توچ، تیمور	۱۹۶	دوموری، دفتی	۳۳۷	سیناپور، رویا	۲۳۷-۲۶۶	عمرانی، خلیل	۱۷۸	کونیلو، پائولو	۳۳۴
تنکابنی، ضیاء الدین	۷۵-۷۶	دمیزگی، احد	۳۰۶	شاکرارد کانی، رضا	۲۱۵	عمرانی، غلامرضا	۳۳	گران، دیمیان	۱۲
تیموری، مجید	۲۳۶	دهباشی، علی	۲۳۱	شاملو، احمد	۸۷-۲۱۳	عموزاده لیجایی، افشین	۲۲۵	گرگانی، کیتا	۳۳۵
ثروتیان، بهروز	۹۹	ذبحخوری، سید	۳۵۳	شبانکاره، سیما	۲۷۵	عنصری، جابر	۲۱۷	گرین، گراهام	۳۳۳-۳۳۰
ثمینی، نغمه	۲۷۹	ذوالفقاری، حسن	۲۲-۲۶-۳۳	شجاعی، بهین الله	۳۳۹	عزیرستانی، سید	۲۸-۳۳-۳۷-۳۸-۳۹	گلبن، محمد	۹۳
جامب، جان	۱۲-۹	ذوالفقاری، غلامحسین	۱۳	شریعت زاده، علی اصغر	۱۱۸	عوفی، محمد	۲۵۰	گلشنی، شهریار	۲۰۰
جبران، جبران خلیل	۳۶۰-۳۳۶	ذوالفقاری، محمد علی	۹۵	شریعتی، علی	۳۱۶	غفورزاده، محمدجواد	۶۳	گلنهام، محمد	۱۲۲
جدایی، اصغر	۲۹۹	ذوالنور، رحیم	۱۲۵	شریعتی، محمد	۲۱۸-۲۲۱-۲۲۲-۲۲۳	غلام، محمد	۲۲	گوارسکی، جووانی	۳۳۱
جعفری جوزانی، هوشنگ	۲۸۲	رادمنش، محمد	۳۳۸	شریف زاده، منصوره	۲۲۳	ف. ع.	۲۲۳	گورزلی، محمود	۱۱۹
جلالی، منیره	۱۵	راهجیری، علی	۱۲۰	شکسپیر، ویلیام	۱۰	فاضل، سهراب	۵۱	گوردون، نوا	۳۱۱
جوان، افروز	۲۰۱	رجبی، عباس	۵۳-۷۴	شلدون، سیدنی	۳۱۳	فاضلی، قادر	۱۰۱	لاجوردی، حسن	۲۱
چایچیان، حبیب	۱۶۵	رحمانی، محمدرضا	۲۸۲	شمس قریشی، ساسان	۲۰۲	فاطمی، حسین	۱۰۴	لاهیجی، کاظم	۱۲۵-۱۳۴
چراغی، علی	۳۶۲	رحیمی، فهیمه	۲۳۴-۲۴۴-۲۸۱-۲۸۹	شوشتری، صابر	۳۵۰	فرازنده، حمید	۲۰۹	لستینگ، گوتفرد لایففریم	۳۳۴
چگنی، علی اکبر	۱۳۷	رحیمی، محمدحسین	۱۶۷	شهناز، حسن	۳۱۶	فرج، علی	۸	لوسانی، امیر	۳۴۰
حاجی کریم، مهسا	۳۲۰	رستگارفاسایی، منصور	۴۶	شهزادی، پرویز	۳۳۹	فرخزاد، فروغ	۱۷۰	ماخوزی، مهدی	۳۲
حافظ، شمس الدین محمد	۱۲۰-۱۲۲	رستمی، حمیده	۳۱۲	شهلا یزدی، محمد علی بن عبدالوهاب	۳۹	فرخی، علی بن جولوغ	۹۷	ماکیواللی، لورینو	۳۴۰
۱۲۳-۱۲۵-۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰-۱۳۱-۱۳۳	۱۳۳-	رسولی، مصطفی	۸۱	فرشته حکمت، محمدعلی	۲۶۷	فردوسی، ابوالقاسم	۹۲	متدین، محمود	۶۶
حافظی، محسن	۸۶-۶۵	رضازاده ملک، رحیم	۹۴	شهیدی، حمیدرضا	۲۶۷	فرشاده مهر، ناهید	۹۲	متقی زاده، عیسی	۳۶۲
		رضایی نیا، عبدالرضا	۲۱۲			موسل، حامد	۱۸۳		۱۸۹

لیوسا: تهران	۳۱۲	مرکز نشر دانشگاهی: تهران	۲۱	موسسه خیریه فرهنگی آموزشی شهید	نسرین: تهران	۳۱۳	نیلوفر: تهران	۳۳۶-۳۰۱-۲۵۶-۷
ما: تهران	۱۵۲	مرکز نشر میراث مکتوب، میراث مکتوب:	مهدوی: تهران	۲۰۳	نشر چشمه: تهران	۲۸۸-۲۶۱-۳۳	ورای دانش: تهران	۱۵۱
مامک بهادرزاده: تهران	۳۱۷	تهران	مومنین: قم	۲۷۳	نشر مرکز: تهران	۲۵۲-۱۰۲-۱۲-۹	ورشان: تهران	۱۳۳
مجمع قرآنی شیخ علی (ع) (مقشع):	۱۹۹-۱۹۸	مروارید: تهران	مجدد: تهران	۲۳۲	۲۳۲-۲۶۲-۲۷۹-۲۷۳-۲۵۹	۸۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان	۱۱۰-۱۰۷-۹۳
تهران	۲۳۷	مروی: تهران	مهرالزمان نوبان: تهران	۳۷	نصایح: قم	۲۳۰	چاپ و انتشارات: تهران	۱۱۰-۱۰۷-۹۳
مجمع متوسلین به آل محمد (ص):	۲۰۳-۱۸۷	مرید: شهرکرد	مهران شهر: تهران	۲۶۶-۲۳۷	نقش خورشید: اصفهان	۱۱	ویدا: تهران	۹۴
کاشان	۶۲	مژگان: تهران	میراث مکتوب: تهران	۱۲۵	نقش و نگار: تهران	۲۷۸-۲۱۳-۸۷	هاشمی: تهران	۳۳۷
محتشم: کاشان	۲۳۲-۱۷۳	مشعل: اصفهان	مکتوب، میراث مکتوب	۲۰۰	نگاه: تهران	۳۰۸-۲۶۵-۱۰	هرمس: تهران	۳۳۱
محمد: تهران	۲۶۴-۱۳۲-۹۲	مشهور: قم	۱۳۳	۲۹۹-۷۳	نگاه سبز: تهران	۱۸۵-۱۶۳-۱۶۱-۱۴۲-۱۰۶	هزاره نو: تهران	۱۶۶
محمدابراهیم کریمی: کرمان	۱۶۹	مکتبه الحیدریه: قم	۳۰۹	۳۶۵	نوبد: شیراز	۳۰۶-۲۶۸	هم قلم: تهران	۲۱۱-۳۸
محمد مهدی نوبان: تهران	۳۷	مگستان: تهران	۳۰۷	۵۹	نویز: اصفهان	۱۹۵-۱۹۴-۱۹۳-۱۹۲	هیرمند: تهران	۱۶۰
مرکز اسناد انقلاب اسلامی: تهران	۲۳۱	منشور امید: تهران	۲۰۲-۱۷۶	۱۸۲	نازین: تهران	۳۰۲-۱۹۷-۱۹۶	یاسین: تهران	۱۲۱-۸۲-۸۱-۶۸-۶۰
مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز):	۲۲۳-۲۲۲-۲۲۱-۲۲۱-۲۱۸	منشور دانش: تهران	۳۳۲-۳۱۰-۳	۲۲	نامیرا: تهران	۱۲۲		
تهران		موج: تهران	نخل دانش: تهران	۳۳۴				

الرحمین خسرو جردی

خانه کتاب ایران
کتاب ماه

زبان

فهرست کتابهای منتشر شده در اسفند ماه ۱۳۷۹

زبان

۴۰۱

۱- زبان و ذهن

نوام چامسکی: مترجم: کورش صفوی، ویراستار: علی صلح جو. - تهران: هرمس. - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Language and mind

شابک: ۹۶۴-۶۶۴۱-۱۰۰-۵

زیانساناسی

۴۱۰

چاپ اول

۲- چامسکی: قدم اول

جان ماهر: مترجم: شکوفه محمدی - شیرمحل. - تهران: شیرازه. - ۱۷۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Chomsky for beginners

شابک: ۹۶۴-۶۵۷۸-۵۷-۸

در این کتاب آرا و اندیشه‌های نوام چامسکی به ویژه دیدگاه‌های وی در حوزه زیانساناسی و کارکردهای مختلف آن به زبان ساده بازگو می‌شود. کتاب با عکس‌هایی از نامبرده نیز طرح‌هایی متناسب با مطالب و نظریات او و در رابطه با موضوع مورد بحث همراه است. چامسکی، محقق است که در زمینه ارتباط زبان با زمینه‌های بیرونی و درونی آن تلاش می‌کند و بر این نظر است که مغز - ذهن انسان دارای استعداد ذاتی برای فراگیری زبان است و دستور زبان جهانی، بخشی از این موهبت زیست-شناسانه را تشکیل می‌دهد. چامسکی این نظریه را از جمله براساس شباهت موجود میان زبان‌های مختلف جهان و شیوه‌ای که کودکان زبان می‌آموزند، مستدل می‌سازد. عناوین متعددی از

سرفصل‌های کتاب بدین قرار است: وجود و زبان، استفاده زبان، زبان و برقراری ارتباط، زبان بیرونی و زبان درونی، زبان به مثابه یک اندام ذهنی، نظریه دکارت در مورد بدن، نظریه رفتارگرایی اسکینر، زبان آموخته نمی‌شود بلکه رشد می‌کند، زبان تقلید نیست، دستور زبان زایشی و دستور زبان سنتی، دستور زبان جهانی، قاعده لفظ دو سویه، مکاتب زیانساناسی، اصول و پارامترهای دستور زبان جهانی، و مباحثی در جهت آشنایی با اندیشه‌های ضد بی‌عنایتی بین‌المللی چامسکی.

چاپ اول

3- Linguistic terms and concepts.

Geoffrey Finch. - تهران: فواد. - ۲۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

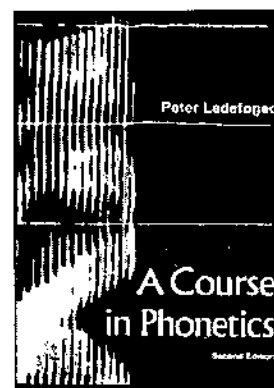
واج‌شناسی (فونولوژی)

۴۱۴

چاپ اول

4- Course in phonetics.

Peter Ladefoged. - تهران: شجاع. - ۳۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

ویرایش دوم این کتاب که مربوط به یک دوره آواشناسی است با موضوعاتی از این دست به طبع رسیده است: استنتاج واج-شناسی و آواشناسی، حروف صامت در انگلیسی، حروف مصوت و قواعد آواشناسانه، واژگان و جملات انگلیسی، انواع تولید صدا و مکانیسم آن، آواشناسی پژواک، هجاها و ریخت‌های زیر زنجیری، و آوانگاری زبان شناسانه.

زیانساناسی کاربردی، کاربرد استاندارد

۴۱۸

۵- گامی به سوی ترجمه: متون ساده.

مهدی مهدوی‌نیا: همکار: لیلیا

سیدحدادی. - تهران: موسسه خیریه فرهنگی آموزشی شهید مهدوی. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۹۷-۱-۴

چاپ اول

کتابی که تحت عنوان گامی به سوی ترجمه به طبع رسیده مشکل از هفت مجموعه درباره ترجمه و ویرایش آن است. هر مجموعه از شش قسمت تشکیل شده است که به خلاصه‌ای از این داستان‌ها مربوط می‌شود: دیوید کاپرفیلد، پیرمرد و دریا، شاهزاده و گدا، مادام کوری، رابین هود، طلای قدیمی و شاهزاده خوشبخت. بدین ترتیب، قسمت اول هر بخش، متنی است کوتاه و ساده از داستان که ترجمه آن را دانشجویی برعهده داشته است. قسمت دوم، نسخه ترجمه شده متن است که متعاقب متن اصلی در کتاب گنجانده شده است. قسمت سوم شامل معرفی و نقدی است از متن و ترجمه دانشجوی. در قسمت چهارم ترجمه‌ای پیشنهادی از همان متن اصلی در اختیار قرار می‌گیرد. در قسمت پنجم و ششم نیز دو تمرین، برای دانشجویان - مخاطبان اصلی کتاب - فراهم آمده است.

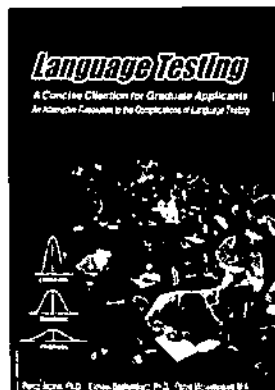
چاپ اول

6- Language testing: a concise collection for

Parviz Birjandi, Esmail Mosallanejad, Bagheridoust. - تهران: موسسه خیریه فرهنگی آموزشی شهید مهدوی. - ۱۶۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۱۹۷-۵-۷

آزمون سازی یا نحوه ساخت و گزینش تست، همچنین ارزیابی تست‌های مختلف، مقله‌ای است که در این کتاب

برای دانشجویان کارشناسی رشته آموزش زبان - به زبان انگلیسی - فراهم آمده است. مباحث اصلی کتاب عبارتند از: اصول تست نویسی، هدف‌های تست و انواع آن، شکل‌های

گوناگون تست، آلفای آمار در تست، ساختار تست، جنبه‌های تکمیلی ارزیابی، تست‌های زبان ارتباطی و کل - گرا، تئوری‌های ارزیابی، و نظریات چند ملیتی درباره تست زبان.

زبانهای ایرانی

۴۱۵۰

۷- آموزش گام به گام زبان فارسی (۱) سال اول نظام جدید.

حسن یاجوردی. - تهران: آزمون. - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۶۹۷-۹

زبان فارسی - واژه‌نامه‌ها

۴۱۸

چاپ اول

۸- فرهنگ امید فارسی.

مصطفی رحیمی‌نیا. - تهران: فواد. - ۱۰۰۶ ص. - رقی (گالینگور). - ۷۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۳۹-۶۸-۳

۹- فرهنگ جاویدان فارسی به فارسی (جیبی) شامل: واژه‌های مشکل فارسی ...

داریوش شاهین. - تهران: جاویدان. - ۲۸۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۶۲-۶

فرهنگ جاویدان

فارسی باغی
(جیبی)

شاعر، دانشمند، محقق ادبی، لغات، عربی و فارسی
محقق، مترجم و دانشمند ادبی
مترجم، محقق ادبی، لغات، عربی و فارسی
مترجم، محقق ادبی، لغات، عربی و فارسی

تألیف: دکتر محمد...

در این فرهنگ مختصر، اغلب واژه‌های دشوار فارسی و عربی، همراه با اعراب، جمع آمده گاه نوع دستوری واژه نیز ذکر گردیده است.

۱۰- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.

حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۳۶۰
ص - رقی (گالینگور) - ۲۵۰۰۰ ریال
- چاپ نوزدهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۳-۰۰۰۰-۱۳۱-۷

۱۱- فرهنگ کنایات.
منصور ثروت - تهران: سخن - ۵۱۸
ص - وزیر (گالینگور) - ۳۹۰۰۰ ریال
- چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۵۴-۱

دستور زبان فارسی

۱۲- راهنمای زبان فارسی (۱)
سال اول دبیرستان شامل:
آموزش کامل کتاب، شرح مفاهیم

حسین قاسم‌پورمقدم - تهران: منشور
دانش - ۱۳۸۰ ص - وزیر (شمیز) -
۶۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۳۳-X

۱۳- راهنمای زبان فارسی (۲)
سال دوم دبیرستان شامل:
آموزش کامل کتاب، شرح مفاهیم

حسین قاسم‌پورمقدم - تهران: منشور
دانش - ۱۳۸۰ ص - وزیر (شمیز) -
۶۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۳۶-۶۴-۲

گویش‌های ایرانی

۱۴- شناسایی گویش‌های ایران.
مسعود پورریاحی - تهران: سازمان

میراث فرهنگی کشور - ۳۳۴ ص -
وزیری (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۰۳۷-۶۳-۶

چاپ اول

مجله حاضر چهارمین کتاب از نتایج اجرای طرح شناسایی گویش‌های ایران است که به گویش مردم شهرستان‌های فریدون شهر، فلاورجان، کاشان و گلبایگان از استان اصفهان، اختصاص دارد. در این پژوهش سعی شده براساس تجزیه و تحلیل ساختار گویش‌ها، وجوه اشتراک و اختلاف در عناصر ساختاری گویش‌های یاد شده مشخص گردد؛ همچنین همانندی و ناهمانندی‌های آوایی، واژگانی و دستوری گویش‌ها از یک دیگر متمایز شود. این کتاب براساس پرسشنامه آگاهی‌های گویشی، نیز جدول و آمارهای متعددی فراهم آمده است. نامگذاری گویش‌ها، ترتیب شناسایی، و استفاده از نشانه‌های آوانویسی از ویژگی‌های این کتاب است. در پایان کتاب، شماره‌های جدید نوارهای مرجع در سه مجلد قبلی، همراه با شماره قدیم، به دست داده شده است.

چاپ اول

۱۵- فرهنگ لغات خوانسار.
به‌اهتمام: هوشنگ امیری - تهران:
پیمان - ۵۷۶ ص - وزیر (شمیز) -
۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۱-۳۹-۲

در مجموعه حاضر واژگان و اصطلاحات مربوط به لهجه خوانساری با تلفظ لاتین - به ترتیب حروف الفبا - همراه با معادل و معانی فراهم آمده است. نگارنده در ابتدای کتاب، در باب ویژگی‌های دستوری این لهجه به تفصیل سخن گفته است.

چاپ اول

۱۶- گویش واژگان لری
اشترینان.
به‌روز ذوالفقاری و براساتار: غلامحسین
اعرابی - تهران: فرهنگها - ۱۵۲ ص -
رقی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول
/ ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۲-۹۹-۸

در این مجموعه، چهار هزار واژه و اصطلاح از گویش لری «اشترینان» - منطقه شمالی لرستان - براساس حرف الفبا و معانی فارسی تدوین گردیده است.

نظامهای نوشتاری و واج‌شناسی
زبان انگلیسی
۲۳۱

۱۷- آواشناسی و واج‌شناسی
زبان انگلیسی.

پیتر جان روج: مترجم: علی بهرامی -
تهران: رهنما - ۲۹۶ ص - وزیر
(شمیز) - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

English phonetics and
phonology apractical
۹۶۴-۶۰۵۲-۱۱-۰

زبان انگلیسی - واژه‌نامه‌ها
۲۳۲

چاپ اول

۱۸- اصطلاحات رایج در
گفتگوهای روزمره خیابانی و
مقدمه‌ای بر درک فیلم‌های
سینمایی ...
محمود سمیعی نصر - تهران: رهنما -

۲۶۰ ص - وزیر (شمیز) - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Common expressions in
daily street talks ...
۹۶۴-۶۹۵۱-۳۰-۹

چاپ اول

۱۹- فرهنگ افعال مرکب
اصطلاحی NTC.
ریچارد اسپیرز: مترجم: پیمان متین -
تهران: میتکران - ۶۲۰ ص - جلد اول.
- وزیر (سلفون) - ۲۵۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

NTC's dictionary of
phrasal verbs other ...
۹۶۴-۴۸۶-۱۸۱-۷

این فرهنگ شامل افعال اصطلاحی و مرکب در زبان انگلیسی است که ابتدا معانی هر یک به زبان انگلیسی، سپس با ترجمه فارسی فراهم می‌آید. در پی آن، نوع کاربرد آن با چند مثال، درج می‌گردد. جلد نخست این فرهنگ تا انتهای حرف «A» تدوین گردیده است.

چاپ اول

۲۰- فرهنگ افعال مرکب
اصطلاحی NTC.
ریچارد اسپیرز: مترجم: پیمان متین -
تهران: میتکران - ۵۶۴ ص - جلد دوم.
- وزیر (سلفون) - ۳۲۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

NTC's dictionary of
phrasal verbs other ...
۹۶۴-۴۸۶-۱۸۲-۵

۲۱- فرهنگ جیبی انگلیسی به
فارسی یکجلدی.

عباس آریابور کاشانی، منوچهر
آریابور کاشانی - تهران: امیر کبیر -
۹۴۰ ص - جیبی (گالینگور) - ۲۶۰۰۰
ریال - چاپ بیستم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
The pocket english persian
dictionary
۹۶۴-۰۰۰-۱۷۰-۸

۲۲- فرهنگ جیبی انگلیسی به
فارسی یکجلدی.

عباس آریابور کاشانی، منوچهر
آریابور کاشانی - تهران: امیر کبیر -
۹۴۰ ص - جیبی (گالینگور) - ۲۶۰۰۰
ریال - چاپ بیست و یکم / ۵۰۰۰
نسخه.

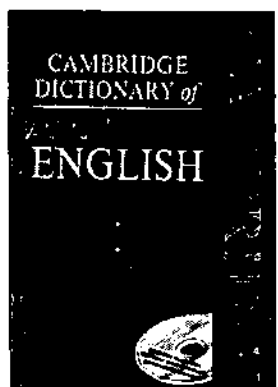
عنوان به لاتین:
The pocket english persian
dictionary
۹۶۴-۰۰۰-۱۷۰-۸

چاپ اول

۲۳- فرهنگ معاصر بزرگ
انگلیسی - فارسی.
سلیمان حیم - تهران: فرهنگ معاصر.
- ۱۱۰۴ ص - رحلی (گالینگور) -
۶۸۰۰۰ ریال - چاپ اول
شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۳۹-۸

چاپ اول

24- Cambridge dictionary
of american english.
Sidney Landau - تهران: رهنما.
- ۱۰۹۰ ص - رقی (گالینگور) -
۴۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.

فرهنگ آمریکایی - انگلیسی مشتمل
بر معانی واژگان و اصطلاحات گوناگون
است که همراه با آوانگاری، مثال‌ها و
جملات متعدد - در ارتباط با واژه یا
اصطلاح مورد نظر - به چاپ رسیده
است.

چاپ اول

25- English pronouncing
dictionary.
Daniel Jones: زیر نظر: A.C.
Gimson - تهران: صبح - ۵۷۶ ص.

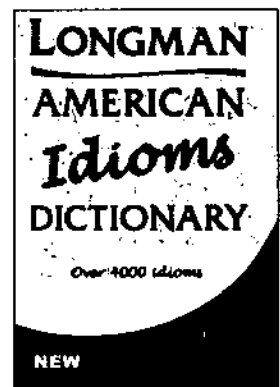
- رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

چاپ اول

26- English vocabulary in use.
Felicity Michael McCarthy
O'dell - تهران: فواد - ۱۷۰ ص -
وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

27- Longman american idioms dictionary.
تهران: فواد - ۴۰۲ ص - رقی (شمیز) -
۱۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

در این فرهنگ افزون بر ۴۰۰۰ اصطلاح، مربوط به لهجه آمریکایی زبان انگلیسی با توضیحات و مثال‌های مختلف گردآمده است.

چاپ اول

28- Longman dictionary of english language and culture.
تهران: قصه پرداز - ۱۵۹۰ ص -
وزیری (کالینگور) - ۶۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

چاپ اول

29- Longman handy learner's dictionary.
تهران: پرهام - ۵۷۶ ص - جیبی (شمیز) - چاپ اول

چاپ اول

30- Longman handy learner's dictionary.
تهران: گلستان کتاب - ۵۲۸ ص -
پالتویی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه

چاپ اول

31- Longman handy learner's dictionary of american english.
تهران: پرهام - ۵۳۲ ص - جیبی (شمیز) - چاپ اول

32- Oxford elementary learner's dictionary.
ویراستار: Angela Crawley
تهران: یادواره کتاب - ۳۷۲ ص - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - ۵۰۰۰ نسخه

33- Oxford elementary learner's dictionary.
.. تهران: صدای ماسر - ۴۲۸ ص -
رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۶۴۹۳-۲۸-۵

چاپ اول

34- Oxford elementary learner's dictionary 2001.
ویراستار: Angela Crawley
تهران: پیکان - ۴۹۰ ص - پالتویی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۱۲۸-۰

چاپ اول

35- Oxford learner's pocket dictionary.
تهران: بدیهه - ۳۹۰ ص - پالتویی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

36- Oxford learner's pocket dictionary.
تهران: دانش یکی - ۴۹۰ ص -
پالتویی (شمیز) - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه

دستور زبان انگلیسی

۴۲۵

۳۷- آزمون‌های سراسری زبان انگلیسی: با پاسخ‌های تشریحی از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۹ به انضمام ۷۰۰ تست تفکیکی دستور...

اکبر میرحسینی، حسین وثوقی - تهران: علوی - ۵۱۰ ص - وزیری (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۱۰-۱۱۱-۸

چاپ اول

۳۸- آموزش گام به گام زبان انگلیسی (۳) سال سوم متوسطه.
منصور احمدی - تهران: آزمون - ۱۹۲ ص - وزیری (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۷۲۱-۵

چاپ اول

۳۹- با Get و Take مکالمه انگلیسی را سریع بیاموزید.
محمود سمیعی نصر - تهران: رهنما - ۱۶۶ ص - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۳۶-۸

مجموعه حاضر مشتمل بر اصطلاحات رایج و مکالمات روزمره است که ترجمه فارسی جملات و عبارات انگلیسی نیز به چاپ رسیده است. مکالمات کتاب در دو بخش 'Get' و 'Take' فراهم آمده است؛ بدین صورت که در هر بخش کاربرد گوناگون هر دو فصل با توضیحات مورد نظر درج گردیده است.

۴۰- پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی انگلیسی (۱) پیش‌دانشگاهی.

ایرج آقای - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۱۲۰ ص - وزیری (شمیز) - ۳۷۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۵۲-۱۹۵-۲

۴۱- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید.
عبدالصمد تمدن - تهران: آزمون - ۲۶۴ ص - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۲۰۰۰۰ نسخه

شابک:

۹۶۴-۳۶۱-۱۵۵-۱

۴۲- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش-دانشگاهی.

عبدالصمد تمدن - تهران: آزمون - ۱۶۰ ص - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۲۰۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۷۱۳-۴

۴۳- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش-دانشگاهی.

عبدالصمد تمدن - تهران: آزمون، بوستان - ۱۶۰ ص - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۷۱۳-۴

۴۴- خودآموز و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی (۲) دوره پیش-دانشگاهی شامل: ترجمه ...

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۲۰۸ ص - وزیری (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۵-۹

۴۵- خودآموز و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم نظام جدید.

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۷۶ ص - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۸۵-X

۴۶- خودآموز و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم نظام جدید.

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۷۶ ص - وزیری (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۸۵-X

۴۷- درس به درس، نکته به نکته در ۱۵۰۰ تست طبقه‌بندی شده زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ...
خلیل رشتی، مهراں معماری - قم: چاپخانه صدوق قم - ۱۴۰ ص - وزیری (شمیز) - ۲۰۰۰ نسخه

۴۸- راهنما و خودآموز گام به گام زبان (۲) دوره پیش‌دانشگاهی.
عباس صفی - تهران: نور گیتی - ۲۳۲ ص - وزیری (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه

۹۶۴-۷۰۹۳-۰۶-X

۴۹- راهنمای کامل Modern english.

مارسلا فرانک؛ مترجم: نادر محمدزاده - تهران: رهنما - ۲۵۲ ص - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ دوم
عنوان به لاتین:
Modern english: a practical reference guide
شابک: ۹۶۴-۶۰۵۴-۶۵-X

۵۰- راهنمای کامل Modern english.

مارسلا فرانک؛ مترجم: نادر محمدزاده - تهران: رهنما - ۲۵۲ ص - جلد دوم - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ دوم
عنوان به لاتین:
Modern english: a practical reference guide
شابک: ۹۶۴-۶۰۵۴-۶۶-۸

۵۱- زبان انگلیسی (۱) نظری، فنی و حرفه‌ای. کار دانش ویژه دانش‌آموزان سال اول دبیرستان (نظام جدید).

پرویز بیرجندی - تهران: زم‌ندگان اسلام - ۲۸۳ ص - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۳-۴۰-۱

چاپ اول

۵۲- زبان انگلیسی (۳) نظری، فنی و حرفه‌ای. کار دانش ویژه دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان ...

پرویز بیرجندی - تهران: زم‌ندگان اسلام - ۱۳۸ ص - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۳-۹۳-۲

چاپ اول

۵۳- زبان انگلیسی اول دبیرستان (کتاب تمرین).

محمدرضا نیکام - تهران: سرا - ۱۶۰ ص - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۰۶۰۶-۸-۵

۵۴- زبان انگلیسی 'حای': کلیه

ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و نهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۰- گنج آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها ...
حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۶۸
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و هشتم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۱- گنج آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها ...
حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۶۸
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و دوم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۲- گنج آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها ...
حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۶۸
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و یکم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۳- گنج آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها ...
حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۶۸
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۴- گنج آزمون انگلیسی
مخصوص سوم راهنمایی:
جدیدترین تمرینات و نمونه
سوالات انگلیسی شامل: صدها ...
حمید خزایی. - تهران: جماران. - ۱۶۸
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ بیست و ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

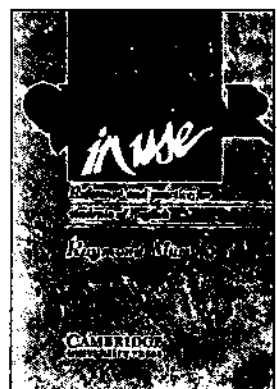
ص. - وزیر (شمیز) - ۶۹۰۰ ریال -
چاپ نوزدهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Ganjazmoon english
language questions
۹۶۴-۹۱۳۳۲-۳-۲
شابک:

۸۵- مجموعه تستهای موضوعی
زبان انگلیسی.
محسن چاوشی، سمید طبرستانی. -
تهران: سیرنگ. - ۲۵۶ ص. - رحلی.
(شمیز) - ۲۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۹۵۲-۱۰۰۰

۸۶- مجموعه طبقه‌بندی شده
زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی و
۲: طبقه‌بندی شده بر اساس هر
درس همراه با سوالات ...
گردآورنده: بهروز مرادآبادی، علیرضا
یوسف‌زاده. - تهران: کانون فرهنگی
آموزش. - ۲۰۴ ص. - رحلی (شمیز) -
۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۰۵۵۰۰

87- Basic grammar in
use.
Raymond Murphy - تهران:
قلمستان هنر. - ۲۶۴ ص. - وزیر
(شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه

کتاب حاضر شامل نکات گرامری زبان
انگلیسی است که به زبان ساده انگلیسی
- همراه با تصاویر و تمرینات متعدد و
متنوع - برای زبان آموزان به چاپ
رسیده است.

88- English grammar
digest.
Turdy Arounson - تهران: زبان
مال. - ۵۹۲ ص. - رحلی (شمیز) -
۱۹۸۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰
نسخه

89- English grammar in
use: a self - study
reference and practice

چاپ اول
Raymond Murphy - تهران:
استیری. - ۳۶۰ ص. - وزیر (شمیز) -
۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۵۰۰
نسخه

90- English sentence
structure.
Robert Krohn [et al] - تهران:
صفار. - ۲۰۶ ص. - وزیر (شمیز) -
۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۹۷۳-۶۲-۷

چاپ اول
91- English sentence
structure.
Robert Krohn [et al] - تهران:
هوفن. - ۲۲۰ ص. - وزیر (شمیز) -
۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۳۵۳-۰۱-۴

چاپ اول
92- English sentence
structure.
Robert Krohn [et al] - تهران:
جهان نو. - ۲۲۰ ص. - وزیر (شمیز) -
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۳۵۳-۰۱-۴

93- Essential grammar in
use: a self-study
reference and practice
book for elementary
students of
Raymond Murphy - تهران:
زبان مال. - ۲۰۴ ص. - وزیر (شمیز) -
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰
نسخه

چاپ اول
94- A first book in
comprehension, precis
and composition.
L.G. Alexander - تهران:
فرهنگ زبان. - ۱۲۸ ص. - رقصی
(شمیز) - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول /
۳۰۰۰ نسخه

95- Grammar in use.
Raymond Murphy - تهران:
قلمستان هنر. - ۳۲۲ ص. - وزیر

(شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول
96- How to prepare for
the TOEFL test of
english as a foreign
language.
Pamela Sharpe - ویراستار:
تهران: یک مشاور. - ۶۱۶ ص. - وزیر
(شمیز) - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول
97- Modern english:
exercises for non-native
speakers:sentences and
complex structur.
Marcella Frank - تهران:
محدث. - ۲۰۸ ص. - جلد اول. - وزیر
(شمیز) - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول
98- Modern english:
exercises for non-native
speakers:sentences and
complex structur.
Marcella Frank - تهران: تکرم.
محدث. - ۲۰۸ ص. - جلد اول. - وزیر
(شمیز) - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰
نسخه

چاپ اول
99- Modern english:
exercises for non-native
speakers:sentences and
complex structur.
Marcella Frank - تهران:
محدث. - ۱۸۲ ص. - جلد دوم. - وزیر
(شمیز) - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول
100- Modern english:
exercises for non-native
speakers:sentences and
complex structur.
Marcella Frank - تهران: تکرم.
محدث. - ۱۹۲ ص. - جلد دوم. - وزیر
(شمیز) - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰
نسخه

چاپ اول
101- A practical english
grammar exercises 1.
A.V. A.J. Thomson
Martinet - تهران: صبح صادق. -

۱۸۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول
102- A practical english
grammar exercises 2.
A.V. A.J. Thomson
Martinet - تهران: صبح صادق. -
۲۰۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

کارتبرد زبان انگلیسی معیار
۲۲۸

چاپ اول
۱۰۳- انگلیسی برای دانشجویان
رشته آموزش و پرورش پیش
دبستانی و دبستانی.
منصور کوشا؛ مترجم: حسن سلیمانی،
مژگان حسن‌زاده. - تهران: یک زبان. -
۲۰۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۷۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۳۳-۵-۲

۱۰۴- انگلیسی در سفر: مکالمات
و اصطلاحات روزمره انگلیسی با
ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با
القای فارسی ...
گردآورنده: حسن اشرف‌الکتابی. - تهران:
استاندارد. - ۲۵۳ ص. - رقصی (شمیز) -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۰۱-۹

۱۰۵- انگلیسی در سفر: مکالمات
و اصطلاحات روزمره انگلیسی با
ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با
القای فارسی ...
حسن اشرف‌الکتابی. - تهران: استاندارد.
- ۲۳۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۰۰۰۰
ریال. - چاپ بیست و هشتم / ۵۰۰۰
نسخه
عنوان به لاتین:

English on trip
۹۶۴-۹۱۳۴۰-۷-۲
شابک:

چاپ اول
۱۰۶- بررسی آثار ترجمه شده
اسلامی = ۲ A study of transla
علی‌اکبر عقیلی‌آشتیانی. - قم: انصاریان.
- ۱۳۳ ص. - وزیر (شمیز) - چاپ اول
/ ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۸-۱۶۶-۱

۱۰۷- بررسی ترجمه انگلیسی متون اسلامی.

حسین الهی قمشای. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۷۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

A study of english translation of islamic texts
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۳۹-۲

۱۰۸- جملات کلیدی زبان انگلیسی = Key sentences of english.

منوچهر سرخابی. - تهران: رهنما. - ۲۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۵۳-۸۸-۹

۱۰۹- خواندن متون انگلیسی عمومی.

فریده پورگیو، ... (و دیگران) مترجم: کوروش فرخبخش، لیلا روحی. - تهران: شجاع. - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Reading through reading general english for university...
شابک: ۹۶۴-۹۳۳۷۷-۲-۰

۱۱۰- خودآموز انگلیسی برای عموم.

امیدعلی پوی پوی. - تهران: رجبی. - ۱۲۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۲۱۰۰۳-۶

۱۱۱- دیالماچ = The interpreter تشریح رموز صحبت کردن و درک مطالب زبان انگلیسی.

مجتبی مدرس تهرانی. - تهران: قدم به قدم. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۳۰۰ ریال. - چاپ اول /

۱۱۲- راهنمای جامع انگلیسی برای دانشجویان علوم اجتماعی.

مترجم: نادر محمدزاده. - تهران: یک

زبان. - ۱۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for the students of social science 11
شابک: ۹۶۴-۹۲۰۳۳-۱-۱

۱۱۳- راهنمای کامل انگلیسی آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی.

مترجم: راحله قنبری، بهناز ربیعی. - تهران: اتحاد. - ۱۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۰۲۰۱۹-X

۱۱۴- راهنمای کامل انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی عمران.

مترجم: مسعود هاشمی، فاطمه ربیعی، بتول سوری. - همدان: دانشجو. - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for students of civil engineering
شابک: ۹۶۴-۵۷۹۳-۰۹-۹

۱۱۵- راهنمای کامل انگلیسی برای دانشجویان کامپیوتر.

منوچهر حقانی: مترجم: حسین کرابی. - همدان: دانشجو. - ۳۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

A guide to for english for computer science
شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲۰۶۳-۲

۱۱۶- راهنمای کامل خواندن از طریق خواندن = Reading throug reading for university students.

پرویز بیرجندی: مترجم: محسن مبارکی، جواد عزیزی، شبو شریعتی. - تهران: شجاع. - ۲۹۶ ص. - (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۳۳۷۷-۶-۳

۱۱۷- راهنمای کامل زبان انگلیسی برای دانشجویان علوم انسانی ۲.

مهدی نوروزی، ... (و دیگران) مترجم:

پروانه دیجوریان. - همدان: دانشجو. - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for the students of humanities
شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲۰۶۲-۸

۱۱۸- راهنمای کامل زبان انگلیسی برای دانشجویان رشته کامپیوتر.

منوچهر حقانی: مترجم: حسین کرابی. - همدان: دانشجو. - ۱۹۳ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for the students of computer
شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲۰۶۴-۴

۱۱۹- راهنمای کامل و ترجمه متون زبان خارجی تخصصی (۲) (رشته ادبیات فارسی).

رضا نیلی پور، منوچهر جعفری: مترجم: ابوالحسن هاشمی نژاد. - همدان: دانشجو. - ۳۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۹۳-۱۱-۰

۱۲۰- راهنمای یادگیری زبان انگلیسی در برنامه ریزی آموزشی درسی.

نیره سنایی: مترجم: ابوالفضل ارجمند. - تهران: استاد احمد مطهری. - ۱۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۴۲۶-۰۰۱

۱۲۱- زبان تخصصی علوم سیاسی و روابط بین الملل.

پرویز علوی. - تهران: علوم نوین. - ۱۵۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۳۳-۳۳-۷

۱۲۲- گسترش مهارتهای خواندن = Developing reading skills intermed-late.

لیسندا مبارک کاستاین، لوییز هیراسوا: مترجم: نادر محمدزاده. - تهران: رهنما. - ۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Developing reading skills intermediate
شابک: ۹۶۴-۶۰۵۳-۷۱-۴

۱۲۳- Advanced grammar in use.

Martin . Hewings. - تهران: عباسی. - ۲۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۱۲۴- Attitudes through idioms.

Susan .Thomas Adams Kuder. - تهران: فواد. - ۱۲۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

۱۲۵- A basic course in reading english: for university students.

Abdoljavad Jafarpur .Faranak Sadeghi MohammadHassan Tahririan. - تهران: تکریم. - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

۱۲۶- A basic course in re-ading english: for univer-sity students.

Abdoljavad Jafarpur .Faranak Sadeghi MohammadHassan Tahririan. - تهران: ادبستان. - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

۱۲۷- Cambridge prepar-ation for the TOEFL test.

Robert Gear Jolene Gear. - تهران: زبان پژوه. - ۵۶۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

۱۲۸- Communicating in english examples and models.

Walter Matreyek. - تهران:

شجاع. - ۱۶۸ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). - ۴۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

۱۲۹- Concord.

Abbas Horri. - تهران: هوای تازه. - ۶۴ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۷۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۰۸-۴

۱۳۰- East. west: basic student book.

Alison .Kathleen Graves Rice. - تهران: زبانسرا. - ۱۲۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۱۳۱- East. west: basic workbook.

David.P. Rein. - تهران: زبانسرا. - ۶۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۱۳۲- East. west: student book.

David.P. .Kathleen Graves Rein. - تهران: زبانسرا. - ۱۲۸ ص. - جلد اول. - رحلی (شمیز). - (دوره) ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۱۳۳- East. west: work-book.

Kathleen .David.P. Rein Graves. - تهران: زبانسرا. - ۵۶ ص. - جلد اول. - رحلی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۱۳۴- Elementary interm-ediate advanced stories.

L.A. Hill. - تهران: تکریم. - ۱۹۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

۱۳۵- An elementary text-book of english for

Taher Sarhadi. - تهران: ناقوس. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۹۷-۱۹-۷

۱۳۶- English 900.

قم: یاقوت. - ۱۲۶ ص. - رقی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

نسخه.

۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

137- English 900.

قسم: یاقوت. - ۱۲۸ ص. - جلد اول. -
رقعی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول
۵۰۰۰ / نسخه.

138- English for students of civil engineering.

Mohammad Azmi. تهران:
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم
انسانی دانشگاهها (سمت). - ۳۳۴ ص. -
وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ
چهارم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:
انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی
عمران
شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۰۹۶-۱

139- English for students of industrial engineering.

Mohammad Fallahi Moghimi. تهران:
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم
انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۶۸ ص. -
وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ
سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:
انگلیسی برای دانشجویان رشته مهندسی
صنایع: تحلیل سیستمها
شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۱۹۷-۶

140- English for students of midwifery.

Minoo Varzegar. تهران:
سازمان مطالعه و تدوین کتب
علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۲۸ ص. -
وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. -
نسخه.

عنوان به فارسی:
انگلیسی برای دانشجویان رشته مامایی
شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۲۸۴-۳

چاپ اول

141- English today!: workbook.

D.H. Howe. تهران: صبح صادق.
- ۶۴ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

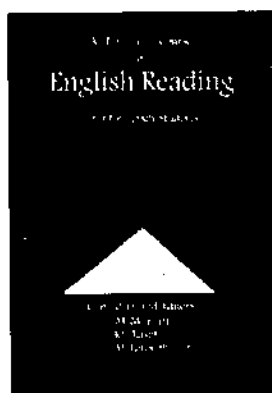
142- Essential words for the TOEFL.

Steven J. Matthiesen. تهران:
بلادی. - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز). -

خالدین. - ۱۲۶ ص. - وزیری (شمیز). -
۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

زبان انگلیسی عمومی ویژه دانشجویان
شابک: ۹۶۴-۵۷۲۷-۲۱-۹

کتاب متضمن شرح و توضیح واژگانی
است که برای زبان آموزان سطح
پیشرفته، برای امتحان 'تافل'، فراهم
آمده است. این مجموعه در قالب ۳۰
درس تدوین گردیده به این ترتیب که
ابتدا کلیه واژگان مورد نظر، یک جا به
چاپ می‌رسد، سپس مترادفها، تلفظ،
کاربرد اسمی و صفتی یا قیدی آن درج
می‌گردد و در انتها چند پرسش چهار
گزینه‌ای از آن واژگان فراهم می‌آید.

چاپ اول

148- International 5.

Abbas Horri. تهران: هوای تازه.
- ۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۲۱-۱

چاپ اول

149- International 6.

Abbas Horri. تهران: هوای تازه.
- ۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی:
اینترنشنال ۶

شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۲۲-X

چاپ اول

150- International express ways.

Steven J. Bill Bliss. تهران: سبند. - ۱۸۸ ص. -
وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

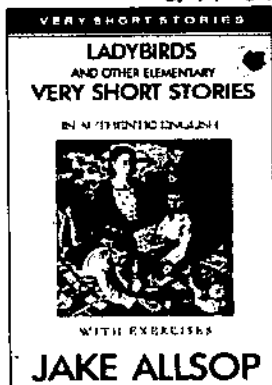
151- Introductory steps to understanding.

L.A. Hill. تهران: فرهنگسرای
زبان. - ۲۴۰ ص. - رقمی (شمیز). -
۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

152- Ladybirds and other elementary very short stories.

Jake Allsop. تهران: قلمستان
هنر. - ۹۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب برای زبان آموزان سطح
متوسط به چاپ رسیده و در آن یازده
داستان کوتاه به زبان انگلیسی فراهم
آمده است. در بخش دوم کتاب تمرینات
متعدد، مربوط به هر یک از داستانها،
گنجانده شده است.

153- Longman preparation course for the TOEFL test: teacher's manual.

Deborah Phillips. تهران:
اشتیاق. - ۱۱۲ ص. - رحلی (شمیز). -
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

154- Look ahead: classroom course: upper intermediate.

Andy Carolyn Jones. تهران: رهنما. - ۶۴ ص. -
وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

155- Move up: advanced practice book.

Diana Simon Greenall. تهران: رهنما. - ۹۶ ص. -
وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

156- Move up: elementary practice book A.

تهران: رهنما. - ۹۲ ص. - وزیری
(شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /

۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

157- Move up: elementary practice book B.

Simon Greenall. تهران: رهنما.
- ۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

158- Move up: elementary students book B.

Simon Greenall. تهران: رهنما.
- ۷۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

159- Move up: pre-intermediate practice book A.

Liz Driscoll. تهران: رهنما. - ۵۶ ص.
- وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

160- Move up: pre-intermediate students book A.

Simon Greenall. تهران: رهنما.
- ۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

161- Move up: pre-intermediate students book B.

Simon Greenall. تهران: رهنما.
- ۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

162- Move up: pre-intermediate students book B.

Liz Driscoll. تهران: رهنما. - ۵۶ ص.
- وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

163- Move up: starter: practice book.

Diana Simon Greenall. تهران: رهنما. - ۸۰ ص.
- وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ

اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

164- Move up: starter: student's book.

Simon Greenall - تهران: رهنما.

۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

165- N.I.E english series.

Abbas Horri - تهران: هوای تازه.

هستان. - ۶۸ ص. - جلد دهم. - رقی

(شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول /

۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۲-۳

چاپ اول

166- New headway english course.

John Soars, Liz Soars

تهران: واداد. - ۸۸ ص. - رقی (شمیز).

۲۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰

نسخه.

چاپ اول

167- New headway english course: preintermediate: student's book.

John Soars, Liz Soars

تهران: غزل سرا. - ۱۶۰ ص. - رقی

(شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /

۵۰۰۰ نسخه.

168- New headway: english course intermediate workbook.

John Soars, Liz Soars

تهران: زبانسرا. - ۸۰ ص. - رقی

(شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ سوم /

۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

169- Ntc's preparation for the TOEFL: test of english as a foreign language.

Enid Milda Broukal

Nolan Woods - تهران: روزنه

دانش. - ۲۵۲ ص. - وزیری (شمیز).

۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰

نسخه.

چاپ اول

170- 101 american english idioms understanding and speaking english like an american.

Harry Collins - تهران: صبح

صادق. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز).

۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

171- 1100 words you need to know.

Murray Bromberg - تهران:

تکریم. - ۲۸۲ ص. - وزیری (شمیز).

۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

172- Pair work: elementary to pre-intermediate.

تهران: معلم. - ۱۰۸ ص. - جلد اول.

رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم

۳۰۰۰ / نسخه.

173- Pair work: elementary to pre-intermediate.

تهران: معلم. - ۱۰۸ ص. - جلد دوم.

رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم

۳۰۰۰ / نسخه.

چاپ اول

174- The preparation course for M.A (E.L.L.) entrance examination.

Kian Pishkar - تهران: رهنما.

۲۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

آمادگی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات

انگلیسی

شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۴۲-۲

175- Reading for general english.

[etal] Farideh Pourgive

تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب

علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۱۴

ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. -

چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

خواندن متون انگلیسی عمومی

شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۳۱۰-۳

176- Rebecca.

Daphne DuMaurier: باز نویسی:

Margaret Turner - تهران:

فرهنگ زبان. - ۱۴۴ ص. - رقی

(شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم /

۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

ربه کا

177- Scientific english readings.

Akbar Mahdi Sajadian

Mirhassani - تهران: زبانکده.

۲۲۴ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز).

۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰

نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۰۰-۷

178- Scottforesman parade.

ChristineKay Williams

تهران: شکوه اندیشه. - ۹۲ ص. - جلد

سوم. - رقی (شمیز). - چاپ دوم /

۱۰۰۰۰ نسخه.

179- Scottforesman parade: workbook.

ChristineKay Williams

تهران: شکوه اندیشه. - ۸۰ ص. - جلد

سوم. - رقی (شمیز). - چاپ دوم /

۱۰۰۰۰ نسخه.

180- A selection of philosophical works.

Mohsen Jahangiri - تهران:

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم

انسانی دانشگاهها (سمت). - ۲۲۶ ص. -

وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ

سوم / ۷۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

برگزیده متون فلسفی

شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۳۵۱-۷

181- Sky jack!

Tim Vicary - تهران: فرهنگستان

زبان. - ۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰

ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

هوایماربایی

182- Spectrum: a communicative course in english.

DonaldR.H. David.P. Rein

Byrd - تهران: شکوه اندیشه. - ۱۲۶

ص. - جلد پنجم. - رقی (شمیز). -

چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

183- Street talk-3 the best of american idioms.

David Burke - تهران: محدث.

۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، اصطلاحات و واژگان مربوط به انگلیسی آمریکایی در قالب متن‌های متنوع و دیالوگ‌های مختلف، نیز تمرینات متعدد آموزش داده می‌شود.

184- Success at english.

Zahra Reza Vahdani

Safavi - تهران: لوی نور. - ۱۹۶

ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. -

چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۰۶۳-۸۷-X

چاپ اول

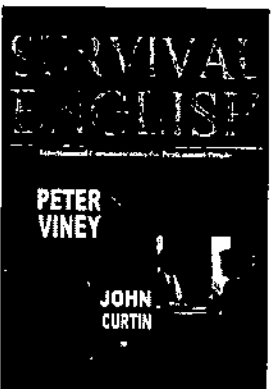
185- Survival english: students book.

John Curtin Peter Viney

تهران: رهنما. - ۱۰۴ ص. - وزیری

(شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول /

۱۰۰۰۰ نسخه.

در کتاب حاضر، برخی از گفت و گوهایی رایج و روزمره در زبان انگلیسی، با تصاویر متعدد رنگی و تمرینات مختلف آموزش داده می‌شود. پایان کتاب، شامل ارجاعات مربوط به گرامر و واژه‌نامه انگلیسی - فرانسه است.

چاپ اول

186- Teach english a training course for teachers trainer's handbook.

Adrian Doff - تهران: فواد. - ۲۸۶

ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

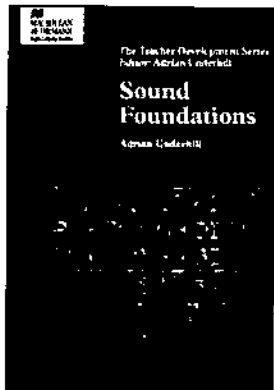
چاپ اول

187- The teacher development series sound foundations.

Adrian Underhill

تهران: فواد. - ۱۲۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰

ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب مباحث بنیادی علم "صداشناسی" در حوزه زبان و فعالیت‌های گوناگون بصری و شنوایی، به زبان انگلیسی تشریح می‌شود. بدین ترتیب، نگارنده در این نوشتار سعی دارد ابزار و شیوه‌هایی در اختیار مخاطبان قرار دهد که به گسترش یادگیری و بالا بردن کیفیت آگاهی منجر شود.

چاپ اول

188- Vocabulary builder.

Bernard Seal - تهران: تکریم.

۹۶ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز).

۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.

کاربرد زبان آلمانی معیار

۳۲۸

چاپ اول

189- Moment mal! lehrwerk fur deutsch als fremdsprache: arbeitsbuch 1.

[etal] Christiane Lemcke

تهران: گوهرین. - ۱۷۶ ص. - رقی

(شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

190- Moment mal! lehrwerk fur deutsch als fremdsprache: lehrbuch 1.

[etal] Martin Muller

تهران: گوهرین. - ۱۲۸ ص. - رقی

(شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

191- Stufen international 2: wörterheft vokabeln im

تهران: فلستان هنر. - ۸۸ ص. - رقی

(شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول /

۱۱۰۰۰ نسخه.

192- Stufen international
2: Zusatzubungen.

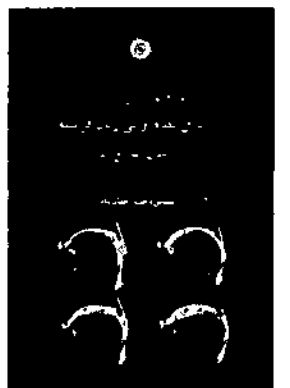
چاپ اول

تهران: قلمستان هنر. ۸۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.

نظامهای نوشتاری و واج شناسی
زبان فرانسوی

چاپ اول

۱۹۳- اشتباهات فارسی زبانان در یادگیری نظام آوایی زبان فرانسه و راههای تصحیح آنها. سیمین دخت جهان‌نمائونیراستار: علی‌اکبر رزنام. - تهران: مرکز نشر دانشگاهی. - ۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۷۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۱-۰۹۹۹-۱

نگارنده هدف از تالیف کتاب را چنین عنوان کرده است: آنچه در این کتاب مختصر مشکلات فارسی زبانان در یادگیری نظام آوایی زبان فرانسه نامیده شده عمده‌ترین مشکلاتی است که طی سال‌ها تدریس متوجه آنها شده بودم و برخی از آنها را در حالت مقایسه دو زبان به صورت نظری در تحقیقات خود یافته بودم. هدف نگارنده از نوشتن این کتاب کمک به آسان کردن رفع این مشکلات است. از این رو، وی مشکلات یاد شده را در دو حوزه مطرح می‌سازد که عبارت‌اند از: ۱- اشکالات مربوط به مختصات تلفظی آواها، ۲- اشکالات مربوط به ویژگی‌های تونیزی آواها در هجاهای روش پیشنهادی نگارنده برای رفع مشکلات بدین قرار است: ۱- 'شنا کردن' گوش زبان‌آموز نسبت به آوای مورد نظر، ۲- توانا ساختن زبان آموز به تشخیص 'آوای فرانسه از آوای فارسی' نزدیک به آن، ۳- آموزش نحوه 'تولید' آوای فرانسه به زبان آموز.

زبان فرانسوی - واژه‌نامه‌ها

چاپ اول

۱۹۴- فرهنگ فارسی - فرانسه. ژیلبرت لازارباهمکاری: مهدی قوام‌نژاد. - تهران: بلادی. - ۳۹۰ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Dictionnaire persan - francis

چاپ اول

۱۹۵- فرهنگ فرانسه - فارسی. ابراهیم کاظمی‌اسفه، ... (و دیگران). - تهران: رهنما. - ۱۶۱۲ ص. - رقی (گالینگور). - ۵۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Dictionnaire Francais - Persan

شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۲۹-۵

زبانهای رومانیایی و روتورو ماتیکی

چاپ اول

۱۹۶- مکالمات روزمره تایلندی - فارسی بانضمام: فرهنگ مکالمات در موقعیتهای گوناگون با ترجمه فارسی، ... محسن دلورزی. - تهران: اشراقی. - ۳۰۴ ص. - رقی (شمیز). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۶-۵۸-۲

زبان یونانی

۱۹۷- مکالمات روزمره یونانی - فارسی. کیویرت یارسای باهمکاری: فریبرز مرندی. - تهران: اشراقی، صفار. - ۲۸۳ ص. - رقی (شمیز). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۶-۱۰-۸

زبانهای هند و اروپای شرقی

۱۹۸- روسی در سفر: مکالمات روزمره روسی با تلفظ فارسی و اعراب. محمدرضا محمدی، جان‌الله کریمی.

مطهر، عبدالصاحب سلیمانی‌نژاد. - تهران: استاندارد. - ۲۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۳-۲

چاپ اول

۱۹۹- فرهنگ روسی - فارسی. کلیف سوواتزیر نظر: جی.ای. وسکاتیان. - تهران: صبح صادق. - ۸۷۲ ص. - رقی (گالینگور). - ۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۳۶۱-۱-۸

چاپ اول

۲۰۰- مکالمات روزمره روسی به فارسی. محمدرضا ولی‌نژادخیابانی. - تهران: اشراقی، صفار. - ۳۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۶-۱۶-۷

زبان عربی

چاپ اول

۲۰۱- آموزش تکمیلی عربی ۱ برای سال اول دبیرستان ... محمدرضا واعظی. - تهران: نغمه. - ۲۲۳ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۵۶-۰۱-X

چاپ اول

۲۰۲- آموزش تکمیلی عربی از پایه تا کنکور برای دوره کامل دبیرستان ... علی باقری. - تهران: نغمه. - ۵۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۸۶-۴-۹

۲۰۳- آموزش عربی (۳) شامل: ترجمه متن، توضیح قواعد همراه با تمرینهای نمونه ... رضا اکبری. - تهران: مبتکران. - ۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۸۶-۱۲۲-۱

۲۰۴- آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول دبیرستان. مجید نوری. - تهران: آزمون، گلستان. - ۱۸۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۷۱۵-۰۰

۲۰۵- آموزش گام به گام عربی (۳) سال سوم نظام جدید. مجید نوری. - تهران: آزمون، گلستان. - ۱۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ بیست و دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۱-۱۱۹-۵

چاپ اول

۲۰۶- اسم، توابع و انواع اعراب (عربی). سهیلا خاکباز. - تهران: مشاوران آموزش. - ۱۰۸ ص. - بالتوی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۹-۳-۳

۲۰۷- پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی ۱ و ۲) پیش‌دانشگاهی. عیسی متقی‌زاده، حمیدرضا میرجامی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش، انتشارات مدرسه. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۱۹۹-۶

۲۰۸- پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۲) نظام جدید. ابانر عیابی، قادر پریز، اسحاق بلندنظر. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش، انتشارات مدرسه. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۱۹۳-۷

۲۰۹- پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۴) علوم انسانی. پرویز قادر، اسحاق بلندنظر، زهرا خطیبی‌راد. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش، انتشارات مدرسه. - ۱۲۰ ص. - وزیری (مقوایی). - ۳۶۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۵۳-۱۹۳-۵

۲۱۰- ترجمه مغنی الادیب نموداری. قم: حقوق اسلامی. - ۳۳۶ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۵۰-۰۶-۸

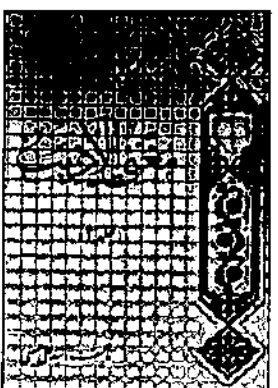
چاپ اول

ترجمه باب اول از 'مغنی الادیب'، شامل ترجمه متن عربی، روایات آیات و شواهد است که همراه با اعراب‌گذاری به چاپ رسیده است. یادآور می‌شود باب اول 'مغنی الادیب' به بحث حروف و احکام آن در علم نحو اختصاص دارد.

چاپ اول

۲۱۱- ترجمه و توضیح مغنی الادیب. علی حسینی. - قم: دارالتفسیر. - ۴۱۶ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۹۸-۵۶-۱

جلد دوم و سوم از 'مغنی الادیب' که همراه با ترجمه و شرح به چاپ رسیده عمدتاً به مختصات زبان عربی و توضیحات صرفی و نحوی آن اختصاص دارد. در این اثر، به تفصیل درباره عبارات، کاربرد واژگان، افعال و اسامی سخن به میان می‌آید و طی آن شواهد و

امثلة قولون، از جمله امار عربی، برای ادای مقصود درج می گردد.

چاپ اول

۲۱۲- ترجمه و توضیح معنی-
الادیب.

علی حسینی. - قم: دارالتفسیر. - ۲۸۰ ص. - جلد سوم. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۹۸-۵۷-X

۲۱۳- تست کامل عربی.

محمد طالقانی. - قم: سابقون. - ۱۳۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۷۹۳-۶-۹

چاپ اول

۲۱۴- راهنمای جامع المنهج القويم لتعليم لغة القرآن الكريم: راه مناسب فراگیری زبان قرآن کریم.

ساریه ملحق دوست. - تهران: اتحاد. - ۸۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به عربی:
الهدایة الجامع المنهج القويم لتعلم لغة القرآن الكريم
شابک: ۹۶۴-۵۶۰۲-۲۰-۳

۲۱۵- راهنمای کامل المنهج القويم.

صفر فلاحی. - قم: حقوق اسلامی. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۱۸-۷-۸

۲۱۶- زبان قرآن: صرف مقدماتی.

حمید محمدی. - قم: دارالمعلم. - ۲۱۶ ص. - جلد سوم. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۷۶-۷۳-۱

چاپ اول

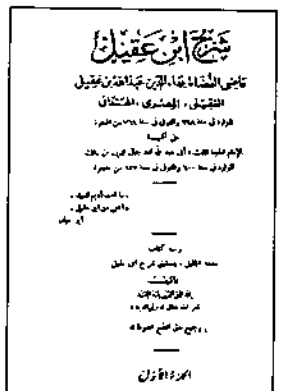
۲۱۷- شرح ابن عقیل (جلد ۲ - ۱).

قم: وفایی. - ۲۰۸ ص. - وزیری (گالینگور). - (نوره) ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۱۳-۴۱-۴

۲۱۸- شرح ابن عقیل (جلد ۴ - ۳).

قم: وفایی. - ۲۶۸ ص. - وزیری (گالینگور). - (نوره) ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۱۳-۴۱-۴

چاپ اول

ابن عقیل (۶۹۸ - ۷۶۹ م) از مشاهیر علم نحو و قاضی القضاة مصر بوده که در این اثر شرحی بر آلفیه ابن مالک نگاشته است. این شرح در چهار جزء فراهم آمده است. جزء نخست شامل مختصات صرف، جزء دوم به مباحث نحو، جزء سوم به مباحثی چون حرف جر، اضافه، اعمال مصدر و نظایر آن، و جزء چهارم به اسم‌های غیر منصرف، تصرف افعال و همانند آن اختصاص دارد.

چاپ اول

۲۱۹- شرح صمدیه.
ابومهدی. - قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی. - ۳۰۶ ص. - رقی (گالینگور). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۷۰-۱۸۱-X

چاپ اول

۲۲۰- صرف و نحو عربی به انضمام تمرینهای زیاد و تستهای مطروحه تستهای موضوعی ...
مراد ریاحی. - تهران: اندیشه خرداد. - ۳۱۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۳۰۹۳-۰۰۶

چاپ اول

۲۲۱- عربی (۱) سال اول دبیرستان شامل: آموزش کامل کتاب، حل تمرینات و تستهای تفکیکی یا پاسخ تشریحی.
حجت‌الله گنجی. - تهران: منشور دانش.

۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۳۰-۱۵-۵

۲۲۲- عربی (۳) سال سوم دبیرستان شامل: آموزش کامل کتاب، حل تمرینات و تستهای تفکیکی یا پاسخ تشریحی.
حجت‌الله گنجی. - تهران: منشور دانش.

۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ نوزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۳۰-۱۷-۱

۲۲۳- عربی اول راهنمایی یا اینگونه پیام‌ریم (خودآموز).

قاسم کریمی. - تهران: زیتون، واحد کتاب. - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۴۴-۵۴-۳

۲۲۴- عربی به زبان ساده شامل: ۶۰ تمرین و حدود ۱۴۰۰ سؤال چهارگزینه‌ای با پاسخهای کلیدی و تشریحی.

ایاد فیلی. - تهران: مبتکران. - ۵۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهل و یکم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۸۶-۰۲۲-۵

چاپ اول

۲۲۵- علامات الترقيم (الدوالی) قديما و حديثا "طروحه اوليه".
محمدرضا مامقانی. - قم: مولود کیمه. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۳۳-۱۵-۵

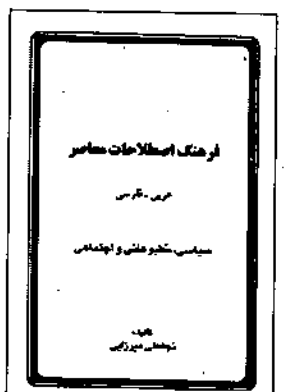

کتاب حاضر که به زبان عربی تدوین شده مربوط به علایم نقطه‌گذاری و نشانه‌های اختصاری زبان عربی است که در دو فصل فراهم آمده است. فصل نخست به آن دسته از علاماتی اختصاص دارد که نزد قداما کاربرد داشته

و در فصل دوم چگونگی استفاده از علامات نزد معاصران، شرح داده می‌شود.

چاپ اول

۲۲۶- فرهنگ اصطلاحات معاصر: عربی - فارسی: سیاسی، مطبوعات و اجتماعی.
تجفلی میرزایی. - قم: دارالتقاین. - ۶۰۰ ص. - رقی (گالینگور). - ۳۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۲۳-۵۳-۸

این فرهنگ مشتمل بر اصطلاحات و عبارات عربی است که بسیاری از اصطلاحات، واژگان و عبارات امروزی و رایج را شامل می‌شود و اغلب، مفاهیم و زمینه‌های سیاسی، اجتماعی و مطبوعاتی را در برمی‌گیرد. بدین ترتیب در برابر هر یک از مدخل‌ها که به ترتیب الفبای تدوین شده، معانی فارسی آن نیز ذکر می‌گردد. در ابتدای کتاب، نحوه استفاده از این فرهنگ، همچنین فهرست منابع و مآخذ آن درج گردیده است.

چاپ اول

۲۲۷- فرهنگ صبا: عربی - فارسی.
مصطفی رحیمی‌نیا. - تهران: صبا. - ۸۰۶ ص. - بالتویی (گالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۳۸-۴۱-۰

چاپ اول

۲۲۸- فرهنگ معاصر عربی - فارسی.
آذرتاش آذرنوش. - تهران: نشر نی. - ۸۲۰ ص. - رحلی (گالینگور). - ۷۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۷۲-۵۵-۵

فرهنگ معاصر

عربی - فارسی

آذرتاش آذرنوش

ناشر: نشر نی

آذرتاش آذرنوش این فرهنگ را براساس فرهنگ عربی - انگلیسی 'هانس هاور' - محقق آلمانی - به فارسی ترجمه کرده است. هانس هاور ابتدا در سال ۱۹۵۲ فرهنگ عربی - آلمانی را فراهم آورد؛ سپس در سال ۱۹۶۱ ترجمه انگلیسی آن را نیز منتشر ساخت. نگارنده در برگردان این فرهنگ به فارسی، کوشیده است معادل‌هایی مقبول در فارسی معاصر بیابد و علاوه بر آن حدود ۵۰۰۰ واژه و اصطلاح جدید را نیز بیان افزوده است.

چاپ اول

۲۲۹- کتاب عربی کنکور.
محسن مسودی، فرخناز فیاض‌بخش. - تهران: فیاض‌بخش. - ۲۱۲ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۸۲۰-۴-۱

۲۳۰- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش عربی (۱ و ۲ و ۳).
ناصر ساجد. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۲۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۱۵۲-۲

۲۳۱- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش عربی پیش‌دانشگاهی انسانی (۱ و ۲) شامل: ترجمه کلمه‌های تازه، متن و ...
رضا اکبری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۲۲ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۰۵۲-۳

چاپ اول

۲۳۲- مفاهیم عربی سوم راهنمایی.

book 185
Teach english a training course for teachers trainer's handbook 186
The teacher development series sound foundations 187
Vocabulary builder 188
آزمون‌های سراسری زبان انگلیسی: پاسخ‌های تشریحی از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۹ به انضمام ۷۰۰ تست تفکیکی دستور... ۳۷
آموزش تکمیلی عربی ۱ برای سال اول دبیرستان... ۲۰۱
آموزش تکمیلی عربی از پایه تا کنکور برای دوره کامل دبیرستان... ۲۰۲
آموزش عربی (۳) شامل: ترجمه متن، توضیح قواعد همراه با تمرینهای نمونه... ۲۰۳
آموزش گام به گام زبان انگلیسی (۳) سال سوم متوسطه ۲۸
آموزش گام به گام زبان فارسی (۱) سال اول نظام جدید ۷
آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول دبیرستان ۲۰۳
آموزش گام به گام عربی (۳) سال سوم نظام جدید ۲۰۵
آشناسی و واج‌شناسی زبان انگلیسی ۱۷ اسم، توابع و انواع اعراب (عربی) ۲۰۶
استباهات فارسی‌زبانان در یادگیری نظام آوایی زبان فرانسه و راههای تصحیح آنها ۱۹۳
اصطلاحات رایج در گفتگوهای روزمره خیابانی و مقدمهای بر درک فیلمهای سینمایی... ۱۸
انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی ۱۰۳
انگلیسی در سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ واژه‌ها با الفبای فارسی... ۱۰۵-۱۰۴
با Get و Take مکالمه انگلیسی را سریع بیاموزید ۳۹
بررسی آثار ترجمه شده اسلامی = ted islamic texts 2 A study of transla ۱۰۶
بررسی ترجمه انگلیسی متون اسلامی ۱۰۷
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی انگلیسی (۱) پیش‌دانشگاهی ۴۰
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۱ و ۲) پیش‌دانشگاهی ۲۰۷
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۲) نظام جدید ۲۰۸
پرسشهای چهارگزینه‌ای و پاسخهای تشریحی عربی (۳) علوم انسانی ۲۰۹
ترجمه معنی الادبی «نوماری» ۲۱۰
ترجمه و توضیح معنی الادبی ۲۱۱-۲۱۲
تسریکی استانبولی در سفر:

Move up: elementary practice book B 157
Move up: elementary students book B 158
Move up: pre-intermediate practice book A 159
Move up: pre-intermediate students book A 160
Move up: pre-intermediate students book B 161-162
Move up: starter: practice book 163
Move up: starter: student's book 164
N.I.E english series 165
New headway english course 166
New headway english course: pre-intermediate: student's book 167
New headway: english course intermediate work - book 168
Ntc's preparation for the TOEFL: test of english as a foreign language 169
101 american english idioms understanding and speaking english like an american 170
1100 words you need to know 171
Oxford elementary learner's dictionary 32-33
Oxford elementary learner's dictionary 2001 34
Oxford learner's pocket dictionary 35-36
Pair work: elementary to pre-intermediate 172-173
A practical english grammar exercises 1 101
A practical english grammar exercises 2 102
The preparation course for M.A. (E.L.L.) entrance examination 174
Reading for general english 175
Rebecca 176
Scientific english readings 177
Scottforesman parade 178
Scottforesman parade: workbook 179
A selection of philosophical works 180
Sky jack! 181
Spectrum: a communicative course in english 182
Street talk-3 the best of american idioms 183
Stufen international 2: wörterheft vokabeln im ... 191
Stufen international 2: zusatzubungen 192
Success at english 184
Survival english: students

26
Essential grammar in use: a self-study reference and practice book for elementary students of ... 93
Essential words for the TOEFL 142
Exercises in reading comprehension 143
504 absolutely essential words 144
A first book in comprehension, precis and composition 94
The godfather: level 4 145
Grammar in use 95
The grass is singing: level 5 146
How to prepare for the TOEFL test of english as a foreign language 96
An integrative course in english reading for university students 147
International 5 148
International 6 149
International express ways 150
Introductory steps to understanding 151
Ladybirds and other elementary very short stories 152
Language testing: a concise collection for ... 6
Linguistic terms and concepts 3
Longman american idioms dictionary 27
Longman dictionary of english language and culture 28
Longman handy learner's dictionary 29-30
Longman handy learner's dictionary of american english 31
Longman preparation course for the TOEFL test: teacher's manual 153
Look ahead: classroom course: upper intermediate 154
Modern english: exercises for non-native speakers: sentences and complex structures 97-98-99-100
Moment mal! lehrwerk fur deutsch als fremdsprache: arbeitsbuch 1 189
Moment mal! lehrwerk fur deutsch als fremdsprache: lehrbuch 1 190
Move up: advanced practice book 155
Move up: elementary practice book A 156

الکتابی، مینا اشرف‌الکتابی - تهران: استاندارد - ۲۸۰ ص - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Yolculukta istanbul turkcesi
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۰۲-۷
۲۳۶- مکالمات روزمره ترکی استانبولی با تفصیل راه‌نما و مطالبی درباره کشور ترکیه
ذبیح‌الله بیات: با همکاری: محمدعلی پاکزاد - تهران: اشراقی - ۲۵۶ ص - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۹۶۶-۰۳-۵
نمایه عنوان
Advanced grammar in use 123
Attitudes through idioms 124
A basic course in reading english: for university students 125-126
Basic grammar in use 87
Cambridge dictionary of american english 24
Cambridge preparation for the TOEFL test 127
Communicating in english examples and models 128
Concord 129
Course in phonetics 4
East. west: basic student book 130
East. west: basic workbook 131
East. west: student book 132
East. west: workbook 133
Elementary intermediate advanced stories 134
An elementary textbook of english for ... 135
English 900 136-137
English for students of civil engineering 138
English for students of industrial engineering 139
English for students of midwifery 140
English grammar digest 88
English grammar in use: a self - study reference and practice ... 89
English pronouncing dictionary 25
English sentence structure 90-91-92
English today!: workbook 141
English vocabulary in use

اسحاق بلندنظر، ناصر ذبیحی - تهران: ایندوسازان - ۱۷۶ ص - وزیر (شمیز) - ۸۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۱۹۱-۴

چاپ اول

۲۳۳- النحو الواضح فی قواعد اللغة العربیة
علی جازم، مصطفی امین - تهران: الحوراء - ۳۳۳ ص - وزیر (کالینگور) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

چاپ اول

۲۳۴- نصوص و اخبار سیاسی لطلاب اللغة العربیة
حسن حکیم - قم: اتمه (ع) - ۱۶۰ ص - وزیر (شمیز) - ۶۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۷-۰۱۲-۱

مخاطبان اصلی این کتاب زبان آموزان عربی هستند که طی آن اخبار مختلفی از کشورهای گوناگون - بعضاً کشورهای مسلمان - بازگو می‌گردد و در زیرنویس نیز معانی واژگان و اصطلاحات دشوار به زبان فارسی فراهم می‌آید بدین ترتیب زبان آموزان با معانی پارامی از عبارات و اصطلاحات رایج سیاسی و روزمره آشنا می‌شوند. در انتهای کتاب واژه‌نامه عربی به فارسی درج گردیده است.

زبانهای اورال آسیایی، سیبریایی و دراویدی ۳۲۲

۲۳۵- ترکی استانبولی در سفر: Yolculukta istanbul turkcesi
مکالمات و اصطلاحات روزمره ترکی استانبولی یا ...
تهیه و تنظیم: شمعان آزادی‌کناری، زودیکران (با همکاری: حسن اشرف -

۱۵۱-۱۲۳	فرهنگسرای زبان: تهران	۱۱۹-۱۱۸-۱۱۷-۱۱۵-۱۱۴	رجبی: تهران	۱۹۳	قوام‌نژاد، مهدی	۱۹۶	دلورزی، محسن
۱۶	فرهنگها: تهران	۱۱۰	رزمندگان اسلام: تهران	۱۹۵	کاظمی اسفند، ابراهیم	۱۱۷	دیجوریان، پروانه
۱۸۶-۱۲۳-۲۷-۲۶-۸-۳	فواد: تهران	۵۲-۵۱	روزنه دانش: تهران	۱۱۸-۱۱۵	کرایی، حسین	۲۲۲	ذبیحی، ناصر
۱۸۷		۱۶۹	رهنا: تهران	۲۲۳	کریمی، قاسم	۱۶	ذوالفقاری، بهروز
۲۲۹	فیاض بخش: تهران	۵۰-۴۹-۳۹-۳۴-۱۸-۱۷	آینده سازان: تهران	۱۹۸	کریمی مطهر، جان الله	۱۱۲	ربیمی، بهناز
۱۱۱	قدم به قدم: تهران	۱۵۸-۱۵۷-۱۵۶-۱۵۵-۱۵۴-۱۲۲-۱۰۸	اگه (ع): قم	۱۰۳	کوشا، منصور	۱۱۴	ربیمی، فاطمه
۲۸	قصه پرنار: تهران	۱۵۹-۱۶۰-۱۶۱-۱۶۲-۱۶۳-۱۶۴	اتحاد: تهران	۲۲۲-۲۲۱	گنجی، حجت‌الله	۲۲۷-۸	رجیمی‌نیا، مصطفی
	قلمستان هنر: تهران	۱۹۵-۱۸۵-۱۷۳	ادبستان: تهران	۷	لاجوردی، حسن	۱۹۳	رژدام، علی اکبر
۱۹۲-۱۹۱-۱۵۲-۱۴۶-۱۳۵-۹۵-۸۷		۱۲۷	استاد احمد مطهری: تهران	۱۹۳	لازار، ژیلبرت	۳۷	رشتی، خلیل
	کانون فرهنگی آموزش: تهران	۹۳-۸۸	استاندارد تهران	۱۲۲	مارکاستاین، لیندا	۱۷	روح، پیتراجان
۲۳۱-۲۳۰-۸۶			استیری: تهران	۲۲۵	ماضانی، محمدرضا	۱۰۹	روحی، لایلا
۵۸	کیا: تهران	۱۶۸-۱۳۳-۱۳۲-۱۳۱-۱۳۰	اشتیاق: تهران	۲	ماهر، جان	۲۲۰	ریاحی، مراد
۲۰۵-۲۰۴	گلستان: تهران	۱۷۷	اشراقی: تهران	۱۱۶	مبارکی، محسن	۲۳۰	ساجد ناصر
۳۰	گلستان کتاب: تهران	۲۲۳	الحوراء: تهران	۲۰۷	متقی‌زاده، عیسی	۱۰۸	سرخانی، منوچهر
۱۹۰-۱۸۹	گوهرین: تهران	۲۱۳	امیر کبیر: تهران	۲۰-۱۹	متین، بیحان	۱۰۳	سلیمانی، حسن
۲۳۴-۲۰۳-۲۰-۱۹	مبتکران: تهران	۲۲۰-۵۴	اندیشه خرداد: تهران	۱۲۲-۱۱۲-۵۰-۳۹	محمدرزاده، ناصر	۱۹۸	سلیمانی‌نژاد، عبدالصاحب
۱۸۳-۹۹-۹۷	محدث: تهران	۱۰۶	انصاریان: قم	۳۱۶	محمدی، حمید	۳۹-۱۸	سمیمی نصر، محمود
۱۹۳	مرکز نشر دانشگاهی: تهران	۳۵	بدیده: تهران	۱۹۸	محمدی، محمدرضا	۱۱۳	سوری، بتول
۲۰۶-۵۷	مشاوران آموزش: تهران	۱۹۴-۱۳۲	بلادی: تهران	۲	محمدی شیرمحله، شکوفه	۱۹۹	سواء، کلیف
۱۷۳-۱۷۲	معلم: تهران	۳۳	بوستان: تهران	۱۱۱	مدرس‌تهانی، مجتبی	۵	سیدحنادی، لایلا
۴۶-۴۵-۴۳	منتشران: تهران	۳۱-۲۹	پرهام: تهران	۸۶	مرادآبادی، بهروز	۱۲۰	سنایی، نیره
۲۲۲-۲۲۱-۱۳-۱۲	منشور دانش: تهران	۱۱۲-۱۰۳	پیک زبان: تهران	۱۹۷	مزدی، فریبرز	۹	شاهین، تاروش
موسسه خیریه فرهنگی آموزش شهید		۹۶	پیک مشاور: تهران	۲۲۹	مسعودی، محسن	۱۱۶	شریعتی، شبیو
۶-۵	مهدوی: تهران	۳۴	پیکان: تهران	۳۷	معماری، مهران	۱	صفوی، کورش
۲۲۵	مولود کبیه: قم	۱۵	پیمان: تهران	۵	مهدوی‌نیا، مهدی	۲۸	صفی، عباس
۱۳۵	ناقوس: تهران	۱۳۳-۱۳۲-۱۲۵-۱۰۰-۹۸	تکریم: تهران	۲۰۷	میرجانی، حمیدرضا	۱	صلح‌جو، علی
۲۲۸	نشر نی: تهران	۱۸۸-۱۷۱	جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر	۳۷	میرحسینی، اکبر	۲۱۳	صلح‌دوست، ساربه
۲۰۲-۲۰۱	نغمه: تهران	۲۱۹	انتشارات اسلامی: قم	۲۲۶	میرزایی، نجفعلی	۲۱۲	طالقانی، محمد
۳۸	نور گیتی: تهران	۹	جاولیان: تهران	۵۸	نجفی‌توتانی، زهرا	۸۵	طبرستانی، سعید
واحد کتاب: تهران	زیتون، واحد کتاب	۶۴-۶۳-۶۲-۶۱-۶۰-۵۹	جماران: تهران	۵۸	نوجوان، جمشید	۲۰۸	عباسی، اباندر
۱۶۶	وداد: تهران	۶۵-۶۴-۶۳-۶۲-۶۱-۶۰-۵۹	صبا: تهران	۱۱۷	نوروزی، مهدی	۱۱۶	عزیزی، جواد
۲۱۸-۲۱۷	وقایی: قم	۷۳-۷۲-۷۱-۷۰-۶۹-۶۸-۶۷-۶۶-۶۵	صبح: تهران	۲۰۵-۲۰۴	نوری، مجید	۱۰۶	عقیلی‌اشتیانی، علی اکبر
۱	هرمس: تهران	۷۳-۷۲-۷۱-۷۰-۶۹-۶۸-۶۷-۶۶-۶۵	صبح صادق: تهران	۵۶-۵۵-۵۳	نیکنام، محمدرضا	۱۲۱	علوی، پرویز
۱۶۵	هستان: تهران	۸۴-۸۳	صدای معاصر: تهران	۱۱۹	نیلپور، رضا	۱۰	عمید حسن
۱۶۵-۱۳۹-۱۳۸-۱۲۹	هوای تازه: تهران	۹۱	جهان نو: تهران	۲۰۱	واعظی، محمدرضا	۵۰-۳۹	فرانک، مارسلا
۹۰	هومن: تهران	۳۷	چاپخانه صلوق قم: قم	۳۷	وفاق، حسین	۱۰۹	فرح‌بخش، کوروش
۳۲	یادواره کتاب: تهران	۲۱۵-۲۱۰	حقوق اسلامی: قم	۱۹۹	وسکاتیان، جی‌ای	۲۱۵	فلاحی، صفرا
۱۳۷-۱۳۶	یاقوت: قم	۱۳۷	خالدین: اهواز	۲۰۰	ولی‌نژادخیابانی، محمدرضا	۲۲۹	فیاض‌بخش، فرحناز
		۲۱۲-۲۱۱	دارالتفسیر: قم	۱۱۴	هاشمی، مسعود	۲۲۴	فیلی، ایاد
		۲۲۶	دارالتقلین: قم	۱۱۹	هاشمی‌نژاد، ابوالحسن	۲۰۹	قادر، پریز
		۲۱۶	دارالعلم: قم	۱۲۲	هیراساوا، لوییز	۱۳-۱۲	قاسم‌پورمقدم، حسین
		۲۶	دانش بیگی: تهران	۵۴	یاراحمدی، علیرضا	۱۱۳	قنبری، راحله
		فرهنگستان زبان: تهران	دانشجو: همدان	۸۶	یوسف‌زاده، علیرضا	۳۶-۳۵-۳۴	قنبری، عبدالله

نظریه های فلسفی

۱۰۱

۱- آشنایی با فلسفه.

محسن غرویان. - قم: دارالتقین. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۱۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Introduction to philosophy

شابک: ۹۶۴-۶۸۲۳-۲۲-X

آموزش و پژوهش در فلسفه

۱۰۷

۲- فلسفه سال سوم و پیش-دانشگاهی.

رضا اکبری. - تهران: مبتکران. - ۲۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۳-۷۷-۶

چاپ اول

۳- کنکور علوم انسانی فلسفه و منطق: منطق سال سوم، فلسفه

سال سوم ...

محمد کریمی. - تهران: پیش دانشگاهیان. - ۲۰۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۱۹-۶۲-۳

۴- کنکور علوم انسانی فلسفه و منطق: منطق سال سوم، فلسفه

سال سوم ...

محمد کریمی. - تهران: پیش دانشگاهیان. - ۲۰۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۱۹-۶۲-۳

چاپ اول

۵- مجموعه طبقه بندی شده آموزش فلسفه سال سوم ...

رضا اکبری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۲۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۶۵-۴

هستی شناسی

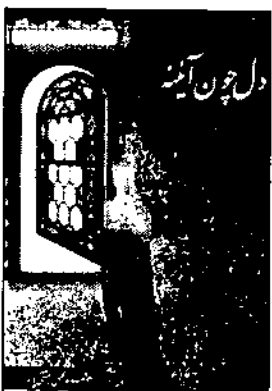
۱۱۱

چاپ اول

۶- دل چون آئینه.

محسن بهشتی پور. - تهران: آینه ادراک.

۲۲۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۶۶-۳-۱

در کتاب حاضر، مطالب پراکنده ای درباره خودشناسی، محیط شناسی، هستی شناسی و افسانه و خرافه، گردآمده است. عناوین برخی از مطالب، بدین قرار است: راز آفرینش، نگاهی کوتاه به خودشناسی و محیط شناسی، رویا و تخیل، نیروهای نامرئی، عشق، جهان بینی، گذشته روح، بازگشت روح، مفهوم زندگی، هارمونی در نظام طبیعت، علوم کیمیاگری، نجوم، تسخیر بیمار، مراحل مدیتیشن، علوم قیافه شناسی و علوم سماوات.

کیهان شناسی (فلسفه طبیعت)

۱۱۲

چاپ اول

۷- انسان و طبیعت (بهران معنوی انسان متجدد).

حسین نصر: مترجم: عبدالرحیم گواهی. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. - ۲۱۶ ص. - رقی (کالینگور). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Ecounter of man and nature man and nature: the spiritual ... شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۹۲۰-۰

مؤلف در این کتاب از طریق مراجعه به

تاریخ علم، فلسفه و دین در غرب، ریشه های تاریخی بحران زیست - محیطی موجود را بررسی کرده توضیح می دهد که این بحران صرفاً نوعی نمود خارجی یک بیماری درونی است که بدون تولد معنوی دوباره انسان غربی اصلاح پذیر نیست.

فنون علوم غریبه برای حصول

کامیابی و سعادت

۱۲۱

۸- نیروی درون (در ادامه کتاب

شفای زندگی).

لوئیز هی: مترجم: اباندر حبیبی نیایویراستار: عبدالحسین آذرنگ. - تهران: دنیای مادر. - ۲۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: You can heal your life

شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸-۵-۳

پیرا روانشناسی و علوم غریبه

۱۲۲

چاپ اول

۹- تجربه نزدیک به مرگ.

بش جین ایدی: مترجم: توراندخت (مالکی) تمدن. - تهران: علم. - ۱۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۷۵۰ نسخه. عنوان به لاتین: Embraced by the light

شابک: ۹۶۴-۴۰۵-۱۱۲-۰

به زعم نگارنده، وی این کتاب را پس از تجربه نزدیک به مرگ به رشته تحریر درآورده است. موضوعات اصلی کتاب عبارتند از: جدا شدن روح از جسم، نگرش به دنیا پس از مرگ، در حضور مسیح، تسلط روح بر جسم، مراسم استقبال ارواح، در حضور فرشتگان و بازگشت به جسم.

۱۰- ۲۲۰ فالنامه نوین حافظ هم تال - هم تقنن شامل: جدیدترین فال از غزلیات ناب و شورانگیز...

شهریار یاریخت. - تهران: ارغوان. - ۲۲۶ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۳۴-۵۸-۵

چاپ اول

۱۱- شگفتیهای عدد هفت در

ادعیه و اذکار.

محسن آشتیانی، مهدی حکیم. - قم: فقه. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۰۹-۱۹-۱

در این کتاب، با استناد به قرآن کریم، احادیث، اذکار و مناجات مختلف مطالبی درباره عدد هفت فراهم آمده است. در بخشی از مقدمه آمده است: از میان اعداد، شماره هفت، از دیرباز مورد توجه اقوام مختلف جهان بوده و اغلب در مورد ایزدی و نیک و گاه نیز در امور اهریمنی و شر به کار می رفته است و در قرآن کریم هم به این عدد که جزء اعداد اول هستند زیاد به کار رفته است. عناوین فصل های کتاب عبارتند از: نگاهی گذرا به عدد هفت در قرآن کریم، عدد هفت در دعاها و اذکار، عدد هفت در بعد بهداشتی انسان که در اذکار انعکاس یافته است، چشم انداز عدد هفت در گفتار نورانی پیامبر اسلام (ص)، جایگاه عدد هفت در مذاهب، عدد هفت در اسبیه و آثار تاریخی و چشم انداز عدد هفت در فرهنگ عامه و ادبیات فارسی و موضوعات مختلف دیگر.

چاپ اول

۱۲- طالع بینی چینی. بانولا دلسبول: مترجم: شهره شیرزادویراستار: منیره امیریان. - تهران: علی. - ۲۵۶ ص. - رقی (شمیز). -

۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:

Complete chinese horoscopes
شابک: ۹۶۳-۹۲۳۵۹-۳-۶

چاپ اول

۱۳- طالع بینی هندی.
کاتاکا: مترجم: سریم لاهه مطبق. -
تهران: شقایق. - ۵۰۴ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
نسخه ۵۰۰۰

عنوان به لاتین:
Dial your birth number: a treatise on numerology
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۲-۷۵-۸

چاپ اول

۱۴- فالنامه حافظ.
شمس الدین محمد حافظ: به اهتمام: حمید
شیرازی. - قم: وثوق. - ۱۲۸ ص. -
جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول
/ نسخه ۵۰۰۰
شابک: ۹۶۳-۷۲۵۰-۰۳-۷

چاپ اول

۱۵- فالنامه حافظ با معنی.
به اهتمام: شهزاد ربانی. - تهران: ابنوس.
- ۲۰۸ ص. - جیبی (سلفون). - ۷۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۳-۶۳۳۳-۱۵-۶

۱۶- یی چینگ به روش ساده:
قدیمی ترین و معتبرترین سیستم
پیشگونی جهان شفاف ترین
پنجوجه به روی تقدیر ...
درتیک سورل، امی ماکس سورل: مترجم:
بهمن ستوچی، بهداد ستوچی. - تهران:
دایره. - ۳۱۲ ص. - رقی (شمیز). -
۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:

The I ching made easy
شابک: ۹۶۳-۶۸۳۹-۳۱-X

روایاها و رازوارهها

۱۷- تعبیر خواب ابن سیرین.
محمد بن سیرین ابن سیرین: به اهتمام: علی
صادق. - تهران: نمونه. - ۳۳۸ ص. -
جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ
شانزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۵۵۳۲-۱۲-۷
۱۸- تعبیر خواب ابن سیرین.
محمد بن سیرین ابن سیرین: به اهتمام: علی
صادق. - تهران: نمونه. - ۳۳۸ ص. -
جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ
هفدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۲-۱۲-۷

۱۹- تعبیر خواب ابن سیرین.
محمد بن سیرین ابن سیرین. - تهران: هاد.
- ۳۶۴ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۰۰۰
ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۶-۳۷-۵

۲۰- تعبیر خواب ابن سیرین.
محمد بن سیرین ابن سیرین. - تهران: هاد.
- ۳۶۴ ص. - وزیری (سلفون). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۶-۰۰۰-۶

چاپ اول

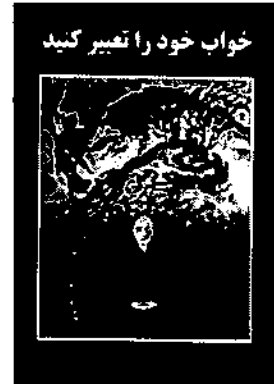
۲۱- تعبیر خواب ابن سیرین.
حبیب بن ابراهیم تغلیسی. - تهران: نور
گیتی. - ۳۰۲ ص. - جیبی (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۷۰۹۴-۰۹-۴

چاپ اول

۲۲- تعبیر خواب نوین: خواب
خود را تعبیر کنید.
محمد مهدی علیخواه. - تهران: جمال -
الحق. - ۳۶۰ ص. - جیبی (سلفون). -
۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۶۷۱-۳۵-۳

چاپ اول

۲۳- خواب خود را تعبیر کنید.
محمد مهدی علیخواه. - تهران: جمال -
الحق. - ۲۷۲ ص. - جیبی (شمیز). -
۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۶۷۱-۳۳-۵

در این مجموعه، چگونگی تعبیر خواب
ذیل این عناوین به طبع رسیده است:
اعضای بدن در خواب، ضعف، بیماری،
زخم و درد اعضای بدن، دین انواع
حیوانات، گوشت، پوست و استخوان
آنها، دین انواع درختان میوه، گلها و
گیاهان، جواهرات و سنگهای قیمتی،
خوراکی ها، اشیاء و موضوعات
مختلف.

۲۴- رویا از نظر دین و
روانشناسی.
محمد رضا رضوان طلب زیر نظر: علی
قاسمی، عبدالله زندیه. - قم: ثقی. - ۲۵۲
ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۴۸۵۰-۲۵-۴

چاپ اول

۲۵- کلیات تعبیر خواب.
حبیب بن ابراهیم تغلیسی. - قم: ائمه (ع).
- ۵۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۶۷۰-۱۳-X

چاپ اول

۲۶- کلیات تعبیر خواب ابن
سیرین و دانیال پیامبر.
محمد بن سیرین ابن سیرین. - تهران:
فرهنگ جامع. - ۳۳۲ ص. - وزیری
(سلفون). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۲-۳۹-۶

چاپ اول

۲۷- کلیات تعبیر خواب ابن
سیرین و دانیال پیغمبر.
محمد بن سیرین ابن سیرین. - قم:
لاهیجی. - ۲۶۸ ص. - جیبی (شمیز). -
۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۷۰۳۸-۰۳-۳

۲۸- کلیات تعبیر خواب از دانیال
پیغمبر و ابن سیرین.
حبیب بن ابراهیم تغلیسی. - قم: نشاط. -
۳۵۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال.
- چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۳۳۳-۰۵-۵

چاپ اول

۲۹- کلیات کامل تعبیر خواب محمد
ابن سیرین و دانیال پیغمبر (ع).
حبیب بن ابراهیم تغلیسی. - تهران:
گنجینه. - ۵۸۰ ص. - جیبی (سلفون). -

۹۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۶۱۲-۸۲-۹

دیگر نظامها و مکاتب فلسفی

چاپ اول

۳۰- ادبیات پسامدرن.
پیام یزدانجو. - تهران: نشر مرکز. - ۲۹۲
ص. - رقی (شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۳۰۵۵۸۸-۳

نگارنده در ابتدای کتاب اذعان می دارد
که 'پسامدرن' تعریف صریح و سر راستی
ندارد و برداشت واحد و قاطعی از آن در
بین نیست و از این رو مقوله 'ادبیات
پسامدرن' نیز از آن قاعده مستثنا نخواهد
بود. با این نگرش، نویسنده قصد دارد
بخشی از ابهام های مربوط به 'پسامدرن'
را برطرف نموده برای آشنایی بیشتر
مخاطبان با این مقوله، مهم ترین نوشته ها
از نویسندگان برجسته - در حوزه
پسامدرن - را گردآوری و ترجمه نموده
است. با این همه، مجموعه حاضر بیشتر
مربوط به ادبیات داستانی است که طی
آن گزاشی از تاریخچه ادبیات پسامدرن،
نگرشی به دیدگاه های گوناگون درباره
آن، و نقد و نظریه های در خصوص
پسامدرن به دست داده می شود. مترجم
در ابتدای نوشتار 'پسامدرن' را امری نا
به هنگام معرفی می کند؛ یعنی امری
فرا تر از انتظار، چیزی پیش بینی ناپذیر،
ناگهانی، نامناسب و نا به هنگام... این
که پسا مدرنیته وضعیت روشنی نیست،
البته ریشه در ابهام مدرنیته دارد. هیچ
حد فاصل دقیقی میان سنت و مدرنیته،
یا مدرنیته و پسا مدرنیته وجود
ندارد. نقادی پسامدرن نقادی نسبی
نگرانه و تکثر باورانه است، و از این رو هر
نقدی بر مدرنیته، نقدی بر سنت نیز
خواهد بود. پسامدرن، اساسا، سیر خطی
سنت - مدرنیته - پسا مدرنیته را انکار

می کند... مقالات کتاب در سه بخش
'گزارش'، 'نگرش' و 'نقادی' فراهم آمده
است. در بخش 'گزارش' و 'نگرش'
شش مقاله به چاپ رسیده که به ترتیب
عبارت اند از: 'ادبیات داستانی پسامدرن /
لری مک کافری'، 'شعر و داستان
پسامدرن: حلقه های به هم پیوسته / فرد
مورامارکو'، 'داستان پسامدرنیستی،
داستان علمی - تخیلی و سیرپانک /
برایان مک هیل'، 'پسا مدرنیسم، طنز،
اثر لذت بخش / اومبرتو اکو'، 'ادبیات
بازپرووری: داستان پسامدرنیستی / جان
بارت' و 'عشق و مرگ در نوشتار
پسامدرنیستی / برایان مک هیل'. در
بخش نقادی نیز مقالاتی از آستون
کانور، 'رالف کوهن'، 'دایان الام'، 'لیندا
هاجن' و 'توماس داچرتی' به طبع رسیده
است.

چاپ اول

۳۱- فلسفه قدرت.
عباس نبوی. - تهران: سازمان مطالعه و
تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها
(سمت). - ۵۰۰ ص. - وزیری (شمیز). -
۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:

Philosophy of power
شابک: ۹۶۳-۳۵۹۱-۳۷۲-X

نوشتار حاضر، پژوهشی است درباره یکی
از ارکان فلسفه سیاسی یعنی 'فلسفه
قدرت' که طی نه فصل سامان یافته
است. مخاطبان در این کتاب ضمن
آشنایی با دیدگاه برخی فلاسفه و جامعه-
شناسان سیاسی، نظریات و اندیشه های
اسلامی را در باب فلسفه قدرت - همراه
با شواهد و مستندات تاریخی - بی می-
گیرند. عناوین فصل های کتاب عبارتند
از: 'محدوده و مروری تاریخی بر فلسفه
قدرت'، 'چستی (ماهیت) قدرت'، 'منابع
تولید قدرت'، 'روش های تولید قدرت'،
'جمع جبری قدرت'، 'مزینها و اهداف
قدرت'، 'اخلاق قدرت'، 'مهار و توزیع
قدرت' و 'مشروعیت قدرت'.

چاپ اول

۳۲- بررسی رفتار در روانشناسی تربیتی.

حسین کریمیان - قم: مدین - ۱۳۶
ص. - رقصی (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

The study of behavior in educational psychology

شابک: ۹۶۴-۶۶۴۲-۲۸-۳

موضوع رفتار در علم روانشناسی تربیتی در این کتاب طی پنج فصل تشریح شده است. نگارنده بر این باور است علوم رفتاری تلاشی علمی است در توصیف رفتار انسان، توضیح رفتار انسان، پیش‌بینی رفتار و نهایتاً تصحیح رفتار انسان. وی ابتدا نظریه‌های مهم مکتب رفتارگرایی (همچون: شرطی-سازی کلاسیک، واتسون، نورانلیک، و اسکیز) را توضیح می‌دهد؛ سپس عوامل تشکیل دهنده رفتار را تشریح می‌نماید. در فصل سوم تأثیر یادگیری و انگیزش در رفتار دانش آموزی بررسی می‌شود و دو فصل بعدی با این عناوین فراهم می‌آید: مسائل و مشکلات رفتاری در دانش آموزان و انواع روش‌های تغییر در رفتار دانش آموزان.

۳۳- روان‌شناسی عمومی.

حمزه گنجی - تهران: بشت - ۳۹۲ ص.
- وزیر (شمیز) - ۱۹۰۰۰ ریال - چاپ
سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

General psychology

شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۰۸-۵

چاپ اول

۳۴- زمینه روانشناسی هیلگارد.
ریتا انکینسون، ... (دیگران): مترجم:
حسن رفیعی: ویراستار: ناهید حجازی -

تهران: ارجمند - ۷۶۰ ص. - جلد اول -
رحلی (شمیز) - ۲۹۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Hilgard's introduction to psychology

شابک: ۹۶۴-۶۰۹۵-۵۲-۲

در ویرایش دوازدهم از زمینه روان-شناسی هیلگارد مباحثی درباره پیشرفت‌های استفاده از فنون PET، CAT و MRT در مطالعه فرآیندهای عصبی یادگیری، حافظه، حس و ادراک تشریح شده است. عناوین فصل‌های کتاب عبارت‌اند از: ماهیت روان‌شناسی، فرآیندهای زیستی و رشدی، رشد روانی، فرآیندهای حسی، ادراک، هوشیاری و حالات تغییر یافته آن، یادگیری، یادآوری و تفکر، حافظه، تفکر و زبان. در پایان کتاب واژه‌نامه و نمایه موضوعی به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۳۵- فرهنگ روان‌شناسی واژه‌ها و اصطلاحات روان‌شناسی و زمینه‌های وابسته: فارسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی.

گردآورنده: ابوالفضل خلیلی - تهران: پیوسته - ۷۹۶ ص. - وزیری (گالینگور).
۶۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Dictionary of psychology: English - persian, persian -

شابک: ۹۶۴-۷۰۹۱-۰۰-۱

۳۶- کنکور مکاتبه‌ای آموزش و سنجش روان‌شناسی سال سوم نظام جدید.

مهوش سلیمانی، مهرو اسدی: ویراستار:
زهرا نجفی‌توانی - تهران: کید - ۱۱۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه

شابک:

۹۶۴-۶۰۲۵-۱۷-۵

چاپ اول

۳۷- یونگ: قدم اول.

مگی هاید: مترجم: نورالدین رحمانیان: نقاش: مایکل مک‌گینس - تهران: شیرازه - ۱۷۲ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Introducing jung

شابک: ۹۶۴-۶۵۷۸-۶۵-۹

در کتاب شرح کوتاهی درباره زندگی و آثار کارل گوستاو یونگ (۱۸۷۵-۱۹۶۱) فراهم آمده است. یکی از دست-آوردهای عمده یونگ آن بود که پرسش‌هایی اساسی درباره مذهب و روح را که قریب نادیده گذاشته بود، وارد روان‌شناسی کرد. نگارنده در این کتاب ضمن بررسی و تحلیل نظریه‌ها و دیدگاه‌های او، دلائل گسست وی از فروید و راه‌های شناخت ضمیر ناخودآگاه را بیان می‌کند. در این کتاب علاوه بر آن، تعلق خاطر یونگ به بحث روان-شناسی مذهب، کیمیاگری و ستاره-شناسی، طالع‌بینی، ای چینگ و پدیده‌های دیگری که در روزگاری نه چندان دور از جانب همکاران وی و جامعه علمی مطرود بودند به بحث گذاشته می‌شود. این کتاب یکی از مجموعه کتاب-های 'قدم اول' است که همراه با تصاویر متعدد به طبع رسیده است.

ادراک حسی، حرکت، هیجانات و سائقه‌ها

چاپ اول

۳۸- ترس را تجربه کنیم! و به هر تقدیر دست به اقدام زنیم!
سوزان جفر: مترجم: فروزان گنجی‌زاده - تهران: نسل نوآندیش - ۲۸۰ ص. -

رقصی (شمیز) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

Feel the fear and do it anyway

شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۶۹-۲

مولف در این کتاب از عوامل ایجاد ترس و نگرانی در جنبه‌های مختلف زندگی سخن گفته سپس همراه با تمرین‌ها و رهنمودهایی چگونگی رها شدن از قید ترس و جایگزین ساختن ایمان و قدرت را یادآور شده است.

هوش، عقل و قوای ذهنی

چاپ اول

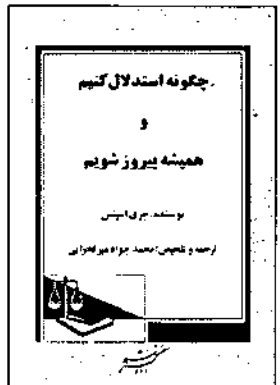
۳۹- چگونه استدلال کنیم و همیشه پیروز شویم؟

جری اسپینس: مترجم: محمدجواد میرفخرایی - تهران: دادگستر - ۲۸۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

How to argue and win every time

شابک: ۹۶۴-۶۳۵۲-۶۸-۵

نگارنده در این کتاب، با استناد به اصول روان‌شناسی، نحوه برخورد و ایجاد ارتباط روانی - عاطفی با دیگران را توضیح می‌دهد. وی ابتدا علل بحث و استدلال را بیان می‌دارد؛ سپس مطالبی چون: زمان

بحث کردن، قدرت گوش دادن، قدرت تعصب، و فضل فروشی را بازگو می‌کند. پی‌ریزی استدلال، چگونه استدلال کنیم؟، استدلال با کسانی که دوستانان داریم و نحوه بحث و استدلال با بچه‌ها از دیگر مباحث این کتاب هستند.

روانشناسی ناخودآگاه و دگرگونی حالت ضمیر

چاپ اول

۴۰- اسرار خواب و رویا: چگونه یک خواب را تفسیر علمی کنیم؟
دیوید ملبورن، کیت هرن: مترجم: مرجان موینیا: ویراستار: مهرداد پورعلم - تهران: اسورا - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:

The dream oracle

شابک: ۹۶۴-۷۳۱۶-۰۰-۳

نگارنده ابتدا نکاتی درباره توانایی‌ها و کارکردهای نیروهای ناخودآگاه مطرح می‌سازد؛ سپس شرح و توضیح خواب و رویا را با این موضوعات فراهم می‌آورد: خلاقیت و ناخودآگاه، تخیل، تجسم و انتظار، انواع خواب، ستاره‌شناسی، شگون، تیلاری کاذب و خواب‌های مختلف و تعبیر خواب.

روانشناسی افتراقی و روانشناسی رشد

چاپ اول

۴۱- ابی کوچک آرامش: گزینش از اشعار دانو برای درک آرامش.
پل ویلسون: مترجم: چیتا یثربی - تهران: نامیلا - ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه

شابک:

۹۶۴-۷۱۴۴-۰۸-۳

آبی کوچک آرامش متضمن اشعاری است برگرفته از آیین داتو که به کوشش یک زوج از استادان آیین فن، یعنی 'لوتیا' و 'یل ویلسون' فراهم آمده است. از نگاه آیین 'داتو' هدف انسان واقعی، یکی شدن با داتو است که این امر خود مستلزم آن است که نباید برای رسیدن به آن متحمل رنج و زحمت شد، بلکه باید از طبیعت و تمام نیروهایی که در اختیار است به گونه شایسته استفاده نمود. مترجم کتاب خاطر نشان می کند که کتاب در عین کوچکی، سرشار از کشف لحظه های بکر شاعرانه، برای دستیابی به آرامش و شادمانی درونی و در نتیجه ارائه تعریفی از مفهوم خوشبختی است؛ برای نمونه: اضطراب تو از آن چیزی است که قرار است در آینده اتفاق بیفتد؛ چیزی که شاید هرگز اتفاق نیفتد؛ به فکر امروز باش چون آینده، خود از خوشتن، مراقبت خواهد کرد.

چاپ اول

۴۲- روانشناسی کودکان عقب مانده ذهنی و روشهای آموزش آنها. - مریم سیف ترافی، عزت الله نادری. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Psychology and education of mentally retarded children

شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۳۷۲-۶

هدف از نگارش این کتاب، معرفی ویژگی های کودکان عقب مانده ذهنی، همچنین نحوه برقراری ارتباط با آنان است که برای معلمان مدارس، مشاوران، روان شناسان، مددکاران، والدین و دانشجویان رشته های روان شناسی و توان بخشی طی شش فصل فراهم آمده است. عناوین فصل های کتاب عبارتند از: تاریخچه عقب ماندگی ذهنی و بیان برخی مفاهیم اساسی، کودکان عقب مانده ذهنی، ویژگی های کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر و تربیت پذیر و چگونگی طراحی و برنامه های آموزشی آنان، عقب مانده های ذهنی چند منظی و چگونگی آموزش آنان، چگونگی بازپروری توانایی های ذهنی - روانی کودکان عقب مانده ذهنی همراه با توصیه های پیش گیری.

چاپ اول

۴۳- عشق های آتشین پیوندهای دلنشین. - علیرضا کیوان داریان. - تهران: کتاب فرزانه. - ۲۹۸ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۳۳۹-۰۶-۸

نظریه های شخصیت

دوان شولتز، مترجم: یوسف کریمی، [و دیگران]. - تهران: آرسباران. - ۶۲۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Theories of personality

شابک: ۹۶۴-۹۰۵۱۰-۰۶-۶

روانشناسی عملی

چاپ اول

۴۵- آیین دوست یابی. - دیل کارنگی، مترجم: جهانگیر افخمی. - تهران: آیار. - ۳۷۹ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

How to win friends and influence people

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۳۶-۰۹-۹

آیین دوست یابی پیش تر با عنوان آیین دوست یابی: چگونه می توان دوست یافت و در مردم نفوذ کرد به چاپ رسیده بود.

در این کتاب، نگارنده با استفاده از اصول روان شناسی و روان شناسی اجتماعی

نکاتی در باب رموز موفقیت، نفوذ اجتماعی، روش های متابعت و هم رنگ کردن افراد را بیان می کند. فن جلب همکاری و رفتار با مردم، 'سیر و سلوک با مردم'، یک طریقه مطمئن و آسان در مهارت گفت و گو، فن جلب همکاری و دوستی با افراد، چگونه از دشمن ترشی بیره یزیم، اگر اشتباه کردید قبول کنید در اشتباهید، روش دیگری در مورد موفقیت و پیروزی و روش هایی برای جلب همکاری با دیگران، عناوین برخی مطالب این کتاب است.

۴۶- برنامه ریزی عصبی - کلامی. - ان. ال. پی. - روانشناسی جدید شخصیت موفق.

جوزف اوکانر، جان سیمور، مترجم: مهدی قراجه داغی، نویراستار: شهلا ارزنگ. - تهران: البرز. - ۳۲۰ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Introducing neuro-linguistic programming

شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۱۶۲-۰۰

چاپ اول

۴۷- بلندترین گام به سوی آرامش. - امیر دانش زاده. - کاشان: مجمع متوسلین به آل محمد (ص). - ۱۸۲ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۶۷-۰۷-۶

مؤلف در این کتاب با استفاده از تجربیات خود و یافته های علم روان شناسی، رهنمودهایی در باب خودسازی و کسب آرامش روحی و روانی فراهم آورده، همچنین شیوه برقراری ارتباط با دیگران را شرح داده است. برخی مباحث کتاب بدین قرار است: شیوه مثبت اندیشی،

محرک های هیجانی، تفاوت های

روحی افراد، ایجاد اطمینان در طرف مقابل، شنیدن پویا، اصول ارتباطات و زبان بدن.

۴۸- به سوی کامیابی: قدم های بزرگ. - آنتونی رابینز، مترجم: مهدی مجرذاده - کرمانی. - تهران: راه بین. - ۴۰۰ ص. - جلد چهارم. - جیبی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Giant steps

شابک: ۹۶۴-۶۲۷۶-۰۳-۰

۴۹- به سوی کامیابی: نیروی عظیم درونی را فعال کنید.

آنتونی رابینز، مترجم: مهدی مجرذاده - کرمانی. - تهران: راه بین. - ۳۱۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Awaken the giant within

شابک: ۹۶۴-۶۲۷۶-۰۳-۴

۵۰- پیام آیتوس: اندیشه های نیروبخش.

آنتونی رابینز، جوزف مک لندون، مترجم: مهدی مجرذاده - کرمانی. - تهران: راه بین. - ۲۶۴ ص. - بیاضی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۷۶-۰۷-۵

۵۱- جادوی فکر بزرگ. - دیوید جوزف شوارتز، مترجم: زنا بخت - آورویراستار: محمود میرزاده. - تهران: فیروزه. - ۳۰۸ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The magic of thinking big

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۸۵-۰۰-۲

۵۲- خرد در گذر زمان: حقایق جاودان در حیات انسانها. - وین دایر، مترجم: عبدالله ابتهاج. - تهران:

شرکت سهامی انتشار. - ۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Wisdom of the ages: a modern master brings ...

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۰۶۱-X

چاپ اول

۵۳- خودیاری و خوددرمانی روانی (خاطرات و تجربیات ده سال روان درمانی یک روان پزشک). - مارتین شیارذ، مترجم: علی اندیشه. - تهران: قارار. - ۱۲۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۷۶۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۳۵-۳۱-۳

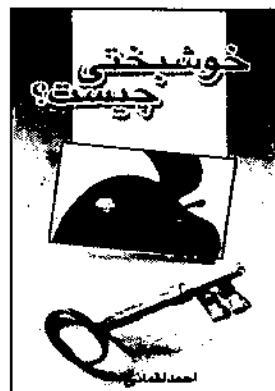

کتاب حاضر، خاطرات و تجربیات ده سال روان درمانی 'مارتین شیارذ' (۱۹۳۳) است که در شانزده فصل تدوین شده است. وی در این کتاب برای رفع ناراحتی های درونی افراد ابتدا از طریق تجزیه و تحلیل وضعیت موجود، منشا پیدایش حالت هایی چون ترس، احساس شرم و خجالت، مشکلات جنسی و هیجانات درونی را شناسایی می کند. سپس براساس نمونه های روش رفتار درمانی، تمرین هایی را فراهم می آورد. برخی عناوین کتاب بدین قرار است: 'صلافت، عامل پیروزی بر ترس'، 'نیروی ویران گر پنهان کاری'، 'سرزنش و ملامت، یک بازی بیهوده'، 'خشم و خشونت به راحتی کنترل پذیر است'، 'مبادله محبت'.

چاپ اول

۵۴- خوشبختی چیست؟. - احمد لقمانی. - قم: پارسایان. - ۸۰ ص. - رقعی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۶۶-۰۵-۱

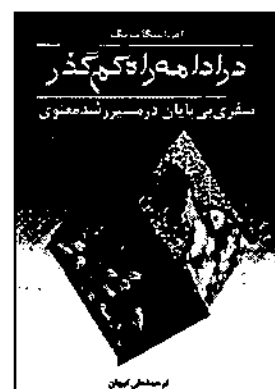

نگارنده در این نوشتار با استفاده از آیات قرآن کریم، روایات و برخی حکایات اخلاقی، راه و رسم زندگی و رموز خوشبختی را به خوانندگان تعلیم می‌دهد. وی بر این باور است که متفکرانی چون: اگاسی، تمهد، توکل، اخلاق شایسته، و قلب خاشع از جمله عوامل سعادتمندی زندگی روزمره است. نگارنده در این کتاب کوشیده است جلوه‌های خوشبختی را در سیره و سخنان حضرت فاطمه زهرا (س) و امام خمینی (ره) باز نماید. جلوه‌هایی نظیر: تهذیب نفس، شوق بندگی، معرفت و غیرت دینی، و رفتار شایسته.

چاپ اول

۵۵- در ادامه راه کم گذر: سفری بی پایان در مسیر رشد معنوی. ماسکات پک: مترجم: علی کهان. - تهران: ققنوس. - ۲۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Further along the road less travelled
شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۲۵۱-۹

نوشتار حاضر با شرح مفاهیمی چون آگاهی، رنج، سرزنش، بخشش، مرگ و راز و رمز زندگی آغاز می‌شود، سپس راه‌های شناخت انسان را از منظر دین شرح می‌دهد. نقش مذهب در رشد معنوی نیز تبیین یافته‌های علم روان‌شناسی درباره شناخت انسان می‌باشد.

یابانی کتاب است.

۵۶- ده فرمان برای حرمت به خویشتن. کاترین کاردینال: مترجم: گیتی خوشدل. - تهران: پیکان. - ۱۹۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The ten commandments of self-esteem
شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۷۵-۶

۵۷- راهنمایی و مشاوره کودک (مفاهیم و کاربردها). عبدالله شفیع‌آبادی. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Child guidance and counselling (concepts and applications)
شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۰۷۷-۵

۵۸- زندگی به روایت بودا: مجموعه‌ای از سخنان و تعالیم آچاریا، فیلسوف هندی. کورو آچاریا: مترجم: شهرام قائدی. - تهران: آویژه. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۵۲-۰۵۰

چاپ اول

۵۹- سخت نگرید: باور کنید که مهم نیست، روشهای ساده برای رفع مشکلات زندگی. ریچارد کارلسون: مترجم: مهدی قراچه‌داغی. - تهران: هوای تازه، هستان. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Don't sweat the small stuff and it's all small stuff: ...
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۱۲-۲

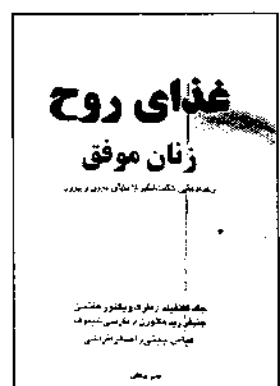

نکات و دستورالعمل‌هایی درباره نحوه برقراری ارتباط با دیگران، رفع مشکلات زندگی، رموز موفقیت، مطالب کتاب را تشکیل می‌دهد. نگارنده بر این باور است که: اغلب اوقات به کارهایی حساسیت نشان می‌دهیم که اگر خوب نگاه کنیم می‌بینیم موضوع آنقدرها هم مهم نیست. به مسائل جزئی و بی‌اهمیت بها می‌دهیم و درباره آن‌ها مبالغه فراوان می‌کنیم. وقتی به موضوعات بی‌اهمیت اهمیت نمی‌دهید، نیروی بیشتری در اختیارتان باقی می‌ماند که از آن برای لذت بردن از زندگیتان استفاده کنید. عناوین برخی از مطالب کتاب بدین قرار است: با مشکلات جزئی کنار بیایید، بر مهر و محبت خود بیافزایید، تشکیلات شوید، شنونده بهتری شوید، سماجت را کنار بگذارید، به کودک کم بضاعت کمک کنید و اطمینان داشته باشید.

چاپ اول

۶۰- غذای روح زنان موفق: رخدادهایی شگفت‌انگیز از دنیای درون و بیرون. جک کنفیک، [و دیگران]: مترجم: عباس چینی، اصغر افشاری، ویراستار: شهلا ارزنگد. - تهران: پیکان. - ۲۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Chicken soup for the womans soul: 101 stories to ...
شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۹۹-۳

در این کتاب، حکایاتی - اغلب طنز - از اندیشمندان دنیای غرب (همچون دافنه گری، ریچارد باخ، جونا سالن، کارلا مویسر، جسی رافائل، جین فیشر، و ام‌فلین) درباره راه و رسم زندگی کردن و جایگاه اجتماعی و عاطفی زنان در جامعه، نقل شده است. موارد یاد شده ذیل این موضوعات به چاپ رسیده است: درباره عشق، درباره طرز تفکر، با رویاهای خود زندگی کنید، درباره ازتواج، درباره مادری، لحظات

مخصوص، 'معجزات' و 'نیروزی بر موانع'.

چاپ اول

۶۱- موفقیت (کاربرد نیروهای درونی). روح‌الله شهیدزرقانی. - قم: نصاب. - ۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

موفقیت شامل مجموعه مطالبی در خصوص رموز موفقیت در کار و زندگی است که نگارنده براساس اصول روان‌شناسی به تدوین آن همت گمارده است. به‌عزم وی در هر کس نیروی شگفت‌انگیزی وجود دارد که با به خدمت گرفتن آن می‌توان بر مشکلات و مصائب زندگی - مادی و معنوی - فائق آمد. او با تأکید بر نقش عزت نفس و ایمان در زندگی، راه‌های غلبه بر مشکلات روزمره را بیان می‌دارد. نیروی ناشی از حالت روحی، نیروی دقت و صراحت، 'عجاز صمیمیت'، 'سراغاز به‌روزی ایمان'، 'پنج کلید ثروت و خوشبختی'، 'چگونه به خواسته‌های واقعی خود برسیم'، 'چرا شاد و خوشبخت نیستیم' و 'راه‌های تغییر زندگی' عناوین برخی از فصل‌های کتاب را تشکیل می‌دهند.

۶۲- هفت عادت مردمان موثر. استیون کاوی: مترجم: گیتی خوشدل. - تهران: پیکان. - ۱۹۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The seven habits of highly effective people
شابک: ۹۶۴-۳۲۸-۰۸۲-۹

۶۳- آموزش منطق. محسن غروی‌ان. - قم: نصاب. - ۱۷۲

ص. - وزیری (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر یکی از متون آموزشی حوزه علمیه قم به شمار آمده مشتمل بر ۳۰ درس درباره موضوعات مختلف 'علم' منطبق است. کلیات، خمس، قواعد تعریف، قضیه و اقسام آن، استدلال و اقسام آن، استقراء و تمثیل، صناعت خمس، صناعت و برهان و صناعت خطابه و شعر از جمله عناوین این درس‌ها هستند.

چاپ اول

۶۴- المنطق. محمدرضا مظفر. - قم: فیروزآبادی. - ۴۲۸ ص. - وزیری (کالیگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۴۰۶-۰۳-۳

۶۵- منطق. محمدرضا مظفر: مترجم: علی شبروانی، غلامرضا فیاضی، محسن غروی‌ان. - قم: دارالملم. - ۲۹۶ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.

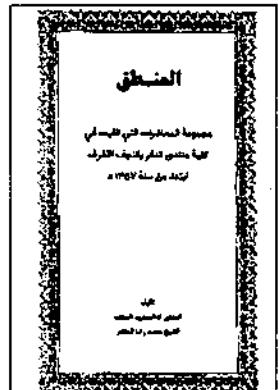
عنوان به عربی: المنطق
شابک: ۹۶۴-۵۹۷۶-۰۸-۱

چاپ اول

۶۶- المنطق (جلد ۱ تا ۳). محمدرضا مظفر. - قم: دارالتدبیر. - ۴۲۸ ص. - وزیری (کالیگور). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه سه جلدی 'المنطق' کتابی است به زبان عربی که موضوعاتی از این قبیل را شامل می‌شود: تعریف منطق، تعریف علم، تصور و تصدیق، اقسام تصدیق و تصور، تعریف فکر، تعریف و انواع القاط، ترادف و تباین، تقابل و اقسام آن، کلیات

خمس (نوع، جنس، فصل، ذات و عرض)، انواع ذات و عرض، اجتماع عرض عام و خاص، احکام قضایا، قیاس،

استقراء تمثیل، و قواعد و اصول جدل. ذیل هر یک از مباحث یاد شده تمریناتی گنجانده شده است.

چاپ اول

۶۷- المنطق (جلد اول تا سوم). محمدرضا مظفر. - قم: دارالتفسیر. - ۱۳۵۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۹۸-۵۰-۲

المنطق: مشتمل بر سه مبحث اصلی منطق یعنی: تصورات، تصدیقات و صناعات خمس است که در سه جلد به زبان عربی فراهم آمده است. پارهای از عناوین کتاب بدین قرار است: تعریف علم منطق، تصور و تصدیق، مباحث الفاظ، مفرد و مرکب، مفهوم و مصداق، نوع، جنس، فصل، ذات و عرض، اقسام تعریف، قضایا و اقسام آن، انواع موجبات، احکام قضایا، شروط تناقض، و مباحث استدلال.

۶۸- منطق به زبان ساده. اردوان میرزایی. - تهران: دنیای اندیشه. - ۱۶۳ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال.

۶۹- منطق صوری (جلد اول و دوم). محمد خوانساری. - تهران: آگاه. - ۲۵۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال.

چاپ بیست و سوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۶-۰۱۵-۰

چاپ اول

۷۰- اندرزهای کوچک زندگی. جکسن براون؛ مترجم: شبنم خوشبخت نویراسنار؛ زعنا پایا خانلو. - تهران: کتاب آوند دانش. - جلد دوم. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

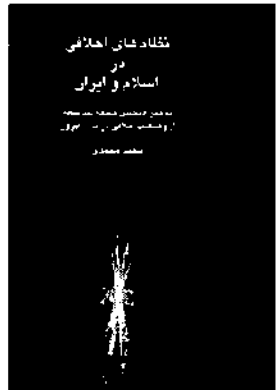
۷۱- کلید دروازه‌های خوشبختی جوانان. علی‌نقی محبی. - تهران: جهان آرا. - ۱۶۶ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۴۰-۷۲-X

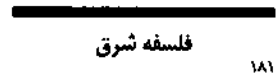
نگارنده در این مجموعه با استفاده از منابعی چون قرآن، انجیل، تورات، احادیث، روایات، ضرب‌المثل، شعر و ... ذیل صد و پنجاه موضوع رهنمودهایی را با موضوعات مختلف به دست داده است. از جمله این موضوعات عبارت‌اند از: حسادت، غیبت، ورزش، قال نیکو، صبر و فقر، راز طول عمر، حلال و حرام، امیدواری، جاسوسی و دوری از رفیق بد.

چاپ اول

۷۲- نظامهای اخلاقی در اسلام و ایران به همراه (تحلیل جامعه-شناسانه از وضعیت اخلاقی در جامعه امروز ایران). مجید محمدی. - تهران: کویر. - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۳۳-۵۹-۳

در طرح پژوهشی نظامهای اخلاقی در ایران نگارنده کوشیده است انواع نظامهای دیرپا و ماندگار اخلاقی را از یکدیگر تفکیک نموده، ارتباط آنها را با یکدیگر روشن سازد وی با اشاره به نسبت میان نظامهای اخلاقی و ساختارهای فرهنگی و اجتماعی، سیر تحولات هر یک را به موازات تحولات اجتماعی و فرهنگی شرح می‌دهد. علاوه بر این مبانی هر یک از نظامهای اخلاقی را در گزاره‌هایی صریح ارائه نموده، در پی آن تصویری روشن از سیر تحول و وضعیت امروز این نظامها و آسیبهای اجتماعی و فرهنگی بروز یافته در حوزه اخلاق به دست می‌دهد.

۷۳- آشنایی با علوم اسلامی: کلام - عرفان - حکمت عملی. مرتضی مطهری. - تهران: صدرا. - ۲۳۰ ص. - جلد دوم. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ بیست و چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۸۹-۸

چاپ اول

۷۴- پاتانجلی: ریخته خامه استاد رئیس ابوریحان بیرونی بر پایه طبع هلموت ریتر. محمدبن احمد ابوریحان بیرونی؛ مصحح: منوچهر صدوقی سها. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Patanjali شابک: ۹۶۴-۲۲۶-۰۹۷-X

چاپ اول

۷۵- ترجمه اسفار: سفر سوم: از حق به خلق. محمدبن ابراهیم صدرالدین.

شیرازی؛ مترجم: محمد خواجوی. - تهران: مولی. - ۳۲۰ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.

چاپ اول

۷۶- ترجمه اسفار: سفر سوم: از حق به خلق. محمدبن ابراهیم صدرالدین. شیرازی؛ مترجم: محمد خواجوی. - تهران: مولی. - ۳۲۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۶-۳۳-۰

۷۷- ترجمه و شرح بدایه الحکمه. محمدحسین طباطبائی؛ مترجم: علی شیروانی. - قم: دارالعلم. - ۲۸۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۶-۲۰-۰

۷۸- صدرالدین شیرازی ملاصدرا فیلسوف و متفکر بزرگ اسلامی. هانری کورین؛ مترجم: ذبیح‌الله منصوری. - تهران: جاویدان. - ۲۸۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۰۳۶-۷

چاپ اول

۷۹- صنع و ابداع: شرح و توضیح نمط پنجم از کتاب: الاشارات و التنبیهات. شارح: احمد بهشتی. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات. - ۳۲۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Material & immaterial origination شابک: ۹۶۴-۰۲-۳۲۲-X

۱۳۸۱

'صنع و ابداع' شرح و توضیحی است از نمط پنجم از کتاب الاشارات و التنبیهات ابن سینا (۳۷۰ - ۴۲۸ ق) که این موضوعات را شامل می‌شود: ابطال نظریه متکلمان، تحلیل معنای مشترک به اجزای بسیط، مناطق تعلق فعل و فاعل، وجود وهمی یا واقعی زمان، مسبوق بودن حادث به ماده، اثبات حدوث ذاتی برای ممکنات، عدم جواز تخلف معلول از علت تامه، تفسیر ابداع و فرق آن با تکوین و احداث و اختراع، محال بودن ترجیح بدون مرجع و نظایر آن. مولف در فصول یاد شده، موضوع هستی و علت‌های فاعلی، غایی، مادی و صوری و همچنین ادله در اثبات واجب و توحید و... را از دیدگاه ابن سینا بررسی کرده و اساساً در تایید دیدگاه‌های وی مطالبی را به رشته تحریر درآورده است.

چاپ اول

۸۰- فروغ حکمت: شرح نهایه الحکمه. محسن دهقانی؛ ویراستار: مهدی علیزاده-سورکی. - قم: یارسان. - ۳۷۲ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۶۶-۲۸-۶

کتاب حاضر، دومین جلد از شرح و تفسیر 'نهایه الحکمه' تألیف محمد حسین طباطبائی (۱۲۸۱ - ۱۳۶۰) است که با عنوان 'فروغ حکمت' به چاپ رسیده است. در این نوشتار ذیل هر یک از مباحث کتاب نگارنده به شرح جزء به جزء آن اهتمام کرده است. 'نهایه الحکمه' کتابی است درباره فلسفه اسلامی که با این مباحث در کتاب حاضر تشریح شده است: مقولات، تعریف جوهر، اقسام جوهر اولیه، ماهیت جسم، ماده و اجزای آن، اثبات صور نوعیه و صور جوهر در جسم مطلق، عرض، اقسام عرض، کیفیت محسوسات، کیفیات نفسانیات و مباحثی از آن دست.

۸۱- فرهنگ اصطلاحات فلسفی

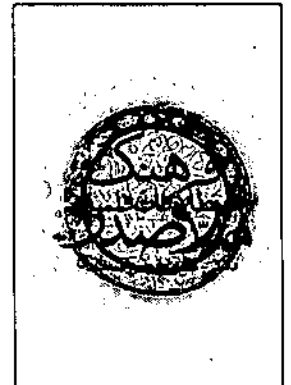
ملاصدرا.

جعفر سجادی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۵۳۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰

نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۲-۰۹۶-X

چاپ اول

نگارنده در این کتاب، مهم‌ترین اصطلاحات به کار رفته در آثار محمد بن ابراهیم صدرالدین شیرازی (۹۷۹ - ۵۰۰ ق) ملقب به ملاصدرا را گردآوری، سپس به ترتیب حروف الفبای فارسی تدوین نموده، معانی و شرح هر یک از آن‌ها را به دست داده است. ضمن آن که منابع هر یک از مدخل‌ها نیز درج گردیده است. گفتنی است، معانی و مفاهیمی که ملاصدرا از اصطلاحات و تعبیرات فلسفی به دست داده، جز آن چه خود به عنوان اصطلاح وضع کرده، یا به کار برده، اغلب غیر از مراد و مقصود دیگر فلاسفه اسلامی است. از این رو، آن چه در فرهنگ اصطلاحات ملاصدرا (کتاب حاضر) آمده صرفاً ناظر بر معانی و مفاهیمی است که این فیلسوف در قالب انواع اصطلاحات در فلسفه خود به کار برده است و اشتراک آن با اصطلاحات فلسفی دیگر فیلسوفان و متفکران، اغلب اشتراک لفظی دارد.

چاپ اول

۸۲- فلسفه تحلیلی (تقریرات استاد دکتر مهدی حائری یزدی).

عبدالله نصری. - تهران: دانش و اندیشه معاصر. - ۱۵۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Analytic philosophy

سلسله میاحی از استاد دکتر حائری یزدی در باب فلسفه تحلیلی مطالب کتاب را تشکیل می‌دهد. این مباحث عبارت‌اند

از: تعریف و مزایای فلسفه تحلیلی، ماهیت فلسفه تحلیلی، فلسفه زبان و فلسفه زبانی، نظریه‌های مفهومی و

علی، نظریه تصویری ویتگنشتاین، نظریه تحقیق پذیری، نظریه ابطال پذیری، استقراء، نظریه استعمالی ویتگنشتاین، اثبات عالم خارج، موضوع بی‌واسطه ادراک، علم ما به عالم خارج، واقعیت عینی چیست؟ و علم ما به خود.

چاپ اول

۸۳- معاد شرح منظومه: المقصد السادس من شرح غرر القرائد.

هادی بن مهدی سبزواری: مصحح: قاسمعلی کوچانی. - تهران: قاسمعلی کوچانی. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۳۱۲-X

۸۴- مقام فلسفه در دوره تاریخ ایران اسلامی.

رضا داوری اردکانی/تویراستار: مرتضی افسرده. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. - ۱۲۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Philosophy's status in the history of islamic iran

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۱۶-X

چاپ اول

۸۵- نظریه شناخت در فلسفه اسلامی (تقریرات استاد دکتر مهدی حائری یزدی).

عبدالله نصری. - تهران: دانش و اندیشه معاصر. - ۳۳۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۲۰-۲

آن چه در این کتاب به طبع رسیده مجموعه درس‌های شناخت مهدی حائری یزدی است که طی سال‌های اولیه پیروزی انقلاب اسلامی تدریس گردیده و اینک مصحح با تغییراتی اندک آن را طی بیست فصل سامان داده است. در این درس‌ها برخی از ابعاد و مسائل علم‌شناسی فلسفی از دیدگاه فلسفه اسلامی بررسی شده است. عناوین برخی از درس‌ها عبارت‌اند از: روش اندیشه در حکمت اسلامی، تعریف و حقیقت علم، تقسیمات علم و حقیقت آن، علم حضوری، علم حصولی، دیدگاه ملاصدرا، اثبات علم از راه قضایای حقیقیه و نظریه ابن‌سینا.

۸۶- هستی‌شناسی. عبدالرسول عبودیت. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره). - ۳۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۳-۰۴۵-X

فلسفه غرب در قرون وسطی

۸۷- روح فلسفه قرون وسطی.

اتین زیلسون/مترجم: ع. داوودی. - تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. - ۷۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Esprit de la philosophie medievale

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۲۷۸-X

فلسفه بریتانیا

۸۸- ویتگنشتاین.

دیوید فرانسس پیرز/مترجم: نصرالله زنگویی. - تهران: سروش. - ۲۲۲ ص. -

رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Wittgenstein ۹۶۴-۳۳۵-۲۲۶-X

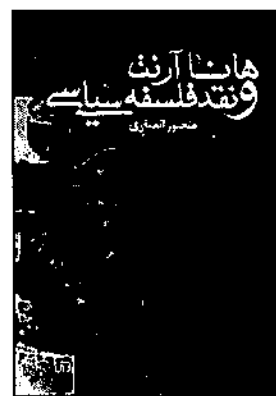
فلسفه آلمان و اتریش

چاپ اول

۸۹- هانا آرنت و نقد فلسفه سیاسی.

منصور انصاری. - تهران: نشر مرکز. - ۲۳۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Hannah arendt and the critique of political philosophy ۹۶۴-۳۰۵-۵۸۲-X

کتاب حاضر در دو بخش تنظیم شده است. در بخش نخست سعی شده است تا سیاست و حوزه عمومی از نظر آرنت تشریف شده و علت زوال این آرمان از دیدگاه وی بررسی شود. گفتنی است آرنت درباره زوال چنین پدیده‌های سنت اندیشه فلسفی غرب متافیزیک غربی و علوم اجتماعی را نشانه گرفته است. بخش دوم حاوی چهار مقاله درباره اندیشه‌های هانا آرنت است. عناوین مقالات بدین قرار است: سبک اندیشه سیاسی هانا آرنت/ مارگارت کانوون، مفهوم ارتباطی قدرت در اندیشه هانا آرنت/ یورگن هابرماس، پسمادرنیسم و حوزه عمومی/ دانه‌ره ویلا و فراسوی نیک و بد: آرنت، نیچه و زیباشناختی نگرین به عمل سیاسی/ دانه‌ره ویلا.

چاپ اول

۹۰- هگل: قدم اول. لویس اسپنسر/مترجم: فاطمه میثایی. - تهران: شیرازه. - ۱۷۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Hegel georg wilhelm ۹۶۴-۶۵۷۸-۶۶-X

کتاب حاضر، یکی از مجموعه نوشتارهای قدم اول است که به شرح مختصر زندگی و اندیشه‌های گئورگ ویلهلم فردریش هگل (۱۷۷۰ - ۱۸۳۱ م) اختصاص یافته است. در این کتاب خوانندگان، ضمن آشنایی با آرا فلسفی و سیاسی هگل، دیدگاه‌های تاریخی و هنری وی را مرور می‌نمایند. علاوه بر آن در کتاب، پیوند میان اندیشه هگل و مباحث پسمادرنی مانند: پایان روایت‌های کلان (لیوتار) و پایان تاریخ (فوکویاما) بررسی و ارزیابی می‌شود. کلیسا و دولت، دین، مسیح، فلسفه شکیب و فخته، تکوین پدیدارشناسی روح، ذاتی مطلق، تفکر دیالکتیکی، و آزادی و دولت، عناوین برخی مطالب کتاب را تشکیل می‌دهد.

فلسفه فرانسه

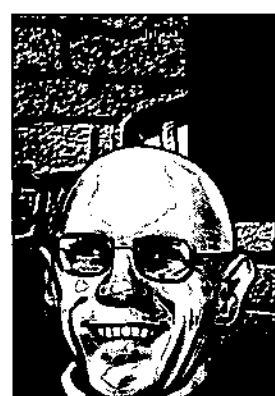
چاپ اول

۹۱- فوکو: قدم اول.

کریس هوراکس/مترجم: پیام یزدانجو. - تهران: شیرازه. - ۱۷۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Foucault for beginners ۹۶۴-۶۵۷۸-۵۸-X

در این نوشتار که یکی از مجموعه کتابهای "قدم اول" به شمار می‌آید آرا و اندیشه‌های "میشل فوکو" فیلسوف مشهور فرانسوی (۱۹۲۶ - ۱۹۸۴ م) به اختصار بررسی می‌شود. نگارنده در این کتاب سعی دارد مهم‌ترین رویکرد فوکو را توضیح دهد که عبارت است از آشکار ساختن ارتباط دانش و قدرت نه فقط در گفتارها و نهادهای سیاسی، بلکه در تمامی رشته‌های علوم انسانی. خوانندگان در این کتاب ضمن مروری کوتاه بر زندگی و ویژگی‌های شخصیتی فوکو، مطالبی چون: روانکاوی فوکو، آثار فوکو، فوکو و سایر فیلسوفان، و مقوله ساختارگرایی فوکو را مطالعه می‌کنند.

فلسفه دیگر مناطق جهان

۱۹۹

چاپ اول

۹۲- آشنایی با اسپینوزا.

پل استراتن؛ مترجم: شهرام حمزهای. - تهران: نشر مرکز. - ۸۰ ص. - رقیی (شمیز). - ۵۶۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Spinoza in 90 minutes

شابک: ۹۶۴-۲۰۵-۵۸۳-۲

کتابچه حاضر دومین شماره از مجموعه آشنایی با فیلسوفان است که به شرح زندگانی و دیدگاه‌های فلسفی "بندیکت اسپینوزا" (۱۶۳۲ - ۱۶۷۷ م) اختصاص یافته است. علاوه بر آن، آثار و نوشته‌های اسپینوزا نیز معرفی و بررسی می‌شود. اسپینوزا انسانی عمیقاً دینی بود اما ظاهراً از آیین و مناسک دین خاص پیروی نمی‌کرد. فلسفه وی تماماً از ایده خدا اشتباع شده است. او همچون یک قدیس زندگی می‌کرد. به همین دلیل زمانی که زنده بود مورد سوءظن و انزجار همه مذاهب روزگارش قرار داشت و پس از مرگ، آثارش دست‌خوش انواع بهتان‌ها شدند. شیدئا تحت پی‌کرد قرار گرفته و سوزانده شدند. عنصر مرکزی فلسفه وی نظامی بود که از یک سو مبتنی بر

عقلانیت مداری و از سوی دیگر دست‌یابی به حقیقت بود. نظام فلسفی وی با مفروضات اولیه و اصول متعارفه آغاز می‌شود و در ادامه با استفاده از روش استدلال هندسی، جهانی را بنا می‌کند که همان خدا است. فلسفه اسپینوزا نمونه‌ای بارز از اعتقاد به وحدت وجود است. یعنی اتحاد خدا و طبیعت در جوهری واحد. نظریه سیاسی اسپینوزا بر حمایت از فرد بنا نهاده شده است. او بر این باور بود که "هدف حکومت تنها در حمایت از فرد خلاصه می‌شود تا او بتواند آزادانه روح و جسمش را با بهره جستن از عقل روشنی یافته پرورد."

نمایه عنوان

آبی کوچک آرامش: گزینه‌ای از اشعار دائو برای درک آرامش ۴۱
آشنایی با اسپینوزا ۹۲
آشنایی با علوم اسلامی: کلام - عرفان ۷۳
حکمت عملی ۷۳
آشنایی با فلسفه ۱
آموزش منطق ۶۳
آیین دوست‌یابی ۴۵
ادبیات پیامدین ۳۰
اسرار خواب و رویا: چگونه یک خواب را تفسیر علمی کنیم؟ ۴۰
اندازهای کوچک زندگی ۷۰
انسان و طبیعت (بحران معنوی انسان متجدد) ۷
بررسی رفتار در روانشناسی تربیتی ۳۲
برنامه‌ریزی عصبی - کلامی ان‌ال‌بی: روانشناسی جدید شخصیت موفق ۴۶
بلندترین گام به سوی آرامش ۳۷
به سوی کامیابی: قدم‌های بزرگ ۴۸
به سوی کامیابی: نیروی عظیم درونی را فعال کنید ۳۹
پاتانجلی: ریخته خامه استاد رئیس نابورخان بیرونی برپایه طبع هلموت ریتز ۷۳
پیام آبنوس: اندیشه‌های نیروبخش ۵۰
تجربه نزدیک به مرگ ۹
ترجمه اسفار: سفر سوم: از حق به خلق ۷۶-۷۵
ترجمه و شرح بدایه الحکمه ۷۷
نرس را تجربه کنیم! و به هر تقدیر دست به اقدام زنیم! ۳۸
تعبیر خواب ابن سیرین ۱۷-۱۸-۱۹-۲۰
تعبیر خواب ابن سیرین ۲۱
تعبیر خواب نوین: خواب خود را تعبیر کنید ۲۲
چاقوی فکر بزرگ ۵۱
چگونه استدلال کنیم و همیشه پیروز شویم؟ ۳۹
خرد در گذر زمان: حقایق جاودان در حیات انسانها ۵۲
خواب خود را تعبیر کنید ۳۳

خودبازی و خوددرمانی روانی (خاطرات و تجربیات دهمال روان درمانی یک روان-پزشک) ۵۳
خوشبختی چیست؟ ۵۴
در ادامه راه کم گذر: سفری بی‌پایان در مسیر رشد معنوی ۵۵
دل چون آئینه ۶
۲۲۰ فالنامه نوین حافظ "هم تقال - هم تقنن" شامل: جدیدترین فال از غزلیات ناب و شورانگیز... ۱۰
ده فرمان برای حرمت به خوشتن ۵۶
راهنمایی و مشاوره کودک (مفاهیم و کاربردها) ۵۷
روان‌شناسی عمومی ۳۳
روانشناسی کودکان عقب‌مانده ذهنی و روشهای آموزش آنها ۳۲
روح فلسفه قرون وسطی ۸۷
رویا با نظر دین و روانشناسی ۲۴
زمینه روانشناسی هیگلارد ۳۴
زندگی به روایت بودا "مجموعه‌ای از سخنان و تعالیم آچاریا، فیلسوف هندی" ۵۸
سخت نگریید: باور کنید که مهم نیست، روشهای ساده برای رفع مشکلات زندگی ۵۹
شگفتیهای عدد هفت در ادعیه و اذکار ۱۱
صدرالدین شیرازی ملاصدرا فیلسوف و متفکر بزرگ اسلامی ۷۸
صنع و ابتعا: شرح و توضیح نمط پنجم از کتاب: "الاشارات و التنبیها" ۷۹
طالع‌بینی چینی ۱۲
طالع‌بینی هندی ۱۳
عشق‌های آتشین پیوندهای دلنشین ۳۳
غذای روح زنان موفق: رخدادهایی شگفت‌انگیز از دنیای درون و بیرون ۶۰
فالنامه حافظ ۱۴
فالنامه حافظ با معنی ۱۵
فروع حکمت: شرح نهایی الحکمه ۸۰
فرهنگ اصطلاحات فلسفی ملاصدرا ۸۱
فرهنگ روان‌شناسی ((واژه‌ها و اصطلاحات)) روان‌شناسی و زمینه‌های وابسته: فارسی - انگلیسی، انگلیسی - فارسی ۳۵
فلسفه تحلیلی (تقریرات استاد دکتر مهدی حائری یزدی) ۸۲
فلسفه سال سوم و پیش‌دانشگاهی ۲
فلسفه قدرت ۳۱
فوکو: قدم اول ۹۱
کلیات تعبیر خواب ۲۵
کلیات تعبیر خواب ابن سیرین و دانیال پیامبر ۲۶
کلیات تعبیر خواب ابن سیرین و دانیال پیغمبر ۲۷
کلیات تعبیر خواب از دانیال پیغمبر و ابن سیرین ۲۸
کلیات کامل التعمیر خواب محمد ابن سیرین و دانیال پیغمبر (ع) ۳۹

کلید دروازه‌های خوشبختی جوانان ۷۱
کنکور علوم انسانی فلسفه و منطق: منطق سال سوم، فلسفه سال سوم ... ۲
کنکور مکاتیبهای آموزش و سنجش "روان‌شناسی" سال سوم نظام جدید ۳۶
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش فلسفه سال سوم ... ۵
معاد شرح منظومه: المقصد السادس من شرح "غررالفرائد" ۸۳
مقام فلسفه در دوره تاریخ ایران اسلامی ۸۴
المنطق ۶۵-۶۴
المنطق (جلد ۱ تا ۴) ۶۶
المنطق (جلد اول تا سوم) ۶۷
منطق به زبان ساده ۶۸
منطق صوری (جلد اول و دوم) ۶۹
موفقیت (کاربرد نیروهای درونی) ۶۱
نظامهای اخلاقی در اسلام و ایران به همراه (تحلیل جامعه‌شناسانه از وضعیت اخلاقی در جامعه امروز ایران) ۷۲
نظریه شناخت در فلسفه اسلامی (تقریرات استاد دکتر مهدی حائری یزدی) ۸۵
نظریه‌های شخصیت ۳۳
نیروی درون (در ادامه کتاب شفای زندگی) ۸
ویتگنشتاین ۸۸
هانا آرنت و نقد فلسفه سیاسی هستی‌شناسی ۸۶
هفت عادت مردمان موثر ۶۲
هگل: قدم اول ۹۰
یونگ: قدم اول ۳۷
یی‌چینگ به روش ساده: قدیمی‌ترین و معتبرترین سیستم پیشگویی جهان شفاف‌ترین پنجره به روی تقدیر ... ۱۶

نمایه پدیدآور

آچاریا، گورو ۵۸
آزنگ، عبدالحمین ۸۰
آشتیانی، محسن ۱۱
ابتهاج، عبدالله ۵۲
ابن سیرین، محمد بن سیرین ۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳
ابوریحان بیرونی، محمد بن احمد ۷۳
اتکینسون، ریتا ۳۴
ارژنگ، شهلا ۶۰-۳۶
اسپنس، جری ۳۹
اسپنسر، لوی ۹۰
استراتن، پل ۹۲
اسدی، مهرو ۳۶
افخمی، جهانگیر ۳۵
افشاری، اصغر ۶۰
افسرده، مرتضی ۸۴
اکبری، رضا ۵-۲
امیریان، منیره ۱۲

اندیشه، علی ۵۳
انصاری، منصور ۸۹
اوکاتر، جوزف ۳۶
ایدی، بتی جین ۹
باباخانو، رعنا ۷۰
بخت‌آور، ژنا ۵۱
براون، جکسن ۷۰
بهشتی، احمد ۷۹
بهشتی‌پور، محسن ۶
پک، ماسکات ۵۵
پورعلم، مهرداد ۴۰
پیرز، دیویدفرانسیس ۸۸
تقلیسی، حبیب‌بن ابراهیم ۲۹-۲۸-۲۵-۲۱
تمن، توراندخت (مالکی) ۹
جفرز، سوزان ۳۸
چینی، عباس ۶۰
حافظ، شمس‌الدین محمد ۱۳
حبیبی‌نیا، ایاذر ۸
حجاری، ناهید ۳۳
حکیم، مهدی ۱۱
حمزهای، شهرام ۹۲
خداپرست، ابوالفضل ۳۵
خواجهی، محمد ۷۶-۷۵
خونساری، محمد ۶۹
خوشبخت، شبنم ۷۰
خوشدل، گیتی ۶۲-۵۶
دانش‌زاده، امیر ۳۷
داوری‌اردکانی، رضا ۸۴
داوودی، ع. ۸۷
دایر، وین ۵۲
دلسول، بانولا ۱۲
دهقانی، محسن ۸۰
رایز، آنتونی ۵۱-۴۹-۴۸
ربانی، شهراد ۱۵
رحمانیان، نورالدین ۳۷
رضوانطلب، محمدرضا ۲۴
رقیبی، حسن ۳۳
زندیه، عبدالله ۳۳
زنگویی، نصرالله ۸۸
ژیلسون، اتین ۸۷
سبزواری، هادی بن مهدی ۸۳
ستوحی، بهداد ۱۶
ستوحی، بهمن ۱۶
سجادی، جعفر ۸۱
سلیمانی، مهوش ۳۶
سورل، آمی‌ماکس ۱۶
سورل، ردریک ۱۶
سیف‌نراقی، مریم ۴۲
سیمور، جان ۳۶
شمارد، مارتین ۵۳
شفیع‌آبادی، عبدالله ۵۷
شوارتز، دیویدجوزف ۵۱
شولس، دوآن ۳۳
شهیدخرقانی، روح‌الله ۶۱
شیرازی، حمید ۱۴
شیرزاد، شهره ۱۲
شیروانی، علی ۷۷-۶۵